ชุดที่ ๒

๒๗ มิ.ค. ๗๐.

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กถาวตฺถุ

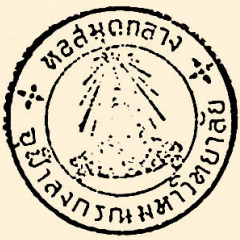

294.311
ต 97 ส
ล. 37 ฉ. 3

สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกํ

อภิธมฺมปิฏเก กถาวตฺถุ

กิตฺติสารตฺเถเรน กิตฺติสารมุนินา อาโท โสธิตํ

เขมจาริตฺเถเรน ธมฺมติโลกาจริเยน

ปุน โสธิตํ

ราชปฺปมุเขน สฺยามรฏฺฐวาสินา มหาชเนน มุทฺทาปิตํ

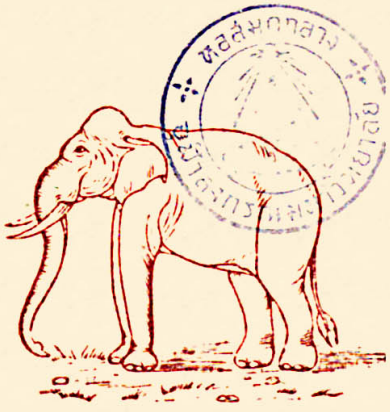

สฺยามรฏฺฐสฺส ราชธานิยํ
มหามกุฏราชวิทฺยาลเยน ปกาสิตํ
พุทฺธปรินิพฺพานา ๒๔๖๘

34503

กรุงเทพ ฯ
โรงพิมพ์ไท ถนนรองเมือง

กิตฺตนปตฺตํ

มหาปณฺณาสโก

มหาวคฺโค

ปุคฺคลกถา	องฺเก ๑
ปริหานิกถา	» ๘๕
พฺรหฺมจริยกถา	» ๑๐๙
โอธิโสกถา	» ๑๒๐
ชหติกถา	» ๑๒๗
สพฺพมตฺถีติกถา	» ๑๓๓
อตีตํ ขนฺธาทิกถา	» ๑๖๒
เอกจฺจมตฺถีติกถา	» ๑๖๙
สติปฏฺฐานกถา	» ๑๗๓
เหวตฺถีติกถา	» ๑๗๗

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุติโย วคฺโค

ปรูปหารกถา	» ๑๘๒
อญฺญาณกถา	» ๑๙๒
กงฺขากถา	» ๒๐๑
ปุรวิตารณากถา	» ๒๐๗

วจีเภทกถา องฺเก ๒๑๕
ทุกฺขาหารกถา ,, ๒๒๔
จิตฺตฏฺฐิติกถา ,, ๒๒๕
กุกฺกุฬกถา ,, ๒๓๐
อนุปุพฺพาภิสมยกถา ,, ๒๓๕
โวหารกถา ,, ๒๔๔
นิโรธกถา ,, ๒๔๙

คติโย วคฺโค

พลกถา ,, ๒๕๑
อริยนฺติกถา ,, ๒๕๕
วิมุจฺจติกถา ,, ๒๖๑
วิมุจฺจมานกถา ,, ๒๖๔
อฏฺฐมกกถา ,, ๒๖๖
อฏฺฐมกสฺส อนฺตริยกถา ,, ๒๗๐
ทิพฺพจกฺขุกถา ,, ๒๗๕
ทิพฺพโสตกถา ,, ๒๗๗
ยถากมฺมูปคญาณกถา ,, ๒๗๙
สังวรกถา ,, ๒๘๑
อสญฺญกถา ,, ๒๘๔
เนวสญฺญานาสญฺญายตนกถา ,, ๒๘๗

จตุตฺโถ วคฺโค

ติหิสฺส อรหาติกถา	องฺเก ๒๙๑
อุปปตฺติกถา	" ๒๙๓
อนาสวกถา	" ๒๙๖
สมนฺนาคตกถา	" ๒๙๙
อุเปกฺขาสมนฺนาคตกถา	" ๓๐๕
โพธิยา พุทฺโธติกถา	" ๓๐๖
ลกฺขณกถา	" ๓๐๙
นิยาโมกฺกนฺติกถา	" ๓๑๒
อปราปิ สมนฺนาคตกถา	" ๓๑๗
สพฺพสญฺโญชนปฺปหานกถา	" ๓๒๕

ปญฺจโม วคฺโค

วิมุตฺตกถา	" ๓๒๘
อเสกฺขญาณกถา	" ๓๓๐
วิปรีตกถา	" ๓๓๒
นิยามกถา	" ๓๓๔
ปฏิสมฺภิทากถา	" ๓๓๖
สมฺมติญาณกถา	" ๓๓๘
จิตฺตารมฺมณกถา	" ๓๓๙
อนาคตญาณกถา	" ๓๔๑

ปจฺจุปฺปนฺนญาณกถา องฺเก ๓๔๒
ผลญาณกถา » ๓๔๓

ทุติโย ปณฺณาสโก

ฉฏฺโฐ วคฺโค

นิยามกถา » ๓๔๕
ปฏิจฺจสมุปฺปาทกถา » ๓๔๗
สจฺจกถา » ๓๕๐
อารุปฺปกถา » ๓๕๒
นิโรธสมาปตฺติกถา » ๓๕๔
อากาสกถา » ๓๕๖
อากาโส สนิทสฺสโนติกถา » ๓๕๗
ปจฺจยาตฺถุ สนิทสฺสนาทฺยาทิกถา » ๓๕๘
จกฺขุนฺทฺริยํ สนิทสฺสนนฺติอาทิกถา » ๓๖๐
กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติกถา » ๓๖๑

สตฺตโม วคฺโค

สงฺคหิตกถา » ๓๖๓
สมฺปยุตฺตกกถา » ๓๖๕
เจตสิกกถา » ๓๖๖
ทานกถา » ๓๖๘

ปริโภคมยปุญฺญกถา องฺเก ๓๗๒
อิโตทินฺนกถา „ ๓๗๖
ปฐวึ กมฺมวิปาโกติกถา „ ๓๗๙
ชรามรณ์ วิปาโกติกถา „ ๓๘๒
อริยธมฺมวิปากกถา „ ๓๘๔
วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติกถา „ ๓๘๗

อฏฺฐโม วคฺโค

ฉตติกถา „ ๓๘๘
ขนฺธราภวกถา „ ๓๘๙
กามคุณกถา „ ๓๙๕
กามกถา „ ๓๙๘
รูปธาตุกถา „ ๓๙๙
อรูปธาตุกถา „ ๔๐๑
รูปธาตุยา อายตนกถา „ ๔๐๒
อรูเป รูปกถา „ ๔๐๗
รูปี กมฺมนฺติกถา „ ๔๐๙
ชีวิตินฺทฺริยกถา „ ๔๒๓
กมฺมเหตุกถา „ ๔๒๗

นวโม วคฺโค

อานิสํสกถา „ ๔๒๙

อมตารมฺมณกถา ฉงฺเก ๔๓๐
รูปี ตารมฺมณนฺติกถา » ๔๓๔
ชนุสฺยา อนารมฺมณาติกถา » ๔๓๕
ญาณ์ อนารมฺมณนฺติกถา » ๔๓๘
อตีตารมฺมณกถา » ๔๔๐
อนาคตารมฺมณกถา » ๔๔๐
วิตกฺกานุปติตกถา » ๔๔๒
วิตกฺกวิปฺผารสทฺทกถา » ๔๔๓
นยถาจิตฺตสฺส วาจาติกถา » ๔๔๔
นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติกถา » ๔๔๖
อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนกถา » ๔๔๘

นิโรธกถา » ๔๕๐

ทสโม วคฺโค

รูปี มคฺโคติกถา » ๔๕๒
ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส มคฺคภาวนากถา » ๔๕๔
ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาปีติกถา » ๔๕๗
ปญฺจวิญฺญาณา ตาโภคาติกถา » ๔๕๙
ทฺวีหิ ตีเหิ สมนฺนาคโตติกถา » ๔๖๒
ตีณิ อเจตสิกนฺติกถา » ๔๖๔

กิตฺตนปตฺตํ ๗

สีลํ นจิตฺตานุปริวตฺตีติกถา องฺเก ๔๖๗

สมาทานเหตุกกถา „ ๔๖๘

วิญฺญตฺติ สีลนฺติกถา „ ๔๗๐

อวิญฺญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติกถา „ ๔๗๑

ตติโย ปณฺณาสโก

เอกาทสโม วคฺโค

ติสฺโสปิ อนุสยกถา „ ๔๗๔

ญาณกถา „ ๔๘๐

ญาณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติกถา „ ๔๘๑

อิทํ ทุกฺขนฺติกถา „ ๔๘๒

อิทฺธิพลกถา „ ๔๘๕

สมาธิกถา „ ๔๘๘

ธมฺมฏฺฐิตตากถา „ ๔๘๙

อนิจฺจตากถา. „ ๔๙๐

ทฺวาทสโม วคฺโค

ตโย กมฺมนฺติกถา „ ๔๙๒

กมฺมกถา „ ๔๙๔

สทฺโทวิปาโกติกถา „ ๔๙๕

สพฺพญนกถา „ ๔๙๗

สตฺตกฺขตฺตุํปรมกถา องฺเก ๔๙๙
โกลํโกลเอกวีชีกถา " ๕๐๑
ชีวิตาโวโรปนกถา " "
ทุคฺคติกถา " ๕๐๓
สตฺตมภวิกกถา " ๕๐๕

เตรสโม วคฺโค

กปฺปฏฺฐกถา " ๕๐๕
กุสลจิตฺตปฏิลาภกถา " ๕๐๗
อนนฺตราปยุตฺตกถา " ๕๐๘
นิยตสฺส นิยามกถา " ๕๐๙
นีวุตกถา " ๕๑๐
สมฺมุขีภูตกถา " ๕๑๒
สมาปนฺโน อสฺสาเทติกถา " ๕๑๓
อสาตราคกถา " ๕๑๕
ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติกา " ๕๑๖
ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติกถา " ๕๑๘

จุทฺทสโม วคฺโค

กุสลากุสลปฏิสนฺทหนกถา " ๕๒๐
สฬายตนุปฺปตฺติกถา " ๕๒๓
อนนฺตรปจฺจยกถา " ๕๒๕

อริยรูปกถา องฺเก ๕๒๘
อณฺโณอนุสฺโยคิกถา " ๕๒๙
ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติกถา " ๕๓๒
ปริยาปนฺนกถา " "
อพฺยากตกถา " ๕๓๕
อปริยาปนฺนกถา " ๕๓๘

ปนฺนรสโม วคฺโค

ปจฺจยกถา " ๕๓๙
อณฺณมณฺณปจฺจยกถา " ๕๔๒
อทฺธากถา " ๕๔๓
ขณลยมุหุตฺตกถา " ๕๔๕
อาสวกถา " ๕๔๖
ชรามรณกถา " "
สญฺญาเวทยิตกถา " ๕๔๗
ทุติยสญฺญาเวทยิตกถา " ๕๔๘
ตติยสญฺญาเวทยิตกถา " "
อสญฺญสตฺตูปปตฺติกถา " ๕๕๑
กมฺมูปจยกถา " ๕๕๒

จตุตฺโถ ปณฺณาสโก

โสฬสโม วคฺโค

นิคฺคหกถา องฺเก ๕๕๖

ปคฺคหกถา „ ๕๕๘

สุขานุปฺปทานกถา „ ๕๕๙

อธิคฺคยฺหมนสิการกถา „ ๕๖๑

รูปีเหตุกิกถา „ ๕๖๔

รูปีสเหตุกนฺติกถา „ ๕๖๕

รูปีกุสลากุสลนฺติกถา „ ๕๖๗

รูปีวิปาโกติกถา „ ๕๖๘

รูปีรูปาวจรารูปาวจรนฺติกถา „ ๕๗๐

รูปราโค รูปชาตุปริยาปนฺโนติอาทิกถา „ ๕๗๒

สตฺตรสโม วคฺโค

อตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติกถา „ ๕๗๕

นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติกถา „ ๕๗๗

สพฺพมิทํ กมฺมโตติกถา „ ๕๗๘

อินฺทฺริยพทฺธกถา „ ๕๗๙

ฉเฉตฺวา อริยมคฺคนฺติกถา „ ๕๘๑

น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติกถา „ ๕๘๒

น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติกถา „ ๕๘๔

กิตฺตนปตฺตํ ๑๑

น วตฺตพฺพํ ส่งฺโฆ ภุญฺชตีติกถา องฺเก ๕๘๕
น วตฺตพฺพํ ส่งฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติกถา „ ๕๘๖
น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติกถา „ ๕๘๘
ทกฺขิณาวิสุทฺธิกถา „ ๕๘๙

อฏฺฐารส์โม วคฺโค

มนุสฺสโลกกถา „ ๕๙๒
ธมฺมเทส์นากถา „ ๕๙๔
กรุณากถา „ ๕๙๕
คนฺธชาติกถา „ ๕๙๖
เอกมลกถา „ ๕๙๗
ฌานส่งกนฺติกถา „ ๕๙๙
ฌานนฺตริกกถา „ ๖๐๓
ส์มาปนฺโน ส์ทฺทํ สุณาตีติกถา „ ๖๐๕
จกฺขุนา รูปึ ปส์สตีติกถา „ ๖๐๗

เอกูนวีส์ติโม วคฺโค

กิเลส์ชหนกถา „ ๖๐๙
สุญฺญตากถา „ ๖๑๑
ส์ามญฺญผลกถา „ ๖๑๓
ปตฺติกถา „ ๖๑๔
ตถตากถา „ ๖๑๖

กุสลกถา องฺเก ๖๑๗
อจฺจนฺตนิยามกถา „ ๖๑๘
อินฺทฺริยกถา „ ๖๒๒

วีสติโม วคฺโค

อสญฺญิจฺจกถา „ ๖๒๕
ญาณกถา „ ๖๒๗
นิรยปาลกถา „ ๖๒๘
ติรจฺฉานกถา „ ๖๓๑
มคฺคกถา „ ๖๓๒
ญาณกถา „ ๖๓๔

ขุทฺทกปณฺณาสโก

เอกวีสติโม วคฺโค

ลาลนกถา „ ๖๓๖
อวิวิตฺตกถา „ ๖๓๗
สญฺโญชนกถา „ ๖๓๘
อิทฺธิกถา „ ๖๓๙
พุทฺธกถา „ ๖๔๑
สพฺพทิสากถา „ „
ธมฺมกถา „ ๖๔๒
กมฺมกถา „ ๖๔๓

กิตฺตนปตฺตํ ๑๓

พาวีสติโม วคฺโค

ปรินิพฺพานกถา ฉกฺก ๒๔๕
กุสลจิตฺตกถา " ๒๔๖
อาเนญฺชกถา " ๒๔๗
ขมฺมาภิสมยกถา " ๒๔๘
ติสฺโสปีกถา " ๒๔๙
อพฺยากตกถา " ๒๕๐
อาเสวนปจฺจยตากถา " ๒๕๑
ขณิกกถา " ๒๕๓

เตวีสติโม วคฺโค

เอกาขิปฺปายกถา " ๒๕๖
อรหนฺตวณฺณกถา " "
อิสฺสริยกามการิกากถา " ๒๕๗
ราคปฏิรูปกาทิกถา " ๒๕๘
อปรินิปฺผนฺนกถา " ๒๖๐

อภิธมฺมปิฏเก กถาวตฺถุ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ปุคฺคลกถา

[๑] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯ

อนุโลมปญฺจกํ ฯ

[๒] ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา

ปฏิกมฺมจตุกฺกํ

[๓] ตุวญฺเจ ปน มญฺญสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ เตน ตุวํ ตตฺถ เหตาย ปฏิญฺญาย เหวํ ปฏิชานนฺตํ เหวํ นิคฺคเหตพฺเพ อถ ตํ นิคฺคณฺหาม สุนิคฺคหิโตว โหสิ หญฺจิ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ

สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วุตฺเตสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วุตฺเตสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ อิทํ เต มิจฺฉา

นิคฺคหจตุกฺกํ

[๔] เอเส เจ ทุนฺนิคฺคหีเต เหวเมว ตตฺถ ทกฺข วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ โน จ มยํ ตยา ตตฺถ เหตาย ปฏิญฺญาย เหวํ ปฏิชานนฺตา เหวํ นิคฺคเหตพฺพา อถ มํ นิคฺคณฺหาสิ ทุนฺนิคฺคหีตาว โหม หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วุตฺเตสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ

ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ อิทํ เต มิจฺฉา

อุปนยนจตุกฺกํ

[๕] น เหวํ นิคฺคเหตพฺเพ เตน หิ ยํ นิคฺคณฺหาสิ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ อิทํ เต มิจฺฉา เตน หิ เย กเต นิคฺคเห เส

นิคฺคเห ทุกฺกเฏ สุกเต ปฏิกมฺเม สุกตา ปฏิปาทนาติ ฯ

นิคฺคมจตุกฺกํ ฯ

ปจฺโม นิคฺคโห ฯ

[๖] ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯ

ปจฺจนีกปญฺจกํ ฯ

[๗] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-

หลสมุดกลาง
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวฺ วตฺถุพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺถุพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺถุพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺถุพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺถุพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺถุพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺถุพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺถุพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา

ปฏิกมฺมจตุกฺกํ ฯ

[๘] ตุวญฺเจ ปน มญฺญสิ วตฺถุพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺถุพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ เตน ตุวํ ตตฺถ เหตาย ปฏิญฺญาย เหวฺ ปฏิชานนฺตํ เหวฺ นิคฺคเหตพฺเพ อถ ตํ นิคฺคณฺหาม สุนิคฺคหิโตว โหสิ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺถุพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ

ตถฺา วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตถฺา วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ อิทํ เต มิจฺฉา นิคฺคหจตุกฺกํ ฯ

[๙] เอเส เจ ทุนฺนิคฺคหีเต เหวเมว ตถฺา ทกฺข วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิ-กฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน จ มยํ ตยา ตถฺา เหตาย ปฏิญฺญาย เหวํ ปฏิชานนฺตา เหวํ นิคฺคเหตพฺพา อถ มํ นิคฺคณฺหาสิ ทุนฺนิคฺคหีตาว โหม หญฺจิ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตถฺา วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน

วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ อิทํ เต มิจฺฉา

อุปนยนจตุกฺกํ ฯ

[๑๐] น เหวํ นิคฺคเหตพฺเพ เตน หิ ยํ นิคฺคณฺหาสิ หญฺจิ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกฏฺโฐ ปรมฏฺโฐ ตโต โส ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ อิทํ เต มิจฺฉา เตน หิ เย กเต นิคฺคเห เส นิคฺคเห ทุกฺกเฏ สุกเต ปฏิกมฺเม สุกตา ปฏิปาทนาติ. ฯ

นิคฺคหจตุกฺกํ ฯ

ทุติโย นิคฺคโห ฯ

[๑๑] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

ตติโย นิคฺคโห ฯ

[๑๒] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพทา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพทา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพทา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ

สพฺพทา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพทา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๓] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสุ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๔] ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิ-

กฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๕] ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถา ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถา ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถา ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถา ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถา ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๒] ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสุ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ สพฺเพสุ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

อฏฺฐกนิคฺคโห ฯ

[๑๓] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ

ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๘] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ สญฺญา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน

โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๙] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ โสตายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ฆานายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ชิวฺหายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ กายายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สทฺทายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ คนฺธายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รสายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มนายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๒๐] จกฺขุธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ โสตธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ฆานธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ชิวฺหาธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ กายธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สทฺทธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ คนฺธธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รสธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ โสตวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ฆานวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ กายวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มโนธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๒๑] จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ โสตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ กายินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มนินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ชีวิตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อิตฺถินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ปุริสินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สุขินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ทุกฺขินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ โสมนสฺสินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ โทมนสฺสินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อุเปกฺขินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สทฺธินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ วิริยินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สมาธินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ปญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อนญฺญตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญา-

ตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๒๒] ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน[1] รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ

---

๑ อภิ. ปุ. ๑๒๗

อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน เวทนา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สญฺญา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๒๓] ปุคฺคโล นูปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน จกฺขายตนญฺจ

อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ โสตายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ฆมฺมายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๒๔] ..จกฺขุธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ กายธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๒๕] จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ โสตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตำ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญำ อญฺญาตาวินฺทฺริยำ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมำ หญฺจิ วุตฺตำ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญำ อญฺญาตาวินฺทฺริยำ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยำ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตำ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญำ อญฺญาตาวินฺทฺริยำ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญำ อญฺญาตาวินฺทฺริยำ

อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

ตุฏฺฐิกตสีสนฺทนา ฯ

[๒๖] รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญา เวทนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญา เวทนา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญา เวทนา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน

วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปึ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน จ เร วตฺตพฺเพ รูปึ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปึ อญฺญา เวทนา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข รูปึ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปึ อญฺญา เวทนา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปึ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๒๗] รูปึ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ส่ญฺญา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ส่งฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปึ อญฺญํ วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ รูปึ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ รูปึ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปึ อญฺญํ วิญฺญาณึ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน จ เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปึ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข รูปึ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ส่จฺฉิ-

กฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญํ วิญฺญาณํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญํ วิญฺญาณํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญํ วิญฺญาณํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๒๘] เวทนา อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สญฺญา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๒๙] สญฺญา อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๐] สงฺขารา อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ เวทนา จ อุปลพฺภติ

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ฯเปฯ สญฺญา ฯ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๑] วิญฺญาณํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ เวทนา ฯ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สญฺญา ฯ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา ฯ อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺเญ สงฺขาราติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ วิญฺญาณํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สงฺขารา ฯ อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺเญ สงฺขารา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วุตฺตํ วตฺตพฺเพ โข วิญฺญาณํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺเญ สงฺขารา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน ฯ วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วิญฺญาณํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สงฺขารา ฯ อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺเญ สงฺขารา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน

วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ลกฺข วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วิญฺญาณํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺเญ สงฺขารา ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๓๒] จกฺขายตนํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โสตายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๓] โสตายตนํ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มนายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๔] จกฺขุธาตุ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โสตธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๕] โสตธาตุ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขุธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๖] จกฺขุนฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โสตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๓๗] โสตินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน ฯ วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน

อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺถพฺเพ โข อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺถพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๓๘] รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญา เวทนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺถพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏินิกมฺมํ หญฺจิ รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญา เวทนา วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺถพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺถพฺเพ โข รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ รูปี อญฺญา เวทนา วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺถพฺเพ. อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺถพฺเพ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร

วตฺถุพฺเพ รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา ฯ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญี รูปี อญฺญา เวทนา วุตฺตำ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ยำ ตตฺถ วเทสิ วตฺถุพฺเพ โข รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เวทนา ฯ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญี รูปี อญฺญา เวทนา วุตฺตำ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน ฯ วตฺถุพฺเพ อญฺญี รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๓๙] รูปี อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สญฺญา ฯ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา ฯ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๐] เวทนา อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สญฺญา ฯ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา ฯ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๑] สญฺญา อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน สงฺขารา ฯ อุปลพฺภนฺติ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ เวทนา ฯ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๒] สงฺขารา อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน วิญฺญาณญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ รูปญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ เวทนา ฯ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สญฺญา ฯ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๓] วิญฺญาณํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน รูปญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ เวทนา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สญฺญา จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ สงฺขารา จ อุปลพฺภนฺติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๔] จกฺขายตนํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โสตายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๕] โสตายตนํ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขายตนญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มนายตนญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๖] จกฺขุธาตุ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โสตธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๗] โสตธาตุ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ ธมฺมธาตุ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขุธาตุ จ อุปลพฺภติ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณธาตุ จ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๘] จกฺขุนฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โสตินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน ฯเปฯ

[๔๙] โสตินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ ฯเปฯ อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ

อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อญฺญาตาวินฺทฺริยํ

อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺญํ อญฺญินฺทฺริยํ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺจ อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺญํ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

โอปมฺมสํสนฺทนํ ฯ

[๕๐] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ รูปี ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ รูปี ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ รูปี ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๕๑] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปสฺมิ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร รูปา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ รูปนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ

สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ รูปนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ รูปนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ รูปนฺติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๕๒] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา ปุคฺคโล ฯเปฯ เวทนาย ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร เวทนาย ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ปุคฺคโล ฯเปฯ สญฺญาย ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร สญฺญาย ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ปุคฺคโล ฯเปฯ สงฺขาเรสุ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร สงฺขาเรหิ ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ ปุคฺคโล ฯเปฯ วิญฺญาณสฺมิ์ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร วิญฺญาณา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ วิญฺญาณนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ วิญฺญาณนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ วิญฺญาณนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ

ปุคฺคลสฺมึ วิญฺญาณนฺติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๕๓] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ ปุคฺคโล ฯเปฯ จกฺขายตนสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร จกฺขายตนา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ จกฺขายตนํ ฯเปฯ ฆมฺมายตนํ ปุคฺคโล ฯเปฯ ฆมฺมายตนสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร ฆมฺมายตนา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ ฆมฺมายตนํ ฯเปฯ

[๕๔] ..จกฺขุธาตุ ปุคฺคโล ฯเปฯ จกฺขุธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร จกฺขุธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ จกฺขุธาตุ ฯเปฯ ฆมฺมธาตุ ปุคฺคโล ฯเปฯ ฆมฺมธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร ฆมฺมธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ ฆมฺมธาตุ ฯเปฯ

[๕๕] ..จกฺขุนฺทฺริยํ ปุคฺคโล ฯเปฯ จกฺขุนฺทฺริยสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร จกฺขุนฺทฺริยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ จกฺขุนฺทฺริยํ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร อญฺญาตาวินฺทฺริยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ

สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๕๖] ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี์ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี์ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ รูปี์ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ รูปี์ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ รูปี์ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๕๗] ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปสฺมิ์ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร รูปา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ รูปี์ ฯเปฯ เวทนา ปุคฺคโล ฯเปฯ เวทนาย ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร เวทนาย ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ปุคฺคโล ฯเปฯ สญฺญาย ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร สญฺญาย ปุคฺคโล

ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ปุคฺคโล ฯเปฯ สงฺขาเรสุ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร สงฺขาเรหิ ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ ปุคฺคโล ฯเปฯ วิญฺญาณสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร วิญฺญาณา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ วิญฺญาณนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ วิญฺญาณนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ วิญฺญาณนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมึ วิญฺญาณนฺติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๕๘] ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ ปุคฺคโล ฯเปฯ จกฺขายตนสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร จกฺขายตนา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ จกฺขายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ ปุคฺคโล ฯเปฯ ธมฺมายตนสฺมึ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร ธมฺมายตนา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมึ ธมฺมายตนํ ฯเปฯ จกฺขุธาตุ ปุคฺคโล ฯเปฯ จกฺขุธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ

อญฺญตฺร จกฺขุธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ จกฺขุธาตุ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ ปุคฺคโล ฯเปฯ ธมฺมธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร ธมฺมธาตุยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ ธมฺมธาตุ ฯเปฯ

[๕๙] ..จกฺขุนฺทฺริยํ ปุคฺคโล ฯเปฯ จกฺขุนฺทฺริยสฺมิ์ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร จกฺขุนฺทฺริยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ จกฺขุนฺทฺริยํ ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยสฺมิ์ ปุคฺคโล ฯเปฯ อญฺญตฺร อญฺญาตาวินฺทฺริยา ปุคฺคโล ฯเปฯ ปุคฺคลสฺมิ์ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ ปุคฺคลสฺมิ์ อญฺญาตาวินฺทฺริยนฺติ มิจฺฉา ฯเปฯ

จตุกฺกนยสฺสนฺทนํ ฯ

[๖๐] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล สปฺปจฺจโย ฯเปฯ ปุคฺคโล อปฺปจฺจโย ฯเปฯ ปุคฺคโล

สงฺขโต ฯเปฯ ปุคฺคโล อสงฺขโต ฯเปฯ ปุคฺคโล สสฺสโต ฯเปฯ ปุคฺคโล อสสฺสโต ฯเปฯ ปุคฺคโล สนิมิตฺโต ฯเปฯ ปุคฺคโล อนิมิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขิตฺตํ ฯ

[๖๑] ปุคฺคโล นุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล สปฺปจฺจโย ฯเปฯ ปุคฺคโล อปฺปจฺจโย ฯเปฯ ปุคฺคโล สงฺขโต ฯเปฯ ปุคฺคโล อสงฺขโต ฯเปฯ ปุคฺคโล สสฺสโต ฯเปฯ ปุคฺคโล อสสฺสโต ฯเปฯ ปุคฺคโล สนิมิตฺโต ฯเปฯ ปุคฺคโล อนิมิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขิตฺตํ ฯ

ลกฺขณยุตฺติกถา ฯ

[๖๒] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ อุปลพฺภติ ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ อุปลพฺภติ เกหิจิ ปุคฺคโล เกหิจิ น ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล เกหิจิ อุปลพฺภติ เกหิจิ น อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๓] ปุคฺคโล สจฺฉิกฏฺโฐ สจฺฉิกฏฺโฐ ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล สจฺฉิกฏฺโฐ สจฺฉิกฏฺโฐ เกหิจิ ปุคฺคโล เกหิจิ น ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล เกหิจิ สจฺฉิกฏฺโฐ เกหิจิ น สจฺฉิกฏฺโฐติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๔] ปุคฺคโล วิชฺชมาโน วิชฺชมาโน ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล วิชฺชมาโน วิชฺชมาโน เกหิจิ ปุคฺคโล เกหิจิ น ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล เกหิจิ วิชฺชมาโน เกหิจิ น วิชฺชมาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕] ปุคฺคโล สํวิชฺชมาโน สํวิชฺชมาโน ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล สํวิชฺชมาโน สํวิชฺชมาโน เกหิจิ ปุคฺคโล เกหิจิ น ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล เกหิจิ สํวิชฺชมาโน เกหิจิ น สํวิชฺชมาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖] ปุคฺคโล อตฺถิ อตฺถิ ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล อตฺถิ อตฺถิ เกหิจิ ปุคฺคโล เกหิจิ น ปุคฺคโลติ ฯ ปุคฺคโล เกหิจิ อตฺถิ เกหิจิ น อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗] ปุคฺคโล อตฺถิ อตฺถิ น สพฺโพ ปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล นตฺถิ นตฺถิ น สพฺโพ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขิตฺตํ ฯ

วจนโสธนํ ฯ

[๒๘] รูปธาตุยา รูปี ปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ กามธาตุยา กามี ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙] รูปธาตุยา รูปีโน สนฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ กามธาตุยา กามิโน สนฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐] อรูปธาตุยา อรูปี ปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ กามธาตุยา กามี ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๑] อรูปธาตุยา อรูปีโน สนฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ กามธาตุยา กามิโน สนฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒] รูปธาตุยา รูปี ปุคฺคโล อรูปธาตุยา อรูปี ปุคฺคโล

อตฺถิ จ โกจิ รูปธาตุยา จุโต อรูปธาตุํ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี ปุคฺคโล อุจฺฉินฺโน อรูปี ปุคฺคโล ชาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓] รูปธาตุยา รูปีโน สตฺตา อรูปธาตุยา อรูปีโน สตฺตา อตฺถิ จ โกจิ รูปธาตุยา จุโต อรูปธาตุํ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สตฺโต อุจฺฉินฺโน อรูปี สตฺโต ชาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔] กาโยติ วา สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโลติ วา ชีโวติ วา ชีโวติ วา ปุคฺคโลติ วา ปุคฺคลํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ กาโย อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ กาโยติ วา สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค ตชฺชาเต ปุคฺคโลติ วา ชีโวติ วา ชีโวติ วา ปุคฺคโลติ วา ปุคฺคลํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค ตชฺชาเต อญฺโญ กาโย อญฺโญ ปุคฺคโล เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข กาโยติ วา สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา

เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเต ปุคฺคโลติ วา ชีโวติ วา ชีโวติ วา ปุคฺคโลติ วา ปุคฺคลํ อปฺปีย์ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเต อณฺโณ กาโย อณฺโณ ปุคฺคโล โน จ วตฺตพฺเพ อณฺณ์ ชีวํ อณฺณ์ ส์ริรนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อณฺณ์ ชีวํ อณฺณ์ ส์ริรนฺติ โน จ เร วตฺตพฺเพ กาโยติ วา ส์ริรนฺติ วา ส์ริรนฺติ วา กาโยติ วา กาย์ อปฺปีย์ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเต ปุคฺคโลติ วา ชีโวติ วา ชีโวติ วา ปุคฺคโลติ วา ปุคฺคลํ อปฺปีย์ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเต อณฺโณ กาโย อณฺโณ ปุคฺคโลติ ย์ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข กาโยติ วา ส์ริรนฺติ วา ส์ริรนฺติ วา กาโยติ วา กาย์ อปฺปีย์ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเต ปุคฺคโลติ วา ชีโวติ วา ชีโวติ วา ปุคฺคโลติ วา ปุคฺคลํ อปฺปีย์ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเต อณฺโณ กาโย อณฺโณ ปุคฺคโล โน จ วตฺตพฺเพ อณฺณ์ ชีวํ อณฺณ์ ส์ริรนฺติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๗๕] กาโยติ วา ส์ริรนฺติ วา ส์ริรนฺติ วา กาโยติ วา กาย์ อปฺปีย์ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ ส์เม ส์ภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อณฺโณ กาโย อณฺโณ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ ปฏิกมฺมํ หญฺจิ กาโยติ วา

สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค สชฺชาเต วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺโญ กาโย อญฺโญ ปุคฺคโลติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข กายโติ วา สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค สชฺชาเต วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺโญ กาโย อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อญฺโญ กาโย อญฺโญ ปุคฺคโลติ โน วต เร วตฺตพฺเพ กายโติ วา สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค สชฺชาเต วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข กายโติ วา สรีรนฺติ วา สรีรนฺติ วา กาโยติ วา กายํ อปฺปียํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สภาเค สชฺชาเต วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน จ วตฺตพฺเพ อญฺโญ กาโย อญฺโญ ปุคฺคโลติ มิจฺฉา ฯเปฯ สงฺฆิตฺตํ ฯ

ปญฺญตฺตานุโยโค ฯ

[๗๖] ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โส ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗] ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘] ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โส จญฺโญ จ สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙] ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เนว โส สนฺธาวติ น อญฺโญ สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐] ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โส ปุคฺคโล สนฺธาวติ อญฺโญ ปุคฺคโล สนฺธาวติ โส จญฺโญ จ สนฺธาวติ เนว โส สนฺธาวติ น อญฺโญ สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถมา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ

วุตฺตำ ภควตา

ส สตฺตกฺขตฺตุปรมำ สนฺธาวิตฺวาน ปุคฺคโล
ทุกฺขสฺสนฺตกโร โหติ สพฺพสญฺโญชนกฺขยาติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรำ โลกำ ปรสฺมา โลกา อิมำ โลกนฺติ ฯ

[๘๒] น วตฺตพฺพำ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรำ โลกำ ปรสฺมา โลกา อิมำ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตำ ภควตา อนมตคฺโคยำ ภิกฺขเว สำสาโร ปุพฺพา โกฏิ น ปญฺญายติ อวิชฺชา-นีวรณานำ สตฺตานำ ตณฺหาสญฺโญชนานำ สนฺธาวตำ สำสรตนฺติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรำ โลกำ ปรสฺมา โลกา อิมำ โลกนฺติ ฯ

[๘๓] ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรำ โลกำ ปรสฺมา โลกา อิมำ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอวญฺจ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรำ โลกำ ปรสฺมา โลกา อิมำ โลกนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เอวญฺจ ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรำ โลกำ ปรสฺมา โลกา อิมำ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ มนุสฺโส หุตฺวา เทโว โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เอวญฺจ มนุสฺโส โส เทโวติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เอวญฺจ มนุสฺโส โส เทโวติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺโส หุตฺวา เทโว โหติ เทโว หุตฺวา

---

๑ ขุ. อิติวุตฺตก. ๒๕๖ ฯ ๒ สำ. นิ. ๑๖๒ ฯ

มนุสฺโส โหติ มนุสฺสภูโต อญฺโญ เทโว อญฺโญ มนุสฺสภูโต เสฺววายํ สนฺธาวตีติ มิจฺฉา ฯเปฯ สเจ หิ สนฺธาวติ เสฺวว ปุคฺคโล อิโต จุโต ปรํ โลกํ อนญฺโญ เหวํ มรณํ น เหหิติ ปาณาติปาโตปี นูปลพฺภติ กมฺมํ อตฺถิ กมฺมวิปาโก อตฺถิ กตานํ กมฺมานํ วิปาโก อตฺถิ กุสลากุสเล วิปจฺจมาเน เสฺววายํ สนฺธาวตีติ มิจฺฉา ฯเปฯ เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ มนุสฺโส หุตฺวา ยกฺโข โหติ เปโต โหติ เนรยิโก โหติ ติรจฺฉานคโต โหติ โอฏฺโฐ โหติ โคโณ โหติ คทฺรโภ โหติ สูกโร โหติ มหิโส โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว มนุสฺโส โส มหิโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสฺวว มนุสฺโส โส มหิโสติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺโส หุตฺวา มหิโส โหติ มหิโส หุตฺวา มนุสฺโส โหติ มนุสฺสภูโต อญฺโญ มหิโส อญฺโญ มนุสฺสภูโต เสฺววายํ สนฺธาวตีติ มิจฺฉา ฯเปฯ สเจ หิ สนฺธาวติ เสฺวว ปุคฺคโล อิโต จุโต ปรํ โลกํ อนญฺโญ เหวํ มรณํ น เหหิติ ปาณาติปาโตปี นูปลพฺภติ กมฺมํ อตฺถิ กมฺมวิปาโก อตฺถิ กตานํ กมฺมานํ วิปาโก อตฺถิ กุสลากุสเล วิปจฺจมาเน เสฺววายํ สนฺธาวตีติ มิจฺฉา ฯเปฯ เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ ขตฺติโย หุตฺวา พฺราหฺมโณ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว ขตฺติโย โส

พฺราหฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ ขตฺติโย หุตฺวา เวสฺโส โหติ สุทฺโท โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว ขตฺติโย โส สุทฺโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ พฺราหฺมโณ หุตฺวา เวสฺโส โหติ สุทฺโท โหติ ขตฺติโย โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว พฺราหฺมโณ โส ขตฺติโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ เวสฺโส หุตฺวา สุทฺโท โหติ ขตฺติโย โหติ พฺราหฺมโณ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว เวสฺโส โส พฺราหฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ สุทฺโท หุตฺวา ขตฺติโย โหติ พฺราหฺมโณ โหติ เวสฺโส โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว สุทฺโท โส เวสฺโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ สสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หตฺถจฺฉินฺโน หตฺถจฺฉินฺโนว โหติ ปาทจฺฉินฺโน ปาทจฺฉินฺโนว โหติ หตฺถปาทจฺฉินฺโน หตฺถปาทจฺฉินฺโนว โหติ กณฺณจฺฉินฺโน นาสจฺฉินฺโน กณฺณนาสจฺฉินฺโน องฺคุลิจฺฉินฺโน อพจฺฉินฺโน กณฺฑรจฺฉินฺโน กุณิหตฺถโก ผณหตฺถโก กุฏฺฐีโย คณฺฑีโย กิลาสีโย โสสีโย อปมาริโย โอฏฺโฐ โคโณ คทฺรโภ สูกโร มหิโส มหิโสว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔] น วตฺตพฺพํ เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ สสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โสตาปนฺโน ปุคฺคโล มนุสฺสโลกา จุโต เทวโลกํ อุปปนฺโน ตตฺถปิ

โสตาปนฺโนว โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โสตาปนฺโน ปุคฺคโล มนุสฺสโลกา จุโต เทวโลกํ อุปปนฺโน ตตฺถปิ โสตาปนฺโนว โหติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ

[๘๕] โสตาปนฺโน ปุคฺคโล มนุสฺสโลกา จุโต เทวโลกํ อุปปนฺโน ตตฺถปิ โสตาปนฺโนว โหตีติ กตฺวา เตน ฯ การเณน เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺโน ปุคฺคโล มนุสฺสโลกา จุโต เทวโลกํ อุปปนฺโน ตตฺถปิ มนุสฺโส โหตีติ กตฺวา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๖] เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนญฺโญ อวิคโต สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๗] อนญฺโญ อวิคโต สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หตฺถจฺฉินฺโน หตฺถจฺฉินฺโนว โหติ ปาทจฺฉินฺโน ปาทจฺฉินฺโนว โหติ หตฺถปาทจฺฉินฺโน หตฺถปาทจฺฉินฺโนว โหติ กณฺณจฺฉินฺโน นาสจฺฉินฺโน กณฺณนาสจฺฉินฺโน องฺคุลิจฺฉินฺโน อพจฺฉินฺโน กณฺฑรจฺฉินฺโน กุณิหตฺถโก ผณหตฺถโก กุฏฺฐิโย คณฺฑิโย กิลาสิโย โสสิโย อปมาริโย โอฏฺโฐ โคโณ คทฺรโภ สูกโร มหิโส มหิสโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๘] เสฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ

ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สรูโป สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สรูโป สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สเวทโน ฯเปฯ สสญฺโญ ฯเปฯ สสงฺขาโร ฯเปฯ สวิญฺญาโณ สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สวิญฺญาโณ สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙] เตฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูโป สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูโป สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อเวทโน ฯเปฯ อสญฺโญ ฯเปฯ อสงฺขาโร ฯเปฯ อวิญฺญาโณ สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อวิญฺญาโณ สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๐] เตฺวว ปุคฺคโล สนฺธาวติ อสฺมา โลกา ปรํ โลกํ ปรสฺมา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณี สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญฺญาณี สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๑] เถรวา ปุคฺคโล สนฺธาวติ อตฺถา โลกา ปรํ โลกํ ปรตฺถา โลกา อิมํ โลกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี น สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี น สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ ชีวิ อญฺญ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณ น สนฺธาวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญฺญาณ น สนฺธาวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญ ชีวิ อญฺญ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขิตฺตํ ฯ

ขนฺเธสุ ภิชฺชมาเนสุ โส เจ ภิชฺชติ ปุคฺคโล
อุจฺเฉทา ภวติ ทิฏฺฐิ ยา พุทฺเธน วิวชฺชิตา
ขนฺเธสุ ภิชฺชมาเนสุ โน เจ ภิชฺชติ ปุคฺคโล
ปุคฺคโล สสฺสโต โหติ นิพฺพาเนน สมสโมติ

กถิอนุโยโค ฯ

[๙๒] รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อนิจฺจ สงฺขต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺน ขยธมฺม วยธมฺม วิราคธมฺม นิโรธธมฺม วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโลปี อนิจฺโจ สงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทน อุปาทาย ฯเปฯ สญฺญ อุปาทาย ฯเปฯ สงฺขาเร อุปาทาย ฯเปฯ วิญฺญาณ อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

วิญฺญาณ์ อนิจฺจ์ สงฺขต์ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺน์ ขยธมฺม์ วยธมฺม์ วิราค-ธมฺม์ นิโรธธมฺม์ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโลปี อนิจฺโจ สงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๓] รูปี์ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นี์ รูปี์ อุปาทาย นี์ลกตฺถ์ ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปี์ รูปี์ อุปาทาย ฯเปฯ โลหิ์ รูปี์ อุปาทาย ฯเปฯ โอทา์ รูปี์ อุปาทาย ฯเปฯ ส์นิทตฺส์น์ รูปี์ อุปาทาย ฯเปฯ อนิทตฺส์น์ รูปี์ อุปาทาย ฯเปฯ ส์ปฺปฏิฆ์ รูปี์ อุปาทาย ฯเปฯ อปฺปฏิฆ์ รูปี์ อุปาทาย อปฺปฏิฆตฺถ์ ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔] เวทน์ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุส์ เวทน์ อุปาทาย กุส์ลตฺถ์ ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุส์ เวทน์ อุปาทาย กุส์ลตฺถ์ ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุส์ลา เวทนา ส์ผสฺสา ส์วิปากา อิฏฺฐผลา กนฺตผลา มนุญฺญผลา อเส์จนกผลา ส์ขุทฺรยา ส์ขวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ กุส์โลปี ปุคฺคโล ส์ผโล ส์วิปาโก อิฏฺฐผโล กนฺตผโล มนุญฺญผโล อเส์จนกผโล ส์ขุทฺรโย ส์ขวิปาโกติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕] เวทน์ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถ์ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

อกุสลํ เวทนํ อุปาทาย อกุสลตฺตฺ ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสลํ เวทนํ อุปาทาย อกุสลตฺตฺ ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลา เวทนา ตฺผสฺสา ตฺวิปากา อนิฏฺฐผสฺสา อกนฺตผสฺสา อมนุญฺญผสฺสา เตฺจนกผสฺสา ทุกฺขุทฺรยา ทุกฺข-วิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสโลปิ ปุคฺคโล ตฺผสฺโส ตฺวิปาโก อนิฏฺฐผสฺโส อกนฺตผสฺโส อมนุญฺญผสฺโส เตฺจนกผสฺโส ทุกฺขุทฺรโย ทุกฺข-วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๖] เวทนํ อุปาทาย ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺยากตํ เวทนํ อุปาทาย อพฺยากตตฺตฺ ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อพฺยากตํ เวทนํ อุปาทาย อพฺยากตตฺตฺ ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺยากตา เวทนา อนิจฺจา ตฺงฺขตา ปฏิจฺจตฺมุปฺปนฺนา ขยธมฺมา วยธมฺมา วิราคธมฺมา นิโรธ-ธมฺมา วิปริณามธมฺมาติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺยากโตปิ ปุคฺคโล อนิจฺโจ ตฺงฺขโต ปฏิจฺจตฺมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตฺญฺญํ อุปาทาย ฯเปฯ ตฺงฺขาเร อุปาทาย ฯเปฯ วิญฺญาณํ อุปาทาย ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลํ วิญฺญาณํ อุปาทาย กุสลตฺตฺ ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลํ วิญฺญาณํ อุปาทาย กุสลตฺตฺ ปุคฺคลตฺตฺ ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลํ วิญฺญาณํ ตฺผสฺสํ ตฺวิปากํ อิฏฺฐผสฺสํ กนฺตผสฺสํ มนุญฺญผสฺสํ

อเสฺจนกผสฺสํ สุขฺทุกฺขวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสโลปิ ปุคฺคโล ผสฺโส สุขวิปาโก อิฏฺฐผโล กนฺตผโล มนุญฺญผโล อเสฺจนกผโล สุขฺทุกฺขวิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๗] วิญฺญาณํ อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลํ วิญฺญาณํ อุปาทาย อกุสลสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสลํ วิญฺญาณํ อุปาทาย อกุสลสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลํ วิญฺญาณํ สุขสฺส สุขวิปากสฺส อนิฏฺฐผลสฺส อกนฺตผลสฺส อมนุญฺญผลสฺส เสจนกผลสฺส ทุกฺขทุกฺขสฺส ทุกฺขวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสโลปิ ปุคฺคโล สุขโล สุขวิปาโก อนิฏฺฐผโล อกนฺตผโล อมนุญฺญผโล เสจนกผโล ทุกฺขทุกฺขโย ทุกฺขวิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘] วิญฺญาณํ อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺยากตํ วิญฺญาณํ อุปาทาย อพฺยากตสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อพฺยากตํ วิญฺญาณํ อุปาทาย อพฺยากตสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺยากตํ วิญฺญาณํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ขยธมฺมํ วยธมฺมํ วิราคธมฺมํ นิโรธธมฺมํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺยากโตปิ ปุคฺคโล อนิจฺโจ สงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙] จกฺขุ อุปาทาย จกฺขุมา ปุคฺคโลติ วตฺตพฺโพติ ฯ

อามนฺตา ฯ จกฺขุมฺหิ นิรุทฺเธ จกฺขุมา ปุคฺคโล นิรุทฺโธติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตํ อุปาทาย ฯเปฯ ฆานํ อุปาทาย ฯเปฯ ชิวฺหํ อุปาทาย ฯเปฯ กายํ อุปาทาย ฯเปฯ มนํ อุปาทาย มนวา ปุคฺคโลติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ มนมฺหิ นิรุทฺเธ มนวา ปุคฺคโล นิรุทฺโธติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๐] มิจฺฉาทิฏฺฐึ อุปาทาย มิจฺฉาทิฏฺฐิโย ปุคฺคโลติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา นิรุทฺธาย มิจฺฉาทิฏฺฐิโย ปุคฺคโล นิรุทฺโธติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๑] มิจฺฉาสงฺกปฺปํ อุปาทาย ฯเปฯ มิจฺฉาวาจํ อุปาทาย ฯเปฯ มิจฺฉากมฺมนฺตํ อุปาทาย ฯเปฯ มิจฺฉาอาชีวํ อุปาทาย ฯเปฯ มิจฺฉาวายามํ อุปาทาย ฯเปฯ มิจฺฉาสตึ อุปาทาย ฯเปฯ มิจฺฉาสมาธึ อุปาทาย มิจฺฉาสมาธิโย ปุคฺคโลติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉาสมาธิมฺหิ นิรุทฺเธ มิจฺฉาสมาธิโย ปุคฺคโล นิรุทฺโธติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒] สมฺมาทิฏฺฐึ อุปาทาย สมฺมาทิฏฺฐิโย ปุคฺคโลติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิยา นิรุทฺธาย สมฺมาทิฏฺฐิโย ปุคฺคโล นิรุทฺโธติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาสงฺกปฺปํ อุปาทาย ฯเปฯ สมฺมาวาจํ อุปาทาย ฯเปฯ สมฺมากมฺมนฺตํ อุปาทาย ฯเปฯ สมฺมาอาชีวํ อุปาทาย ฯเปฯ สมฺมาวายามํ อุปาทาย ฯเปฯ สมฺมาสตึ อุปาทาย ฯเปฯ

สมฺมาสมาธึ อุปาทาย สมฺมาสมาธิโย ปุคฺคโลติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาสมาธิมฺหิ นิรุทฺเธ สมฺมาสมาธิโย ปุคฺคโล นิรุทฺโธติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓] รูปึ อุปาทาย เวทนํ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถาย ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ขนฺธานํ อุปาทาย ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปึ อุปาทาย เวทนํ อุปาทาย สญฺญึ อุปาทาย สงฺขาเร อุปาทาย วิญฺญาณึ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถาย ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจนฺนํ ขนฺธานํ อุปาทาย ปญฺจนฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๔] จกฺขายตนํ อุปาทาย โสตายตนํ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถาย ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ อายตนานํ อุปาทาย ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕] จกฺขายตนํ อุปาทาย โสตายตนํ อุปาทาย ฯเปฯ ฆมฺมายตนึ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถาย ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทสนฺนํ อายตนานํ อุปาทาย ทฺวาทสนฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๖] จกฺขุธาตุึ อุปาทาย โสตธาตุึ อุปาทาย ปุคฺคลตฺถาย ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ธาตูนํ อุปาทาย ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗] จกฺขุธาตุึ อุปาทาย โสตธาตุึ อุปาทาย ฯเปฯ ฆมฺมธาตุึ

อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐารสนฺนํ ธาตูนํ อุปาทาย อฏฺฐารสนฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘] จกฺขุนฺทฺริยํ อุปาทาย โสตินฺทฺริยํ อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ อินฺทฺริยานํ อุปาทาย ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙] จกฺขุนฺทฺริยํ อุปาทาย โสตินฺทฺริยํ อุปาทาย ฯเปฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ พาวีสตินฺนํ อินฺทฺริยานํ อุปาทาย พาวีสตินฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐] เอกโวการภวํ อุปาทาย เอกสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุโวการภวํ อุปาทาย จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑] เอกโวการภวํ อุปาทาย เอกสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจโวการภวํ อุปาทาย ปญฺจนฺนํ ปุคฺคลานํ ปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๒] เอกโวการภเว เอโกว ปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุโวการภเว จตฺตาโรว ปุคฺคลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๓] เอกโวการภเว เอโกว ปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจโวการภเว ปญฺเจว ปุคฺคลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๔] ยถา รุกฺขสฺส อุปาทาย ฉายาย ปญฺญตฺติ เอวเมว

รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ ยถา รุกฺขํ อุปาทาย ฉายาย ปญฺญตฺติ รุกฺโขปี อนิจฺโจ ฉายาปี อนิจฺจา เอวเมว รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺติ รูปมฺปี อนิจฺจํ ปุคฺคโลปี อนิจฺโจติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา รุกฺขํ อุปาทาย ฉายาย ปญฺญตฺติ อญฺโญ รุกฺโข อญฺญา ฉายา เอวเมว รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺติ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา คามํ อุปาทาย คามิยสฺส ปญฺญตฺติ เอวเมว รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ ยถา คามํ อุปาทาย คามิยสฺส ปญฺญตฺติ อญฺโญ คาโม อญฺโญ คามิโย เอวเมว รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺติ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา รฏฺฐํ อุปาทาย รญฺโญ ปญฺญตฺติ เอวเมว รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ ยถา รฏฺฐํ อุปาทาย รญฺโญ ปญฺญตฺติ อญฺญํ รฏฺฐํ อญฺโญ ราชา เอวเมว รูปี อุปาทาย ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺติ อญฺญํ รูปี อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา น นิคโม เนคมิโก ยสฺส นิคโม โส เนคมิโก เอวเมว น รูปี รูปวา ยสฺส รูปี โส รูปวาติ ฯ ยถา น นิคโม เนคมิโก ยสฺส นิคโม โส เนคมิโก อญฺโญ นิคโม อญฺโญ เนคมิโก เอวเมว น รูปี รูปวา ยสฺส รูปี โส รูปวา อญฺญํ รูปี อญฺโญ รูปวาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๕] จิตฺเต จิตฺเต ปุคฺคลสฺส ปญฺญตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

จิตฺเต จิตฺเต ปุคฺคโล ชายติ ชียฺยติ มียฺยติ จวติ อุปปชฺชตีติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ
โสตา วา อญฺโญติ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน
น วตฺตพฺพํ กุมารโกติ วา กุมาริกาติ วาติ ฯ วตฺตพฺพํ ฯ อาชานาหิ
นิคฺคหํ หญฺจิ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ โสตา วา
อญฺโญติ วา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน
น วตฺตพฺพํ กุมารโกติ วา กุมาริกาติ วาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ
วตฺตพฺเพ โข ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ โสตา วา อญฺโญติ
วา ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ กุมารโกติ วา กุมาริกาติ
วาติ มิจฺฉา หญฺจิ วา ปน ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ
กุมารโกติ วา กุมาริกาติ วา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ทุติเย
จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ โสตา วา อญฺโญติ วาติ ยํ ตตฺถ
วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ โสตา
วา อญฺโญติ วา ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ กุมารโกติ วา
กุมาริกาติ วาติ มิจฺฉา ฯ

[๑๑๖] ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ โสตา วา อญฺโญติ
วาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ อิตฺถีติ
วา ปุริโสติ วา คหฏฺโฐติ วา ปพฺพชิโตติ วา เทโวติ วา มนุสฺโสติ
วาติ ฯ วตฺตพฺพํ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน
น วตฺตพฺพํ โสตา วา อญฺโญติ วา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ทุติเย

จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ เทโวติ วา มนุสฺโสติ วาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ โสติ วา อญฺโญติ วา ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ เทโวติ วา มนุสฺโสติ วาติ มิจฺฉา หญฺจิ วา ปน ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ เทโวติ วา มนุสฺโสติ วา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ โสติ วา อญฺโญติ วาติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน น วตฺตพฺพํ โสติ วา อญฺโญติ วา ทุติเย จิตฺเต อุปฺปนฺเน วตฺตพฺพํ เทโวติ วา มนุสฺโสติ วาติ มิจฺฉา ฯเปฯ

[๑๑๗] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โย ปสฺสติ ยํ ปสฺสติ เยน ปสฺสติ โส ปสฺสติ ตํ ปสฺสติ เตน ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โย ปสฺสติ ยํ ปสฺสติ เยน ปสฺสติ โส ปสฺสติ ตํ ปสฺสติ เตน ปสฺสติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๑๘] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โย สุณาติ ฯเปฯ โย ฆายติ ฯเปฯ โย สายติ ฯเปฯ โย ผุสติ ฯเปฯ โย วิชานาติ ยํ วิชานาติ เยน วิชานาติ โส วิชานาติ ตํ วิชานาติ เตน วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โย วิชานาติ ยํ วิชานาติ เยน วิชานาติ โส วิชานาติ ตํ วิชานาติ เตน วิชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล

อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๑๙] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โย น ปสฺสติ ยํ น ปสฺสติ เยน น ปสฺสติ โส น ปสฺสติ ตํ น ปสฺสติ เตน น ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โย น ปสฺสติ ยํ น ปสฺสติ เยน น ปสฺสติ โส น ปสฺสติ ตํ น ปสฺสติ เตน น ปสฺสติ โน จตฺถ เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๒๐] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โย น สุณาติ ฯเปฯ โย น ฆายติ ฯเปฯ โย น สายติ ฯเปฯ โย น ผุสติ ฯเปฯ โย น วิชานาติ ยํ น วิชานาติ เยน น วิชานาติ โส น วิชานาติ ตํ น วิชานาติ เตน น วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โย น วิชานาติ ยํ น วิชานาติ เยน น วิชานาติ โส น วิชานาติ ตํ น วิชานาติ เตน น วิชานาติ โน จตฺถ เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๒๑] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปสฺสามหํ ภิกฺขเว ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานามีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ วุตฺตํ ภควตา ปสฺสามหํ ภิกฺขเว ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต จวมาเน

อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานามีติ กตฺวา เตเนว การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควา ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน รูปี ปสฺสติ ปุคฺคลํ ปสฺสตีติ ฯ รูปี ปสฺสติ ฯ รูปี ปุคฺคโล รูปี จวติ รูปี อุปปชฺชติ รูปี ยถากมฺมูปคนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ภควา ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน รูปี ปสฺสติ ปุคฺคลํ ปสฺสตีติ ฯ ปุคฺคลํ ปสฺสติ ฯ ปุคฺคโล รูปี รูปายตนํ รูปธาตุ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ จกฺขุสฺมิ ปฏิหญฺญติ จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ภควา ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน รูปี ปสฺสติ ปุคฺคลํ ปสฺสตีติ ฯ อุโภ ปสฺสติ ฯ อุโภ รูปี รูปายตนํ รูปธาตุ อุโภ นีลา อุโภ ปีตกา อุโภ โลหิตกา อุโภ โอทาตา อุโภ จกฺขุวิญฺเญยฺยา อุโภ จกฺขุสฺมิ ปฏิหญฺญนฺติ อุโภ จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ อุโภ จวนฺติ อุโภ อุปปชฺชนฺติ อุโภ ยถากมฺมูปคาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อุปาทาปญฺญตฺตานุโยโค ฯ

[๑๒๒] กฬียาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กฬียาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓] กฬียาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กฬียาณ-

ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตติริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔] กลฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภตีติ ฯ ปุคฺคลสฺส กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๕] กลฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อุปลพฺภตีติ ฯ นิพฺพานสฺส กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖] กลฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อุปลพฺภตีติ ฯ มหาปฐวิยา กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗] กลฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาสมุทฺโท อุปลพฺภตีติ ฯ มหาสมุทฺทสฺส กตฺตา การเตา อุปลพฺภตีติ ฯ

น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๘] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณ-ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ติเนรุปพฺพตราชา อุปลพฺภตีติ ฯ ติเนรุปพฺพตราชสฺส กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณ-ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อาโป อุปลพฺภตีติ ฯ อาปสฺส กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณ-ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตโช อุปลพฺภตีติ ฯ เตชสฺส กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๑] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณ-ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ วาโย อุปลพฺภตีติ ฯ วายสฺส กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณ-ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตโย อุปลพฺภนฺตีติ ฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตีนํ กตฺตา

กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญานิ กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อญฺโญ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๔] กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อุปลพฺภตีติ ฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อุปลพฺภตีติ ฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภตีติ ฯ ปุคฺคลสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อุปลพฺภตีติ ฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อุปลพฺภตีติ ฯ นิพฺพานสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อุปลพฺภตีติ ฯ กตฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาก-

ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อุปปชฺชตีติ ฯ มหาสมุทฺโท อุปปชฺชตีติ ฯ สิเนรุปพฺพตราชา อุปปชฺชตีติ ฯ อาโป อุปปชฺชตีติ ฯ เตโช อุปปชฺชตีติ ฯ วาโย อุปปชฺชตีติ ฯเปฯ คิณกฏฺฐวนปฏฺปตโย อุปปชฺชนฺตีติ ฯ คิณกฏฺฐวนปฏฺปตึ ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อุปปชฺชตีติ ฯ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปากปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปาโก อญฺโญ กลฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ วิปากปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๕] ทิพฺพํ สุขํ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๖] ทิพฺพํ สุขํ อุปปชฺชตีติ ฯ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทสฺส ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทสฺส ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทสฺส ทสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๗] ทิพฺพํ สุขํ อุปปชฺชตีติ ฯ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปปชฺชตีติ ฯ ปุคฺคลสฺส ปฏิสนฺธึ อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๘] ทิพฺพํ สุขํ อุปปชฺชตีติ ฯ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺธึ

อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อุปลพฺภตีติ ฯ นิพฺพานสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๙] ทิพฺพํ สุขํ อุปลพฺภตีติ ฯ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ มหาสมุทฺโท อุปลพฺภตีติ ฯ สิเนรุปพฺพตราชา อุปลพฺภตีติ ฯ อาโป อุปลพฺภตีติ ฯ เตโช อุปลพฺภตีติ ฯ วาโย อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตโย อุปลพฺภนฺตีติ ฯเปฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตีนํ ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๐] ทิพฺพํ สุขํ อุปลพฺภตีติ ฯ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ ทิพฺพํ สุขํ อญฺโญ ทิพฺพสฺส สุขสฺส ปฏิลทฺเธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑] มานุสกํ สุขํ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒] มานุสกํ สุขํ อุปลพฺภตีติ ฯ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตฺถิรียา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓] มานุสกํ สุขํ อุปลพฺภตีติ ฯ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิลทฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภตีติ ฯ

ปุคฺคลสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔] มานุสกา สุขา อุปลพฺภตีติ ฯ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานา อุปลพฺภตีติ ฯ นิพฺพานสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๕] มานุสกา สุขา อุปลพฺภตีติ ฯ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปถวี อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ มหาสมุทฺโท อุปลพฺภตีติ ฯ จิเนรุปพฺพตราชา อุปลพฺภตีติ ฯ อาโป อุปลพฺภตีติ ฯ เตโช อุปลพฺภตีติ ฯ วาโย อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตโย อุปลพฺภนฺตีติ ฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตีนํ ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖] มานุสกา สุขา อุปลพฺภตีติ ฯ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญา มานุสกา สุขา อญฺโญ มานุสกสฺส สุขสฺส ปฏิสนฺเธ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗] อาปายิกา ทุกฺขา อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๘] อาปายิกา ทุกฺขา อุปลพฺภตีติ ฯ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส ปฏิสนฺเธ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุปกฺกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๙] อาปายิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภตีติ ฯ ปุคฺคลสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๐] อาปายิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อุปลพฺภตีติ ฯ นิพฺพานสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๑] อาปายิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ มหาสมุทฺโท อุปลพฺภตีติ ฯ สิเนรุปพฺพตราชา อุปลพฺภตีติ ฯ อาโป อุปลพฺภตีติ ฯ เตโช อุปลพฺภตีติ ฯ วาโย อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตโย อุปลพฺภนฺตีติ ฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตีนํ ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๒] อาปายิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ อาปายิกํ ทุกฺขํ อญฺโญ อาปายิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวทีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๓] เนรยิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๔] เนรยิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ คสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ คสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

คสฺส คสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุคติริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๕] เนรยิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อุปลพฺภตีติ ฯ ปุคฺคลสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๖] เนรยิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อุปลพฺภตีติ ฯ นิพฺพานสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗] เนรยิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อุปลพฺภตีติ ฯเปฯ มหาสมุทฺโท อุปลพฺภตีติ ฯ จกฺกวตฺติราชา อุปลพฺภตีติ ฯ อาโป อุปลพฺภตีติ ฯ เตโช อุปลพฺภตีติ ฯ วาโย อุปลพฺภตีติ ฯ คณกฏฺฐวนปุปฺผโย อุปลพฺภนฺตีติ ฯ คณกฏฺฐวนปุปฺผานิ ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๘] เนรยิกํ ทุกฺขํ อุปลพฺภตีติ ฯ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ เนรยิกํ ทุกฺขํ อญฺโญ เนรยิกสฺส ทุกฺขสฺส ปฏิสํเวทีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๙] กฏฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กฏฺยาณปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา กาเรตา วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โส กโรติ โส ปฏิสํเวเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ โส กโรติ โส ปฏิสํเวเทตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สยงฺกตํ สุขทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๐] กณฺหาภิชาติกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กณฺหาภิชาติกานํ กมฺมานํ กตฺตา การโก วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรกตํ สุขทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๑] กณฺหาภิชาติกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กณฺหาภิชาติกานํ กมฺมานํ กตฺตา การโก วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โส ฯ อญฺโญ ฯ กโรนฺติ โส ฯ อญฺโญ ฯ ปฏิสํเวเทนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โส ฯ อญฺโญ ฯ กโรนฺติ โส ฯ อญฺโญ ฯ ปฏิสํเวเทนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สยงฺกตญฺจ ปรกตญฺจ สุขทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒] กณฺหาภิชาติกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กณฺหาภิชาติกานํ กมฺมานํ กตฺตา การโก วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เนว โส กโรติ น โส ปฏิสํเวเทติ น อญฺโญ กโรติ น อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เนว โส กโรติ น โส ปฏิสํเวเทติ น อญฺโญ กโรติ น อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสยงฺการํ อปรการํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ สุขทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๓] กตฺยาณปาปกานิ กมฺมานิ อุปลพฺภนฺตีติ ฯ กตฺยาณ-ปาปกานํ กมฺมานํ กตฺตา การเรตา วิปากปฏิสํเวที อุปลพฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โส กโรติ โส ปฏิสํเวเทติ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสํเวเทติ โส ฯ อญฺโญ ฯ กโรนฺติ โส ฯ อญฺโญ ฯ ปฏิสํเวเทนฺติ เนว โส กโรติ น โส ปฏิสํเวเทติ. น อญฺโญ กโรติ น อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โส กโรติ โส ปฏิสํเวเทติ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสํเวเทติ โส ฯ อญฺโญ ฯ กโรนฺติ โส ฯ อญฺโญ ฯ ปฏิสํเวเทนฺติ เนว โส กโรติ น โส ปฏิสํเวเทติ น อญฺโญ กโรติ น อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สยังกตํ สุขทุกฺขํ ปรกตํ สุขทุกฺขํ สยังกตญฺจ ปรกตญฺจ สุขทุกฺขํ อสยังการํ อปรการํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ สุขทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔] กมฺมํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมการโก อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมํ อตฺถีติ ฯ กมฺมการโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส การโก อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส การโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมํ อตฺถีติ ฯ กมฺมการโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อตฺถีติ ฯ ปุคฺคลสฺส การโก อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมํ อตฺถีติ ฯ กมฺมการโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ

นิพฺพานํ อตฺถีติ ฯ นิพฺพานสฺส การโก อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมํ อตฺถีติ ฯ กมฺมการโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อตฺถีติ ฯเปฯ มหาสมุทฺโท อตฺถีติ ฯ สิเนรุปพฺพตราชา อตฺถีติ ฯ อาโป อตฺถีติ ฯ เตโช อตฺถีติ ฯ วาโย อตฺถีติ ฯ ติณกฏฺฐ-วนปฺปตโย อตฺถีติ ฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตีนํ การโก อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมํ อตฺถีติ ฯ กมฺมการโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ กมฺมํ อญฺโญ กมฺมการโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปาโก อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปากปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปาโก อตฺถีติ ฯ วิปากปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส ปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุภวิริยา นตฺถิ วิญฺญุปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปาโก อตฺถีติ ฯ วิปากปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อตฺถีติ ฯ ปุคฺคลสฺส ปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปาโก อตฺถีติ ฯ วิปากปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อตฺถีติ ฯ นิพฺพานสฺส ปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปาโก อตฺถีติ ฯ วิปากปฏิสํเวที อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาปฐวี อตฺถีติ ฯเปฯ มหาสมุทฺโท อตฺถีติ ฯ สิเนรุปพฺพตราชา อตฺถีติ ฯ อาโป อตฺถีติ ฯ เตโช อตฺถีติ ฯ วาโย อตฺถีติ ฯ ติณกฏฺฐว-

นปฺปตโย อตฺถีติ ฯ ติณกฏฺฐวนปฺปตีนํ ปฏิสนฺเวที อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปาโก อตฺถีติ ฯ วิปากปฏิสนฺเวที อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ วิปาโก อญฺโญ วิปากปฏิสนฺเวทีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขิตฺตา ฯ

กถฺยาณวคฺโค ปฐโม ฯ

[๑๖๕] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ อิทฺธิ วิกุพฺพตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อิทฺธิ วิกุพฺพติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ ฯเปฯ ปรจิตฺตํ ชานาติ ฯเปฯ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ ฯเปฯ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ ฯเปฯ อาสวานํ ขยं สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อาสวานํ ขยं สจฺฉิกโรติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อตฺถิ โกจิ อิทฺธิ วิกุพฺพตีติ กตฺวา เตน ฯ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย อิทฺธิ วิกุพฺพติ เสฺวว ปุคฺคโล โย อิทฺธิ น วิกุพฺพติ น โส ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โย ทิพฺพาย โสตธาตุยา สทฺทํ สุณาติ ฯเปฯ โย ปรจิตฺตํ ชานาติ ฯเปฯ โย ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ ฯเปฯ โย ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ ฯเปฯ โย

อาสวานํ ขยํ สจฺฉิกโรติ เสฺวว ปุคฺคโล โย อาสวานํ ขยํ น สจฺฉิกโรติ น โส ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อภิญฺญานุโยโค ฯ

[๑๖๖] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ มาตา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มาตา อตฺถิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ บีตา อตฺถิ ฯเปฯ ภาตา อตฺถิ ภคินี อตฺถิ ขตฺติโย อตฺถิ พฺราหฺมโณ อตฺถิ เวสฺโส อตฺถิ สุทฺโท อตฺถิ คหฏฺโฐ อตฺถิ ปพฺพชิโต อตฺถิ เทโว อตฺถิ มนุสฺโส อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มนุสฺโส อตฺถิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๖๗] มาตา อตฺถีติ กตฺวา เตน ฯ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ น มาตา หุตฺวา มาตา โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ น ปุคฺคโล หุตฺวา ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ น บีตา หุตฺวา ฯเปฯ น ภาตา หุตฺวา น ภคินี หุตฺวา น ขตฺติโย หุตฺวา น พฺราหฺมโณ หุตฺวา น เวสฺโส หุตฺวา น สุทฺโท หุตฺวา น คหฏฺโฐ หุตฺวา น ปพฺพชิโต หุตฺวา น เทโว หุตฺวา น มนุสฺโส หุตฺวา มนุสฺโส โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

อตฺถิ โกจิ น ปุคฺคโล หุตฺวา ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๘] มาตา อตฺถีติ กตฺวา เตน ฯ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ มาตา หุตฺวา น มาตา โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ ปุคฺคโล หุตฺวา น ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ บีตา หุตฺวา ภาตา หุตฺวา ภคินี หุตฺวา ขตฺติโย หุตฺวา พฺราหฺมโณ หุตฺวา เวสฺโส หุตฺวา สุทฺโท หุตฺวา คหฏฺโฐ หุตฺวา ปพฺพชิโต หุตฺวา เทโว หุตฺวา มนุสฺโส หุตฺวา น มนุสฺโส โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ ปุคฺคโล หุตฺวา น ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๙] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โสตาปนฺโน อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โสตาปนฺโน อตฺถิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สกทาคามี อตฺถิ ฯเปฯ อนาคามี อตฺถิ ฯเปฯ อรหา อตฺถิ ฯเปฯ อุภโตภาควิมุตฺโต อตฺถิ ปญฺญาวิมุตฺโต อตฺถิ กายสกฺขี อตฺถิ ทิฏฺฐิปฺปตฺโต อตฺถิ สทฺธาวิมุตฺโต อตฺถิ ธมฺมานุสฺสารี อตฺถิ สทฺธานุสฺสารี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สทฺธานุสฺสารี อตฺถิ เตน วต เร

วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๗๐] โสตาปนฺโน อตฺถีติ กตฺวา เตน จ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ น โสตาปนฺโน หุตฺวา โสตาปนฺโน โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ น ปุคฺคโล หุตฺวา ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ น สกทาคามี หุตฺวา น อนาคามี หุตฺวา น อรหา หุตฺวา น อุภโตภาควิมุตฺโต หุตฺวา น ปญฺญาวิมุตฺโต หุตฺวา น กายสกฺขี หุตฺวา น ทิฏฺฐิปฺปตฺโต หุตฺวา น สทฺธาวิมุตฺโต หุตฺวา น ธมฺมานุสารี หุตฺวา น สทฺธานุสารี หุตฺวา สทฺธานุสารี โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ น ปุคฺคโล หุตฺวา ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๑] โสตาปนฺโน อตฺถีติ กตฺวา เตน จ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ โสตาปนฺโน หุตฺวา น โสตาปนฺโน โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ ปุคฺคโล หุตฺวา น ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ สกทาคามี หุตฺวา อนาคามี หุตฺวา น อนาคามี โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ ปุคฺคโล หุตฺวา น ปุคฺคโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๒] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา อตฺถีติ ฯ

อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา อตฺถิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๗๓] จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา อตฺถีติ กตฺวา เตน ฯ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา พุทฺธปาตุภาวา ปาตุภวนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล พุทฺธปาตุภาวา ปาตุภวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุคฺคโล พุทฺธปาตุภาวา ปาตุภวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ พุทฺธสฺส ภควโต ปรินิพฺพุเต อุจฺฉินฺโน ปุคฺคโล นตฺถิ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๔] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุคฺคโล อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุคฺคโล เนวสงฺขโต นาสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุคฺคโล เนวสงฺขโต นาสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขตญฺจ อสงฺขตญฺจ ฯเปฯ วา อตฺถญฺญา ตติยา โกฏีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขตญฺจ อสงฺขตญฺจ ฯเปฯ วา อตฺถญฺญา ตติยา โกฏีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เทฺวมา ภิกฺขเว ธาตุโย กตมา เทฺว สงฺขตา จ ธาตุ อสงฺขตา จ ธาตุ อิมา โข ภิกฺขเว เทฺว ธาตุโยติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ สงฺขตญฺจ อสงฺขตญฺจ ฯเปฯ วา อตฺถญฺญา ตติยา โกฏีติ ฯ ปุคฺคโล เนวสงฺขโต นาสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

อญฺญํ สงฺขตํ อญฺญํ อสงฺขตํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ขนฺธา สงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตํ ปุคฺคโล เนวสงฺขโต นาสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺเญ ขนฺธา อญฺญํ นิพฺพานํ อญฺโญ ปุคฺคโล ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปํ สงฺขตํ นิพฺพานํ อสงฺขตํ ปุคฺคโล เนวสงฺขโต นาสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ รูปํ อญฺญํ นิพฺพานํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ สงฺขตํ นิพฺพานํ อสงฺขตํ ปุคฺคโล เนวสงฺขโต นาสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญํ วิญฺญาณํ อญฺญํ นิพฺพานํ อญฺโญ ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕] ปุคฺคลสฺส อุปฺปาโท ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วุตฺตํ ภควตา ตีณิมานิ ภิกฺขเว สงฺขตสฺส สงฺขตลกฺขณานิ สงฺขตานํ ภิกฺขเว ธมฺมานํ อุปฺปาโท ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ ฐิตานํ อญฺญถตฺตํ ปญฺญายตีติ[๑] ปุคฺคลสฺส อุปฺปาโท ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ เตน หิ ปุคฺคโล สงฺขโตติ ฯ ปุคฺคลสฺส น อุปฺปาโท ปญฺญายติ น วโย ปญฺญายติ น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโล อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

---

๑ อํ. ติก. ๑๘๓ สํสนฺทนํ ฯ

วุตฺตํ ภควตา ตีณิมานิ ภิกฺขเว อสงฺขตสฺส อสงฺขตลกฺขณานิ อสงฺขตานิ ภิกฺขเว ธมฺมานิ น อุปฺปาโท ปญฺญายติ น วโย ปญฺญายติ น ฐิตานิ อญฺญถตฺตํ ปญฺญายตีติ ปุคฺคลสฺส น อุปฺปาโท ปญฺญายติ น วโย ปญฺญายติ น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ เตน หิ ปุคฺคโล อสงฺขโตติ ฯ

[๓๗๖] ปรินิพฺพุโต ปุคฺคโล อตฺถตฺถมฺหิ นตฺถตฺถมฺหีติ ฯ อตฺถตฺถมฺหีติ ฯ ปรินิพฺพุโต ปุคฺคโล สสฺสโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถตฺถมฺหีติ ฯ ปรินิพฺพุโต ปุคฺคโล อุจฺฉินฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๗] ปุคฺคโล กิ นิสฺสาย ติฏฺฐตีติ ฯ ภวํ นิสฺสาย ติฏฺฐตีติ ฯ ภโว อนิจฺโจ สงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุคฺคโลปิ อนิจฺโจ สงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๘] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ

ทุกฺขํ เวทนํ เวทิยมาโน ฯเปฯ อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยมาโน อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยมาโน อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐ-ปรมฏฺเฐนาติ ฯ อตฺถิ โกจิ สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาตีติ กตฺวา เตน จ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาติ เสฺวว ปุคฺคโล โย สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ น ปชานาติ น โส ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โย ทุกฺขํ เวทนํ เวทิยมาโน ฯเปฯ โย อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยมาโน อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาติ เสฺวว ปุคฺคโล โย อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยมาโน อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยามีติ น ปชานาติ น โส ปุคฺคโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาตีติ กตฺวา เตน จ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญา สุขา เวทนา อญฺโญ สุขํ เวทนํ เวทิยมาโน สุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อญฺญา ทุกฺขา เวทนา ฯเปฯ อญฺญา อทุกฺขมสุขา เวทนา อญฺโญ อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยมาโน อทุกฺขมสุขํ เวทนํ เวทิยามีติ ปชานาตีติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๙] น วตฺตพฺพำ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ กาเย กายานุปสฺสี วิหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น วตฺตพฺพำ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ เวทนาสุ ฯเปฯ จิตฺเต ฯเปฯ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อตฺถิ โกจิ กาเย กายานุปสฺสี วิหรตีติ กตฺวา เตน จ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โย กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ เสฺวว ปุคฺคโล โย น กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ น โส ปุคฺคโลติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โย เวทนาสุ ฯเปฯ จิตฺเต ฯเปฯ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ เสฺวว ปุคฺคโล โย น ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ น โส ปุคฺคโลติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ กาเย กายานุปสฺสี วิหรตีติ กตฺวา เตน จ การเณน ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ กาโย อญฺโญ กาเย กายานุปสฺสี วิหรตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อญฺญา เวทนา ฯเปฯ อญฺญำ จิตฺตำ ฯเปฯ อญฺเญ ธมฺมา อญฺโญ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรตีติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขสฺสุ โมฆราช สทา สโต
อตฺตานุทิฏฺฐึ โอหจฺจ เอวํ มจฺจุตโร สิยา
เอวํ โลกํ อเวกฺขนฺตํ มจฺจุราชา น ปสฺสตีติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๑] ปุคฺคโล อเวกฺขตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สห รูเปน อเวกฺขตีติ วินา รูเปน อเวกฺขตีติ ฯ สห รูเปน อเวกฺขตีติ ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วินา รูเปน อเวกฺขตีติ ฯ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุคฺคโล อเวกฺขตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อพฺภนฺตรคโต อเวกฺขตีติ พหิทฺธา นิกฺขมิตฺวา อเวกฺขตีติ ฯ อพฺภนฺตรคโต อเวกฺขตีติ ฯ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ พหิทฺธา นิกฺขมิตฺวา อเวกฺขตีติ ฯ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๒] น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ

---

๑ ขุ. สุ. ๔๕๐ ฯ

ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโนติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา เอกปุคฺคโล ภิกฺขเว โลเก อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย-สุขาย เทวมนุสฺสานนฺติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๓] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ[๓] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๔] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา ทุกฺขเมว อุปฺปชฺชมานํ อุปฺปชฺชติ ทุกฺขเมว นิรุชฺฌมานํ นิรุชฺฌตีติ น กงฺขติ น วิจิกิจฺฉติ อปรปจฺจยญาณเมวสฺส เอตฺถ โหติ เอตฺตาวตา โข กจฺจาน สมฺมา-ทิฏฺฐิ โหตีติ[๔] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น

---

๑ อภิ. ปุ. ๑๖๗-๑๖๓ ฯ ๒ อ. เอก. ๒๘ ฯ ๓ ขุ. ขุ. ๔๓ ฯ ๔ ส. นิ. ๑๗ ฯ

วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๕] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วชิรา ภิกฺขุนิ มารํ ปาปิมนฺตํ เอตทโวจ

กึ นุ สตฺโตติ ปจฺเจสิ มาร ทิฏฺฐิคตํ นุ เต
สุทฺธสงฺขารปุญฺโชยํ น ยิช สตฺตูปลพฺภติ
ยถาปิ องฺคสมฺภารา โหติ สทฺโท รโถ อิติ
เอวํ ขนฺเธสุ สนฺเตสุ โหติ สตฺโตติ สมฺมติ
ทุกฺขเมว หิ สมฺโภติ ทุกฺขํ ติฏฺฐติ เวติ จ
นาญญตฺร ทุกฺขา สมฺโภติ นาญญํ ทุกฺขา นิรุชฺฌตีติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๖] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ สุญฺโญ โลโก สุญฺโญ โลโกติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นุโข ภนฺเต สุญฺโญ โลโกติ วุจฺจตีติ ยสฺมา โข อานนฺท สุญฺญํ อตฺเตน วา อตฺตนิเยน วา ตสฺมา สุญฺโญ โลโกติ วุจฺจติ กิญฺจานนฺท สุญฺญํ อตฺเตน วา อตฺตนิเยน วา จกฺขุ โข อานนฺท สุญฺญํ อตฺเตน วา อตฺตนิเยน วา รูปา สุญฺญา ฯเป ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญํ ฯเป ฯ จกฺขุสมฺผสฺโส สุญฺโญ ฯเป ฯ ยมฺปิทं จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ

---

๑ สี. ส. ๑๘๓ ฯ

เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ตมฺปี สุญฺญํ อตฺตเตน วา อตฺตนิเยน วา โสตํ สุญฺญํ ฯเปฯ ฆานฺทา สุญฺญา ฯเปฯ ฆานํ สุญฺญํ.. ตนฺหา สุญฺญา ฯเปฯ ชิวฺหา สุญฺญา.. รูปา สุญฺญา ฯเปฯ กาโย สุญฺโญ.. โผฏฺฐพฺพา สุญฺญา ฯเปฯ มโน สุญฺโญ.. ธมฺมา.. สุญฺญา มโนวิญฺญาณํ สุญฺญํ.. มโนสมฺผสฺโส สุญฺโญ ฯเปฯ ยมฺปีทํ มโนสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ตมฺปี สุญฺญํ อตฺตเตน วา อตฺตนิเยน วา ยสฺมา โข อานนฺท สุญฺญํ อตฺตเตน วา อตฺตนิเยน วา ตสฺมา สุญฺโญ โลโกติ วุจฺจตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๗] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อตฺตนิ วา ภิกฺขเว สติ อตฺตนิยํ เมติ อสฺสาติ เอวํ ภนฺเต อตฺตนิเย วา ภิกฺขเว สติ อตฺตา เมติ อสฺสาติ เอวํ ภนฺเต อตฺตนิ จ ภิกฺขเว อตฺตนิเย จ สจฺจโต เถตโต อนุปลพฺภิยมาเน ยมิทं ทิฏฺฐิฏฺฐานํ โส โลโก โส อตฺตา โส เปจฺจ ภวิสฺสามิ นิจฺโจ ธุโว สสฺสโต อวิปริณามธมฺโม สสฺสติสมํ ตเถว ฐสฺสามีติ นนฺวายํ ภิกฺขเว เกวโล ปริปูโร พาลธมฺโมติ กิญฺจิ โน สิยา ภนฺเต เกวโล หิ ภนฺเต ปริปูโร

---

๑ ขุ. ป. ๔๓๓ ฯ

พาลธมฺโมติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๘] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตญฺหิ ภควตา ตโยเม เสนิย สตฺถาโร สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมิ กตเม ตโย อิธ เสนิย เอกจฺโจ สตฺถา ทิฏฺเฐ เจว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ อภิสมฺปรายญฺจ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ อิธ ปน เสนิย เอกจฺโจ สตฺถา ทิฏฺเฐว หิ โข ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ โน จ โข อภิสมฺปรายํ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ อิธ ปน เสนิย เอกจฺโจ สตฺถา ทิฏฺเฐ เจว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต น ปญฺญเปติ อภิสมฺปรายญฺจ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต น ปญฺญเปติ ตตฺร เสนิย ยฺวายํ สตฺถา ทิฏฺเฐ เจว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ อภิสมฺปรายญฺจ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ อยํ วุจฺจติ เสนิย สตฺถา สสฺสตวาโท ตตฺร เสนิย ยฺวายํ สตฺถา ทิฏฺเฐว หิ โข ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ โน จ โข อภิสมฺปรายํ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ อยํ วุจฺจติ เสนิย สตฺถา อุจฺเฉทวาโท ตตฺร เสนิย ยฺวายํ สตฺถา ทิฏฺเฐ เจว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต

* ม. มู. ๒๖๐ ฯ

เถตโต น ปญฺญเปติ อภิสมฺปรายญฺจ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต น ปญฺญเปติ อยํ วุจฺจติ เสนิย สตฺถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ อิเม โข เสนิย ตโย สตฺถาโร สนฺโต สำวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๘๙] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตำ ภควตา สปุคฺคลิกมฺโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ สปุคฺคลิกสฺส กมฺมสฺส กโรตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ

[๑๙๐] ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สจฺจวาที กาลวาที ภูตวาที ตถวาที อวิตถวาที อนญฺญถวาทีติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตำ ภควตา เตลกุมฺโภ มธุกุมฺโภ ผาณิตกุมฺโภ ขีรกุมฺโภ อุทกกุมฺโภ ปานียถาลกำ ปานียโกสกำ ปานียสราวกำ นิจฺจภตฺตำ ชุวยาคูติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กาจิ ยาคุ นิจฺจา ชุวา สสฺสตา อวิปริณามธมฺมาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกฏฺฐปรมฏฺเฐนาติ ฯ สงฺขิตฺตำ ฯ

ปุคฺคลกถา

อฏฺฐนิคฺคหเปยฺยาลา สนฺธายนิยา อุปาทาย
จิตฺเตน ปญฺจมำ กตฺวาณำ อิทฺธิ สุตฺตาหรเณน อฏฺฐมำ ฯ

ปริหานิกถา

[๑๙๑] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถ อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพตฺถ อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถ อรหโต ปริหานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพทา อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพทา อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพทา อรหโต ปริหานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพว อรหนฺโต อรหตฺตา ปริหายนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺเพว อรหนฺโต อรหตฺตา ปริหายนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสญฺเญว อรหนฺตานํ ปริหานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๒] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อรหตฺตา ปริหายมาโน จตูหิ ผเลหิ ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จตูหิ สตสหสฺเสหิ เสฏฺฐึ เสฏฺฐิตฺตํ กาเรนฺโต สตสหสฺเส ปริหีเน เสฏฺฐิตฺตา ปริหีโน โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพสาปเตยฺยา ปริหีโน โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ จตูหิ สตสหสฺเสหิ เสฏฺฐึ เสฏฺฐิตฺตํ กาเรนฺโต สตสหสฺเส ปริหีเน ภูโตเยว สพฺพสาปเตยฺยา ปริหายิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อรหตฺตา

ปริหายมาโน ภพฺโพ จตูหิ ผเลหิ ปริหายิตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๓] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๔] ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๕] ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๖] น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๗] น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๘] น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๙] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อรหตฺตา ปริหายมาโน กตฺถ สณฺฐาตีติ ฯ อนาคามิผเลติ ฯ อนาคามี อนาคามิผลา ปริหายมาโน กตฺถ สณฺฐาตีติ ฯ สกทาคามิผเลติ ฯ สกทาคามี สกทาคามิผลา ปริหายมาโน กตฺถ สณฺฐาตีติ ฯ โสตาปตฺติผเลติ ฯ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลา ปริหายมาโน ปุถุชฺชนภูมิยํ สณฺฐาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อาขานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ อรหา อรหตฺตา ปริหายมาโน อนาคามิผเล สณฺฐาติ อนาคามี อนาคามิผลา ปริหายมาโน สกทาคามิผเล สณฺฐาติ สกทาคามี สกทาคามิผลา ปริหายมาโน โสตาปตฺติผเล สณฺฐาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลา ปริหายมาโน ปุถุชฺชนภูมิยํ สณฺฐาตีติ ฯ

[๒๐๐] อรหา อรหตฺตา ปริหายมาโน โสตาปตฺติผเล สณฺฐาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลสฺส อนนฺตรา อรหตฺตญฺเญว สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ

ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา อรหโต วา โสตาปนฺนสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต พหุตรา กิเลสา ปหีนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๐๑] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา อรหโต วา สกทาคามิสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต พหุตรา กิเลสา ปหีนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ

[๒๐๒] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา อรหโต วา อนาคามิสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต พหุตรา กิเลสา ปหีนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ

[๒๐๓] ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา อนาคามิสฺส วา โสตาปนฺนสฺส วาติ ฯ อนาคามิสฺส ฯ หญฺจิ อนาคามิสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๐๔] ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา อนาคามิสฺส วา สกทาคามิสฺส วาติ ฯ อนาคามิสฺส ฯ หญฺจิ อนาคามิสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ

[๒๐๕] ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา สกทาคามิสฺส วา โสตาปนฺนสฺส วาติ ฯ สกทาคามิสฺส ฯ หญฺจิ สกทาคามิสฺส พหุตรา กิเลสา ปหีนา ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๐๖] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา มคฺคภาวนา อรหโต วา โสตาปนฺนสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต อธิมตฺตา มคฺคภาวนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๐๗] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา สติปฏฺฐานภาวนา ฯเป ฯ สมฺมปฺปธานภาวนา อิทฺธิปาทภาวนา

อินฺทฺริยภาวนา พลภาวนา โพชฺฌงฺคภาวนา อรหโต วา โสตา-ปนฺนสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต อธิมตฺตา โพชฺฌงฺ-คภาวนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๐๘] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา มคฺคภาวนา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคภาวนา อรหโต วา สกทาคามิสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต อธิมตฺตา โพชฺฌงฺคภาวนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ

[๒๐๙] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา มคฺคภาวนา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคภาวนา อรหโต วา อนาคามิสฺส วาติ ฯ อรหโต ฯ หญฺจิ อรหโต อธิมตฺตา โพชฺฌงฺคภาวนา ปริหายติ อรหา อรหตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ

[๒๑๐] ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา มคฺคภาวนา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคภาวนา อนาคามิสฺส วา โสตาปนฺนสฺส วาติ ฯ อนาคามิสฺส ฯ หญฺจิ อนาคามิสฺส

อธิมตฺตา โพชฺฌงฺคภาวนา ปริหายติ อนาคามึ อนาคามิผลา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๑๑] ปริหายติ อนาคามึ อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ สกทาคามึ สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา มคฺคภาวนา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคภาวนา อนาคามิสฺส วา สกทาคามิสฺส วาติ ฯ อนาคามิสฺส ฯ หญฺจิ อนาคามิสฺส อธิมตฺตา โพชฺฌงฺคภาวนา ปริหายติ อนาคามึ อนาคามิผลา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ สกทาคามึ สกทาคามิผลาติ ฯ

[๒๑๒] ปริหายติ สกทาคามึ สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กสฺส อธิมตฺตา มคฺคภาวนา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคภาวนา สกทาคามิสฺส วา โสตาปนฺนสฺส วาติ ฯ สกทาคามิสฺส ฯ หญฺจิ สกทาคามิสฺส อธิมตฺตา โพชฺฌงฺคภาวนา ปริหายติ สกทาคามึ สกทาคามิผลา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ

[๒๑๓] อรหตา ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺเนน ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา สมุทโย ทิฏฺโฐ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺเนน สมุทโย ทิฏฺโฐ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา นิโรโธ ทิฏฺโฐ ปริหายติ อรหา

อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺเนน นิโรโธ ทิฏฺโธ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา มคฺโค ทิฏฺโธ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺเนน มคฺโค ทิฏฺโธ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา จตฺตาริ สจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺเนน จตฺตาริ สจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๔] อรหตา ทุกฺขํ ทิฏฺธํ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺธํ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา สมุทโย ทิฏฺโธ ฯเปฯ นิโรโธ ทิฏฺโธ ฯเปฯ มคฺโค ทิฏฺโธ ฯเปฯ จตฺตาริ สจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามินา จตฺตาริ สจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๕] อรหตา ทุกฺขํ ทิฏฺธํ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺธํ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา สมุทโย ทิฏฺโธ ฯเปฯ นิโรโธ ทิฏฺโธ ฯเปฯ มคฺโค ทิฏฺโธ ฯเปฯ จตฺตาริ สจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามินา จตฺตาริ

ส์จฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๖] อนาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐ์ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โส๎ตาปนฺเนน ทุกฺขํ ทิฏฺฐ์ ปริหายติ โส๎ตาปนฺโน โส๎ตาปตฺติผลาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามินา ส์มุทโย ทิฏฺโฐ ฯเปฯ นิโรโธ ทิฏฺโฐ ฯเปฯ มคฺโค ทิฏฺโฐ ฯเปฯ จตฺตาริ ส์จฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โส๎ตาปนฺเนน จตฺตาริ ส์จฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ โส๎ตาปนฺโน โส๎ตาปตฺติผลาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐ์ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ส์กทาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐ์ ปริหายติ ส์กทาคามี ส์กทาคามิผลาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามินา ส์มุทโย ทิฏฺโฐ ฯเปฯ นิโรโธ ทิฏฺโฐ ฯเปฯ มคฺโค ทิฏฺโฐ ฯเปฯ จตฺตาริ ส์จฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ส์กทาคามินา จตฺตาริ ส์จฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ ส์กทาคามี ส์กทาคามิผลาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๗] ส์กทาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐ์ ปริหายติ ส์กทาคามี ส์กทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โส๎ตาปนฺเนน ทุกฺขํ ทิฏฺฐ์ ปริหายติ โส๎ตาปนฺโน โส๎ตาปตฺติผลาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ส์กทาคามินา ส์มุทโย ทิฏฺโฐ ฯเปฯ นิโรโธ ทิฏฺโฐ ฯเปฯ มคฺโค ทิฏฺโฐ ฯเปฯ

จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺเนน จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๘] โสตาปนฺเนน ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตา ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺเนน สมุทโย ทิฏฺโฐ ฯเปฯ นิโรโธ ทิฏฺโฐ ฯเปฯ มคฺโค ทิฏฺโฐ ฯเปฯ จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตา จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๙] สกทาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ ฯเปฯ จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตา จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๐] อนาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ ฯเปฯ จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตา จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๑] โสตาปนฺเนน ทุกฺขํ ทิฏฺฐํ ฯเปฯ จตฺตาริ สฺจฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามินา

ทุกฺขํ ทิฏฺฐึ ฯเปฯ จตฺตาริ ฌฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ อนาคามึ อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๒] สกทาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐึ ฯเปฯ จตฺตาริ ฌฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ สกทาคามึ สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐึ ฯเปฯ จตฺตาริ ฌฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ อนาคามึ อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๓] โสตาปนฺเนน ทุกฺขํ ทิฏฺฐึ ฯเปฯ จตฺตาริ ฌฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามินา ทุกฺขํ ทิฏฺฐึ ฯเปฯ จตฺตาริ ฌฺจานิ ทิฏฺฐานิ น ปริหายติ สกทาคามึ สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๔] อรหตา ราโค ปหีโน ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา ราโค ปหีโน ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ ติณฺณพฺพตปรามาโส ปหีโน ฯเปฯ อปายคมนิโย ราโค ปหีโน ฯเปฯ อปายคมนิโย โทโส ปหีโน ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตา โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน มาโน ปหีโน ทิฏฺฐิ ปหีนา วิจิกิจฺฉา ปหีนา ถีนํ ปหีนํ อุทฺธจฺจํ ปหีนํ อหิริกํ ปหีนํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปึ ปหีนํ ปริหายติ อรหา

อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อโนตฺตปฺปํ ปหีนนฺ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ ติณฺณพฺพตปรามาโส ปหีโน ฯเปฯ อปายคมนิโย ราโค ปหีโน ฯเปฯ อปายคมนิโย โทโส ปหีโน ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๕] อรหโต ราโค ปหีโน ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต ราโค ปหีโน ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ ติณฺณพฺพตปรามาโส ปหีโน ฯเปฯ โอพาริโก กามราโค ปหีโน ฯเปฯ โอพาริโก พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนนฺ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ โอพาริโก พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๖] อรหโต ราโค ปหีโน ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต ราโค ปหีโน

ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ สีลพฺพตปรามาโส ปหีโน อณุสหคโต กามราโค ปหีโน อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๗] อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๘] อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา

ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ สีลพฺพตปรามาโส ปหีโน โอฬาริโก กามราโค ปหีโน โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๙] สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ โอฬาริโก กามราโค ปหีโน โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๐] โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ราโค ปหีโน น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ราโค ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๑] สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ราโค ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิ-ผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ราโค ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๒] อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ราโค ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ

วตฺถุตฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ราโค ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนี น ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺถุตฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๓] โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺถุตฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺถุตฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๔] สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺถุตฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ อณุสหคโต พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ อนาคามี อนาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺถุตฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๕] โสตาปนฺนสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺนสฺส วิจิกิจฺฉา ปหีนา ฯเปฯ อปายคมนิโย โมโห ปหีโน น ปริหายติ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส สกฺกายทิฏฺฐิ ปหีนา ฯเปฯ โอฬาริโก พฺยาปาโท ปหีโน น ปริหายติ สกทาคามี สกทาคามิผลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๖] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๓๗] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน มาโน ปหีโน ทิฏฺฐิ ปหีนา วิจิกิจฺฉา ปหีนา ถีนํ ปหีนํ อุทฺธจฺจํ ปหีนํ อหิริกํ ปหีนํ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๓๘] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๓๙] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราคปฺปหานาย สติปฏฺฐานา ภาวิตา ฯเปฯ สมฺมปฺปธานา ภาวิตา อิทฺธิปาทา ภาวิตา อินฺทฺริยา ภาวิตา พลา ภาวิตา โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราคปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๔๐] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๔๑] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญา วิมุตฺโต อุกฺขิตฺตปลิโฆ สงฺกิณฺณปริโข อพฺพูฬฺหเอสิโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิมุตฺตจิตฺโต ทุกฺขํ ตสฺส ปริญฺญาตํ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มคฺโค ภาวิโต

อภิญฺเญยฺยํ อภิญฺญาตํ ปริญฺเญยฺยํ ปริญฺญาตํ ปหาตพฺพํ ปหีนํ ภาเวตพฺพํ ภาวิตํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเป ฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๔๒] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตา ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตา น ปริหายตีติ ฯ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตา น ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตา น ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ

[๒๔๓] สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเป ฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเป ฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต

อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย สติปฏฺฐานา ภาวิตา ฯเปฯ สมฺมปฺปธานา ภาวิตา อิทฺธิปาทา ภาวิตา อินฺทฺริยา ภาวิตา พลา ภาวิตา โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย สติปฏฺฐานา ภาวิตา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มกฺโข ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มกฺโข ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๔๔] สมยวิมุตฺโต อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญา วิมุตฺโต อุกฺขีณปติโฆ สงฺกิณฺณปริโข อพฺพุฬฺหเอสิโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิมุตฺตวิมุตฺโย ทุกฺขํ ตสฺส ปริญฺญาตํ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มกฺโข ภาวิโต อภิญฺเญยฺยํ อภิญฺญาตํ ปริญฺเญยฺยํ ปริญฺญาตํ ปหาตพฺพํ ปหีนํ ภาเวตพฺพํ ภาวิตํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อสมยวิมุตฺโต อรหา วีตราโค

วิตโทโส ฯปฯ สจฺฉิกาตพฺพำ สจฺฉิกตำ ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๔๕] อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน น ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน น ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปำ ปหีนำ น ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปำ ปหีนำ น ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา น ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา น ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ อสมยวิมุตฺตสฺส อรหโต โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา น ปริหายติ อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมยวิมุตฺตสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา น ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ อสมยวิมุตฺโต อรหา วิตราโค วิตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพำ สจฺฉิกตำ น ปริหายติ

อสมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมยวิมุตฺโต อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ น ปริหายติ สมยวิมุตฺโต อรหา อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๔๖] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สารีปุตฺโต เถโร ปริหายิตฺถ อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร มหากสฺสโป เถโร มหากจฺจายโน เถโร มหาโกฏฺฐิโก เถโร มหาปณฺฑโก เถโร ปริหายิตฺถ อรหตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สารีปุตฺโต เถโร น ปริหายิตฺถ อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สารีปุตฺโต เถโร น ปริหายิตฺถ อรหตฺตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร.. มหากสฺสโป เถโร.. มหากจฺจายโน เถโร.. มหาโกฏฺฐิโก เถโร.. มหาปณฺฑโก เถโร น ปริหายิตฺถ อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร..ฯเปฯ มหาปณฺฑโก เถโร น ปริหายิตฺถ อรหตฺตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๔๗] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯนนุ วุตฺตํ ภควตา

อุจฺจาวจา หิ ปฏิปทา สมเณน ปกาสิตา
น ปารํ ทิคุณํ ยนฺติ นยิทํ เอกคุณํ มุตนฺติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปริหายติ

---

* ขุ. สุ. ๓๘๔ ฯ

อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๔๘] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ฉินฺนสฺส เฉทิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อตฺถิ ฉินฺนสฺส เฉทิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

วีตตณฺโห อนาทาโน กิจฺจํ ยสฺส น วิชฺชติ
ฉินฺนสฺส เฉทิยํ นตฺถิ โอฆปาโส สมูหโตติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ ฉินฺนสฺส เฉทิยนฺติ ฯ

[๒๔๘] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กตสฺส ปฏิจโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อตฺถิ กตสฺส ปฏิจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

ตสฺส สมฺมาวิมุตฺตสฺส สนฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน
กตสฺส ปฏิจโย นตฺถิ กรณียํ น วิชฺชติ
เสโล ยถา เอกฆโน วาเตน น สมีรติ
เอวํ รูปา รสา สทฺทา คนฺธา ผสฺสา จ เกวลา
อิฏฺฐา ธมฺมา อนิฏฺฐา จ นปฺปเวเธนฺติ ตาทิโน
ฐิตํ จิตฺตํ วิปฺปมุตฺตํ วยं จสฺสานุปสฺสตีติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ กตสฺส ปฏิจโยติ ฯ

---

๑ วิ. ม. ๒. ๑๐๐ ฯ

[๒๕๐] น วตฺตพฺพํ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิเม ภิกฺขเว ธมฺมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สංวตฺตนฺติ กตเม ปญฺจ กมฺมารามตา ภสฺสารามตา นิทฺทารามตา สงฺคณิการามตา ยถา วิมุตฺตํ จิตฺตํ น ปจฺจเวกฺขติ อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ ธมฺมา สมยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปริหานาย สංวตฺตนฺตีติ[1] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

[๒๕๑] อตฺถิ อรหโต กมฺมารามตาติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯ อตฺถิ อรหโต กมฺมารามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานं กามราคสญฺโญชนं กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯ อตฺถิ อรหโต ภสฺสารามตา อตฺถิ อรหโต นิทฺทารามตา อตฺถิ อรหโต สงฺคณิการามตาติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯ อตฺถิ อรหโต สงฺคณิการามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานं กามราคสญฺโญชนं กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๒] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อรหตฺตา ปริหายมาโน กึ ปริยุฏฺฐิโต ปริหายตีติ ฯ ราคปริยุฏฺฐิโต ปริหายตีติ ฯ ปริยุฏฺฐานं กึ ปฏิจฺจ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อนุสยं ปฏิจฺจ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อตฺถิ อรหโต อนุสยาติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

---

๑. อ. ปญฺจก. ๑๕๓ ฯ

อตฺถิ อรหโต อนุสยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต กามราคานุสโย ปฏิฆานุสโย มานานุสโย ทิฏฺฐานุสโย วิจิกิจฺฉานุสโย ภวราคานุสโย อวิชฺชานุสโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โทสปริยุฏฺฐิโต ปริหายตีติ ฯเปฯ โมหปริยุฏฺฐิโต ปริหายตีติ ฯ ปริยุฏฺฐานํ กิ ปฏิจฺจ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อนุสยํ ปฏิจฺจ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อตฺถิ อรหโต อนุสยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อรหโต อนุสยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต กามราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๓] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต อรหตฺตา ปริหายมานสฺส กิ อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ ราโค อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ สกฺกายทิฏฺฐิ อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ วิจิกิจฺฉา อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ สีลพฺพตปรามาโส อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โทโส อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯเปฯ โมโห อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ สกฺกายทิฏฺฐิ อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ วิจิกิจฺฉา อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ สีลพฺพตปรามาโส อุปจยํ คจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๔] ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อาจินตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา อปจินตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา อุปาทิยตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา วิสินตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา อุสฺสินตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อรหา วิชูเปตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา ส์นฺชูเปตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา เนวาจินาติ น อปจินาติ อปจินิตฺวา ชีโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนวาจินาติ น อปจินาติ อปจินิตฺวา ชีโต โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ นนุ อรหา เนว ปชหติ น อุปาทิยติ ปชหิตฺวา ชีโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนว ปชหติ น อุปาทิยติ ปชหิตฺวา ชีโต โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ นนุ อรหา เนว วิส์เนติ น อุปฺส์เนติ วิส์นิตฺวา ชีโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนว วิส์เนติ น อุปฺส์เนติ วิส์นิตฺวา ชีโต โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ นนุ อรหา เนว วิชูเปติ น ส์นฺชูเปติ วิชูเปตฺวา ชีโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนว วิชูเปติ น ส์นฺชูเปติ วิชูเปตฺวา ชีโต โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริหายติ อรหา อรหตฺตาติ ฯ

ปริหานิกถา ฯ

พุรหฺมจริยกถา

[๒๕๕] นตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ส์พฺเพ เทวา ชฬา เอฬมูคา อวิญฺญู หตฺถส์วาจิกา น ปฏิพลา สุภาสิต-ทุพฺภาสิตานํ อตฺถมญฺญาตุํ ส์พฺเพ เทวา น พุทฺเธ ปส์นฺนา น

ธมฺเม ปฏินฺนา น สงฺเฆ ปฏินฺนา น พุทฺธํ ภควนฺตํ ปยิรุปาสนฺติ น พุทฺธํ ภควนฺตํ ปญฺหํ ปุจฺฉนฺติ น พุทฺเธน ภควตา ปญฺเห วิสชฺชิเต อตฺตมนา สพฺเพ เทวา กมฺมาวรเณน สมนฺนาคตา กิเลสาวรเณน สมนฺนาคตา วิปากาวรเณน สมนฺนาคตา อสฺสทฺธา อจฺฉนฺทิกา ทุปฺปญฺญา อภพฺพา นิยามํ โอกฺกมิตุํ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สมฺมตฺตํ สพฺเพ เทวา มาตุฆาตกา ปิตุฆาตกา อรหนฺตฆาตกา รุหิรุปฺปาทกา สงฺฆเภทกา สพฺเพ เทวา ปาณาติปาติโน อทินฺนาทายิโน กาเมสุ มิจฺฉาจาริโน มุสาวาทิโน ปิสุณวาจา ผรุสวาจา สมฺผปฺปลาปิโน อภิชฺฌาลุโน พฺยาปนฺนจิตฺตา มิจฺฉาทิฏฺฐิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตฺถิ เทวา อชฬา อเนฬมูคา วิญฺญู น หตูปนิสฺสยา ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตานํ อตฺถมญฺญาตุํ อตฺถิ เทวา พุทฺเธ ปสนฺนา ธมฺเม ปสนฺนา สงฺเฆ ปสนฺนา พุทฺธํ ภควนฺตํ ปยิรุปาสนฺติ พุทฺธํ ภควนฺตํ ปญฺหํ ปุจฺฉนฺติ พุทฺเธน ภควตา ปญฺเห วิสชฺชิเต อตฺตมนา โหนฺติ อตฺถิ เทวา น กมฺมาวรเณน สมนฺนาคตา น กิเลสาวรเณน สมนฺนาคตา น วิปากาวรเณน สมนฺนาคตา สทฺธา ฉนฺทิกา ปญฺญวนฺโต ภพฺพา นิยามํ โอกฺกมิตุํ กุสเลสุ ธมฺเมสุ สมฺมตฺตํ อตฺถิ เทวา น มาตุฆาตกา น ปิตุฆาตกา น อรหนฺตฆาตกา น รุหิรุปฺปาทกา น สงฺฆเภทกา อตฺถิ เทวา น ปาณาติปาติโน น อทินฺนาทายิโน น กาเมสุ มิจฺฉาจาริโน น มุสาวาทิโน น ปิสุณวาจา น ผรุสวาจา น สมฺผปฺปลาปิโน น

อภิชฺฌาตุโน อพฺยาปนฺนจิตฺตา สมฺมาทิฏฺฐิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เทวา อชฬา อเนฬมูคา วิญฺญู น หตฺถสงฺวาจิกา ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตานํ อตฺถมญฺญาตุ ฯเปฯ อตฺถิ เทวา พุทฺเธ ปสนฺนา ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิกา โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ

[๒๕๖] อตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ปพฺพชฺชา มุณฺฑิยํ กาสาวธารณา ปตฺตธารณา เทเวสุ สมฺมาสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ สาวกยุคํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๗] เทเวสุ ปพฺพชฺชา นตฺถีติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ อตฺถิ ปพฺพชฺชา ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ ปพฺพชฺชา นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ อตฺถิ ปพฺพชฺชา ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ ปพฺพชฺชา นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ โย ปพฺพชฺชติ ตสฺเสว พุรหฺมจริยวาโส โย น ปพฺพชฺชติ นตฺถิ ตสฺส พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๘] เทเวสุ มุณฺฑิยํ นตฺถีติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ อตฺถิ มุณฺฑิยํ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ มุณฺฑิยํ นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ อตฺถิ มุณฺฑิยํ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส

ยตฺถ นตฺถิ มุณฺฑิยํ นตฺถิ ตตฺถ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ โย มุณฺโฑ โหติ ตสฺเสว พฺรหฺมจริยวาโส โย มุณฺโฑ น โหติ นตฺถิ ตสฺส พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๙] เทเวสุ กาสาวธารณา นตฺถีติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ อตฺถิ กาสาวธารณา ตตฺเถว พฺรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ กาสาวธารณา นตฺถิ ตตฺถ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ อตฺถิ กาสาวธารณา ตตฺเถว พฺรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ กาสาวธารณา นตฺถิ ตตฺถ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ โย กาสาวํ ธาเรติ ตสฺเสว พฺรหฺมจริยวาโส โย กาสาวํ น ธาเรติ นตฺถิ ตสฺส พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๐] เทเวสุ ปตฺตธารณา นตฺถีติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ อตฺถิ ปตฺตธารณา ตตฺเถว พฺรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ ปตฺตธารณา นตฺถิ ตตฺถ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ อตฺถิ ปตฺตธารณา ตตฺเถว พฺรหฺมจริยวาโส ยตฺถ นตฺถิ ปตฺตธารณา นตฺถิ ตตฺถ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ โย ปตฺตํ ธาเรติ ตสฺเสว พฺรหฺมจริยวาโส โย ปตฺตํ น ธาเรติ นตฺถิ ตสฺส พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๑] เทเวสุ สมฺมาสมฺพุทฺธา นุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ

พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ สมฺมาสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ สมฺมาสมฺพุทฺธา นุปฺปชฺชนฺติ นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ สมฺมาสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ สมฺมาสมฺพุทฺธา นุปฺปชฺชนฺติ นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ อามนฺตา ฯ ตุมฺพินิยา ภควา ชาโต โพธิยา มูเล อภิสมฺพุทฺโธ พาราณสิยํ ภควตา ธมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ ตตฺถ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส นตฺถญฺญตฺร พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๒] เทเวสุ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา นุปฺปชฺชนฺตี๎ติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา นุปฺปชฺชนฺติ นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา นุปฺปชฺชนฺติ นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ อามนฺตา ฯ มชฺฌิเมสุ ชนปเทสุ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส นตฺถญฺญตฺร พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๓] เทเวสุ สาวกยุคํ นุปฺปชฺชตี๎ติ ฯ นตฺถิ เทเวสุ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ อามนฺตา ฯ ยตฺถ สาวกยุคํ อุปฺปชฺชติ ตตฺเถว พุรหฺมจริยวาโส ยตฺถ สาวกยุคํ นุปฺปชฺชติ นตฺถิ ตตฺถ พุรหฺมจริยวาโส๎ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยตฺถ สาวกยุคํ อุปฺปชฺชติ

ตตฺเถว พฺรหฺมจริยวาโส ยตฺถ สาวกยุคํ นุปฺปชฺชติ นตฺถิ ตตฺถ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ มคเธสุ สาวกยุคํ อุปฺปนฺนํ ตตฺเถว พฺรหฺมจริยวาโส นตฺถญฺญตฺร พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๔] อตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพเทเวสุ อตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๕] อตฺถิ มนุสฺเสสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพมนุสฺเสสุ อตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๖] อตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺเตสุ เทเวสุ อตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๗] อตฺถิ มนุสฺเสสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจนฺติเมสุ ชนปเทสุ อตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโส มิลกฺขูสุ อวิญฺญาตาเรสุ ยตฺถ นตฺถิ ภิกฺขุ ภิกฺขุนี อุปาสกา อุปาสิกา นนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๖๘] อตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถีติ ฯ อสญฺญสตฺเตสุ เทเวสุ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโส สญฺญสตฺเตสุ เทเวสุ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทเวสุ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ กตฺถตฺถิ กตฺถ นตฺถีติ ฯ อสญฺญ-

ส์ตฺเตสุ์ เทเวสุ์ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส ส์ญฺญส์ตฺเตสุ์ เทเวสุ์ อตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ อส์ญฺญส์ตฺเตสุ์ เทเวสุ์ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ อามนฺตา ฯ ส์ญฺญส์ตฺเตสุ์ เทเวสุ์ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ ส์ญฺญส์ตฺเตสุ์ เทเวสุ์ อตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ อามนฺตา ฯ อส์ญฺญส์ตฺเตสุ์ เทเวสุ์ อตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๒๖๙] อตฺถิ มนุส์เส์สุ์ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถี์ติ ฯ ปจฺจนฺติเมสุ์ ชนปเทสุ์ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส มิถกฺขูสุ์ อวิญฺญาตาเรสุ์ ยตฺถ นตฺถิ คติ ภิกฺขูนำ ภิกฺขุนี์นำ อุปาส์กานำ อุปาส์กานำ มชฺฌิเมสุ์ ชนปเทสุ์ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ

[๒๗๐] มนุส์เส์สุ์ อตฺถิ ยตฺถ อตฺถิ อตฺถิ ยตฺถ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ อามนฺตา ฯ กตฺถตฺถิ กตฺถ นตฺถี์ติ ฯ ปจฺจนฺติเมสุ์ ชนปเทสุ์ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส มิถกฺขูสุ์ อวิญฺญาตาเรสุ์ ยตฺถ นตฺถิ คติ ภิกฺขูนำ ภิกฺขุนี์นำ อุปาส์กานำ อุปาส์กานำ มชฺฌิเมสุ์ ชนปเทสุ์ อตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ ปจฺจนฺติเมสุ์ ชนปเทสุ์ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส มิถกฺขูสุ์ อวิญฺญาตาเรสุ์ ยตฺถ นตฺถิ คติ ภิกฺขูนำ ภิกฺขุนี์นำ อุปาส์กานำ อุปาส์กานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มชฺฌิเมสุ์ ชนปเทสุ์ นตฺถิ พุรหฺมจริยวาโส์ติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯ มชฺฌิเมสุ์

ชนปเทสุ อตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจนฺติเมสุ ชนปเทสุ อตฺถิ พฺรหฺมจริยวาโส มิถกฺขูสุ อวิญฺญวตาเรสุ ยตฺถ นตฺถิ คติ ภิกฺขูนํ ภิกฺขุนีนํ อุปาสกานํ อุปาสิกานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๒๗๑] อตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตีหิ ภิกฺขเว ฐาเนหิ ชมฺพุทีปกา มนุสฺสา อุตฺตรกุรุเก ฯ มนุสฺเส อธิคณฺหนฺติ เทเว ฯ ตาวตึเส ฯ ทเมหิ ตีหิ ฯ สูรา สตีมนฺโต อิธ พฺรหฺมจริยวาโสติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ นตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ สาวตฺถิยํ วุตฺตํ ภควตา อิธ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวตฺถิยญฺเญว พฺรหฺมจริยวาโส นตฺถญฺญตฺร พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อนาคามิสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ ปหีนานิ ปญฺจุทฺธมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ อปฺปหีนานิ อิโต จุตสฺส คตฺถ อุปฺปนฺนสฺส กุหึ ผลุปฺปตฺตีติ ฯ คตฺเถว ฯ หญฺจิ อนาคามิสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ ปหีนานิ ปญฺจุทฺธมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ อปฺปหีนานิ อิโต จุตสฺส คตฺถ อุปฺปนฺนสฺส คหึ ผลุปฺปตฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อนาคามิสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ ปหีนานิ ปญฺจุทฺธมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ

---

๑ อ. นวก. ๔๗

อปฺปหีนานิ อิโต จุตสฺส ตตฺถ อุปฺปนฺนสฺส กุหึ ภาโรหรณํ กุหึ ทุกฺขปริญฺญาตํ กุหึ กิเลสปฺปหานํ กุหึ นิโรธสจฺฉิกิริยา กุหึ อกุปฺปปฏิเวโธติ ฯ ตตฺเถว ฯ หญฺจิ อนาคามิสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ ปหีนานิ ปญฺจุทฺธมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ อปฺปหีนานิ อิโต จุตสฺส ตตฺถ อุปฺปนฺนสฺส ตหึ อกุปฺปปฏิเวโธ โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ อนาคามิสฺส ปุคฺคลสฺส ปญฺโจรมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ ปหีนานิ ปญฺจุทฺธมฺภาคิยานิ สญฺโญชนานิ อปฺปหีนานิ อิโต จุตสฺส ตตฺถ อุปฺปนฺนสฺส ตหึ ผลุปฺปตฺติ ตหึ ภาโรหรณํ ตหึ ทุกฺขปริญฺญาตํ ตหึ กิเลสปฺปหานํ ตหึ นิโรธสจฺฉิกิริยา ตหึ อกุปฺปปฏิเวโธ เกนฏฺเฐน วเทสิ นตฺถิ เทเวสุ พฺรหฺมจริยวาโสติ ฯ หนฺท หิ อนาคามี ปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน ตตฺถ ผลํ สจฺฉิกโรติ ฯ

[๒๗๒] อนาคามี ปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน ตตฺถ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺโน ปุคฺคโล ตตฺถ ภาวิเตน มคฺเคน อิธ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อนาคามี ปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน ตตฺถ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี ปุคฺคโล อิธ ปรินิพฺพายิปุคฺคโล ตตฺถ ภาวิเตน มคฺเคน อิธ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ โสตาปนฺโน ปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน อิธ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี ปุคฺคโล ตตฺถ ภาวิเตน มคฺเคน ตตฺถ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามี ปุคฺคโล อิธ ปรินิพฺพายิปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน อิธ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี ปุคฺคโล ตตฺถ ภาวิเตน มคฺเคน ตตฺถ ผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗๓] อิธ วิหายนิฏฺฐสฺส ปุคฺคลสฺส มคฺโค ฯ ภาวียติ น จ กิเลสา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส มคฺโค ฯ ภาวียติ น จ กิเลสา ปหียนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิธ วิหายนิฏฺฐสฺส ปุคฺคลสฺส มคฺโค ฯ ภาวียติ น จ กิเลสา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส มคฺโค ฯ ภาวียติ น จ กิเลสา ปหียนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗๔] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อปุพฺพํ อจริมํ มคฺโค ฯ ภาวียติ กิเลสา จ ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิธ วิหายนิฏฺฐสฺส ปุคฺคลสฺส อปุพฺพํ อจริมํ มคฺโค ฯ ภาวียติ กิเลสา จ ปหียนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อปุพฺพํ อจริมํ มคฺโค ฯ ภาวียติ กิเลสา จ ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิธ วิหายนิฏฺฐสฺส ปุคฺคลสฺส อปุพฺพํ อจริมํ มคฺโค ฯ ภาวียติ กิเลสา จ ปหียนฺตีติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗๕] อนาคามี ปุคฺคโล กตกรณีโย ภาวิตภาวโน ตตฺถ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตตฺถ อรหโต ปุนพฺภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตตฺถ อรหโต ปุนพฺภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ภเวน ภวํ คจฺฉติ คตียา คตึ คจฺฉติ ฉสาเรน ฉสารํ คจฺฉติ อุปปตฺติยา อุปปตฺตึ คจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗๖] อนาคามี ปุคฺคโล กตกรณีโย ภาวิตภาวโน อโนหฏภาโร ตตฺถ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ภาโรหรณาย ปุน มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗๗] อนาคามี ปุคฺคโล กตกรณีโย ภาวิตภาวโน อปริญฺญาตทุกฺโข อปฺปหีนกิเลโส อสจฺฉิกตนิโรโธ อปฺปฏิวิทฺธากุปฺโป ตตฺถ อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุปฺปปฏิเวธาย ปุน มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๗๘] อนาคามี ปุคฺคโล กตกรณีโย ภาวิตภาวโน อโนหฏภาโร ตตฺถ อุปปชฺชติ น ฯ ภาโรหรณาย ปุน มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อโนหฏภาโร ฯ ตตฺถ ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อนาคามี ปุคฺคโล กตกรณีโย ภาวิตภาวโน อปริญฺญาตทุกฺโข อปฺปหีนกิเลโส อสจฺฉิกตนิโรโธ อปฺปฏิวิทฺธากุปฺโป ตตฺถ อุปปชฺชติ น ฯ อกุปฺปปฏิเวธาย ปุน มคฺคํ

ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อปฺปฏิวิทฺธากุปฺโป จ ตถฺถ ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา มิโค ฉฑฺเฑน วิทฺโธ ทูรมฺปิ คนฺตฺวา กาลํ กโรติ เอวเมว อนาคามี ปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน ตถฺถ ผลํ ฉฑฺฑิกโรตีติ ฯ ยถา มิโค ฉฑฺเฑน วิทฺโธ ทูรมฺปิ คนฺตฺวา ฉฑฺฑิโตว กาลํ กโรติ เอวเมว อนาคามี ปุคฺคโล อิธ ภาวิเตน มคฺเคน ตถฺถ ฉฑฺฑิโตว ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

พฺรหฺมจริยกถา ฯ

โอธิโสกถา

[๒๗๙] โอธิโสธิโส กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผล-ฏฺฐิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทณฺฑเนน กึ ชหตีติ ฯ สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส เอกเทเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ โสตาปนฺโน เอกเทสํ น โสตาปนฺโน เอกเทสํ โสตา-ปตฺติผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต ฉฑฺฑิโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ ฉตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลังโกโล เอกวีชี พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต ธมฺเม ฯเปฯ สงฺเฆ ฯเปฯ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต เอกเทสํ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ น สมนฺนาคโตติ ฯ น

เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ส๎มุทยทส๎ส๎เนน กิ๎ ชหตี๎ติ ฯ ส๎กฺกายทิฏฺฐิ๎ ชหติ วิจิกิจฺฉ๎ ส๎ีลพฺพตปรามาส๎ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส๎ เอกเทเส๎ ชหตี๎ติ ฯ เอกเทส๎ โส๎ตาปนฺโน เอกเทส๎ น โส๎ตาปนฺโน ฯเปฯ เอกเทส๎ อริยกนฺเตหิ ส๎ีเลหิ ส๎มนฺนาคโต เอกเทส๎ อริยกนฺเตหิ ส๎ีเลหิ น ส๎มนฺนาคโตติ ฯ น เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธทส๎ส๎เนน กิ๎ ชหตี๎ติ ฯ วิจิกิจฺฉ๎ ชหติ ส๎ีลพฺพตปรามาส๎ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส๎ เอกเทเส๎ ชหตี๎ติ ฯ เอกเทส๎ โส๎ตาปนฺโน เอกเทส๎ น โส๎ตาปนฺโน ฯเปฯ เอกเทส๎ อริยกนฺเตหิ ส๎ีเลหิ ส๎มนฺนาคโต เอกเทส๎ อริยกนฺเตหิ ส๎ีเลหิ น ส๎มนฺนาคโตติ ฯ น เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคทส๎ส๎เนน กิ๎ ชหตี๎ติ ฯ ส๎ีลพฺพตปรามาส๎ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส๎ ชหตี๎ติ ฯ เอกเทส๎ โส๎ตาปนฺโน เอกเทส๎ น โส๎ตาปนฺโน เอกเทส๎ โส๎ตาปตฺติผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต ส๎จฺฉิกโต อุปส๎มฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุส๎ิตฺวา วิหรติ เอกเทส๎ น กาเยน ผุส๎ิตฺวา วิหรติ เอกเทส๎ ส๎ตฺตกฺขตฺตุ๎ปรโม โกล๎โกโล เอกวี๎ชี พุทฺเธ อเวจฺจปฺปส๎าเทน ส๎มนฺนาคโต ธมฺเม ฯเปฯ ส๎งฺเฆ ฯเปฯ อริยกนฺเตหิ ส๎ีเลหิ ส๎มนฺนาคโต เอกเทส๎ อริยกนฺเตหิ ส๎ีเลหิ น ส๎มนฺนาคโตติ ฯ น เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๐] ส๎กทาคามิผลส๎จฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทส๎ส๎เนน กิ๎ ชหตี๎ติ ฯ โอพาริกำ กามราค๎ ชหติ โอพาริกำ พฺยาปาท๎ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส๎ เอกเทเส๎ ชหตี๎ติ ฯ เอกเทส๎ ส๎กทาคามี๎ เอกเทส๎ น ส๎กทาคามี๎

เอกเทสํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิฆฺโฆ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยทสฺสเนน กิ ฆหตีติ ฯ โอพาริกํ กามราคํ ฆหติ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ตเทกฏฺเฐ ฯ กิเลเส เอกเทเส ฆหตีติ ฯ เอกเทสํ สกทาคามี เอกเทสํ น สกทาคามี เอกเทสํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิฆฺโฆ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธทสฺสเนน กิ ฆหตีติ ฯ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ฆหติ ตเทกฏฺเฐ ฯ กิเลเส เอกเทเส ฆหตีติ ฯ เอกเทสํ สกทาคามี เอกเทสํ น สกทาคามี เอกเทสํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิฆฺโฆ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคทสฺสเนน กิ ฆหตีติ ฯ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ฆหติ ตเทกฏฺเฐ ฯ กิเลเส เอกเทเส ฆหตีติ ฯ เอกเทสํ สกทาคามี เอกเทสํ น สกทาคามี เอกเทสํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิฆฺโฆ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๑] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทสฺสเนน กิ ฆหตีติ ฯ อณุสหคตํ กามราคํ ฆหติ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ตเทกฏฺเฐ ฯ กิเลเส เอกเทเส ฆหตีติ ฯ เอกเทสํ อนาคามี เอกเทสํ น

อนาคามี เอกเทสํ อนาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ อนฺตรา ปรินิพฺพายี อุปหจฺจ ปรินิพฺพายี อสงฺขารปรินิพฺพายี สสงฺขารปรินิพฺพายี อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามี เอกเทสํ น อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ อณุสหคตํ กามราคํ ชหติ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ถีนมิทฺธเนวาสิกตฺเต ฯ กิเลเส เอกเทเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ อนาคามี เอกเทสํ น อนาคามี ฯเปฯ เอกเทสํ อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามี เอกเทสํ น อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ชหติ ถีนมิทฺธเนวาสิกตฺเต ฯ กิเลเส เอกเทเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ อนาคามี เอกเทสํ น อนาคามี ฯเปฯ เอกเทสํ อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามี เอกเทสํ น อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ ถีนมิทฺธเนวาสิกตฺเต ฯ กิเลเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ อนาคามี เอกเทสํ น อนาคามี เอกเทสํ อนาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ อนฺตรา ปรินิพฺพายี อุปหจฺจ ปรินิพฺพายี อสงฺขารปรินิพฺพายี สสงฺขารปรินิพฺพายี อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามี เอกเทสํ น อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๒] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ รูปราคํ อรูปราคํ มานํ อุทฺธจฺจํ อวิชฺชํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส เอกเทเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ อรหา เอกเทสํ น อรหา เอกเทสํ อรหตฺตปฺปตฺโต ปฏิฉนฺโน อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิต-ภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญา วิมุตฺโต อุกฺขิตฺตปลิโฆ สงฺกิณฺณปริโข อพฺพุฬฺหเสลิโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺ-ธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิชิตวิชโย ทุกฺขนฺตสฺส ปริญฺญาตํ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มคฺโค ภาวิโต อภิญฺเญยฺยํ อภิญฺญาตํ ปริญฺเญยฺยํ ปริญฺญาตํ ปหาตพฺพํ ปหีนํ ภาเวตพฺพํ ภาวิตํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ น สจฺฉิกตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ รูปราคํ อรูปราคํ ชหติ มานํ อุทฺธจฺจํ อวิชฺชํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส เอกเทเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ อรหา เอกเทสํ น อรหา ฯเปฯ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ น สจฺฉิกตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ มานํ ชหติ อุทฺธจฺจํ อวิชฺชํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส เอกเทเส ชหตีติ ฯ เอกเทสํ อรหา เอกเทสํ น อรหา ฯเปฯ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ น สจฺฉิกตนฺติ ฯ

น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคทสฺสเนน กิ์ ชหตีติ ฯ อุทฺธจฺจ์ อวิชฺช์ ตเทกฏฺเฐ ฯ กิเลเส ชหตีติ ฯ เอกเทส์ อรหา เอกเทส์ น อรหา เอกเทส์ อรหตฺตปฺปตฺโต ปฏิฆทุโข อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทส์ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทส์ วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญา วิมุตฺโต อุกฺขิตฺตปลิโฆ สงฺกิณฺณปริโข อพฺพุฬฺหเอสิโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิมุตฺตวิโย ทุกฺข์ ตสฺส ปริญฺญาตๆ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มคฺโค ภาวิโต อภิญฺเญยฺย์ อภิญฺญาตๆ ปริญฺเญยฺย์ ปริญฺญาตๆ ปหาตพฺพ์ ปหีน์ ภาเวตพฺพ์ ภาวิตๆ สจฺฉิกาตพฺพ์ สจฺฉิกตๆ เอกเทส์ สจฺฉิกาตพฺพ์ สจฺฉิกตๆ เอกเทส์ สจฺฉิกาตพฺพ์ น สจฺฉิกตนฺติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๓] น วตฺตพฺพ์ โอธิโสธิโส กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตๆ ภควตา

อนุปุพฺเพน เมธาวี โถกๆ โถกๆ ขเณ ขเณ
กมฺมาโร รชตสฺเสว นิทฺธเม มลมตฺตโนติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพ์ โอธิโสธิโส กิเลเส ชหตีติ ฯ

---

๑. ขุ. ขุ. ๓๘ ฯ

[๒๘๔] โอธิโสธิโส กิเตเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

ส่หา วส่ส ทส่สนส่มุปทาย
ตยส่สุ ธมฺมา ชหิตา ภวนฺติ
ส่กฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉิตญฺจ
ส่ีลพฺพตํ วาปี ยทตฺถิ กิญฺจิ
จตูหปาเยหิ จ วิปฺปมุตฺโต
ฉจาภิฐานานิ อภพฺโพ กาตุนฺติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ โอธิโส๋ธิโส๋ กิเตเส ชหตีติ ฯ

[๒๘๕] โอธิโส๋ธิโส๋ กิเตเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยส่มิ๋ ภิกฺขเว ส่มเย อริยส่าวกส่ส วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุ๋ อุทปาทิ ยं กิญฺจิ ส่มุทยธมฺมํ ส่พฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ ส่ห ทส่สนุปฺปาทา ภิกฺขเว อริยส่าวกส่ส ตีณิ ส่ญฺโญชนานิ ปหียนฺติ ส่กฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ส่ีลพฺพตปรามาโส๋ติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ โอธิโส๋ธิโส๋ กิเตเส ชหตีติ ฯ

โอธิโส๋กถา ฯ

---

๑ ขุ. ขุ. ๖ ฯ

ชหติกถา

[๒๘๖] ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อจฺจนฺตํ ชหติ อนวเสสํ ชหติ อปฺปฏิสนฺธิยํ ชหติ สมูลํ ชหติ สตฺตณฺหํ ชหติ สานุสยํ ชหติ อริเยน ญาเณน ชหติ อริเยน มคฺเคน ชหติ อกุปฺปา ปฏิวิชฺฌนฺโต ชหติ อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๗] วิกฺขมฺภติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อจฺจนฺตํ วิกฺขมฺภติ อนวเสสํ วิกฺขมฺภติ อปฺปฏิสนฺธิยํ วิกฺขมฺภติ สมูลํ วิกฺขมฺภติ สตฺตณฺหํ วิกฺขมฺภติ สานุสยํ วิกฺขมฺภติ อริเยน ญาเณน วิกฺขมฺภติ อริเยน มคฺเคน วิกฺขมฺภติ อกุปฺปา ปฏิวิชฺฌนฺโต วิกฺขมฺภติ อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต วิกฺขมฺภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๘] ชหติ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล กามราคพฺยาปาทํ โส ฯ อจฺจนฺตํ ชหติ อนวเสสํ ชหติ ฯเปฯ อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทํ โส ฯ อจฺจนฺตํ ชหติ อนวเสสํ ชหติ ฯเปฯ อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๙] วิกฺขมฺภติ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล กามราคพฺยาปาทํ โส ฯ อจฺจนฺตํ วิกฺขมฺภติ อนวเสสํ วิกฺขมฺภติ ฯเปฯ อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต วิกฺขมฺภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

วิกฺขมฺเภติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทํ โส จ อจฺจนฺตํ วิกฺขมฺเภติ อนวเสสํ วิกฺขมฺเภติ ฯเปฯ อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต วิกฺขมฺเภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๐] ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทํ โส จ น อจฺจนฺตํ ชหติ น อนวเสสํ ชหติ น อปฺปฏิสนฺธิยา ชหติ น สมูลํ ชหติ น สตณฺหํ ชหติ น สานุสยา ชหติ น อริเยน ญาเณน ชหติ น อริเยน มคฺเคน ชหติ น อกุปฺปา ปฏิวิชฺฌนฺโต ชหติ น อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ชหติ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล กามราคพฺยาปาทํ โส จ น อจฺจนฺตํ ชหติ ฯเปฯ น อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๑] วิกฺขมฺเภติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทํ โส จ น อจฺจนฺตํ วิกฺขมฺเภติ น อนวเสสํ วิกฺขมฺเภติ ฯเปฯ น อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต วิกฺขมฺเภตีติ ฯ อามนฺตา ฯ วิกฺขมฺเภติ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล กามราคพฺยาปาทํ โส จ น อจฺจนฺตํ วิกฺขมฺเภติ น อนวเสสํ วิกฺขมฺเภติ ฯเปฯ น อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรนฺโต วิกฺขมฺเภตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๒] ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กตเมน มคฺเคนาติ รูปาวจเรน มคฺเคนาติ ฯ รูปาวจโร มคฺโค นิยฺยานิโก ชยคามี โพธคามี อปจยคามี อุนาสโว อสญฺโญชนิโย

อคนฺถนิโย อโนฆนิโย อโยคนิโย อนีวรณิโย อปรามฏฺโฐ อนุปาทานิโย อสงฺกิเลสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ รูปาวจโร มคฺโค อนิยฺยานิโก น ขยคามี น โพธคามี น อปจยคามี สาสโว สญฺโญชนิโย ฯเปฯ สงฺกิเลสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปาวจโร มคฺโค อนิยฺยานิโก น ขยคามี น โพธคามี น อปจยคามี สาสโว สญฺโญชนิโย ฯเปฯ สงฺกิเลสิโก โน วต เร วตฺตพฺเพ ชหติ ปุถุชฺชโน รูปาวจเรน มคฺเคน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ

[๒๙๓] ชหติ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิมคฺเคน กามราคพฺยาปาทํ โส จ มคฺโค นิยฺยานิโก ขยคามี โพธคามี อปจยคามี อนาสโว อสญฺโญชนิโย ฯเปฯ อสงฺกิเลสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ชหติ ปุถุชฺชโน รูปาวจเรน มคฺเคน กามราคพฺยาปาทํ โส จ มคฺโค นิยฺยานิโก ขยคามี โพธคามี อปจยคามี อนาสโว อสญฺโญชนิโย ฯเปฯ อสงฺกิเลสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๔] ชหติ ปุถุชฺชโน รูปาวจเรน มคฺเคน กามราคพฺยาปาทํ โส จ มคฺโค อนิยฺยานิโก น ขยคามี น โพธคามี น อปจยคามี สาสโว สญฺโญชนิโย ฯเปฯ สงฺกิเลสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ชหติ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิมคฺเคน กามราคพฺยาปาทํ โส จ มคฺโค อนิยฺยานิโก น ขยคามี น โพธคามี น อปจยคามี สาสโว สญฺโญชนิโย ฯเปฯ สงฺกิเลสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๕] ปุถุชฺชโน กาเมสุ วีตราโค สห ธมฺมาภิสมยา อนาคามิผเล ฐิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺเต ฐิโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๖] ปุถุชฺชโน กาเมสุ วีตราโค สห ธมฺมาภิสมยา อนาคามิผเล ฐิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อปุพฺพํ อจริมํ ตโย มคฺเค ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อปุพฺพํ อจริมํ ตโย มคฺเค ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อปุพฺพํ อจริมํ ตีณิ สามญฺญผลานิ ฐปฺเปตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อปุพฺพํ อจริมํ ตีณิ สามญฺญผลานิ ฐปฺเปตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีณฺณํ ผสฺสานํ ติฏฺฐนฺนํ เวทนานํ ติฏฺฐนฺนํ ฐญฺญานานํ ติฏฺฐนฺนํ เจตนานํ ตีณฺณํ จิตฺตานํ ติฏฺฐนฺนํ ฐทฺธานํ ตีณฺณํ วีริยานํ ติฏฺฐนฺนํ ฐตีนํ ตีณฺณํ ฐมาธีนํ ติฏฺฐนฺนํ ปญฺญานํ ฐโมหานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๗] ปุถุชฺชโน กาเมสุ วีตราโค สห ธมฺมาภิสมยา อนาคามิผเล ฐิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฐกทาคามิมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ กตเมน มคฺเคนาติ ฯ อนาคามิมคฺเคนาติ ฯ อนาคามิมคฺเคน ฐกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ฐีลพฺพตปรามาโส ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิมคฺเคน ฐกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ฐีลพฺพตปรามาโส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตีณฺณํ ฐญฺโญชนานํ ปหานา โสตาปตฺติผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตีณฺณํ ฐญฺโญชนานํ ปหานา

โสตาปตฺติผลํ วุตฺตํ ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามิมคฺเคน สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ชหตีติ ฯเปฯ อนาคามิมคฺเคน โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิมคฺเคน โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวา สกทาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวา สกทาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามิมคฺเคน โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ

[๒๙๘] ปุถุชฺชโน กาเมสุ วีตราโค สห ธมฺมาภิสมยา อนาคามิผเล สณฺฐาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ ธมฺมํ อภิสเมนฺติ สพฺเพ เต สห ธมฺมาภิสมยา อนาคามิผเล สณฺฐหนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๙๙] น วตฺตพฺพํ ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อเหสุนฺเต อตีตํเส ฉ สตฺถาโร ยสสฺสิโน
นิรามคนฺธา กรุเณ วิมุตฺตา กามสญฺโญชนา
กามราคํ วิราเชตฺวา พฺรหฺมโลกูปคา อหุ
อเหสุํ สาวกา เตสํ อเนกานิ สตานิปิ
นิรามคนฺธา กรุเณ วิมุตฺตา กามสญฺโญชนา
กามราคํ วิราเชตฺวา พฺรหฺมโลกูปคา อหูติ[๑]

---

๑ อํ. ฉกฺก. ๘๘ ตตฺถ ปน อภิเสกา อตีตํเสติ ปาโฐ ฯ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ

[๓๐๐] ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา โส หิ นาม ภิกฺขเว สุเนตฺโต สตฺถา เอวํทิฏฺฐิโก อปริมุตฺโต อโหสิ ชาติยา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อปริมุตฺโต ทุกฺขสฺมาติ วทามิ ฯ ตํ กิสฺส เหตุ ฯ จตุนฺนํ ชมฺมานํ อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา ฯ กตเมสํ จตุนฺนํ ฯ อริยสฺส สีลสฺส อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา อริยสฺส สมาธิสฺส อริยาย ปญฺญาย อริยาย วิมุตฺติยา อนนุโพธา อปฺปฏิเวธา ยิทํ ภิกฺขเว อริยํ สีลํ อนุพุทฺธํ ปฏิวิทฺธํ อริโย สมาธิ อนุพุทฺโธ ปฏิวิทฺโธ อริยา ปญฺญา อนุพุทฺธา ปฏิวิทฺธา อริยา วิมุตฺติ อนุพุทฺธา ปฏิวิทฺธา อุจฺฉินฺนา ภวตณฺหา ขีณา ภวเนตฺติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ

สีลํ สมาธิ ปญฺญา จ วิมุตฺติ จ อนุตฺตรา
อนุพุทฺธา อิเม ชมฺมา โคตเมน ยสสฺสินา
อิติ พุทฺโธ อภิญฺญาย ชมฺมมกฺขาสิ ภิกฺขูนํ
ทุกฺขสฺสนฺตกโร สตฺถา จกฺขุมา ปรินิพฺพุโตติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ชหติ ปุถุชฺชโน กามราคพฺยาปาทนฺติ ฯ

ชหติกถา ฯ

---

* อ. สตฺตก. ๑๐๖ ฯ

สพฺพมตฺถีติกถา

[๓๐๑] สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถ สพฺพมตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพทา สพฺพมตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสุ สพฺพมตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสุ สพฺพมตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อโยคนฺติ กตฺวา สพฺพมตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยมฺปี นตฺถิ ตมฺปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ สพฺพมตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพมตฺถีติ ยา ทิฏฺฐิ สา ทิฏฺฐิ มิจฺฉาทิฏฺฐีติ ยา ทิฏฺฐิ สา ทิฏฺฐิ สมฺมาทิฏฺฐีติ เหวมตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๒] อตีตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ อตฺถีติ ฯ

[๓๐๓] อนาคตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ

[๓๐๔] ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อนิรุทฺธํ อวิคตํ อวิปริณตํ น อตฺถงฺคตํ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถิ อตีตं

อนิรุทฺธํ อวิคตํ อวิปริณตํ น อตฺถงฺคตํ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๕] ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ ชาตํ ภูตํ สญฺชาตํ นิพฺพตฺตํ อภินิพฺพตฺตํ ปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อตฺถิ อนาคตํ ชาตํ ภูตํ สญฺชาตํ นิพฺพตฺตํ อภินิพฺพตฺตํ ปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๖] อตีตํ อตฺถิ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๗] อนาคตํ อตฺถิ อนาคตํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ

[๓๐๘] อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ รูปี นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ รูปี นิรุทฺธํ ฯเปฯ อพฺภตฺถงฺคตํ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ

[๓๐๙] อนาคตํ รูปี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ รูปี อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ รูปี อชาตํ ฯเปฯ อปาตุภูตํ โน

วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตํ รูปํ อตฺถีติ ฯ

[๓๑๐] ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อนิรุทฺธํ อวิคตํ อวิปริณตํ น อตฺถงฺคตํ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปํ อตฺถิ อตีตํ รูปํ อนิรุทฺธํ อวิคตํ อวิปริณตํ น อตฺถงฺคตํ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ

[๓๑๑] ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ ชาตํ ภูตํ สญฺชาตํ นิพฺพตฺตํ อภินิพฺพตฺตํ ปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ รูปํ อตฺถิ อนาคตํ รูปํ ชาตํ ภูตํ สญฺชาตํ นิพฺพตฺตํ อภินิพฺพตฺตํ ปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ

[๓๑๒] อตีตํ รูปํ อตฺถิ อตีตํ รูปํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๑๓] อนาคตํ รูปํ อตฺถิ อนาคตํ รูปํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๑๔] อตีตา เวทนา อตฺถิ ฯเปฯ สญฺญา อตฺถิ สงฺขารา อตฺถิ ฯเปฯ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ วิญฺญาณํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ

หญฺจิ อตีตํ วิญฺญาณํ นิรุทฺธํ ฯเปฯ อพฺภตฺถงฺคตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ

[๓๑๕] อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ. อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ วิญฺญาณํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ วิญฺญาณํ อชาตํ ฯเปฯ อปาตุภูตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ

[๓๑๖] ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อนิรุทฺธํ ฯเปฯ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตํ วิญฺญาณํ อนิรุทฺธํ ฯเปฯ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๑๗] ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ชาตํ ภูตํ ฯเปฯ ปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อนาคตํ วิญฺญาณํ ชาตํ ฯเปฯ ปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๑๘] อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตํ วิญฺญาณํ นิรุทฺธํ ฯเปฯ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ นิรุทฺธํ ฯเปฯ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๑๙] อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อนาคตํ วิญฺญาณํ อชาตํ ฯเปฯ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถิ

ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อชาตํ อภูตํ ฯเปฯ อปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๐] ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ วา รูปนฺติ วา รูปนฺติ วา ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ วา ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อปฺปิยํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ นิรุชฺฌมานํ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปภาวํ ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๑] ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ วา รูปนฺติ วา รูปนฺติ วา ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ วา ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อปฺปิยํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ นิรุชฺฌมานํ รูปภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โอทาตนฺติ วา วตฺถนฺติ วา วตฺถนฺติ วา โอทาตนฺติ วา โอทาตํ วตฺถํ อปฺปิยํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ โอทาตํ วตฺถํ รชฺชมานํ โอทาตภาวํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ วตฺถภาวํ ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ โอทาตนฺติ วา วตฺถนฺติ วา วตฺถนฺติ วา โอทาตนฺติ วา โอทาตํ วตฺถํ อปฺปิยํ กริตฺวา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ อามนฺตา ฯ โอทาตํ วตฺถํ รชฺชมานํ วตฺถภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โอทาตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๒] รูปํ รูปภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปํ นิจฺจํ ธุวํ

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส์ส์ส์ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ รูปี รูปภาวํ ชหตีติ ฯ รูปี อนิจฺจํ อชฺชุวํ อส์ส์ส์ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปี อนิจฺจํ อชฺชุวํ อส์ส์ส์ วิปริณามธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี รูปภาวํ น ชหตีติ ฯ

[๓๒๓] นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหตีติ ฯ นิพฺพานํ นิจฺจํ ธุวํ ส์ส์ส์ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี รูปภาวํ น ชหตีติ ฯ รูปี นิจฺจํ ธุวํ ส์ส์ส์ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๔] รูปี รูปภาวํ น ชหตีติ ฯ รูปี อนิจฺจํ อชฺชุวํ อส์ส์ส์ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหตีติ ฯ นิพฺพานํ อนิจฺจํ อชฺชุวํ อส์ส์ส์ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๕] อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อตฺถิ อนาคตํ อนาคตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๖] อนาคตํ อตฺถิ อนาคตํ อนาคตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๗] ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ น

เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๘] อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตีตํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ

[๓๒๙] นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหตีติ ฯ นิพฺพานํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อตีตํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๐] อตีตํ อตฺถิ อตีตํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อตีตํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหตีติ ฯ นิพฺพานํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๑] อตีตํ รูปํ อตฺถิ อตีตํ รูปํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ รูปํ อตฺถิ อนาคตํ รูปํ อนาคตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ รูปํ อตฺถิ อตีตํ รูปํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปํ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๒] อนาคตํ รูปํ อตฺถิ อนาคตํ รูปํ อนาคตภาวํ น

ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถิ อตีตํ รูปี อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๓] ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถิ อตีตํ รูปี อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๔] อตีตํ รูปี อตฺถิ อตีตํ รูปี อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตีตํ รูปี อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ รูปี อนิจฺจํ ฯเปฯ วิปริณามธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ รูปี อตฺถิ อตีตํ รูปี อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ

[๓๓๕] นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหติ นิพฺพานํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถิ อตีตํ รูปี อตีตภาวํ น ชหติ อตีตํ รูปี นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๖] อตีตํ รูปี อตฺถิ อตีตํ รูปี อตีตภาวํ น ชหติ อตีตํ รูปี อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหติ นิพฺพานํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๗] อตีตา เวทนา อตฺถิ ฯเปฯ อตีตา สญฺญา อตฺถิ

ฯเปฯ อตีตา สงฺขารา อตฺถิ ฯเปฯ

[๓๓๘] อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตํ วิญฺญาณํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อนาคตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตํ วิญฺญาณํ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๙] อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อนาคตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๐] ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๑] อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตีตํ วิญฺญาณํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ วิญฺญาณํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตภาวํ น ชหตีติ ฯ

[๓๔๒] นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหติ นิพฺพานํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตํ วิญฺญาณํ อตีตภาวํ น ชหติ อตีตํ วิญฺญาณํ นิจฺจํ ธุวํ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๓] อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถิ อตีตํ วิญฺญาณํ อตีตภาวํ น ชหติ อตีตํ วิญฺญาณํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานภาวํ น ชหติ นิพฺพานํ อนิจฺจํ อธุวํ อสสฺสตํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๔] อตีตํ นวตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ นวตฺถิ อตีตํ อตฺถีติ มิจฺฉา หญฺจิ วา ปน อตฺถิ นวาตีตํ อตฺถิ อตีตนฺติ มิจฺฉา ฯ อนาคตํ นวตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ นวตฺถิ อนาคตํ อตฺถีติ มิจฺฉา หญฺจิ วา ปน อตฺถิ นวานาคตํ อตฺถิ อนาคตนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๓๔๕] อนาคตํ หุตฺวา ปจฺจุปฺปนฺนํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว อนาคตํ ตํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเญว อนาคตํ ตํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หุตฺวา โหติ หุตฺวา โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ หุตฺวา โหติ หุตฺวา โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ น หุตฺวา น โหติ น หุตฺวา น โหตีติ ฯ น

เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๖] ปจฺจุปฺปนฺนํ หุตฺวา อตีตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว ปจฺจุปฺปนฺนํ ตํ อตีตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเญว ปจฺจุปฺปนฺนํ ตํ อตีตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หุตฺวา โหติ หุตฺวา โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ หุตฺวา โหติ หุตฺวา โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ น หุตฺวา น โหติ น หุตฺวา น โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๗] อนาคตํ หุตฺวา ปจฺจุปฺปนฺนํ โหติ ปจฺจุปฺปนฺนํ หุตฺวา อตีตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว อนาคตํ ตํ ปจฺจุปฺปนฺนํ ตํ อตีตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเญว อนาคตํ ตํ ปจฺจุปฺปนฺนํ ตํ อตีตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หุตฺวา โหติ หุตฺวา โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ หุตฺวา โหติ หุตฺวา โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ น หุตฺวา น โหติ น หุตฺวา น โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๘] อตีตํ จกฺขุํ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณํ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตน จกฺขุนา อตีตํ รูปํ ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ โสตํ อตฺถิ สทฺทา อตฺถิ โสตวิญฺญาณํ อตฺถิ อากาโส อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตน โสเตน อตีตํ สทฺทํ สุณาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ ฆานํ อตฺถิ คนฺธา อตฺถิ ฆาน-

วิญฺญาณนฺ อตฺถิ วาโย อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตน ฆาเนน อตีตนฺ คนฺธนฺ ฆายตีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา ชิวฺหา อตฺถิ รสา อตฺถิ ชิวฺหา วิญฺญาณนฺ อตฺถิ อาโป อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตาย ชิวฺหาย อตีตนฺ รสนฺ สายตีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต กาโย อตฺถิ โผฏฺฐพฺพา อตฺถิ กายวิญฺญาณนฺ อตฺถิ ปฐวี อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตน กาเยน อตีตนฺ โผฏฺฐพฺพนฺ ผุสตีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณนฺ อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตน มเนน อตีตนฺ ธมฺมนฺ วิชานาตีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๙] อนาคตนฺ จกฺขุนฺ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณนฺ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคเตน จกฺขุนา อนาคตนฺ รูปนฺ ปสฺสตีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตนฺ โสตนฺ อตฺถิ ฆานนฺ อตฺถิ ชิวฺหา อตฺถิ กาโย อตฺถิ มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณนฺ อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคเตน มเนน อนาคตนฺ ธมฺมนฺ วิชานาตีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๐] ปจฺจุปฺปนฺนนฺ จกฺขุนฺ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณนฺ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺเนน จกฺขุนา ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปนฺ ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตนฺ จกฺขุนฺ อตฺถิ

รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณํ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ อตีเตน จกฺขุนา อตีตํ รูปึ ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ โสตํ อตฺถิ ฆานํ อตฺถิ ชิวฺหา อตฺถิ กาโย อตฺถิ มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณํ อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺเนน มเนน ปจฺจุปฺปนฺนํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีโต มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณํ อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ อตีเตน มเนน อตีตํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๑] ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขุ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณํ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺเนน จกฺขุนา ปจฺจุปฺปนฺนึ รูปึ ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ จกฺขุ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณํ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ อนาคเตน จกฺขุนา อนาคตึ รูปึ ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ โสตํ อตฺถิ ฯเปฯ ฆานํ อตฺถิ ชิวฺหา อตฺถิ กาโย อตฺถิ มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณํ อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺเนน มเนน ปจฺจุปฺปนฺนํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคโต มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณํ อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ อนาคเตน มเนน อนาคตึ ธมฺมึ วิชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๒] อตีตํ จกฺขุ๎ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณ๎ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ น จ อตีเตน จกฺขุนา อตีตํ รูปี๎ ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺน๎ จกฺขุ๎ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณ๎ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ น จ ปจฺจุปฺปนฺเนน จกฺขุนา ปจฺจุปฺปนฺน๎ รูปี๎ ปสฺสตีติ ฯ น เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ โสตํ อตฺถิ ฯเปฯ ฆาน๎ อตฺถิ ชิวฺหา อตฺถิ กาโย อตฺถิ ฯเปฯ มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณ๎ อตฺถิ วตฺถุ๎ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ น จ อตีเตน มเนน อตีตํ ธมฺม๎ วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺโน มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณ๎ อตฺถิ วตฺถุ๎ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ น จ ปจฺจุปฺปนฺเนน มเนน ปจฺจุปฺปนฺน๎ ธมฺม๎ วิชานาตีติ ฯ น เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๓] อนาคตํ จกฺขุ๎ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณ๎ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ น จ อนาคเตน จกฺขุนา อนาคตํ รูปี๎ ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺน๎ จกฺขุ๎ อตฺถิ รูปา อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณ๎ อตฺถิ อาโลโก อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ น จ ปจฺจุปฺปนฺเนน จกฺขุนา ปจฺจุปฺปนฺน๎ รูปี๎ ปสฺสตีติ ฯ น เหว๎ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ โสตํ อตฺถิ ฆาน๎ อตฺถิ ชิวฺหา อตฺถิ กาโย อตฺถิ ฯเปฯ มโน อตฺถิ ธมฺมา อตฺถิ มโนวิญฺญาณ๎ อตฺถิ วตฺถุ๎ อตฺถิ มนสิกาโร อตฺถิ

น ฯ อนาคเตน มเนน อนาคตัง ธัมมัง วิชานาตีติ ฯ อามนตา ฯ ปจจุปปนโน มโน อตถิ ธัมมา อตถิ มโนวิญญาณัง อตถิ วตถุ อตถิ มนสิกาโร อตถิ น ฯ ปจจุปปนเนน มเนน ปจจุปปนนัง ธัมมัง วิชานาตีติ ฯ น เหวัง วตตพเพ ฯเปฯ

[๓๕๔] อตีตัง ญาณัง อตถีติ ฯ อามนตา ฯ เตน ญาเณน ญาณกรณีเยน กโรตีติ ฯ น เหวัง วตตพเพ ฯเปฯ เตน ญาเณน ญาณกรณีเยน กโรตีติ ฯ อามนตา ฯ เตน ญาเณน ทุกขัง ปริชานาติ สมุทยัง ปชหติ นิโรธัง สจฉิกโรติ มคคัง ภาเวตีติ ฯ น เหวัง วตตพเพ ฯเปฯ

[๓๕๕] อนาคตัง ญาณัง อตถีติ ฯ อามนตา ฯ เตน ญาเณน ญาณกรณีเยน กโรตีติ ฯ น เหวัง วตตพเพ ฯเปฯ เตน ญาเณน ญาณกรณีเยน กโรตีติ ฯ อามนตา ฯ เตน ญาเณน ทุกขัง ปริชานาติ สมุทยัง ปชหติ นิโรธัง สจฉิกโรติ มคคัง ภาเวตีติ ฯ น เหวัง วตตพเพ ฯเปฯ

[๓๕๖] ปจจุปปนนัง ญาณัง อตถิ เตน ญาเณน ญาณกรณีเยน กโรตีติ ฯ อามนตา ฯ อตีตัง ญาณัง อตถิ เตน ญาเณน ญาณกรณีเยน กโรตีติ ฯ น เหวัง วตตพเพ ฯเปฯ ปจจุปปนนัง ญาณัง อตถิ เตน ญาเณน ทุกขัง ปริชานาติ สมุทยัง ปชหติ นิโรธัง สจฉิกโรติ มคคัง ภาเวตีติ ฯ อามนตา ฯ อตีตัง ญาณัง อตถิ เตน ญาเณน ทุกขัง ปริชานาติ สมุทยัง ปชหติ นิโรธัง

สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ญาณํ อตฺถิ เตน ญาเณน ญาณกรณียํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ ญาณํ อตฺถิ เตน ญาเณน ญาณกรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ญาณํ อตฺถิ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ ญาณํ อตฺถิ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๗] อตีตํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ญาณกรณียํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ญาณกรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๘] อนาคตํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ญาณกรณียํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ญาณกรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ ญาณํ อตฺถิ น จ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ

ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ญาณํ อตฺถิ น ฯ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๙] อรหโต อตีโต ราโค อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน ราเคน สราโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีโต โทโส อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน โทเสน สโทโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีโต โมโห อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน โมเหน สโมโหติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีโต มาโน อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน มาเนน สมาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีตา ทิฏฺฐิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ตาย วิจิกิจฺฉาย สวิจิกิจฺโฉติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีตํ ถีนํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน ถีเนน สถีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีตํ อุทฺธจฺจํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน อุทฺธจฺเจน สอุทฺธโจติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีตํ อหิริกํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน อหิริเกน สอหิริโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีตํ อโนตฺตปฺปํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เตน

อโนตฺตปฺเปน สอโนตฺตปฺปีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๐] อนาคามิสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ อตีโต สีลพฺพตปรามาโส อตฺถิ อตีโต อณุสหคโต กามราโค อตฺถิ อตีโต อณุสหคโต พฺยาปาโท อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๑] สกทาคามิสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ อตีโต สีลพฺพตปรามาโส อตฺถิ อตีโต โอฬาริโก กามราโค อตฺถิ อตีโต โอฬาริโก พฺยาปาโท อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๒] โสตาปนฺนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺนสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ อตีโต สีลพฺพตปรามาโส อตฺถิ อตีโต อปายคมนิโย ราโค อตฺถิ อตีโต อปายคมนิโย โทโส อตฺถิ อตีโต อปายคมนิโย โมโห อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺโน เตน โมเหน สโมโหติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๓] ปุถุชฺชนสฺส อตีโต ราโค อตฺถิ ปุถุชฺชโน เตน ราเคน สราโคติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต อตีโต ราโค อตฺถิ อรหา เตน ราเคน สราโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีโต โทโส อตฺถิ ฯเปฯ อตีตํ อโนตฺตปฺปํ อตฺถิ ปุถุชฺชโน เตน อโนตฺตปฺเปน อโนตฺตปฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต อตีตํ อโนตฺตปฺปํ อตฺถิ อรหา เตน อโนตฺตปฺเปน อโนตฺตปฺปีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๔] ปุถุชฺชนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ ปุถุชฺชโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ อนาคามี ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ ฯเปฯ อตีโต อณุสหคโต พฺยาปาโท อตฺถิ ปุถุชฺชโน เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส อตีโต อณุสหคโต พฺยาปาโท อตฺถิ อนาคามี เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๕] ปุถุชฺชนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ ปุถุชฺชโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ สกทาคามี ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ ฯเปฯ อตีโต โอพาริโก พฺยาปาโท อตฺถิ ปุถุชฺชโน เตน พฺยาปาเทน

พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส อตฺโต โอฬาริโก พฺยาปาโท อตฺถิ สกทาคามี เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๖] ปุถุชฺชนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ ปุถุชฺชโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ โสตาปนฺโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ ฯเปฯ อตีโต อปายคมนิโย โมโห อตฺถิ ปุถุชฺชโน เตน โมเหน สโมโหติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส อตีโต อปายคมนิโย โมโห อตฺถิ โสตาปนฺโน เตน โมเหน สโมโหติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๗] อรหโต อตีโต ราโค อตฺถิ น จ อรหา เตน ราเคน สราโคติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีโต ราโค อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน เตน ราเคน สราโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต อตีโต โทโส อตฺถิ ฯเปฯ อตีตํ อโนตฺตปฺปํ อตฺถิ น จ อรหา เตน อโนตฺตปฺเปน อโนตฺตปฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตํ อโนตฺตปฺปํ อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน เตน อโนตฺตปฺเปน อโนตฺตปฺปีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๘] อนาคามิสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ น จ อนาคามี ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตา

สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ ฯเปฯ อตีโต อณุสหคโต พฺยาปาโท อตฺถิ น จ อนาคามี เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีโต อณุสหคโต พฺยาปาโท อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๖๙] สกทาคามิสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ น จ สกทาคามี ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ ฯเปฯ อตีโต โอฬาริโก พฺยาปาโท อตฺถิ น จ สกทาคามี เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีโต โอฬาริโก พฺยาปาโท อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน เตน พฺยาปาเทน พฺยาปนฺนจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๐] โสตาปนฺนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ น จ โสตาปนฺโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีตา สกฺกายทิฏฺฐิ อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน ตาย ทิฏฺฐิยา สทิฏฺฐิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปนฺนสฺส อตีตา วิจิกิจฺฉา อตฺถิ ฯเปฯ อตีโต อปายคมนิโย โมโห อตฺถิ น จ โสตาปนฺโน เตน โมเหน สโมโหติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส อตีโต อปาย-

คมนิโย โมโห อตฺถิ น จ ปุถุชฺชโน เตน โมเหน สโมโหติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๑] อตีตา หตฺถา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตสุ หตฺเถสุ สติ อาทานนิกฺเขปนํ ปญฺญายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา ปาทา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตสุ ปาเทสุ สติ อภิกฺกมปฏิกฺกโม ปญฺญายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา ปพฺพา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตสุ ปพฺเพสุ สติ สมฺมิญฺชน-ปสารณํ ปญฺญายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต กุจฺฉิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตสฺมึ กุจฺฉิสฺมึ สติ ชิฆจฺฉาปิปาสา ปญฺญายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต กาโย อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีโต กาโย ปคฺคหนิคฺคหูปโค เฉทนเภทนูปโค กาเกหิ คิชฺเฌหิ กุลเลหิ สาธารโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีเต กาเย วิสํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อคฺคิ กเมยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ลพฺภา อตีโต กาโย อทฺทุพนฺธเนน พนฺธิตุํ รชฺชุพนฺธเนน พนฺธิตุํ สงฺขลิกพนฺธเนน พนฺธิตุํ คามพนฺธเนน พนฺธิตุํ นิคมพนฺธเนน พนฺธิตุํ นครพนฺธเนน พนฺธิตุํ ชนปทพนฺธเนน พนฺธิตุํ กณฺฐปญฺจเมหิ พนฺธเนหิ พนฺธิตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๒] อตีโต อาโป อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน อาเปน อาปกรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต เตโช อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน เตเชน เตชกรณียํ กโรตีติ ฯ น

เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต วาโย อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน วาเยน วายกรณีเยน กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๓] อตีโต รูปกฺขนฺโธ อตฺถิ ฯ อนาคโต รูปกฺขนฺโธ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺโน รูปกฺขนฺโธ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตโย รูปกฺขนฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา ปญฺจกฺขนฺธา อตฺถิ อนาคตา ปญฺจกฺขนฺธา อตฺถิ ฯ ปจฺจุปฺปนฺนา ปญฺจกฺขนฺธา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปนฺนรส ขนฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๔] อตีตํ จกฺขายตนํ อตฺถิ ฯ อนาคตํ จกฺขายตนํ อตฺถิ ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขายตนํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีณิ จกฺขายตนานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตานิ ทฺวาทสายตนานิ อตฺถิ อนาคตานิ ทฺวาทสายตนานิ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนานิ ทฺวาทสายตนานิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉตฺตึสายตนานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๕] อตีตา จกฺขุธาตุ อตฺถิ อนาคตา จกฺขุธาตุ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนา จกฺขุธาตุ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิสฺโส จกฺขุธาตุโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา อฏฺธารส ธาตุโย อตฺถิ อนาคตา อฏฺธารส ธาตุโย อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนา อฏฺธารส ธาตุโย อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุปญฺญาส ธาตุโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๖] อตีตํ จกฺขุนฺทฺริยํ อตฺถิ อนาคตํ จกฺขุนฺทฺริยํ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนํ จกฺขุนฺทฺริยํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีณิ จกฺขุนฺทฺริยานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตานิ พาวีสตินฺทฺริยานิ อตฺถิ อนาคตานิ

พาวีสตินฺทฺริยานิ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนานิ พาวีสตินฺทฺริยานิ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉสฏฺฐินฺทฺริยานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๗] อตีโต ราชา จกฺกวตฺติ อตฺถิ อนาคโต ราชา จกฺกวตฺติ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺโน ราชา จกฺกวตฺติ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตินฺนํ ราชูนํ จกฺกวตฺตีนํ สมฺมุขีภาโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๘] อตีโต สมฺมาสมฺพุทฺโธ อตฺถิ อนาคโต สมฺมาสมฺพุทฺโธ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺโน สมฺมาสมฺพุทฺโธ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตินฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ สมฺมุขีภาโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๙] อตีตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อตีตนฺติ ฯ อตฺถิ สิยา อตีตํ สิยา นวาตีตนฺติ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ อตีตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อตีตํ สิยา นวาตีตํ เตนาตีตํ นวาตีตํ นวาตีตํ อตีตนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อตีตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อตีตํ สิยา นวาตีตํ เตนาตีตํ นวาตีตํ นวาตีตํ อตีตนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน อตีตํ นวาตีตํ นวาตีตํ อตีตนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อตีตํ สิยา นวาตีตนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อตีตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อตีตํ สิยา นวาตีตํ เตนาตีตํ นวาตีตํ นวาตีตํ อตีตนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๓๘๐] อนาคตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนาคตนฺติ ฯ อตฺถิ สิยา อนาคตํ สิยา นวานาคตนฺติ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ อนาคตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อนาคตํ สิยา นวานาคตํ เตน

อนาคตํ นฺวานาคตํ นฺวานาคตํ อนาคตนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อนาคตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อนาคตํ สิยา นฺวานาคตํ เตน อนาคตํ นฺวานาคตํ นฺวานาคตํ อนาคตนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน อนาคตํ นฺวานาคตํ นฺวานาคตํ อนาคตนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อนาคตํ สิยา นฺวานาคตนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อนาคตํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา อนาคตํ สิยา นฺวานาคตํ เตน อนาคตํ นฺวานาคตํ นฺวานาคตํ อนาคตนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๓๘๑] ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ฯ อตฺถิ สิยา ปจฺจุปฺปนฺนํ สิยา โน ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา ปจฺจุปฺปนฺนํ สิยา โน ปจฺจุปฺปนฺนํ เตน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา ปจฺจุปฺปนฺนํ สิยา โน ปจฺจุปฺปนฺนํ เตน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน-ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา ปจฺจุปฺปนฺนํ สิยา โน ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา ปจฺจุปฺปนฺนํ สิยา โน ปจฺจุปฺปนฺนํ เตน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ โน ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๓๘๒] นิพฺพานํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ นิพฺพานนฺติ ฯ

อตฺถิ สิยา นิพฺพานํ สิยา โน นิพฺพานนฺติ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ นิพฺพานํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา นิพฺพานํ สิยา โน นิพฺพานํ เตน นิพฺพานํ โน นิพฺพานํ โน นิพฺพานนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข นิพฺพานํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา นิพฺพานํ สิยา โน นิพฺพานํ เตน นิพฺพานํ โน นิพฺพานํ โน นิพฺพานนฺติ มิจฺฉา โน เจ ปน นิพฺพานํ โน นิพฺพานนฺติ มิจฺฉา โน วต เร วตฺตพฺเพ นิพฺพานํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา นิพฺพานํ สิยา โน นิพฺพานนฺติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข นิพฺพานํ อตฺถิ อตฺถิ สิยา นิพฺพานํ สิยา โน นิพฺพานํ เตน นิพฺพานํ โน นิพฺพานํ โน นิพฺพานนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๓๘๓] น วตฺตพฺพํ อตีตํ อตฺถิ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยํ กิญฺจิ ภิกฺขเว รูปํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา หีนํ วา ปณีตํ วา ยํ ทูเร สนฺติเก วา อยํ วุจฺจติ รูปกฺขนฺโธ ยา กาจิ เวทนา ฯเปฯ ยา กาจิ สญฺญา ฯเปฯ เย เกจิ สงฺขารา ฯเปฯ ยํ กิญฺจิ วิญฺญาณํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา หีนํ วา ปณีตํ วา ยํ ทูเร สนฺติเก วา อยํ วุจฺจติ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อตีตํ อตฺถิ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ

[๓๘๔] อตีตํ อตฺถิ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ

ภควตา ตโยเม ภิกฺขเว นิรุตฺติปถา อธิวจนปถา ปญฺญตฺติปถา อสงฺกิณฺณา อสงฺกิณฺณปุพฺพา น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกฺกุฏฺฐา สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ ฯ กตเม ตโย ฯ ยํ ภิกฺขเว รูปํ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อโหสีติ ตสฺส สงฺขา อโหสีติ ตสฺส สมญฺญา อโหสีติ ตสฺส ปญฺญตฺติ น ตสฺส สงฺขา อตฺถีติ น ตสฺส สงฺขา ภวิสฺสตีติ ยา เวทนา ฯเปฯ ยา สญฺญา ฯเปฯ เย สงฺขารา ฯเปฯ ยํ วิญฺญาณํ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อโหสีติ ตสฺส สงฺขา อโหสีติ ตสฺส สมญฺญา อโหสีติ ตสฺส ปญฺญตฺติ น ตสฺส สงฺขา อตฺถีติ น ตสฺส สงฺขา ภวิสฺสตีติ ยํ ภิกฺขเว รูปํ อชาตํ อปาตุภูตํ ภวิสฺสตีติ ตสฺส สงฺขา ภวิสฺสตีติ ตสฺส สมญฺญา ภวิสฺสตีติ ตสฺส ปญฺญตฺติ น ตสฺส สงฺขา อตฺถีติ น ตสฺส สงฺขา อโหสีติ ยา เวทนา ฯเปฯ ยา สญฺญา ฯเปฯ เย สงฺขารา ฯเปฯ ยํ วิญฺญาณํ อชาตํ อปาตุภูตํ ภวิสฺสตีติ ตสฺส สงฺขา ภวิสฺสตีติ ตสฺส สมญฺญา ภวิสฺสตีติ ตสฺส ปญฺญตฺติ น ตสฺส สงฺขา อตฺถีติ น ตสฺส สงฺขา อโหสีติ ยํ ภิกฺขเว รูปํ ชาตํ ปาตุภูตํ อตฺถีติ ตสฺส สงฺขา อตฺถีติ ตสฺส สมญฺญา อตฺถีติ ตสฺส ปญฺญตฺติ น ตสฺส สงฺขา อโหสีติ น ตสฺส สงฺขา ภวิสฺสตีติ ยา เวทนา ฯเปฯ ยา สญฺญา ฯเปฯ เย สงฺขารา ฯเปฯ ยํ วิญฺญาณํ ชาตํ ปาตุภูตํ อตฺถีติ ตสฺส สงฺขา อตฺถีติ ตสฺส สมญฺญา อตฺถีติ ตสฺส ปญฺญตฺติ น ตสฺส สงฺขา อโหสีติ

น ตสฺส สงฺฆา ภวิสฺสตีติ อิเม โข ภิกฺขเว ตโย นิรุตฺติปถา อธิวจนปถา ปญฺญตฺติปถา อสงฺกิณฺณา อสงฺกิณฺณปุพฺพา น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกุฏฺฐา สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ เยปิเต ภิกฺขเว อเหสุ๋ อุกฺกลา วสฺสภญฺญา อเหตุกวาทา อกิริยวาทา นตฺถิกวาทา เตปีเม ตโย นิรุตฺติปเถ อธิวจนปเถ ปญฺญตฺติปเถ น ครหิตพฺพำ น ปฏิกุโกสิตพฺพำ อมญฺญิสุ ฯ ตำ กิสฺส เหตุ ฯ นินฺทาพฺยาโรสนาอุปารมฺภภยาติ๑ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ อตีตำ อตฺถิ อนาคตำ อตฺถีติ ฯ

[๓๘๕] อตีตำ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา ผคฺคุโณ ภควนฺตำ เอตทโวจ อตฺถิ นุ โข ตำ ภนฺเต จกฺขุ๋ เยน จกฺขุนา อตีเต พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต ฉินฺนปปญฺเจ ฉินฺนวฏุเม ปริยาทินฺนวฏเฏ สพฺพทุกฺขวีติวตฺเต ปญฺญาปยมาโน ปญฺญาเปยฺย ฯเปฯ อตฺถิ นุ โข ตำ ภนฺเต ชิวฺหา ฯเปฯ อตฺถิ นุ โข โส ภนฺเต มโน เยน มเนน อตีเต พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต ฉินฺนปปญฺเจ ฉินฺนวฏุเม ปริยาทินฺนวฏเฏ สพฺพทุกฺขวีติวตฺเต ปญฺญาปยมาโน ปญฺญาเปยฺยาติ ฯ นตฺถิ โข ตำ ผคฺคุณ จกฺขุ๋ เยน จกฺขุนา อตีเต พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต ฉินฺนปปญฺเจ ฉินฺนวฏุเม ปริยาทินฺนวฏเฏ สพฺพทุกฺขวีติวตฺเต ปญฺญาปยมาโน ปญฺญาเปยฺย ฯเปฯ นตฺถิ โข ตำ ผคฺคุณ ชิวฺหา ฯเปฯ นตฺถิ โข โส ผคฺคุณ มโน เยน มเนน อตีเต พุทฺเธ ปรินิพฺพุเต ฉินฺนปปญฺเจ

๑ สำ. ข. ๖๔ ฯ

ฉินฺนวฏุเม ปริยาทินฺนวฏฺเฏ สพฺพทุกฺขวิวฏฺเฏ ปญฺญาปยมาโน ปญฺญาเปยฺยาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตีตํ อตฺถีติ ฯ

[๓๘๖] อตีตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา นนฺทโก เอตทโวจ อหุ ปุพฺเพ โตโภ ตทหุ อกุสลํ โส เอตรหิ นตฺถิ อิจฺเจตํ กุสลํ อหุ ปุพฺเพ โทโส ฯเป ฯ อหุ ปุพฺเพ โมโห ตทหุ อกุสลํ โส เอตรหิ นตฺถิ อิจฺเจตํ กุสลนฺติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตีตํ อตฺถีติ ฯ

[๓๘๗] น วตฺตพฺพํ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา กพฬีกาเร เจ ภิกฺขเว อาหาเร อตฺถิ ราโค อตฺถิ นนฺที อตฺถิ ตณฺหา ปติฏฺฐิตํ ตตฺถ วิญฺญาณํ วิรูฬฺหํ ยตฺถ ปติฏฺฐิตํ วิญฺญาณํ วิรูฬฺหํ อตฺถิ ตตฺถ นามรูปสฺส อวกฺกนฺติ ยตฺถ อตฺถิ นามรูปสฺส อวกฺกนฺติ อตฺถิ ตตฺถ สงฺขารานํ วุฑฺฒิ ยตฺถ อตฺถิ สงฺขารานํ วุฑฺฒิ อตฺถิ ตตฺถ อายตึ ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ยตฺถ อตฺถิ อายตึ ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ อตฺถิ ตตฺถ อายตึ ชาติ-ชรามรณํ ยตฺถ อตฺถิ อายตึ ชาติชรามรณํ สโตกนฺตํ ภิกฺขเว สรชํ สอุปายาสนฺติ วทามิ ผสฺเส เจ ภิกฺขเว อาหาเร.. มโนสญฺเจตนาย เจ ภิกฺขเว อาหาเร.. วิญฺญาเณ เจ ภิกฺขเว อาหาเร อตฺถิ ราโค อตฺถิ นนฺที ฯเป ฯ สรชํ สอุปายาสนฺติ วทามีติ[๓] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ

๑ สํ. สฬายตน. ๖๔ ฯ ๒ อ. ติก. ๒๕๔ ฯ ๓ สํ. นิ. ๖๔ ฯ

อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺเพ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ

[๓๘๘] อนาคตํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา กพฬีกาเร เจ ภิกฺขเว อาหาเร นตฺถิ ราโค นตฺถิ นนฺที นตฺถิ ตณฺหา อปฺปติฏฺฐิตํ ตตฺถ วิญฺญาณํ อวิรูฬฺหํ ยตฺถ อปฺปติฏฺฐิตํ วิญฺญาณํ อวิรูฬฺหํ นตฺถิ ตตฺถ นามรูปสฺส อวกฺกนฺติ ยตฺถ นตฺถิ นามรูปสฺส อวกฺกนฺติ นตฺถิ ตตฺถ สงฺขารานํ วุฑฺฒิ ยตฺถ นตฺถิ สงฺขารานํ วุฑฺฒิ นตฺถิ ตตฺถ อายตึ ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ยตฺถ นตฺถิ อายตึ ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ นตฺถิ ตตฺถ อายตึ ชาติชรามรณํ ยตฺถ นตฺถิ อายตึ ชาติชรามรณํ อโถกนฺตํ ภิกฺขเว อรชํ อนุปายาสนฺติ วทามิ ผสฺเส เจ ภิกฺขเว อาหาเร.. มโนสญฺเจตนาย เจ ภิกฺขเว อาหาเร.. วิญฺญาเณ เจ ภิกฺขเว อาหาเร นตฺถิ ราโค นตฺถิ นนฺที ฯเปฯ อรชํ อนุปายาสนฺติ วทามีติ[๑] อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ

สพฺพมตฺถีติกถา ฯ

อตีตํ ขนฺธาติกถา

[๓๘๙] อตีตํ ขนฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ ธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตं

---

๑ สํ. นิ. ๑๖ ฯ

อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ ขนฺธธาตุอายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๐] อนาคตํ ขนฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ ธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ ขนฺธธาตุ-อายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๑] ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ ขนฺธา อตีตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อายตนํ อตีตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ธาตุ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ ธาตุ อตีตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ ขนฺธธาตุอายตนํ อตีตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๒] ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ ขนฺธา อนาคตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อายตนํ อนาคตํ อตฺถิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ธาตุ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถิ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ ธาตุ อนาคตํ

อตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ ขนฺธธาตุอายตนํ อนาคตํ อตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๓] อตีตํ ขนฺธา อตีตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺนํ นตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อายตนํ อตีตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ นตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ ธาตุ อตีตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ธาตุ ปจฺจุปฺปนฺนํ นตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ ขนฺธธาตุอายตนํ อตีตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ นตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๔] อนาคตํ ขนฺธา อนาคตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺนํ นตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อายตนํ ฯเปฯ อนาคตํ ธาตุ ฯเปฯ อนาคตํ ขนฺธธาตุอายตนํ อนาคตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ นตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๕] อตีตํ รูปี ขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ รูปี อายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ รูปี ธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ รูปี ขนฺธ-

ธาตุอายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๖] อนาคตํ รูปี ขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ รูปี อายตนนฺ ฯเปฯ อนาคตํ รูปี ธาตุ ฯเปฯ อนาคตํ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๗] ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี ขนฺโธ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อายตนนฺ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ธาตุ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ อตีตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๘] ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ รูปี ขนฺโธ อนาคตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อายตนนฺ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ธาตุ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ อนาคตํ รูปี อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๙๙] อตีตํ รูปี ขนฺโธ อตีตํ รูปี นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ รูปี ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺน รูปี นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อตีตํ รูปี อายตนนฺ ฯเปฯ อตีตํ รูปี ธาตุ ฯเปฯ อตีตํ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ อตีตํ รูปี นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปี นตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตนฺ รูปี ขนฺโธ อนาคตนฺ รูปี นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปี ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปี นตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตนฺ รูปี อายตนนฺ ฯเปฯ อนาคตนฺ รูปี ธาตุ ฯเปฯ อนาคตนฺ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ อนาคตนฺ รูปี นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปี ขนฺธธาตุอายตนนฺ ปจฺจุปฺปนฺนนฺ รูปี นตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา เวทนา ฯเปฯ อตีตา สญฺญา ฯเปฯ อตีตา สงฺขารา ฯเปฯ

[๔๐๐] อตีตนฺ วิญฺญาณนฺ ขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตนฺ วิญฺญาณนฺ อตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตนฺ วิญฺญาณนฺ อายตนนฺ ฯเปฯ อตีตนฺ วิญฺญาณนฺ ธาตุ ฯเปฯ อตีตนฺ วิญฺญาณนฺ ขนฺธธาตุอายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตนฺ วิญฺญาณนฺ อตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๑] อนาคตนฺ วิญฺญาณนฺ ขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตนฺ วิญฺญาณนฺ อตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตนฺ วิญฺญาณนฺ อายตนนฺ ฯเปฯ อนาคตนฺ วิญฺญาณนฺ ธาตุ ฯเปฯ อนาคตนฺ วิญฺญาณนฺ ขนฺธธาตุอายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตนฺ วิญฺญาณนฺ อตฺถีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๒] ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อายตนํ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ธาตุ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ อตีตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๓] ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อายตนํ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ธาตุ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ อนาคตํ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๔] อตีตํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ อตีตํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ วิญฺญาณํ อายตนํ ฯเปฯ อตีตํ วิญฺญาณํ ธาตุ ฯเปฯ อตีตํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ อตีตํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุ-อายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๕] อนาคตํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ อนาคตํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ อายตนํ ฯเปฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ ธาตุ ฯเปฯ อนาคตํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ อนาคตํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ ขนฺธธาตุอายตนํ ปจฺจุปฺปนฺนํ วิญฺญาณํ นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๖] น วตฺตพฺพํ อตีตานาคตา ขนฺธา ธาตุ อายตนํ นตฺถิ เจเตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตโยเม ภิกฺขเว นิรุตฺติปถา อธิวจนปถา ปญฺญตฺติปถา ฯเปฯ วิญฺญูหีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตีตานาคตา ขนฺธา ธาตุ อายตนํ นตฺถิ เจเตติ ฯ

[๔๐๗] อตีตานาคตา ขนฺธา ธาตุ อายตนํ นตฺถิ เจเตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยํ กิญฺจิ ภิกฺขเว รูปํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ ฯเปฯ อยํ วุจฺจติ รูปกฺขนฺโธ ยา กาจิ เวทนา ฯเปฯ ยา กาจิ สญฺญา ฯเปฯ เย เกจิ สงฺขารา ฯเปฯ ยํ กิญฺจิ วิญฺญาณํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ ฯเปฯ อยํ วุจฺจติ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตีตานาคตา ขนฺธา ธาตุ อายตนํ นตฺถิ เจเตติ ฯ

อตีตานาคตกถา ฯ

เอกจุจมตฺถีติกถา

[๔๐๗] อตีตํ อตฺถีติ ฯ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ เอกจฺจํ นิรุทฺธํ เอกจฺจํ น นิรุทฺธํ เอกจฺจํ วิคตํ เอกจฺจํ อวิคตํ เอกจฺจํ อตฺถงฺคตํ เอกจฺจํ น อตฺถงฺคตํ เอกจฺจํ อพฺภตฺถงฺคตํ เอกจฺจํ น อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๘] อตีตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เอกจฺเจ อตฺถิ เอกจฺเจ นตฺถีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๙] อตีตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เอกจฺเจ อตฺถิ เอกจฺเจ นตฺถีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๐] อตีตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เอกจฺเจ อตฺถิ เอกจฺเจ นตฺถีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๑] อตีตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปากา ธมฺมา เอกจฺเจ อตฺถิ เอกจฺเจ นตฺถีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๒] อตีตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กึ อตฺถิ กึ นตฺถีติ ฯ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถิ. อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ

[๔๑๓] อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ น เหว

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๔] อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๕] อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปากวิปากา ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปากา ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๖] อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา โน จสฺส วตฺตพฺเพ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต อตฺถีติ ฯ

[๔๑๗] อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา

อวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๘] อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา วิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา เอกเทสํ วิปกฺกวิปากา ธมฺมา เอกเทสํ อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา นิรุทฺธา เต เอกจฺเจ อตฺถิ เอกจฺเจ นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๙] น วตฺตพฺพํ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา วิปจฺจิสฺสนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา วิปจฺจิสฺสนฺติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อตีตา อวิปกฺกวิปากา ธมฺมา วิปจฺจิสฺสนฺตีติ กตฺวา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปจฺจิสฺสนฺตีติ กตฺวา ปจฺจุปฺปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิปจฺจิสฺสนฺตีติ กตฺวา ปจฺจุปฺปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนา ธมฺมา นิรุชฺฌิสฺสนฺตีติ กตฺวา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๒๐] อนาคตํ อตฺถีติ ฯ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ เอกจฺจํ ชาตํ เอกจฺจํ อชาตํ เอกจฺจํ ชญฺชาตํ เอกจฺจํ อชญฺชาตํ เอกจฺจํ นิพฺพตฺตํ เอกจฺจํ อนิพฺพตฺตํ เอกจฺจํ ปาตุภูตํ เอกจฺจํ อปาตุภูตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๒๑] อนาคตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ

อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เอกจฺเจ อตฺถิ เอกจฺเจ นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ เอกจฺจํ ฯเปฯ อนุปฺปาทิโน ธมฺมา ฯเปฯ

[๔๒๒] อนาคตํ เอกจฺจํ อตฺถิ เอกจฺจํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กึ อตฺถิ กึ นตฺถีติ ฯ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถิ อนาคตา อนุปฺปาทิโน ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตา อนุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตา อนุปฺปาทิโน ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อชาตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อชาตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ

[๔๒๓] อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อชาตา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตา อนุปฺปาทิโน ธมฺมา อชาตา เต อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตา อนุปฺปาทิโน ธมฺมา อชาตา เต นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อชาตา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๒๔] น วตฺตพฺพํ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อุปฺปชฺชิสฺสนฺตีติ ฯ

อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อุปฺปชฺชิสฺสนฺติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา เต อตฺถีติ ฯ

[๔๒๕] อนาคตา อุปฺปาทิโน ธมฺมา อุปฺปชฺชิสฺสนฺตีติ กตฺวา เต อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฺปชฺชิสฺสนฺตีติ กตฺวา ปจฺจุปฺปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อุปฺปชฺชิสฺสนฺตีติ กตฺวา ปจฺจุปฺปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนา ธมฺมา นิรุชฺฌิสฺสนฺตีติ กตฺวา เต นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

เอกจฺจมตฺถีติกถา ฯ

สติปฏฺฐานกถา

[๔๒๖] สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ ธมฺมา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ สติสมฺโพชฺฌงฺโค เอกายนมคฺโค ฐยตามิ โพธตามิ อปจยตามิ อนาสวา อสญฺโญชนิยา อคนฺถนิยา อโนฆนิยา อโยคนิยา อนีวรณิยา ปรามฏฺฐา อนุปาทานิยา อสงฺกิเลสิกา สพฺเพ ธมฺมา พุทฺธานุสฺสติ ธมฺมานุสฺสติ สงฺฆานุสฺสติ สีลานุสฺสติ จาคานุสฺสติ เทวตานุสฺสติ อานาปานสติ มรณานุสฺสติ กายคตาสติ อุปสมานุสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๒๗] สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ สติปฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขายตนํ สติปฏฺฐา-

มนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ สติสมฺโพชฺฌงฺโค เอกายนมคฺโค ขยคามี โพธคามี อปจยคามี อนาสวํ อสญฺโญชนิยํ ฯเปฯ อสงฺกิเลสิกนฺ จกฺขายตนํ พุทฺธานุสฺสติ ธมฺมานุสฺสติ สงฺฆานุสฺสติ สีลานุสฺสติ จาคานุสฺสติ เทวตานุสฺสติ อานาปานสติ มรณานุสฺสติ กายคตาสติ อุปสมานุสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ชิวฺหายตนฺ กายายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ราโค ฯเปฯ โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีนํ อุทฺธจฺจนฺ อหิริกนฺ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปนฺ สติปฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปนฺ สติปฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อโนตฺตปฺปนฺ สติ สตินฺทฺริยนฺ สติพลนฺ สมฺมาสติ ฯเปฯ กายคตาสติ อุปสมานุสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๒๘] สติ สติปฏฺฐานา สิยา จ สตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ สติปฏฺฐานนฺ ตญฺจ สตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สติ สติปฏฺฐานา สิยา จ สตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตายตนํ ฯเปฯ กายายตนนฺ รูปายตนนฺ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺ ราโค โทโส โมโห มาโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปนฺ สติปฏฺฐานนฺ ตญฺจ สตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๒๙] จกฺขายตนนฺ สติปฏฺฐานนฺ ตญฺจ น สตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สติ สติปฏฺฐานา สิยา จ น สตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตายตนนฺ ฯเปฯ กายายตนนฺ รูปายตนนฺ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺ

ราโค โทโส โมโห ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ สติปฏฺฐานํ ตญฺจ น สตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สติ สติปฏฺฐานา สา จ น สตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๐] น วตฺตพฺพํ สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สพฺเพ ธมฺเม อารพฺภ สติ สนฺติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สพฺเพ ธมฺเม อารพฺภ สติ สนฺติฏฺฐติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ

[๔๓๑] สพฺพํ ธมฺมํ อารพฺภ สติ สนฺติฏฺฐตีติ สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพํ ธมฺมํ อารพฺภ ผสฺโส สนฺติฏฺฐตีติ สพฺเพ ธมฺมา ผสฺสปฏฺฐานาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๒] สพฺพํ ธมฺมํ อารพฺภ สติ สนฺติฏฺฐตีติ สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพํ ธมฺมํ อารพฺภ เวทนา สนฺติฏฺฐติ ฯเปฯ สญฺญา สนฺติฏฺฐติ ฯเปฯ เจตนา สนฺติฏฺฐติ ฯเปฯ จิตฺตํ สนฺติฏฺฐตีติ สพฺเพ ธมฺมา จิตฺตปฏฺฐานาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๓] สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ สตฺตา อุปฏฺฐิตสติโน สติยา สมนฺนาคตา สติยา สโมหิตา สพฺเพสํ สตฺตานํ สติ ปจฺจุปฏฺฐิตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๔] สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อมตนฺเต ภิกฺขเว น ปริภุญฺชนฺติ เย กายคตาสตึ น ปริภุญฺชนฺติ อมตนฺเต ภิกฺขเว ปริภุญฺชนฺติ เย กายคตาสตึ

ปริภุญฺชนฺตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ สตฺตา กายคตาสตึ ปริภุญฺชนฺติ ปฏิลภนฺติ อาเสวนฺติ ภาเวนฺติ พหุลีกโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๕] สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เอกายโน อยํ ภิกฺขเว มคฺโค สตฺตานํ วิสุทฺธิยา โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย ญายสฺส อธิคมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย ยทิทं จตฺตาโร สติปฏฺฐานาติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ ธมฺมา เอกายนมคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๖] สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา รญฺโญ ภิกฺขเว จกฺกวตฺติสฺส ปาตุภาวา สตฺตนฺนํ รตนานํ ปาตุภาโว โหติ ฯ กตเมสํ สตฺตนฺนํ ฯ จกฺกรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ หตฺถิรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ อสฺสรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ มณิรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ อิตฺถีรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ คหปติรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ ปริณายกรตนสฺส ปาตุภาโว โหติ รญฺโญ ภิกฺขเว จกฺกวตฺติสฺส ปาตุภาวา อิเมสํ สตฺตนฺนํ รตนานํ ปาตุภาโว โหติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ปาตุภาวา อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺครตนานํ ปาตุภาโว โหติ ฯ กตเมสํ สตฺตนฺนํ ฯ สติสมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ ธมฺมวิจย-

---

๑ อ. เอก. ๕๘ ฯ ๒ ม. มู. ๖๕ ฯ

สมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ วิริยสมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ ปีติสมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺครตนสฺส ปาตุภาโว โหติ อนาคตสฺส ภิกฺขเว ปาตุภาวา อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส อิเมสํ สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺครตนานํ ปาตุภาโว โหตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตสฺส ปาตุภาวา อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สพฺเพ ธมฺมา สตินฺทฺริยา โหนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺเพ ธมฺมา สติปฏฺฐานาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ ธมฺมา สมฺมปฺปธานา ฯเปฯ อิทฺธิปาทา ฯเปฯ อินฺทฺริยา ฯเปฯ พลา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สติปฏฺฐานกถา ฯ

เหวตุถีติกถา

[๔๓๗] อตีตํ อตฺถีติ ฯ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ อตฺถฏฺโฐ อตฺถิภาโว นตฺถิภาโว นตฺถิภาโว อตฺถิภาโว อตฺถีติ วา นตฺถีติ วา นตฺถีติ

* สํ. ม. ๑๙/๑๙ ฯ

วา อตฺถีติ วา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๗] อนาคตํ อตฺถีติ ฯ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ อตฺถฏฺโฐ อตฺถิภาโว นตฺถิภาโว นตฺถิภาโว อตฺถิภาโว อตฺถีติ วา นตฺถีติ วา นตฺถีติ วา อตฺถีติ วา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๓๘] ปจฺจุปฺปนฺนํ อตฺถีติ ฯ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ ฯเปฯ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๐] อตีตํ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺนตฺถิ กินฺติ นตฺถีติ ฯ อตีตํ อตีตนฺติ เหวตฺถิ อตีตํ อนาคตนฺติ เหว นตฺถิ อตีตํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ อตฺถฏฺโฐ อตฺถิภาโว นตฺถิภาโว นตฺถิภาโว อตฺถิภาโว อตฺถีติ วา นตฺถีติ วา นตฺถีติ วา อตฺถีติ วา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๑] อนาคตํ เหวตุกิ เหว นตุกีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺตตุกิ กินฺติ นตุกีติ ฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ เหวตุกิ อนาคตํ อตีตนฺติ เหว นตุกิ อนาคตํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ เหว นตุกีติ ฯ เสวตุกิ เสว นตุกีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตุกิ เสว นตุกีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตุกฺโข นตุกฺโข นตุกฺโข อตุกฺโข ฯเปฯ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๒] ปจฺจุปฺปนฺนํ เหวตุกิ เหว นตุกีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺตตุกิ กินฺติ นตุกีติ ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ เหวตุกิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตีตนฺติ เหว นตุกิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อนาคตนฺติ เหว นตุกีติ ฯ เสวตุกิ เสว นตุกีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตุกิ เสว นตุกีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตุกฺโข นตุกฺโข ฯเปฯ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๓] น วตฺตพฺพํ อตีตํ เหวตุกิ เหว นตุกิ อนาคตํ เหวตุกิ เหว นตุกิ ปจฺจุปฺปนฺนํ เหวตุกิ เหว นตุกีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อนาคตนฺติ เหวตุกิ อตีตํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ เหวตุกิ อนาคตํ อตีตนฺติ เหวตุกิ อนาคตํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ เหวตุกิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อตีตนฺติ เหวตุกิ ปจฺจุปฺปนฺนํ อนาคตนฺติ เหวตุกีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ อตีตํ เหวตุกิ เหว นตุกิ อนาคตํ เหวตุกิ เหว นตุกิ ปจฺจุปฺปนฺนํ เหวตุกิ เหว นตุกีติ ฯ

[๔๔๔] รูปี อตุกีติ ฯ เหวตุกิ เหว นตุกีติ ฯ เสวตุกิ เสว

นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ อตฺถฏฺโฐ อตฺถิภาโว นตฺถิภาโว นตฺถิภาโว อตฺถิภาโว อตฺถีติ วา นตฺถีติ วา นตฺถีติ วา อตฺถีติ วา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ อตฺถีติ ฯ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ ฯเปฯ สเม สมภาเค ตชฺชา-เตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺตตฺถิ กินฺติ นตฺถีติ ฯ รูปี รูปนฺติ เหวตฺถิ รูปี เวทนาติ เหว นตฺถิ ฯเปฯ รูปี สญฺญาติ เหว นตฺถิ ฯเปฯ รูปี สงฺขาราติ เหว นตฺถิ ฯเปฯ รูปี วิญฺญาณนฺติ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ ฯเปฯ สเม สมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺตตฺถิ กินฺติ นตฺถีติ ฯ วิญฺญาณํ วิญฺญาณนฺติ เหวตฺถิ วิญฺญาณํ รูปนฺติ เหว นตฺถิ ฯเปฯ วิญฺญาณํ เวทนาติ เหว นตฺถิ ฯเปฯ วิญฺญาณํ สญฺญาติ เหว นตฺถิ ฯเปฯ วิญฺญาณํ สงฺขาราติ เหว นตฺถีติ ฯ เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

เสวตฺถิ เสว นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถฏฺโฐ นตฺถฏฺโฐ ฯเปฯ
ตเมว ตมภาเค ตชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๕] น วตฺตพฺพํ รูปี เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ เวทนา ฯเปฯ
สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ
อามนฺตา ฯ รูปี เวทนาติ เหวตฺถิ ฯเปฯ รูปี สญฺญาติ เหวตฺถิ
ฯเปฯ รูปี สงฺขาราติ เหวตฺถิ ฯเปฯ รูปี วิญฺญาณนฺติ เหวตฺถิ
เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณํ รูปนฺติ เหวตฺถิ วิญฺญาณํ
เวทนาติ เหวตฺถิ ฯเปฯ วิญฺญาณํ สงฺขาราติ เหวตฺถีติ ฯ น
เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ รูปี เหวตฺถิ เหว นตฺถิ เวทนา
สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณํ เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ

เหวตฺถีติกถา ฯ

ปฐโม มหาวคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

อุปลพฺภิ ปริหานํ พฺรหฺม-
จริยวาโส โอธิโส ปริญฺญา-
กามราคปฺปหานํ สพฺพตฺถิ-
วาโท อายตนํ อตีตา-
นาคเตสุ ภาโค สพฺเพ ธมฺมา
สติปฏฺฐานา เหวตฺถิ เหว นตฺถีติ ฯ

ปฐมปหารกถา

[๔๔๖] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๗] นตฺถิ อรหโต ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๔๘] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ อตฺถิ ตสฺส ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ อตฺถิ ตสฺส ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๔๙] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ นตฺถิ ตสฺส ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ นตฺถิ ตสฺส ราโค กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๕๐] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ เกนฏฺเฐนาติ ฯ หนฺท หิ มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ

[๔๕๑] มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ มารกายิกานํ เทวตานํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๕๒] นตฺถิ มารกายิกานํ เทวตานํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ มารกายิกานํ เทวตานํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ โน วต เร วตฺตพฺเพ มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ

[๔๕๓] มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มารกายิกา เทวตา อตฺตโน อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺติ อญฺเญสํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺติ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๕๔] มารกายิกา เทวตา เนว อตฺตโน น อญฺเญสํ น ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มารกายิกา เทวตา เนว อตฺตโน น อญฺเญสํ น ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํหรนฺตีติ ฯ

[๔๕๕] มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐึ อุปสํห-

รนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสมกูเปหิ อุปสงฺกมนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๕๖] มารกายิกา เทวตา อรหโต อสุจิสุกุกวิสฏฺฐึ อุปสงฺกมนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กิการณาติ ฯ หนฺท หิ วิมตึ คาหยิสฺสามาติ ฯ อตฺถิ อรหโต วิมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๕๗] อตฺถิ อรหโต วิมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ฉตฺถรี วิมติ ชมฺเม วิมติ ฉงฺเฆ วิมติ ฉกฺขาย วิมติ ปุพฺพนฺเต วิมติ อปรนฺเต วิมติ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต วิมติ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ชมฺเมสุ วิมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๕๘] นตฺถิ อรหโต ฉตฺถรี วิมติ ชมฺเม วิมติ ฉงฺเฆ วิมติ ฉกฺขาย วิมติ ปุพฺพนฺเต วิมติ อปรนฺเต วิมติ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต วิมติ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ชมฺเมสุ วิมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต ฉตฺถรี วิมติ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ชมฺเมสุ วิมติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต วิมตีติ ฯ

[๔๕๙] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส วิมติ อตฺถิ ตสฺส ฉตฺถรี วิมติ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ชมฺเมสุ วิมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต วิมติ อตฺถิ ตสฺส ฉตฺถรี วิมติ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ชมฺเมสุ วิมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๐] อตฺถิ อรหโต วิมติ นตฺถิ ตสฺส ฉตฺถรี วิมติ

ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ วิมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส วิมติ นตฺถิ ตถาคตสฺส วิมติ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ วิมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๑] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ กิสฺส นิสฺสนฺโทติ ฯ อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโทติ ฯ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโทติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ อสนฺติ ปีวนฺติ ขายนฺติ สายนฺติ สพฺเพสญฺเญว อตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๒] เย เกจิ อสนฺติ ปีวนฺติ ขาทนฺติ สายนฺติ สพฺเพสญฺเญว อตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทารกา อสนฺติ ปีวนฺติ ขาทนฺติ สายนฺติ อตฺถิ ทารกานํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๓] ปณฺฑกา อสนฺติ ปีวนฺติ ขาทนฺติ สายนฺติ อตฺถิ ปณฺฑกานํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๔] เทวา อสนฺติ ปีวนฺติ ขาทนฺติ สายนฺติ อตฺถิ เทวตานํ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๕] อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโทติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตถาคตสฺส อาสโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๖] อรหโต อุจฺจารปสฺสาโว อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโท อตฺถิ ตถาคตสฺส อาสโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ

อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโท อตฺถิ ตสฺส อาสโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๗] อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโท นตฺถิ ตสฺส อาสโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต อุจฺจารปสฺสาโว อสิตปีตขายิตสายิตสฺส นิสฺสนฺโท นตฺถิ ตสฺส อาสโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๘] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวेय्य เมถุนํ ธมฺมํ อุปฺปาเทय्य ปุตฺตสมฺพาธสยนํ อชฺฌาวเสय्य กาสิกจนฺทนํ ปจฺจนุภเวय्य มาลาคนฺธวิเลปนํ ธาเรय्य ชาตรูปรชตํ สาทิเยय्याติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๘] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ ปุถุชฺชโน เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวेय्य เมถุนํ ธมฺมํ อุปฺปาเทय्य ฯเปฯ ชาตรูปรชตํ สาทิเยय्याติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ อรหา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวेय्य เมถุนํ ธมฺมํ อุปฺปาเทय्य ฯเปฯ ชาตรูปรชตํ สาทิเยय्याติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๗๐] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ น จ อรหา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวेय्य เมถุนํ ธมฺมํ อุปฺปาเทय्य ฯเปฯ ชาตรูปรชตํ สาทิเยय्याติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ น จ ปุถุชฺชโน เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวेय्य เมถุนํ ธมฺมं

อุปฺปาเทยฺย ปุคฺคลสมฺพาธสยนํ อชฺฌาวเสยฺย กาสิกจนฺทนํ ปจฺจนุภเวยฺย มาตาคนฺธวิเลปนํ ธาเรยฺย ชาตรูปรชตํ สาทิเยยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๗๑] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๗๒] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน มาโน ปหีโน ทิฏฺฐิ ปหีนา วิจิกิจฺฉา ปหีนา ถีนํ ปหีนํ อุทฺธจฺจํ ปหีนํ อหิริกํ ปหีนํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๗๓] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๗๔] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราคปฺปหานาย สติปฏฺฐานา ภาวิตา ฯเปฯ สมฺมปฺปธานา ภาวิตา อิทฺธิปาทา ภาวิตา อินฺทฺริยา ภาวิตา พลา ภาวิตา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราคปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๗๕] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต โทสปฺปหานาย ฯเปฯ โมหปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๗๖] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญาวิมุตฺโต ขุกฺขิตฺต-ปติโม สงฺกิณฺณปริโช อพฺพูฬฺหเสโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิมุตฺตวิชโย ทุกฺขนฺตสฺส ปริญฺญาตํ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มคฺโค ภาวิโต อภิญฺเญยฺยํ อภิญฺญาตํ ปริญฺเญยฺยํ ปริญฺญาตํ ปหาตพฺพํ ปหีนํ ภาเวตพฺพํ ภาวิตํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ

สจฺฉิกตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๗๗] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๗๘] ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๗๙] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๐] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต โทโส ปหีโน โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๑] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ โมหปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺม-

กุสลสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๒] สธมฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ อตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๓] ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๔] ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต โทโส ปหีโน โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๕] ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ โมหปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๖] ปรธมฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห

ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๗] อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เย เต ภิกฺขเว ภิกฺขู ปุถุชฺชนา ตีสมฺปนฺนา สติสมฺปชานา นิทฺทํ โอกฺกมนฺติ เตสํ อสุจิ น มุจฺจติ เยปิ เต ภิกฺขเว พาหิรกา อิสโย กามเมสุ วีตราคา เตสมฺปิ อสุจิ น มุจฺจติ อฏฺฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส ยํ อรหโต อสุจิ มุจฺเจยฺยาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐีติ ฯ

[๔๘๘] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรูปหาโรติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปเร อุปสงฺหเรยฺยุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปเร อุปสงฺหเรยฺยุ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปรูปหาโรติ ฯ

[๔๘๙] อรหโต จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปเร อุปสงฺหเรยฺยุนฺติ ฯ อตฺถิ อรหโต ปรูปหาโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต โสตาปตฺติผลํ วา สกทาคามิผลํ วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา ปเร อุปสงฺหเรยฺยุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ปรูปหารกถา ฯ

อญฺญาณกถา

[๔๙๐] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๑] นตฺถิ อรหโต อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๔๙๒] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อญฺญาณํ อตฺถิ ตสฺส อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณํ อตฺถิ ตสฺส อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๓] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณํ นตฺถิ ตสฺส อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส

อญฺญาณํ นตฺถิ ตสฺส อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชา-นุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๔] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อญฺญาณปกโต ปาณํ หเนยฺย อทินฺนํ อาทิเยยฺย มุสา ภเณยฺย ปิสุณํ ภเณยฺย ผรุสํ ภเณยฺย สมฺผํ ปลเปยฺย สนฺธิ ฉินฺเทยฺย นินฺโลปิ หเรยฺย เอกาคาริกํ กเรยฺย ปริปนฺเถ ติฏฺเฐยฺย ปรทารํ คจฺเฉยฺย คามฆาตํ กเรยฺย นิคมฆาตํ กเรยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๕] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อญฺญาณํ ปุถุชฺโช อญฺญาณปกโต ปาณํ หเนยฺย อทินฺนํ อาทิเยยฺย ฯเปฯ คามฆาตํ กเรยฺย นิคมฆาตํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณํ อรหา อญฺญาณปกโต ปาณํ หเนยฺย อทินฺนํ อาทิเยยฺย ฯเปฯ คามฆาตํ กเรยฺย นิคมฆาตํ กเรยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๖] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณํ น จ อรหา อญฺญาณ-ปกโต ปาณํ หเนยฺย อทินฺนํ อาทิเยยฺย ฯเปฯ คามฆาตํ กเรยฺย นิคมฆาตํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อญฺญาณํ น จ ปุถุชฺโช อญฺญาณปกโต ปาณํ หเนยฺย อทินฺนํ อาทิเยยฺย ฯเปฯ คามฆาตํ กเรยฺย นิคมฆาตํ กเรยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๗] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ฉตฺถริ อญฺญาณํ ธมฺเม อญฺญาณํ สงฺเฆ อญฺญาณํ สิกฺขาย อญฺญาณํ ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ อปรนฺเต อญฺญาณํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๘] นตฺถิ อรหโต ฉตฺถริ อญฺญาณํ ธมฺเม อญฺญาณํ สงฺเฆ อญฺญาณํ สิกฺขาย อญฺญาณํ ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ อปรนฺเต อญฺญาณํ ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจินตฺถิ อรหโต ฉตฺถริ อญฺญาณํ ธมฺเม อญฺญาณํ สงฺเฆ อญฺญาณํ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๔๙๙] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อญฺญาณํ อตฺถิ ตสฺส ฉตฺถริ อญฺญาณํ ธมฺเม อญฺญาณํ สงฺเฆ อญฺญาณํ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณํ อตฺถิ ตสฺส ฉตฺถริ อญฺญาณํ ธมฺเม อญฺญาณํ สงฺเฆ อญฺญาณํ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๐๐] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณํ นตฺถิ ตสฺส ฉตฺถริ อญฺญาณํ ธมฺเม อญฺญาณํ สงฺเฆ อญฺญาณํ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจ-

สมฺปยุตฺเตสุ ธมฺเมสุ อญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อญาณํ นตฺถิ ตสฺส สตฺถริ อญาณํ ธมฺเม อญาณํ สงฺเฆ อญาณํ ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๐๑] อตฺถิ อรหโต อญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญาณนฺติ ฯเปฯ นนุ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อโนตฺตปฺปี ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวงฺกตํ อายติมนุปฺปาทธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญาณนฺติ ฯ

[๕๐๒] อตฺถิ อรหโต อญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราคปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญาณนฺติ ฯ

[๕๐๓] อตฺถิ อรหโต อญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ

โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๐๔] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วีตราโค ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๐๕] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ อญฺญาณ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ อญฺญาณนฺติ ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๐๖] ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๐๗] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๐๘] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต โทโส ปหีโน โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๐๙] สฺวากฺขาตธมฺมสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรินิพฺพุตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๐] สฺวากฺขาตธมฺมสฺส อรหโต โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรินิพฺพุตสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๑] สฺวากฺขาตสฺส อรหา จิตฺตราโค จิตฺตโทโส จิตฺตโมโห ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพา สจฺฉิกตา อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรินิพฺพุตสฺส อรหา จิตฺตราโค ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพา สจฺฉิกตา อตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๒] ปรินิพฺพุตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สฺวากฺขาตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๓] ปรินิพฺพุตสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหีนนฺ นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สฺวากฺขาตสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหีนนฺ นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๔] ปรินิพฺพุตสฺส อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต

ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อโนตฺตปฺปปฺปหานาย โพชฺฌงฺคา ภาวิตา นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๕] ปรธมฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสโล อรหา วีตราโค ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส อญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๑๖] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต อาสวานํ ขยํ วทามิ โน อชานโต โน อปสฺสโต กิญฺจ ภิกฺขเว ชานโต กิ๋ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อิติ รูปี อิติ รูปสฺส สมุทโย อิติ รูปสฺส อตฺถงฺคโม อิติ เวทนา ฯเปฯ อิติ สญฺญา ฯเปฯ อิติ สงฺขารา ฯเปฯ อิติ วิญฺญาณํ อิติ วิญฺญาณสฺส สมุทโย อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ เอวํ โข ภิกฺขเว ชานโต เอวํ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๑๗] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต อาสวานํ ขยํ วทามิ โน

---

* สี. ปี. ๑๓๖ ฯ

อชานโต โน อปสฺสโต กิญฺจ ภิกฺขเว ชานโต กึ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อิทํ ทุกฺขนฺติ ภิกฺขเว ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทาติ ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ชานโต เอวํ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหตีติ[1] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๑๘] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สพฺพํ ภิกฺขเว อนภิชานํ อปริชานํ อวิราชยํ อปฺปชหํ อภพฺโพ ทุกฺขกฺขยาย สพฺพญฺจ โข ภิกฺขเว อภิชานํ ปริชานํ วิราชยํ ปชหํ ภพฺโพ ทุกฺขกฺขยายาติ[2] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๑๙] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

สหาวสฺส ทสฺสนสมฺปทาย
ตยสฺสุ ธมฺมา ชหิตา ภวนฺติ
สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉิตญฺจ
สีลพฺพตํ วาปิ ยทตฺถิ กิญฺจิ
จตูหปาเยหิ จ วิปฺปมุตฺโต
ฉจาภิฐานานิ อภพฺโพ กาตุนฺติ

---

๑ สี. ม. ๔๑๔ ฯ ๒ ขุ. อิติวุตฺตก. ๑๘๗ ฯ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๒๐] อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยสฺมิ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวกสฺส วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ ยं กิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ สห ทสฺสนุปฺปาทา ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส ตีณิ สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา สีลพฺพตปรามาโสติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ

[๕๒๑] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา อิตฺถิปุริสานํ นามโคตฺตํ น ชาเนยฺย มคฺคามคฺคํ น ชาเนยฺย ติณกฏฺฐสวนปฺปตีนํ นามํ น ชาเนยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา อิตฺถิปุริสานํ นามโคตฺตํ น ชาเนยฺย มคฺคามคฺคํ น ชาเนยฺย ติณกฏฺฐสวนปฺปตีนํ นามํ น ชาเนยฺย เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อรหา อิตฺถิปุริสานํ นามโคตฺตํ น ชาเนยฺย มคฺคามคฺคํ น ชาเนยฺย ติณกฏฺฐสวนปฺปตีนํ นามํ น ชาเนยฺยาติ อตฺถิ อรหโต อญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา โสตาปตฺติผลํ วา สกทาคามิผลํ วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา น ชาเนยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

อญฺญาณกถา ฯ

กงฺขากถา

[๕๒๒] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๒๓] นตฺถิ อรหโต วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๒๔] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส กงฺขา อตฺถิ ตสฺส วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต กงฺขา อตฺถิ ตสฺส วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๒๕] อตฺถิ อรหโต กงฺขา นตฺถิ ตสฺส วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส กงฺขา นตฺถิ ตสฺส วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๒๖] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต สตฺถริ กงฺขา ธมฺเม กงฺขา สงฺเฆ กงฺขา สิกฺขาย กงฺขา ปุพฺพนฺเต กงฺขา อปรนฺเต กงฺขา ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขา อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๒๗] นตฺถิ อรหโต ฉตฺถา กงฺขา ธมฺเม กงฺขา สงฺเฆ กงฺขา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต ฉตฺถา กงฺขา ธมฺเม กงฺขา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๒๘] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส กงฺขา อตฺถิ ตสฺส ฉตฺถา กงฺขา ธมฺเม กงฺขา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต กงฺขา อตฺถิ ตสฺส ฉตฺถา กงฺขา ธมฺเม กงฺขา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๒๙] อตฺถิ อรหโต กงฺขา นตฺถิ ตสฺส ฉตฺถา กงฺขา ธมฺเม กงฺขา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส กงฺขา นตฺถิ ตสฺส ฉตฺถา กงฺขา ธมฺเม กงฺขา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๓๐] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๓๑] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปิ ปหีนํ ฯเปฯ ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ นนุ อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๓๒] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ กงฺขา ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ กงฺขาติ ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๓๓] ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๓๔] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๓๕] สธมฺมกุสลสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปิ ปหีนํ ฯเปฯ ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ

อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ

[๕๓๖] สฺวธมฺมกุสโล อรหา วิตราโค วิตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ อตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรธมฺมกุสโล อรหา วิตราโค วิตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ อตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๓๗] ปรธมฺมกุสลตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ สฺวธมฺมกุสลตสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๓๘] ปรธมฺมกุสลตสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีนํ ฯเปฯ ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ

[๕๓๙] ปรธมฺมกุสโล อรหา วิตราโค วิตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ สฺวธมฺมกุสโล อรหา วิตราโค วิตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส กงฺขาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๔๐] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต อาสวานํ ขยํ วทามิ โน อชานโต โน อปสฺสโต กิญฺจ ภิกฺขเว ชานโต กิ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อิติ รูปํ ฯเปฯ อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ เอวํ

โข ภิกฺขเว ชานโต เอวํ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๔๑] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต อาสวานํ ขยํ วทามิ โน อชานโต โน อปสฺสโต กิญฺจ ภิกฺขเว ชานโต กิ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อิทํ ทุกฺขนฺติ ภิกฺขเว ฯเปฯ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทาติ ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ชานโต เอวํ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๔๒] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สพฺพํ ภิกฺขเว อนภิชานํ อปริชานํ อวิราชยํ อปฺปชหํ อภพฺโพ ทุกฺขกฺขยาย สพฺพญฺจ โข ภิกฺขเว อภิชานํ ปริชานํ วิราชยํ ปชหํ ภพฺโพ ทุกฺขกฺขยายาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๔๓] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สหาวุสฺส ทสฺสนสมฺปทาย ฯเปฯ ฉจาภิฐานานิ อภพฺโพ กาตุนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๔๔] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวกสฺส วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุ

อุทปาทิ ยํ กิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ สห ทสฺสนุปฺปาทา ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส ตีณิ สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา สีลพฺพตปรามาโสติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๔๕] อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ ยนฺนู วุตฺตํ ภควตา

ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา
อาตาปิโน ฌายโต พฺราหฺมณสฺส
อถสฺส กงฺขา วปยนฺติ สพฺพา
ยโต ปชานาติ สเหตุธมฺมนฺติ
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา
อาตาปิโน ฌายโต พฺราหฺมณสฺส
อถสฺส กงฺขา วปยนฺติ สพฺพา
ยโต ขยํ ปจฺจยานํ อเวทีติ
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา
อาตาปิโน ฌายโต พฺราหฺมณสฺส
วิธูปยํ ติฏฺฐติ มารเสนํ
สูริโยว โอภาสยมนฺตลิกฺขนฺติ*
ยา กาจิ กงฺขา อิธ วา หุรํ วา
สกเวทิยา วา ปรเวทิยา วา

---

* ขุ. อุ. ๖๔ ๑

ฌายิโน ตา ปชหนฺติ สพฺพา
ฆาตาปีโน พฺรหฺมจริยํ จรนฺตาติ[๑]

เย กงฺขา สมติกฺกนฺตา กงฺขาภูเตสุ ปาณีสุ
อสีสยา วิสัยุตฺตา เตสุ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ

เอตาทิสี ธมฺมปกาสเนตฺถ
กินฺนุ ตตฺถ กงฺขติ โกจิ สาวโก
นิตฺติณฺณโอฆ วิจิกิจฺฉณินฺนํ
พุทฺธํ นมสฺสาม ชินํ ชนินฺทาติ[๒]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ

[๕๔๖] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา อิตฺถีปุริสานํ นามโคตฺเต กงฺเขยฺย มคฺคามคฺเค กงฺเขยฺย ติณกฏฺฐสกลปปฺปตีนํ นาเม กงฺเขยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา อิตฺถีปุริสานํ นามโคตฺเต กงฺเขยฺย มคฺคามคฺเค กงฺเขยฺย ติณกฏฺฐสกลปปฺปตีนํ นาเม กงฺเขยฺย เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อรหา อิตฺถีปุริสานํ นามโคตฺเต กงฺเขยฺย มคฺคามคฺเค กงฺเขยฺย ติณกฏฺฐสกลปปฺปตีนํ นาเม กงฺเขยฺยาติ อตฺถิ อรหโต กงฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา โสตาปตฺติผเล วา สกทาคามิผเล วา อนาคามิผเล วา อรหตฺตผเล วา กงฺเขยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

กงฺขากถา ฯ

---

๑ ขุ. อ. ๑๓๖ ฯ ๒ ที. ม. ๓๒๕ ฯ

ปรวิตารณากถา

[๕๔๗] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ปรเนยฺโย ปรปตฺติโย ปรปจฺจโย ปรปฏิพทฺธภู น ชานาติ น ปสฺสติ สมฺมูฬฺโห อสมฺปชาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๔๘] นนุ อรหา น ปรเนยฺโย น ปรปตฺติโย น ปรปจฺจโย น ปรปฏิพทฺธภู ชานาติ ปสฺสติ อสมฺมูฬฺโห สมฺปชาโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา น ปรเนยฺโย น ปรปตฺติโย น ปรปจฺจโย น ปรปฏิพทฺธภู ชานาติ ปสฺสติ อสมฺมูฬฺโห สมฺปชาโน โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๔๙] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ปรวิตารณา โส จ ปรเนยฺโย ปรปตฺติโย ปรปจฺจโย ปรปฏิพทฺธภู น ชานาติ น ปสฺสติ สมฺมูฬฺโห อสมฺปชาโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณา โส จ ปรเนยฺโย ปรปตฺติโย ปรปจฺจโย ปรปฏิพทฺธภู น ชานาติ น ปสฺสติ สมฺมูฬฺโห อสมฺปชาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๕๐] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณา โส จ น ปรเนยฺโย น ปรปตฺติโย น ปรปจฺจโย น ปรปฏิพทฺธภู ชานาติ ปสฺสติ อสมฺมูฬฺโห สมฺปชาโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ปรวิตารณา โส จ น ปรเนยฺโย น ปรปตฺติโย น ปรปจฺจโย น ปรปฏิพทฺธภู ชานาติ ปสฺสติ อสมฺมูฬฺโห สมฺปชาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๕๑] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา สงฺเฆ ปรวิตารณา ส่กฺขาย ปรวิตารณา ปุพฺพนฺเต ปรวิตารณา อปรนฺเต ปรวิตารณา ปุพฺพนฺตาปรนฺเต ปรวิตารณา อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจส่มุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๕๒] นตฺถิ อรหโต ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจส่มุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจส่มุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๕๓] อตฺถิ ปุถุชฺชนส่ส ปรวิตารณา อตฺถิ ส่ส ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจส่มุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณา อตฺถิ ส่ส ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจส่มุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๕๔] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณา นตฺถิ ส่ส ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจส่มุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนส่ส ปรวิตารณา นตฺถิ ส่ส ส่ตฺถริ ปรวิตารณา ธมฺเม ปรวิตารณา

ฯเปฯ อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๕๕] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต ราโค ปหีโน อุจฺฉินฺนมูโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวงฺกโต อายติมนุปฺปาทธมฺโม โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯเปฯ นนุ อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปหีโน ฯเปฯ

[๕๕๖] นนุ อรหโต ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ

[๕๕๗] นนุ อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๕๘] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ สขมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ ปรวิตารณา ปรขมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ ปรวิตารณาติ ฯ สขมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรขมฺมกุสลสฺส อรหโต อตฺถิ ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๕๙] ปรขมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สขมฺมกุสลสฺส อรหโต นตฺถิ ปรวิตารณาติ ฯ น

เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๖๐] สฺวมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ สสฺส ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรสฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน อตฺถิ สสฺส ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๖๑] สฺวมฺมกุสลสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ ฯเปฯ

[๕๖๒] สฺวมฺมกุสลสฺส ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺป-ปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ

[๕๖๓] สฺวมฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ อตฺถิ สสฺส ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปรสฺมกุสโล อรหา วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ อตฺถิ สสฺส ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๖๔] ปรสฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ สสฺส ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สฺวมฺมกุสลสฺส อรหโต ราโค ปหีโน นตฺถิ สสฺส ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปรสฺมกุสลสฺส อรหโต โทโส ปหีโน ฯเปฯ โมโห ปหีโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปหีนํ ฯเปฯ

[๕๖๕] ปรสฺมกุสลสฺส ราคปฺปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ โทสปฺปหานาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปปฺป-

ปหานาย มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตา ฯเปฯ

[๕๖๖] ปรธมฺมกุสโล อรหา จิตฺตราโค จิตฺตโทโส จิตฺตโมโห ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สธมฺมกุสโล อรหา จิตฺตราโค จิตฺตโทโส ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ นตฺถิ ตสฺส ปรวิตารณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๖๗] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต อาสวานํ ขยํ วทามิ โน อชานโต โน อปสฺสโต กิญฺจ ภิกฺขเว ชานโต กิ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อิติ รูปี ฯเปฯ อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ เอวํ โข ภิกฺขเว ชานโต เอวํ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๖๗] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต อาสวานํ ขยํ วทามิ โน อชานโต โน อปสฺสโต กิญฺจ ภิกฺขเว ชานโต กิ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อิทํ ทุกฺขนฺติ ภิกฺขเว ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ฯเปฯ อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ฯเปฯ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทาติ ชานโต ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหติ เอวํ โข ภิกฺขเว ชานโต เอวํ ปสฺสโต อาสวานํ ขโย โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น

วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๖๙] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สพฺพํ ภิกฺขเว อนภิชานํ อปริชานํ อวิราชยํ อปฺปชหํ อภพฺโพ ทุกฺขกฺขยาย สพฺพญฺจ โข ภิกฺขเว อภิชานํ ปริชานํ วิราชยํ ปชหํ ภพฺโพ ทุกฺขกฺขยายาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๗๐] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สหาวุสฺส ทสฺสนสมฺปทาย ฯเป ฯ ฉฬาภิชานานิ อภพฺโพ กาตุนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๗๑] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวกสฺส วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุํ อุทปาทิ ยं กิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ สห ทสฺสนุปฺปาทา ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส ตีณิ สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา สีลพฺพตปรามาโสติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๗๒] อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

นาหํ คมิสฺสามิ ปโมจนาย
กถังกถึ โธตก กญฺจิ โลเก

ธมฺมญฺจ เสฏฺฐํ อภิชานมาโน
เอวํ ตุวํ โอฆมิมนฺตเรติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๗๓] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต อิตฺถีปุริสานํ นามโคตฺตํ ปเร วิตาเรยฺยุ มคฺคามคฺคํ ปเร วิตาเรยฺยุ ติณกฏฺฐสวนปฺปตีนํ นามํ ปเร วิตาเรยฺยุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต อิตฺถีปุริสานํ นามโคตฺตํ ปเร วิตาเรยฺยุ มคฺคามคฺคํ ปเร วิตาเรยฺยุ ติณกฏฺฐสวนปฺปตีนํ นามํ ปเร วิตาเรยฺยุ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ

[๕๗๔] อรหโต อิตฺถีปุริสานํ นามโคตฺตํ ปเร วิตาเรยฺยุ มคฺคามคฺคํ ปเร วิตาเรยฺยุ ติณกฏฺฐสวนปฺปตีนํ นามํ ปเร วิตาเรยฺยุนฺติ อตฺถิ อรหโต ปรวิตารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต โสตาปตฺติผลํ วา สกทาคามิผลํ วา อนาคามิผลํ วา อรหตฺตํ วา ปเร วิตาเรยฺยุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ปรวิตารณากถา ฯ

---

* ขุ. ปฏิ. ๔๓๘ ฯ ขุ. จู. ๘๕ ฯ

วจีเภทกถา

[๕๗๕] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพตฺถ สมาปนฺนานํ อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๗๖] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพทา สมาปนฺนานํ อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๗๗] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสํ สมาปนฺนานํ อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๗๘] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพ-สมาปตฺตีสุ อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๗๙] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ กายเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๐] สมาปนฺนสฺส นตฺถิ กายเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สมา-ปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๑] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วาจา อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ กาโย อตฺถิ กายเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๒] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ กาโย นตฺถิ กายเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วาจา นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๓] ทุกฺขนฺติ ชานนฺโต ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมุทโยติ ชานนฺโต สมุทโยติ วาจํ ภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๔] ทุกฺขนฺติ ชานนฺโต ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรโธติ ชานนฺโต นิโรโธติ วาจํ ภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๕] ทุกฺขนฺติ ชานนฺโต ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโคติ ชานนฺโต มคฺโคติ วาจํ ภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๖] สมุทโยติ ชานนฺโต น จ สมุทโยติ วาจํ ภาสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขนฺติ ชานนฺโต น จ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๗] นิโรโธติ ชานนฺโต น จ นิโรโธติ วาจํ ภาสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขนฺติ ชานนฺโต น จ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๘] มคฺโคติ ชานนฺโต น จ มคฺโคติ วาจํ ภาสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขนฺติ ชานนฺโต น จ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๘๙] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ ญาณํ กิโลจรนฺติ ฯ ญาณํ สจฺจโลจรนฺติ ฯ โสตํ สจฺจโลจรนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๐] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตํ กิโลจรนฺติ ฯ โสตํ สทฺทโลจรนฺติ ฯ ญาณํ สทฺทโลจรนฺติ ฯ น

เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๑] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโท ฌาณํ สจฺจโคจรํ โสตํ สทฺทโคจรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ฌาณํ สจฺจโคจรํ โสตํ สทฺทโคจรํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๕๙๒] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโท ฌาณํ สจฺจโคจรํ โสตํ สทฺทโคจรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ เวทนานํ ทฺวินฺนํ สญฺญานํ ทฺวินฺนํ เจตนานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๓] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๔] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ อาโปกสิณํ ฯเปฯ เตโชกสิณํ วาโยกสิณํ นีลกสิณํ ปีตกสิณํ โลหิตกสิณํ โอทาตกสิณํ สมาปตฺติ ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนํ อากิญฺจญฺญายตนํ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๕] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโท โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๕๙๖] อาโปกสิณํ ฯเปฯ โอทาตกสิณํ สมาปตฺติ ฯเปฯ

อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนํ อากิญฺจญฺญายตนํ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโท โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๕๙๗] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยํ สมาปตฺตึ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๘] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยํ ทุติยํ ฌานํ ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๕๙๙] โลกิยํ สมาปตฺตึ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกิยํ สมาปตฺตึ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโท โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๖๐๐] โลกิยํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกิยํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโท โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๖๐๑] โลกิยํ ทุติยํ ฌานํ ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกิยํ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโท โน วต เร วตฺตพฺเพ

สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๒๐๒] โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๓] โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยํ ทุติยํ ฌานํ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๔] โลกิยํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๕] โลกิยํ ทุติยํ ฌานํ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๖] โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ ทุติยํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๗] โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๘] โลกุตฺตรํ ทุติยํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

อามนฺตา ฯ โสกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีภโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๐๙] โสกุตฺตรํ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีภโยติ ฯ อามนฺตา ฯ โสกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส นตฺถิ วจีภโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๐] น วตฺตพฺพํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีภโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วิตกฺกวิจารา วจีสงฺขารา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจาราติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิตกฺก-วิจารา วจีสงฺขารา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจารา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีภโยติ ฯ

[๒๑๑] วิตกฺกวิจารา วจีสงฺขารา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจารา อตฺถิ ตสฺส วจีภโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐวีกสิณํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺก-วิจารา อตฺถิ ตสฺส วจีภโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๒] วิตกฺกวิจารา วจีสงฺขารา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจารา อตฺถิ ตสฺส วจีภโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อาโปกสิณํ ฯเปฯ เตโชกสิณํ วาโยกสิณํ นีลกสิณํ ปีตกสิณํ โลหิตกสิณํ ฯเปฯ โอทาตกสิณํ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจารา อตฺถิ ตสฺส วจีภโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๑๓] น วตฺตพฺพํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วิตกฺกสมฺปฺยุตฺตา วาจา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจาราติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิตกฺกสมฺปฺยุตฺตา วาจา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจารา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๖๑๔] วิตกฺกสมฺปฺยุตฺตา วาจา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจาราติ อตฺถิ ตสฺส วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สญฺญาสมฺปฺยุตฺตา วาจา วุตฺตา ภควตา ทุติยํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ สญฺญา อตฺถิ ตสฺส วิตกฺกวิจาราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๑๕] วิตกฺกสมฺปฺยุตฺตา วาจา วุตฺตา ภควตา ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วิตกฺกวิจาราติ อตฺถิ ตสฺส วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สญฺญาสมฺปฺยุตฺตา วาจา วุตฺตา ภควตา ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ อากาสานญฺจายตนํ วิญฺญาณญฺจายตนํ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ สญฺญา อตฺถิ ตสฺส วิตกฺกวิจาราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๑๖] สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส วาจา นิรุทฺธา โหตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส วาจา นิรุทฺธา โหตีติ

---

๑ ส. สฬายต. ๒๖๘ ฯ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๒๑๗] ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส วาจา นิรุทฺธา โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ อตฺถิ สสฺส วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส วิตกฺกวิจารา นิรุทฺธา โหนฺตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ อตฺถิ สสฺส วิตกฺกวิจาราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๘] ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส วาจา นิรุทฺธา โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ อตฺถิ สสฺส วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส ปีติ นิรุทฺธา โหติ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส อสฺสาสปสฺสาสา นิรุทฺธา โหนฺติ อากาสานญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส รูปสญฺญา นิรุทฺธา โหติ วิญฺญาณญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส อากาสานญฺจายตนสญฺญา นิรุทฺธา โหติ อากิญฺจญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา นิรุทฺธา โหติ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา นิรุทฺธา โหติ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส สญฺญา จ เวทนา จ นิรุทฺธา โหนฺตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ อตฺถิ สสฺส สญฺญา จ เวทนา จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๑๙] น วตฺตพฺพํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ

---

๑ สี. สฺยา. ๒๖๘ ฯ

หญฺจิ ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

[๖๒๐] ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตาติ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยสฺส ฌานสฺส วิตกฺก-วิจารา กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา ฯเปฯ ตติยสฺส ฌานสฺส ปีติ กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อสฺสาสปสฺสาสา กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา อากาสานญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส รูปสญฺญา กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา วิญฺญาณญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส อากาสานญฺจายตนสญฺญา กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา อากิญฺจญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา ฯเปฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส สญฺญา จ เวทนา จ กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา อตฺถิ ตสฺส สญฺญา จ เวทนา จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๒๑] น วตฺตพฺพํ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สิวิสฺส อานนฺท ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส อภิภู นาม สาวโก พฺรหฺมโลเก ฐิโต สหสฺสีโลกธาตุ์ สเร วิญฺญาเปสิ

อารพฺภถ นิกฺกมถ ยุญฺชถ พุทฺธสาสเน
ธุนาถ มจฺจุโน เสนํ นฬาคารํว กุญฺชโร

โย อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อปฺปมตฺโต วิหสฺสติ
ปหาย ชาติสංสารං ทุกฺขสฺสนฺตं กริสฺสตีติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ วจีเภโทติ ฯ

วจีเภทกถา ฯ

ทุกฺขาหารกถา

[๒๒๒] ทุกฺขาหาโร มคฺคงฺคं มคฺคปริยาปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ ทุกฺขนฺติ วาจं ภาสนฺติ สพฺเพ เต มคฺคं ภาเวนฺตีติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๒๓] เย เกจิ ทุกฺขนฺติ วาจं ภาสนฺติ สพฺเพ เต มคฺคं ภาเวนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ พาลปุถุชฺชนา ทุกฺขนฺติ วาจं ภาสนฺติ พาลปุถุชฺชนา มคฺคं ภาเวนฺตีติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มาตุฆาตโก ฯเปฯ ปิตุฆาตโก อรหนฺตฆาตโก รุหิรุปฺปาทโก ฯเปฯ สงฺฆเภทโก ทุกฺขนฺติ วาจं ภาสติ สงฺฆเภทโก มคฺคं ภาเวตีติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ทุกฺขาหารกถา ฯ

---

* สं. สคาถ. ๒๐๑ ฯ

จิตฺตฏฺฐิติกถา

[๖๒๔] เอกํ จิตฺตํ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฑฺฒทิวโส อุปฺปาทกฺขโณ อุปฑฺฒทิวโส วยกฺขโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๒๕] เอกํ จิตฺตํ เทฺว ทิวเส ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิวโส อุปฺปาทกฺขโณ ทิวโส วยกฺขโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๒๖] เอกํ จิตฺตํ จตฺตาโร ทิวเส ติฏฺฐติ ฯเปฯ อฏฺฐ ทิวเส ติฏฺฐติ ทส ทิวเส ติฏฺฐติ วีสติ ทิวเส ติฏฺฐติ มาสํ ติฏฺฐติ เทฺว มาเส ติฏฺฐติ จตฺตาโร มาเส ติฏฺฐติ อฏฺฐ มาเส ติฏฺฐติ ทส มาเส ติฏฺฐติ สංวจฺฉรํ ติฏฺฐติ เทฺว วสฺสานิ ติฏฺฐติ จตฺตาริ วสฺสานิ ติฏฺฐติ อฏฺฐ วสฺสานิ ติฏฺฐติ ทส วสฺสานิ ติฏฺฐติ วีสติ วสฺสานิ ติฏฺฐติ ตึส วสฺสานิ ติฏฺฐติ จตฺตาฬีส วสฺสานิ ติฏฺฐติ ปญฺญาส วสฺสานิ ติฏฺฐติ วสฺสสตํ ติฏฺฐติ เทฺว วสฺสสตานิ ติฏฺฐติ จตฺตาริ วสฺสสตานิ ติฏฺฐติ ปญฺจ วสฺสสตานิ ติฏฺฐติ วสฺสสหสฺสํ ติฏฺฐติ เทฺว วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ จตฺตาริ วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ อฏฺฐ วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ โสฬส วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ กปฺปํ ติฏฺฐติ เทฺว กปฺเป ติฏฺฐติ จตฺตาโร กปฺเป ติฏฺฐติ อฏฺฐ กปฺเป ติฏฺฐติ โสฬส กปฺเป ติฏฺฐติ พตฺตึส กปฺเป ติฏฺฐติ จตุสฏฺฐิ กปฺเป ติฏฺฐติ ปญฺจ กปฺปสตานิ ติฏฺฐติ กปฺปสหสฺสํ ติฏฺฐติ เทฺว กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺฐติ จตฺตาริ กปฺป-

สหคฺคตานิ ติฏฺฐติ อฏฺฐ กปฺปสหคฺคตานิ ติฏฺฐติ โสฬส กปฺป-
สหคฺคตานิ ติฏฺฐติ วีสติ กปฺปสหคฺคตานิ ติฏฺฐติ จตฺตาฬีส กปฺป-
สหคฺคตานิ ติฏฺฐติ สฏฺฐี กปฺปสหคฺคตานิ ติฏฺฐติ ฯเปฯ จตุราสีติ
กปฺปสหคฺคตานิ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว จตฺตาฬีส กปฺปสหคฺคตานิ
อุปฺปาทกฺขโณ เทฺว จตฺตาฬีส กปฺปสหคฺคตานิ วยกฺขโณติ ฯ น
เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๒๗] เอกํ จิตฺตํ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถญฺเญ
ธมฺมา เอกาหํ พหุมฺปี อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ
เต ธมฺมา จิตฺเตน ฐหุปริวตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๒๘] เต ธมฺมา จิตฺเตน ฐหุปริวตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ
วุตฺตํ ภควตา นาหํ ภิกฺขเว อญฺญํ เอกํ ธมฺมมฺปี สมนุปสฺสามิ
ยํ เอวํ ฐหุปริวตฺตํ ยถยิทํ ภิกฺขเว จิตฺตํ ยาวญฺจิทํ ภิกฺขเว
อุปมาปี น สุกรา ยาว ฐหุปริวตฺตํ จิตฺตนฺติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ
อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ เต ธมฺมา จิตฺเตน ฐหุปริวตฺตาติ ฯ

[๖๒๙] เต ธมฺมา จิตฺเตน ฐหุปริวตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ
วุตฺตํ ภควตา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มกฺกโฏ อรญฺเญ ปวเน จรมาโน
สาขํ คณฺหาติ ตํ มุญฺจิตฺวา อญฺญํ คณฺหาติ ตํ มุญฺจิตฺวา อญฺญํ
คณฺหาติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ยทิทํ วุจฺจติ จิตฺตํ อิติปี มโน
อิติปี วิญฺญาณํ อิติปี ตํ รตฺติยา จ ทิวสสฺส จ อญฺญเทว

---

* อ. เอก. ๑๐ ฯ

อุปฺปชฺชติ ขณฺฑ นิรุชฺฌตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพ เต ธมฺมา จิตฺเตน สหุปฺปาทาติ ฯ

[๖๓๐] เอกํ จิตฺตํ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตวิญฺญาณ ฯเปฯ ฆานวิญฺญาณ ชิวฺหาวิญฺญาณ กายวิญฺญาณ อกุสลํ จิตฺตํ ราคสหคตํ โทสสหคตํ โมหสหคตํ มานสหคตํ ทิฏฺฐิสหคตํ วิจิกิจฺฉาสหคตํ ถีนสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ อหิริกสหคตํ อโนตฺตปฺปสหคตํ จิตฺตํ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๓๑] เอกํ จิตฺตํ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เยเนว จิตฺเตน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ เตเนว จิตฺเตน โสเตน สทฺทํ สุณาติ ฯเปฯ ฆาเนน คนฺธ ฆายติ ชิวฺหาย รสํ สายติ กาเยน โผฏฺฐพฺพ ผุสติ ฯเปฯ มนสา ธมฺมํ วิชานาติ ฯเปฯ เยเนว จิตฺเตน มนสา ธมฺมํ วิชานาติ เตเนว จิตฺเตน จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ ฯเปฯ โสเตน สทฺทํ สุณาติ ฆาเนน คนฺธ ฆายติ ชิวฺหาย รสํ สายติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพ ผุสตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๓๒] เอกํ จิตฺตํ ทิวสํ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เยเนว จิตฺเตน อภิกฺกมติ เตเนว จิตฺเตน ปฏิกฺกมติ เยเนว จิตฺเตน ปฏิกฺกมติ เตเนว จิตฺเตน อภิกฺกมติ เยเนว จิตฺเตน อาโลเกติ เตเนว จิตฺเตน วิโลเกติ เยเนว จิตฺเตน วิโลเกติ เตเนว จิตฺเตน

---

* สํ. นิ. ๙๘ ฯ

อาโลเกติ เยเนว จิตฺเตน สมฺมิญฺชติ เตเนว จิตฺเตน ปสาเรติ เยเนว จิตฺเตน ปสาเรติ เตเนว จิตฺเตน สมฺมิญฺเชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๓] อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ ยาวตายุกํ ติฏฺเฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺสานํ เอกํ จิตฺตํ ยาวตายุกํ ติฏฺเฐตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๔] อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ ยาวตายุกํ ติฏฺเฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ ฯเปฯ ตาวตึสานํ เทวานํ.. ยามานํ เทวานํ.. ตุสิตานํ เทวานํ.. นิมฺมานรตีนํ เทวานํ.. ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ.. พฺรหฺมปาริสชฺชานํ เทวานํ.. พฺรหฺมปุโรหิตานํ เทวานํ.. มหาพฺรหฺมานํ เทวานํ.. ปริตฺตาภานํ เทวานํ.. อปฺปมาณาภานํ เทวานํ.. อาภสฺสรานํ เทวานํ.. ปริตฺตสุภานํ เทวานํ.. อปฺปมาณสุภานํ เทวานํ.. สุภกิณฺหานํ เทวานํ.. เวหปฺผลานํ เทวานํ.. อวิหานํ เทวานํ.. อตปฺปานํ เทวานํ.. สุทสฺสานํ เทวานํ.. สุทสฺสีนํ เทวานํ ฯเปฯ อกนิฏฺฐานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ ยาวตายุกํ ติฏฺเฐตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๕] อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ วสฺสติ กปฺปสหสฺสานิ อายุปฺปมาณํ อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ วสฺสติ กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺเฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺสานํ วสฺสสตํ อายุปฺปมาณํ มนุสฺสานํ เอกํ จิตฺตํ วสฺสสตํ ติฏฺเฐตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๖] อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ วสฺสติ กปฺปสหสฺสานิ อายุปฺปมาณํ อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ วสฺสติ กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ ปญฺจ วสฺสสตานิ อายุปฺปมาณํ จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ ปญฺจ วสฺสสตานิ ติฏฺฐติ ฯเปฯ วสฺสสหสฺสํ ติฏฺฐติ เทฺว วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ จตฺตาริ วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ อฏฺฐ วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ โสฬส วสฺสสหสฺสานิ ติฏฺฐติ กปฺปสฺส ตติยภาคํ ติฏฺฐติ อุปฑฺฒกปฺปํ ติฏฺฐติ เอกํ กปฺปํ ติฏฺฐติ เทฺว กปฺเป ติฏฺฐติ จตฺตาโร กปฺเป ติฏฺฐติ อฏฺฐ กปฺเป ติฏฺฐติ โสฬส กปฺเป ติฏฺฐติ พตฺตึส กปฺเป ติฏฺฐติ จตุสฏฺฐึ กปฺเป ติฏฺฐติ ปญฺจ กปฺปสตานิ ติฏฺฐติ กปฺปสหสฺสํ ติฏฺฐติ เทฺว กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺฐติ จตฺตาริ กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺฐติ อฏฺฐ กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺฐติ ฯเปฯ อกนิฏฺฐานํ เทวานํ โสฬส กปฺปสหสฺสานิ อายุปฺปมาณํ อกนิฏฺฐานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ โสฬส กปฺปสหสฺสานิ ติฏฺฐตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๗] อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ จิตฺตํ มุหุตฺตํ มุหุตฺตํ อุปฺปชฺชติ มุหุตฺตํ มุหุตฺตํ นิรุชฺฌตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อากาสานญฺจายตนูปคา เทวา มุหุตฺตํ มุหุตฺตํ จวนฺติ มุหุตฺตํ มุหุตฺตํ อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๓๘] อากาสานญฺจายตนูปคานํ เทวานํ เอกํ จิตฺตํ ยาวตายุกํ

ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อากาสานญฺจายตนูปคา เทวา เยเนว จิตฺเตน อุปฺปชฺชนฺติ เตเนว จิตฺเตน จวนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จิตฺตฏฺฐีติกถา ฯ

กุกฺกุฬกถา

[๒๓๙] สพฺเพ สงฺขารา อโนจิ๎กตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ สุขา เวทนา กายิกํ สุขํ เจตสิกํ สุขํ ทิพฺพํ สุขํ มานุสกํ สุขํ ลาภสุขํ สกฺการสุขํ ยานสุขํ สยนสุขํ อิสฺสริยสุขํ อาธิปจฺจสุขํ ตหิสุขํ สามญฺญสุขํ สาสวา สุขา อนาสวา สุขา อุปธิสุขา นิรุปธิสุขา สามิสา สุขา นิรามิสา สุขา สปฺปีติกา สุขา นิปฺปีติกา สุขา ฌานสุขา วิมุตฺติสุขา กามสุขา เนกฺขมฺมสุขา ปวิเวกสุขา อุปสมสุขา สมฺโพธสุขนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ สุขา เวทนา ฯเปฯ สมฺโพธสุขา โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ สงฺขารา อโนจิ๎กตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๒๔๐] สพฺเพ สงฺขารา อโนจิ๎กตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา เวทนา กายิกา ทุกฺขา เจตสิกา ทุกฺขา โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๔๑] น วตฺตพฺพา สพฺเพ สงฺขารา อโนจิ๎กตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตา ภควตา สพฺพา ภิกฺขเว อาทิตฺตา กิญฺจ ภิกฺขเว สพฺพา อาทิตฺตา จกฺขุ ภิกฺขเว อาทิตฺตา รูปา อาทิตฺตา

จกฺขุวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ จกฺขุสมฺผสฺโส อาทิตฺโต ยมฺปิทํ จกฺขุ-สมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ เกน อาทิตฺตํ อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ โสตํ อาทิตฺตํ สทฺทา อาทิตฺตา ฯเปฯ ฆานํ อาทิตฺตํ คนฺธา อาทิตฺตา ฯเปฯ ชิวฺหา อาทิตฺตา รสา อาทิตฺตา ฯเปฯ กาโย อาทิตฺโต โผฏฺฐพฺพา อาทิตฺตา ฯเปฯ มโน อาทิตฺโต ธมฺมา อาทิตฺตา มโนวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ มโนสมฺผสฺโส อาทิตฺโต ยมฺปิทํ มโนสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ตมฺปิ อาทิตฺตํ เกน อาทิตฺตํ อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิํกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๖๔๒] สพฺเพ สงฺขารา อโนธิํกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิเม ภิกฺขเว กามคุณา กตเม ปญฺจ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯเปฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ฯเปฯ ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา ฯเปฯ กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา

๑ วิ. ม. ๑. ๖๕ ฯ

กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ กามคุณาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิํกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๖๔๓] น วตฺตพฺพํ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิํกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ลาภา โว ภิกฺขเว สุลทฺธํ โว ภิกฺขเว ขโณ โว ปฏิวิทฺโธ พฺรหฺมจริยวาสาย ทิฏฺฐา มยา ภิกฺขเว ฉผสฺสายตนิกา นาม นิรยา ตตฺถ ยํ กิญฺจิ จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ อนิฏฺฐรูปญฺเญว ปสฺสติ โน อิฏฺฐรูปํ อกนฺตรูปญฺเญว ปสฺสติ โน กนฺตรูปํ อมนาปรูปญฺเญว ปสฺสติ โน มนาปรูปํ ยํ กิญฺจิ โสเตน สทฺทํ สุณาติ ฯเปฯ ฆาเนน คนฺธํ ฆายติ ฯเปฯ ชิวฺหาย รสํ สายติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสติ ฯเปฯ มนสา ธมฺมํ วิชานาติ อนิฏฺฐรูปญฺเญว วิชานาติ โน อิฏฺฐรูปํ อกนฺตรูปญฺเญว วิชานาติ โน กนฺตรูปํ อมนาปรูปญฺเญว วิชานาติ โน มนาปรูปนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิํกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๖๔๔] สพฺเพ สงฺขารา อโนธิํกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ลาภา โว ภิกฺขเว สุลทฺธํ โว ภิกฺขเว ขโณ โว ปฏิวิทฺโธ พฺรหฺมจริยวาสาย ทิฏฺฐา มยา ภิกฺขเว ฉผสฺสายตนิกา นาม สคฺคา ตตฺถ ยํ กิญฺจิ จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ

---

๑ สํ สฬายตน. ๒๙๑ ฯ อํ. นวก. ๑๑๙ ฯ ขุ. จู. ๒๙๒ ฯ

อิฏฺฐรูปญฺเญว ปสฺสติ โน อนิฏฺฐรูปํ กนฺตรูปญฺเญว ปสฺสติ โน อกนฺตรูปํ มนาปรูปญฺเญว ปสฺสติ โน อมนาปรูปํ ยํ กิญฺจิ โสเตน สทฺทํ สุณาติ ฯเปฯ ฆาเนน คนฺธํ ฆายติ ฯเปฯ ชิวฺหาย รสํ สายติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสติ ฯเปฯ มนสา ธมฺมํ วิชานาติ อิฏฺฐรูปญฺเญว วิชานาติ โน อนิฏฺฐรูปํ กนฺตรูปญฺเญว วิชานาติ โน อกนฺตรูปํ มนาปรูปญฺเญว วิชานาติ โน อมนาปรูปนฺติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ สพฺเพ สงฺขารา อโนธึกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๖๔๕] น วตฺตพฺพํ สพฺเพ สงฺขารา อโนธึกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ สงฺขารา อโนธึกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๖๔๖] สพฺเพ สงฺขารา อโนธึกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทานํ อนิฏฺฐผลํ อกนฺตผลํ อมนุญฺญผลํ เสจนกผลํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สีลํ ฯเปฯ อุโปสโถ ฯเปฯ ภาวนา ฯเปฯ พฺรหฺมจริยํ อนิฏฺฐผลํ อกนฺตผลํ อมนุญฺญผลํ เสจนกผลํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ ทานํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ

๑ สํ. สฬายตน. ๑๕๗ ฯ

สุขวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทานํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ นนุ สีลํ ฯเปฯ อุโปสโถ ฯเปฯ ภาวนา ฯเปฯ พฺรหฺมจริยํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ พฺรหฺมจริยํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

[๖๔๗] สพฺเพ สงฺขารา อโนธิกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

สุโข วิเวโก ตุฏฺฐสฺส สุตธมฺมสฺส ปสฺสโต
อพฺยาปชฺฌํ สุขํ โลเก ปาณภูเตสุ สญฺญโม
สุขา วิราคตา โลเก กามานํ สมติกฺกโม
อสฺมิมานสฺส โย วินโย เอตํ เว ปรมํ สุขํ[๑]
ตํ สุเขน สุขํ ปตฺตํ อจฺจนฺตํ สุขเมว ตํ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา เอตํ เว ปรมํ สุขนฺติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ สพฺเพ สงฺขารา อโนธิกตฺวา กุกฺกุฬาติ ฯ

กุกฺกุฬกถา ฯ

---

๑ ขุ. อุ. ๗๓ ฯ

อนุปุพฺพาภิสมยกถา

[๖๔๘] อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน โสตาปตฺติมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนุปุพฺเพน โสตาปตฺติมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๔๙] อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน สกทาคามิมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนุปุพฺเพน สกทาคามิมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน สกทาคามิผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๐] อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน อนาคามิมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนุปุพฺเพน อนาคามิมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน อนาคามิผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๑] อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน อรหตฺตมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนุปุพฺเพน อรหตฺตมคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุปุพฺเพน อรหตฺตผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๒] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทสฺสเนน กิ ชหตีติ ฯ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ตเทกฏฺเฐ ฯ

กิเตเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ โสตาปนฺโน จตุภาคํ น โสตาปนฺโน จตุภาคํ โสตาปตฺติผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลโกโล เอกพีชี พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต ธมฺเม ฯเป ฯ สงฺเฆ ฯเป ฯ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต จตุภาคํ น อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ สมุทยทสฺสเนน ฯเป ฯ นิโรธทสฺสเนน ฯเป ฯ มคฺคทสฺสเนน กิ ชหตีติ ฯ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา สีลพฺพตปรามาสา ตเทกฏฺเฐ จ กิเตเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ โสตาปนฺโน จตุภาคํ น โสตาปนฺโน จตุภาคํ โสตาปตฺติผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลโกโล เอกพีชี พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต ธมฺเม ฯเป ฯ สงฺเฆ ฯเป ฯ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต จตุภาคํ น อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๖๕๓] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทสฺสเนน กิ ชหตีติ ฯ โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเตเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ สกทาคามี จตุภาคํ น สกทาคามี จตุภาคํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น

กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยทสฺสเนน ฯเปฯ นิโรธทสฺสเนน ฯเปฯ มคฺคทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ โอพาริกํ กามราคํ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ สกทาคามี จตุภาคํ น สกทาคามี จตุภาคํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๔] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ อนาคามี จตุภาคํ น อนาคามี จตุภาคํ อนาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ อนฺตราปรินิพฺพายี ฯเปฯ อุปหจฺจปรินิพฺพายี ฯเปฯ อสงฺขารปรินิพฺพายี ฯเปฯ สสงฺขารปรินิพฺพายี ฯเปฯ อุทฺธโสโต อกนิฏฺฐคามี จตุภาคํ น อุทฺธโสโต น อกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยทสฺสเนน ฯเปฯ นิโรธทสฺสเนน ฯเปฯ มคฺคทสฺสเนน กิ๋ ชหตีติ ฯ อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ อนาคามี จตุภาคํ น อนาคามี จตุภาคํ อนาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ

กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ อนฺตรา ปรินิพฺพายี ฯเปฯ อุปหจฺจ ปรินิพฺพายี ฯเปฯ อสงฺขาร-ปรินิพฺพายี ฯเปฯ สสงฺขารปรินิพฺพายี อุทฺธโสโต อกนิฏฺฐคามี จตุภาคํ น อุทฺธโสโต น อกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๕] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขทสฺสเนน กิ ชหตีติ ฯ รูปราคํ อรูปราคํ มานํ อุทฺธจฺจํ อวิชฺชํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ อรหา จตุภาคํ น อรหา จตุภาคํ อรหตฺตปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญา วิมุตฺโต อุกฺขิตฺตปลิโฆ สงฺกิณฺณปริโข อพฺพูฬฺหเสโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิชิตวิชโย ทุกฺขนฺตสฺส ปริญฺญาตํ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มคฺโค ภาวิโต อภิญฺเญยฺยํ อภิญฺญาตํ ปริญฺเญยฺยํ ปริญฺญาตํ ปหาตพฺพํ ปหีนํ ภาเวตพฺพํ ภาวิตํ ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ จตุภาคํ สจฺฉิกาตพฺพํ น สจฺฉิกตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทย-ทสฺสเนน ฯเปฯ นิโรธทสฺสเนน ฯเปฯ มคฺคทสฺสเนน กิ ชหตีติ ฯ รูปราคํ อรูปราคํ มานํ อุทฺธจฺจํ อวิชฺชํ ตเทกฏฺเฐ จ กิเลเส จตุภาคํ ชหตีติ ฯ จตุภาคํ อรหา จตุภาคํ น อรหา จตุภาคํ

อรหตฺตปฺปตฺโต ปฏิตฺโต อชิตโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ จตุภาคํ วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห กตกรณีโย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺโถ ปริกฺขีณภวสญฺโญชโน สมฺมทญฺญา วิมุตฺโต อุกฺขิตฺตปลิโฆ สงฺกิณฺณปริโข อพฺพุฬฺหเสโก นิรคฺคโฬ อริโย ปนฺนทฺธโช ปนฺนภาโร วิสญฺญุตฺโต สุวิชิตวิชโย ทุกฺขนฺตสฺส ปริญฺญาตํ สมุทโย ปหีโน นิโรโธ สจฺฉิกโต มคฺโค ภาวิโต อภิญฺเญยฺยं อภิญฺญาตํ ปริญฺเญยฺยं ปริญฺญาตํ ปหาตพฺพं ปหีนํ ภาเวตพฺพं ภาวิตํ ฯเปฯ สจฺฉิกาตพฺพं สจฺฉิกตํ จตุภาคํ สจฺฉิกาตพฺพं น สจฺฉิกตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๖] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขํ ทกฺขนฺโค ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺเข ทิฏฺเฐ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยํ ทกฺขนฺโค ฯเปฯ นิโรธํ ทกฺขนฺโค ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรเธ ทิฏฺเฐ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๕๗] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล มคฺคํ ทกฺขนฺโค ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ มคฺเค ทิฏฺเฐ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขํ ทกฺขนฺโค ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ ทุกฺเข ทิฏฺเฐ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ มคฺคํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ มคฺเค ทิฏฺเฐ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ สมุทยํ ทกฺขนฺโต ฯเปฯ นิโรธํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ นิโรเธ ทิฏฺเฐ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๘] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ ทุกฺเข ทิฏฺเฐ น วตฺตพฺพํ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ มคฺเค ทิฏฺเฐ น วตฺตพฺพํ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยํ ทกฺขนฺโต ฯเปฯ นิโรธํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ นิโรเธ ทิฏฺเฐ น วตฺตพฺพํ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ มคฺเค ทิฏฺเฐ น วตฺตพฺพํ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๕๙] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺขํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ ทุกฺเข ทิฏฺเฐ น วตฺตพฺพํ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ นิรตฺถกํ ทุกฺขทสฺสนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยํ ทกฺขนฺโต ฯเปฯ นิโรธํ ทกฺขนฺโต ปฏิปนฺนโกติ วตฺตพฺโพ นิโรเธ ทิฏฺเฐ น วตฺตพฺพํ ผเล ฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ นิรตฺถกํ นิโรธทสฺสนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๐] ทุกฺเข ทิฏฺเฐ จตฺตาริ สจฺจานิ ทิฏฺฐานิ โหนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขสจฺจํ จตฺตาริ สจฺจานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๑] รูปกฺขนฺเธ อนิจฺจโต ทิฏฺเฐ ปญฺจกฺขนฺธา อนิจฺจโต ทิฏฺฐา โหนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปกฺขนฺโธ ปญฺจกฺขนฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๒] จกฺขายตเน อนิจฺจโต ทิฏฺเฐ ทฺวาทสายตนานิ อนิจฺจโต ทิฏฺฐานิ โหนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ ทฺวาทสายตนานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๓] จกฺขุธาตุยา อนิจฺจโต ทิฏฺฐาย อฏฺฐารส ธาตุโย อนิจฺจโต ทิฏฺฐา โหนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุธาตุ อฏฺฐารส ธาตุโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๔] จกฺขุนฺทฺริเย อนิจฺจโต ทิฏฺเฐ พาวีสตินฺทฺริยานิ อนิจฺจโต ทิฏฺฐานิ โหนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยํ พาวีสตินฺทฺริยานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๕] จตูหิ ญาเณหิ โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตฺตาริ โสตาปตฺติผลานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐหิ ญาเณหิ โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐ โสตาปตฺติผลานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวาทสหิ ญาเณหิ โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส โสตาปตฺติผลานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จตุจตฺตาลีสาย ญาเณหิ โสตาปตฺติผลํ

สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุจตุตฺถสฺส โสตาปตฺติผลสฺส นีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สตฺตสตฺตกิยา ญาเณหิ โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตสตฺตติ โสตาปตฺติผลสฺส นีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๖๖] น วตฺตพฺพํ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท อนุปุพฺพนินฺโน อนุปุพฺพโปโณ อนุปุพฺพปพฺภาโร น อายตเกเนว ปปาโต เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมสฺมึ ธมฺมวินเย อนุปุพฺพสิกฺขา อนุปุพฺพกิริยา อนุปุพฺพปฏิปทา น อายตเกเนว อญฺญาปฏิเวโธติ* อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ

[๖๖๗] น วตฺตพฺพํ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อนุปุพฺเพน เมธาวี โถกํ โถกํ ขเณ ขเณ
กมฺมาโร รชตสฺเสว นิทฺธเมฺม มลมตฺตโนติ

อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ

[๖๖๘] น วตฺตพฺพํ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา ควมฺปติตฺเถโร ภิกฺขู เอตทโวจ สมฺมุขา เมตํ อาวุโส ภควโต สุตํ สมฺมุขา ปฏิคฺคหิตํ โย ภิกฺขเว ทุกฺขํ ปสฺสติ ทุกฺขสมุทยมฺปี โส ปสฺสติ ทุกฺขนิโรธมฺปี ปสฺสติ ทุกฺขนิโรธ-

* อ. อฏฺก ๖๒ ฯ

คามินึ่ปฏิปทมฺปี ปสฺสติ โย ทุกฺขสมุทยํ ปสฺสติ ทุกฺขมฺปี โส ปสฺสติ ทุกฺขนิโรธมฺปี ปสฺสติ ทุกฺขนิโรธคามินึ่ปฏิปทมฺปี ปสฺสติ โย ทุกฺขนิโรธํ ปสฺสติ ทุกฺขมฺปี โส ปสฺสติ ทุกฺขสมุทยมฺปี ปสฺสติ ทุกฺขนิโรธคามินึ่ปฏิปทมฺปี ปสฺสติ โย ทุกฺขนิโรธคามินึ่ปฏิปทำ ปสฺสติ ทุกฺขมฺปี โส ปสฺสติ ทุกฺขสมุทยมฺปี ปสฺสติ ทุกฺขนิโรธมฺปี ปสฺสตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ

[๖๖๙] อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตำ ภควตา สหาวสฺส ทสฺสนสมฺปทาย ฯเป ฯ ฉจาภิฏฺฐานานิ อภพฺโพ กาตุนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ

[๖๗๐] อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตำ ภควตา ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาวกสฺส วิรชำ วีตมลำ ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ ยำ กิญฺจิ สมุทยธมฺมำ สพฺพนฺตำ นิโรธธมฺมนฺติ สห ทสฺสนุปฺปาทา ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส ตีณิ สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา สีลพฺพตปรามาโสติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพำ อนุปุพฺพาภิสมโยติ ฯ

อนุปุพฺพาภิสมยกถา ฯ

---

๑ สี. มหาวาร ๔๐๖ ฯ

โวหารกถา

[๖๗๑] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตเร โส๎เต ปฏิหญฺญติ โน โลกิเย โลกุตฺตเรน วิญฺญาเณน ปฏิวิชานนฺติ โน โลกิเยน สาวกา ปฏิวิชานนฺติ โน ปุถุชฺชนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๖๗๒] นนุ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกิเย โส๎เต ปฏิหญฺญตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกิเย โส๎เต ปฏิหญฺญติ โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๗๓] นนุ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ โลกิเยน วิญฺญาเณน ปฏิวิชานนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ โลกิเยน วิญฺญาเณน ปฏิวิชานนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๗๔] นนุ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ ปุถุชฺชนา ปฏิวิชานนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ ปุถุชฺชนา ปฏิวิชานนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๗๕] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โส๎ตาปตฺติมคฺโค โส๎ตาปตฺติผลํ สกทาคามิมคฺโค สกทาคามิผลํ อนาคามิมคฺโค อนาคามิผลํ อรหตฺตมคฺโค อรหตฺตผลํ

ส์ติปฏฺฐานํ สมฺมปฺปธานํ อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยํ พลํ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๗๖] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ สุณนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตโร ธมฺโม โสตวิญฺเญยฺโย โสตสฺมิ ปฏิหญฺญติ โสตสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๗๗] นนุ โลกุตฺตโร ธมฺโม น โสตวิญฺเญยฺโย น โสตสฺมิ ปฏิหญฺญติ น โสตสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกุตฺตโร ธมฺโม น โสตวิญฺเญยฺโย น โสตสฺมิ ปฏิหญฺญติ น โสตสฺส อาปาถํ อาคจฺฉติ โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๗๘] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาเร รชฺเชยฺยุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตโร ธมฺโม ราคฏฺฐานิโย รชนิโย กมนิโย มทนิโย พนฺธนิโย มุจฺฉนิโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๗๙] นนุ โลกุตฺตโร ธมฺโม น ราคฏฺฐานิโย น รชนิโย น กมนิโย น มทนิโย น พนฺธนิโย น มุจฺฉนิโยติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกุตฺตโร ธมฺโม น ราคฏฺฐานิโย น รชนิโย น กมนิโย น มทนิโย น พนฺธนิโย น มุจฺฉนิโย โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๘๐] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ ทุสฺเสยฺยุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตโร ธมฺโม โทสฏฺฐานิโย โกปฏฺฐานิโย ปฏิฆฏฺฐานิโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๘๑] นนุ โลกุตฺตโร ธมฺโม น โทสฏฺฐานิโย น โกปฏฺฐานิโย น ปฏิฆฏฺฐานิโยติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกุตฺตโร ธมฺโม น โทสฏฺฐานิโย น โกปฏฺฐานิโย น ปฏิฆฏฺฐานิโย โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๘๒] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาเร มุยฺเหยฺยุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตโร ธมฺโม โมหฏฺฐานิโย อญฺญาณกรโณ อจกฺขุกรโณ ปญฺญานิโรธิโก วิฆาตปกฺขิโก อนิพฺพานสංวตฺตนิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๘๓] นนุ โลกุตฺตโร ธมฺโม น โมหฏฺฐานิโย น อญฺญาณกรโณ น อจกฺขุกรโณ ปญฺญาวุฑฺฒิโก อวิฆาตปกฺขิโก นิพฺพานสංวตฺตนิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลกุตฺตโร ธมฺโม น โมหฏฺฐานิโย น อญฺญาณกรโณ น อจกฺขุกรโณ ปญฺญาวุฑฺฒิโก อวิฆาตปกฺขิโก นิพฺพานสංวตฺตนิโก โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ

[๖๘๔] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกุตฺตโรติ ฯ อามนฺตา ฯ

เย เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ สุณนฺติ สพฺเพ เต มคฺคํ ภาเวนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๘๕] เย เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ สุณนฺติ สพฺเพ เต มคฺคํ ภาเวนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ พาลปุถุชฺชนา พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ สุณนฺติ พาลปุถุชฺชนา มคฺคํ ภาเวนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มาตุฆาตโก ฯเปฯ ปิตุฆาตโก.. อรหนฺตฆาตโก.. รุหิรุปฺปาทโก ฯเปฯ สงฺฆเภทโก พุทฺธสฺส ภควโต โวหารํ สุณาติ สงฺฆเภทโก มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๘๖] ลพฺภา โสวณฺณมยาย ลฏฺฐิยา ธญฺญปุญฺโญปิ สุวณฺณปุญฺโญปิ อาจิกฺขิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอวเมว ภควา โลกุตฺตเรน โวหาเรน โลกิยมฺปิ โลกุตฺตรมฺปิ ธมฺมํ โวหรตีติ ฯ

[๖๘๗] ลพฺภา เอลณฺฑิยาย ลฏฺฐิยา ธญฺญปุญฺโญปิ สุวณฺณปุญฺโญปิ อาจิกฺขิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอวเมว ภควา โลกิเยน โวหาเรน โลกิยมฺปิ โลกุตฺตรมฺปิ ธมฺมํ โวหรตีติ ฯ

[๖๘๘] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกิยํ โวหรนฺตสฺส โลกิโย โหติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส โลกุตฺตโร โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยํ โวหรนฺตสฺส โส โลกิเย โสเต ปฏิหญฺญติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส โลกุตฺตเร โสเต ปฏิหญฺญติ โลกิยํ โวหรนฺตสฺส โลกิเยน ญาณเญน ปฏิวิชานนฺติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส โลกุตฺตเรน ญาณเญน ปฏิวิชานนฺติ โลกิยํ โวหรนฺตสฺส ปุถุชฺชนา ปฏิวิชา-

นนฺติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส สาวกา ปฏิวิชานนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๙] น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกิยํ โวหรนฺตสฺส โลกิโย โหติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส โลกุตฺตโร โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา โลกิยมฺปี โลกุตฺตรมฺปี ธมฺมํ โวหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา โลกิยมฺปี โลกุตฺตรมฺปี ธมฺมํ โวหรติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกิยํ โวหรนฺตสฺส โลกิโย โหติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส โลกุตฺตโร โหตีติ ฯ

[๒๙๐] พุทฺธสฺส ภควโต โวหาโร โลกิยํ โวหรนฺตสฺส โลกิโย โหติ โลกุตฺตรํ โวหรนฺตสฺส โลกุตฺตโร โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคํ โวหรนฺตสฺส มคฺโค โหติ อมคฺคํ โวหรนฺตสฺส อมคฺโค โหติ ผลํ โวหรนฺตสฺส ผลํ โหติ อผลํ โวหรนฺตสฺส อผลํ โหติ นิพฺพานํ โวหรนฺตสฺส นิพฺพานํ โหติ อนิพฺพานํ โวหรนฺตสฺส อนิพฺพานํ โหติ สงฺขตํ โวหรนฺตสฺส สงฺขตํ โหติ อสงฺขตํ โวหรนฺตสฺส อสงฺขตํ โหติ รูปี โวหรนฺตสฺส รูปี โหติ อรูปี โวหรนฺตสฺส อรูปี โหติ เวทนํ โวหรนฺตสฺส เวทนา โหติ อเวทนํ โวหรนฺตสฺส อเวทนา โหติ สญฺญี โวหรนฺตสฺส สญฺญา โหติ อสญฺญี โวหรนฺตสฺส อสญฺญา โหติ สงฺขาเร โวหรนฺตสฺส สงฺขารา โหนฺติ อสงฺขาเร โวหรนฺตสฺส อสงฺขารา โหนฺติ วิญฺญาณํ โวหรนฺตสฺส วิญฺญาณํ โหติ อวิญฺญาณํ โวหรนฺตสฺส อวิญฺญาณํ

โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

โวหารกถา ฯ

นิโรธกถา

[๒๘๑] เทฺว นิโรธาติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ทุกฺขนิโรธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว ทุกฺขนิโรธาติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว นิโรธสจฺจานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิโรธสจฺจานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ทุกฺขสจฺจานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิโรธสจฺจานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว สมุทยสจฺจานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิโรธสจฺจานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว มคฺคสจฺจานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิโรธสจฺจานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ เทฺว เลณานิ เทฺว สรณานิ เทฺว ปรายนานิ เทฺว อจฺจุตานิ เทฺว อมตานิ ฯเปฯ เทฺว นิพฺพานานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิพฺพานานีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ทฺวินฺนํ นิพฺพานานํ อุจฺจนีจตา หีนปณีตตา อุกฺกฏฺฐาวกฏฺโฐ สมา วา เภโท วา ราชี วา อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๒๘๒] เทฺว นิโรธาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อปฺปฏิสงฺขานิรุทฺเธ สงฺขาเร ปฏิสงฺขา นิโรเธนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อปฺปฏิสงฺขานิรุทฺเธ

สงฺขาเร ปฏิสงฺขา นิโรเธนฺติ โน จ เร วตฺตพฺเพ เทฺว นิโรธาติ ฯ

[๖๙๓] น วตฺตพฺพํ เทฺว นิโรธาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อปฺปฏิสงฺขานิรุทฺธา สงฺขารา อจฺจนฺตภคฺคา ปฏิสงฺขานิรุทฺธาปิ สงฺขารา อจฺจนฺตภคฺคาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อปฺปฏิสงฺขานิรุทฺธาปิ สงฺขารา อจฺจนฺตภคฺคา ปฏิสงฺขานิรุทฺธาปิ สงฺขารา อจฺจนฺตภคฺคา เตน หิ น วตฺตพฺเพ เทฺว นิโรธาติ ฯ

[๖๙๔] เทฺว นิโรธาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิสงฺขานิรุทฺธาปิ สงฺขารา อริยมคฺคํ อาคมฺม นิรุทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อปฺปฏิสงฺขานิรุทฺธา สงฺขารา อริยมคฺคํ อาคมฺม นิรุทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๖๙๕] เทฺว นิโรธาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิสงฺขานิรุทฺธา สงฺขารา น ปุน อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อปฺปฏิสงฺขานิรุทฺธา สงฺขารา น ปุน อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ เทฺว นิโรธาติ ฯ

นิโรธกถา ฯ

ทุติโย วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

ปรูปหาโร อญฺญาณํ กงฺขา ปร-
วิตารณา วจีเภโท ทุกฺขาหาโร
ฉ ติ กุกฺกุฬา สงฺขารา เอโก อภิ-
สมโย เอโก โวหาโร เอโก นิโรโธติ ฯ

[๖๙๖] ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตถาคตพลํ สาวกพลํ สาวกพลํ ตถาคตพลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๙๗] ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กญฺเญว ตถาคตพลํ ตํ สาวกพลํ กญฺเญว สาวกพลํ ตํ ตถาคตพลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๙๘] ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยาทิสํ ตถาคตพลํ ตาทิสํ สาวกพลํ ยาทิสํ สาวกพลํ ตาทิสํ ตถาคตพลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๖๙๙] ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยาทิโส ตถาคตสฺส ปุพฺพโยโค ปุพฺพจริยา ธมฺมกถานํ ธมฺมเทสนา ตาทิโส สาวกสฺส ปุพฺพโยโค ปุพฺพจริยา ธมฺมกถานํ ธมฺมเทสนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๐๐] ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตถาคโต ชิโน สตฺถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี ธมฺมสามี ธมฺมปฏิสรโณติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก ชิโน สตฺถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี ธมฺมสามี ธมฺมปฏิสรโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๐๑] ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตถาคโต

อนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส อุปฺปาเทตา อสญฺชาตสฺส มคฺคสฺส สญฺช-เนตา อนกฺขาตสฺส มคฺคสฺส อกฺขาตา มคฺคญฺญู มคฺควิทู มคฺค-โกวิโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก อนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส อุปฺปา-เทตา อสญฺชาตสฺส มคฺคสฺส สญฺชเนตา อนกฺขาตสฺส มคฺคสฺส อกฺขาตา มคฺคญฺญู มคฺควิทู มคฺคโกวิโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๐๒] อินฺทฺริยปโรปริยตฺตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวก-สาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๐๓] สาวโก ฐานาฐานํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก ฐานาฐานํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ฐานาฐานํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๐๔] สาวโก อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนานํ กมฺมสมาทานานํ ฐานโส เหตุโส วิปากํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก อตีตา-นาคตปจฺจุปฺปนฺนานํ กมฺมสมาทานานํ ฐานโส เหตุโส วิปากํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนานํ กมฺม-สมาทานานํ ฐานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๐๕] สาวโก สพฺพตฺถคามินิปฏิปทํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก สพฺพตฺถคามินิปฏิปทํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพตฺถคามินิปฏิปทํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๐๖] สาวโก อเนกชาตุ์ นานาชาตุ์ โลกํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก อเนกชาตุ์ นานาชาตุ์ โลกํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อเนกชาตุ์ นานาชาตุ์ โลกํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๐๗] สาวโก สตฺตานํ นานาธิมุตฺติกตํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก สตฺตานํ นานาธิมุตฺติกตํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สตฺตานํ นานาธิมุตฺติกตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๐๘] สาวโก ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตีนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐานํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก ฌานวิโมกฺข-สมาธิสมาปตฺตีนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐานํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ฌานวิโมกฺขสมาธิสมาปตฺตีนํ สงฺกิเลสํ โวทานํ วุฏฺฐานํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๐๙] สาวโก ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตึ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตึ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตึ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๑๐] สาวโก สตฺตานํ จุตูปปาตं ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สาวโก สตฺตานํ จุตูปปาตํ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สตฺตานํ จุตูปปาตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๑๑] นนุ ตถาคตสฺสาปิ อาสวา ขีณา สาวกสฺสาปิ อาสวา

ขีณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กิญฺจิ นานากรณํ ตถาคตสฺส วา สาวกสฺส วา อาสวกฺขเยน วา อาสวกฺขยํ วิมุตฺติยา วา วิมุตฺตีติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ นตฺถิ กิญฺจิ นานากรณํ ตถาคตสฺส วา สาวกสฺส วา อาสวกฺขเยน วา อาสวกฺขยํ วิมุตฺติยา วา วิมุตฺติ เตน หิ วตฺตพฺเพ อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ

[๗๑๒] อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ชานาชาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๓] อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๔] ชานาชาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๕] สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๖] อินฺทฺริยปโรปริยตฺตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ชานาชาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ

สาวกอสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๗] อินฺทฺริยปโรปริยตฺตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกอสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๘] สานาสาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อินฺทฺริยปโรปริยตฺตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๑๙] อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อินฺทฺริยปโรปริยตฺตํ ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ สาวกสาธารณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

พลกถา ฯ

อริยนฺติกถา

[๗๒๐] สานาสาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ สกทาคามิมคฺโค สกทาคามิผลํ อนาคามิมคฺโค อนาคามิผลํ อรหตฺตมคฺโค อรหตฺตผลํ สติปฏฺฐานา สมฺมปฺปธานา อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยพลา โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๑] สานาสาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ฌานาฌานญฺจ มนสิ กโรติ สุญฺญตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฌานาฌานญฺจ มนสิ กโรติ สุญฺญตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฌานาฌาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิมิตฺตารมฺมณํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ฌานาฌานญฺจ มนสิ กโรติ อปฺปณิหิตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฌานาฌานญฺจ มนสิ กโรติ อปฺปณิหิตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๒] สติปฏฺฐานา อริยา สุญฺญตารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ฌานาฌาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สติปฏฺฐานา อริยา อนิมิตฺตารมฺมณา ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ฌานาฌาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๓] สมฺมปฺปธานา อิทฺธิปาทา อินฺทฺริยา พลา โพชฺฌงฺคา อริยา สุญฺญตารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ฌานาฌาเน ยถาภูตํ

ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา อริยา อนิมิตฺตารมฺมณา ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๔] ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ น วตฺตพฺพํ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สติปฏฺฐานา อริยา น วตฺตพฺพา สุญฺญตารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ น วตฺตพฺพํ อนิมิตฺตารมฺมณํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สติปฏฺฐานา อริยา น วตฺตพฺพา อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ น วตฺตพฺพํ สุญฺญตารมฺมณํ ฯเปฯ อนิมิตฺตารมฺมณํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมปฺปธานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา อริยา น วตฺตพฺพา อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๕] สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺคาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๖] สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตานํ จุตูปปาตญฺจ มนสิ

กโรติ สุญฺญตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สตฺตานํ จุตูปปาตญฺจ มนสิ กโรติ สุญฺญตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิมิตฺตารมฺมณํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตานํ จุตูปปาตญฺจ มนสิ กโรติ อปฺปณิหิตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สตฺตานํ จุตูปปาตญฺจ มนสิ กโรติ อปฺปณิหิตญฺจ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๗] สติปฏฺฐานา อริยา สุญฺญตารมฺมณา ฯเปฯ อนิมิตฺตารมฺมณา ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมปฺปธานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา อริยา สุญฺญตารมฺมณา ฯเปฯ อนิมิตฺตารมฺมณา ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๗] สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ น วตฺตพฺพํ สุญฺญตารมฺมณํ ฯเปฯ อนิมิตฺตารมฺมณํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สติปฏฺฐานา อริยา น วตฺตพฺพา

อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๒๙] สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ น วตฺตพฺพํ สุญฺญตารมฺมณํ ฯเปฯ อนิมิตฺตารมฺมณํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมปฺปธานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา อริยา น วตฺตพฺพา อปฺปณิหิตารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓๐] อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓๑] อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓๒] ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ น วตฺตพฺพํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ น วตฺตพฺพํ อริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓๓] สตฺตานํ จุตูปปาเต ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ น วตฺตพฺพํ อริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ น วตฺตพฺพํ อริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓๔] อาสวานํ ขเย ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ฐานาฐาเน ยถาภูตํ ญาณํ ตถาคตพลํ อริยํ สุญฺญตารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อาสวานํ

ขเย ยถาภูตํ ญาณํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนานิ ขนฺธายตนธาตุโย ... ปฺจ อินฺทฺริยานิ ... ปฺจ พลานิ ... สตฺต โพชฺฌงฺคา ... อริยฏฺงฺคิโก มคฺโค ... สมโถ ... วิปสฺสนา ... สมถวิปสฺสนา ... ยุคนทฺธธมฺมา ... สีลวิสุทฺธิ ... จิตฺตวิสุทฺธิ ... ทิฏฺวิสุทฺธิ ... ทิฏฺวิสุทฺธิ ... กงฺขาวิตรณวิสุทฺธิ ... มคฺคามคฺคาณทสฺสนวิสุทฺธิ ... ปฏิปทาณทสฺสนวิสุทฺธิ ... ญาณทสฺสนวิสุทฺธิ ... ปฺาวิสุทฺธิ ... วิมุตฺติ ... วิมุตฺติาณทสฺสนวิสุทฺธิ ... ปฺาปริจฺเฉทฏฺเน ขเย ยถาภูตํ ญาณนฺติ

วิมุจฺจติกถา

[๗๓๘] สราคํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ราคสหคตํ ราคสัหชาตํ ราคสังสัฏฐํ ราคสมฺปยุตฺตํ ราคสหฺ ราคานุปริวตฺติ อกุสลํ โลกิยํ สาสวํ สญฺโญชนิยํ คนฺถนิยํ โอฆนิยํ โยคนิยํ นีวรณิยํ ปรามฏฺฐํ อุปาทานิยํ สงฺกิเลสิกํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๓๙] สผสฺสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ผสฺโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สราคํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ราโค จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๐] สเวทนํ ฯเปฯ สสญฺญํ ฯเปฯ สเจตนํ ฯเปฯ สปญฺญํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ปญฺญา จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สราคํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ราโค จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๑] สผสฺสํ สราคํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ผสฺโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ราโค จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๒] สเวทนํ สราคํ ฯเปฯ สสญฺญํ สราคํ ฯเปฯ สเจตนํ สราคํ ฯเปฯ สปญฺญํ สราคํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ปญฺญา จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ราโค จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๓] สโทสํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โทสสหคตํ โทสสหชาตํ โทสสํสฏฺฐํ โทสสมฺปยุตฺตํ โทสสหภุ โทสานุปริวตฺติ อกุสลํ โลกิยํ สาสวํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๔] สผสฺสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ผสฺโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สโทสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ โทโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๕] สเวทนํ ฯเปฯ สสญฺญํ ฯเปฯ สเจตนํ ฯเปฯ สปญฺญํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ปญฺญา จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สโทสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ โทโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๖] สผสฺสํ สโทสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ผสฺโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สโทสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ โทโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๗] สเวทนํ สโทสํ ฯเปฯ สสญฺญํ สโทสํ ฯเปฯ สเจตนํ สโทสํ ฯเปฯ สปญฺญํ สโทสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ปญฺญา จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โทโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๘] สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โมหสหคตํ โมหสหชาตํ โมหสํสฏฺฐํ โมหสมฺปยุตฺตํ โมหสหภุ โมหานุปริวตฺติ

อกุสลํ โลกิยํ สาสวํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๔๙] สผสฺสํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ผสฺโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ โมโห จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๐] สเวทนํ ฯเปฯ สสญฺญํ ฯเปฯ สเจตนํ ฯเปฯ สปญฺญํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ปญฺญา จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ โมโห จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๑] สผสฺสํ สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ผสฺโส จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โมโห จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๒] สเวทนํ สโมหํ ฯเปฯ สสญฺญํ สโมหํ ฯเปฯ สเจตนํ สโมหํ ฯเปฯ สปญฺญํ สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ปญฺญา จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โมโห จ จิตฺตญฺจ อุโภ วิมุจฺจนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๓] น วตฺตพฺพํ สราคํ สโทสํ สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ อามนฺตา ฯ วีตราคํ วีตโทสํ วีตโมหํ นิกฺกิเลสํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ สราคํ สโทสํ สโมหํ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ ฯ

วิมุจฺจติกถา ฯ

วิมุจฺจมานกถา

[๗๕๔] วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกเทสํ วิมุตฺตํ เอกเทสํ อวิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๕] เอกเทสํ วิมุตฺตํ เอกเทสํ อวิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกเทสํ โสตาปนฺโน เอกเทสํ น โสตาปนฺโน เอกเทสํ โสตาปตฺติผลปฺปตฺโต ปฏิตนฺโน อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลโกโล เอกพีชี พุทฺเธ อเวจฺจปฺปสาเทน สมนฺนาคโต ธมฺเม ฯเปฯ สงฺเฆ ฯเปฯ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต เอกเทสํ อริยกนฺเตหิ สีเลหิ น สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๖] เอกเทสํ วิมุตฺตํ เอกเทสํ อวิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกเทสํ สกทาคามี เอกเทสํ น สกทาคามี เอกเทสํ สกทาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิตนฺโน อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๗] เอกเทสํ วิมุตฺตํ เอกเทสํ อวิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกเทสํ อนาคามี เอกเทสํ น อนาคามี เอกเทสํ อนาคามิผลปฺปตฺโต ปฏิตนฺโน อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ

อนฺตรา ปรินิพฺพายี อุปหจฺจ ปรินิพฺพายี อสงฺขารปรินิพฺพายี สสงฺขาร-ปรินิพฺพายี อุทฺธโสโต อกนิฏฺฐคามี เอกเทสํ น อุทฺธโสโต น อกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๘] เอกเทสํ วิมุตฺตํ เอกเทสํ อวิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกเทสํ อรหา เอกเทสํ น อรหา เอกเทสํ อรหตฺตปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ เอกเทสํ วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห ฯเปฯ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ สจฺฉิกตํ เอกเทสํ สจฺฉิกาตพฺพํ น สจฺฉิกตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๕๙] วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฺปาทกฺขเณ วิมุตฺตํ วยกฺขเณ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๐] น วตฺตพฺพํ วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ

[๗๖๑] วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนีเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมตีติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

---

๑ ม อุ. ๒๓ ฯ ๒ ม. อุ. ๒๓ ฯ อ. จตุกฺก. ๒๘๖ ฯ

เตน หิ น วตฺตพฺพํ วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ

[๗๖๒] อตฺถิ จิตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ จิตฺตํ รชฺชมานํ ทุสฺสมานํ มุยฺหมานํ กิลิสฺสมานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ รตฺตญฺเจว อรตฺตญฺจ ทุฏฺฐญฺเจว อทุฏฺฐญฺจ มูฬฺหญฺเจว อมูฬฺหญฺจ ฉินฺนญฺเจว อจฺฉินฺนญฺจ ภินฺนญฺเจว อภินฺนญฺจ กตญฺเจว อกตญฺจาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รตฺตญฺเจว อรตฺตญฺจ ทุฏฺฐญฺเจว อทุฏฺฐญฺจ มูฬฺหญฺเจว อมูฬฺหญฺจ ฉินฺนญฺเจว อจฺฉินฺนญฺจ ภินฺนญฺเจว อภินฺนญฺจ กตญฺเจว อกตญฺจ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ จิตฺตํ วิมุจฺจมานนฺติ ฯ

วิมุจฺจมานกถา ฯ

อฏฺฐมกกถา

[๗๖๓] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลปฺปตฺโต ปฏิลทฺโธ อธิคโต สจฺฉิกโต อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๔] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลปฺปตฺโต ฯเปฯ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๕] อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐานุสโย ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ฯเปฯ สพฺพพฺพตปรามาโส ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๖] อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐานุสโย ฯเปฯ สพฺพพฺพตปรามาโส ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๗] อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐานุสโย อปฺปหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ อปฺปหีนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐานุสโย อปฺปหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ อปฺปหีนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ฯเปฯ สพฺพพฺพตปรามาโส อปฺปหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ อปฺปหีนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส สพฺพพฺพตปรามาโส อปฺปหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐกมฺปสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ อปฺปหีนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๘] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ. อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานปฺปหายี มคฺโค ภาวิโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานปฺปหายี สติปฏฺฐานา ภาวิตา ฯเปฯ สมฺมปฺปธานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๖๙] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานปฺปหายี มคฺโค ภาวิโต ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา ภาวิตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๐] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานปฺปหายี มคฺโค อภาวิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อมคฺเคน ปหีนํ โลกิเยน สาสเวน ฯเปฯ สงฺกิเลสิเกนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานปฺปหายี สติปฏฺฐานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา อภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อมคฺเคน ปหีนํ โลกิเยน สาสเวน ฯเปฯ สงฺกิเลสิเกนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๑] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานปฺปหายี มคฺโค อภาวิโต ฯเปฯ สติปฏฺฐานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา อภาวิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อมคฺเคน ปหีนํ โลกิเยน สาสเวน ฯเปฯ สงฺกิเลสิเกนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๒] น วตฺตพฺพํ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ ฯ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ ฯ หญฺจิ นุปฺปชฺชิสฺสติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ

[๗๗๓] น วตฺตพฺพํ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฺปชฺชิสฺสตีติ ฯ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ ฯ หญฺจิ นุปฺปชฺชิสฺสติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ ปหีนนฺติ ฯ

[๗๗๔] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐานุสโย นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๕] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ฯเปฯ ตีณพฺพตปรามาโส นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๖] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉานุสโย ฯเปฯ ตีณพฺพตปรามาโส นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๗] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ

กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โคตฺรภุโน ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๗๘] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โคตฺรภุโน ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ นุปฺปชฺชิสฺสตีติ กตฺวา ปหีนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อฏฺฐมกกถา ฯ

อฏฺฐมกสฺส อินฺทฺริยกถา

[๗๗๙] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ สทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๐] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ วิริยินฺทฺริยํ ฯเปฯ นตฺถิ สตินฺทฺริยํ ฯเปฯ นตฺถิ สมาธินฺทฺริยํ ฯเปฯ นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ ปญฺญาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๑] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ วิริยํ ฯเปฯ อตฺถิ สติ อตฺถิ สมาธิ ฯเปฯ อตฺถิ ปญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส

ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๒] อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ มโน อตฺถิ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา อตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ มโน อตฺถิ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๓] อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ โสมนสฺสํ อตฺถิ โสมนสฺสินฺทฺริยํ ฯเปฯ อตฺถิ ชีวิตํ อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา อตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ชีวิตํ อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ วิริยํ ฯเปฯ อตฺถิ ปญฺญา อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๔] อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ มโน นตฺถิ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๕] อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ โสมนสฺสํ นตฺถิ โสมนสฺสินฺทฺริยํ ฯเปฯ อตฺถิ ชีวิตํ นตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๖] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ มโน นตฺถิ มนินฺทฺริยนฺติ ฯเปฯ อตฺถิ โสมนสฺสํ นตฺถิ โสมนสฺสินฺทฺริยนฺติ ฯเปฯ อตฺถิ ชีวิตํ นตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๗] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล อสทฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ วิริยินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล กุสีโต หีนวิริโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ สตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล มุฏฺฐสฺสตีติ อสมฺปชาโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ สมาธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล อสมาหิโต วิพฺภนฺตจิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๘] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมโก ปุคฺคโล ทุปฺปญฺโญ เอฬมูโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๘๙] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา สา ฯ สทฺธา นิยฺยานิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา สา ฯ สทฺธา นิยฺยานิกา โน จ เร วตฺตพฺเพ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ วิริยํ ตญฺจ วิริยं นิยฺยานิกํ ฯเปฯ อตฺถิ สติ สา ฯ สติ นิยฺยานิกา ฯเปฯ อตฺถิ สมาธิ โส จ สมาธิ นิยฺยานิโก

ฯเปฯ อตฺถิ ปญฺญา ตำ ฯ ปญฺญา นิยฺยานิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา ตำ ฯ ปญฺญา นิยฺยานิกา โน วต เร วตฺตพฺเพ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ

[๗๙๐] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา อตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา อตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๑] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา อตฺถิ สทฺธินฺทฺริยำ ฯเปฯ อตฺถิ ปญฺญา อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา อตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๒] อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อฏฺฐมกถฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส

ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๓] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ สทฺธา นตฺถิ สทฺธินฺทฺริยํ ฯเปฯ อตฺถิ ปญฺญา นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺญา นตฺถิ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๔] อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ ปญฺจินฺทฺริยานีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ ฯ กตมานิ ปญฺจ ฯ สทฺธินฺทฺริยํ วิริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจินฺทฺริยานิ อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปญฺจนฺนํ อินฺทฺริยานํ สมตฺตา ปริปูรตฺตา อรหา โหติ ตโต มุทุตเรหิ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โหติ ตโต มุทุตเรหิ อนาคามี โหติ ตโต มุทุตเรหิ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โหติ ตโต มุทุตเรหิ สกทาคามี โหติ ตโต มุทุตเรหิ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โหติ ตโต มุทุตเรหิ โสตาปนฺโน โหติ ตโต มุทุตเรหิ โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โหติ ยสฺส โข ภิกฺขเว อิมานิ ปญฺจินฺทฺริยานิ สพฺเพน สพฺพํ สพฺพถา สพฺพํ นตฺถิ ตมหํ พาหิโร ปุถุชฺชนปกฺเข ฐโปมิ วทามีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

* สี. มหาวาร, ๒๑๒ ฯ

อฏฺฐมโก ปุคฺคโล พาหิโร ปุถุชฺชนปกฺเข ฐิโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ ปญฺจินฺทฺริยานีติ ฯ

อฏฺฐมกสฺส อินฺทฺริยกถา ฯ

ทิพฺพจกฺขุกถา

[๗๙๕] มํสจกฺขุ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจกฺขุ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มํสจกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ มํสจกฺขุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๖] มํสจกฺขุ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจกฺขุ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยาทิสํ มํสจกฺขุ ตาทิสํ ทิพฺพจกฺขุ ยาทิสํ ทิพฺพจกฺขุ ตาทิสํ มํสจกฺขุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๗] มํสจกฺขุ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจกฺขุ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว มํสจกฺขุ ตํ ทิพฺพจกฺขุ ตํ ทิพฺพจกฺขุ ตํ มํสจกฺขุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๘] มํสจกฺขุ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจกฺขุ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยาทิโส มํสจกฺขุสฺส วิสโย อานุภาโว โคจโร ตาทิโส ทิพฺพสฺส จกฺขุสฺส วิสโย อานุภาโว โคจโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๗๙๙] มํสจกฺขุ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจกฺขุ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปาทินฺนํ หุตฺวา อนุปาทินฺนํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๐] อุปาทินฺนํ หุตฺวา อนุปาทินฺนํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

กามาวจรํ หุตฺวา รูปาวจรํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๑] กามาวจรํ หุตฺวา รูปาวจรํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรํ หุตฺวา อรูปาวจรํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๒] รูปาวจรํ หุตฺวา อรูปาวจรํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริยาปนฺนํ หุตฺวา อปริยาปนฺนํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๓] มคฺคจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจิตฺตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิพฺพจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ มคฺคจิตฺตํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๔] มคฺคจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจิตฺตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิพฺพจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ ปญฺญาจิตฺตํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๕] มคฺคจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจิตฺตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิพฺพจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ มคฺคจิตฺตํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๖] มคฺคจิตฺตํ ขมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพจิตฺตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺวว จกฺขูนีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๐๗] เทฺวว จกฺขูนีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตีณิ จกฺขูนิ วุตฺตานิ ภควตา มคฺคจิตฺตํ ทิพฺพจิตฺตํ ปญฺญาจิตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตีณิ จกฺขูนิ วุตฺตานิ ภควตา มคฺคจิตฺตํ ทิพฺพจิตฺตํ ปญฺญาจิตฺตํ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ เทฺวว จกฺขูนีติ ฯ

[๘๐๘] เทฺวว จกฺขูนีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตีณิมานิ ภิกฺขเว จกฺขูนิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ มคฺคจิตฺตํ ทิพฺพจิตฺตํ ปญฺญาจิตฺตํ อิมานิ โข ภิกฺขเว ตีณิ จกฺขูนีติ

มํสจกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ ปญฺญาจกฺขุ อนุตฺตรํ
เอตานิ ตีณิ จกฺขูนิ อกฺขาสิ ปุริสุตฺตโม
มํสจกฺขุสฺส อุปฺปาโท มกฺโค ทิพฺพสฺส จกฺขุโน
ยทา จ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญาจกฺขุ อนุตฺตรํ
ตสฺส จกฺขุสฺส ปฏิลาภา สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจตีติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ? อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ เทวา จกฺขูนีติ ฯ

ทิพฺพจกฺขุกถา ฯ

ทิพฺพโสตกถา

[๘๐๙] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ? อามนฺตา ฯ มํสโสตํ ทิพฺพโสตํ ทิพฺพโสตํ มํสโสตนฺติ ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๐] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ? อามนฺตา ฯ ยาทิสํ มํสโสตํ ตาทิสํ ทิพฺพโสตํ ยาทิสํ ทิพฺพโสตํ ตาทิสํ มํสโสตนฺติ ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๑] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ? อามนฺตา ฯ ตญฺเญว มํสโสตํ ตํ ทิพฺพโสตํ ตํ ทิพฺพโสตํ ตํ มํสโสตนฺติ ? น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

---

* ข. อิติวุตฺตก. ๒๑๘ ฯ

[๘๑๒] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยาทิโส มํสโสตสฺส วิสโย อานุภาโว โคจโร ตาทิโส ทิพฺพโสตสฺส วิสโย อานุภาโว โคจโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๓] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปาทินฺนํ หุตฺวา อนุปาทินฺนํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๔] อุปาทินฺนํ หุตฺวา อนุปาทินฺนํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กามาวจรํ หุตฺวา รูปาวจรํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๕] กามาวจรํ หุตฺวา รูปาวจรํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรํ หุตฺวา อรูปาวจรํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๖] รูปาวจรํ หุตฺวา อรูปาวจรํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริยาปนฺนํ หุตฺวา อปริยาปนฺนํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๗] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิพฺพโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ มํสโสตํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๘] มํสโสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ทิพฺพโสตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกญฺเญว โสตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๑๙] เอกญฺเญว โสตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เทฺว โสตานิ วุตฺตานิ ภควตา มํสโสตํ ทิพฺพโสตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เทฺว โสตานิ วุตฺตานิ ภควตา มํสโสตํ ทิพฺพโสตํ โน จสฺส วตฺตพฺเพ เอกญฺเญว โสตนฺติ ฯ

ทิพฺพโสตกถา ฯ

ยถากมฺมูปคตญาณกถา

[๘๒๐] ยถากมฺมูปคตญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยถากมฺมูปคตญฺจ มนสิ กโรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปิ ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๒๑] ยถากมฺมูปคตญฺจ มนสิ กโรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปิ ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๒๒] ยถากมฺมูปคตญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อิเม วต โภนฺโต สตฺตา กายทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา จ มนสิ กโรติ วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา จ มนสิ กโรติ มโนทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา จ มนสิ กโรติ อริยานํ อุปวาทกา จ มนสิ กโรติ มิจฺฉาทิฏฺฐิกา จ มนสิ กโรติ มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา จ มนสิ กโรติ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปนฺนาติ จ มนสิ กโรติ อิเม วา ปน โภนฺโต สตฺตา กายสุจริเตน สมนฺนาคตา จ มนสิ กโรติ วจีสุจริเตน สมนฺนาคตา จ มนสิ กโรติ มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา จ มนสิ กโรติ อริยานํ อนุปวาทกา จ มนสิ กโรติ สมฺมาทิฏฺฐิกา จ มนสิ กโรติ สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา จ มนสิ กโรติ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา

สุคติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชนาติ จ มนสิ กโรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปานิ ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๒๓] ยถากมฺมูปคญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อิเมว โภนฺโต สตฺตาติ จ มนสิ กโรติ ฯเปฯ เต กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชนาติ จ มนสิ กโรติ ทิพฺเพน จกฺขุนา รูปานิ ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๒๔] ยถากมฺมูปคญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ อทิพฺพจกฺขุโก ทิพฺพจกฺขุํ อปฺปฏิลทฺโธ อนธิคโต อสจฺฉิกโต ยถากมฺมูปคญาณํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อทิพฺพจกฺขุโก ทิพฺพจกฺขุํ อปฺปฏิลทฺโธ อนธิคโต อสจฺฉิกโต ยถากมฺมูปคญาณํ ชานาติ โน จสฺส วตฺตพฺเพ ยถากมฺมูปคญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ

[๘๒๕] ยถากมฺมูปคญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อายสฺมา สารีปุตฺโต ยถากมฺมูปคญาณํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อายสฺมา สารีปุตฺโต ยถากมฺมูปคญาณํ ชานาติ โน จสฺส วตฺตพฺเพ ยถากมฺมูปคญาณํ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ

[๘๒๖] อายสฺมา สารีปุตฺโต ยถากมฺมูปคญาณํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถายสฺมโต สารีปุตฺตสฺส ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๒๗] อตฺถายสฺมโต สารีปุตฺตสฺส ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา สารีปุตฺโต เอตทโวจ

เนว ปุพฺเพ นิวาสาย นปี ทิพฺพสฺส จกฺขุโน
เจโตปริยาย อิทฺธิยา โสตธาตุวิสุทฺธิยา
จุติยา อุปปตฺติยา ปณิธิ เม น วิชฺชตีติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ยถากมฺมูปคญาณนฺ ทิพฺพจกฺขุนฺติ ฯ

ยถากมฺมูปคญาณกถา ฯ

สังวรกถา

[๘๒๘] อตฺถิ เทเวสุ สังโวรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ อสังโวรติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๒๙] นตฺถิ เทเวสุ อสังโวรติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ เทเวสุ สังโวรติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๐] นนุ อสังวรา สังโว สีลนฺ อตฺถิ เทเวสุ สังโวรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ อสังโว ยมฺหา อสังวรา สังโว สีลนฺติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯ อาชานาหิ นิคฺคหนฺ หญฺจิ อสังวรา สังโว สีลนฺ อตฺถิ เทเวสุ สังโว เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ เทเวสุ อสังโว ยมฺหา อสังวรา สังโว สีลนฺติ ยนฺ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อสังวรา สังโว สีลนฺ อตฺถิ เทเวสุ สังโว โน ฯ วตฺตพฺเพ อตฺถิ เทเวสุ อสังโว ยมฺหา อสังวรา สังโว สีลนฺติ มิจฺฉา

โน เจ ปน วตฺตพฺเพ อตฺถิ เทเวสุ อสญฺโร ยมฺหา อสญฺญา สญฺโร สีลนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อสญฺญา สญฺโร สีลํ อตฺถิ เทเวสุ สญฺโรติ ยํ ตตฺถ วเทสิ วตฺตพฺเพ โข อสญฺญา สญฺโร สีลํ อตฺถิ เทเวสุ สญฺโร โน จ วตฺตพฺเพ อตฺถิ เทเวสุ อสญฺโร ยมฺหา อสญฺญา สญฺโร สีลนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๘๓๑] อตฺถิ มนุสฺเสสุ สญฺโร อตฺถิ ตตฺถ อสญฺโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ สญฺโร อตฺถิ ตตฺถ อสญฺโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๒] อตฺถิ เทเวสุ สญฺโร นตฺถิ ตตฺถ อสญฺโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ มนุสฺเสสุ สญฺโร นตฺถิ ตตฺถ อสญฺโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๓] อตฺถิ เทเวสุ ปาณาติปาตา เวรมณีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ ปาณาติปาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เทเวสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๔] นตฺถิ เทเวสุ ปาณาติปาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ เทเวสุ ปาณาติปาตา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ เทเวสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ เทเวสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๕] อตฺถิ มนุสฺเสสุ ปาณาติปาตา เวรมณี อตฺถิ ตตฺถ

ปาณาติปาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ ปาณาติปาตา เวรมณี อตฺถิ ตตฺถ ปาณาติปาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ มนุสฺเสสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี อตฺถิ ตตฺถ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เทเวสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี อตฺถิ ตตฺถ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๖] อตฺถิ เทเวสุ ปาณาติปาตา เวรมณี นตฺถิ ตตฺถ ปาณาติปาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ มนุสฺเสสุ ปาณาติปาตา เวรมณี นตฺถิ ตตฺถ ปาณาติปาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เทเวสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี นตฺถิ ตตฺถ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ มนุสฺเสสุ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี นตฺถิ ตตฺถ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๗] นตฺถิ เทเวสุ สโรโรติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ เทวา ปาณาติปาติโน อทินฺนาทายิโน กาเมสุมิจฺฉาจาริโน มุสาวาทิโน สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐายิโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ อตฺถิ เทเวสุ สโรโรติ ฯ

ตัวรกถา ฯ

อสญฺญกถา

[๘๓๘] อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สญฺญภโว สญฺญคติ สญฺญสตฺตาวาโส สญฺญสตฺตาโร สญฺญโยนิ สญฺญตฺตภาว-ปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๙] นนุ อสญฺญภโว อสญฺญคติ อสญฺญสตฺตาวาโส อสญฺญ-สตฺตาโร อสญฺญโยนิ อสญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อสญฺญภโว อสญฺญคติ อสญฺญสตฺตาวาโส อสญฺญสตฺตาโร อสญฺญโยนิ อสญฺญตฺตภาวปฏิลาโภ โน วต เร วตฺตพฺเพ อสญฺญ-สตฺเตสุ สญฺญา อตฺถีติ ฯ

[๘๔๐] อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจโว-การภโว คติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๑] นนุ เอกโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เอกโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภ โน วต เร วตฺตพฺเพ อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถีติ ฯ

[๘๔๒] อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย สญฺญาย สญฺญากรณีย์ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๓] มนุสฺเสสุ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ สญฺญภโว สญฺญคติ

สญฺญสตฺตาวาโส สญฺญสํสาโร สญฺญโยนิ สญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ สญฺญภโว สญฺญคติ สญฺญสตฺตาวาโส สญฺญสํสาโร สญฺญโยนิ สญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๔] มนุสฺเสสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ ปญฺจโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ ปญฺจโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๕] มนุสฺเสสุ สญฺญา อตฺถิ ตาย สญฺญาย สญฺญากรณียํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถิ ตาย สญฺญาย สญฺญากรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๖] อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ อสญฺญภโว อสญฺญคติ อสญฺญสตฺตาวาโส อสญฺญสํสาโร อสญฺญโยนิ อสญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺเสสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ อสญฺญภโว ฯเปฯ อสญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๗] อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ เอกโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺเสสุ สญฺญา อตฺถิ โส จ เอกโวการภโว ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๘] อตฺถญฺญตฺเตสุ ตฺถญฺญา อตฺถิ น จ ตาย ตฺถญฺญาย ตฺถญฺญากรณีเยน กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺเตสุ ตฺถญฺญา อตฺถิ น จ ตาย ตฺถญฺญาย ตฺถญฺญากรณีเยน กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๙] น วตฺตพฺพํ อตฺถญฺญตฺเตสุ ตฺถญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตฺถนฺติ ภิกฺขเว อตฺถญฺญตฺตา นาม เทวา ตฺถญฺญุปฺปาทา จ ปน เต เทวา ตมฺหา กายา จวนฺตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อตฺถญฺญตฺเตสุ ตฺถญฺญา อตฺถีติ ฯ

[๘๕๐] อตฺถญฺญตฺเตสุ ตฺถญฺญา อตฺถีติ ฯ กญฺจิ กาเล อตฺถิ กญฺจิ กาเล นตฺถีติ ฯ กญฺจิ กาเล ตฺถญฺญตฺตา กญฺจิ กาเล อตฺถญฺญตฺตา กญฺจิ กาเล ตฺถญฺญภโว กญฺจิ กาเล อตฺถญฺญภโว กญฺจิ กาเล ปญฺจโวการภโว กญฺจิ กาเล เอกโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๕๑] อตฺถญฺญตฺเตสุ ตฺถญฺญา กญฺจิ กาเล อตฺถิ กญฺจิ กาเล นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ กึ กาลํ อตฺถิ กึ กาลํ นตฺถีติ ฯ จุติกาเล อุปปตฺติกาเล อตฺถิ จุติกาเล นตฺถีติ ฯ จุติกาเล จ อุปปตฺติกาเล ตฺถญฺญตฺตา จุติกาเล อตฺถญฺญตฺตา จุติกาเล อุปปตฺติกาเล ตฺถญฺญภโว จุติกาเล อตฺถญฺญภโว จุติกาเล อุปปตฺติกาเล ปญฺจโวการภโว จุติกาเล เอกโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อตฺถญฺญกถา ฯ

เนวสญฺญานาสญฺญายตนกถา

[๘๕๒] เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญภโว อสญฺญคติ อสญฺญสตฺตาวาโส อสญฺญสตฺตาโร อสญฺญโยนิ อสญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๕๓] นนุ สญฺญภโว สญฺญคติ สญฺญสตฺตาวาโส สญฺญสตฺตาโร สญฺญโยนิ สญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สญฺญภโว สญฺญคติ ฯเปฯ สญฺญตฺตภาวปฏิลาโภ โน วต เร วตฺตพฺเพ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ

[๘๕๔] เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ จตุโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตุโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภ โน วต เร วตฺตพฺเพ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ

[๘๕๕] อสญฺญสตฺเตสุ น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถิ โส จ อสญฺญภโว อสญฺญคติ อสญฺญสตฺตาวาโส อสญฺญสตฺตาโร อสญฺญโยนิ อสญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถิ โส จ อสญฺญภโว อสญฺญคติ อสญฺญสตฺตาวาโส อสญฺญสตฺตาโร อสญฺญโยนิ อสญฺญตฺตภาวปฏิ-

ถาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อสญฺญสตฺเตสุ น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ เอกโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาว-ปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ เอกโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สสาโร โยนิ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๕๖] เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ สญฺญภโว สญฺญคติ ฯเปฯ สญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺเตสุ น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ สญฺญภโว สญฺญคติ ฯเปฯ สญฺญตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๕๗] เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ จตุโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺเตสุ น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถิ โส ฯ จตุโวการภโว ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น. เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๕๘] เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ จตุโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ จตุโวการภโว โน วต เร วตฺตพฺเพ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถีติ ฯ

[๘๕๙] เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ จตุโวการภโว เนวสญฺญา-

นาสัญญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อากาสานญฺจายตนำ จตุโวการภโว อากาสานญฺจายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๐] เนวสัญญานาสัญญายตนำ จตุโวการภโว เนวสัญญานาสัญญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ วิญญาณญฺจายตนำ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนำ จตุโวการภโว อากิญฺจญฺญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๑] อากาสานญฺจายตนำ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ เนวสัญญานาสัญญายตนำ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญญาณญฺจายตนำ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนำ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ เนวสัญญานาสัญญายตนำ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๖๒] เนวสัญญานาสัญญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เนวสัญญานาสัญญายตนำ จตุโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เนวสัญญานาสัญญายตนำ จตุโวการภโว โน วต เร วตฺตพฺเพ เนวสัญญานาสัญญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ

[๔๖๓] เนวสัญญานาสัญญายตนำ จตุโวการภโว เนวสัญญานาสัญญายตเน น วตฺตพฺพำ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ

อามนฺตา ฯ อากาสานญฺจายตนํ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจายตนํ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ จตุโวการภโว อากิญฺจญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๖๔] อากาสานญฺจายตนํ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจายตนํ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ จตุโวการภโว อตฺถิ ตตฺถ สญฺญาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๖๕] เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เนวสญฺญานาสญฺญายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ

[๘๖๖] เนวสญฺญานาสญฺญายตนนฺติ กตฺวา เนวสญฺญานาสญฺญายตเน น วตฺตพฺพํ สญฺญา อตฺถีติ วา นตฺถีติ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ อทุกฺขมสุขา เวทนาติ กตฺวา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย น วตฺตพฺพํ เวทนาติ วา อเวทนาติ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

เนวสญฺญานาสญฺญายตนกถา ฯ

ตติโย วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

พลํ สาธารณํ อริยํ สราคํ จิตฺตํ วิมุจฺจติ
วิมุตฺตํ วิมุจฺจมานํ อตฺถิ จิตฺตํ วิมุจฺจมานํ
อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ปหีนํ
อฏฺฐมกสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ ปญฺจินฺทฺริยานิ จกฺขุํ
โสตํ ธมฺมูปตฺถทฺธํ ยถากมฺมูปคตญาณํ เทเวสุ
สํวโร อสญฺญสตฺเตสุ สญฺญา เอวเมว ภวคฺคนฺติ ฯ

คิหิสฺส อรหาติกถา

[๘๖๗] คิหิสฺส อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต คิหิสญฺโญชนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ อรหโต คิหิสญฺโญชนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต คิหิสญฺโญชนํ โน วต เร วตฺตพฺเพ คิหิสฺส อรหาติ ฯ

[๘๖๘] คิหิสฺส อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต คิหิสญฺโญชนํ ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวํกตํ อายตึอนุปฺปาทธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต คิหิสญฺโญชนํ ปหีนํ อุจฺฉินฺนมูลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวํกตํ อายตึอนุปฺปาทธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ คิหิสฺส อรหาติ ฯ

[๘๖๙] คิหิสฺส อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ คิหี

กิหิสฺสญฺโญชนํ อปฺปหาย ทิฏฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขสฺสนฺตกโรติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ นตฺถิ โกจิ กิหิ กิหิสฺสญฺโญชนํ อปฺปหาย ทิฏฺเฐว ธมฺเม ทุกฺขสฺสนฺตกโร โน วต เร วตฺตพฺเพ กิหิสฺส อรหาติ ฯ

[๘๗๐] กิหิสฺส อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วจฺฉโคตฺโต ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ อตฺถิ นุ โข โภ โคตม โกจิ กิหิ กิหิสฺสญฺโญชนํ อปฺปหาย กายสฺส เภทา ทุกฺขสฺสนฺตกโรติ นตฺถิ โข วจฺฉ โกจิ กิหิ กิหิสฺสญฺโญชนํ อปฺปหาย กายสฺส เภทา ทุกฺขสฺสนฺตกโรติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ กิหิสฺส อรหาติ ฯ

[๘๗๑] กิหิสฺส อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย เมถุนํ ธมฺมํ อุปฺปาเทยฺย ปุตฺตสมฺพาธสยนํ อชฺฌาวเสยฺย กาสิกจนฺทนํ ปจฺจนุภเวยฺย มาลาคนฺธวิเลปนํ ธาเรยฺย ชาตรูปรชตํ สาทิเยยฺย อเชฬกํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย กุกฺกุฏสูกรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย หตฺถิกวาสฺสวโฬ ปฏิคฺคณฺเหยฺย ทิตฺติรวฏฺฏกโมรกปิญฺชรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย ปิตฺวณฺณวาตโมลิกํ ธาเรยฺย โอทาตานิ วตฺถานิ ทีฆทสานิ ธาเรยฺย ยาวชีวํ อคาริยภูโต อสฺสาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๗๒] น วตฺตพฺพํ กิหิสฺส อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ยโส กุลปุตฺโต อุตฺติโย คหปติ เสตุ มาณโว กิหิสฺส พฺยญฺชเนน

---

๑. ม. ม. ๒๙๒. ฯ

อรหตฺตํ ปตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ยโส กุลปุตฺโต อุตฺติโย คหปติ เสตฺ มาณโว คิหิสฺส พฺยญฺชเนน อรหตฺตํ ปตฺตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ คิหิสฺส อรหาติ ฯ

คิหิสฺส อรหาติกถา ฯ

อุปปตฺติกถา

[๘๗๓] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ สห อุปปตฺติยา โสตาปนฺโน โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๘๗๔] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ สห อุปปตฺติยา สกทาคามี โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๘๗๕] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ สห อุปปตฺติยา อนาคามี โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๘๗๖] สห อุปปตฺติยา โสตาปนฺโน น โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สห อุปปตฺติยา โสตาปนฺโน น โหติ โน วต เร วตฺตพฺเพ สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ

[๘๗๗] สห อุปปตฺติยา สกทาคามี น โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สห อุปปตฺติยา สกทาคามี น โหติ โน วต เร วตฺตพฺเพ สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ

[๘๗๘] สห อุปปตฺติยา อนาคามี น โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

หญฺจิ สห อุปปตฺติยา อนาคามี น โหติ โน วต เร วตฺตพฺเพ สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ

[๘๗๙] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ สารีปุตฺโต เถโร สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร ฯเปฯ มหากสฺสโป เถโร ฯเปฯ มหากจฺจายโน เถโร ฯเปฯ มหาโกฏฺฐิโก เถโร ฯเปฯ มหาปณฺฐโก เถโร สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๘๐] สารีปุตฺโต เถโร น สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สารีปุตฺโต เถโร น สห อุปปตฺติยา อรหา โน วต เร วตฺตพฺเพ สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ

[๘๘๑] มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร ฯเปฯ มหากสฺสโป เถโร มหากจฺจายโน เถโร มหาโกฏฺฐิโก เถโร ฯเปฯ

[๘๘๒] มหาปณฺฐโก เถโร น สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มหาปณฺฐโก เถโร น สห อุปปตฺติยา อรหา โน วต เร วตฺตพฺเพ สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ

[๘๘๓] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน อรหตฺตํ สจฺฉิกโรติ โลกิเยน สาสเวน ฯเปฯ สงฺกิเลสิเกนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๘๔] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตสิยํ จิตฺตํ นิยฺยานิกํ ขยคามิ โพธคามิ อปจยคามิ อนาสวํ ฯเปฯ

อสงฺกิเลสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๕] นนุ อุปปตฺเตยฺยํ จิตฺตํ อนิยฺยานิกํ น ขยคามิ น โพธคามิ น อปจยคามิ สาสวํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อุปปตฺเตยฺยํ จิตฺตํ อนิยฺยานิกํ น ขยคามิ น โพธคามิ น อปจยคามิ สาสวํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ

[๔๘๖] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตยฺเยน จิตฺเตน ราคํ ปชหติ โทสํ ปชหติ โมหํ ปชหติ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๗] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตยฺยํ จิตฺตํ มคฺโค ฯเปฯ สติปฏฺฐานํ สมฺมปฺปธานํ อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยํ พลํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๘] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตยฺเยน จิตฺเตน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๘๙] สห อุปปตฺติยา อรหาติ ฯ อามนฺตา ฯ จุติจิตฺตํ มคฺคจิตฺตํ อุปปตฺเตยฺยं จิตฺตํ ผลจิตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อุปปตฺติกถา ฯ

อนาสวกถา

[๘๙๐] อรหโต สพฺเพ ธมฺมา อนาสวาติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ สกทาคามิมคฺโค สกทาคามิผลํ อนาคามิมคฺโค อนาคามิผลํ อรหตฺตมคฺโค อรหตฺตผลํ สติปฏฺฐานํ สมฺมปฺปธานํ อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยํ พลํ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙๑] อรหโต สพฺเพ ธมฺมา อนาสวาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต จกฺขุ อนาสวนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต จกฺขุ อนาสวนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต โสตํ ฯเปฯ อรหโต ฆานํ ฯเปฯ อรหโต ชิวฺหา ฯเปฯ อรหโต กาโย อนาสโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙๒] อรหโต กาโย อนาสโวติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙๓] อรหโต กาโย อนาสโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต กาโย ปคฺฆรนิคฺฆรูปโค เฉทนเภทนูปโค กาเกหิ กิชฺเฌหิ กุลเลหิ ขาทิตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาสโว ธมฺโม ปคฺฆรนิคฺฆรูปโค เฉทนเภทนูปโค กาเกหิ กิชฺเฌหิ กุลเลหิ ขาทิตพฺโพติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๔] อรหโต กาเย วิสํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อคฺคิ กเมยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาส์เว ขมฺเม วิสํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อคฺคิ กเมยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๕] ตพฺภา อรหโต กาโย อทฺทุพนฺธเนน พนฺธิตุ์ รชฺชุพนฺธเนน พนฺธิตุ์ สงฺฆฏิกพนฺธเนน พนฺธิตุ์ คามพนฺธเนน พนฺธิตุ์ นิคมพนฺธเนน พนฺธิตุ์ นครพนฺธเนน พนฺธิตุ์ ชนปทพนฺธเนน พนฺธิตุ์ กณฺเชปญฺเจเมหิ พนฺธเนหิ พนฺธิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตพฺภา อนาส์โว ขมฺโม อทฺทุพนฺธเนน พนฺธิตุ์ รชฺชุพนฺธเนน พนฺธิตุ์ สงฺฆฏิกพนฺธเนน พนฺธิตุ์ คามพนฺธเนน นิคมพนฺธเนน นครพนฺธเนน ชนปทพนฺธเนน กณฺเชปญฺเจเมหิ พนฺธเนหิ พนฺธิตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๖] ยทิ อรหา ปุถุชฺชนสฺส จิตฺตํ เทติ อนาส์วํ หุตฺวา ส์าส์วํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาส์วํ หุตฺวา ส์าส์วํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว อนาส์วํ ตํ ส์าส์วนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเญว อนาส์วํ ตํ ส์าส์วนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค อนาส์โว หุตฺวา ส์าส์โว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ผลํ ส์ติปฏฺฐานํ สมฺมปฺปธานํ อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยํ พลํ โพชฺฌงฺโค อนาส์โว หุตฺวา ส์าส์โว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๙๗] ยทิ อรหา ปุถุชฺชนสฺส ปีณฺฑปาตํ เทติ เสนาสนํ

เทติ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ เทติ อนาสโว หุตฺวา สาสโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาสโว หุตฺวา สาสโว โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเจว อนาสวํ ตํ สาสวนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเจว อนาสวํ ตํ สาสวนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค อนาสโว หุตฺวา สาสโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ผลํ สติปฏฺฐานํ สมฺมปฺปธานา อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยํ พลํ โพชฺฌงฺโค อนาสโว หุตฺวา สาสโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙๗] ยทิ ปุถุชฺชโน อรหโต จีวรํ เทติ สาสวํ หุตฺวา อนาสวํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙๘] สาสวํ หุตฺวา อนาสวํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเจว สาสวํ ตํ อนาสวนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเจว สาสวํ ตํ อนาสวนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ราโค สาสโว หุตฺวา อนาสโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โทโส โมโห ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ สาสวํ หุตฺวา อนาสวํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๙๙] ยทิ ปุถุชฺชโน อรหโต ปิณฺฑปาตํ เทติ เสนาสนํ เทติ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ เทติ สาสโว หุตฺวา อนาสโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๐๐] สาสโว หุตฺวา อนาสโว โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเจว สาสวํ ตํ อนาสวนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตญฺเจว สาสวํ ตํ อนาสวนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ราโค สาสโว หุตฺวา อนาสโว

โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โทโส ฯเปฯ โมโห ฯเปฯ อโนตฺตปฺปนฺติ สาสวา หุตฺวา อนาสวา โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๒] น วตฺตพฺพํ อรหโต สพฺเพ ธมฺมา อนาสวาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา อนาสโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา อนาสโว เตน วต เร วตฺตพฺเพ อรหโต สพฺเพ ธมฺมา อนาสวาติ ฯ

อนาสวกถา ฯ

สมนฺนาคตกถา

[๔๐๓] อรหา จตูหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา จตูหิ ผสฺเสหิ จตูหิ เวทนาหิ จตูหิ สญฺญาหิ จตูหิ เจตนาหิ จตูหิ จิตฺเตหิ จตูหิ สทฺธาหิ จตูหิ วิริเยหิ จตูหิ สตีหิ จตูหิ สมาธีหิ จตูหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๔] อนาคามี ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี ตีหิ ผสฺเสหิ ฯเปฯ ตีหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๕] สกทาคามี ทฺวีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี ทฺวีหิ ผสฺเสหิ ฯเปฯ ทฺวีหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๖] อรหา โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

อรหา โสตาปนฺโน สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลังโกโล เอกพีชี ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา สกทาคามิผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา อนาคามิผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อนาคามี อนฺตราปรินิพฺพายี อุปหจฺจปรินิพฺพายี อสงฺขารปรินิพฺพายี สสงฺขาร-ปรินิพฺพายี อุทฺธโสโตอกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๗] อนาคามี โสตาปตฺติผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี โสตาปนฺโน สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลังโกโล เอกพีชี ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามี สกทาคามิผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๘] สกทาคามี โสตาปตฺติผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี โสตาปนฺโน สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลังโกโล เอกพีชี ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๐๙] โสตาปตฺติผเล สมนฺนาคโต โสตาปนฺโนติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา โสตาปตฺติผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อรหา โส โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๐] สกทาคามิผเล สมนฺนาคโต สกทาคามีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สกทาคามิผเล สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อรหา โส สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๑] อนาคามิผเล สมนฺนาคโต อนาคามีติ วตฺตพฺโพติ ฯ

อามนฺตา ฯ อรหา อนาคามิผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อรหา โส อนาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๒] โสตาปตฺติผเณ สมนฺนาคโต โสตาปนฺโนติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี โสตาปตฺติผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อนาคามี โส โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๓] สกทาคามิผเณ สมนฺนาคโต สกทาคามีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี สกทาคามิผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อนาคามี โส สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๔] โสตาปตฺติผเณ สมนฺนาคโต โสตาปนฺโนติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี โสตาปตฺติผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว สกทาคามี โส โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๕] อรหา โสตาปตฺติผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา โสตาปตฺติผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ

[๔๑๖] อรหา โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา โสตาปตฺติมคฺคํ วีติวตฺโต สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ อปายคมนียํ ราคํ อปายคมนียํ โทสํ อปายคมนียํ โมหํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๔๑๗] อรหา สกทาคามิผเณ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

นนุ อรหา สกทาคามิผลํ วิตีวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา สกทาคามิผลํ วิตีวตฺโต โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อรหา สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๙๑๗] อรหา สกทาคามิผลํ วิตีวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สกทาคามิมคฺคํ วิตีวตฺโต โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ วิตีวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๑๘] อรหา อนาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา อนาคามิผลํ วิตีวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา อนาคามิผลํ วิตีวตฺโต โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อรหา อนาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๙๒๐] อรหา อนาคามิผลํ วิตีวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อนาคามิมคฺคํ วิตีวตฺโต อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ วิตีวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๒๑] อนาคามี โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคามี โสตาปตฺติผลํ วิตีวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคามี โสตาปตฺติผลํ วิตีวตฺโต โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อนาคามี โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๙๒๒] อนาคามี โสตาปตฺติผลํ วิตีวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ อนาคามี โสตาปตฺติมคฺคํ วิติวตฺโต สกฺกายทิฏฺฐิ ฯเป ฯ อปายคมนิยํ โมหํ วิติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๔๒๓] อนาคามี สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคามี สกทาคามิผลํ วิติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคามี สกทาคามิผลํ วิติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามี สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๔๒๔] อนาคามี สกทาคามิผลํ วิติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามี สกทาคามิมคฺคํ วิติวตฺโต โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ วิติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๔๒๕] สกทาคามี โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สกทาคามี โสตาปตฺติผลํ วิติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สกทาคามี โสตาปตฺติผลํ วิติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ สกทาคามี โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๔๒๖] สกทาคามี โสตาปตฺติผลํ วิติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามี โสตาปตฺติมคฺคํ วิติวตฺโต สกฺกายทิฏฺฐิ ฯเป ฯ อปายคมนิยํ โมหํ วิติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๔๒๗] น วตฺตพฺพํ อรหา จตูหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ นนุ อรหตา จตฺตาริ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหตา จตฺตาริ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา จตูหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

[๘๒๘] น วตฺตพฺพํ อนาคามี ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคามินา ตีณิ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคามินา ตีณิ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามี ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

[๘๒๙] น วตฺตพฺพํ สกทาคามี ทฺวีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สกทาคามินา เทฺว ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สกทาคามินา เทฺว ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สกทาคามี ทฺวีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

[๘๓๐] อรหตา จตฺตาริ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อรหา จตูหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตา จตฺตาโร มคฺคา ปฏิลทฺธา เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อรหา จตูหิ มคฺเคหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๘๓๑] อนาคามินา ตีณิ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อนาคามี ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

อนาคามินา ตโย มคฺคา ปฏิลทฺธา เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ อนาคามี ตีหิ มคฺเคหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๓๒] สกทาคามินา เทฺว ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ สกทาคามี ทฺวีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามินา เทฺว มคฺคา ปฏิลทฺธา เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ สกทาคามี ทฺวีหิ มคฺเคหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สมนฺนาคตกถา ฯ

อุเปกฺขาสมนฺนาคตกถา

[๙๓๓] อรหา ฉหิ อุเปกฺขาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ฉหิ ผสฺเสหิ ฉหิ เวทนาหิ ฉหิ สญฺญาหิ ฯเปฯ ฉหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๓๔] อรหา ฉหิ อุเปกฺขาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา จกฺขุนา รูปึ ปสฺสนฺโต โสเตน สทฺทํ สุณาติ ฆาเนน คนฺธํ ฆายติ ชิวฺหาย รสํ สายติ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสติ มนสา ธมฺมํ วิชานาติ ฯเปฯ มนสา ธมฺมํ วิชานนฺโต จกฺขุนา รูปึ ปสฺสติ โสเตน สทฺทํ สุณาติ ฆาเนน คนฺธํ ฆายติ ชิวฺหาย รสํ สายติ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๓๕] อรหา ฉหิ อุเปกฺขาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ ฉหิ อุเปกฺขาหิ สมนฺนาคโต สมาหิโต ฉ อุเปกฺขาโย ปจฺจุปฏฺฐเปตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๖] น วตฺตพฺพํ อรหา ฉหิ อุเปกฺขาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา ฉพฺเปกฺโขติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา ฉพฺเปกฺโข เตน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา ฉหิ อุเปกฺขาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

อุเปกฺขาสมนฺนาคตกถา ฯ

โพธิยา พุทฺโธติกถา

[๘๓๗] โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิยา นิรุทฺธาย วิคตาย ปฏิปฺปสฺสทฺธาย อพุทฺโธ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๘] โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตาย โพธิยา พุทฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๓๙] อตีตาย โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย โพธิยา โพธิกรณีเยน กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๐] ตาย โพธิยา โพธิกรณีเยน กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๔๑] โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตาย โพธิยา

พุทฺโธติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๒] อนาคตาย โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย โพธิยา โพธิกรณีย์ กโรตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๓] ตาย โพธิยา โพธิกรณีย์ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๔] ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา โพธิกรณีย์ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา โพธิกรณีย์ กโรตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๕] ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๖] ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา โพธิกรณีย์ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา โพธิกรณีย์ กโรตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๗] ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตาย โพธิยา พุทฺโธ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๘] อตีตาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา โพธิกรณียํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา โพธิกรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๔๙] อตีตาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๐] อนาคตาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา โพธิกรณียํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา โพธิกรณียํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๑] อนาคตาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธ น จ ตาย โพธิยา ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๒] อตีตาย โพธิยา พุทฺโธ อนาคตาย โพธิยา พุทฺโธ ปจฺจุปฺปนฺนาย โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีหิ โพธีหิ พุทฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๓] ตีหิ โพธีหิ พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ สตตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ ตีหิ โพธีหิ สมนฺนาคโต สมาหิโต ติฏฺโฐ โพธิโย ปจฺจุปฏฺฐีตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๔] น วตฺตพฺพํ โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โพธิปฏิลาภา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โพธิปฏิลาภา พุทฺโธ เตน วต เร วตฺตพฺเพ โพธิยา พุทฺโธติ ฯ

[๙๕๕] โพธิปฏิลาภา พุทฺโธติ ฯ โพธิยา พุทฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิปฏิลาภา โพธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

โพธิยา พุทฺโธติกถา ฯ

ขณุฆณกถา

[๙๕๖] ขณุฆณสมนฺนาคโต โพธิสตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปเทส-ขณุฆเณหิ สมนฺนาคโต ปเทสโพธิสตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๗] ขณุฆณสมนฺนาคโต โพธิสตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ติภาค-ขณุฆเณหิ สมนฺนาคโต ติภาคโพธิสตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๘] ขณุฆณสมนฺนาคโต โพธิสตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฑฺฒ-ขณุฆเณหิ สมนฺนาคโต อุปฑฺฒโพธิสตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๕๙] ขณุฆณสมนฺนาคโต โพธิสตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺก-วตฺติสตฺโต ขณุฆณสมนฺนาคโต จกฺกวตฺติสตฺโต โพธิสตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๐] จกฺกวตฺติสตฺโต ขณุฆณสมนฺนาคโต จกฺกวตฺติสตฺโต โพธิสตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ยาทิโส โพธิสตฺตสฺส ปุพฺพโยโค ปุพฺพจริยา

ธมฺมกฺขานํ ธมฺมเทสนา ตาทิโส จกฺกวตฺติสตฺตสฺส ปุพฺพโยโค ปุพฺพจริยา ธมฺมกฺขานํ ธมฺมเทสนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๑] ยถา โพธิสตฺตสฺส ชายมานสฺส เทวา ปฐมํ ปฏิคฺคณฺหนฺติ ปจฺฉา มนุสฺสา เอวเมว จกฺกวตฺติสตฺตสฺส ชายมานสฺส เทวา ปฐมํ ปฏิคฺคณฺหนฺติ ปจฺฉา มนุสฺสาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๒] ยถา โพธิสตฺตสฺส ชายมานสฺส จตฺตาโร เทวปุตฺตา ปฏิคฺคเหตฺวา มาตุ ปุรโต ฐเปนฺติ อตฺตมนา เทวี โหหิ มเหสกฺโข ตว ปุตฺโต อุปฺปนฺโนติ เอวเมว จกฺกวตฺติสตฺตสฺส ชายมานสฺส จตฺตาโร เทวปุตฺตา ปฏิคฺคเหตฺวา มาตุ ปุรโต ฐเปนฺติ อตฺตมนา เทวี โหหิ มเหสกฺโข ตว ปุตฺโต อุปฺปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๓] ยถา โพธิสตฺตสฺส ชายมานสฺส เทฺว อุทกสฺส ธารา อนฺตลิกฺขา ปาตุภวนฺติ เอกา สีตสฺส เอกา อุณฺหสฺส เยน โพธิสตฺตสฺส อุทกกิจฺจํ กโรนฺติ มาตุ จ เอวเมว จกฺกวตฺติสตฺตสฺส ชายมานสฺส เทฺว อุทกสฺส ธารา อนฺตลิกฺขา ปาตุภวนฺติ เอกา สีตสฺส เอกา อุณฺหสฺส เยน จกฺกวตฺติสตฺตสฺส อุทกกิจฺจํ กโรนฺติ มาตุ จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๔] ยถา สมฺปติชาโต โพธิสตฺโต สเมหิ ปาเทหิ ปถวิยํ ฐิตฺวา อุตฺตเรน อภิมุโข สตฺต ปทวีติหาเร คจฺฉติ เสตมฺหิ ฉตฺเต อนุธาริยมาเน สพฺพา จ ทิสา วิโลเกติ อาสภิญฺจ วาจํ ภาสติ

อคฺโคหมสฺมิ โลกสฺส เชฏฺโฐหมสฺมิ โลกสฺส เสฏฺโฐหมสฺมิ โลกสฺส อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ เอวเมว สมฺปติชาโต จกฺกวตฺติสตฺโต สเมหิ ปาเทหิ ปติฏฺฐหิตฺวา อุตฺตเรน อภิมุโข สตฺต ปทวีติหาเร คจฺฉติ เสตมฺหิ ฉตฺเต อนุธาริยมาเน สพฺพา จ ทิสา วิโลเกติ อาสภิญฺจ วาจํ ภาสติ อคฺโคหมสฺมิ โลกสฺส เชฏฺโฐหมสฺมิ โลกสฺส เสฏฺโฐหมสฺมิ โลกสฺส อยมนฺติมา ชาติ นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๕] ยถา โพธิสตฺตสฺส ชายมานสฺส มหโต อาโลกสฺส มหโต โอภาสสฺส มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาโว โหติ เอวเมว จกฺกวตฺติสตฺตสฺส ชายมานสฺส มหโต อาโลกสฺส มหโต โอภาสสฺส มหโต ภูมิจาลสฺส ปาตุภาโว โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๖] ยถา โพธิสตฺตสฺส ปกติกาโย สมนฺตา พฺยามํ โอภาสติ เอวเมว จกฺกวตฺติสตฺตสฺส ปกติกาโย สมนฺตา พฺยามํ โอภาสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๗] ยถา โพธิสตฺโต มหาสุปีนํ ปสฺสิ เอวเมว จกฺกวตฺติสตฺโต มหาสุปีนํ ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๖๘] น วตฺตพฺพํ ลกฺขณสมนฺนาคโต โพธิสตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ทฺวตฺติํสิมานิ ภิกฺขเว มหาปุริสสฺส มหาปุริสลกฺขณานิ เยหิ สมนฺนาคตสฺส มหาปุริสสฺส เทฺวว คติโย ภวนฺติ อนญฺญา สเจ อคารํ อชฺฌาวสติ ราชา โหติ จกฺกวตฺติ ธมฺมิโก

ธมฺมราชา จาตุรนฺโต วิชิตาวี ชนปทตฺถาวริยปฺปตฺโต สตฺตรตน-สมนฺนาคโต ตสฺสิมานิ สตฺต รตนานิ ภวนฺติ เสยฺยถีทํ จกฺกรตนํ หตฺถิรตนํ อสฺสรตนํ มณิรตนํ อิตฺถีรตนํ คหปติรตนํ ปริณายกรตนเมว สตฺตมํ ปโรสหสฺสํ โข ปนสฺส ปุตฺตา ภวนฺติ สูรา วีรงฺครูปา ปรเสนปฺปมทฺทนา โส อิมํ ปฐวึ สาครปริยนฺตํ อทณฺเฑน อสตฺเถน ธมฺเมน อภิวิชิย อชฺฌาวสติ เอวเมว ขฺวาหํ อิมาย จตุปาริสชฺชาย ธมฺมํ เทเสมิ เสยฺยถีทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ปญฺจินฺทฺริยานิ ปญฺจ พลานิ สตฺต โพชฺฌงฺคา อริยฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ยาวญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา ธมฺมา อภิญฺญาย เทสิตา เตสาหํ ภควโต สาวโกติ ปฏิชานามิ ยาวญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา ธมฺมา อภิญฺญาย เทสิตา เตสาหํ ภควโต สาวโกติ ปฏิชานามีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ตกฺขณสมนฺนาคโต โพธิสตฺโตติ ฯ

ตกฺขณกถา ฯ

นิยาโมกฺกนฺติกถา

[๘๖๘] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๗๐] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก หุตฺวา พุทฺโธ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๗๑] สาวโก หุตฺวา พุทฺโธ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุสฺสวิโยติ ฯ

• ที. ปา ๑๕๘ ฯ

น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๗๒] อนุสฺสวิโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา สยมฺภูติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา สยมฺภู โน วต เร วตฺตพฺเพ อนุสฺสวิโยติ ฯ

[๙๗๓] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควตา โพธิยา มูเล ตีณิเวสามญฺญผลานิ อภิสมฺพุทฺธานีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๗๔] นนุ ภควตา โพธิยา มูเล จตฺตาริ สามญฺญผลานิ อภิสมฺพุทฺธานีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควตา โพธิยา มูเล จตฺตาริ สามญฺญผลานิ อภิสมฺพุทฺธานิ โน วต เร วตฺตพฺเพ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ

[๙๗๕] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต ทุกฺกรการิกํ อกาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทสฺสนสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ทุกฺกรํ การิยํ กเรยฺยาติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๗๖] โพธิสตฺโต อปรนฺตปิ อกาสิ อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทสฺสนสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิเสยฺยาติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๗๗] อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย อายสฺมา อานนฺโท ภควโต สาวโกติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺม-

จริโย โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๗๘] จิตฺโต คหปติ หตฺถโก อาฬวโก ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย จิตฺโต คหปติ หตฺถโก อาฬวโก ภควโต สาวโกติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๗๙] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย น จ กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย น จ ภควโต สาวโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๘๐] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย น จ กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ อามนฺตา ฯ จิตฺโต คหปติ หตฺถโก อาฬวโก ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย น จ ภควโต สาวโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๘๑] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย น จ กสฺสปสฺส ภควโต สาวโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก ชาตึ วีติวตฺโต อสาวโก โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๘๘๒] น วตฺตพฺพํ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ

ภควตา กสฺสเป อหํ อานนฺท ภควติ พฺรหฺมจริยํ อจรึ อายตึ สมฺโพธายาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ

[๙๘๓] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ยนฺนุ วุตฺตํ ภควตา

สพฺพาภิภู สพฺพวิทูหมสฺมิ
สพฺเพสุ ธมฺเมสุ อนูปลิตฺโต
สพฺพญฺชโห ตณฺหกฺขเย วิมุตฺโต
สยํ อภิญฺญาย กมุทฺทิเสยฺยํ
น เม อาจริโย อตฺถิ สทิโส เม น วิชฺชติ
สเทวกสฺมิ์ โลกสฺมิ์ นตฺถิ เม ปฏิปุคฺคโล
อหํ หิ อรหา โลเก อหํ สตฺถา อนุตฺตโร
เอโกมฺหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ สีติภูโตสฺมิ นิพฺพุโต
ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตตุํ คจฺฉามิ กาสินํ ปุรํ
อนฺธภูตสฺมิ์ โลกสฺมิ์ อหญฺญิ์ อมตทุนฺทุภินฺติ
ยถา โข ตฺวํ อาวุโส ปฏิชานาสิ อรหสิ อนนฺตชินติ
มาทิสา เว ชินา โหนฺติ เย ปตฺตา อาสวกฺขยํ
ชิตา เม ปาปกา ธมฺมา ตสฺมาหํ อุปโก ชินติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ โพธิสตฺโต

---

๑. วิ. ม. ๑๔ ฯ ม. ม. ๔๕๖ ฯ

กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ

[๙๘๔] โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริญฺเญยฺยนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ปริญฺญาตนฺติ เม ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุํ อุทปาทิ ฯเปฯ อาโลโก อุทปาทิ อิทํ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจํ ปหาตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ปหีนนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ อิทํ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจํ สจฺฉิกาตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺฉิกตนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ อิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจํ ภาเวตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ภาวิตนฺติ เม ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทีติ[๑] อตฺเถวายํ สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ โพธิสตฺโต กสฺสปสฺส ภควโต ปาวจเน โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโยติ ฯ

นิยาโมกฺกนฺติกถา ฯ

---

๑ วิ. ม. ๑. ๑๙ ฯ สํ. มหาวาร. ๔๐๒ ฯ

[๙๘๕] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล จตูหิ ผสฺเสหิ จตูหิ เวทนาหิ จตูหิ สญฺญาหิ จตูหิ เจตนาหิ จตูหิ จิตฺเตหิ จตูหิ สทฺธาหิ จตูหิ วิริเยหิ จตูหิ สตีหิ จตูหิ สมาธีหิ จตูหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๘๖] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทฺวีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ตีหิ ผสฺเสหิ ตีหิ เวทนาหิ ฯเปฯ ตีหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๘๗] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทฺวีหิ ผสฺเสหิ ทฺวีหิ เวทนาหิ ฯเปฯ ทฺวีหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๘๘] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปนฺโน สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลังโกโล เอกพีชีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๘๙] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๐] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามี อนฺตรา ปรินิพฺพายี อุปหจฺจ ปรินิพฺพายี อสงฺขาร-ปรินิพฺพายี สสงฺขารปรินิพฺพายี อุทฺธโสโต อกนิฏฺฐคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๑] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปนฺโน สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลโกโล เอกวีชีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๒] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๓] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปนฺโน สตฺตกฺขตฺตุปรโม โกลโกโล เอกวี-ชีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๔] โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโต โสตาปนฺโนติ วตฺตพฺโพติ ฯ

อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โส โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๕] สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโต สกทาคามีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โส สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๖] อนาคามิผเลน สมนฺนาคโต อนาคามีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โส อนาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๗] โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโต โสตาปนฺโนติ ภตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โส โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๘] สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโต สกทาคามีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โส สกทาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๙๙๙] โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโต โสตาปนฺโนติ วตฺตพฺโพติ ฯ

อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน โส โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๐๐] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหตฺต-สจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๓๐๐๑] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติมคฺคํ วีติวตฺโต สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉं สีลพฺพตปรามาสं อปายคมนียं รागं อปายคมนียं โทสं อปายคมนียं โมหं วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๐๒] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผลं วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหตฺต-สจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผลं วีติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิ-ผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๐๓] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิมคฺคํ วีติวตฺโต โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๐๔] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผลํ วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผลํ วีติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๐๕] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล อนาคามิมคฺคํ วีติวตฺโต อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๐๖] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต

โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๐๗] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติมคฺคํ วีติวตฺโต สกฺกายทิฏฺฐึ ฯเปฯ อปายคมนิยํ โมหํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๐๘] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผลํ วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผลํ วีติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๐๙] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สกทาคามิมคฺคํ วีติวตฺโต โอพาริกํ กามราคํ โอพาริกํ พฺยาปาทํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๑๐] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สกทาคามิผลสจฺฉิ-

กิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๑๑] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติมคฺคํ วีติวตฺโต สกฺกายทิฏฺฐึ ฯเป ฯ อปายคมนิยํ โมหํ วีติวตฺโต เตน สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๐๑๒] น วตฺตพฺพํ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน ตีณิ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน ตีณิ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๑๓] น วตฺตพฺพํ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทฺวีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน เทฺว ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน เทฺว ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ จ อปริหีโน เตน

วต เร วตฺตพฺเพ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุวิหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๑๔] น วตฺตพฺพํ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน โสตาปตฺติผลํ ปฏิลทฺธํ เตน ฯ อปริหีโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน โสตาปตฺติผลํ ปฏิลทฺธํ เตน ฯ อปริหีโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๐๑๕] อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน ตีณิ ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ตีหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน จตฺตาโร มคฺคา ปฏิลทฺธา เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล จตูหิ มคฺเคหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๐๑๖] อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน เทฺว ผลานิ ปฏิลทฺธานิ เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทุวิหิ ผเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน ตโย มคฺคา ปฏิลทฺธา เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล

ตีหิ มคฺเคหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๑๗] สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน โสตาปตฺติผลํ ปฏิลทฺธํ เตน ฯ อปริหีโนติ ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล โสตาปตฺติผเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺเนน ปุคฺคเลน เทฺว มคฺคา ปฏิลทฺธา เตหิ ฯ อปริหีโนติ ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ทฺวีหิ มคฺเคหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อปราปิ สมนฺนาคตกถา ฯ

สพฺพสญฺโญชนปฺปหานกถา

[๑๐๑๘] สพฺพสญฺโญชนานํ ปหานํ อรหตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๑๙] อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตมคฺเคน สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒๐] อรหตฺตมคฺเคน สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ปชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตินฺนํ สญฺโญชนานํ ปหานํ โสตาปตฺติผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตินฺนํ สญฺโญชนานํ ปหานํ โสตาปตฺติผลํ วุตฺตํ ภควตา โน จ วต เร วตฺตพฺเพ

อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตมคฺเคน โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒๑] อรหตฺตมคฺเคน โอฬาริกํ กามราคํ โอฬาริกํ พฺยาปาทํ ปชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวํ สกทาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวํ สกทาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ

[๑๐๒๒] อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตมคฺเคน อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒๓] อรหตฺตมคฺเคน อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ปชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราคพฺยาปาทานํ อนวเสสปฺปหานํ อนาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราคพฺยาปาทานํ อนวเสสปฺปหานํ อนาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ

[๑๐๒๔] อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ รูปราค อรูปราค มาน อุทฺธจฺจ อวิชฺชาย อนวเส-

สปฺปหานํ อรหตฺตํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปราค-อรูปราค มาน อุทฺธจฺจ อวิชฺชาย อนวเสสปฺปหานํ อรหตฺตํ วุตฺตํ ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหตฺตมคฺเคน สพฺเพ สญฺโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ

[๑๐๒๕] น วตฺตพฺพํ สพฺพสญฺโญชนานํ ปหานํ อรหตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหโต สพฺเพ สญฺโญชนา ปหีนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต สพฺเพ สญฺโญชนา ปหีนา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพสญฺโญชนานํ ปหานํ อรหตฺตนฺติ ฯ

สพฺพสญฺโญชนปฺปหานกถา ฯ

จตุตฺโถ วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

คิหิสฺส อรหา สห อุปปตฺติยา อรหา
อรหโต สพฺเพ ธมฺมา อนาสวา อรหา
จตูหิ ผเลหิ สมนฺนาคโต เอวเมว
ฉหิ อุเปกฺขาหิ โพธิยา พุทฺโธ สห
ลกฺขณ สมนฺนาคโต โพธิสตฺโต
โอกฺกนฺตนิยาโม จริตพฺรหฺมจริโย
ปฏิปนฺนโก ผเลน สมนฺนาคโต
สพฺพสญฺโญชนานํ ปหานํ อรหตฺตนฺติ ฯ

วิมุตฺตกถา

[๑๐๒๖] วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยํ กิญฺจิ วิมุตฺติญาณํ สพฺพนฺตํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจเวกฺขณญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โคตฺรภุโน ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒๗] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปนฺนสฺส ญาณํ โสตาปตฺติผลํ ปตฺตสฺส ปฏิลทฺธสฺส อธิคตสฺส สจฺฉิกตสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิสฺส ญาณํ สกทาคามิผลํ ปตฺตสฺส ปฏิลทฺธสฺส อธิคตสฺส สจฺฉิกตสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิสฺส ญาณํ อนาคามิผลํ ปตฺตสฺส ปฏิลทฺธสฺส อธิคตสฺส สจฺฉิกตสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ญาณํ อรหตฺตํ ปตฺตสฺส ปฏิลทฺธสฺส อธิคตสฺส สจฺฉิกตสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒๘] โสตาปตฺติผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๒๙] โสตาปตฺติผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปตฺตสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปตฺตสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปตฺตสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปตฺตสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามิผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปตฺตสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย

ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปคฺคลสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตผลสมงฺคิสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปคฺคลสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ ตญฺจ ผลํ ปคฺคลสฺส ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

วิมุตฺตกถา ฯ

เสกฺขญาณกถา

[๑๐๓๐] เสกฺขสฺส เสกฺขํ ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสกฺโข เสกฺขํ ธมฺมํ ชานาติ ปสฺสติ ทิฏฺฐํ วิทิตํ สจฺฉิกตํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ เสกฺโข เสกฺขํ ธมฺมํ น ชานาติ น ปสฺสติ อทิฏฺฐํ อวิทิตํ อสจฺฉิกตํ น อุปสมฺปชฺช วิหรติ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เสกฺโข เสกฺขํ ธมฺมํ น ชานาติ น ปสฺสติ อทิฏฺฐํ อวิทิตํ อสจฺฉิกตํ น อุปสมฺปชฺช วิหรติ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรติ โน วต เร วตฺตพฺเพ เสกฺขสฺส เสกฺขํ ญาณํ อตฺถีติ ฯ

[๑๐๓๑] เสกฺขสฺส เสกฺขํ ญาณํ อตฺถิ เสกฺโข เสกฺขํ ธมฺมํ ชานาติ ปสฺสติ ทิฏฺฐํ วิทิตํ สจฺฉิกตํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เสกฺขสฺส เสกฺขํ ญาณํ

อตฺถิ เสกฺโข อเสกฺขํ ธมฺมํ ชานาติ ปสฺสติ ทิฏฺฐํ วิทิตํ สจฺฉิกตํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓๒] เสกฺขสฺส อเสกฺขํ ญาณํ อตฺถิ เสกฺโข อเสกฺขํ ธมฺมํ น ชานาติ น ปสฺสติ อทิฏฺฐํ อวิทิตํ อสจฺฉิกตํ น อุปสมฺปชฺช วิหรติ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อเสกฺขสฺส อเสกฺขํ ญาณํ อตฺถิ อเสกฺโข อเสกฺขํ ธมฺมํ น ชานาติ น ปสฺสติ อทิฏฺฐํ อวิทิตํ อสจฺฉิกตํ น อุปสมฺปชฺช วิหรติ น กาเยน ผุสิตฺวา วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓๓] เสกฺขสฺส อเสกฺขํ ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ โคตฺรภุโน ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติมคฺเค ญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ฯเปฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อรหตฺเต ญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓๔] น วตฺตพฺพํ เสกฺขสฺส อเสกฺขํ ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา อานนฺโท เสกฺโข ภควา อุพฺพาโรติ ชานาติ สารีปุตฺโต เถโร มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร อุพฺพาโรติ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อายสฺมา อานนฺโท เสกฺโข ภควา

อุพาโรติ ชานาติ สารีปุตฺโต เถโร มหาโมคฺคลฺลาโน เถโร อุพาโรติ ชานาติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ เสกฺขสฺส อเสกฺขํ ญาณํ อตฺถีติ ฯ

อเสกฺขญาณกถา ฯ

วิปริตกถา

[๑๐๓๕] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิจฺเจ นิจฺจนฺติ วิปริเยโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺเข สุขนฺติ ฯเปฯ อนตฺตนิ อตฺตาติ ฯเปฯ อสุเภ สุภนฺติ วิปริเยโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓๖] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ननु กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กุสลํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ

[๑๐๓๗] อนิจฺเจ นิจฺจนฺติ วิปริเยโส โส จ อกุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณํ ตญฺจ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺเข สุขนฺติ ฯเปฯ อนตฺตนิ อตฺตาติ ฯเปฯ อสุเภ สุภนฺติ วิปริเยโส โส จ อกุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณํ ตญฺจ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓๗] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปรีเต ญาณํ ตญฺจ กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิจฺเจ นิจฺจนฺติ วิปริเยโส โส จ กุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปรีเต ญาณํ ตญฺจ กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺเข สุขนฺติ ฯเปฯ อนตฺตนิ อตฺตาติ ฯเปฯ อสุภา สุภนฺติ วิปริเยโส โส จ กุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๓๘] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปรีเต ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปชฺเชยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปรีเต ญาณนฺติ ฯ

[๑๐๔๐] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปรีเต ญาณํ อรหา ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต วิปริเยโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๔๑] อตฺถิ อรหโต วิปริเยโสติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต สญฺญาวิปริเยโส จิตฺตวิปริเยโส ทิฏฺฐิวิปริเยโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๔๒] นตฺถิ อรหโต สญฺญาวิปริเยโส จิตฺตวิปริเยโส ทิฏฺฐิ-วิปริเยโสติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ อรหโต สญฺญาวิปริเยโส จิตฺตวิปริเยโส ทิฏฺฐิวิปริเยโส โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต วิปริเยโสติ ฯ

[๑๐๔๓] น วตฺตพฺพํ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปชฺชนฺตสฺส สพฺเพว ปฐวี โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ

[๑๐๔๔] ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปฐวี อตฺถิ อตฺถิ จ โกจิ ปฐวิ ปฐวิโต สมาปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปฐวี อตฺถิ อตฺถิ จ โกจิ ปฐวิ ปฐวิโต สมาปชฺชติ โน จสฺส วตฺตพฺเพ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ

[๑๐๔๕] ปฐวี อตฺถิ ปฐวิ ปฐวิโต สมาปชฺชนฺตสฺส วิปรีตํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ อตฺถิ นิพฺพานํ นิพฺพานโต สมาปชฺชนฺตสฺส วิปรีตํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส วิปริเต ญาณนฺติ ฯ

วิปรีตกถา ฯ

นิยามกถา

[๑๐๔๖] อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิยตสฺส อนิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๔๗] นิยตสฺส อนิยามคมนาย นตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ

อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๔๘] อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิยตสฺส ฯ นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๔๙] นิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๐] อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิยตสฺส อนิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๑] อนิยตสฺส อนิยามคมนาย นตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๒] อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ นิยาโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๓] อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ สติปฏฺฐานา ฯเปฯ สมฺมปฺปธานา อิทฺธิปาทา อินฺทฺริยา พลา โพชฺฌงฺคาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๔] อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ นิยาโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ นิยาโม โน วต เร วตฺตพฺเพ อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ

[๑๐๕๕] อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ สติปฏฺฐานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนิยตสฺส นิยามคมนาย นตฺถิ โพชฺฌงฺคา โน วต เร วตฺตพฺเพ อนิยตสฺส นิยามคมนาย

อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ

[๑๐๕๖] อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โคตฺรภุโน ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติมคฺเค ญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๗] โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ฯเปฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อรหตฺเต ญาณํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๕๘] น วตฺตพฺพํ อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา ชานาติ อยํ ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิสฺสตีติ ภพฺโพ อยํ ปุคฺคโล ธมฺมํ อภิสเมตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา ชานาติ อยํ ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิสฺสตีติ ภพฺโพ อยํ ปุคฺคโล ธมฺมํ อภิสเมตุํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณนฺติ ฯ

นิยามกถา ฯ

ปฏิสมฺภิทากถา

[๑๐๕๙] สพฺพํ ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมติญาณํ

ปฏิสมฺภิทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมติญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ สมฺมตี ชานนฺติ สพฺเพ เต ปฏิสมฺภิทปฺปตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพํ ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ เจโตปริยาเย ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เจโตปริยาเย ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ ปรจิตฺตํ ชานนฺติ สพฺเพ เต ปฏิสมฺภิทปฺปตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๖๐] สพฺพํ ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพา ปญฺญา ปฏิสมฺภิทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา ปญฺญา ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐวีกสิณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ ปญฺญา สา ปญฺญา ปฏิสมฺภิทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อาโปกสิณํ ฯเปฯ เตโชกสิณํ ฯเปฯ วาโยกสิณํ ฯเปฯ นีลกสิณํ ฯเปฯ ปีตกสิณํ ฯเปฯ โลหิตกสิณํ ฯเปฯ โอทาตกสิณํ ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนํ ฯเปฯ วิญฺญาณญฺจายตนํ ฯเปฯ อากิญฺจญฺญายตนํ ฯเปฯ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส ฯเปฯ ทานํ ททนฺตสฺส ฯเปฯ จีวรํ ททนฺตสฺส ฯเปฯ ปิณฺฑปาตํ ททนฺตสฺส ฯเปฯ เสนาสนํ ททนฺตสฺส ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ททนฺตสฺส อตฺถิ ปญฺญา สา ปญฺญา ปฏิสมฺภิทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๖๑] น วตฺตพฺพํ สพฺพํ ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ อามนฺตา ฯ

อตฺถิ โคกุตฺตรา ปญฺญา. สา ปญฺญา น ปฏิสมฺภิทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ สพฺพํ ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ ฯ

ปฏิสมฺภิทากถา ฯ

สมฺมติญาณกถา

[๑๐๖๒] น วตฺตพฺพํ สมฺมติญาณํ สจฺจารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปจฺจกฺขญาณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ ญาณํ ปจฺจกฺขญาณญฺจ สมฺมติสจฺจมฺหีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปจฺจกฺขญาณํ สมาปตฺติ สมาปนฺนสฺส อตฺถิ ญาณํ ปจฺจกฺขญาณญฺจ สมฺมติสจฺจมฺหิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สมฺมติญาณํ สจฺจารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ

[๑๐๖๓] น วตฺตพฺพํ สมฺมติญาณํ สจฺจารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อาโปกสิณํ ฯเปฯ เตโชกสิณํ ฯเปฯ กิตานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ททนฺตสฺส อตฺถิ ญาณํ กิตานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร จ สมฺมติสจฺจมฺหีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กิตานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ททนฺตสฺส อตฺถิ ญาณํ กิตานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร จ สมฺมติสจฺจมฺหิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สมฺมติญาณํ สจฺจารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ

[๑๐๖๔] สมฺมติญาณํ สจฺจารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมติญาณกถา ฯ

จิตฺตารมฺมณกถา

[๑๐๖๕] เจโตปริยาเย ญาณํ จิตฺตารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ สราคํ จิตฺตํ สราคํ จิตฺตนฺติ ปชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ สราคํ จิตฺตํ สราคํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ เจโตปริยาเย ญาณํ จิตฺตารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ วีตรากํ จิตฺตํ วีตรากํ จิตฺตนฺติ ฯเปฯ สโทสํ จิตฺตํ ฯเปฯ วีตโทสํ จิตฺตํ สโมหํ จิตฺตํ วีตโมหํ จิตฺตํ สงฺขิตฺตํ จิตฺตं วิกฺขิตฺตํ จิตฺตं มหคฺคตं จิตฺตं อมหคฺคตं จิตฺตं สอุตฺตรं จิตฺตं อนุตฺตรं จิตฺตं สมาหิตं จิตฺตं อสมาหิตं จิตฺตं วิมุตฺตं จิตฺตं ฯเปฯ อวิมุตฺตं จิตฺตं อวิมุตฺตं จิตฺตนฺติ ปชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อวิมุตฺตं จิตฺตं อวิมุตฺตं จิตฺตนฺติ ปชานาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ เจโตปริยาเย ญาณํ จิตฺตารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ

[๑๐๖๖] ผสฺสารมฺมเณ ญาณํ วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ หญฺจิ ผสฺสารมฺมเณ ญาณํ วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ เจโตปริยาเย ญาณํ จิตฺตารมฺมณญฺเจว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ เวทนารมฺมเณ ญาณํ ฯเปฯ สญฺญารมฺมเณ ญาณํ เจตนารมฺมเณ ญาณํ จิตฺตารมฺมเณ ญาณํ สทฺธารมฺมเณ ญาณํ วิริยารมฺมเณ ญาณํ สติารมฺมเณ ญาณํ สมาธารมฺมเณ ญาณํ ปญฺญารมฺมเณ ญาณํ ฯเปฯ ราคารมฺมเณ ญาณํ ฯเปฯ โทสารมฺมเณ ญาณํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปารมฺมเณ ญาณํ วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อโนตฺตปฺปารมฺมเณ ญาณํ วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ เจโตปริยาเย ญาณํ จิตฺตารมฺมณญฺเจว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ

[๑๐๖๗] ผสฺสารมฺมเณ ญาณํ น วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺสปริยาเย ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนารมฺมเณ ญาณํ ฯเปฯ สญฺญารมฺมเณ ญาณํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปารมฺมเณ ญาณํ น วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อโนตฺตปฺปปริยาเย ญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๖๘] น วตฺตพฺพํ เจโตปริยาเย ญาณํ จิตฺตารมฺมณญฺเจว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เจโตปริยาเย ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เจโตปริยาเย ญาณํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ

เจโตปริยาเย ญาณ์ จิตฺตารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ
จิตฺตารมฺมณกถา ฯ

อนาคตญาณกถา

[๑๐๖๙] อนาคเต ญาณ์ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ มูลโต ชานาติ เหตุโต ชานาติ นิทานโต ชานาติ สมุภวโต ชานาติ ปภวโต ชานาติ สมุฏฺฐานโต ชานาติ อาหารโต ชานาติ อารมฺมณโต ชานาติ ปจฺจยโต ชานาติ สมุทยโต ชานาตีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๐] อนาคเต ญาณ์ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ เหตุปจฺจยตํ ชานาติ อารมฺมณปจฺจยตํ ชานาติ อธิปติปจฺจยตํ ชานาติ อนนฺตรปจฺจยตํ ชานาติ สมนนฺตรปจฺจยตํ ชานาตีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๑] อนาคเต ญาณ์ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ โคตฺรภุโน ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติมคฺเค ญาณ์ อตฺถีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผเล ญาณ์ อตฺถีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ฯเปฯ อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย ฯเปฯ อรหตฺตสจฺฉิกิริยาย ปฏิปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส อรหตฺเต ญาณ์ อตฺถีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๒] น วตฺตพฺพํ อนาคเต ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปาฏิปุคฺคลสฺส โข อานนฺท ตโย อนฺตรายา ภวิสฺสนฺติ อตฺถิโต วา อุทกโต วา มิถุเภทา วาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อนาคเต ญาณํ อตฺถีติ ฯ

อนาคตญาณกถา ฯ

ปจฺจุปฺปนฺนญาณกถา

[๑๐๗๓] ปจฺจุปฺปนฺเน ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน ญาเณน ตํ ญาณํ ชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เตน ญาเณน ตํ ญาณํ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน ญาเณน ตํ ญาณํ ญาณนฺติ ชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เตน ญาเณน ตํ ญาณํ ญาณนฺติ ชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ ญาณํ ตสฺส ญาณสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ตํ ญาณํ ตสฺส ญาณสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน ผสฺเสน ตํ ผสฺสํ ผุสตีติ ตาย เวทนาย ตํ เวทนํ เวเทตีติ ตาย สญฺญาย ตํ สญฺญํ สญฺชานาตีติ ตาย เจตนาย ตํ เจตนํ เจเตตีติ เตน จิตฺเตน ตํ จิตฺตํ จินฺเตตีติ เตน วิตกฺเกน ตํ วิตกฺกํ วิตกฺเกตีติ เตน วิจาเรน ตํ วิจารํ วิจาเรตีติ ตาย ปีติยา ตํ ปีตึ ปียายตีติ ตาย สุขยา ตํ สุขํ สุขตีติ ตาย

---

๑ วิ. ม. ๒. ๙๔ ฯ

ปญฺญาย ตํ ปญฺญํ ปชานาติ เตน ขกฺเตน ตํ ขกฺกํ ฉินฺทติ เตน ผรสุนา ตํ ผรสุ๋ ตจฺฉติ ตาย กุฐาริยา ตํ กุฐาริ๋ ตจฺฉติ ตาย วาสิยา ตํ วาสิ๋ ตจฺฉติ ตาย สูจิยา ตํ สูจิ๋ สิพฺเพติ เตน องฺคุตฺตเกน ตํ องฺคุตฺตกฺกํ ปรามสติ เตน นาสิกเกน ตํ นาสิกกฺกํ ปรามสติ เตน มตฺตเกน ตํ มตฺตกฺกํ ปรามสติ เตน คูเถน ตํ คูถ๋ โธวติ เตน มุตฺเตน ตํ มุตฺตกฺกํ โธวติ เตน เขเฬน ตํ เขฬ๋ โธวติ เตน ปุพฺเพน ตํ ปุพฺพ๋ โธวติ เตน โลหิเตน ตํ โลหิตกฺกํ โธวตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๔] น วตฺตพฺพ๋ ปจฺจุปฺปนฺเน ญาณ๋ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สพฺพสงฺขาเร อนิจฺจโต ทิฏฺเฐ ตมฺปี ญาณ๋ อนิจฺจโต ทิฏฺฐ๋ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สพฺพสงฺขาเร อนิจฺจโต ทิฏฺเฐ ตมฺปี ญาณ๋ อนิจฺจโต ทิฏฺฐ๋ โหติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปจฺจุปฺปนฺเน ญาณ๋ อตฺถีติ ฯ

ปจฺจุปฺปนฺนญาณกถา ฯ

ผลญาณกถา

[๑๐๗๕] สาวกสฺส ผเล ญาณ๋ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก ผลสฺสกตํ ปญฺญาเปตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาวกสฺส ผเล ญาณ๋ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ สาวกสฺส ผลปโรปริยตฺตํ

อินฺทฺริยปโรปริยตฺตํ ปุคฺคลปโรปริยตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาวกสฺส ผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ สาวกสฺส ขนฺธปญฺญตฺติ อายตนปญฺญตฺติ ธาตุปญฺญตฺติ สจฺจปญฺญตฺติ อินฺทฺริยปญฺญตฺติ ปุคฺคลปญฺญตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาวกสฺส ผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก ชิโน สตฺถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี ธมฺมสามี ธมฺมปฏิสรโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาวกสฺส ผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก อนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส อุปฺปาเทตา อสญฺชาตสฺส มคฺคสฺส สญฺชเนตา อนกฺขาตสฺส มคฺคสฺส อกฺขาตา มคฺคญฺญู มคฺควิทู มคฺโคกวิโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๖] น วตฺตพฺพํ สาวกสฺส ผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวโก อญฺญาณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ สาวกสฺส ผเล ญาณํ อตฺถีติ ฯ

ผลญาณกถา ฯ

ปญฺจโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

วิมุตฺติญาณํ วิมุตฺตํ เสกฺขสฺส อเสกฺขํ ญาณํ
วิปริเตญาณํ อนิยตสฺส นิยามคมนาย อตฺถิ ญาณํ
สพฺพํ ญาณํ ปฏิสมฺภิทาติ สมฺมติญาณํ
เจโตปริยาเย ญาณํ อนาคเต ญาณํ

ปจฺจุปฺปนฺเน ญาณํ สาวกสฺส ผเล ญาณนฺติ ฯ

มหาปณฺณาสโก ฯ

สตฺตูปลทฺธิ อุปหาโร พลํ ทิฏฺฐิ อรหา ๆ วิมุตฺติปญฺจมํ ฯ

นิยามกถา

[๑๐๗๗] นิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ตาณํ เลณํ สรณํ ปรายนํ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๘] นิยาโม อสงฺขโต นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ เทฺว เลณานิ เทฺว สรณานิ เทฺว ปรายนานิ เทฺว อจฺจุตานิ เทฺว อมตานิ เทฺว นิพฺพานานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิพฺพานานีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ทฺวินฺนํ นิพฺพานานํ อุจฺจนีจตา หีนปฺปณีตตา อุกฺกสาวกโส ตีมา วา เภโท วา ราชิ วา อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๗๙] นิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ นิยามํ โอกฺกมนฺติ ปฏิลภนฺติ อุปฺปาเทนฺติ สมุปฺปาเทนฺติ อุฏฺฐาเปนฺติ สมุฏฺฐาเปนฺติ นิพฺพตฺเตนฺติ อภินิพฺพตฺเตนฺติ ชเนนฺติ สญฺชเนนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ อสงฺขตํ โอกฺกมนฺติ ปฏิลภนฺติ อุปฺปาเทนฺติ สมุปฺปาเทนฺติ อุฏฺฐาเปนฺติ สมุฏฺฐาเปนฺติ นิพฺพตฺเตนฺติ อภินิพฺพตฺเตนฺติ

ชเนนฺติ สญฺชเนนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๐] นิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิยาโม สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺตินิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติมคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺตินิยาโม สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามินิยาโม ฯเปฯ อนาคามินิยาโม ฯเปฯ อรหตฺตนิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตมคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตนิยาโม สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๑] โสตาปตฺตินิยาโม อสงฺขโต ฯเปฯ อรหตฺตนิยาโม อสงฺขโต นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจ อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปญฺจ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจ ตาณานิ ฯเปฯ อนุตฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๒] นิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยาโม อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มิจฺฉตฺตนิยาโม สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมตฺตนิยาโม สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๓] น วตฺตพฺพํ นิยาโม อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิยาเม อุปฺปชฺช นิรุทฺเธ อนิยโต โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

เตน หิ นิยาโม อสงฺขโตติ ฯ มิจฺฉตฺตนิยาเม อุปฺปชฺช นิรุทฺเธ อนิยโต โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ มิจฺฉตฺตนิยาโม อสงฺขโตติ ฯ

นิยามกถา ฯ

ปฏิจฺจสมุปฺปาทกถา

[๑๐๘๔] ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ตาณํ เลณํ สรณํ ปรายนํ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโต นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ เทฺว เลณานิ เทฺว สรณานิ เทฺว ปรายนานิ เทฺว อจฺจุตานิ เทฺว อมตานิ เทฺว นิพฺพานานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว นิพฺพานานีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ทฺวินฺนํ นิพฺพานานํ อุจฺจนีจตา หีนปฺปณีตตา อุกฺกฏฺฐาวกฏฺโฐ สีมา วา เภโท วา ราชิ วา อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๕] ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา อสงฺขตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชา สงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา อสงฺขตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ อสงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ สงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ อสงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ สงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ อสงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ชาติปจฺจยา ชรามรณํ สงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๖] น วตฺตพฺพํ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ชาติปจฺจยา ภิกฺขเว ชรามรณํ อุปฺปาทา วา ตถาคตานํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตานํ ฐิตาว สา ธาตุ ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา อิทปฺปจฺจยตา ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา อาจิกฺขติ เทเสติ ปญฺญเปติ ปฏฺฐเปติ วิวรติ วิภชติ อุตฺตานีกโรติ ปกาสยติ จาห ชาติปจฺจยา ภิกฺขเว

ชรามรณนฺ ภวปจฺจยา ภิกฺขเว ชาติ ฯเปฯ อวิชฺชาปจฺจยา ภิกฺขเว สงฺขารา อุปฺปาทา วา ตถาคตานนฺ อนุปฺปาทา วา ตถาคตานนฺ ฐิตาว สา ธาตุ ฯเปฯ ปจฺจยตาติ จาห อวิชฺชาปจฺจยา ภิกฺขเว สงฺขารา อิติ โข ภิกฺขเว ยา ตตฺร ตถตา อวิตถตา อนญฺญถตา อิทปฺปจฺจยตา อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปฏิจฺจสมุปฺปาโทติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อสงฺขโตติ ฯ

[๑๐๘๗] อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาราติ ยา ตตฺร ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา อสงฺขตา นิพฺพานนฺ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนุตริกา วาติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๘] อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาราติ ยา ตตฺร ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา อสงฺขตา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณนฺติ ยา ตตฺร ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา อสงฺขตา นิพฺพานนฺ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีณิ อสงฺขตานีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตีณิ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีณิ ตาณานิ ฯเปฯ อนุตริกา วาติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๘๙] อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาราติ ยา ตตฺร ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา อสงฺขตา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณนฺติ ยา ตตฺร ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา อสงฺขตา ฯเปฯ ชาติปจฺจยา ชรามรณนฺติ

* ส. นิ. ๒๔ ฯ

ยา ตตฺถ ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา- อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺข-
ตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ
ทฺวาทส อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส ตาณานิ ทฺวาทส
เตณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ปฏิจฺจสมุปฺปาทกถา ฯ

สจฺจกถา

[๓๐๙๐] จตฺตาริ สจฺจานิ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตฺตาริ
ตาณานิ จตฺตาริ เตณานิ จตฺตาริ สรณานิ จตฺตาริ ปรายนานิ
จตฺตาริ อจฺจุตานิ จตฺตาริ อมตานิ จตฺตาริ นิพฺพานานีติ ฯ น เหวํ
วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จตฺตาริ นิพฺพานานีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ จตุนฺนํ
นิพฺพานานํ อุจฺจนีจตา หีนปฺปณีตตา อุกฺกสาวกโส สมา วา เภโท
วา ราชิ วา อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๐๙๑] ทุกฺขสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขํ อสงฺขตนฺติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺขสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ
กายิกํ ทุกฺขํ เจตสิกํ ทุกฺขํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา
อสงฺขตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ
อามนฺตา ฯ สมุทโย อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ
สมุทยสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามตณฺหา ภวตณฺหา

วิภวตณฺหา อสงฺขตาติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ อสงฺขโตติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๒] ทุกฺขํ สงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขสจฺจํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายิกํ ทุกฺขํ เจตสิกํ ทุกฺขํ โสกปริเทว-ทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขสจฺจํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทโย สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สมุทยสจฺจํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา สงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมุทยสจฺจํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสจฺจํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมา-สมาธิ สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสจฺจํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๓] นิโรธสจฺจํ อสงฺขตํ นิโรโธ อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขสจฺจํ อสงฺขตํ ทุกฺขํ อสงฺขตนฺติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธสจฺจํ อสงฺขตํ นิโรโธ อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สมุทยสจฺจํ อสงฺขตํ สมุทโย อสงฺขโตติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธสจฺจํ อสงฺขตํ นิโรโธ อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสจฺจํ อสงฺขตํ มคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๔] ทุกฺขสจฺจํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรธสจฺจํ อสงฺขตนฺติ นิโรโธ สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมุทยสจฺจํ อสงฺขตนฺติ สมุทโย สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรธสจฺจํ อสงฺขตนฺติ นิโรโธ สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสจฺจํ อสงฺขตนฺติ มคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรธสจฺจํ อสงฺขตนฺติ นิโรโธ สงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๕] น วตฺตพฺพํ จตฺตาริ สจฺจานิ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว ตถานิ อวิตถานิ อนญฺญถานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ อิทํ ทุกฺขนฺติ ภิกฺขเว ตถเมตํ อวิตถเมตํ อนญฺญถเมตํ ฯเปฯ อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ฯเปฯ อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ฯเปฯ อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ตถเมตํ อวิตถเมตํ อนญฺญถเมตํ อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ตถานิ อวิตถานิ อนญฺญถานีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ จตฺตาริ สจฺจานิ อสงฺขตานีติ ฯ

สจฺจกถา ฯ

อารุปฺปกถา

[๑๐๙๖] อากาสานญฺจายตนํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ

---

* ขุ. ป. ๓๕๑ ฯ

ตาณ์ เถณ์ ส์รณ์ ปรายน์ อจฺจุต์ อมตนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อากาส์านญฺจายตน์ อส์งฺขต์ นิพฺพาน์ อส์งฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อส์งฺขตานีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อส์งฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อากาส์านญฺจายตน์ อส์งฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อากาส์านญฺจายตน์ ภโว คติ ส์ตฺตาวาโส ส์ส์าโร โยนิ วิญฺญาณฏฺ์ีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อส์งฺขต์ ภโว คติ ส์ตฺตาวาโส ส์ส์าโร โยนิ วิญฺญาณฏฺ์ีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อากาส์านญฺจายตนูปค์ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อส์งฺขตูปค์ กมฺมนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อากาส์านญฺจายตนูปคา ส์ตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อส์งฺขตูปคา ส์ตฺตาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๗] อากาส์านญฺจายตเน ส์ตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อส์งฺขเต ส์ตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๘] อากาส์านญฺจายตเน อตฺถิ เวทนา ส์ญฺญา ส์งฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อส์งฺขเต อตฺถิ เวทนา ส์ญฺญา ส์งฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อากาส์านญฺจายตน์ จตุโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อส์งฺขต์ จตุโวการภโวติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๐๙๙] น วตฺตพฺพํ จตฺตาโร อารุปฺปา อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ จตฺตาโร อารุปฺปา อเนชา วุตฺตา ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาโร อารุปฺปา อเนชา วุตฺตา ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ จตฺตาโร อารุปฺปา อสงฺขตาติ ฯ

อารุปฺปกถา ฯ

นิโรธสมาปตฺติกถา

[๑๑๐๐] นิโรธสมาปตฺติ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ตาณํ เลณํ สรณํ ปรายนํ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธสมาปตฺติ อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนุตฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธสมาปตฺติ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ นิโรธสมาปชฺชนฺติ ปฏิลภนฺติ อุปฺปาเทนฺติ สมุปฺปาเทนฺติ อุฏฺฐาเปนฺติ สมุฏฺฐาเปนฺติ นิพฺพตฺเตนฺติ อภินิพฺพตฺเตนฺติ ชเนนฺติ สญฺชเนนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ อสงฺขตํ สมาปชฺชนฺติ ปฏิลภนฺติ อุปฺปาเทนฺติ สมุปฺปาเทนฺติ อุฏฺฐาเปนฺติ สมุฏฺฐาเปนฺติ นิพฺพตฺเตนฺติ อภินิพฺพตฺเตนฺติ ชเนนฺติ สญฺชเนนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรโธ โวทานํ วุฏฺฐานํ ปญฺญายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขตา โวทานา วุฏฺฐานา

ปญฺญายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธํ สมาปชฺชนฺตสฺส ปฐมํ นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร ตโต กายสงฺขาโร ตโต จิตฺต-สงฺขาโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขตํ สมาปชฺชนฺตสฺส ปฐมํ นิรุชฺฌติ วจีสงฺขาโร ตโต กายสงฺขาโร ตโต จิตฺตสงฺขาโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธา วุฏฺฐหนฺตสฺส ปฐมํ อุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร ตโต กายสงฺขาโร ตโต วจีสงฺขาโรติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขตา วุฏฺฐหนฺตสฺส ปฐมํ อุปฺปชฺชติ จิตฺตสงฺขาโร ตโต กายสงฺขาโร ตโต วจีสงฺขาโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๑] นิโรธา วุฏฺฐิตํ ตโย ผสฺสา ผุสนฺติ สุญฺญโต ผสฺโส อนิมิตฺโต ผสฺโส อปฺปณิหิโต ผสฺโสติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขตา วุฏฺฐิตํ ตโย ผสฺสา ผุสนฺติ สุญฺญโต ผสฺโส อนิมิตฺโต ผสฺโส อปฺปณิหิโต ผสฺโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๒] นิโรธา วุฏฺฐิตสฺส วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ โหติ วิเวกโปณํ วิเวกปพฺภารนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขตา วุฏฺฐิตสฺส วิเวกนินฺนํ จิตฺตํ โหติ วิเวกโปณํ วิเวกปพฺภารนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๓] น วตฺตพฺพํ นิโรธสมาปตฺติ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺข-ตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ นิโรธสมาปตฺติ อสงฺขตาติ ฯ

นิโรธสมาปตฺติกถา ฯ

อากาสกถา

[๑๑๐๔] อากาโส อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ตาณํ เลณํ สรณํ ปรายนํ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๕] อากาโส อสงฺขโต นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๖] อากาโส อสงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ อนากาสํ อากาสํ กโรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ สงฺขตํ อสงฺขตํ กโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๗] อตฺถิ เกจิ อากาสํ อนากาสํ กโรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ อสงฺขตํ สงฺขตํ กโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๘] อากาเส ปกฺขิโน คจฺฉนฺติ จนฺทิมสุริยา คจฺฉนฺติ ตารกรูปานิ คจฺฉนฺติ อิทฺธึ วิกุพฺพนฺติ พาหุํ จาเลนฺติ ปาณึ จาเลนฺติ เลฑฺฑุํ ขิปนฺติ ลคุฬํ ขิปนฺติ อิทฺธึ ขิปนฺติ อุสุํ ขิปนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขเต ปกฺขิโน คจฺฉนฺติ จนฺทิมสุริยา คจฺฉนฺติ ตารกรูปานิ คจฺฉนฺติ อิทฺธึ วิกุพฺพนฺติ พาหุํ จาเลนฺติ ปาณึ จาเลนฺติ เลฑฺฑุํ ขิปนฺติ ลคุฬํ ขิปนฺติ อิทฺธึ ขิปนฺติ อุสุํ ขิปนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๐๙] อากาสํ ปริวาเรตฺวา ฆรานิ กโรนฺติ โกฏฺฐานิ กโรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺฆฏฺฏสฺส ปริวาเรตฺวา ฆรานิ กโรนฺติ โกฏฺฐานิ กโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๐] อุทปาเน ขณฺฑมาเน อนากาโส อากาโส โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺฆฏฺฏสฺส อสงฺฆฏฺฏสฺส โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๑] ตุจฺฉอุทปาเน ปูริยมาเน ตุจฺฉโกฏฺฐเส ปูริยมาเน ตุจฺฉกุมฺภิยา ปูริยมานาย อากาโส อนุครายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺฆฏฺฏสฺส อนุครายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๒] น วตฺตพฺพํ อากาโส อสงฺฆฏฺโฏติ ฯ อามนฺตา ฯ อากาโส สงฺฆฏฺโฏติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ อากาโส อสงฺฆฏฺโฏติ ฯ

อากาสกถา ฯ

อากาโส สนิทสฺสโนติกถา

[๑๑๑๓] อากาโส สนิทสฺสโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี รูปายตนํ รูปธาตุ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ จกฺขุสมฺผสฺสปฏิหณฺณตฺติ จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๔] อากาโส สนิทสฺสโนติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ อากาสญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๕] จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ อากาสญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ อากาสญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป ฯ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป ฯ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ อากาสญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๑๑๑๖] น วตฺตพฺพํ อากาโส สนิทสฺสโนติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสติ ทูวินฺนํ รุกฺขานํ อนฺตรํ ทูวินฺนํ ถมฺภานํ อนฺตรํ ตาพฉิทฺทํ วาตปานฉิทฺทนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสติ ทูวินฺนํ รุกฺขานํ อนฺตรํ ทูวินฺนํ ถมฺภานํ อนฺตรํ ตาพฉิทฺทํ วาตปานฉิทฺทํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อากาโส สนิทสฺสโนติ ฯ

อากาโส สนิทสฺสโนติกถา ฯ

ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาทฺยาทิกถา

[๑๑๑๗] ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี รูปายตนํ รูปธาตุ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ จกฺขุสมฺผสฺสปฏิหญฺญตี

๑. ม. อุ. ๔๖๑ ฯ สํ. นิ. ๖๘ ฯ

จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๘] ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ ปฐวีธาตุญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๑๙] จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ ปฐวีธาตุญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ ปฐวีธาตุญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ ปฐวีธาตุญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๑๑๒๐] น วตฺตพฺพํ ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสสิ ภูมึ ปาสาณํ ปพฺพตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสสิ ภูมึ ปาสาณํ ปพฺพตํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯเปฯ น วตฺตพฺพํ อาโปธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสสิ อุทกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสสิ อุทกํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อาโปธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯเปฯ น วตฺตพฺพํ เตโชธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสสิ อคฺคึ ชลนฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสสิ อคฺคึ ชลนฺตํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ เตโชธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯเปฯ น วตฺตพฺพํ

วาโยธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสติ วาเตน รุกฺเข ฆฏฺฏิยมาเนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสติ วาเตน รุกฺเข ฆฏฺฏิยมาเน เตน วต เร วตฺตพฺเพ วาโยธาตุ สนิทสฺสนาติ ฯเป ฯ ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาคฺยาทิกถา ฯ

จกฺขุนฺทฺริยํ สนิทสฺสนนฺติอาทิกถา

[๑๓๒๑] จกฺขุนฺทฺริยํ สนิทสฺสนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี รูปายตนํ รูปธาตุ ฯเป ฯ จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๒๒] จกฺขุนฺทฺริยํ สนิทสฺสนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๒๓] จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป ฯ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป ฯ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺถเว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ จกฺขุนฺทฺริยญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๑๑๒๔] น วตฺตพฺพํ ปญฺจินฺทฺริยานิ สนิทสฺสนานีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสติ จกฺขุ โสตํ ฆานํ ชิวฺหํ กายนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสติ จกฺขุ โสตํ ฆานํ ชิวฺหํ กายํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจินฺทฺริยานิ สนิทสฺสนานีติ ฯเปฯ

จกฺขุนฺทฺริยํ สนิทสฺสนนฺติอาทิกถา ฯ

กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติกถา

[๑๑๒๕] กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี รูปายตนํ รูปธาตุ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ จกฺขุสฺมิ ปฏิหญฺญติ จกฺขุสฺส อาปาถํ อาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ กายกมฺมญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ กายกมฺมญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ กายกมฺมญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ กายกมฺมญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๑๑๒๖] น วตฺตพฺพํ กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปสฺสติ อภิกฺกมนฺตํ ปฏิกฺกมนฺตํ อาโลเกนฺตํ วิโลเกนฺตํ สมฺมิญฺเชนฺตํ ปสาเรนฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปสฺสติ อภิกฺกมนฺตํ ปฏิกฺกมนฺตํ อาโลเกนฺตํ วิโลเกนฺตํ สมฺมิญฺเชนฺตํ ปสาเรนฺตํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติ ฯ

กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติกถา ฯ

ปฐวีธาตุ สนิทสฺสนาติ อาทิ กตฺวา

กายกมฺมํ สนิทสฺสนนฺติ ปริโยสานกถา ฯ

ฉฏฺโฐ วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

นิยาโม อสงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปาโท
อสงฺขโต จตฺตาริ สจฺจานิ อสงฺขตานิ
จตฺตาโร อารุปฺปา อสงฺขตา นิโรธ-
สมาปตฺติ อสงฺขตา อากาโส อสงฺขโต
อากาโส สนิทสฺสโน จตฺตาโร มหาภูตา
ปญฺจินฺทฺริยานิ ตเถว กายกมฺมนฺติ ฯ

สังคหิตกถา

[๑๑๒๗] นตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สงฺคหิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ คณนํ คจฺฉนฺติ อุทฺเทสํ คจฺฉนฺติ ปริยาปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ คณนํ คจฺฉนฺติ อุทฺเทสํ คจฺฉนฺติ ปริยาปนฺนา โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สงฺคหิตาติ ฯ

[๑๑๒๘] จกฺขายตนํ กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ รูปกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ จกฺขายตนํ รูปกฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขายตนํ รูปกฺขนฺเธน สงฺคหิตนฺติ ฯ โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ฯเปฯ ชิวฺหายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ รูปกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ กายายตนํ รูปกฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ กายายตนํ รูปกฺขนฺเธน สงฺคหิตนฺติ ฯ

[๑๑๒๙] รูปายตนํ ฯเปฯ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ ฯเปฯ รสายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ รูปกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ โผฏฺฐพฺพายตนํ รูปกฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ โผฏฺฐพฺพายตนํ รูปกฺขนฺเธน สงฺคหิตนฺติ ฯ

[๑๓๓๐] สุขา เวทนา กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ เวทนากฺ-ขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ สุขา เวทนา เวทนากฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สุขา เวทนา เวทนากฺขนฺเธน สงฺคหิตาติ ฯ ทุกฺขา เวทนา ฯเปฯ อทุกฺขมสุขา เวทนา กตมกฺขนฺธ-คณนํ คจฺฉตีติ ฯ เวทนากฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ อทุกฺขมสุขา เวทนา เวทนากฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อทุกฺขมสุขา เวทนา เวทนากฺขนฺเธน สงฺคหิตาติ ฯ

[๑๓๓๑] จกฺขุสมฺผสฺสชา สญฺญา กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ สญฺญากฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ จกฺขุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺญากฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺญากฺขนฺเธน สงฺคหิตาติ ฯ โสตสมฺผสฺสชา สญฺญา ฯเปฯ มโนสมฺผสฺสชา สญฺญา กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ สญฺญากฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ มโนสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺญากฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ มโนสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺญากฺขนฺเธน สงฺคหิตาติ ฯ

[๑๓๓๒] จกฺขุสมฺผสฺสชา เจตนา ฯเปฯ มโนสมฺผสฺสชา เจตนา กตมกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ มโนสมฺผสฺสชา เจตนา สงฺขารกฺขนฺธคณนํ คจฺฉติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ มโนสมฺผสฺสชา เจตนา สงฺขารกฺขนฺเธน สงฺคหิตาติ ฯ

[๑๓๓๓] จกฺขุวิญฺญาณํ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ กตมกฺขนฺธคณนํ

คจฺฉตีติ ฯ วิญฺญาณกฺขนฺธคณนํ คจฺฉตีติ ฯ หญฺจิ มโนวิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺธเยน สงฺคหิตนฺติ ฯ ยถา ทาเมน วา โยตฺเตน วา เทฺว พลิพทฺทา สงฺคหิตา ติกฺกาย บิณฺฑปาโต สงฺคหิโต ตา คทฺทุเตน สงฺคหิโต เอวเมว เต ธมฺมา เตหิ ธมฺเมหิ สงฺคหิตาติ ฯ หญฺจิ ทาเมน วา โยตฺเตน วา เทฺว พลิพทฺทา สงฺคหิตา ติกฺกาย บิณฺฑปาโต สงฺคหิโต ตา คทฺทุเตน สงฺคหิโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สงฺคหิตาติ ฯ

สงฺคหิตกถา ฯ

สมฺปยุตฺตกถา

[๓๓๓๔] นตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สมฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สหคตา สหชาตา สํสฏฺฐา เอกุปฺปาทา เอกนิโรธา เอกวตฺถุกา เอการมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สหคตา สหชาตา สํสฏฺฐา เอกุปฺปาทา เอกนิโรธา เอกวตฺถุกา เอการมฺมณา โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ เกจิ ธมฺมา เกหิจิ ธมฺเมหิ สมฺปยุตฺตาติ ฯ

[๓๓๓๕] เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺเธน สหชาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

หญฺจิ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺเธน สหชาโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺเธน สมฺปยุตฺโตติ ฯ เวทนากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺเธน วิญฺญาณกฺขนฺเธน สหชาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เวทนากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺเธน สหชาโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ เวทนากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺเธน สมฺปยุตฺโตติ ฯ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ เวทนากฺขนฺเธน สญฺญากฺขนฺเธน สงฺขารกฺขนฺเธน สหชาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิญฺญาณกฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺเธน สหชาโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ วิญฺญาณกฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺเธน สมฺปยุตฺโตติ ฯ ยถา ติณฺหิ เตสํ อนุตฺตรํ อนุปวิฏฺฐํ อุจฺจุมฺหิ รโส อนุคโต อนุปวิฏฺโฐ เอวเมว เต ธมฺมา เตหิ ธมฺเมหิ อนุตฺตรา อนุปวิฏฺฐาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สมฺปยุตฺตกถา ฯ

เจตสิกกถา

[๑๓๓๖] นตฺถิ เจตสิโก ธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา จิตฺเตน สหตฺตา สหชาตา สํสฏฺฐา สมฺปยุตฺตา เอกุปฺปาทา เอกนิโรธา เอกวตฺถุกา เอการมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ ธมฺมา จิตฺเตน สหตฺตา สหชาตา สํสฏฺฐา

สมฺปยุตฺตา เอกุปฺปาทา เอกนิโรธา เอกวตฺถุกา เอการมฺมณา โน จ เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ เจตสิโก ธมฺโมติ ฯ

[๑๑๓๗] ผสฺโส จิตฺเตน สหชาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ผสฺโส จิตฺเตน สหชาโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ ผสฺโส เจตสิโกติ ฯ เวทนา ฯเป ฯ สญฺญา เจตนา ฯเป ฯ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ปญฺญา ราโค โทโส โมโห ฯเป ฯ อโนตฺตปฺปํ จิตฺเตน สหชาตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อโนตฺตปฺปํ จิตฺเตน สหชาตํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อโนตฺตปฺปํ เจตสิกนฺติ ฯ จิตฺเตน สหชาตาติ กตฺวา เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺเสน สหชาตาติ กตฺวา ผสฺสสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ จิตฺเตน สหชาตาติ กตฺวา เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนาย ฯเป ฯ สญฺญาย เจตนาย สทฺธาย วิริเยน สติยา สมาธินา ปญฺญาย ราเคน โทเสน โมเหน ฯเป ฯ อโนตฺตปฺเปน สหชาตาติ กตฺวา อโนตฺตปฺปสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ เจตสิโก ธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

จิตฺตมิทํ เจตสิกา จ ธมฺมา
อนตฺตโต สงฺวิทิตสฺส โหนฺติ
หีนปฺปณีตํ ตทุภเย วิทิตฺวา
สมฺมทฺทโส เวทิ ปโลกธมฺมนฺติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อตฺถิ เจตสิโก ธมฺโมติ ฯ

[๑๑๓๘] นตฺถิ เจตสิโก ธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ

ภควตา อิธ เกจิฏฺฐ ภิกฺขุ ปรสฺตานํ ปรปุคฺคลานํ จิตฺตมฺปี อาทิสฺติ เจตสิกมฺปี อาทิสฺติ วิตกฺกิตมฺปี อาทิสฺติ วิจาริตมฺปี อาทิสฺติ เอวมฺปี เต มโน อิติปี เต มโน อิติปี เต จิตฺตนฺติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อตฺถิ เจตสิโก ธมฺโมติ ฯ

เจตสิกกถา ฯ

ทานกถา

[๑๓๓๙] เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ลพฺภา เจตสิโก ธมฺโม ปเรสํ ทาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ลพฺภา เจตสิโก ธมฺโม ปเรสํ ทาตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ลพฺภา ผสฺโส ปเรสํ ทาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ลพฺภา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา ปเรสํ ทาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๔๐] น วตฺตพฺพํ เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทานํ อนิฏฺฐผลํ อกนฺตผลํ อมนุญฺญผลํ เสจนกผลํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยนฺนุ ทานํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทานํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ

---

* ที. สี. ๒๗๗ ฯ

สุขวิปากํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ ทานํ อิฏฺฐผลํ วุตฺตํ ภควตา จีวรํ ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จีวรํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ สุขวิปา-กนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทานํ อิฏฺฐผลํ วุตฺตํ ภควตา ปิณฺฑปาโต เสนาสนํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร อิฏฺฐผโล กนฺตผโล มนุญฺญผโล อเสจนกผโล สุขุทฺรโย สุขวิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๔๑] น วตฺตพฺพํ เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

สทฺธา หิริยํ กุสลญฺจ ทานํ
ธมฺมา เอเต สปฺปุริสานุยาตา
เอตํ หิ มคฺคํ ทิวิยํ วทนฺติ
เอเตน หิ คจฺฉติ เทวโลกนฺติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ

[๑๑๔๒] น วตฺตพฺพํ เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ทานานิ มหาทานานิ อคฺคญฺญานิ รตฺตญฺญานิ วสญฺญานิ โปราณานิ อสงฺกิณฺณานิ อสงฺกิณฺณปุพฺพานิ น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกุกุฏฺฐานิ

---

๑ อ. อฏฺฐก. ๔๓ ฯ

สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ ฯ กตมานิ ปญฺจ ฯ อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปาณาติปาตํ ปหาย ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต ภิกฺขเว อริยสาวโก อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยํ เทติ อเวรํ เทติ อพฺยาปชฺฌํ เทติ อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยํ ทตฺวา อเวรํ ทตฺวา อพฺยาปชฺฌํ ทตฺวา อปริมาณสฺส อภยสฺส อเวรสฺส อพฺยาปชฺฌสฺส ภาคี โหติ อิทํ ภิกฺขเว ปฐมํ ทานํ มหาทานํ อคฺคญฺญํ รตฺตญฺญํ วสญฺญํ โปราณํ อสงฺกิณฺณํ อสงฺกิณฺณปุพฺพํ น สงฺกิยติ น สงฺกิยิสฺสติ อปฺปฏิกุกุฏฺฐํ สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ ปุน จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก อทินฺนาทานํ ปหาย ฯเปฯ กาเมสุมิจฺฉาจารํ ปหาย ฯเปฯ มุสาวาทํ ปหาย ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต โหติ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิวิรโต ภิกฺขเว อริยสาวโก อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยํ เทติ อเวรํ เทติ อพฺยาปชฺฌํ เทติ อปริมาณานํ สตฺตานํ อภยํ ทตฺวา อเวรํ ทตฺวา อพฺยาปชฺฌํ ทตฺวา อปริมาณสฺส อภยสฺส อเวรสฺส อพฺยาปชฺฌสฺส ภาคี โหติ อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจมํ ทานํ มหาทานํ อคฺคญฺญํ รตฺตญฺญํ วสญฺญํ โปราณํ อสงฺกิณฺณํ อสงฺกิณฺณปุพฺพํ น สงฺกิยติ น สงฺกิยิสฺสติ อปฺปฏิกุกุฏฺฐํ สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ ทานานิ มหาทานานิ อคฺคญฺญานิ รตฺตญฺญานิ วสญฺญานิ โปราณานิ อสงฺกิณฺณานิ อสงฺกิณฺณปุพฺพานิ

น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกุฏฺฐานิ สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ เจตสิโก ธมฺโม ทานนฺติ ฯ

[๑๑๔๓] น วตฺตพฺพํ เทยฺยธมฺโม ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิเธกจฺโจ อนฺนํ เทติ ปานํ เทติ วตฺถํ เทติ ยานํ เทติ มาลํ เทติ คนฺธํ เทติ วิเลปนํ เทติ เสยฺยํ เทติ อาวสถํ เทติ ปทีเปยฺยํ เทตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ เทยฺยธมฺโม ทานนฺติ ฯ

[๑๑๔๔] เทยฺยธมฺโม ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทยฺยธมฺโม อิฏฺฐผโล กนฺตผโล มนุญฺญผโล อเสจนกผโล สุขุทฺรโย สุขวิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทานํ อิฏฺฐผลํ วุตฺตํ ภควตา จีวรํ ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จีวรํ อิฏฺฐผลํ กนฺตผลํ มนุญฺญผลํ อเสจนกผลํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทานํ อิฏฺฐผลํ วุตฺตํ ภควตา บิณฺฑปาโต ทานํ เสนาสนํ ทานํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร ทานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร อิฏฺฐผโล กนฺตผโล มนุญฺญผโล อเสจนกผโล สุขุทฺรโย สุขวิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ เทยฺยธมฺโม ทานนฺติ ฯ

ทานกถา ฯ

---

* อ. อฏฺฐก. ๑๐๓ ปริยาเยน ฯ

ปริโภคมยปุญญกถา

[๑๑๔๕] ปริโภคมยํ ปุญญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริโภคมโย ผสฺโส วฑฺฒติ เวทนา วฑฺฒติ สญฺญา วฑฺฒติ เจตนา วฑฺฒติ จิตฺตํ วฑฺฒติ สทฺธา วฑฺฒติ วิริยํ วฑฺฒติ สติ วฑฺฒติ สมาธิ วฑฺฒติ ปญฺญา วฑฺฒตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๔๖] ปริโภคมยํ ปุญญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ถตา วิย วฑฺฒติ มาตุวา วิย วฑฺฒติ รุกฺโข วิย วฑฺฒติ ติณํ วิย วฑฺฒติ มุญฺชปุญฺโช วิย วฑฺฒตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๔๗] ปริโภคมยํ ปุญญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทายโก ทานํ ทตฺวา น สมนฺนาหรติ โหติ ปุญญนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาวชฺชนฺตสฺส โหติ อนาโภคสฺส โหติ อสมนฺนาหรนฺตสฺส โหติ อมนสิกโรนฺตสฺส โหติ อเจตยนฺตสฺส โหติ อปตฺถยนฺตสฺส โหติ อปฺปณิทหนฺตสฺส โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อาวชฺชนฺตสฺส โหติ อาโภคสฺส โหติ สมนฺนาหรนฺตสฺส โหติ มนสิกโรนฺตสฺส โหติ เจตยนฺตสฺส โหติ ปตฺถยนฺตสฺส โหติ ปณิทหนฺตสฺส โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อาวชฺชนฺตสฺส โหติ อาโภคสฺส โหติ สมนฺนาหรนฺตสฺส โหติ มนสิกโรนฺตสฺส โหติ เจตยนฺตสฺส โหติ ปตฺถยนฺตสฺส โหติ ปณิทหนฺตสฺส โหติ โน จ เร วตฺตพฺเพ ปริโภคมยํ ปุญญํ วฑฺฒตีติ ฯ

[๑๑๔๘] ปริโภคมยํ ปุญญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทายโก ทานํ ทตฺวา กามวิตกฺกํ วิตกฺเกติ พฺยาปาทวิตกฺกํ วิตกฺเกติ วิหึสาวิตกฺกํ วิตกฺเกติ โหติ ปุญฺญนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺก-สปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปถวี จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ โอริมญฺจ ภิกฺขเว ตีรํ สมุทฺทสฺส ปาริมญฺจ ตีรํ อิทํ ทุติยं สุวิทูรวิทูรํ ยโต จ ภิกฺขเว เวโรจโน อพฺภุเทติ ยตฺถ จ อตฺถเมติ อิทํ ตติยं สุวิทูรวิทูรํ สตญฺจ ภิกฺขเว ธมฺมา ยสตญฺจ ธมฺมา อิทํ จตุตฺถํ สุวิทูรวิทูรํ อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ สุวิทูรวิทูรานีติ

นภญฺจ ทูเร ปถวี จ ทูเร
ปารํ สมุทฺทสฺส ตถาหุ ทูเร
ยโต จ เวโรจโน อพฺภุเทติ
ปภงฺกโร ยตฺถ จ อตฺถเมติ

ตโต หเว ทุรตรํ วทนฺติ
สตญฺจ ธมฺมํ อสตญฺจ ธมฺมํ
อพฺยายิโก โหติ สตํ สมาคโม
ยาวมฺปิ ตีฏฺเฐยฺย ตเถว โหติ
ขิปฺปํ หเวติ อสตํ สมาคโม
ตสฺมา สตํ ธมฺโม อสพฺภิ อารกาติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๑๔๙] น วตฺตพฺพํ ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อารามโรปา วนโรปา เย ชนา เสตุการกา
ปปญฺจ อุทปานญฺจ เย ททนฺติ อุปสฺสยํ
เตสํ ทิวา จ รตฺโต จ สทา ปุญฺญํ ปวฑฺฒติ
ธมฺมฏฺฐา สีลสมฺปนฺนา เต ชนา สคฺคคามิโนติ[๒]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒตีติ ฯ

[๑๑๕๐] น วตฺตพฺพํ ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุญฺญาภิสนฺทา กุสลาภิ-

---

๑ อ. จตุกฺก. ๖๕ ฯ ๒ ส. สคาถ. ๔๔ ฯ

สนฺทา สุขสฺสาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสංวตฺตนิกา อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตนฺติ ฯ กตเม จตฺตาโร ฯ ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ จีวรं ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณं เจโตสมาธิं อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปมาโณ ตสฺส ปุญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสංวตฺตนิโก อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตติ ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปิณฺฑปาตं ปริภุญฺชมาโน ฯเปฯ เสนาสนं ปริภุญฺชมาโน ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารं ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณं เจโตสมาธิं อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปมาโณ ตสฺส ปุญฺญาภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสංวตฺตนิโก อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตติ อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาโร ปุญฺญาภิสนฺทา กุสลาภิสนฺทา สุขสฺสาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสංวตฺตนิกา อิฏฺฐาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สංวตฺตนฺตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ ปริโภคมยं ปุญฺญं วฑฺเฒตีติ ฯ

[๑๑๕๑] ปริโภคมยं ปุญฺญं วฑฺเฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทายโก ทานं เทติ ปฏิคฺคาหโก ปฏิคฺคเหตฺวา น ปริภุญฺชติ ฉฑฺเฑติ วิสฺสชฺเชติ โหติ ปุญฺญนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทายโก ทานं เทติ ปฏิคฺคาหโก ปฏิคฺคเหตฺวา น ปริภุญฺชติ ฉฑฺเฑติ วิสฺสชฺเชติ

---

๑ อ. จตุกฺก. ๗๑ ฯ

โหติ ปุญฺญํ โน จ เร วตฺตพฺเพ ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒตีติ ฯ

[๑๓๕๒] ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทายโก ทานํ เทติ ปฏิคฺคาหเก ปฏิคฺคหิเต ราชาโน วา หรนฺติ โจรา วา หรนฺติ อคฺคิ วา ทหติ อุทกํ วา วหติ อปฺปิยา วา ทายาทา หรนฺติ โหติ ปุญฺญนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทายโก ทานํ เทติ ปฏิคฺคาหเก ปฏิคฺคหิเต ราชาโน วา หรนฺติ โจรา วา หรนฺติ อคฺคิ วา ทหติ อุทกํ วา วหติ อปฺปิยา วา ทายาทา หรนฺติ โหติ ปุญฺญํ โน จ เร วตฺตพฺเพ ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒตีติ ฯ

ปริโภคมยปุญฺญกถา ฯ

อิโตทินฺนกถา

[๑๓๕๓] อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิโต จีวรํ เทนฺติ ตํ จีวรํ ตตฺถ ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อิโต บิณฺฑปาตํ เทนฺติ อิโต เสนาสนํ เทนฺติ อิโต คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ เทนฺติ อิโต ขาทนียํ เทนฺติ อิโต โภชนียํ เทนฺติ อิโต ปานียํ เทนฺติ ตํ ปานียํ ตตฺถ ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๕๔] อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ

อญฺญสฺส การโก ปรกตํ สุขทุกฺขํ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสંเวเทตีติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๕๕] น วตฺตพฺพํ อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เปตา อตฺตโน อตฺถาย ทานํ เทนฺตํ อนุโมทนฺติ จิตฺตํ ปสาเทนฺติ ปีตึ อุปฺปาเทนฺติ โสมนสฺสं ปฏิลภนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เปตา อตฺตโน อตฺถาย ทานํ เทนฺตํ อนุโมทนฺติ จิตฺตํ ปสาเทนฺติ ปีตึ อุปฺปาเทนฺติ โสมนสฺสं ปฏิลภนฺติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ

[๑๑๕๖] น วตฺตพฺพํ อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตं ภควตา

อุณฺณเต อุทกं วุฏฺฐं ยถา นินฺนं ปวตฺตติ
เอวเมว อิโต ทินฺนं เปตานं อุปกปฺปติ
ยถา วาริวหา ปูรา ปริปูเรนฺติ สาครं
เอวเมว อิโต ทินฺนं เปตานं อุปกปฺปติ
น หิ ตตฺถ กสี อตฺถิ โครกฺเขตฺถ น วิชฺชติ
วณิชฺชา ตาทิสี นตฺถิ หิรญฺเญน กยากยํ
อิโต ทินฺเนน ยาเปนฺติ เปตา กาลกตา ตหินฺติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ

---

* ขุ. ขุ. ๘ ฯ

[๑๓๕๗] น วตฺตพฺพํ อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ฐานานิ สมฺปสฺสนฺตา มาตาปิตโร ปุตฺตํ อิจฺฉนฺติ กุเต ชายมานํ ฯ กตมานิ ปญฺจ ฯ ภโฏ วา โน ภริสฺสติ กิจฺจํ วา โน กริสฺสติ กุลวโส จิรํ ฐสฺสติ ทายชฺชํ ปฏิปชฺชติ อถ วา ปน เปตานํ กาลกตานํ ทกฺขิณํ อนุปฺปทสฺสติ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ ฐานานิ สมฺปสฺสนฺตา มาตาปิตโร ปุตฺตํ อิจฺฉนฺติ กุเต ชายมานนฺติ

ปญฺจ ฐานานิ สมฺปสฺสํ ปุตฺตํ อิจฺฉนฺติ ปณฺฑิตา
ภโฏ วา โน ภริสฺสติ กิจฺจํ วา โน กริสฺสติ
กุลวโส จิรํ ติฏฺเฐ ทายชฺชํ ปฏิปชฺชติ
อถ วา ปน เปตานํ ทกฺขิณํ อนุปฺปทสฺสติ
ฐานาเนตานิ สมฺปสฺสํ ปุตฺตํ อิจฺฉนฺติ ปณฺฑิตา
ตสฺมา สนฺโต สปฺปุริสา กตญฺญู กตเวทิโน
ภรนฺติ มาตาปิตโร ปุพฺเพ กตมนุสฺสรํ
กโรนฺติ เตสํ กิจฺจานิ ยถา ตํ ปุพฺพการินํ
โอวาทการี ภฏโปสี กุลวสํ อหาปยํ
ฐิโต ตีเณน สมฺปนฺโน ปุตฺโต โหติ ปสํสิโยติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อิโต ทินฺเนน ตตฺถ ยาเปนฺตีติ ฯ

อิโตทินฺนกถา ฯ

---

* อ. ปญฺจก. ๔๗ ฯ

ปฐวี กมฺมวิปาโกติกถา

[๑๑๕๘] ปฐวี กมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขเวทนิยา ทุกฺขเวทนิยา อทุกฺขมสุขเวทนิยา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ผสฺเสน สมฺปยุตฺตา เวทนาย สมฺปยุตฺตา สญฺญาย สมฺปยุตฺตา เจตนาย สมฺปยุตฺตา จิตฺเตน สมฺปยุตฺตา สารมฺมณา อคฺถิ ตาย อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สุขเวทนิยา น ทุกฺขเวทนิยา น อทุกฺขมสุขเวทนิยา น สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา น ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา น อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา น ผสฺเสน สมฺปยุตฺตา น เวทนาย สมฺปยุตฺตา น สญฺญาย สมฺปยุตฺตา น เจตนาย สมฺปยุตฺตา น จิตฺเตน สมฺปยุตฺตา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สุขเวทนิยา น ทุกฺขเวทนิยา ฯเปฯ อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปฐวี กมฺมวิปาโกติ ฯ

[๑๑๕๙] ผสฺโส กมฺมวิปาโก ผสฺโส สุขเวทนิโย ทุกฺขเวทนิโย อทุกฺขมสุขเวทนิโย สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ทุกฺขาย ฯเปฯ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ผสฺเสน สมฺปยุตฺโต เวทนาย

สมฺปยุตฺโต สญฺญาย สมฺปยุตฺโต เจตนาย สมฺปยุตฺโต จิตฺเตน สมฺปยุตฺโต สารมฺมณา อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปชฺโ กมฺมวิปาโก ปชฺโ สุขเวทนิยา ทุกฺขเวทนิยา อทุกฺขมสุขเวทนิยา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ผสฺเสน สมฺปยุตฺตา เวทนาย สมฺปยุตฺตา สญฺญาย สมฺปยุตฺตา เจตนาย สมฺปยุตฺตา จิตฺเตน สมฺปยุตฺตา สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๐] ปชฺโ กมฺมวิปาโก ปชฺโ น สุขเวทนิยา น ทุกฺขเวทนิยา ฯเปฯ อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส กมฺมวิปาโก ผสฺโส น สุขเวทนิโย น ทุกฺขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๑] ปชฺโ กมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ปชฺโ ปคฺคหนิคฺคหูปกา เฉทนเภทนูปกาติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมวิปาโก ปคฺคหนิคฺคหูปโก เฉทนเภทนูปโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๒] ตพฺภา ปชฺโ เกตุ วิเกตุ อาชเปตุ โอจินิตุ วิจินิตุนฺติ ฯ อามนฺตา- ฯ ตพฺภา กมฺมวิปาโก เกตุ วิเกตุ อาชเปตุ โอจินิตุ วิจินิตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๓] ปฐวี ปเรสํ สาธารณาติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมวิปาโก ปเรสํ สาธารโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๔] กมฺมวิปาโก ปเรสํ สาธารโณติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อสาธารณมญฺเญสํ　　อโจราหรโณ นิธิ
กยิราถ มจฺโจ ปุญฺญานิ　　ส เว สุจริตํ จเรติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ กมฺมวิปาโก ปเรสํ สาธารโณติ ฯ

[๑๑๖๕] ปฐวี กมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐมํ ปฐวี สณฺฐาติ ปจฺฉา สตฺตา อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐมํ วิปาโก อุปฺปชฺชติ ปจฺฉา วิปากปฏิลาภาย กมฺมํ กโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๖] ปฐวี สพฺพสตฺตานํ กมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ สตฺตา ปฐวึ ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺเพ สตฺตา ปฐวึ ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ ปฐวึ ปริภุญฺชิตฺวา ปรินิพฺพายนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ กมฺมวิปากํ อเขเปตฺวา ปรินิพฺพายนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๗] ปฐวี จกฺกวตฺติสตฺตสฺส กมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺเญ สตฺตา ปฐวึ ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺกวตฺติสตฺตสฺส กมฺมวิปากํ อญฺเญ สตฺตา ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺกวตฺติสตฺตสฺส กมฺมวิปากํ อญฺเญ สตฺตา ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ

อามนฺตา ฯ จกฺกวตฺติสุตฺตสฺส ผสฺสํ เวทนํ สญฺญํ เจตนํ จิตฺตํ สทฺธํ วิริยํ สติ สมาธิ์ ปญฺญํ อญฺเญ สตฺตา ปริภุญฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๖๘] น วตฺตพฺพํ ปชฺโ กมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ อิสฺสริยสุวตฺถนิยํ กมฺมํ อธิปจฺจสุวตฺถนิยํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อิสฺสริยสุวตฺถนิยํ กมฺมํ อธิปจฺจสุวตฺถนิยํ กมฺมํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปชฺโ กมฺมวิปาโกติ ฯ

ปชฺโ กมฺมวิปาโกติกถา ฯ

ชรามรณ์ วิปาโกติกถา

[๑๑๖๙] ชรามรณ์ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขเวทนิยํ ทุกฺขเวทนิยํ อทุกฺขมสุขเวทนิยํ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตํ ผสฺเสน สมฺปยุตฺตํ เวทนาย สมฺปยุตฺตํ สญฺญาย สมฺปยุตฺตํ เจตนาย สมฺปยุตฺตํ จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ สารมฺมณ์ อตฺถิ สสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สุขเวทนิยํ น ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ อนารมฺมณ์ นตฺถิ สสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สุขเวทนิยํ น ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ อนารมฺมณ์ นตฺถิ สสฺส

อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ ชรามรณํ วิปาโกติ ฯ

[๑๑๗๐] ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส สุขเวทนิโย ทุกฺขเวทนิโย ฯเปฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ชรามรณํ วิปาโก ชรามรณํ สุขเวทนิยํ ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๑] ชรามรณํ วิปาโก ชรามรณํ น สุขเวทนิยํ น ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส น สุขเวทนิโย น ทุกฺขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๒] อกุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ กุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๓] กุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ น วตฺตพฺพํ กุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ น วตฺตพฺพํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๔] กุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ กุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๕] อกุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ น วตฺตพฺพํ กุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ น วตฺตพฺพํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๖] กุสลานญฺจ อกุสลานญฺจ ธมฺมานํ ชรามรณํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลานญฺจ อกุสลานญฺจ ธมฺมานํ ชรามรณํ กุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๗] กุสลานญฺจ อกุสลานญฺจ ธมฺมานํ ชรามรณํ น วตฺตพฺพํ กุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลานญฺจ อกุสลานญฺจ ธมฺมานํ ชรามรณํ น วตฺตพฺพํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๗๘] น วตฺตพฺพํ ชรามรณํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ ทุพฺพณฺณสณฺฐานิยํ กมฺมํ อปฺปายุกสณฺฐานิยํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ทุพฺพณฺณสณฺฐานิยं กมฺมํ อปฺปายุกสณฺฐานิยํ กมฺมํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ชรามรณํ วิปาโกติ ฯ

ชรามรณวิปาโกติกถา ฯ

อริยธมฺมวิปากกถา

[๑๑๗๙] นตฺถิ อริยธมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ มหปฺผลํ สามญฺญํ มหปฺผลํ พฺรหฺมญฺญนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มหปฺผลํ

สามญฺญ มหปฺผลนฺ พฺรหฺมญฺญ โน จ เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อริยธมฺมวิปาโกติ ฯ

[๑๑๘๑] นตฺถิ อริยธมฺมวิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โสตาปตฺติผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โสตาปตฺติผลนฺ โน จ เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อริยธมฺมวิปาโกติ ฯ นนุ อตฺถิ สกทาคามิผลนฺ ฯเปฯ อนาคามิผลนฺ ฯเปฯ อรหตฺตผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อรหตฺตผลนฺ โน จ เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อริยธมฺมวิปาโกติ ฯ

[๑๑๘๑] โสตาปตฺติผลนฺ น วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ทานผลนฺ น วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลนฺ น วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลผลนฺ ฯเปฯ ภาวนาผลนฺ น วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลนฺ ฯเปฯ อนาคามิผลนฺ ฯเปฯ อรหตฺตผลนฺ น วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ทานผลนฺ น วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตผลนฺ น วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลผลนฺ ฯเปฯ ภาวนาผลนฺ น วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๒] ทานผลนฺ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลนฺ วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทานผลนฺ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลนฺ ฯเปฯ อนาคามิผลนฺ ฯเปฯ อรหตฺตผลนฺ วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สีลผลนฺ ฯเปฯ ภาวนาผลนฺ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลนฺ วิปาโกติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ภาวนาผลนฺ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามิผลนฺ ฯเปฯ

อนาคามิผลํ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๓] กามาวจรํ กุสลํ ส์วิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ ส์วิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปาวจรํ กุสลํ ฯเปฯ อรูปาวจรํ กุสลํ ส์วิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ ส์วิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๔] โลกุตฺตรํ กุสลํ อวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามาวจรํ กุสลํ อวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ อวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรํ ฯเปฯ อรูปาวจรํ กุสลํ อวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๕] กามาวจรํ กุสลํ ส์วิปากํ อาจยคามีติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ ส์วิปากํ อาจยคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปาวจรํ ฯเปฯ อรูปาวจรํ กุสลํ ส์วิปากํ อาจยคามีติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ ส์วิปากํ อาจยคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๖] โลกุตฺตรํ กุสลํ ส์วิปากํ อปจยคามีติ ฯ อามนฺตา ฯ กามาวจรํ กุสลํ ส์วิปากํ อปจยคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ ส์วิปากํ อปจยคามีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรํ ฯเปฯ อรูปาวจรํ กุสลํ ส์วิปากํ อปจยคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อริยธมฺมวิปากกถา ฯ

วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติกถา

[๑๑๘๗] วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพํ วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพํ วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพํ สพฺเพว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๘] วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปาโกติ วา วิปากธมฺมธมฺโมติ วา วิปากธมฺมธมฺโมติ วา วิปาโกติ วา เอเส เส เอกฏฺเฐ สเม สมภาเค สชฺชาเตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๘๙] วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปาโก จ วิปากธมฺมธมฺโม จ วิปากธมฺมธมฺโม จ วิปาโก จ สหคตา สหชาตา สํสฏฺฐา สมฺปยุตฺตา เอกุปฺปาทา เอกนิโรธา เอกวตฺถุกา เอการมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๙๐] วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว อกุสลํ โส อกุสลสฺส วิปาโก ตญฺเญว กุสลํ โส กุสลสฺส วิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๙๑] วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ เยเนว จิตฺเตน ปาณํ หนติ เตเนว จิตฺเตน นิรเย ปจฺจติ เยเนว จิตฺเตน ทานํ เทติ เตเนว จิตฺเตน สคฺเค โมทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๙๒] น วตฺตพฺพํ วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วิปากา จตฺตาโร ขนฺธา อรูปีโน อญฺญมญฺญปจฺจยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิปากา จตฺตาโร ขนฺธา อรูปีโน อญฺญมญฺญปจฺจยา เตน วต เร วตฺตพฺเพ วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ

วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติกถา ฯ

สตฺตโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

สงฺคโห สมฺปโยโค เจตสิโก ธมฺโม เจตสิกํ ทานํ
ปริโภคมยํ ปุญฺญํ วฑฺฒติ อิโตทินฺเนน ตตฺถ
ยาเปนฺติ ปจฺจึ กมฺมวิปาโก ชรามรณํ วิปาโก
นตฺถิ อริยธมฺมวิปาโก วิปาโก วิปากธมฺมธมฺโมติ ฯ

ฉตฺตึกถา

[๑๑๙๓] ฉ ตถิโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปญฺจ ตถิโย วุตฺตา ภควตา นิรโย ติรจฺฉานโยนิ ปิตฺติวิสโย มนุสฺสา เทวาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจ ตถิโย วุตฺตา ภควตา นิรโย ติรจฺฉานโยนิ ปิตฺติวิสโย มนุสฺสา เทวา โน วต เร วตฺตพฺเพ ฉ ตถิโยติ ฯ

[๑๑๙๔] ฉ ตถิโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กาลกญฺชิกา อสุรา เปตานํ สมานวณฺณา สมานโภคา สมานาหารา สมานายุกา เปเตหิ

สห อาวาหวิวาหํ คจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กาลกญฺชิกา อสุรา เปตานํ สมานวณฺณา สมานโภคา สมานาหารา สมานายุกา เปเตหิ สห อาวาหวิวาหํ คจฺฉนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ฉ คติโยติ ฯ

[๑๑๙๕] ฉ คติโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เวปจิตฺติปริตฺตา เทวานํ สมานวณฺณา สมานโภคา สมานาหารา สมานายุกา เทเวหิ สห อาวาหวิวาหํ คจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เวปจิตฺติปริตฺตา เทวานํ สมานวณฺณา สมานโภคา สมานาหารา สมานายุกา เทเวหิ สห อาวาหวิวาหํ คจฺฉนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ฉ คติโยติ ฯ

[๑๑๙๖] ฉ คติโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เวปจิตฺติปริตฺตา ปุพฺพเทวาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เวปจิตฺติปริตฺตา ปุพฺพเทวา โน วต เร วตฺตพฺเพ ฉ คติโยติ ฯ

[๑๑๙๗] น วตฺตพฺพํ ฉ คติโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ อสุรกาโยติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อสุรกาโย เตน วต เร วตฺตพฺเพ ฉ คติโยติ ฯ

ฉคติกถา ฯ

อนุตราภวกถา

[๑๑๙๘] อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ กามภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ

รูปภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๑๙๙] อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ กามภวสฺส จ รูปภวสฺส จ อนฺตเร อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปภวสฺส จ อรูปภวสฺส จ อนฺตเร อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๐๐] กามภวสฺส จ รูปภวสฺส จ อนฺตเร นตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามภวสฺส จ รูปภวสฺส จ อนฺตเร นตฺถิ อนฺตราภโว โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ รูปภวสฺส จ อรูปภวสฺส จ อนฺตเร นตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปภวสฺส จ อรูปภวสฺส จ อนฺตเร นตฺถิ อนฺตราภโว โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ

[๑๒๐๑] อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจมี สา โยนิ ฉฏฺฐมี สา คติ อฏฺฐมี สา วิญฺญาณฏฺฐิติ ทสโม โส สตฺตาวาโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อนฺตราภโว ภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐิติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อนฺตราภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อนฺตราภวูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนฺตราภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อนุตราภเว อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนุตราภโว ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๐๒] อตฺถิ กามภโว กามภโว ภโว กติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภโว อนุตราภโว ภโว กติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ กามภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ กามภวูปคา สตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภวูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามภเว อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภเว อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามภโว ปญฺจโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภโว ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๐๓] อตฺถิ รูปภโว รูปภโว ภโว กติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภโว อนุตราภโว ภโว กติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร

โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปภวูปคา สตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภวูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปภเว อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภเว อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปภโว ปญฺจโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภโว ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๐๔] อตฺถิ อรูปภโว อรูปภโว ภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภโว อนุตราภโว ภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อรูปภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภวูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อรูปภวูปคา สตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อนุตราภวูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภเว สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ

จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปภเว อตฺถิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภเว อตฺถิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปภโว จตุโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุตราภโว จตุโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๐๕] อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพสญฺเญว สตฺตานํ อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺเพสญฺเญว สตฺตานํ นตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สพฺเพสญฺเญว สตฺตานํ นตฺถิ อนุตราภโว โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ

[๑๒๐๖] อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนุตราภโว โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ

[๑๒๐๗] น อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ น อานนฺตริยสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนุตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิรยูปคสฺส ปุคฺคลสฺส ฯเปฯ อสญฺญสตฺตูปคสฺส

ปุคฺคลสฺส ฯเปฯ อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนฺตราภโว โน จ วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ

[๑๒๐๗] น อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ น อรูปฺปภวสฺส ปุคฺคลสฺส นตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๐๘] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนฺตราปรินิพฺพายิปุคฺคโล อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนฺตราปรินิพฺพายิปุคฺคโล อตฺถิ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อนฺตราปรินิพฺพายิปุคฺคโล อตฺถีติ กตฺวา อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปหจฺจปรินิพฺพายิปุคฺคโล อตฺถีติ กตฺวา อตฺถิ อุปหจฺจภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนฺตราปรินิพฺพายิปุคฺคโล อตฺถีติ กตฺวา อตฺถิ อนฺตราภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ อสงฺขารปรินิพฺพายิปุคฺคโล ฯเปฯ สสงฺขารปรินิพฺพายิปุคฺคโล อตฺถีติ กตฺวา อตฺถิ สสงฺขารภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อนฺตราภวกถา ฯ

กามคุณกถา

[๑๒๑๐] ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺโต ฉนฺโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺโต ฉนฺโท โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ นนุ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺโต ราโค ตปฺปฏิสํยุตฺโต ฉนฺทราโค ตปฺปฏิสํยุตฺโต สงฺกปฺโป ตปฺปฏิสํยุตฺโต ราโค ตปฺปฏิสํยุตฺโต สงฺกปฺปราโค ตปฺปฏิสํยุตฺตา ปีติ ตปฺปฏิสํยุตฺตํ โสมนสฺสํ ตปฺปฏิสํยุตฺตํ ปีติโสมนสฺสนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺตํ ปีติโสมนสฺสํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ

[๑๒๑๑] ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ มนุสฺสานํ จกฺขุ น กามธาตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนุสฺสานํ โสตํ ฯเปฯ มนุสฺสานํ ฆานํ ฯเปฯ มนุสฺสานํ ชิวฺหา ฯเปฯ มนุสฺสานํ กาโย ฯเปฯ มนุสฺสานํ มโน น กามธาตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนุสฺสานํ มโน น กามธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

ปญฺจ กามคุณา โลเก มโนฉฏฺฐา ปเวทิตา
เอตฺถ ฉนฺทํ วิราเชตฺวา เอวํ ทุกฺขา ปมุจฺจตีติ[๑]

---

๑ ขุ. สุ. ๒๕๑ ฯ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ มนุสฺสานํ มโน น กามธาตูติ ฯ

[๑๒๑๒] ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ กามคุณา ภโว คติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ กามคุณูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ กามคุณูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามคุเณ สตฺตา ชายนฺติ ชียนฺติ มียนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามคุเณ อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามคุณา ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามคุเณ สมฺมาสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ สาวกยุคํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามธาตุ ภโว คติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ กามคุณา ภโว คติ สตฺตาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ กามธาตูปคํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กามคุณูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ กามธาตูปคา สตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กามคุณูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามธาตุยา สตฺตา ชายนฺติ ชียนฺติ มียนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กามคุเณ

สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามธาตุยา อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามคุเณ อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามธาตุ ปญฺจโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ กามคุณา ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามธาตุยา สมฺมาสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ สาวกยุคํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กามคุเณ สมฺมาสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ ปจฺเจกสมฺพุทฺธา อุปฺปชฺชนฺติ สาวกยุคํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๑๓] น วตฺตพฺพํ ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิเม ภิกฺขเว กามคุณา ฯ กตเม ปญฺจ ฯ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา โสตวิญฺเญยฺยา สทฺทา ฯเปฯ ฆานวิญฺเญยฺยา คนฺธา ฯเปฯ ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา รสา ฯเปฯ กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสญฺหิตา รชนิยา อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ กามคุณาติ[๑] อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ปญฺเจว กามคุณา กามธาตูติ ฯ

กามคุณกถา ฯ

---

๑ สํ. สฬา. ๒๘๑ ฯ

กามกถา

[๑๒๑๔] ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺโต ฉนฺโทติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺโต ฉนฺโท โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ นนุ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺโต ราโค ตปฺปฏิสํยุตฺโต ฉนฺทราโค ตปฺปฏิสํยุตฺโต สงฺกปฺโป ตปฺปฏิสํยุตฺโต ราโค ตปฺปฏิสํยุตฺโต สงฺกปฺปราโค ตปฺปฏิสํยุตฺตา ปีติ ตปฺปฏิสํยุตฺตํ โสมนสฺสํ ตปฺปฏิสํยุตฺตํ ปีติโสมนสฺสนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ตปฺปฏิสํยุตฺตํ ปีติโสมนสฺสํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ

[๑๒๑๕] น วตฺตพฺพํ ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิเม ภิกฺขเว กามคุณา ฯ กตเม ปญฺจ ฯ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา ฯเปฯ กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสํหิตา รชนิยา อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ กามคุณาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ

[๑๒๑๖] ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปญฺจิเม ภิกฺขเว กามคุณา ฯ กตเม ปญฺจ ฯ จกฺขุวิญฺเญยฺยา รูปา ฯเปฯ กายวิญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา อิฏฺฐา กนฺตา มนาปา ปิยรูปา กามูปสํหิตา รชนิยา อิเม โข ภิกฺขเว ปญฺจ

กามคุณา อปิจ ภิกฺขเว เนเต กามา กามคุณา นาเมเต อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ

สงฺกปฺปราโค ปุริสสฺส กาโม
น เต กามา ยานิ จิตฺรานิ โลเก
สงฺกปฺปราโค ปุริสสฺส กาโม
ติฏฺฐนฺติ จิตฺรานิ ตเถว โลเก
อเถตฺถ ธีรา วินยนฺติ ฉนฺทนฺติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ปญฺเจวายตนา กามาติ ฯ

กามกถา ฯ

รูปธาตุกถา

[๓๒๑๗] รูปีโน ธมฺมา รูปธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี ภโวติ สตฺตาวาโส สสฺสโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐีติ อตฺตภาวปฏิลาภโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูเป สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูเป อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา

---

* อ. ฉกฺก. ๑๒๕ ฯ

สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี ปญฺจ-
โวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๑๘] รูปธาตุ ภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ
อามนฺตา ฯ รูปี ภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ
วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปธาตูปคํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ
รูปูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปธาตูปคา
สตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ รูปูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ
วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปธาตุยา สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ
จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูเป สตฺตา ชายนฺติ
ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ
ฯเปฯ รูปธาตุยา อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ
อามนฺตา ฯ รูเป อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปธาตุ ปญฺจโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ
รูปี ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปีโน ธมฺมา
รูปธาตุ กามธาตุยา อตฺถิ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สาว
กามธาตุ สา รูปธาตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาว
กามธาตุ สา รูปธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ กามภเวน สมนฺนาคโต
ปุคฺคโล ทฺวีหิ ภเวหิ สมนฺนาคโต โหติ กามภเวน จ รูปภเวน
จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

รูปธาตุกถา ฯ

อรูปชาตุกถา

[๑๒๑๙] อรูปีโน ธมฺมา อรูปชาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา ภโว คติ ฐิตฺยาวาโส สตฺตาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐิติ อตฺตภาว-ปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เวทนูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เวทนูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนาย สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนาย อตฺถิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา จตุโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๐] อรูปชาตุ ภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา ภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อรูปชาตูปคํ กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เวทนูปคํ กมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อรูปชาตูปคา สตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เวทนูปคา สตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปชาตุยา สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนาย สตฺตา ชายนฺติ ชิยฺยนฺติ มิยฺยนฺติ จวนฺติ อุปปชฺชนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปชาตุยา ฯ อตฺถิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนาย อตฺถิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปธาตุ จตุโวการภโวติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา จตุโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปีโน ธมฺมา อรูปธาตุ กามธาตุยา อตฺถิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สาว กามธาตุ สา อรูปธาตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาว กามธาตุ สา อรูปธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ กามภเวน สมนฺนาคโต ปุคฺคโล ทุวีหิ ภเวหิ สมนฺนาคโต โหติ กามภเวน จ อรูปภเวน จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปีโน ธมฺมา รูปธาตุ อรูปีโน ธมฺมา อรูปธาตุ กามธาตุยา อตฺถิ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สาว กามธาตุ สา รูปธาตุ สา อรูปธาตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาว กามธาตุ สา รูปธาตุ สา อรูปธาตูติ ฯ อามนฺตา ฯ กามภเวน สมนฺนาคโต ปุคฺคโล ตีหิ ภเวหิ สมนฺนาคโต โหติ กามภเวน จ รูปภเวน จ อรูปภเวน จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อรูปธาตุกถา ฯ

รูปธาตุยา อายตนกถา

[๑๒๒๑] อตฺถิ สพายตนิโก อตฺตภาโว รูปธาตุยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆนฺธายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ รสายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๒] นตฺถิ ตตฺถ คนฺธายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ ตตฺถ รสายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ ตตฺถ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ ตตฺถ กายายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๓] อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ อตฺถิ รูปายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ อตฺถิ คนฺธายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ อตฺถิ รูปายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนํ อตฺถิ รสายตนนฺติ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ อตฺถิ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๔] อตฺถิ ตตฺถ โสตายตนํ อตฺถิ สทฺทายตนนฺติ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ อตฺถิ ธมฺมายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนนฺติ อตฺถิ คนฺธายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนนฺติ อตฺถิ ธมฺมายตนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนนฺติ อตฺถิ รสายตนนฺติ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนนฺติ อตฺถิ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๕] อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนนฺติ นตฺถิ คนฺธายตนนฺติ ฯ

ยามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ นตฺถิ รูปายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ นตฺถิ คนฺธายตนนฺติ ฯ ยามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ โสตายตนํ นตฺถิ สทฺทายตนํ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ นตฺถิ ธมฺมายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๖] อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนํ นตฺถิ รสายตนนฺ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ นตฺถิ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺติ ฯ ยามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ นตฺถิ รูปายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ นตฺถิ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺติ ฯ ยามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ โสตายตนํ นตฺถิ สทฺทายตนนฺ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ นตฺถิ ธมฺมายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๗] อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ อตฺถิ รูปายตนํ เตน จกฺขุนา ตํ รูปี ปสฺสตีติ ฯ ยามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ อตฺถิ คนฺธายตนํ เตน ฆาเนน ตํ คนฺธํ ฆายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ อตฺถิ รูปายตนํ เตน จกฺขุนา ตํ รูปี ปสฺสตีติ ฯ ยามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนํ อตฺถิ รสายตนนฺ ตาย ชิวฺหาย ตํ รสํ สายตี ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนนฺ อตฺถิ โผฏฺ ฐพฺพายตนนฺ เตน กาเยน ตํ โผฏฺ ฐพฺพนฺ ผุสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๘] อตฺถิ ตตฺถ โสตายตนนฺ อตฺถิ สทฺทายตนนฺ ฯเปฯ

อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ อตฺถิ ธมฺมายตนํ เตน มเนน ตํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ อตฺถิ คนฺธายตนํ เตน ฆาเนน ตํ คนฺธํ ฆายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ อตฺถิ ธมฺมายตนํ เตน มเนน ตํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนํ อตฺถิ รสายตนํ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ อตฺถิ โผฏฺฐพฺพายตนํ เตน กาเยน ตํ โผฏฺฐพฺพํ ผุสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๙] อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ อตฺถิ คนฺธายตนํ น จ เตน ฆาเนน ตํ คนฺธํ ฆายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ อตฺถิ รูปายตนํ น จ เตน จกฺขุนา ตํ รูปี ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ อตฺถิ คนฺธายตนํ น จ เตน ฆาเนน ตํ คนฺธํ ฆายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ โสตายตนํ อตฺถิ สทฺทายตนํ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ อตฺถิ ธมฺมายตนํ น จ เตน มเนน ตํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๐] อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนํ อตฺถิ รสายตนํ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ อตฺถิ โผฏฺฐพฺพายตนํ น จ เตน กาเยน ตํ โผฏฺฐพฺพํ ผุสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ จกฺขายตนํ อตฺถิ รูปายตนํ น จ เตน จกฺขุนา ตํ รูปี ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ อตฺถิ โผฏฺฐพฺพายตนํ

น จ เตน กาเยน ตํ โผฏฺฐพฺพํ ผุสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ โสตายตนํ อตฺถิ ฆานายตนํ ฯเปฯ อตฺถิ ตตฺถ มนายตนํ อตฺถิ ธมฺมายตนํ น จ เตน มเนน ตํ ธมฺมํ วิชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๑] อตฺถิ ตตฺถ ฆานายตนํ อตฺถิ คนฺธายตนํ เตน ฆาเนน ตํ คนฺธํ ฆายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ มูลคนฺโธ สารคนฺโธ ตจคนฺโธ ปตฺตคนฺโธ ปุปฺผคนฺโธ ผลคนฺโธ อามคนฺโธ วิสคนฺโธ สุคนฺโธ ทุคฺคนฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๒] อตฺถิ ตตฺถ ชิวฺหายตนํ อตฺถิ รสายตนํ ตาย ชิวฺหาย ตํ รสํ สายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ มูลรโส ขนฺธรโส ตจรโส ปตฺตรโส ปุปฺผรโส ผลรโส อมฺพิลํ มธุรํ ติตฺติกํ กฏุกํ โลณิยํ ขาริยํ ลมฺพิลํ กสาโว สาทุ อสาทูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๓] อตฺถิ ตตฺถ กายายตนํ อตฺถิ โผฏฺฐพฺพายตนํ เตน กาเยน ตํ โผฏฺฐพฺพํ ผุสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ กกฺขฬํ มุทุกํ ลณฺหํ ผรุสํ สุขสมฺผสฺสํ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ครุกํ ลหุกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๔] น วตฺตพฺพํ สพายตนิโก อตฺตภาโว รูปธาตุยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ ตตฺถ ฆานนิมิตฺตํ ชิวฺหานิมิตฺตํ กายนิมิตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ตตฺถ ฆานนิมิตฺตํ ชิวฺหานิมิตฺตํ กายนิมิตฺตํ

เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพายตนิโก อตฺตภาโว รูปธาตุยาติ ฯ

รูปธาตุยา อายตนกถา ฯ

อรูเป รูปกถา

[๑๒๓๕] อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปภโว รูปคติ รูปสตฺตาวาโส รูปสํสาโร รูปโยนิ รูปตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรูปภโว อรูปคติ อรูปสตฺตาวาโส อรูปสํสาโร อรูปโยนิ อรูปตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรูปภโว ฯเปฯ อรูปตฺตภาวปฏิลาภา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ

[๑๒๓๖] อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจโวการภโว คติ สตฺตาวาโส สํสาโร โยนิ วิญฺญาณฏฺฐิติ อตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ จตุโวการภโว ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตุโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาภา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ

[๑๒๓๗] อตฺถิ รูปี รูปธาตุยา โส จ รูปภโว รูปคติ รูปสตฺตาวาโส รูปสํสาโร รูปโยนิ รูปตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ รูปี อรูเปสุ โส จ รูปภโว รูปคติ ฯเปฯ รูปตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ รูปี รูปธาตุยา โส จ ปญฺจโวการภโว คติ ฯเปฯ อตฺตภาวปฏิลาภาติ ฯ

อามนฺตา ฯ อตฺถิ รูปี อรูเปสุ โส ฯ ปญฺจโวการภโว คติ ฯเป ฯ. อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๒๓๘] อตฺถิ รูปี อรูเปสุ โส ฯ อรูปภโว อรูปคติ. อรูปสตฺตาวาโส อรูปสตฺตาโร อรูปโยนิ อรูปตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ รูปี อรูปธาตุยา โส ฯ อรูปภโว อรูปคติ ฯเป ฯ อรูปตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๒๓๙] อตฺถิ รูปี อรูเปสุ โส ฯ จตุโวการภโว คติ ฯเป ฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ รูปี อรูปธาตุยา โส ฯ จตุโวการภโว คติ ฯเป ฯ อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๒๔๐] อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ รูปานํ นิสฺสรณํ อรูปี วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปานํ นิสฺสรณํ อรูปี วุตฺตํ ภควตา โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ

[๑๒๔๑] รูปานํ นิสฺสรณํ อรูปี วุตฺตา ภควตา อตฺถิ รูปี อรูเปสูติ ฯ อามนฺตา ฯ กามานํ นิสฺสรณํ เนกฺขมฺมํ วุตฺตํ ภควตา อตฺถิ เนกฺขมฺเมสุ กามา อตฺถิ อนาสเวสุ อาสวา อตฺถิ อปริยาปนฺเนสุ ปริยาปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

อรูเป รูปกถา ฯ

รูปี่ กมฺมนฺติกถา

[๑๒๔๒] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี่ กุสลนฺติ ฯ ยามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ ฯ ยามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี่ กุสลนฺติ ฯ

[๑๒๔๓] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส กุสโล สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ ยามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี่ กุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ ยามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี่ กุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔๔] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี่ กุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ ยามนฺตา ฯ

กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส กุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี กุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตี ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔๕] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยํ กิญฺจิ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปี สพฺพนฺตํ กุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔๖] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ กุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ กุสลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔๗] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ

เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔๘] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺ-ฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อนารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔๙] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อนารมฺมณํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺ-ฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อนารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๕๐] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ

กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ ผสฺสวิปฺปยุตฺตา กุสลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๕๑] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ ผสฺสวิปฺปยุตฺตา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๕๒] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ กุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อนารมฺมณา ผสฺสวิปฺปยุตฺตา กุสลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๕๓] กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ

กายกัมมัง รูปัง อนารัมมณัง ผัสสวิปปยุตตัง อัพยากตนฺติ ฯ น เหวัง วัตตัพพัง ฯเปฯ กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตัง สัททายตนัง ฯเปฯ คันธายตนัง รสายตนัง โผฏฐัพพายตนัง ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อนารัมมณา ผัสสวิปปยุตตา อัพยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตัง กายกัมมัง รูปัง อนารัมมณัง ผัสสวิปปยุตตัง อัพยากตนฺติ ฯ น เหวัง วัตตัพพัง ฯเปฯ

[๑๒๕๔] กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตัง วจีกัมมัง รูปัง กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สารัมมณัง อัตถิ ตสฺส อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ ฯ น เหวัง วัตตัพพัง ฯเปฯ นนุ อนารัมมณัง นัตถิ ตสฺส อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารัมมณัง นัตถิ ตสฺส อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ โน วต เร วัตตัพพัง กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตัง วจีกัมมัง รูปัง กุสลนฺติ ฯ

[๑๒๕๕] กุสเลน จิตเตน สัมปยุตโต ผัสโส กุสโล สารัมมโณ อัตถิ ตสฺส อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตัง วจีกัมมัง รูปัง กุสลัง สารัมมณัง อัตถิ ตสฺส อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ ฯ น เหวัง วัตตัพพัง ฯเปฯ กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตา เวทนา ฯเปฯ สัญญา เจตนา สัททา วิริยัง สติ สมาธิ ฯเปฯ ปัญญา กุสลา สารัมมณา อัตถิ ตาย อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตเตน สัมปยุตตัง วจีกัมมัง รูปัง กุสลัง สารัมมณัง อัตถิ ตสฺส อาวัชชนา ฯเปฯ ปฏิจฉติ ฯ น เหวัง วัตตัพพัง ฯเปฯ

[๑๒๕๖] กุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉกมฺมํ รูปี กุสลํ อนารมฺมณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺฉตี ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉิโต ผสฺโส กุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺฉตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺฉตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๕๗] กุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉิตํ วจีกมฺมํ รูปี กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยํ กิญฺจิ กุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉิตํ รูปี สพฺพนฺตํ กุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา กายกมฺมํ ตถา วจีกมฺมนฺติ ฯ

[๑๒๕๘] อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลนฺติ ฯ

[๑๒๕๙] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส อกุสโล สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา ราโค โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีนํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี อกุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๐] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส อกุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา ราโค โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีนํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี อกุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๑] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ กายกมฺมํ รูปี อกุสลนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ ยํ กิญฺจิ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปํ สพฺพนฺตํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๒] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อกุสลนฺติ ฯ

[๑๒๖๓] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส อกุสโล สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อกุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา ราโค โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีนํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ อกุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อกุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๔] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อกุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ

อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส อกุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปี อกุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา ราโค โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีนํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี อกุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๕] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปี อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยํ กิญฺจิ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปี สพฺพนฺตํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๖] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปี อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปี อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อตฺถิ อตฺถุ โลหิตํ ฯเปฯ เสโท อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๗] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปี อพฺยาก-

คนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส ฯเปฯ คนฺธายตนสฺส รสายตนสฺส โผฏฺฐพฺพายตนสฺส ฯเปฯ ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อตฺถิ อตฺถุ โลหิตสฺส ฯเปฯ เสโท อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส วจีกมฺมสฺส รูปสฺส อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๗] อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส วจีกมฺมสฺส รูปสฺส อนารมฺมณสฺส อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส รูปายตนสฺส อนารมฺมณสฺส อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส วจีกมฺมสฺส รูปสฺส อนารมฺมณสฺส อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส สทฺทายตนสฺส ฯเปฯ คนฺธายตนสฺส รสายตนสฺส โผฏฺฐพฺพายตนสฺส ฯเปฯ ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อตฺถิ อตฺถุ โลหิตสฺส ฯเปฯ เสโท อนารมฺมโณ อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๖๘] อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส รูปายตนสฺส อนารมฺมณสฺส อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส วจีกมฺมสฺส รูปสฺส อนารมฺมณสฺส อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส สทฺทายตนสฺส ฯเปฯ คนฺธายตนสฺส รสายตนสฺส โผฏฺฐพฺพายตนสฺส ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อตฺถิ อตฺถุ โลหิตสฺส ฯเปฯ เสโท อนารมฺมโณ อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปฏิจฺฉนฺตสฺส วจีกมฺมสฺส รูปสฺส อนารมฺมณสฺส อพฺยากตนฺติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๐] อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ วจีกมฺมํ รูปี ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ รูปายตนํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ วจีกมฺมํ รูปี ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯเปฯ วาโยธาตุ อสญฺญี อสญฺญี โลหิตํ ฯเปฯ เสโท ผสฺสวิปฺปยุตฺโต อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๑] อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ รูปายตนํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ วจีกมฺมํ รูปี อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อสญฺญี อสญฺญี โลหิตํ ฯเปฯ เสโท อนารมฺมโณ ผสฺสวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ วจีกมฺมํ รูปี อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๒] อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ วจีกมฺมํ รูปี อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตํ รูปายตนํ อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณํ ผสฺส-วิปฺปยุตฺตํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ฯเปฯ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อตฺถิ อตฺถุ โคหิตํ ฯเปฯ เสโท อนารมฺมโณ ผสฺสวิปฺปยุตฺโต อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๓] อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ รูปายตนํ อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ สทฺทายตนํ ฯเปฯ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อตฺถิ อตฺถุ โคหิตํ ฯเปฯ เสโท อนารมฺมโณ ผสฺสวิปฺปยุตฺโต อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ วจีกมฺมํ รูปํ อนารมฺมณํ ผสฺสวิปฺปยุตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๔] น วตฺตพฺพํ รูปํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กายกมฺมํ วจีกมฺมํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กายกมฺมํ วจีกมฺมํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ

[๑๒๗๕] รูปํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ

กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ชิวฺหายตนํ กายายตนํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ ปถวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ อสุจิ อสุสุ โลหิตํ ฯเปฯ เสโท กุสโลปี อกุสโลปีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๖] กาโย รูปี กายกมฺมํ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มโน รูปี มโนกมฺมํ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๗] มโน อรูปี มโนกมฺมํ อรูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กาโย อรูปี กายกมฺมํ อรูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๘] กาโย รูปี กายกมฺมํ อรูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มโน รูปี มโนกมฺมํ อรูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๙] มโน อรูปี มโนกมฺมํ อรูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กาโย อรูปี กายกมฺมํ อรูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๘๐] กาโย รูปนฺติ ฯ กายกมฺมํ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ รูปนฺติ ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาโย รูปนฺติ ฯ กายกมฺมํ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตายตนํ รูปนฺติ ฯ โสตวิญฺญาณํ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาโย รูปนฺติ ฯ กายกมฺมํ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ฆานายตนํ รูปนฺติ ฯ ฆานวิญฺญาณํ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาโย รูปนฺติ ฯ กายกมฺมํ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ชิวฺหายตนํ รูปนฺติ ฯ ชิวฺหาวิญฺญาณํ

รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาโย รูปนฺติ ฯ กายกมฺมํ รูปนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กายายตนํ รูปนฺติ ฯ กายวิญฺญาณํ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๘๑] รูปี กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เจตนาหํ ภิกฺขเว กมฺมํ วทามิ เจตยิตฺวา กมฺมํ กโรติ กายเน วาจาย มนสาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ รูปี กมฺมนฺติ ฯ

[๑๒๘๒] รูปี กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา กาเย วา อานนฺท สติ กายสญฺเจตนาเหตุ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ วาจาย วา อานนฺท สติ วจีสญฺเจตนาเหตุ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ มเน วา อานนฺท สติ มโนสญฺเจตนาเหตุ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขนฺติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ รูปี กมฺมนฺติ ฯ

[๑๒๘๓] รูปี กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ทิวิธา ภิกฺขเว กายสญฺเจตนา อกุสลํ กายกมฺมํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากํ จตุพฺพิธา ภิกฺขเว วจีสญฺเจตนา อกุสลํ วจีกมฺมํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากํ ทิวิธา ภิกฺขเว มโนสญฺเจตนา อกุสลํ มโนกมฺมํ ทุกฺขุทฺรยํ ทุกฺขวิปากํ ทิวิธา ภิกฺขเว กายสญฺเจตนา กุสลํ กายกมฺมํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากํ จตุพฺพิธา ภิกฺขเว วจีสญฺเจตนา กุสลํ วจีกมฺมํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากํ

---

๑ อ. ฉกฺก. ๑๒๘ ฯ ๒ สํ. นิ. ๓๗ ฯ

ติวิธา ภิกฺขเว มโนสญฺเจตนา กุสลํ มโนกมฺมํ สุขุทฺรยํ สุขวิปากนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ รูปี กมฺมนฺติ ฯ

[๑๒๘๔] รูปี กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สจายํ อานนฺท สมิทฺธิ โมฆปุริโส ปาตลิปุตฺตสฺส ปริพฺพาชกสฺส เอวํ ปฏิโส เอวํ พฺยากเรยฺย สญฺเจตนิยํ อาวุโส ปาตลิปุตฺต กมฺมํ กตฺวา กาเยน วาจาย มนสา สุขเวทนิยํ สุขํ โส เวทยติ สญฺเจตนิยํ อาวุโส ปาตลิปุตฺต กมฺมํ กตฺวา กาเยน วาจาย มนสา ทุกฺขเวทนิยํ ทุกฺขํ โส เวทยติ สญฺเจตนิยํ อาวุโส ปาตลิปุตฺต กมฺมํ กตฺวา กาเยน วาจาย มนสา อทุกฺขมสุขเวทนิยํ อทุกฺขมสุขํ โส เวทยตีติ เอวํ พฺยากรมาโน โข อานนฺท สมิทฺธิ โมฆปุริโส ปาตลิปุตฺตสฺส ปริพฺพาชกสฺส สมฺมา พฺยากรมาโน พฺยากเรยฺยาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ รูปี กมฺมนฺติ ฯ

รูปี กมฺมนฺติกถา ฯ

ชีวิตินฺทฺริยกถา

[๑๒๘๕] นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ รูปีนํ ชมฺมานํ อายุ ชีติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อตฺถิ รูปีนํ ชมฺมานํ อายุ ชีติ ยปนา

---

๑ ม. อุ. ๓๕๗ ฯ

ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ

[๑๒๘๖] อตฺถิ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา อตฺถิ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา อตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๘๗] อตฺถิ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา นตฺถิ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๘๘] อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๘๙] รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ น วตฺตพฺพํ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ น วตฺตพฺพํ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๐] รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๑] อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ น วตฺตพฺพํ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ น วตฺตพฺพํ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๒] รูปีนญฺจ อรูปีนญฺจ ธมฺมานํ อายุ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปีนญฺจ อรูปีนญฺจ ธมฺมานํ อายุ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๓] รูปีนญฺจ อรูปีนญฺจ ธมฺมานํ อายุ น วตฺตพฺพํ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปีนญฺจ อรูปีนญฺจ ธมฺมานํ อายุ น วตฺตพฺพํ อรูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๔] นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรธสมาปนฺนสฺส นตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๕] นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยํ โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ

[๑๒๙๖] นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กถมกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ สงฺขารกฺขนฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ สงฺขารกฺขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ เวทนากฺขนฺโธ ฯเปฯ สญฺญากฺขนฺโธ ฯเปฯ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๗] นิโรธสมาปนฺนสฺส อตฺถิ เวทนากฺขนฺโธ ฯเปฯ สญฺญากฺขนฺโธ ฯเปฯ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ น

นิโรธสมาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๙๘] นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺตานํ นตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยํ โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ รูปชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ

[๑๒๙๙] อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กตมกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ สงฺขารกฺขนฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ สงฺขารกฺขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ เวทนากฺขนฺโธ ฯเปฯ สญฺญากฺขนฺโธ ฯเปฯ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อสญฺญสตฺตานํ อตฺถิ เวทนากฺขนฺโธ ฯเปฯ สญฺญากฺขนฺโธ ฯเปฯ วิญฺญาณกฺขนฺโธติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจโวการภโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐๐] อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ อุปปตฺเตสิเย จิตฺเต ภิชฺชมาเน เอกเทสํ ภิชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส อุปปตฺเตสิเย จิตฺเต ภิชฺชมาเน เอกเทโส ภิชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐๑] อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน สมุฏฺฐิโต ผสฺโส อุปปตฺเตสิเย จิตฺเต ภิชฺชมาเน อนวเสโส ภิชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน สมุฏฺฐิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ อุปปตฺเตสิเย จิตฺเต ภิชฺชมาเน

อนาเสสํ ภิชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐๖] เทฺว ชีวิตินฺทฺริยานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวีหิ ชีวิเตหิ ชีวติ ทฺวีหิ มรเณหิ มิยฺยตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ชีวิตินฺทฺริยกถา ฯ

กมฺมเหตุกถา

[๑๓๐๗] กมฺมเหตุ อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมเหตุ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลา ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมเหตุ อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมเหตุ สกทาคามึ ฯเปฯ อนาคามึ อนาคามิผลา ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐๘] กมฺมเหตุ โสตาปนฺโน โสตาปตฺติผลา น ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมเหตุ อรหา อรหตฺตา น ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมเหตุ สกทาคามึ ฯเปฯ อนาคามึ อนาคามิผลา น ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมเหตุ อรหา อรหตฺตา น ปริหายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐๙] กมฺมเหตุ อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปาณาติปาตกมฺมสฺส เหตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อทินฺนาทาน-กมฺมสฺส เหตุ ฯเปฯ กาเมสุมิจฺฉาจารกมฺมสฺส เหตุ มุสาวาท-

กมฺมสฺส เหตุ ปีสุณาวาจากมฺมสฺส เหตุ ผรุสวาจากมฺมสฺส เหตุ สมฺผปฺปลาปกมฺมสฺส เหตุ มาตุฆาตกมฺมสฺส เหตุ ปีตุฆาตกมฺมสฺส เหตุ อรหนฺตฆาตกมฺมสฺส เหตุ รุหิรุปฺปาทกมฺมสฺส เหตุ สงฺฆเภทกมฺมสฺส เหตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กตมสฺส กมฺมสฺส เหตูติ ฯ หนฺท หิ อรหนฺตานํ อพฺภาจิกฺขตีติ ฯ อรหนฺตานํ อพฺภาจิกฺขนกมฺมสฺส เหตุ อรหา อรหตฺตา ปริหายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ อรหนฺตานํ อพฺภาจิกฺขนฺติ สพฺเพ เต อรหตฺตํ สจฺฉิกโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

กมฺมเหตุกถา ฯ

อฏฺฐโม วคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

ฉ คติโย อนฺตราภโว ปญฺเจว กาม-
คุณา กามธาตุ ปญฺเจว อายตนา กามา
รูปีโน ธมฺมา รูปธาตุ อรูปีโน ธมฺมา
อรูปธาตุ สพฺพายตนิโก อตฺตภาโว
รูปธาตุยา อตฺถิ รูปี อรูเปสุ รูปี กมฺมํ
รูปชีวิตินฺทริยํ กมฺมเหตุ ปริหายตีติ ฯ

อานิสังสกถา

[๓๓๐๖] อานิสังสทัสสาวิสัส สัญโญชนานัง ปหานันติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สงฺขาเร อนิจฺจโต มนสิกโรโต สัญโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สงฺขาเร อนิจฺจโต มนสิกโรโต สัญโญชนา ปหียนฺติ โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อานิสังสทัสสาวิสัส สัญโญชนานัง ปหานนฺติ ฯเปฯ นนุ สงฺขาเร ทุกฺขโต ฯเปฯ โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปโลกโต อีติโต อุปทฺทวโต ภยโต อุปสคฺคโต จลโต ปภงฺคุโต อธุวโต อตาณโต อเลณโต อสรณโต อสรณีภูตโต ริตฺตโต ตุจฺฉโต สุญฺญโต อนตฺตโต อาทีนวโต ฯเปฯ วิปริณามธมฺมโต มนสิกโรโต สัญโญชนา ปหียนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สงฺขาเร วิปริณามธมฺมโต มนสิกโรโต สัญโญชนา ปหียนฺติ โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ อานิสังสทัสสาวิสัส สัญโญชนานัง ปหานนฺติ ฯ สงฺขาเร จ อนิจฺจโต มนสิ กโรติ นิพฺพาเน จ อานิสังสทัสสาวี โหตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขาเร จ อนิจฺจโต มนสิ กโรติ นิพฺพาเน จ อานิสังสทัสสาวี โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุวินฺนัง ผสฺสานัง ฯเปฯ ทุวินฺนัง จิตฺตานัง สโมธานัง โหตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขาเร จ ทุกฺขโต ฯเปฯ โรคโต ฯเปฯ วิปริณามธมฺมโต มนสิ กโรติ นิพฺพาเน จ อานิสังสทัสสาวี โหตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขาเร

จ ·วิปริณามธมฺมโต มนสิ กโรติ นิพฺพาเน จ อานิสสทสฺสาวี โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทุวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๐๗] น วตฺตพฺพํ อานิสสทสฺสาวิสฺส สญฺโญชนานํ ปหานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นิพฺพาเน สุขานุปสฺสี วิหรติ สุขสญฺญี สุขปฏิสํเวที สตฺตํ สมิตํ อพฺโพกิณฺณํ เจตสา อธิมุจฺจมาโน ปญฺญาย ปริโยคาหมาโนติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อานิสสทสฺสาวิสฺส สญฺโญชนานํ ปหานนฺติ ฯ

อานิสสกถา ฯ

อมตารมฺมณกถา

[๑๓๐๘] อมตารมฺมณํ สญฺโญชนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ สญฺโญชนียํ คนฺถนียํ โอฆนียํ โยคนียํ นีวรณียํ ปรามฏฺฐํ อุปาทานียํ สงฺกิเลสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อมตํ อสญฺโญชนียं อคนฺถนียं ฯเปฯ อสงฺกิเลสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อมตํ อสญฺโญชนียं ฯเปฯ อสงฺกิเลสิกं โน จสฺส วตฺตพฺเพ อมตารมฺมณं สญฺโญชนนฺติ ฯ

[๑๓๐๙] อมตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตं ราคฏฺฐานียं รชนียं กมนียं มทนียं พนฺธนียं มุจฺฉนียนฺติ ฯ น

เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อมตํ น ราคฏฺฐานิยํ น รชนิยํ น กมนิยํ น มทนิยํ น พนฺธนิยํ น มุจฺฉนิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อมตํ น ราคฏฺฐานิยํ น รชนิยํ น กมนิยํ น มทนิยํ น พนฺธนิยํ น มุจฺฉนิยํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อมตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชตีติ ฯ

[๑๓๑๐] อมตํ อารพฺภ โทโส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ โทสฏฺฐานิยํ โกปฏฺฐานิยं ปฏิฆฏฺฐานิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อมตํ น โทสฏฺฐานิยํ น โกปฏฺฐานิยํ น ปฏิฆฏฺฐานิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อมตํ น โทสฏฺฐานิยํ น โกปฏฺฐานิยํ น ปฏิฆฏฺฐานิยํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อมตํ อารพฺภ โทโส อุปฺปชฺชตีติ ฯ

[๑๓๑๑] อมตํ อารพฺภ โมโห อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ โมหฏฺฐานิยํ อญฺญาณกรณํ อจกฺขุกรณํ ปญฺญานิโรธิยํ วิฆาตปกฺขิยํ อนิพฺพานสංวตฺตนิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อมตํ น โมหฏฺฐานิยํ น อญฺญาณกรณํ น อจกฺขุกรณํ ปญฺญาวุฑฺฒิยํ อวิฆาตปกฺขิยํ นิพฺพานสංวตฺตนิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อมตํ น โมหฏฺฐานิยํ น อญฺญาณกรณํ ฯเปฯ นิพฺพานสංวตฺตนิยํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อมตํ อารพฺภ โมโห อุปฺปชฺชตีติ ฯ

[๑๓๑๒] รูปี อารพฺภ สญฺโญชนา อุปฺปชฺชนฺติ รูปี สญฺโญชนิยํ คนฺถนิยํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ อารพฺภ สญฺโญชนา อุปฺปชฺชนฺติ อมตํ สญฺโญชนิยํ คนฺถนิยํ ฯเปฯ

สงฺกิเลสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๑๓] รูปี อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ รูปี ราคฏฺฐานิยํ รชนิยํ กมนิยํ มทนิยํ พนฺธนิยํ มุจฺฉนิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ อมตํ ราคฏฺฐานิยํ ฯเปฯ มุจฺฉนิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๑๔] รูปี อารพฺภ โทโส อุปฺปชฺชติ รูปี โทสฏฺฐานิยํ โกปฏฺฐานิยํ ปฏิฆฏฺฐานิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ อารพฺภ โทโส อุปฺปชฺชติ อมตํ โทสฏฺฐานิยํ โกปฏฺฐานิยํ ปฏิฆฏฺฐานิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๑๕] รูปี อารพฺภ โมโห อุปฺปชฺชติ รูปี โมหฏฺฐานิยํ อญฺญาณกรณํ ฯเปฯ อนิพฺพานสวตฺตนิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อมตํ อารพฺภ โมโห อุปฺปชฺชติ อมตํ โมหฏฺฐานิยํ อญฺญาณกรณํ ฯเปฯ อนิพฺพานสวตฺตนิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๑๖] อมตํ อารพฺภ สญฺโญชนา อุปฺปชฺชนฺติ อมตํ อสญฺโญชนิยํ อคนฺถนิยํ อโนฆนิยํ อโยคนิยํ อนีวรณิยํ อปรามฏฺฐํ อนุปาทานิยํ อสงฺกิเลสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อารพฺภ สญฺโญชนา อุปฺปชฺชนฺติ รูปี อสญฺโญชนิยํ อคนฺถนิยํ ฯเปฯ อสงฺกิเลสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๑๗] อมตํ อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ อมตํ น ราคฏฺฐานิยํ น รชนิยํ น กมนิยํ น มทนิยํ น พนฺธนิยํ น มุจฺฉนิยนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ รูปี อารพฺภ ราโค อุปฺปชฺชติ รูปี น ราคฏฺฐานิยํ ฯเปฯ น มุจฺฉนิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๑๙] อมตํ อารพฺภ โทโส อุปฺปชฺชติ อมตํ น โทสฏฺฐานิยํ น โกปฏฺฐานิยํ น ปฏิฆฏฺฐานิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อารพฺภ โทโส อุปฺปชฺชติ รูปี น โทสฏฺฐานิยํ น โกปฏฺฐานิยํ น ปฏิฆฏฺฐานิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๑๙] อมตํ อารพฺภ โมโห อุปฺปชฺชติ อมตํ น โมหฏฺฐานิยํ น อญฺญาณกรณํ ฯเปฯ นิพฺพานสหวตฺตนิยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อารพฺภ โมโห อุปฺปชฺชติ รูปี น โมหฏฺฐานิยํ น อญฺญาณกรณํ ฯเปฯ นิพฺพานสหวตฺตนิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๒๐] น วตฺตพฺพํ อมตารมฺมณํ ผสฺโส ผสฺสนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา นิพฺพานํ นิพฺพานโต ผสฺสายตีติ นิพฺพานํ นิพฺพานโต ผสฺสายิตฺวา นิพฺพานํ มญฺญติ นิพฺพานสฺมิ มญฺญติ นิพฺพานโต มญฺญติ นิพฺพานํ เมติ มญฺญติ นิพฺพานํ อภินนฺทตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อมตารมฺมณํ ผสฺโส ผสฺสนฺติ ฯ

อมตารมฺมณกถา ฯ

---

* ม. มู. ๕ ฯ

รูปี สารมฺมณนฺติกถา

[๑๓๒๑] รูปี สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ ติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ รูปี สารมฺมณนฺติ ฯ

[๑๓๒๒] ผสฺโส สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สารมฺมณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒๓] เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา จิตฺต ผสฺสา วิริย สติ สมาธิ ปญฺญา ราโค โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีน อุทฺธจฺจ หิริ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี สารมฺมณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สารมฺมณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒๔] รูปี สารมฺมณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส สารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธิ ติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒๕] รูปี สารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา สญฺญา ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี สารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒๖] น วตฺตพฺพํ รูปี สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ รูปี สปฺปจฺจยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปี สปฺปจฺจยํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี สารมฺมณนฺติ ฯ

รูปี สารมฺมณนฺติกถา ฯ

อนุสยา อนารมฺมณาทิกถา

[๑๓๒๗] อนุสยา อนารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒๘] กามราคานุสโย อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณํ สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราคานุสโย สารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๒๙] กามราคานุสโย อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ

กตมกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓๐] กามราคานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราโค สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราโค สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน สารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราคานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน สารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓๑] กามราคานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน อนารมฺมโณ กามราโค สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน สารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓๒] ปฏิฆานุสโย มานานุสโย ทิฏฺฐานุสโย วิจิกิจฺฉานุสโย ภวราคานุสโย อวิชฺชานุสโย อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโม อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค ฯเปฯ อวิชฺชานีวรณํ สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชานุสโย สารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓๓] อวิชฺชานุสโย อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ กตมกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓๔] อวิชฺชานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา อนารมฺมณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา สารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน สารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๓๕] อวิชฺชานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน อนารมฺมโณ อวิชฺชา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา สารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๖] น วตฺตพฺพํ อนุสยา อนารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สานุสโยติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เตสํ อนุสยานํ อารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ. ฯเปฯ เตนหิ อนุสยา อนารมฺมณาติ ฯ

[๓๓๗] ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สราโคติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตสฺส ราคสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ราโค อนารมฺมโณติ ฯ

อนุสยา อนารมฺมณาติกถา ฯ

ญาณํ อนารมฺมณนฺติกถา

[๓๓๘] ญาณํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ญาณํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค สารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ ญาณํ สารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๓๙] ญาณํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กตมกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ อนารมฺม-

โณติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ อนารมฺมโณติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๔๐] ญาณ์ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺน์ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺญา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา อนารมฺมณาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ปญฺญา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา สารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ญาณ์ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺน์ สารมฺมณนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๔๑] ญาณ์ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺน์ อนารมฺมณ์ ปญฺญา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา สารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ เอกเทโส สารมฺมโณ เอกเทโส อนารมฺมโณติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๔๒] น วตฺตพฺพ์ ญาณ์ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี ญาณีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตสฺส ญาณสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เยน หิ ญาณ์ อนารมฺมณนฺติ ฯ อรหา จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี ปญฺญวาติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตาย ปญฺญาย อารมฺมณนฺติ ฯ

น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ปญฺญา อนารมฺมณาติ ฯ

ญาณํ อนารมฺมณนฺติกถา ฯ

อตีตารมฺมณกถา

[๓๓๔๓] อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตารมฺมณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ มิจฺฉา หญฺจิ วา ปน อนารมฺมณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตารมฺมณนฺติ อนารมฺมณํ อตีตารมฺมณนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๓๓๔๔] อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ

อตีตารมฺมณกถา ฯ

อนาคตารมฺมณกถา

[๓๓๔๕] อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตารมฺมณํ

โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ มิจฺฉา หญฺจิ วา ปน อนารมฺมณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตารมฺมณนฺติ อนารมฺมณํ อนาคตารมฺมณนฺติ มิจฺฉา ฯ

[๑๓๔๖] อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ

[๑๓๔๗] ปจฺจุปฺปนฺนํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ จิตฺตํ สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ สารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๔๘] ปจฺจุปฺปนฺนํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ จิตฺตํ สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ สารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๔๙] อตีตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ อตีตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาติ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๕๐] อนาคตํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ อนาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ อารพฺภ อตฺถิ อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๕๑] น วตฺตพฺพํ อตีตานาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตานาคตํ นตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตานาคตํ นตฺถิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตานาคตารมฺมณํ จิตฺตํ อนารมฺมณนฺติ ฯเปฯ

อนาคตารมฺมณกถา ฯ

วิตกฺกานุปติตกถา

[๑๓๕๒] สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกานุปติตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพํ จิตฺตํ วิจารานุปติตํ ปีตานุปติตํ สุขานุปติตํ ทุกฺขานุปติตํ โสมนสฺสานุปติตํ โทมนสฺสานุปติตํ อุเปกฺขานุปติตํ สทฺธานุปติตํ วิริยานุปติตํ สตานุปติตํ สมาธานุปติตํ ปญฺญานุปติตํ ราคานุปติตํ โทสานุปติตํ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปานุปติตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๕๓] สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกานุปติตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพํ จิตฺตํ

วิตกฺกานุปฺปตฺตินฺติ ฯ

[๑๓๕๔] สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกานุปฺปตฺตินฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธิ โน จตฺ. เร วตฺตพฺเพ สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกานุปฺปตฺตินฺติ ฯ

[๑๓๕๕] สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกานุปฺปตฺตินฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตโย สมาธี วุตฺตา ภควตา สวิตกฺโก สวิจาโร สมาธิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตโย สมาธี วุตฺตา ภควตา สวิตกฺโก สวิจาโร สมาธิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธิ โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกานุปฺปตฺตินฺติ ฯ

วิตกฺกานุปฺปตฺติกถา ฯ

วิตกฺกวิปฺผารสทฺทกถา

[๑๓๕๖] สพฺพโส วิตกฺกยโต วิจารยโต วิตกฺกวิปฺผาโร สทฺโทติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพโส ผุสยโต ผสฺสวิปฺผาโร สทฺโท สพฺพโส เวทยโต เวทนาวิปฺผาโร สทฺโท สพฺพโส สญฺชานโต สญฺญาวิปฺผาโร สทฺโท สพฺพโส เจตยโต เจตนาวิปฺผาโร สทฺโท สพฺพโส จินฺตยโต จิตฺตวิปฺผาโร สทฺโท สพฺพโส สรโต สตีวิปฺผาโร สทฺโท สพฺพโส

ปชานโต ปญฺญาวิปฺผาโร ส์ทฺโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๕๗] ส์พฺพโส์ วิตกฺกยโต วิจารยโต วิตกฺกวิปฺผาโร ส์ทฺโทติ ฯ อามนฺตา ฯ วิตกฺกวิปฺผาโร ส์ทฺโท โส์ตวิญฺเญยฺโย โส์ตส์มิ์ ปฏิหญฺญติ โส์ตส์ส์ อาปาถํ อาคจฺฉติ์ติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ วิตกฺกวิปฺผาโร ส์ทฺโท น โส์ตวิญฺเญยฺโย น โส์ตส์มิ์ ปฏิหญฺญติ น โส์ตส์ส์ อาปาถํ อาคจฺฉติ์ติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิตกฺกวิปฺผาโร ส์ทฺโท น โส์ตวิญฺเญยฺโย น โส์ตส์มิ์ ปฏิหญฺญติ น โส์ตส์ส์ อาปาถํ อาคจฺฉติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ส์พฺพโส์ วิตกฺกยโต วิจารยโต วิตกฺกวิปฺผาโร ส์ทฺโทติ ฯ

วิตกฺกวิปฺผารส์ทฺทกถา ฯ

นยถาจิตฺตส์ส์ วาจาติกถา

[๑๓๕๘] นยถาจิตฺตส์ส์ วาจาติ ฯ อามนฺตา ฯ อผส์สกส์ส์ วาจา อเวทนกส์ส์ วาจา อส์ญญกส์ส์ วาจา อเจตนกส์ส์ วาจา อจิตฺตกส์ส์ วาจาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ ส์ผส์สกส์ส์ วาจา ส์เวทนกส์ส์ วาจา ส์ส์ญญกส์ส์ วาจา ส์เจตนกส์ส์ วาจา ส์จิตฺตกส์ส์ วาจาติ์ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ส์ผส์สกส์ส์ วาจา ฯเปฯ ส์จิตฺตกส์ส์ วาจา โน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตส์ส์ วาจาติ ฯ

[๓๓๕๙] น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาวชฺชนฺตสุตฺต วาจา อนาโภคสุตฺต วาจา ฯเปฯ อปณิทหนฺตสุตฺต วาจาติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อาวชฺชนฺตสุตฺต วาจา อาโภคสุตฺต วาจา ฯเปฯ ปณิทหนฺตสุตฺต วาจาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อาวชฺชนฺตสุตฺต วาจา อาโภคสุตฺต วาจา ฯเปฯ ปณิทหนฺตสุตฺต วาจา โน วต เร วตฺตพฺเพ น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ

[๓๓๖๐] น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วาจา จิตฺตสมุฏฺฐานา จิตฺเตน สห ชาตา จิตฺเตน สห เอกุปฺปาทาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วาจา จิตฺตสมุฏฺฐานา จิตฺเตน สห ชาตา จิตฺเตน สห เอกุปฺปาทา โน วต เร วตฺตพฺเพ น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ

[๓๓๖๑] น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ อามนฺตา ฯ น ภณิตุกาโม ภณติ น กเถตุกาโม กเถติ น อาลปิตุกาโม อาลปติ น โวหริตุกาโม โวหรตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ ภณิตุกาโม ภณติ กเถตุกาโม กเถติ อาลปิตุกาโม อาลปติ โวหริตุกาโม โวหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภณิตุกาโม ภณติ กเถตุกาโม กเถติ อาลปิตุกาโม อาลปติ โวหริตุกาโม โวหรติ โน วต เร วตฺตพฺเพ น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ

[๓๓๖๒] น วตฺตพฺพ น ยถาจิตฺตสุตฺต วาจาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ อญฺญ ภณิสฺสามีติ อญฺญ ภณติ อญฺญ กเถสฺสามีติ อญฺญ กเถติ อญฺญ อาลปิสฺสามีติ อญฺญ อาลปติ อญฺญ

โวหริตฺตามีติ อญฺญํ โวหรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อญฺญํ ภณิตฺตามีติ อญฺญํ ภณติ ฯเปฯ อญฺญํ โวหริตฺตามีติ อญฺญํ โวหรติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตสฺส วาจาติ ฯ นยถาจิตฺตสฺส วาจาติกถา ฯ

นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติกถา

[๓๓๖๓] นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อผสฺสกสฺส กายกมฺมํ ฯเปฯ อจิตฺตกสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สผสฺสกสฺส กายกมฺมํ ฯเปฯ สจิตฺตกสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สผสฺสกสฺส กายกมฺมํ ฯเปฯ สจิตฺตกสฺส กายกมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ

[๓๓๖๔] นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาวชฺชนฺตสฺส กายกมฺมํ ฯเปฯ อปณิทหนฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อาวชฺชนฺตสฺส กายกมฺมํ ฯเปฯ ปณิทหนฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อาวชฺชนฺตสฺส กายกมฺมํ ฯเปฯ ปณิทหนฺตสฺส กายกมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ

[๓๓๖๕] นยถาจิตฺตสฺส กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กายกมฺมํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ จิตฺเตน สห ชาตं จิตฺเตน สห เอกุปฺปาทนฺติ ฯ

อามนฺตา ฯ หญฺจิ กายกมฺมํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ จิตฺเตน สห ชาตํ จิตฺเตน สห เอกุปฺปาทํ โน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตสุตฺต กายกมฺมนฺติ ฯ

[๑๓๖๖] นยถาจิตฺตสุตฺต กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ น อภิกฺกมิตุกาโม อภิกฺกมติ น ปฏิกฺกมิตุกาโม ปฏิกฺกมติ น อาโลเกตุกาโม อาโลเกติ น วิโลเกตุกาโม วิโลเกติ น สมฺมิญฺชิตุกาโม สมฺมิญฺเชติ น ปสาเรตุกาโม ปสาเรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อภิกฺกมิตุกาโม อภิกฺกมติ ปฏิกฺกมิตุกาโม ปฏิกฺกมติ อาโลเกตุกาโม อาโลเกติ วิโลเกตุกาโม วิโลเกติ สมฺมิญฺชิตุกาโม สมฺมิญฺเชติ ปสาเรตุกาโม ปสาเรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อภิกฺกมิตุกาโม อภิกฺกมติ ฯเปฯ ปสาเรตุกาโม ปสาเรติ โน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตสุตฺต กายกมฺมนฺติ ฯ

[๑๓๖๗] น วตฺตพฺพํ นยถาจิตฺตสุตฺต กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ โกจิ อญฺญตฺร คจฺฉิสฺสามีติ อญฺญตฺร คจฺฉติ ฯเปฯ อญฺญํ ปสาเรสฺสามีติ อญฺญํ ปสาเรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ อญฺญตฺร คจฺฉิสฺสามีติ อญฺญตฺร คจฺฉติ ฯเปฯ อญฺญํ ปสาเรสฺสามีติ อญฺญํ ปสาเรติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ นยถาจิตฺตสุตฺต กายกมฺมนฺติ ฯ

นยถาจิตฺตสุตฺต กายกมฺมนฺติกถา ฯ

อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนกถา

[๑๓๖๘] อตีเตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ นิรุทฺธํ วิคตํ วิปริณตํ อตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีเตน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๓๖๙] อนาคเตน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ อชาตํ อภูตํ อสญฺชาตํ อนิพฺพตฺตํ อนภินิพฺพตฺตํ อปาตุภูตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคเตน สมนฺนาคโตติ ฯ

[๑๓๗๐] อตีเตน รูปกฺขนฺเธน สมนฺนาคโต อนาคเตน รูปกฺขนฺเธน สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺเนน รูปกฺขนฺเธน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีหิ รูปกฺขนฺเธหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อตีเตหิ ปญฺจหิ ขนฺเธหิ สมนฺนาคโต อนาคเตหิ ปญฺจหิ ขนฺเธหิ สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺเนหิ ปญฺจหิ ขนฺเธหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปนฺนรสหิ ขนฺเธหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๓๗๑] อตีเตน จกฺขายตเนน สมนฺนาคโต อนาคเตน จกฺขายตเนน สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺเนน จกฺขายตเนน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีหิ จกฺขายตเนหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อตีเตหิ ทฺวาทสหิ อายตเนหิ สมนฺนาคโต อนาคเตหิ ทฺวาทสหิ อายตเนหิ สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺเนหิ ทฺวาทสหิ อายตเนหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉฬภิฺายตเนหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๗๒] อตีตาย จกฺขุธาตุยา สมนฺนาคโต อนาคตาย จกฺขุธาตุยา สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺนาย จกฺขุธาตุยา สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีหิ จกฺขุธาตูหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตาหิ อฏฺฐารสหิ ธาตูหิ สมนฺนาคโต อนาคตาหิ อฏฺฐารสหิ ธาตูหิ สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺนาหิ อฏฺฐารสหิ ธาตูหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุปณฺณาสธาตูหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๗๓] อตีเตน จกฺขุนฺทฺริเยน สมนฺนาคโต อนาคเตน จกฺขุนฺทฺริเยน สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺเนน จกฺขุนฺทฺริเยน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีหิ จกฺขุนฺทฺริเยหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีเตหิ พาวีสตินฺทฺริเยหิ สมนฺนาคโต อนาคเตหิ พาวีสตินฺทฺริเยหิ สมนฺนาคโต ปจฺจุปฺปนฺเนหิ พาวีสตินฺทฺริเยหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉสฏฺฐินฺทฺริเยหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๗๔] น วตฺตพฺพํ อตีตานาคเตหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ อฏฺฐวิโมกฺขาย จตุนฺนํ ฌานานํ นิกามลาภี นวนฺนํ

อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺตึ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อฏฺฐ-วิโมกฺขมายึ จตุนฺนํ ฌานานํ นิกามลาภี นวนฺนํ อนุปุพฺพวิหาร-สมาปตฺตีนํ ลาภี เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตีตานาคเตหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนกถา ฯ

นวโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

อานิสฺสทสฺสาวิสฺส สญฺโญชนานํ ปหานํ
อมตารมฺมณํ สญฺโญชนํ รูปี สารมฺมณํ
อนุสยา อนารมฺมณา เอวเมว ญาณํ อตีตา-
นาคตารมฺมณํ จิตฺตํ สพฺพํ จิตฺตํ วิตกฺกา-
นุปติตํ สพฺพโส วิตกฺกยโต วิจารยโต
วิตกฺกวิปฺผาโร สทฺโท นยถาจิตฺตสฺส วาจา
ตเถว กายกมฺมํ อตีตานาคเตหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

นิโรธกถา

[๓๓๗๕] อุปปตฺเตยฺเย ปญฺจกฺขนฺเธ อนิรุทฺเธ กิริยา ปญฺจ ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทสนฺนํ ขนฺธานํ สโมธานํ โหติ ทส ขนฺธา สมฺุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ทสนฺนํ ขนฺธานํ สโมธานี โหติ ทส ขนฺธา สมฺุขีภาวํ

อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๗๖] อุปปตฺเตยฺเย ปญฺจกฺขนฺเธ อนิรุทฺเธ กิริยา จตฺตาโร ขนฺธา อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นวนฺนํ ขนฺธานํ สโมธานํ โหติ นว ขนฺธา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นวนฺนํ ขนฺธานํ สโมธานํ โหติ นว ขนฺธา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๗๗] อุปปตฺเตยฺเย ปญฺจกฺขนฺเธ อนิรุทฺเธ กิริยา ฌาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉนฺนํ ขนฺธานํ สโมธานํ โหติ ฉ ขนฺธา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฉนฺนํ ขนฺธานํ สโมธานํ โหติ ฉ ขนฺธา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๗๘] อุปปตฺเตยฺเย ปญฺจกฺขนฺเธ นิรุทฺเธ มคฺโค อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มโค มคฺคํ ภาเวติ กาฬกโค มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

นิโรธกถา ฯ

รูปี่มคฺโคติกถา

[๑๓๗๙] มคฺคสมงฺคิสฺส รูปี่ มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ มคฺคสมงฺคิสฺส รูปี่ มคฺโคติ ฯ

[๑๓๘๐] สมฺมาวาจา มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สมฺมาวาจา มคฺโคติ ฯ

[๑๓๘๑] สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สมฺมาอาชีโว มคฺโคติ ฯ

[๑๓๘๒] สมฺมาทิฏฺฐิ มคฺโค สา ฯ สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาวาจา มคฺโค สา ฯ สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ ฯ

น เหวำ วตูตพูเพ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ มคูโค สำ จ สารมฺมณา อตูถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนูตา ฯ สมฺมากมฺมนูโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคูโค โส จ สารมฺมโณ อตูถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวำ วตูตพูเพ ฯเปฯ สมฺมา-สงฺกปูโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ

[๑๓๘๓] สมฺมาสมาธิ มคูโค โส จ สารมฺมโณ อตูถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนูตา ฯ สมฺมาวาจา มคูโค สำ จ สารมฺมณา อตูถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวำ วตูตพูเพ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ มคูโค โส จ สารมฺมโณ อตูถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนูตา ฯ สมฺมากมฺมนูโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคูโค โส จ สารมฺมโณ อตูถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวำ วตูตพูเพ ฯเปฯ

[๑๓๘๔] สมฺมาวาจา มคูโค สำ จ อนารมฺมณา นตูถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนูตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ มคูโค สำ จ อนารมฺมณา นตูถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวำ วตูตพูเพ ฯเปฯ สมฺมาวาจา มคูโค สำ จ อนารมฺมณา นตูถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนูตา ฯ สมฺมาสงฺ-กปูโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ มคูโค โส จ อนารมฺมโณ นตูถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวำ วตูตพูเพ ฯเปฯ

[๑๓๘๕] สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคฺโค โส จ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ มคฺโค โส จ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๘๖] น วตฺตพฺพํ มคฺคสมงฺคิสฺส รูปี มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว มคฺโค เตน วต เร วตฺตพฺเพ มคฺคสมงฺคิสฺส รูปี มคฺโคติ ฯ

รูปี มคฺโคติกถา ฯ

ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส มคฺคภาวนากถา

[๑๓๘๗] ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา อุปฺปนฺนวตฺถุกา อุปฺปนฺนารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจวิญฺญาณา อุปฺปนฺนวตฺถุกา อุปฺปนฺนารมฺมณา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ

[๑๓๘๘] นนุ ปญฺจวิญฺญาณา ปุเรชาตวตฺถุกา ปุเรชาตารมฺมณา อชฺฌตฺติกวตฺถุกา พาหิรารมฺมณา อสมฺภินฺนวตฺถุกา อสมฺภินฺนารมฺมณา นานาวตฺถุกา นานารมฺมณา น อญฺญมญฺญสฺส โคจร-

วิสยํ ปจฺจนุโภนฺติ น อสมนฺนาหารา อุปฺปชฺชนฺติ น อมนสิการา อุปฺปชฺชนฺติ น อพฺโพกิณฺณา อุปฺปชฺชนฺติ น อปุพฺพํ อจริมํ อุปฺปชฺชนฺติ น อญฺญมญฺญสฺส สมนนฺตรา อุปฺปชฺชนฺติ ฯเป ฯ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา อนาโภคาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจวิญฺญาณา อนาโภคา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสุตฺต อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ

[๓๓๘] จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคิสุตฺต อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๓๓๙] จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคิสุตฺต อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคิสุตฺต อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ

จกฺขุวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ เวทนํ อารพฺภ สญฺญํ อารพฺภ เจตนํ อารพฺภ จิตฺตํ อารพฺภ จกฺขุ อารพฺภ ฯเปฯ กายํ อารพฺภ ผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา มโนวิญฺญาณํ สุญฺญตฺตา อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตฺตา อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา มโนวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา จกฺขุวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา มโนวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา จกฺขุวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ.

[๓๓๙๑] น วตฺตพฺพํ ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปึ ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี ฯเปฯ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ฯเปฯ ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา ฯเปฯ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหีติ[1] อตฺถเญว สุตฺตนฺโตติ ฯ

---

๑ ม. มู. ๓๑๕ ฯ อ. จตุกฺก. ๕๐ ฯ

อามนฺตา ฯ เตนหิ ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนาติ ฯ

ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคิสฺส มคฺคภาวนากถา ฯ

ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาบีติกถา

[๑๓๙๒] ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาบี อกุสลาบีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา อุปฺปนฺนวตฺถุกา อุปฺปนฺนารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจวิญฺญาณา อุปฺปนฺนวตฺถุกา อุปฺปนฺนารมฺมณา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาบี อกุสลาบีติ ฯ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา ปุเรชาตวตฺถุกา ปุเรชาตารมฺมณา อชฺฌตฺติกวตฺถุกา พาหิรารมฺมณา อสมฺภินฺนวตฺถุกา อสมฺภินฺนารมฺมณา นานาวตฺถุกา นานารมฺมณา น อญฺญมญฺญสฺส โคจรวิสยํ ปจฺจนุโภนฺติ น อสมนนาหารา อุปฺปชฺชนฺติ น อมนสิการา อุปฺปชฺชนฺติ น อพฺโพกิณฺณา อุปฺปชฺชนฺติ น อปุพฺพํ อจริมํ อุปฺปชฺชนฺติ น อญฺญมญฺญสฺส สมนนฺตรา อุปฺปชฺชนฺติ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา อนาโภคาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจวิญฺญาณา อนาโภคา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาบี อกุสลาบีติ ฯ

[๑๓๙๓] จกฺขุวิญฺญาณํ กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตฺ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตฺ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ

ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๓๓๔๔] จกฺขุวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ จิตฺตํ อารพฺภ ฯเปฯ จกฺขุ อารพฺภ ฯเปฯ กายํ อารพฺภ ฯเปฯ สทฺทํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี มโนวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี มโนวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี จกฺขุวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี มโนวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ จิตฺตํ อารพฺภ จกฺขุ อารพฺภ ฯเปฯ กายํ อารพฺภ สทฺทํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี จกฺขุวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๙๕] น วตฺตพฺพํ ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาปี อกุสลาปีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปํ ทิสฺวา นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ น นิมิตฺตคฺคาหี โหตีติ อตฺถเวว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาปี อกุสลาปีติ ฯ

ปญฺจวิญฺญาณา กุสลาปีติกถา ฯ

ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาทิกถา

[๑๓๙๖] ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา อุปฺปนฺนวตฺถุกา อุปฺปนฺนารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจวิญฺญาณา อุปฺปนฺนวตฺถุกา อุปฺปนฺนารมฺมณา โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาติ ฯเปฯ นนุ ปญฺจ.

วิญฺญาณา ปุเรชาตวตฺถุกา ปุเรชาตารมฺมณา อชฺฌตฺติกวตฺถุกา พาหิรารมฺมณา อสมฺภินฺนวตฺถุกา อสมฺภินฺนารมฺมณา นานาวตฺถุกา นานารมฺมณา น อญฺญมญฺญสฺส โคจรวิสยํ ปจฺจนุโภนฺติ น อสมนฺนาหารา อุปฺปชฺชนฺติ น อมนสิการา อุปฺปชฺชนฺติ น อพฺโพกิณฺณา อุปฺปชฺชนฺติ น อปุพฺพํ อจริมํ อุปฺปชฺชนฺติ นนุ ปญฺจวิญฺญาณา น อญฺญมญฺญสฺส สมนนฺตรา อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปญฺจวิญฺญาณา น อญฺญมญฺญสฺส สมนนฺตรา อุปฺปชฺชนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาติ ฯ

[๑๓๙๗] จกฺขุวิญฺญาณํ สาโภคนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ สุญฺญตญฺจ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ

[๑๓๙๘] จกฺขุวิญฺญาณํ สาโภคนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุ-

วิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สาโภคนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ สาโภคํ มโนวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สาโภคํ จกฺขุวิญฺญาณํ สุญฺญตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ สาโภคํ มโนวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สาโภคํ จกฺขุวิญฺญาณํ อตีตานาคตํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มโนวิญฺญาณํ สาโภคํ มโนวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ สาโภคํ จกฺขุวิญฺญาณํ ผสฺสํ อารพฺภ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๓๙๙] น วตฺตพฺพํ ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาติ ฯ อามนฺตา ฯ ยนฺนูนาหํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปํ ทิสฺวา นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ น นิมิตฺตคฺคาหี โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาติ ฯเปฯ

ปญฺจวิญฺญาณา สาโภคาติกถา ฯ

ทุวีหิ สีเลหิ สมนฺนาคโตติกถา

[๑๔๐๐] มคฺคสมงฺคี ทุวีหิ สีเลหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี ทุวีหิ ผสฺเสหิ ทุวีหิ เวทนาหิ ทุวีหิ สญฺญาหิ ทุวีหิ เจตนาหิ ทุวีหิ จิตฺเตหิ ทุวีหิ สทฺธาหิ ทุวีหิ วิริเยหิ ทุวีหิ สตีหิ ทุวีหิ สมาธีหิ ทุวีหิ ปญฺญาหิ สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๐๑] มคฺคสมงฺคี โลกิเยน สีเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน ผสฺเสน โลกิยาย เวทนาย โลกิยาย สญฺญาย โลกิยาย เจตนาย โลกิเยน จิตฺเตน โลกิยาย สทฺธาย โลกิเยน วิริเยน โลกิยาย สตียา โลกิเยน สมาธินา โลกิยาย ปญฺญาย สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๐๒] มคฺคสมงฺคี โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สีเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ ผสฺเสน สมนฺนาคโต ฯเปฯ โลกิยาย จ โลกุตฺตราย จ ปญฺญาย สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน สีเลน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี ปุถุชฺชโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๐๓] มคฺคสมงฺคี โลกิยาย สมฺมาวาจาย สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิยาย สมฺมาทิฏฺฐิยา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสมงฺคี โลกิยาย สมฺมาวาจาย

สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน สมฺมาสงฺกปฺเปน ฯเปฯ โลกิเยน สมฺมาวายาเมน ฯเปฯ โลกิยาย สมฺมาสติยา ฯเปฯ โลกิเยน สมฺมาสมาธินา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน สมฺมากมฺมนฺเตน ฯเปฯ โลกิเยน สมฺมาอาชีเวน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิยาย สมฺมาทิฏฺฐิยา ฯเปฯ โลกิเยน สมฺมาสมาธินา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๐๔] มคฺคสมงฺคี โลกิยาย จ โลกุตฺตราย จ สมฺมาวาจาย สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิยาย จ โลกุตฺตราย จ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสมงฺคี โลกิยาย จ โลกุตฺตราย จ สมฺมาวาจาย สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สมฺมาสงฺกปฺเปน ฯเปฯ โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สมฺมาวายาเมน ฯเปฯ โลกิยาย จ โลกุตฺตราย จ สมฺมาสติยา ฯเปฯ โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สมฺมาสมาธินา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สมฺมากมฺมนฺเตน ฯเปฯ

[๑๔๐๕] มคฺคสมงฺคี โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สมฺมาอาชีเวน สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิยาย จ โลกุตฺตราย จ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน จ โลกุตฺตเรน จ สมฺมาอาชีเวน สมนฺนาคโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ มคฺคสมงฺคี โลกิเยน ฯ โลกุตฺตเรน ฯ สมฺมาสงฺกปฺปเปน ฯเปฯ โลกิเยน ฯ โลกุตฺตเรน ฯ สมฺมาสมาธินา สมนฺนาคโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๐๖] น วตฺตพฺพํ มคฺคสมงฺคี ทฺวีหิ ตีเหิ สมนฺนาคโตติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิเย ตีเณ นิรุทฺเธ มคฺโค อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติโย ขณฺฑตีโณ ฉิทฺทตีโณ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ มคฺคสมงฺคี ทฺวีหิ ตีเหิ สมนฺนาคโตติ ฯ

ทฺวีหิ ตีเหิ สมนฺนาคโตติกถา ฯ

ตีณิ อเจตสิกนฺติกถา

[๓๔๐๗] ตีณิ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตีณิ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส อเจตสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตีณิ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ เจตนา ฯเปฯ สทฺธา ฯเปฯ วิริยํ ฯเปฯ สติ ฯเปฯ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา อเจตสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๐๘] ผสฺโส เจตสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีณิ เจตสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ เจตนา

ฯเปฯ สทฺธา ฯเปฯ วิริยํ ฯเปฯ สติ ฯเปฯ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลํ เจตสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๐๙] สีลํ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิฏฺฐผลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อิฏฺฐผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อิฏฺฐผลํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สีลํ อเจตสิกนฺติ ฯ

[๑๔๑๐] สทฺธา อิฏฺฐผลา สทฺธา เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลํ อิฏฺฐผลํ สีลํ เจตสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา อิฏฺฐผลา ปญฺญา เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลํ อิฏฺฐผลํ สีลํ เจตสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๑] สีลํ อิฏฺฐผลํ สีลํ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺธา อิฏฺฐผลา สทฺธา อเจตสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สีลํ อิฏฺฐผลํ สีลํ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ วิริยํ ฯเปฯ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา อิฏฺฐผลา ปญฺญา อเจตสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๒] สีลํ อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อผลํ อวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สผลํ สวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สผลํ สวิปากํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สีลํ อเจตสิกนฺติ ฯเปฯ

[๑๔๑๓] จกฺขายตนํ อเจตสิกํ อวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลํ อเจตสิกํ อวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตายตนํ ฯเปฯ

กายายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ อเจตสิกํ อวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สิยา อเจตสิกํ อวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๔] สิยา อเจตสิกํ สวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ อเจตสิกํ สวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สิยา อเจตสิกํ สวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ ฯเปฯ รูปายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนํ อเจตสิกํ สวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๕] สมฺมาวาจา อเจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อเจตสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาวาจา อเจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ อเจตสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว อเจตสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ อเจตสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว อเจตสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ อเจตสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๖] สมฺมาทิฏฺฐิ เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาวาจา เจตสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ เจตสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว เจตสิโกติ ฯ

น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ เจตสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาวาจา เจตสิกาติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ เจตสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว เจตสิโกติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๗] นฺ วตฺตพฺพัง สีลัง อเจตสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สีเล อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุทฺเธ ทุสฺสีโล โหตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ สีลัง อเจตสิกนฺติ ฯ

สีลัง อเจตสิกนฺติกถา ฯ

สีลัง นจิตฺตานุปริวตฺตีติกถา

[๑๔๑๘] สีลัง นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานัง จกฺขายตนัง ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สีลัง นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สีลัง นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ เจตนา ฯเปฯ สทฺธา วิริยัง สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๑๙] ผสฺโส จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลัง จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา

เจตนา สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลํ จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๐] สมฺมาวาจา น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาวาจา น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ น จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๑] สมฺมาทิฏฺฐิ จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาวาจา จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาทิฏฺฐิ จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๒] สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาวาจา จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว

จิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๓] น วตฺตพฺพํ สีลํ นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สีเล อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุทฺเธ ทุสฺสีโล โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ สีลํ นจิตฺตานุปริวตฺตีติ ฯ

สีลํ นจิตฺตานุปริวตฺตีติกถา ฯ

สมาทานเหตุกกถา

[๑๔๒๔] สมาทานเหตุกํ สีลํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาทานเหตุโก ผสฺโส วฑฺฒติ เวทนา วฑฺฒติ สญฺญา วฑฺฒติ เจตนา วฑฺฒติ จิตฺตํ วฑฺฒติ สทฺธา วฑฺฒติ วิริยํ วฑฺฒติ สติ วฑฺฒติ สมาธิ วฑฺฒติ ปญฺญา วฑฺฒตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๕] สมาทานเหตุกํ สีลํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ลตา วิย วฑฺฒติ มาลุวา วิย วฑฺฒติ รุกฺโข วิย วฑฺฒติ ติณํ วิย วฑฺฒติ มุญฺชปุญฺโช วิย วฑฺฒตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๖] สมาทานเหตุกํ สีลํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สีลํ สมาทิยิตฺวา กามวิตกฺกํ วิตกฺเกนฺตสฺส พฺยาปาทวิตกฺกํ วิตกฺเกนฺตสฺส วิหิํสาวิตกฺกํ วิตกฺเกนฺตสฺส สีลํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ

โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปถวี จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สตฺต ธมฺโม อสฺสภิ อารกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๔๒๗] น วตฺตพฺพํ สมาทานเหตุกํ สีลํ วฑฺฒตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อารามโรปา วนโรปา ฯเปฯ ธมฺมฏฺฐา สีลสมฺปนฺนา เต ชนา สคฺคคามิโนติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ สมาทานเหตุกํ สีลํ วฑฺฒตีติ ฯ

สมาทานเหตุกกถา ฯ

วิญฺญตฺติสีลนฺติกถา

[๑๔๒๘] วิญฺญตฺติ สีลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปาณาติปาตา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อทินฺนาทานา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณีติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มุสาวาทา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อภิวาทนํ ตีตํ ปจฺจุฏฺฐานํ ตีตํ อญฺชลิกมฺมํ ตีตํ สามีจิกมฺมํ ตีตํ อาสนาภิหาโร ตีตํ เสยฺยาภิหาโร ตีตํ ปาโททกาภิหาโร ตีตํ ปาทกถลิกาภิหาโร ตีตํ นฺหาเน ปีฏฺฐิปริกมฺมํ ตีตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปาณาติปาตา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๒๙] น วตฺตพฺพํ วิญญตฺติ ตีตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุสฺสีลฺยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ วิญญตฺติ ตีตนฺติ ฯ

วิญญตฺติ ตีตนฺติกถา ฯ

อวิญญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติกถา

[๑๔๓๐] อวิญญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปาณาติปาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อทินฺนาทานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาเมสุมิจฺฉาจาโรติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มุสาวาโทติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปาปกมฺมํ สมาทิยิตฺวา ทานํ ททนฺตสฺส ปุญฺญญฺจ อปุญฺญญฺจ อุโภ วฑฺฒนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุญฺญญฺจ อปุญฺญญฺจ อุโภ วฑฺฒนฺตีติ ฯ

อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นิพฺพานญฺจ ภิกฺขเว ปชฺชา จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สนฺตํ ธมฺโม อสพฺภิ อารกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ ปาปกมฺมํ สมาทิยิตฺวา จีวรํ ททนฺตสฺส ปิณฺฑปาตํ ททนฺตสฺส เสนาสนํ ททนฺตสฺส คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ททนฺตสฺส อภิวาทนารหสฺส อภิวาเทนฺตสฺส ปจฺจุฏฺฐานารหสฺส ปจฺจุฏฺเฐนฺตสฺส อญฺชลิกมฺมารหสฺส อญฺชลิกมฺมํ กโรนฺตสฺส สามีจิกมฺมารหสฺส สามีจิกมฺมํ กโรนฺตสฺส อาสนารหสฺส อาสนํ ททนฺตสฺส มคฺคารหสฺส มคฺคํ ททนฺตสฺส ปุญฺญญฺจ อปุญฺญญฺจ อุโภ วฑฺฒนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุญฺญญฺจ อปุญฺญญฺจ อุโภ วฑฺฒนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ

ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปถวี จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สตฺต ธมฺโม อสฺพฺภิ อารกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺก-สปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๔๓๑] น วตฺตพฺพํ อวิญญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปาปกมฺมํ สมาทินฺโน อาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปาปกมฺมํ สมาทินฺโน อาสิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อวิญญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติ ฯ

อวิญญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติกถา ฯ

ทสโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

มคฺคสมงฺคิสฺส รูปี มคฺโค ปญฺจวิญญาณสมงฺคิสฺส อตฺถิ มคฺคภาวนา ปญฺจวิญญาณา กุสลาปี อกุสลาปี ปญฺจ-วิญญาณา สาโภคา มคฺคสมงฺคี ทฺวีหิ สีเลหิ สมนฺนาคโต สีลํ อเจตสิกํ สีลํ น จิตฺตานุปริวตฺติ สมาทานเหตุกํ

สีลํ วฑฺฒติ วิญฺญตฺติ สีลํ อวิญฺญตฺติ ทุสฺสีลฺยนฺติ ฯ
ทุติยปณฺณาสโก ฯ
นิยามสงฺคหิตานิสีสตา อตฺถิ ปญฺจโวการภโว
นิโรโธ มคฺคสมงฺคิสฺส ปญฺจโวการภโวติ ฯ

ติสฺโสปิ อนุสยกถา

[๑๔๓๒] อนุสยา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปากาพฺยากตา กิริยาพฺยากตา รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๓] กามราคานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราคานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๔] ปฏิฆานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิฆํ ปฏิฆปริยุฏฺฐานํ ปฏิฆสญฺโญชนํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิฆํ ปฏิฆปริยุฏฺฐานํ ปฏิฆสญฺโญชนํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิฆานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๕] มานานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มาโน

มานปริยุฏฺฐานํ มานสญฺโญชนํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มาโน มานปริยุฏฺฐานํ มานสญฺโญชนํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มานานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๖] ทิฏฺฐานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิ ทิฏฺโฐโฆ ทิฏฺฐิโยโค ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ทิฏฺฐิสญฺโญชนํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทิฏฺฐิ ทิฏฺโฐโฆ ทิฏฺฐิโยโค ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานํ ทิฏฺฐิสญฺโญชนํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๗] วิจิกิจฺฉานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานํ วิจิกิจฺฉาสญฺโญชนํ วิจิกิจฺฉานีวรณํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ วิจิกิจฺฉานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๘] ภวราคานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ภวราโค ภวราคปริยุฏฺฐานํ ภวราคสญฺโญชนํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ภวราโค ภวราคปริยุฏฺฐานํ ภวราคสญฺโญชนํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ภวราคานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๓๙] อวิชฺชานุสโย อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณํ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ

อวิชฺชาโยโค อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณํ อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชานุสโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๐] น วตฺตพฺพํ อนุสยา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สานุสโยติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อนุสยา อพฺยากตาติ ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สราโคติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ราโค อพฺยากโตติ ฯ

[๑๔๔๑] อนุสยา อเหตุกาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราคานุสโย อเหตุโกติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณํ อเหตุกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณํ สเหตุกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราคานุสโย สเหตุโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิฆานุสโย ฯเปฯ มานานุสโย ทิฏฺฐานุสโย วิจิกิจฺฉานุสโย ภวราคานุสโย ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย อเหตุโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺโชโยโค อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาสญฺโญชนํ อวิชฺชานีวรณํ อเหตุกนฺติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ ฯเปฯ อวิชฺชานีวรณํ สเหตุกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชานุสโย สเหตุโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๒] น วตฺตพฺพํ อนุสยา อเหตุกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สานุสโยติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุสยา เตน เหตุนา สเหตุกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อนุสยา อเหตุกาติ ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สราโคติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ราโค เตน เหตุนา สเหตุโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ราโค อเหตุโกติ ฯ

[๑๔๔๓] อนุสยา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราคานุสโย จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ กามราคสญฺโญชนํ กาโมโฆ กามโยโค กามจฺฉนฺทนีวรณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราโค กามราคปริยุฏฺฐานํ ฯเปฯ กามจฺฉนฺทนีวรณํ จิตฺตสมฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราคานุสโย จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๔] กามราคานุสโย จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กตมกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๕] กามราคานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราโค สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามราโค สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กามราคานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๖] กามราคานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตวิปฺปยุตฺโต กามราโค สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๗] ปฏิฆานุสโย มานานุสโย ทิฏฺฐานุสโย วิจิกิจฺฉานุสโย ภวราคานุสโย อวิชฺชานุสโย จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค ฯเปฯ อวิชฺชานีวรณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค ฯเปฯ อวิชฺชานีวรณํ จิตฺตสมฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชานุสโย จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กตมกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา จิตฺตสมฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิชฺชานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิชฺชานุสโย สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโน จิตฺตวิปฺปยุตฺโต อวิชฺชา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา จิตฺตสมฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๔๘] น วตฺตพฺพํ อนุสยา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สานุสโยติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ อนุสยา เตน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ อนุสยา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาติ ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สราโคติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ราโค เตน จิตฺเตน สมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ ราโค จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ

ติสฺโสปิ อนุสยกถา ฯ

ญาณกถา

[๓๔๔๙] อญฺญาเณ วิคเต ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺเต วตฺตมาเน น วตฺตพฺพำ ญาณีติ ฯ อามนฺตา ฯ ราเค วิคเต น วตฺตพฺพำ วีตราโคติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อญฺญาเณ วิคเต ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺเต วตฺตมาเน น วตฺตพฺพำ ญาณีติ ฯ อามนฺตา ฯ โทเส วิคเต ฯเปฯ โมเห วิคเต ฯเปฯ กิเลเส วิคเต น วตฺตพฺพำ นิกฺกิเลโสติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๕๐] ราเค วิคเต วตฺตพฺพำ วีตราโคติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญาเณ วิคเต ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺเต วตฺตมาเน วตฺตพฺพำ ญาณีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โทเส วิคเต ฯเปฯ โมเห วิคเต ฯเปฯ กิเลเส วิคเต วตฺตพฺพำ นิกฺกิเลโสติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญาเณ วิคเต ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺเต วตฺตมาเน วตฺตพฺพำ ญาณีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อญฺญาเณ วิคเต ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺเต วตฺตมาเน วตฺตพฺพำ ญาณีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีเตน ญาเณน ญาณี นิรุทฺเธน วิคเตน ปฏิปฺปสฺสทฺเธน ญาเณน ญาณีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ญาณกถา ฯ

ญาณ์ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติกถา

[๑๔๕๑] ญาณ์ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเป ฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ญาณ์ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ญาณ์ จิตฺตสมฺปยุตฺตนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๔๕๒] ญาณ์ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กตมกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ญาณ์ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺญา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ปญฺญา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนา จิตฺตสมฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ญาณ์ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนํ จิตฺตสมฺปยุตฺตนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ญาณ์ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ปญฺญา สงฺขารกฺขนฺธปริยา-

ปนฺนา จิตฺตสมฺปยุตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺต-
สมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ
สงฺขารกฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺตสมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺป-
ยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ เอกเทโส จิตฺต-
สมฺปยุตฺโต เอกเทโส จิตฺตวิปฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๔๕๓] น วตฺตพฺพํ ญาณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ
อรหา จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี ญาณีติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ
ญาณํ เตน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ
ญาณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อรหา จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี ปญฺญวาติ
วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺญา เตน จิตฺเตน สมฺปยุตฺตาติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ ปญฺญา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาติ ฯ

ญาณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติกถา ฯ

อิทํ ทุกฺขนฺติกถา

[๑๔๕๔] อิทํ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ
ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อยํ สมุทโยติ วาจํ ภาสโต อยํ
สมุทโยติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อิทํ
ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ
อยํ นิโรโธติ วาจํ ภาสโต อยํ นิโรโธติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ

น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อยำ มคฺโคติ วาจำ ภาสโต อยำ มคฺโคติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๕๕] อยำ สมุทโยติ วาจำ ภาสโต น จ อยำ สมุทโยติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต น จ อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อยำ นิโรโธติ ฯเปฯ อยำ มคฺโคติ วาจำ ภาสโต น จ อยำ มคฺโคติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต น จ อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๕๖] อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อนิจฺจนฺติ วาจำ ภาสโต รูปี อนิจฺจนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เจทนา ฯเปฯ สญฺญา สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณำ อนิจฺจนฺติ วาจำ ภาสโต วิญฺญาณำ อนิจฺจนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๕๗] อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อนตฺตาติ วาจำ ภาสโต รูปี อนตฺตาติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิทำ ทุกฺขนฺติ วาจำ ภาสโต อิทำ ทุกฺขนฺติ ญาณำ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ อนตฺตาติ วาจํ ภาสโต วิญฺญาณํ อนตฺตาติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๕๘] รูปี อนิจฺจนฺติ วาจํ ภาสโต น จ รูปี อนิจฺจนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทํ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต น จ อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ อนิจฺจนฺติ วาจํ ภาสโต น จ วิญฺญาณํ อนิจฺจนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทํ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต น จ อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี อนตฺตาติ วาจํ ภาสโต น จ รูปี อนตฺตาติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทํ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต น จ อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ อนตฺตาติ วาจํ ภาสโต น จ วิญฺญาณํ อนตฺตาติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทํ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต น จ อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๕๙] อิทํ ทุกฺขนฺติ วาจํ ภาสโต อิทํ ทุกฺขนฺติ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อีติ จ ทนฺติ จ ทูติ จ ขนฺติ จ ญาณํ ปวตฺตตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อิทํ ทุกฺขนฺติกถา ฯ

อิทฺธิพลกถา

[๑๔๖๐] อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อิทฺธิมยิโก โส อายุ อิทฺธิมยิกา สา คติ อิทฺธิมยิโก โส อตฺตภาวปฏิลาโภติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ กปฺปํ ติฏฺเฐยฺย อนาคตํ กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว กปฺเป ติฏฺเฐยฺย ตโย กปฺเป ติฏฺเฐยฺย จตฺตาโร กปฺเป ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ สติ ชีวิเต ชีวิตาวเสเส ติฏฺเฐยฺย อสติ ชีวิเต ชีวิตาวเสเส ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ สติ ชีวิเต ชีวิตาวเสเส ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ หญฺจิ สติ ชีวิเต ชีวิตาวเสเส ติฏฺเฐยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯเปฯ อสติ ชีวิเต ชีวิตาวเสเส ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ มโต ติฏฺเฐยฺย กาลกโต ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖๑] อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฺปนฺโน ผสฺโส มา นิรุชฺฌีติ ลพฺภา อิทฺธิยา ปคฺคเหตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อุปฺปนฺนา เวทนา ฯเปฯ อุปฺปนฺนา

สญฺญา ฯเปฯ อุปฺปนฺนา เจตนา ฯเปฯ อุปฺปนฺนํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนา สทฺธา อุปฺปนฺนํ วิริยํ อุปฺปนฺนา สติ อุปฺปนฺโน สมาธิ ฯเปฯ อุปฺปนฺนา ปญฺญา มา นิรุชฺฌีติ ลพฺภา อิทฺธิยา ปคฺคเหตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖๒] อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปํ นิจฺจํ โหตูติ ลพฺภา อิทฺธิยา ปคฺคเหตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ นิจฺจํ โหตูติ ลพฺภา อิทฺธิยา ปคฺคเหตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖๓] อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ชาติธมฺมา สตฺตา มา ชายิตฺถูติ ลพฺภา อิทฺธิยา ปคฺคเหตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ชราธมฺมา สตฺตา มา ชีริตฺถูติ ฯเปฯ พฺยาธิธมฺมา สตฺตา มา พฺยาธิยิตฺถูติ ฯเปฯ มรณธมฺมา สตฺตา มา มียิตฺถูติ ลพฺภา อิทฺธิยา ปคฺคเหตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖๔] น วตฺตพฺพํ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยตฺถ จ ตตฺถ จ อานนฺท จตฺตาโร อิทฺธิปาทา ภาวิตา พหุลีกตา ยานีกตา วตฺถุกตา อนุฏฺฐิตา ปริจิตา สุสมารทฺธา โส อากงฺขมาโน กปฺปํ วา ติฏฺเฐยฺย กปฺปาวเสสํ วาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ

---

๑ ขุ. อุ. ๑๓๙ ฯ

[๑๔๖๕] อิทธิบาเทน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตุนฺนํ ภิกฺขเว ธมฺมานํ นตฺถิ โกจิ ปาฏิโภโค สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมิ ฯ กตเมสํ จตุนฺนํ ฯ ชราธมฺโม มา ชิรีติ นตฺถิ โกจิ ปาฏิโภโค สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมิ พฺยาธิธมฺโม มา พฺยาธิยีติ ฯเป ฯ มรณธมฺโม มา มิยฺยีติ ฯเป ฯ ยานิ โข ปน ตานิ ปุพฺเพ กตานิ ปาปกานิ กมฺมานิ สงฺกิเลสิกานิ โปโนพฺภวิกานิ ทุกฺขุทฺรยานิ ทุกฺขวิปากานิ อายตึ ชาติชรามรณิยานิ เตสํ วิปาโก มา นิพฺพตฺตีติ นตฺถิ โกจิ ปาฏิโภโค สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมิ อิเมสํ โข ภิกฺขเว จตุนฺนํ ธมฺมานํ นตฺถิ โกจิ ปาฏิโภโค สมโณ วา พฺราหฺมโณ วา เทโว วา มาโร วา พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมินฺติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ อิทฺธิบาเทน สมนฺนาคโต กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ

อิทฺธิบาทกถา ฯ

---

๑ อ. จตุกฺก. ๒๑๙ ฯ

สมาธิกถา

[๑๔๖๖] จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตา จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ นิรุทฺธํ อนาคตํ อชาตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ นิรุทฺธํ อนาคตํ อชาตํ โน จสฺส วตฺตพฺเพ จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ

[๑๔๖๗] เอกจิตฺตกฺขณิโก สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี สมาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตวิญฺญาณสมงฺคี ฯเปฯ ฆานวิญฺญาณสมงฺคี ฯเปฯ ชิวฺหาวิญฺญาณสมงฺคี ฯเปฯ กายวิญฺญาณสมงฺคี ฯเปฯ อกุสลจิตฺตสมงฺคี ฯเปฯ ราคสหคตจิตฺตสมงฺคี ฯเปฯ โทสสหคตจิตฺตสมงฺคี ฯเปฯ โมหสหคตจิตฺตสมงฺคี ฯเปฯ อโนตฺตปฺปสหคตจิตฺตสมงฺคี สมาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖๘] จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลจิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราคสหคตา ฯเปฯ โทสสหคตา ฯเปฯ โมหสหคตา ฯเปฯ อโนตฺตปฺปสหคตา จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๖๙] น วตฺตพฺพํ จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ

วุตฺตํ ภควตา อหํ โข อาวุโส นิคณฺฐา ปโหมิ อนิญฺชมาโน กาเยน อภาสมาโน วาจํ สตฺตรตฺตินฺทิวานิ เอกนฺตสุขปฏิสํเวที วิหรตุนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ จิตฺตสนฺตติ สมาธีติ ฯ สมาธิกถา ฯ

ธมฺมฏฺฐิตตากถา

[๑๔๗๐] ธมฺมฏฺฐิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาย จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย ตาเยว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗๑] รูปสฺส จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาย จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย ตาเยว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนาย จิตตา ฯเปฯ สญฺญาย จิตตา ฯเปฯ สงฺขารานํ จิตตา ฯเปฯ วิญฺญาณสฺส จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาย จิตตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ

ตาย ตาเยว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ธมฺมฏฺฐิตตากถา ฯ

อนิจฺจตากถา

[๑๔๗๒] อนิจฺจตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย อนิจฺจตาย อนิจฺจตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาย อนิจฺจตาย อนิจฺจตา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย ตาเยว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗๓] ชรา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย ชราย ชรา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาย ชราย ชรา ปรินิปฺผนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตาย ตาเยว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗๔] มรณํ ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส มรณสฺส มรณํ ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตสฺส มรณสฺส มรณํ ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตสฺส ตสฺเสว นตฺถิ ทุกฺขสฺส อนุตกิริยา นตฺถิ วฏฺฏูปจฺเฉโท นตฺถิ อนุปาทาปรินิพฺพานนฺติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗๕] รูปี ปรินิปฺผนฺนํ รูปสฺส อนิจฺจตา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิจฺจตา ปรินิปฺผนฺนา อนิจฺจตาย อนิจฺจตา อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี ปรินิปฺผนฺนํ รูปสฺส ชรา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ชรา ปรินิปฺผนฺนา ชราย ชรา อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี ปรินิปฺผนฺนํ รูปสฺส เภโท อตฺถิ อนฺตรธานํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ มรณํ ปรินิปฺผนฺนํ มรณสฺส เภโท อตฺถิ อนฺตรธานํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ ปรินิปฺผนฺนํ วิญฺญาณสฺส อนิจฺจตา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิจฺจตา ปรินิปฺผนฺนา อนิจฺจตาย อนิจฺจตา อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญฺญาณํ ปรินิปฺผนฺนํ วิญฺญาณสฺส ชรา อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ ชรา ปรินิปฺผนฺนา ชราย ชรา อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ วิญฺญาณํ ปรินิปฺผนฺนํ วิญฺญาณสฺส เภโท อตฺถิ อนฺตรธานํ อตฺถีติ ฯ อามนฺตา ฯ มรณํ ปรินิปฺผนฺนํ มรณสฺส เภโท อตฺถิ อนฺตรธานํ อตฺถีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อนิจฺจตากถา ฯ

เอกาทสโม วคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

อนุสฺยา อพฺยากตา อเหตุกา จิตฺตวิปฺปยุตฺตา

อญฺญาเณ วิคเต ญาณํ ญาณํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ
ยตฺถ ตทุเภ ญาณํ ปวตฺตติ อิทฺธิพเลน สมนฺนาคโต กปฺปี
ติฏฺเฐยฺย จิตฺตสนฺตติ สมาธิ ธมฺมฏฺฐิตตา อนิจฺจตาติ ฯ

ตัวโร กมฺมนฺติกถา

[๑๔๗๖] ตัวโร กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยตัวโร จกฺขุกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ กายินฺทฺริยตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายินฺทฺริยตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยตัวโร จกฺขุกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายินฺทฺริยตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยตัวโร ชีวฺหากมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนินฺทฺริยตัวโร มโนกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนินฺทฺริยตัวโร มโนกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยตัวโร จกฺขุกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนินฺทฺริยตัวโร มโนกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยตัวโร ฯเปฯ กายินฺทฺริยตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗๗] อตัวโร กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยอตัวโร

จกฺขุกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ กายินฺทฺริยอตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายินฺทฺริยอตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยอตัวโร จกฺขุกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายินฺทฺริยอตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยอตัวโร ชิวฺหากมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนินฺทฺริยอตัวโร มโนกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนินฺทฺริยอตัวโร มโนกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุนฺทฺริยอตัวโร จกฺขุกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มนินฺทฺริยอตัวโร มโนกมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ ฆานินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ ชิวฺหินฺทฺริยอตัวโร ฯเปฯ กายินฺทฺริยอตัวโร กายกมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๗๘] น วตฺตพฺพํ ตัวโรปี อตัวโรปี กมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปึ ทิสฺวา นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ฯเปฯ มนสา ธมฺมํ วิญฺญาย นิมิตฺตคฺคาหี โหติ ฯเปฯ น นิมิตฺตคฺคาหี โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ตัวโรปี อตัวโรปี กมฺมนฺติ ฯ

ตัวโร กมฺมนฺติกกถา ฯ

กมฺมกถา

[๑๔๗๙] สพฺพํ กมฺมํ สวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปากาพฺยากตา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ กิริยาพฺยากตา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ กามาวจรา วิปากาพฺยากตา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรา อรูปาวจรา อปริยาปนฺนา วิปากาพฺยากตา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ กามาวจรา กิริยาพฺยากตา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรา อรูปาวจรา กิริยาพฺยากตา เจตนา สวิปากาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๘๐] วิปากาพฺยากตา เจตนา อวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิปากาพฺยากตา เจตนา อวิปากา โน จ วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ

[๑๔๘๑] กิริยาพฺยากตา เจตนา อวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กิริยาพฺยากตา เจตนา อวิปากา โน จ วต เร วตฺตพฺเพ

สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ

[๑๔๘๒] กามาวจรา รูปาวจรา อรูปาวจรา อปริยาปนฺนา วิปากาพฺยากตา เจตนา อวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อปริยาปนฺนา วิปากาพฺยากตา เจตนา อวิปากา โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ

[๑๔๘๓] กามาวจรา รูปาวจรา อรูปาวจรา กิริยาพฺยากตา เจตนา อวิปากาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรูปาวจรา กิริยาพฺยากตา เจตนา อวิปากา โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพา เจตนา สวิปากาติ ฯ

[๑๔๘๔] น วตฺตพฺพํ สพฺพํ กมฺมํ สวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา นาหํ ภิกฺขเว สญฺเจตนิกานํ กมฺมานํ กตานํ อุปจิตานํ อปฺปฏิสํวิทิตฺวา พฺยนฺตีภาวํ วทามิ ตญฺจ โข ทิฏฺเฐว ธมฺเม อุปปชฺเช วา อปเร วา ปริยาเยติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ สพฺพํ กมฺมํ สวิปากนฺติ ฯ

กมฺมกถา ฯ

สทฺโท วิปาโกติกถา

[๑๔๘๕] สทฺโท วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขเวทนิโย ทุกฺขเวทนิโย อทุกฺขมสุขเวทนิโย สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ทุกฺขาย เวทนาย

---

๑ อ. ทสก. ๒๖๐ ฯ

สมฺปยุตฺโต อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโต ผสฺเสน สมฺปยุตฺโต เวทนาย สมฺปยุตฺโต สญฺญาย สมฺปยุตฺโต เจตนาย สมฺปยุตฺโต จิตฺเตน สมฺปยุตฺโต สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา อาโภโค สมนฺนาหาโร มนสิกาโร เจตนา ปตฺถนา ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สุขเวทนิโย น ทุกฺขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สุขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน จสฺส วตฺตพฺเพ สทฺโท วิปาโกติ ฯ

[๑๔๘๖] ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส สุขเวทนิโย ฯเปฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺโท วิปาโก สทฺโท สุขเวทนิโย ฯเปฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๘๗] สทฺโท วิปาโก สทฺโท น สุขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส น สุขเวทนิโย น ทุกฺขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๘๘] น วตฺตพฺพํ สทฺโท วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา โส ตสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา อุสฺสนฺนตฺตา วิปุลตฺตา พฺรหฺมสโร โหติ กรวิกภาณีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ

---

๑ ที. ปา. ๑๘๓ ฯ

อามนฺตา ฯ เตนหิ สทฺโท วิปาโกติ ฯ

สทฺโท วิปาโกติกถา ฯ

สพายตนกถา

[๑๔๘๘] จกฺขายตนํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขเวทนิยํ ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สุขเวทนิยํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สุขเวทนิยํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขายตนํ วิปาโกติ ฯเปฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส สุขเวทนิโย ฯเปฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ วิปาโก จกฺขายตนํ สุขเวทนิยํ ฯเปฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขายตนํ วิปาโก จกฺขายตนํ น สุขเวทนิยं ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส น สุขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ฯเปฯ ชิวฺหายตนํ ฯเปฯ

[๓๔๙๐] กายายตนํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขเวทนียํ ฯเปฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สุขเวทนียํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สุข-เวทนียํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาโต วต เร วตฺตพฺเพ กายายตนํ วิปาโกติ ฯเปฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส สุขเวทนีโย ฯเปฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กายายตนํ วิปาโก กายายตนํ สุขเวทนียํ ฯเปฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายายตนํ วิปาโก กายายตนํ น สุขเวทนียํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส น สุขเวทนีโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๔๙๑] น วตฺตพฺพํ สพายตนํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สพายตนํ กมฺมสฺส กตตฺตา อุปฺปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สพายตนํ กมฺมสฺส กตตฺตา อุปฺปนฺนํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพายตนํ วิปาโกติ ฯ

สพายตนกถา ฯ

สตฺตกฺขตฺตุปรมกถา

[๑๔๙๒] สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตา ชีวิตา โวโรปิตา ปิตา ชีวิตา โวโรปิโต อรหา ชีวิตา โวโรปิโต ทุฏฺเจน จิตฺเตน ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาทิตํ สงฺโฆ ภินฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๙๓] สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อภพฺโพ อนนฺตรา ธมฺมํ อภิสเมตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อภพฺโพ อนนฺตรา ธมฺมํ อภิสเมตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตา ชีวิตา โวโรปิตา ปิตา ชีวิตา โวโรปิโต อรหา ชีวิตา โวโรปิโต ทุฏฺเจน จิตฺเตน ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาทิตํ สงฺโฆ ภินฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๙๔] สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โส นิยโม เยน นิยเมน สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เต สทิปฏิฐานา สมฺมปฺปธานา อิทฺธิปาทา อินฺทฺริยา พลา โพชฺฌงฺคา เยหิ โพชฺฌงฺเคหิ สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๙๕] นตฺถิ โส นิยโม เยน นิยเมน สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ

โส นิยโม เยน นิยเมน สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุ-ปรมตานิยโต โน จ เร วตฺตพฺเพ สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ

[๑๔๙๖] นตฺถิ เต สติปฏฺฐานา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา เยหิ โพชฺฌงฺเคหิ สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ เต โพชฺฌงฺคา เยหิ โพชฺฌงฺเคหิ สตฺตกฺขตฺตุ-ปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโต โน จ เร วตฺตพฺเพ สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ

[๑๔๙๗] สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สกทาคามินิยเมนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคามินิยเมนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตนิยเมนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กเมน นิยเมนาติ ฯ โสตาปตฺตินิยเมนาติ ฯ

[๑๔๙๘] สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ โสตาปตฺตินิยามํ โอกฺกมนฺติ สพฺเพ เต สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๔๙๙] น จ วตฺตพฺพํ สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุ-ปรมตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โส สตฺตกฺขตฺตุปรโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โส สตฺตกฺขตฺตุปรโม เตน จ เร วตฺตพฺเพ สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโตติ ฯ

สตฺตกฺขตฺตุปรมกถา ฯ

โกสัมโกสเอกวีชีกถา

[๑๕๐๐] น วตฺตพฺพํ โกสมฺโกโส ปุคฺคโล โกสมฺโกสตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โส โกสมฺโกโสติ ฯ. อามนฺตา ฯ หญฺจิ โส โกสมฺโกโส เตน วต เร วตฺตพฺเพ โกสมฺโกโส ปุคฺคโล โกสมฺโกสตานิยโตติ ฯ

[๑๕๐๑] น วตฺตพฺพํ เอกวีชี ปุคฺคโล เอกวีชิตานิยโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โส เอกวีชีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โส เอกวีชี เตน วต เร วตฺตพฺเพ เอกวีชี ปุคฺคโล เอกวีชิตานิยโตติ ฯ

โกสมฺโกสเอกวีชีกถา ฯ

ชีวิตาโวโรปนกถา

[๑๕๐๒] ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปยฺย ฯเปฯ ปิตรํ ชีวิตา โวโรเปยฺย ฯเปฯ อรหนฺตํ ชีวิตา โวโรเปยฺย ฯเปฯ ทุฏฺเฐน จิตฺเตน ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาเทยฺย ฯเปฯ สงฺฆํ ภินฺเทยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๐๓] ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สตฺถริ อคารโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ธมฺเม ฯเปฯ สงฺเฆ

ฯเปฯ สิกฺขาย อคารโวติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๐๔] นนุ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สตฺถริ สคารโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สตฺถริ สคารโว โน วต เร วตฺตพฺเพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ฯ นนุ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ธมฺเม ฯเปฯ สงฺเฆ ฯเปฯ สิกฺขาย สคารโวติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สิกฺขาย สคารโว โน วต เร วตฺตพฺเพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ฯ

[๑๕๐๕] ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สตฺถริ อคารโวติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล พุทฺธญฺเป โอหเนยฺย โอมุตฺเตยฺย นิฏฺฐุเภยฺย พุทฺธญฺเป อปพฺยามโต กเรยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๐๖] ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท ฐิตธมฺโม เวลนฺนาติวตฺตติ เอวเมว โข ภิกฺขเว ยํ มยา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ ตํ มม สาวกา ชีวิตเหตุปิ นาติกฺกมนฺตีติ[1] อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ฯ

ชีวิตา โวโรปนกถา ฯ

---

๑ ขุ. อุ. ๒๕ ฯ

ทุคฺคติกถา

[๑๕๐๗] ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อาปายิเก รูเป รชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อาปายิเก รูเป รชฺเชยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ

[๑๕๐๘] ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อาปายิเก สทฺเท ฯเปฯ คนฺเธ ฯเปฯ รเส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ ฯเปฯ อมนุสฺสิตฺถิยา ติรจฺฉานคติตฺถิยา นาคกญฺญาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย อเชฬกํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย กุกฺกุฏสูกรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย หตฺถิกวสฺสวฬวํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย ฯเปฯ ติตฺติรวฏฺฏกโมรกปิญฺชรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ติตฺติรวฏฺฏกโมรกปิญฺชรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ

[๑๕๐๙] ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคติ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อาปายิเก รูเป รชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต ปหีนา ทุคฺคติ อรหา อาปายิเก รูเป รชฺเชยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคติ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อาปายิเก สทฺเท ฯเปฯ คนฺเธ ฯเปฯ รเส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ ฯเปฯ ติตฺติรวฏฺฏกโมรกปิญฺชรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺยาติ ฯ

อามนฺตา ฯ อรหโต ปหีนา ทุคฺคติ อรหา ติตฺถิรวฏฺฏกโมรกปิญฺชลํ ปฏิคฺคณฺเหยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๑๐] อรหโต ปหีนา ทุคฺคติ น จ อรหา อาปายิเก รูเป รชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคติ น จ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล อาปายิเก รูเป รชฺเชยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหโต ปหีนา ทุคฺคติ น จ อรหา อาปายิเก สทฺเท ฯเปฯ คนฺเธ ฯเปฯ รเส ฯเปฯ โผฏฺฐพฺเพ ฯเปฯ อมนุสฺสิตฺถิยา ติรจฺฉานอติตฺถิยา นาคกญฺญาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย อเชฬกํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย กุกฺกุฏสูกรํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย หตฺถิควสฺสวฬวํ ปฏิคฺคณฺเหยฺย ฯเปฯ ติตฺถิรวฏฺฏกโมรกปิญฺชลํ ปฏิคฺคณฺเหยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคติ น จ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล ติตฺถิรวฏฺฏกโมรกปิญฺชลํ ปฏิคฺคณฺเหยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๕๑๑] น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ฯเปฯ ติรจฺฉานโยนึ อุปปชฺเชยฺย ฯเปฯ ปิตฺติวิสยํ อุปปชฺเชยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ

ทุคฺคติกถา ฯ

สตฺตมภวิกกถา

[๑๕๑๒] น วตฺตพฺพํ สตฺตมภวิกสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สตฺตมภวิโก ปุคฺคโล นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ติรจฺฉานโยนึ อุปปชฺเชยฺย ปีตฺติวิสยํ อุปปชฺเชยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เตน หิ สตฺตมภวิกสฺส ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคตีติ ฯ

สตฺตมภวิกกถา ฯ

ทุวาทสโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

สกวาโร กมฺมํ ตเถว อสกวาโร สพฺพํ กมฺมํ
สวิปากํ สทุโท วิปาโก สพายตนํ วิปาโก
สตฺตกฺขตฺตุปรโม ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยโต
โกลโกโล ปุคฺคโล โกลโกลตานิยโต เอกวีชี
ปุคฺคโล เอกวีชิตานิยโต ทิฏฺฐิสมฺปนฺโน ปุคฺคโล
สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปยฺย ทิฏฺฐิสมฺปนฺนสฺส
ปุคฺคลสฺส ปหีนา ทุคฺคติ ตเถว สตฺตมภวิกสฺสาติ ฯ

กปฺปฏฺฐีกถา

[๑๕๑๓] กปฺปฏฺโฐ กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺโป จ สณฺฐาติ, พุทฺโธ จ โตเก อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺโป จ ฉณฺฑาติ ฉงฺโฆ จ ภิชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺโป จ ฉณฺฑาติ กปฺปฏฺโฐ จ กปฺปฏฺฐิยํ กมฺมํ ภโวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺโป จ ฉณฺฑาติ กปฺปฏฺโฐ จ ปุคฺคโล กาตํ ภโวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตํ กปฺปี ติฏฺเฐยฺย อนาคตํ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว กปฺเป ติฏฺเฐยฺย ตโย กปฺเป ติฏฺเฐยฺย จตฺตาโร กปฺเป ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺปฏฺโฐ กปฺเป ฑยฺหนฺเต กตฺถ คจฺฉตีติ ฯ ฉณฺณํ โลกธาตุ คจฺฉตีติ ฯ มโต คจฺฉติ เวหาสํ คจฺฉตีติ ฯ มโต คจฺฉตีติ ฯ กปฺปฏฺฐิยํ กมฺมํ อุปราปรียเวปกฺกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวหาสํ คจฺฉตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺปฏฺโฐ อิทฺธิมาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กปฺปฏฺโฐ อิทฺธิมาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺปฏฺเฐน ฉนฺทิทฺธิปาโท ภาวิโต วิริยิทฺธิปาโท ภาวิโต จิตฺตทฺธิปาโท ภาวิโต วีมํสิทฺธิปาโท ภาวิโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๑๔] น วตฺตพฺพํ กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ สงฺฆเภทโก
วคฺครโต อธมฺมฏฺโฐ โยคกฺเขมา ปธํสติ
สงฺฆํ สมคฺคํ เภตฺวาน กปฺปํ นิรยมฺหิ ปจฺจตีติ[๑]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ กปฺปฏฺโฐ กปฺปํ ติฏฺเฐยฺยาติ ฯ

กปฺปฏฺฐกถา ฯ

กุสลจิตฺตปฏิลาภกถา

[๑๕๑๕] กปฺปฏฺโฐ กุสลํ จิตฺตํ น ปฏิลเภยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺปฏฺโฐ ทานํ ทเทยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กปฺปฏฺโฐ ทานํ ทเทยฺย โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ กปฺปฏฺโฐ กุสลํ จิตฺตํ น ปฏิลเภยฺยาติ ฯ

[๑๕๑๖] กปฺปฏฺโฐ กุสลํ จิตฺตํ น ปฏิลเภยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ กปฺปฏฺโฐ จีวรํ ทเทยฺย ฯเปฯ บิณฺฑปาตํ ทเทยฺย ฯเปฯ เสนาสนํ ทเทยฺย ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ทเทยฺย ขาทนียํ ทเทยฺย โภชนียํ ทเทยฺย ปานียํ ทเทยฺย เจติยํ วนฺเทยฺย เจติเย มาลํ อาโรเปยฺย คนฺธํ อาโรเปยฺย วิเลปนํ อาโรเปยฺย ฯเปฯ เจติยํ อภิทกฺขิณํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กปฺปฏฺโฐ เจติยํ อภิทกฺขิณํ กเรยฺย โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ กปฺปฏฺโฐ กุสลํ จิตฺตํ น ปฏิลเภยฺยาติ ฯเปฯ

---

๑. วิ. จุ. ๒ ๑๕๐ ฯ

[๑๕๑๗] กปฺปฏฺโฐ กุสลํ จิตฺตํ ปฏิลภิสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ
ตโต วุฏฺฐานํ กุสลํ จิตฺตํ ปฏิลภิสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปาวจรํ
ฯเปฯ อรูปาวจรํ ฯเปฯ โลกุตฺตรํ กุสลํ จิตฺตํ ปฏิลภิสฺสตีติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

กุสลจิตฺตปฏิลาภกถา ฯ

อนนฺตราปยุตฺตกถา

[๑๕๑๘] อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิสฺสตีติ ฯ
อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยามญฺจ สมฺมตฺตนิยามญฺจ อุโภ โอกฺกมิสฺสตีติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ
โอกฺกมิสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตํ กมฺมํ ปยุตฺตํ กุกฺกุจฺจํ
อุปทหิตฺวา วิปฺปฏิสาริยํ ชนิตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตํ กมฺมํ
ปยุตฺตํ กุกฺกุจฺจํ อุปทหิตฺวา วิปฺปฏิสาริยํ ชนิตํ โน จสฺส วตฺตพฺเพ
อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิสฺสตีติ ฯ

[๑๕๑๙] อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล อภพฺโพ สมฺมตฺตนิยามํ
โอกฺกมิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตา ชีวิตา โวโรปิตา ปิตา ชีวิตา
โวโรปิโต อรหา ชีวิตา โวโรปิโต ทุฏฺเฐน จิตฺเตน ตถาคตสฺส
โลหิตํ อุปฺปาทิตํ สงฺโฆ ภินฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ
อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล ตํ กมฺมํ ปฏิปฺปสฺสฺภิตฺวา กุกฺกุจฺจํ ปฏิวิโนเทตฺวา

วิปฺปฏิสาริยํ ปฏิวิเนตฺวา อภพฺโพ สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตา ชีวตา โวโรปิตา ปิตา ชีวตา โวโรปิโต ฯเป ฯ สงฺโฆ ภินฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล ตํ กมฺมํ ปฏิสํหริตฺวา กุกฺกุจฺจํ ปฏิวิโนเทตฺวา วิปฺปฏิสาริยํ ปฏิวิเนตฺวา อภพฺโพ สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตํ กมฺมํ ปฏิสํหฏํ กุกฺกุจฺจํ ปฏิวิโนทิตํ วิปฺปฏิสาริยํ ปฏิวินีตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตํ กมฺมํ ปฏิสํหฏํ กุกฺกุจฺจํ ปฏิวิโนทิตํ วิปฺปฏิสาริยํ ปฏิวินีตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล ตํ กมฺมํ ปฏิสํหริตฺวา กุกฺกุจฺจํ ปฏิวิโนเทตฺวา วิปฺปฏิสาริยํ ปฏิวิเนตฺวา อภพฺโพ สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมิตุนฺติ ฯ

[๑๕๒๐] อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกเมยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตํ กมฺมํ ปยุตฺโต อาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตํ กมฺมํ ปยุตฺโต อาสิ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกเมยฺยาติ ฯ

อนนฺตราปยุตฺตกถา ฯ

นิยตสฺส นิยามกถา

[๑๕๒๑] นิยโต นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยโต สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกมติ สมฺมตฺตนิยโต มิจฺฉตฺตนิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิยโต นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุพฺเพ มคฺคํ ภาเวตฺวา ปจฺฉา นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุพฺเพ โสตาปตฺติมคฺคํ ภาเวตฺวา ปจฺฉา โสตาปตฺตินิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุพฺเพ สกทาคามิมคฺคํ ฯเปฯ อนาคามิมคฺคํ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคํ ภาเวตฺวา ปจฺฉา อรหตฺต-นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุพฺเพ สติปฏฺฐานํ ฯเปฯ สมฺมปฺปธานํ ฯเปฯ อิทฺธิปาทํ ฯเปฯ อินฺทฺริยํ ฯเปฯ พลํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺคํ ภาเวตฺวา ปจฺฉา นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๒๒] น วตฺตพฺพํ นิยโต นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ภพฺโพ โพธิสตฺโต ตาย ชาติยา ธมฺมํ นาภิสเมตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตนหิ นิยโต นิยามํ โอกฺกมตีติ ฯ

นิยตสุตฺตนิยามกถา ฯ

นิ่วุตกถา

[๑๕๒๓] นิ่วุโต นิ่วรณํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รตฺโต ราคํ ชหติ ทุฏฺโฐ โทสํ ชหติ มูฬฺโห โมหํ ชหติ กิลิฏฺโฐ กิเลเส ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราเคน ราคํ ชหติ โทเสน โทสํ ชหติ โมเหน โมหํ ชหติ กิเลเสหิ กิเลเส

ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราโค จิตฺตสมฺปยุตฺโต มตฺโต จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราโค อกุสโล มตฺโต กุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา ธาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา ธาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปถวี จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สตฺต ธมฺโม อสพฺภิ อารกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา ฯเปฯ สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๕๒๔] นิวุโต นิวรณํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ นิวุโต นิวรณํ ชหตีติ ฯ

[๑๕๒๕] น วตฺตพฺพํ นิวุโต นิวรณํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ฯเปฯ อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ อตฺเถว

สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ นีวุโต นีวรณํ ชหตีติ ฯ

นีวุตกถา ฯ

สมฺมุฏฺฐกถา

[๑๕๒๖] สมฺมุฏฺฐโต สญฺโญชนํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รตฺโต ราคํ ชหติ ทุฏฺโฐ โทสํ ชหติ มูฬฺโห โมหํ ชหติ กิลิฏฺโฐ กิเลเส ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราเคน ราคํ ชหติ โทเสน โทสํ ชหติ โมเหน โมหํ ชหติ กิเลเสหิ กิเลเส ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราโค จิตฺตสมฺปยุตฺโต มคฺโค จิตฺตสมฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราโค อกุสโล มคฺโค กุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชา-นวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุฏฺฐาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุฏฺฐาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปถวี จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สตฺต ธมฺโม อสฺพฺภิ อารกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา ฯเปฯ

สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๕๒๗] สมฺมุขีภูโต สญฺโญชนา ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ฯเปฯ อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ สมฺมุขีภูโต สญฺโญชนา ชหตีติ ฯ

[๑๕๒๘] น วตฺตพฺพํ สมฺมุขีภูโต สญฺโญชนา ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจติ ฯเปฯ อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ สมฺมุขีภูโต สญฺโญชนา ชหตีติ ฯ

สมฺมุขีภูตกถา ฯ

สมาปนฺโน อสฺสาเทติกถา

[๑๕๒๙] สมาปนฺโน อสฺสาเทติ ฌานนิกนฺติ ฌานารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ ฌานํ ตสฺส ฌานสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตํ ฌานํ ตสฺส ฌานสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน ผสฺเสน ตํ ผสฺสํ ผุสติ ตาย เวทนาย ตํ เวทนํ เวเทติ ตาย สญฺญาย ตํ สญฺญํ สญฺชานาติ ตาย เจตนาย ตํ เจตนา เจเตติ เตน จิตฺเตน ตํ จิตฺตํ จินฺเตติ เตน วิตกฺเกน ตํ วิตกฺกํ วิตกฺเกติ เตน วิจาเรน ตํ วิจารํ

วิจาเรติ ตาย ปีติยา ตํ ปีตึ ปียายติ ตาย สุขิยา ตํ สุขึ สรติ ตาย ปญฺญาย ตํ ปญฺญํ ปชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฌานนิกนฺติ จิตฺตสมฺปยุตฺตา ฌานํ จิตฺตสมฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทุวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฌานนิกนฺติ อกุสลา ฌานํ กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุขิทุรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปฐวี จ อิทํ ปฐมํ สุขิทุรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สุตํ ธมฺโม อสฺสุภิ อารภาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๕๓๐] น วตฺตพฺพํ สมาปนฺโน อสฺสาเทตีติ ฌานนิกนฺตี ฌานารมฺมณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตทสฺสาเทติ ตํ นิกามเยติ เตน จ วุตฺโต อาปชฺชตีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ฯเปฯ ทุติยํ ฌานํ ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ โส ตทสฺสาเทติ ตํ นิกา-

เมติ เตน จ วิตฺติ อาปชฺชตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ สมาปนฺโน อสฺสาเทติ ฌานนิกนฺติ ฌานารมฺมณาติ ฯ

สมาปนฺโน อสฺสาเทติกถา ฯ

อสาตราคกถา

[๑๕๓๑] อตฺถิ อสาตราโคติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขาภินนฺทิโน สตฺตา อตฺถิ เกจิ ทุกฺขํ ปตฺเถนฺติ ปีเหนฺติ เอสนฺติ คเวสนฺติ ปริเยสนฺติ ทุกฺขํ อชฺโฌสาย ติฏฺฐนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สุขาภินนฺทิโน สตฺตา อตฺถิ เกจิ สุขํ ปตฺเถนฺติ ปีเหนฺติ เอสนฺติ คเวสนฺติ ปริเยสนฺติ สุขํ อชฺโฌสาย ติฏฺฐนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สุขาภินนฺทิโน สตฺตา อตฺถิ เกจิ สุขํ ปตฺเถนฺติ ปีเหนฺติ เอสนฺติ คเวสนฺติ ปริเยสนฺติ สุขํ อชฺโฌสาย ติฏฺฐนฺติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อสาตราโคติ ฯ

[๑๕๓๒] อตฺถิ อสาตราโคติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขาย เวทนาย ราคานุสโย อนุเสตีติ สุขาย เวทนาย ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สุขาย เวทนาย ราคานุสโย อนุเสตีติ ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สุขาย เวทนาย ราคานุสโย อนุเสตีติ ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆานุสโย อนุเสตีติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อสาตราโคติ ฯ

[๑๕๓๓] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อสาตราโคติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา โส เอวํ อนุโรธวิโรธํ สมาปนฺโน ยํ กิญฺจิ เวทนํ เวทยติ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา โส ตํ เวทนํ อภินนฺทติ อภิวทติ อชฺโฌสาย ติฏฺฐตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ อสาตราโคติ ฯ

อสาตราคกถา ฯ

ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาทิกถา

[๑๕๓๔] ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปากาพฺยากตา กิริยาพฺยากตา รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๓๕] ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ คนฺธตณฺหา รสตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๓๖] รูปตณฺหา อกุสลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา อกุสลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา อกุสลาติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา อกุสลาติ ฯ

---

[๑] ม. มู. ๔๖๗ ฯ

น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๓๗] ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตณฺหา อกุสลา วุตฺตา ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตณฺหา อกุสลา วุตฺตา ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ

[๑๕๓๘] ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โลโภ อกุสโล วุตฺโต ภควตา ธมฺมตณฺหา โลโภติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลโภ อกุสโล วุตฺโต ภควตา ธมฺมตณฺหา โลโภ โน วต เร วตฺตพฺเพ ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ

[๑๕๓๙] ธมฺมตณฺหา โลโภ อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปตณฺหา โลโภ อพฺยากโตติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ธมฺมตณฺหา โลโภ อพฺยากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา โลโภ อพฺยากโตติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๔๐] รูปตณฺหา โลโภ อกุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา โลโภ อกุสโลติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา โลโภ อกุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา โลโภ อกุสโลติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๔๑] ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา นนฺทิราคสหคตา ตตฺรตตฺราภินนฺทินี เสยฺยถีทํ กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหาติ๑ อตฺถเว

๑ สี. ม. ๙๐๒ ฯ

สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ

[๑๕๔๒] น วตฺตพฺพํ ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สา ธมฺมตณฺหาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สา ธมฺมตณฺหา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติ ฯ

ธมฺมตณฺหา อพฺยากตาติกถา ฯ

ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติกถา

[๑๕๔๓] ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ คนฺธตณฺหา รสตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๔๔] รูปตณฺหา ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ คนฺธตณฺหา ฯเปฯ รสตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตณฺหา ทุกฺขสมุทโย วุตฺโต ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตณฺหา

ทุกฺขสมุทโย วุตฺโต ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ

[๑๕๔๕] ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ โลโภ ทุกฺขสมุทโย วุตฺโต ภควตา ธมฺมตณฺหา โลโภติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โลโภ ทุกฺขสมุทโย วุตฺโต ภควตา ธมฺมตณฺหา โลโภ โน วต เร วตฺตพฺเพ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ

[๑๕๔๖] ธมฺมตณฺหา โลโภ น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปตณฺหา โลโภ น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ธมฺมตณฺหา โลโภ น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ คนฺธตณฺหา ฯเปฯ รสตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา โลโภ น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๔๗] รูปตณฺหา โลโภ ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา โลโภ ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สทฺทตณฺหา ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพตณฺหา โลโภ ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมตณฺหา โลโภ ทุกฺขสมุทโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๔๘] ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา นนฺทิราคสหคตา ตตฺรตตฺราภินนฺทินี เสยฺยถีทํ กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหาติ อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ

[๑๕๔๙] น วตฺตพฺพํ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สา ธมฺมตณฺหาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สา ธมฺมตณฺหา โน วต เร วตฺตพฺเพ ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ

ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติกถา ฯ

เตรสโม วคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

กปฺปฏฺโฐ กปฺปี ติฏฺเฐยฺย กปฺปฏฺโฐ กุสลํ จิตฺตํ น ปฏิลเภยฺย อนนฺตราปยุตฺโต ปุคฺคโล สมฺมตฺตนิยามํ โอกฺกเมยฺย นิยโต นิยามํ โอกฺกมติ นิวุโต นิวรณํ ชหติ สมฺมุขีภูโต สญฺโญชนํ ชหติ ฌานนิกนฺติ อสาตราโค ธมฺมตณฺหา อพฺยากตา ธมฺมตณฺหา น ทุกฺขสมุทโยติ ฯ

กุสลากุสลปฏิสนฺธิกถา

[๑๕๕๐] อกุสลมูลํ ปฏิสนฺธิกนฺติ กุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยา อกุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว กุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสลมูลํ ปฏิสนฺธิกนฺติ กุสลมูลํ น วตฺตพฺพํ ยา อกุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว กุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลํ อนาวชฺชนสฺส

อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อุปฺปนฺนหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปนฺนหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กุสลํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปนฺนหนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อกุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ กุสลมูลนฺติ ฯ

[๑๕๕๑] อกุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ กุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลํ อโยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลํ อโยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ กุสลํ โยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กุสลํ โยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อกุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ กุสลมูลนฺติ ฯ

[๑๕๕๒] อกุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ กุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กามสญฺญาย อนนฺตรา เนกฺขมฺมสญฺญา อุปฺปชฺชติ พฺยาปาทสญฺญาย อนนฺตรา อพฺยาปาทสญฺญา อุปฺปชฺชติ วิหึสาสญฺญาย อนนฺตรา อวิหึสาสญฺญา อุปฺปชฺชติ พฺยาปาทสฺส อนนฺตรา เมตฺตา อุปฺปชฺชติ วิหึสาย อนนฺตรา กรุณา อุปฺปชฺชติ อรติยา อนนฺตรา มุทิตา อุปฺปชฺชติ ปฏิฆสฺส อนนฺตรา อุเปกฺขา อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๕๓] กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยา กุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว อกุสลสฺส

อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลํ น วตฺตพฺพํ ยา กุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆา ตาว อกุสลสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลํ อนาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อปฏิฆหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อกุสลํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปฏิฆหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อกุสลํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปฏิฆหนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ

[๑๕๕๔] กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลํ โยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสลํ โยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อกุสลํ อโยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อกุสลํ อโยนิโส มนสิกโรโต อุปฺปชฺชติ โน จตฺ เร วตฺตพฺเพ กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ

[๑๕๕๕] กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เนกฺขมฺมสญฺญาย อนนฺตรา กามสญฺญา อุปฺปชฺชติ อพฺยาปาทสญฺญาย อนนฺตรา พฺยาปาทสญฺญา อุปฺปชฺชติ อวิหิํสาสญฺญาย อนนฺตรา วิหิํสาสญฺญา อุปฺปชฺชติ เมตฺตาย อนนฺตรา พฺยาปาโท อุปฺปชฺชติ กรุณาย อนนฺตรา วิหิํสา อุปฺปชฺชติ มุทิตาย อนนฺตรา

อรติ อุปฺปชฺชติ อุเปกฺขาย อนนฺตรา ปฏิฆ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๕๖] น วตฺตพฺพ อกุสลมูล ปฏิสนฺทหติ. กุสลมูล กุสลมูล ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ยสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ รชฺชติ ตสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ วิรชฺชติ ยสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ วิรชฺชติ ตสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ รชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ยสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ รชฺชติ ตสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ วิรชฺชติ ยสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ วิรชฺชติ ตสฺมิเยว วตฺถุสฺมิ รชฺชติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อกุสลมูล ปฏิสนฺทหติ กุสลมูล กุสลมูล ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลนฺติ ฯ

กุสลากุสลปฏิสนฺทหนกถา ฯ

สพายตนุปุปตฺติกถา

[๑๕๕๗] สพายตน อปุพฺพ อจริม มาตุกุจฺฉิสฺมิ สณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพงฺคปจฺจงฺค อหีนินฺทฺริย มาตุกุจฺฉิสฺมิ โอกฺกมตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๕๘] อุปปตฺติเทสิเยน จิตฺเตน จกฺขายตน สณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺติเทสิเยน จิตฺเตน หตฺถา สณฺหนฺติ ปาทา สณฺหนฺติ สีส สณฺหาติ กณฺโณ สณฺหาติ นาสิกา สณฺหาติ มุข สณฺหาติ ทนฺตา สณฺหนฺตีติ ฯ น เหว วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ฯเปฯ ชิวฺหายตนํ สณฺฐาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน หตฺถา สณฺฐนฺติ ปาทา สณฺฐนฺติ สีสํ สณฺฐาติ กณฺโณ สณฺฐาติ นาสิกา สณฺฐาติ มุขํ สณฺฐาติ ทนฺตา สณฺฐนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๕๙] มาตุกุจฺฉิคตสฺส ปจฺฉา จกฺขายตนํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตุกุจฺฉิสฺมึ จกฺขุปฏิลาภาย กมฺมํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มาตุกุจฺฉิคตสฺส ปจฺฉา โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ฯเปฯ ชิวฺหายตนํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตุกุจฺฉิสฺมึ ชิวฺหาปฏิลาภาย กมฺมํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ มาตุกุจฺฉิคตสฺส ปจฺฉา เกสา โลมา นขา ทนฺตา อฏฺฐี อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตุกุจฺฉิสฺมึ อฏฺฐิปฏิลาภาย กมฺมํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๖๐] น วตฺตพฺพํ มาตุกุจฺฉิคตสฺส ปจฺฉา เกสา โลมา นขา ทนฺตา อฏฺฐี อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

ปฐมํ กลลํ โหติ กลลา โหติ อมฺพุทํ
อมฺพุทา ชายเต เปสี เปสี นิพฺพตฺตตี ฆโน
ฆนา ปสาขา ชายนฺติ เกสา โลมา นขาปิ จ
ยญฺจสฺส ภุญฺชติ มาตา อนฺนํ ปานญฺจ โภชนํ
เตน โส ตตฺถ ยาเปติ มาตุกุจฺฉิคโต นโรติ[๑]

---

๑ สํ. สคาถ. ๒๖๖ ฯ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ มาตุกุจฺฉิคตสฺส ปจฺฉา เกสา โลมา นขา ทนฺตา อฏฺฐี อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ

สพฺพายตนุปฺปตฺติกถา ฯ

อนนฺตรปจฺจยกถา

[๑๕๖๑] จกฺขุวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยา จกฺขุวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว โสตวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ น หวตฺตพฺพํ ยา จกฺขุวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว โสตวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตวิญฺญาณํ อนาวชฺชนสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อปณิหนสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ โสตวิญฺญาณํ อาวชฺชนสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปณิหนสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ โสตวิญฺญาณํ อาวชฺชนสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปณิหนสฺส อุปฺปชฺชติ โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ

[๑๕๖๒] จกฺขุวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุวิญฺญาณํ รูปนิมิตฺตํ มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ

อามนฺตา ฯ โสตวิญฺญาณํ รูปนิมิตฺตํ มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๖๓] จกฺขุวิญฺญาณํ รูปารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตวิญฺญาณํ รูปารมฺมณญฺเญว น อญฺญารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ โสตวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ โสตวิญฺญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ โสตวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ จกฺขุวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ อุปฺปชฺชติ โสตวิญฺญาณนฺติ ฯ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว จกฺขุวิญฺญาณํ ตํ โสตวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๖๔] โสตวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ฆานวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ

[๑๕๖๕] ชิวฺหาวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยา ชิวฺหาวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว กายวิญฺญาณสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ

ปณิธีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ชีวิตาวิญญาณสฺส อนาคตา กายวิญญาณัง อุปปชฺชตีติ ฯ น วตฺตพฺพัง ยา ชีวิตาวิญญาณสฺส อุปปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว กายวิญญาณสฺส อุปปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ กายวิญญาณัง อนาวชฺชนตสฺส อุปปชฺชติ ฯเปฯ อปณิหิตมนสฺส อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ กายวิญญาณัง อาวชฺชนตสฺส อุปปชฺชติ ฯเปฯ ปณิหิตมนสฺส อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กายวิญญาณัง อาวชฺชนตสฺส อุปปชฺชติ ฯเปฯ ปณิหิตมนสฺส อุปปชฺชติ โน จ วต เร วตฺตพฺเพ ชีวิตาวิญญาณสฺส อนาคตา กายวิญญาณัง อุปปชฺชตีติ ฯ

[๑๕๖๖] ชีวิตาวิญญาณสฺส อนาคตา กายวิญญาณัง อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ชีวิตาวิญญาณัง รสนิมิตฺตัง มนสิกโรโต อุปปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กายวิญญาณัง รสนิมิตฺตัง มนสิกโรโต อุปปชฺชตีติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ชีวิตาวิญญาณัง รสารมฺมณญเญว น อญญารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กายวิญญาณัง รสารมฺมณญเญว น อญญารมฺมณนฺติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ชีวิตญจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปปชฺชติ ชีวิตาวิญญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ชีวิตญจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปปชฺชติ กายวิญญาณนฺติ ฯ น เหวัง วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ชีวิตญจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปปชฺชติ กายวิญญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ชีวิตญจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปปชฺชติ กายวิญญาณนฺติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ ชิวฺหญฺจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปฺปชฺชติ ชิวฺหาวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ชิวฺหญฺจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปฺปชฺชติ ชิวฺหาวิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ ชิวฺหญฺจ ปฏิจฺจ รเส ฯ อุปฺปชฺชติ กายวิญฺญาณนฺติ ฯ ชิวฺหาวิญฺญาณสฺส อนนฺตรา กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว ชิวฺหาวิญฺญาณํ ตํ กายวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๖๗] น วตฺตพฺพํ ปญฺจ วิญฺญาณา อญฺญมญฺญสฺส สมนนฺตรา อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยนฺนู อตฺถิ โกจิ นจฺจติ คายติ วาเทติ รูปญฺจ ปสฺสติ สทฺทญฺจ สุณาติ คนฺธญฺจ ฆายติ รสญฺจ สายติ โผฏฺฐพฺพญฺจ ผุสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ โกจิ นจฺจติ คายติ วาเทติ รูปญฺจ ปสฺสติ สทฺทญฺจ สุณาติ คนฺธญฺจ ฆายติ รสญฺจ สายติ โผฏฺฐพฺพญฺจ ผุสติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปญฺจ วิญฺญาณา อญฺญมญฺญสฺส สมนนฺตรา อุปฺปชฺชนฺตีติ ฯ

อนนฺตรปจฺจยกถา ฯ

อริยรูปกถา

[๑๕๖๘] อริยรูปี มหาภูตานิ อุปาทายาติ ฯ อามนฺตา ฯ อริยรูปี กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาภูตา กุสลาติ ฯ น เหวํ

วตฺถุเพ ฯเปฯ มหาภูตา อพฺยากตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อริยรูปี อพฺยากตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺถุเพ ฯเปฯ อริยรูปี มหาภูตานํ อุปาทายาติ ฯ อามนฺตา ฯ อริยรูปี อนาสวํ อสญฺโญชนิยํ อคนฺถนิยํ อโนฆนิยํ อโยคนิยํ อนีวรณิยํ อปรามฏฺฐํ อนุปาทานิยํ อสงฺกิเลสิกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มหาภูตา อนาสวา ฯเปฯ อสงฺกิเลสิกาติ ฯ น เหวํ วตฺถุเพ ฯเปฯ มหาภูตา สาสวา สญฺโญชนิยา ฯเปฯ สงฺกิเลสิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อริยรูปี สาสวํ สญฺโญชนิยํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกนฺติ ฯ น เหวํ วตฺถุเพ ฯเปฯ

[๑๕๖๙] น วตฺถุเพฺพ อริยรูปี มหาภูตานํ อุปาทายาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยํ กิญฺจิ ภิกฺขเว รูปี จตฺตาริ มหาภูตานิ จตุนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทายรูปนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อริยรูปี มหาภูตานํ อุปาทายาติ ฯ

อริยรูปกถา ฯ

อญฺโญ อนุสโยติกถา

[๑๕๗๐] อญฺโญ กามราคานุสโย อญฺญํ กามราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ กามราโค อญฺญํ กามราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺถุเพ ฯเปฯ เสฺวว กามราโค ตํ กามราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว กามราคานุสโย ตํ กาม-

ราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๑] อณฺโณ ปฏิฆานุสโย อณฺณํ ปฏิฆปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อณฺณํ ปฏิฆํ อณฺณํ ปฏิฆปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตณฺเณว ปฏิฆํ ตํ ปฏิฆปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตฺวว ปฏิฆานุสโย ตํ ปฏิฆปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๒] อณฺโณ มานานุสโย อณฺณํ มานปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อณฺโณ มาโน อณฺณํ มานปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตฺวว มาโน ตํ มานปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตฺวว มานานุสโย ตํ มานปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๓] อณฺโณ ทิฏฺฐานุสโย อณฺณํ ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อณฺณา ทิฏฺฐิ อณฺณํ ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาว ทิฏฺฐิ ตํ ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตฺวว ทิฏฺฐานุสโย ตํ ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๔] อณฺโณ วิจิกิจฺฉานุสโย อณฺณํ วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อณฺณา วิจิกิจฺฉา อณฺณํ วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตาว วิจิกิจฺฉา ตํ วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตฺวว วิจิกิจฺฉานุสโย ตํ วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๕] อญฺโญ ภวราคานุสโย อญฺญํ ภวราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ ภวราโค อญฺญํ ภวราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เสฺวว ภวราโค ตํ ภวราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว ภวราคานุสโย ตํ ภวราคปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๖] อญฺโญ อวิชฺชานุสโย อญฺญํ อวิชฺชาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญา อวิชฺชา อญฺญํ อวิชฺชาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาว อวิชฺชา ตํ อวิชฺชาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เสฺวว อวิชฺชานุสโย ตํ อวิชฺชาปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๗๗] น วตฺตพฺพํ อญฺโญ อนุสโย อญฺญํ ปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สานุสโยติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริยุฏฺฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อญฺโญ อนุสโย อญฺญํ ปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ ปุถุชฺชโน กุสลาพฺยากเต จิตฺเต วตฺตมาเน สราโคติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ ปริยุฏฺฐิโตติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อญฺโญ ราโค อญฺญํ ปริยุฏฺฐานนฺติ ฯ

อญฺโญ อนุสโยติกถา ฯ

ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติกถา

[๑๕๗๘] ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นิพฺพานํ จกฺขายตนํ ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ ส์ราคํ จิตฺตํ ส์โทส์ จิตฺตํ ส์โมหํ จิตฺตํ ฯเปฯ อกุส์ลํ จิตฺตํ ส์งฺกิลิฏฺฐ์ จิตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตฺถิ ส์ราคํ จิตฺตํ ส์โทส์ จิตฺตํ ส์โมหํ จิตฺตํ ฯเปฯ อกุส์ลํ จิตฺตํ ส์งฺกิลิฏฺฐ์ จิตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ส์ราคํ จิตฺตํ ส์โทส์ จิตฺตํ ส์โมหํ จิตฺตํ ฯเปฯ อกุส์ลํ จิตฺตํ ส์งฺกิลิฏฺฐ์ จิตฺตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติ ฯ

ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตนฺติกถา ฯ

ปริยาปนฺนกถา

[๑๕๗๙] รูปราโค รูปธาตุ์ อนุเส์ติ รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ ส์มาปตฺเตส์โย อุปปตฺเตส์โย ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร ส์มาปตฺเตส์เยน จิตฺเตน อุปปตฺเตส์เยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน ส์หคโต ส์หชาโต ส์ส์ฏฺโฐ ส์มฺปยุตฺโต เอกุปฺปาโท เอกนิโรโธ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ นนุ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุข-
วิหาโร น สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน น อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน
น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคโต สหชาโต สํสฏฺโฐ สมฺปยุตฺโต
เอกุปฺปาโท เอกนิโรโธ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ
หญฺจิ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร
ฯเปฯ เอการมฺมโณ โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปราโค รูปธาตุ
อนุเสตีติ รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯเปฯ

[๑๕๘๐] รูปราโค รูปธาตุ อนุเสตีติ รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ
อามนฺตา ฯ สทฺทราโค สทฺทธาตุ อนุเสตีติ สทฺทธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปราโค รูปธาตุ อนุเสตีติ รูปธาตุปริยา-
ปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพ-
ราโค โผฏฺฐพฺพธาตุ อนุเสตีติ โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น
เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๘๑] สทฺทราโค สทฺทธาตุ อนุเสตีติ น วตฺตพฺพํ สทฺทธาตุ-
ปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปราโค รูปธาตุ อนุเสตีติ น วตฺตพฺพํ
รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ คนฺธราโค ฯเปฯ
รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพราโค โผฏฺฐพฺพธาตุ อนุเสตีติ น วตฺตพฺพํ
โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปราโค รูปธาตุ อนุเสตีติ
น วตฺตพฺพํ รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๘๒] อรูปราโค อรูปธาตุ อนุเสตีติ อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ

อามนฺตา ฯ สมาปตฺเตสิโย อุปปตฺเตสิโย ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหโค สหชาโต สํสฏฺโฐ สมฺปยุตฺโต เอกุปฺปาโท เอกนิโรโธ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร น สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ฯเปฯ เอการมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย ฯเปฯ เอการมฺมโณ โน วต เร วตฺตพฺเพ อรูปราโค อรูปชาตุ์ อนุเสติ อรูปชาตุ์-ปริยาปนฺโนติ ฯ

[๑๕๘๓] อรูปราโค อรูปชาตุ์ อนุเสติ อรูปชาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺทราโค สทฺทชาตุ์ อนุเสติ สทฺทชาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปราโค อรูปชาตุ์ อนุเสติ อรูปชาตุ์-ปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพราโค โผฏฺฐพฺพชาตุ์ อนุเสติ โผฏฺฐพฺพชาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๘๔] สทฺทราโค สทฺทชาตุ์ อนุเสติ น วตฺตพฺพํ สทฺทชาตุ์-ปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปราโค อรูปชาตุ์ อนุเสติ น วตฺตพฺพํ อรูปชาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพราโค โผฏฺฐพฺพชาตุ์ อนุเสติ น วตฺตพฺพํ โผฏฺฐพฺพชาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ

อรูปราโค อรูปธาตุ์ อนุเสติ น วตฺตพฺพ์ อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๕๘๕] น วตฺตพฺพ์ รูปราโค รูปธาตุ์ อนุเสติ รูปธาตุ-ปริยาปนฺโน อรูปราโค อรูปธาตุ์ อนุเสติ อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราโค กามธาตุ์ อนุเสติ กามธาตุปริยา-ปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราโค กามธาตุ์ อนุเสติ กามธาตุปริยาปนฺโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปราโค รูปธาตุ์ อนุเสติ รูปธาตุปริยาปนฺโน อรูปราโค อรูปธาตุ์ อนุเสติ อรูปธาตุ-ปริยาปนฺโนติ ฯ

ปริยาปนฺนกถา ฯ

อพฺยากตกถา

[๑๕๘๖] ทิฏฺฐิคตๆ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปากาพฺยากตๆ กิริยาพฺยากตๆ รูปี นิพฺพานๆ จกฺขายตนๆ ฯเป ฯ โผฏฺฐพฺพายตนนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ทิฏฺฐิคตๆ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺโต ผสฺโส อพฺยากโตติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ทิฏฺฐิคตๆ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตา เวทนา ฯเป ฯ สญฺญา ฯเป ฯ เจตนา ฯเป ฯ จิตฺตๆ อพฺยากตนฺติ ฯ น เหว์ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๕๘๗] ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺโต ผสฺโส อกุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิคตํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา เจตนา จิตฺตํ อกุสลนติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐิคตํ อกุสลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๕๘๘] ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อผลํ อวิปากนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สผลํ สวิปากนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สผลํ สวิปากํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

[๑๕๘๙] ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ มิจฺฉาทิฏฺฐิปรมานิ วุตฺตานิ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มิจฺฉาทิฏฺฐิปรมานิ วุตฺตานิ ภควตา โน วต เร วตฺตพฺเพ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

[๑๕๙๐] ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา มิจฺฉาทิฏฺฐี โข วจฺฉ อกุสลา สมฺมาทิฏฺฐี กุสลาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

[๑๕๙๑] ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส โข อหํ ปุณฺณ ทฺวินฺนํ คตีนํ อญฺญตรํ คตึ วทามิ นิรยํ วา ติรจฺฉานโยนึ วาติ[๒] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

---

๑ ม. ม. ๒๕๕ ฯ ๒ ม. ม. ๘๓ ฯ

[๑๕๙๒] น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สสฺสโต โลโกติ โข วจฺฉ อพฺยากตเมตํ อสสฺสโต โลโกติ โข วจฺฉ อพฺยากตเมตํ อนฺตวา โลโกติ โข วจฺฉ ฯเปฯ อนนฺตวา โลโกติ โข วจฺฉ.. ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ โข วจฺฉ.. อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ โข วจฺฉ.. โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข วจฺฉ.. น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข วจฺฉ.. โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข วจฺฉ.. เนว โหติ น นโหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โข วจฺฉ อพฺยากตเมตนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

[๑๕๙๓] ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส ภิกฺขเว ปุริสปุคฺคลสฺส ยญฺเจว กายกมฺมํ ยถาทิฏฺฐิ สมตฺตํ สมาทินฺนํ ฯเปฯ ยญฺจ วจีกมฺมํ ฯเปฯ ยญฺจ มโนกมฺมํ ยถาทิฏฺฐิ สมตฺตํ สมาทินฺนํ ยา จ เจตนา ยา จ ปตฺถนา โย จ ปณิธิ เย จ สงฺขารา สพฺเพ เต ธมฺมา อนิฏฺฐาย อกนฺตาย อมนาปาย อหิตาย ทุกฺขาย สํวตฺตนฺตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

อพฺยากตกถา ฯ

---

* อ. เอก. ๔๐ ฯ

อปริยาปนฺนกถา

[๑๕๘๔] ทิฏฺฐิคตํ อปริยาปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ สกทาคามิมคฺโค สกทาคามิผลํ อนาคามิมคฺโค อนาคามิผลํ อรหตฺตมคฺโค อรหตฺตผลํ สติปฏฺฐานํ สมฺมปฺปธานํ อิทฺธิปาโท อินฺทฺริยํ พลํ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๕๘๕] น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐิคตํ อปริยาปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน กาเมสุ วีตราโคติ วตฺตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ วีตทิฏฺฐิโยติ วตฺตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เตนหิ ทิฏฺฐิคตํ อปริยาปนฺนนฺติ ฯ

อปริยาปนฺนกถา ฯ

จุทฺทสโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

อกุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ กุสลมูลํ กุสลมูลํ ปฏิสนฺทหติ อกุสลมูลํ สพายตนํ ฉวิญฺญาณกายา อริยรูปี มหาภูตานิ อุปาทาย เสฺวว อนุสโย ตโย ปริยุฏฺฐานํ ปริยุฏฺฐานํ จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ ยถาชาตุกญฺเจว อนุเสติ ทิฏฺฐิคตํ อพฺยากตํ ทิฏฺฐิคตํ อปริยาปนฺนนฺติ ฯ

ปจฺจยตากถา

[๑๕๙๖] ปจฺจยตา ววตฺถิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วิมํสา เหตุ โส จ อธิปตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิมํสา เหตุ โส จ อธิปติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย อธิปติ-ปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๕๙๗] นนุ ฉนฺทาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปตีติ ฯ อา-มนฺตา ฯ หญฺจิ ฉนฺทาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๕๙๘] นนุ วิริยาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปตีติ ฯ อา-มนฺตา ฯ หญฺจิ วิริยาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ นนุ วิริยาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ อินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิริยาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ อินฺทฺริยํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อินฺทฺริย-ปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๕๙๙] นนุ วิริยาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ มคฺคงฺคนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วิริยาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ มคฺคงฺคํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๓๒๐๐] นนุ จิตฺตาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จิตฺตาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๓๒๐๑] นนุ จิตฺตาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ โส ฯ อาหาโรติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จิตฺตาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ โส ฯ อาหาโร เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อาหารปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๓๒๐๒] นนุ จิตฺตาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ อินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จิตฺตาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ อินฺทฺริยํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๓๒๐๓] นนุ วีมํสาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วีมํสาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย สหชาตปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๓๒๐๔] นนุ วีมํสาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ อินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วีมํสาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ อินฺทฺริยํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อินฺทฺริยปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๓๒๐๕] นนุ วีมํสาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ อธิปติ ตญฺจ มคฺคงฺคนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วีมํสาธิปติ สหชาตานํ ธมฺมานํ

อธิปติ ตญฺจ มคฺคงฺคํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย มคฺคปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๒๐๖] นนุ อริยํ ธมฺมํ ครุ กตฺวา อุปฺปชฺชติ ปจฺจเวกฺขณา ตญฺจารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อริยํ ธมฺมํ ครุ กตฺวา อุปฺปชฺชติ ปจฺจเวกฺขณา ตญฺจารมฺมณํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อธิปติปจฺจเยน ปจฺจโย อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๒๐๗] นนุ ปุริมา ปุริมา กุสลา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย สา จ อาเสวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปุริมา ปุริมา กุสลา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย สา จ อาเสวนา เตน วต เร วตฺตพฺเพ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๒๐๘] นนุ ปุริมา ปุริมา อกุสลา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย สา จ อาเสวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปุริมา ปุริมา อกุสลา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย สา จ อาเสวนา เตน วต เร วตฺตพฺเพ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๒๐๙] นนุ ปุริมา ปุริมา กิริยาพฺยากตา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กิริยาพฺยากตานํ ธมฺมานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย สา

ฯ อาเสวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปุริมา ปุริมา กิริยาพฺยากตา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กิริยาพฺยากตานํ ธมฺมานํ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย ตา ฯ อาเสวนา เตน วต เร วตฺตพฺเพ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย อาเสวนปจฺจเยน ปจฺจโยติ ฯ

[๑๖๑๐] น วตฺตพฺพํ ปจฺจยตา ววตฺถิตาติ ฯ อามนฺตา ฯ เหตุปจฺจเยน ปจฺจโย โหติ อารมฺมณปจฺจเยน ปจฺจโย โหติ อนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย โหติ สมนนฺตรปจฺจเยน ปจฺจโย โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ ปจฺจยตา ววตฺถิตาติ ฯ

ปจฺจยตากถา ฯ

อญฺญมญฺญปจฺจยกถา

[๑๖๑๑] อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา น วตฺตพฺพํ สงฺขารปจฺจยา อวิชฺชาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อวิชฺชา สงฺขาเรน สหชาตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อวิชฺชา สงฺขาเรน สหชาตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา อวิชฺชาติ ฯ

[๑๖๑๒] ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ น วตฺตพฺพํ อุปาทานปจฺจยา ตณฺหาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตณฺหา อุปาทาเนน สหชาตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตณฺหา อุปาทาเนน สหชาตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ อุปาทานปจฺจยา ตณฺหาติ ฯ

[๑๖๑๓] ชรามรณปจฺจยา ภิกฺขเว ชาติ ชาติปจฺจยา ภโวติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ เตนหิ อวิชฺชาปจฺจยาว สงฺขารา น วตฺตพฺพำ สงฺขารปจฺจยาปี อวิชฺชา ตณฺหาปจฺจยาว อุปาทานำ น วตฺตพฺพำ อุปาทานปจฺจยาปี ตณฺหาติ ฯ

[๑๖๑๔] วิญฺญาณปจฺจยา ภิกฺขเว นามรูปี นามรูปปจฺจยาปี วิญฺญาณนฺติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อวิชฺชาปจฺจยาปี สงฺขารา สงฺขารปจฺจยาปี อวิชฺชา ตณฺหาปจฺจยาปี อุปาทานำ อุปาทานปจฺจยาปี ตณฺหาติ ฯ

อญฺญมญฺญปจฺจยกถา ฯ

อทฺธากถา

[๑๖๑๕] อทฺธา ปรินิปฺผนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีโต อทฺธา ปรินิปฺผนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคโต อทฺธา ปรินิปฺผนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺโน อทฺธา ปรินิปฺผนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณี อตีโต อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตีตา ปญฺจทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณี อนาคโต อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนาคตา ปญฺจทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนี รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณี ปจฺจุปฺปนฺโน อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปจฺจุปฺปนฺนา ปญฺจทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา ปญฺจ ขนฺธา อตีโต อทฺธา อนาคตา ปญฺจ ขนฺธา อนาคโต อทฺธา ปจฺจุปฺปนฺนา ปญฺจ ขนฺธา ปจฺจุปฺปนฺโน อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปนนฺนรส อทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตานิ ทฺวาทสายตนานิ อตีโต อทฺธา อนาคตานิ ทฺวาทสายตนานิ อนาคโต อทฺธา ปจฺจุปฺปนฺนานิ ทฺวาทสายตนานิ ปจฺจุปฺปนฺโน อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉตฺตึส อทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตา อฏฺฐารส ธาตุโย อตีโต อทฺธา อนาคตา อฏฺฐารส ธาตุโย อนาคโต อทฺธา ปจฺจุปฺปนฺนา อฏฺฐารส ธาตุโย ปจฺจุปฺปนฺโน อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุปญฺญาส อทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตานิ พาวีสตินฺทฺริยานิ อตีโต อทฺธา อนาคตานิ พาวีสตินฺทฺริยานิ อนาคโต อทฺธา ปจฺจุปฺปนฺนานิ พาวีสตินฺทฺริยานิ

ปจฺจุปฺปนฺโน อทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉสฏฺฐี อทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๖๑๖] น วตฺตพฺพํ อทฺธา ปรินิปฺผนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตีณิมานิ ภิกฺขเว กถาวตฺถูนิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ อตีตํ วา ภิกฺขเว อทฺธานํ อารพฺภ กถํ กเถยฺย เอวํ อโหสิ อตีตมทฺธานนฺติ อนาคตํ วา ภิกฺขเว อทฺธานํ อารพฺภ กถํ กเถยฺย เอวํ ภวิสฺสติ อนาคตมทฺธานนฺติ เอตรหิ วา ภิกฺขเว ปจฺจุปฺปนฺนํ อทฺธานํ อารพฺภ กถํ กเถยฺย เอวํ โหติ เอตรหิ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ อิมานิ โข ภิกฺขเว ตีณิ กถาวตฺถูนีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อทฺธา ปรินิปฺผนฺโนติ ฯ

อทฺธากถา ฯ

ขณลยมุหุตฺตกถา

[๑๖๑๗] ขโณ ปรินิปฺผนฺโน ลโย ปรินิปฺผนฺโน มุหุตฺตํ ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เวทนา ฯเป ฯ สญฺญา ฯเป ฯ สงฺขารา ฯเป ฯ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๖๑๗] น วตฺตพฺพํ มุหุตฺตํ ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตีณิมานิ ภิกฺขเว กถาวตฺถูนิ ฯ กตมานิ ตีณิ ฯ อตีตํ วา ภิกฺขเว อทฺธานํ อารพฺภ กถํ กเถยฺย เอวํ อโหสิ อตีตมทฺธานนฺติ

อนาคตํ วา ภิกฺขเว อทฺธานํ อารพฺภ กถํ กเถยฺย เอวํ ภวิสฺสตีติ อนาคตมทฺธานนฺติ เอตรหิ วา ภิกฺขเว ปจฺจุปฺปนฺนํ อทฺธานํ อารพฺภ กถํ กเถยฺย เอวํ โหติ เอตรหิ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ อิมานิ โข ภิกฺขเว ตีณิ กถาวตฺถูนีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ มุหุตฺตํ ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ

ขณลยมุหุตฺตกถา ฯ

อาสวกถา

[๑๖๑๙] จตฺตาโร อาสวา อนาสวาติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ ฯเป ฯ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ น วตฺตพฺพํ จตฺตาโร อาสวา อนาสวาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถญฺเญว อนาสวา เยหิ อาสเวหิ เต อาสวา ตาสวา โหนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตน หิ จตฺตาโร อาสวา อนาสวาติ ฯ

อาสวกถา ฯ

ชรามรณกถา

[๑๖๒๐] โลกุตฺตรานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ โลกุตฺตรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ

ฯเปฯ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติมคฺคสฺส ชรามรณํ โสตาปตฺติมคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติมคฺคสฺส ชรามรณํ โสตาปตฺติมคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลสฺส ชรามรณํ โสตาปตฺติผลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิมคฺคสฺส ฯเปฯ สกทาคามิผลสฺส ฯเปฯ อนาคามิมคฺคสฺส ฯเปฯ อนาคามิผลสฺส ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคสฺส ชรามรณํ อรหตฺตมคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคสฺส ชรามรณํ อรหตฺตมคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตผลสฺส ชรามรณํ อรหตฺตผลนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สติปฏฺฐานานํ สมฺมปฺปธานานํ อิทฺธิปาทานํ อินฺทฺริยานํ พลานํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺคานํ ชรามรณํ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๒๑] น วตฺตพฺพํ โลกุตฺตรานํ ธมฺมานํ ชรามรณํ โลกุตฺตรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ โลกุตฺตรนฺติ ฯ

ชรามรณกถา ฯ

สัญญาเวทยิตกถา

[๑๒๒๒] สัญญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ โลกุตฺตราติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ผลํ นิพฺพานํ โสตาปตฺติมคฺโค โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ โพชฺฌงฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ น วตฺตพฺพํ สัญญาเวทยิตนิ-

โรธสมาปตฺติ โลกุตฺตราติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกิยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ โลกุตฺตราติ ฯ

สญฺญาเวทยิตกถา ฯ

ทุติยสญฺญาเวทยิตกถา

[๑๒๓] สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ โลกิยาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กามาวจราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปาวจราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปาวจราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๔] น วตฺตพฺพํ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ โลกิยาติ ฯ อามนฺตา ฯ โลกุตฺตราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ โลกิยาติ ฯ

ทุติยสญฺญาเวทยิตกถา ฯ

ตติยสญฺญาเวทยิตกถา

[๑๒๕] สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาลํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส มารณนฺติโย ผสฺโส มารณนฺติยา เวทนา มารณนฺติยา สญฺญา มารณนฺติยา

เจตนา มารณนฺติยํ จิตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส มารณนฺติโย ผสฺโส มารณนฺติยา เวทนา มารณนฺติยา สญฺญา มารณนฺติยา เจตนา มารณนฺติยํ จิตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส มารณนฺติโย ผสฺโส มารณนฺติยา เวทนา มารณนฺติยา สญฺญา มารณนฺติยา เจตนา มารณนฺติยํ จิตฺตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาลํ กเรยฺยาติ ฯ

[๑๖๒๖] สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาลํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส ผสฺโส เวทนา สญฺญา เจตนา จิตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส ผสฺโส เวทนา สญฺญา เจตนา จิตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อผสฺสกสฺส กาลกิริยา อเวทนกสฺส กาลกิริยา ฯเปฯ อจิตฺตกสฺส กาลกิริยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สผสฺสกสฺส กาลกิริยา ฯเปฯ สจิตฺตกสฺส กาลกิริยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สผสฺสกสฺส กาลกิริยา ฯเปฯ สจิตฺตกสฺส กาลกิริยา โน วต เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาลํ กเรยฺยาติ ฯ

[๑๖๒๗] สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาลํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส กาเย วิสํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อคฺคิ กเมยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส กาเย วิสํ น กเมยฺย สตฺถํ

น กเมยฺย อตฺถิ น กเมยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สญฺญา-เวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส กาเย วิตฺตํ น กเมยฺย สตฺถํ น กเมยฺย อตฺถิ น กเมยฺย โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาตุ กเรยฺยาติ ฯ

[๑๒๒๘] สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน กาตุ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส กาเย วิตฺตํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อตฺถิ กเมยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ น นิโรธํ สมาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน น กาตุ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โส นิยาโม เยน นิยาเมน นิยโต สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน น กาตุ กเรยฺยาติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ นตฺถิ โส นิยาโม เยน นิยาเมน นิยโต สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน น กาตุ กเรยฺย โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺโน น กาตุ กเรยฺยาติ ฯ

[๑๒๒๙] จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี น กาตุ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โส นิยาโม เยน นิยาเมน นิยโต จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี น กาตุ กเรยฺยาติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ นตฺถิ โส นิยาโม เยน นิยาเมน นิยโต จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี น กาตุ กเรยฺย โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี น กาตุ กเรยฺยาติ ฯ

ตติยสญฺญาเวทยิตกถา. ฯ

อสญฺญสตฺตูปปตฺติกถา

[๑๖๓๐] สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปปตฺติกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส อโลโภ กุสลมูลํ อโทโส กุสลมูลํ อโมโห กุสลมูลํ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ปญฺญาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส อโลโภ กุสลมูลํ อโทโส กุสลมูลํ ฯเปฯ ปญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส อโลโภ กุสลมูลํ อโทโส กุสลมูลํ อโมโห กุสลมูลํ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ปญฺญา โน วต เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปปตฺติกาติ ฯ

[๑๖๓๑] สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปปตฺติกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส ผสฺโส เวทนา สญฺญา เจตนา จิตฺตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส ผสฺโส เวทนา สญฺญา เจตนา จิตฺตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อผสฺสกสฺส มคฺคภาวนา ฯเปฯ อจิตฺตกสฺส มคฺคภาวนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สผสฺสกสฺส มคฺคภาวนา ฯเปฯ สจิตฺตกสฺส มคฺคภาวนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สผสฺสกสฺส มคฺคภาวนา ฯเปฯ สจิตฺตกสฺส มคฺคภาวนา โน วต เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปปตฺติกาติ ฯ

[๓๖๓๒] สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปีกาติ ฯ อามนฺตา ฯ เย เกจิ สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปชฺชนฺติ สพฺเพ เต อสญฺญสตฺตูปีกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๓๖๓๓] น วตฺตพฺพํ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปีกาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อิธาปี อสญฺญี ภตฺราปี อสญฺญีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อิธาปี อสญฺญี ภตฺราปี อสญฺญี เตน วต เร วตฺตพฺเพ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ อสญฺญสตฺตูปีกาติ ฯ

อสญฺญสตฺตูปีกกถา ฯ

กมฺมูปจยกถา

[๓๖๓๔] อญฺญํ กมฺมํ อญฺโญ กมฺมูปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ ผสฺโส อญฺโญ ผสฺสูปจโย อญฺญา เวทนา อญฺโญ เวทนูปจโย อญฺญา สญฺญา อญฺโญ สญฺญูปจโย อญฺญา เจตนา อญฺโญ เจตนูปจโย อญฺญํ จิตฺตํ อญฺโญ จิตฺตูปจโย อญฺญา สทฺธา อญฺโญ สทฺธูปจโย อญฺญํ วิริยํ อญฺโญ วิริยูปจโย อญฺญา สติ อญฺโญ สตูปจโย อญฺโญ สมาธิ อญฺโญ สมาธูปจโย อญฺญา ปญฺญา อญฺโญ ปญฺญูปจโย อญฺโญ ราโค อญฺโญ รากูปจโย ฯเป ฯ อญฺญํ อโนตฺตปฺปี อญฺโญ อโนตฺตปฺปูปจโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๖๓๕] อญฺญํ กมฺมํ อญฺโญ กมฺมูปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมูปจโย กมฺเมน สห ชาโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมูปจโย กมฺเมน สห ชาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสเลน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย กุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสเลน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย กุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺเตน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺขาย เวทนาย ฯเปฯ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺเตน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมูปจโย กมฺเมน สห ชาโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อกุสเลน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย อกุสโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อกุสเลน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย อกุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺเตน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺขาย เวทนาย ฯเปฯ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺเตน กมฺเมน สห ชาโต กมฺมูปจโย อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๓๖] กมฺมํ จิตฺเตน สห ชาตํ กมฺมํ สารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมูปจโย จิตฺเตน สห ชาโต กมฺมูปจโย สารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมูปจโย จิตฺเตน สห ชาโต กมฺมูปจโย

อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมํ จิตฺเตน สห ชาตํ กมฺมํ อนารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๗] กมฺมํ จิตฺเตน สห ชาตํ จิตฺตํ ภิชฺชมานนฺ กมฺมํ ภิชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมูปจโย จิตฺเตน สห ชาโต จิตฺตํ ภิชฺชมานนฺ กมฺมูปจโย ภิชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๓๘] กมฺมูปจโย จิตฺเตน สห ชาโต จิตฺตํ ภิชฺชมานนฺ กมฺมูปจโย น ภิชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมํ จิตฺเตน สห ชาตํ จิตฺตํ ภิชฺชมานนฺ กมฺมํ น ภิชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมมฺหิ กมฺมูปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว กมฺมํ โส กมฺมูปจโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมมฺหิ กมฺมูปจโย กมฺมูปจยโต วิปาโก นิพฺพตฺตตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว กมฺมนฺ โส กมฺมูปจโย โส กมฺมวิปาโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมมฺหิ กมฺมูปจโย กมฺมูปจยโต วิปาโก นิพฺพตฺตติ วิปาโก สารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมูปจโย สารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมูปจโย อนารมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ วิปาโก อนารมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อญฺญนฺ กมฺมนฺ อญฺโญ กมฺมูปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตนฺ ภควตา อิธ ปุณฺณ เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี กายสงฺขารนฺ อภิสงฺขโรติ สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี วจีสงฺขารนฺ ฯเปฯ มโนสงฺขารนฺ อภิสงฺขโรติ โส สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี กายสงฺขารนฺ อภิสงฺขริตฺวา

สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี วจีสงฺขารํ ฯเปฯ มโนสงฺขารํ อภิสงฺข-
ริตฺวา สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี โลกํ อุปปชฺชติ ตเมนํ
สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี โลกํ อุปปนฺนํ สมานํ สพฺยาปชฺฌาปี
อพฺยาปชฺฌาปี ผสฺสา ผุสนฺติ โส สพฺยาปชฺเฌหิปี อพฺยาปชฺเฌหิปี
ผสฺเสหิ ผุฏฺโฐ สมาโน สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี เวทนํ เวเทติ
โวกิณฺณสุขทุกฺขํ เสยฺยถาปี มนุสฺสา เอกจฺเจ จ เทวา เอกจฺเจ
จ วินิปาติกา อิติ โข ปุณฺณ ภูตาภูตสฺส อุปปตฺติ โหติ ยํ กโรติ
เตน อุปปชฺชติ อุปปนฺนเมตํ ผสฺสา ผุสนฺติ เอวมฺปาหํ ปุณฺณ
กมฺมทายาทา สตฺตาติ วทามีติ[1] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ
เตนหิ น วตฺตพฺพํ อญฺญํ กมฺมํ อญฺโญ กมฺมูปจโยติ ฯ

กมฺมูปจยกถา ฯ

ปนฺนรสโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

ปจฺจยตา ววตฺถิตา ปฏิจฺจสมุปฺปาโท อทฺธา
ขโณ ลโย มุหุตฺตญฺจ จตฺตาโร อาสวา อนาสวา
โลกุตฺตรานุ ธมฺมานํ ชรามรณญฺจ โลกุตฺตรํ สญฺญา-
เวทยิตนิโรธสมาปตฺติ โลกุตฺตรา สญฺญาเวทยิต-
นิโรธสมาปตฺติ โลกิยา สญฺญาเวทยิตนิโรธ-
สมาปนฺโน กาตุ กเรยฺย เสฺวว มคฺโค อสญฺญ-

---

๑ ม. ม. ๘๗ ฯ

สตฺตูปิกา อญฺญํ กมฺมํ อญฺโญ กมฺมูปจโยติ ฯ
ตติโย ปณฺณาสโก ฯ
อนุสยา สํวโร กปฺโป มูลญฺจ ววตฺถิตาติ ฯ

นิคฺคหกถา

[๑๖๓๙] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ มา รชฺชิ มา ทุสฺสิ มา มุยฺหิ มา กิลิสฺสีติ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อุปฺปนฺโน ผสฺโส มา นิรุชฺฌีติ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส อุปฺปนฺนา เวทนา ฯเปฯ อุปฺปนฺนา สญฺญา ฯเปฯ อุปฺปนฺนา เจตนา อุปฺปนฺนํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนา สทฺธา อุปฺปนฺนํ วิริยํ อุปฺปนฺนา สติ อุปฺปนฺโน สมาธิ ฯเปฯ อุปฺปนฺนา ปญฺญา มา นิรุชฺฌีติ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๐] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺถาย ราคํ ปชหติ โทสํ ปชหติ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปํ ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๑] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺถาย มคฺคํ ภาเวติ สติปฏฺฐานํ ภาเวติ ฯเปฯ โพชฺฌงฺคํ

ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๒] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺถาย ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๓] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ อญฺญสฺส การโก ปรกตํ สุขทุกฺขํ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสંเวเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๔] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ननु วุตฺตं ภควตา

อตฺตนาว กตं ปาปं อตฺตนา สංกิลิสฺสติ
อตฺตนา อกตं ปาปं อตฺตนาว วิสุชฺฌติ
สุทฺธิ อสุทฺธิ ปจฺจตฺตं นาญฺโญ อญฺญं วิโสธเยติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพं ปโร ปรสฺส จิตฺตं นิคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๖๔๕] น วตฺตพฺพं ปโร ปรสฺส จิตฺตं นิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ननु อตฺถิ พลปฺปตฺตา อตฺถิ วสีภูตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ พลปฺปตฺตา อตฺถิ วสีภูตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปโร ปรสฺส จิตฺตं นิคฺคณฺหาตีติ ฯ

นิคฺคหกถา ฯ

---

* ขุ. ธ. ๓๑ ฯ

ปคฺคหกถา

[๑๖๔๖] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ มา รชฺชิ มา ทุสฺสิ มา มุยฺหิ มา กิลิสฺสตีติ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๗] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อโลภํ กุสลมูลํ ชเนติ อโทสํ กุสลมูลํ ชเนติ อโมหํ กุสลมูลํ ชเนติ สทฺธํ ชเนติ วิริยํ ชเนติ สตึ ชเนติ สมาธึ ชเนติ ปญฺญํ ชเนตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๘] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อุปฺปนฺโน ผสฺโส มา นิรุชฺฌีติ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส อุปฺปนฺนา เวทนา ฯเปฯ อุปฺปนฺนา ปญฺญา มา นิรุชฺฌีติ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๔๙] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺถาย ราคํ ปชหติ โทสํ ปชหติ โมหํ ปชหตีติ ฯเปฯ อโนตฺตปฺปึ ปชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๕๐] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺถาย มคฺคํ ภาเวติ สติปฏฺฐานํ ภาเวติ ฯเปฯ โพชฺฌงฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๕๑] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺถาย ทุกฺขํ ปริชานาติ ฯเปฯ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๕๒] ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ อญฺณสฺส การโก ปรกตํ สุขทุกฺขํ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสํเวเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อตฺตนาว กตํ ปาปํ ฯเปฯ นาญฺโญ อญฺญํ วิโสธเยติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๖๕๓] น วตฺตพฺพํ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ พลปฺปตฺตา อตฺถิ วสีภูตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ พลปฺปตฺตา อตฺถิ วสีภูตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปโร ปรสฺส จิตฺตํ ปคฺคณฺหาตีติ ฯ

ปคฺคหกถา ฯ

สุขานุปุปทานกถา

[๑๖๕๔] ปโร ปรสฺส สุขํ อนุปฺปเทตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส ทุกฺขํ อนุปฺปเทตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส ทุกฺขํ น อนุปฺปเทตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส สุขํ

น อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปโร ปรสฺส อตฺตโน สุขํ อนุปฺปเทติ อญฺเญสํ สุขํ อนุปฺปเทติ สสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปโร ปรสฺส เนว อตฺตโน น อญฺเญสํ น สสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปโร ปรสฺส เนว อตฺตโน น อญฺเญสํ น สสฺส สุขํ อนุปฺปเทติ โน วตฺ เร วตฺตพฺเพ ปโร ปรสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ

[๑๗๕๕] ปโร ปรสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ อญฺญสฺส การโก ปรกตํ สุขทุกฺขํ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสํเวเทตพฺพนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๖] น วตฺตพฺพํ ปโร ปรสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา อุทายี เอตทโวจ พหุนฺนํ วต โน ภควา ทุกฺขธมฺมานํ อปหตฺตา พหุนฺนํ วต โน ภควา สุขธมฺมานํ อุปหตฺตา พหุนฺนํ วต โน ภควา อกุสลานํ ธมฺมานํ อปหตฺตา พหุนฺนํ วต โน ภควา กุสลานํ ธมฺมานํ อุปหตฺตาติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ปโร ปรสฺส สุขํ อนุปฺปเทตพฺพนฺติ ฯ

สุขานุปฺปทานกถา ฯ

---

* ม. ม. ๑๘๕ ฯ

อธิคฺคยฺหมนสิการกถา

[๑๖๕๗] อธิคฺคยฺห มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน จิตฺเตน ตํ จิตฺตํ ปชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน จิตฺเตน ตํ จิตฺตํ ปชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน จิตฺเตน ตํ จิตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน จิตฺเตน ตํ จิตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตํ จิตฺตํ ตสฺส จิตฺตสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตํ จิตฺตํ ตสฺส จิตฺตสฺส อารมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน ผสฺเสน ตํ ผสฺสํ ผุสตีติ ตาย เวทนาย ฯเปฯ ตาย สญฺญาย ฯเปฯ ตาย เจตนาย ฯเปฯ เตน จิตฺเตน ฯเปฯ เตน วิตกฺเกน ฯเปฯ เตน วิจาเรน ฯเปฯ ตาย ปีติยา ฯเปฯ ตาย สติยา ฯเปฯ ตาย ปญฺญาย ตํ ปญฺญํ ปชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อตีตนฺติ มนสิกโรนฺโต อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อตีตนฺติ มนสิกโรนฺโต อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อตีตนฺติ มนสิกโรนฺโต ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อตีตนฺติ มนสิกโรนฺโต ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ อตีตํ อตีตนฺติ มนสิกโรนฺโต อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรติ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีตํ อตีตนฺติ มนสิกโรนฺโต อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรติ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิณฺณํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทิณฺณํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ-กโรนฺโต อตีตํ อตีตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิกโรนฺโต อตีตํ อตีตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิกโรนฺโต ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิกโรนฺโต ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิกโรนฺโต อตีตํ อตีตนฺติ มนสิ กโรติ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิกโรนฺโต อตีตํ อตีตนฺติ มนสิ กโรติ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิณฺณํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทิณฺณํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ

มนสิกโรนฺโต อคีตํ อคีตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิกโรนฺโต อคีตํ อคีตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิกโรนฺโต อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ ฯ มนสิกโรนฺโต อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิกโรนฺโต อตีตํ อตีตนฺติ มนสิ กโรติ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปจฺจุปฺปนฺนํ ปจฺจุปฺปนฺนนฺติ มนสิกโรนฺโต อตีตํ อตีตนฺติ มนสิ กโรติ อนาคตํ อนาคตนฺติ มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิณฺณํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทิณฺณํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๙๕๘] น วตฺตพฺพํ อธิคุคยุห มนสิ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา
สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยาติ.*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อธิคฺคยฺห มนสิ กโรตีติ ฯ

อธิคฺคยฺหมนสิการกถา ฯ

รูปี เหตูติกถา

[๑๖๕๙] รูปี เหตูติ ฯ อามนฺตา ฯ อโลโภ เหตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโทโส เหตุ ฯเปฯ อโมโห เหตุ โลโภ เหตุ โทโส เหตุ โมโห เหตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี เหตูติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ โน จสฺส วตฺตพฺเพ รูปี เหตูติ ฯ

[๑๖๖๐] อโลโภ เหตุ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี เหตุ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโทโส เหตุ อโมโห เหตุ โลโภ เหตุ โทโส เหตุ โมโห เหตุ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ อามนฺตา ฯ

* ขุ. ธ. ๔๓ ฯ

รูปี่ เหตุ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๒] รูปี่ เหตุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ ฯ อามนฺตา ฯ อโลโภ เหตุ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี่ เหตุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ ฯ อามนฺตา ฯ อโทโส เหตุ อโมโห เหตุ โลโภ เหตุ โทโส เหตุ โมโห เหตุ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๒] น วตฺตพฺพํ รูปี่ เหตูติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ มหาภูตา อุปาทายรูปานํ อุปาทายเหตูติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มหาภูตา อุปาทายรูปานํ อุปาทายเหตุ เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี่ เหตูติ ฯ

รูปี่เหตูติกถา ฯ

รูปี่สเหตุกนฺติกถา

[๑๖๓] รูปี่ สเหตุกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อโลภเหตุนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโทสเหตุนาติ ฯเปฯ อโมหเหตุนาติ ฯเปฯ โลภเหตุนาติ ฯเปฯ โทสเหตุนาติ ฯเปฯ โมหเหตุนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๔] รูปี สเหตุกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน จสฺส เว วตฺตพฺเพ รูปี สเหตุกนฺติ ฯ

[๓๒๕] อโลโภ สเหตุโก สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สเหตุกํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโทโส สเหตุโก ฯเปฯ อโมโห สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ปญฺญา โลโภ โทโส โมโห มาโน ทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉา ถีนํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ อโนตฺตปฺปี สเหตุกํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สเหตุกํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๖] รูปี สเหตุกํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อโลโภ สเหตุโก อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี สเหตุกํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ อโทโส สเหตุโก ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี สเหตุกํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๒๗] น วตฺตพฺพํ รูปี สเหตุกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ รูปี

สมฺปยุตฺตายนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปี สมฺปยุตฺตายํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี สเหตุกนฺติ ฯ

รูปี สเหตุกนฺติกถา ฯ

รูปี กุสลากุสลนฺติกถา

[๑๖๖๗] รูปี กุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆา โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี กุสลนฺติ ฯ

[๑๖๖๘] อโลโภ กุสโล สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ อามนฺตา ฯ รูปี กุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อโทโส กุสโล ฯเปฯ อโมโห กุสโล ฯเปฯ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ อามนฺตา ฯ รูปี กุสลํ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๐] รูปี กุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตี ฯ อามนฺตา ฯ อโลโภ กุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส

อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี กุสลํ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ อามนฺตา ฯ อโทโส กุสโล ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๑] รูปี อกุสลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณา นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณา นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆา โน จสฺส เว วตฺตพฺเพ รูปี อกุสลนฺติ ฯเปฯ

[๑๖๗๒] โทโส อกุสโล สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อกุสลํ สารมฺมณา อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โทโส โมโห มาโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี อกุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ อามนฺตา ฯ รูปี อกุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๓] รูปี อกุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ อามนฺตา ฯ โทโส อกุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปี อกุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิฆาตา ฯ อามนฺตา ฯ โทโส โมโห มาโน ฯเปฯ อโนตฺตปฺปี อกุสลา อนา-

รมฺมณนฺ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๒๗๔] น วตฺตพฺพนฺ รูปี กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กายกมฺมนฺ วจีกมฺมนฺ กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กายกมฺมนฺ วจีกมฺมนฺ กุสลมฺปี อกุสลมฺปี เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี กุสลมฺปี อกุสลมฺปีติ ฯ

รูปี กุสลากุสลนฺติกถา ฯ

รูปี วิปาโกติกถา

[๑๒๗๕] รูปี วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี สุขเวทนียนฺ ทุกฺขเวทนียนฺ อทุกฺขมสุขเวทนียนฺ สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตนฺ ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตนฺ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตนฺ ผสฺเสน สมฺปยุตฺตนฺ ฯเปฯ จิตฺเตน สมฺปยุตฺตนฺ สารมฺมณนฺ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวนฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สุขเวทนียนฺ น ทุกฺขเวทนียนฺ ฯเปฯ อนารมฺมณนฺ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สุขเวทนียนฺ น ทุกฺขเวทนียนฺ ฯเปฯ อนารมฺมณนฺ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี วิปาโกติ ฯ

[๑๒๗๖] ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส สุขเวทนิโย ทุกฺขเวทนิโย

ฯเปฯ สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปํ วิปาโก รูปํ สุขเวทนิยํ ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ สารมฺมณํ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๗] รูปํ วิปาโก รูปํ น สุขเวทนิยํ น ทุกฺขเวทนิยํ ฯเปฯ อนารมฺมณํ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ผสฺโส วิปาโก ผสฺโส น สุขเวทนิโย น ทุกฺขเวทนิโย ฯเปฯ อนารมฺมโณ นตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๘] น วตฺตพฺพํ รูปํ วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กมฺมสฺส กตตฺตา อุปฺปนฺนา จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา วิปาโกติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กมฺมสฺส กตตฺตา อุปฺปนฺนา จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา วิปาโก เตน วต เร วตฺตพฺเพ กมฺมสฺส กตตฺตา อุปฺปนฺนํ รูปํ วิปาโกติ ฯ

รูปํ วิปาโกติกถา ฯ

รูปํ รูปาวจรารูปาวจรนฺติกถา

[๑๖๗๙] อตฺถิ รูปํ รูปาวจรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปตฺเตสิยํ อุปปตฺเตสิยํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคตํ สหชาตํ สํสฏฺฐํ

สมฺปยุตฺตํ เอกุปฺปาทํ เอกนิโรธํ เอกวตฺถุกํ เอการมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สมาปตฺเตติยํ น อุปปตฺเตติยํ น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ น สมาปตฺเตติเยน จิตฺเตน อุปปตฺเตติเยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคตํ สหชาตํ สสฏฺฐํ สมฺปยุตฺตํ เอกุปฺปาทํ เอกนิโรธํ เอกวตฺถุกํ เอการมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สมาปตฺเตติยํ น อุปปตฺเตติยํ น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ น สมาปตฺเตติเยน จิตฺเตน ฯเปฯ เอการมฺมณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ รูปี รูปาวจรนฺติ ฯ

[๑๒๘๐] อตฺถิ รูปี อรูปาวจรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปตฺเตติยํ อุปปตฺเตติยํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สมาปตฺเตติเยน จิตฺเตน อุปปตฺเตติเยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคตํ สหชาตํ สสฏฺฐํ สมฺปยุตฺตํ เอกุปฺปาทํ เอกนิโรธํ เอกวตฺถุกํ เอการมฺมณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สมาปตฺเตติยํ น อุปปตฺเตติยํ น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ น สมาปตฺเตติเยน จิตฺเตน ฯเปฯ เอการมฺมณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สมาปตฺเตติยํ น อุปปตฺเตติยํ ฯเปฯ เอกวตฺถุกํ เอการมฺมณํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ รูปี อรูปาวจรนฺติ ฯ

[๑๒๘๑] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ รูปี รูปาวจรํ อตฺถิ รูปี อรูปาวจรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามาวจรกมฺมสฺส กตตฺตา รูปี กามาวจรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามาวจรกมฺมสฺส กตตฺตา รูปี

กามาวจรํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปาวจรกมฺมสฺส กตตฺตา รูปี รูปาวจรํ อรูปาวจรกมฺมสฺส กตตฺตา รูปี อรูปาวจรนฺติ ฯ

รูปี รูปาวจรา รูปาวจรนฺติกถา ฯ

รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโนติอาทิกถา

[๑๖๘๒] รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปตฺเตสิโย อุปปตฺเตสิโย ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคโต สหชาโต สํสฏฺโฐ สมฺปยุตฺโต เอกุปฺปาโท เอกนิโรโธ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร น สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ฯเปฯ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร น สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ฯเปฯ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณ โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ

[๑๖๘๓] รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ สทฺทราโค สทฺทธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพราโค โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๘๔] สทฺทราโค น วตฺตพฺพํ สทฺทธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปราโค น วตฺตพฺพํ รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺ-ฐพฺพราโค น วตฺตพฺพํ โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปราโค น วตฺตพฺพํ รูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๘๕] อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปราโค น วตฺตพฺพํ อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปตฺ-เตสิโย อุปปตฺเตสิโย ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคโต สหชาโต สํสฏฺโฐ สมฺปยุตฺโต เอกุปฺปาโท เอกนิโรโธ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร น สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน ฯเปฯ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ น สมาปตฺเตสิโย น อุปปตฺเตสิโย น ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาโร น สมาปตฺเตสิเยน จิตฺเตน น อุปปตฺเตสิเยน จิตฺเตน น ทิฏฺฐธมฺม-สุขวิหาเรน จิตฺเตน สหคโต สหชาโต สํสฏฺโฐ สมฺปยุตฺโต เอกุปฺปาโท เอกนิโรโธ เอกวตฺถุโก เอการมฺมโณ โน วต เร วตฺตพฺเพ อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ

[๑๖๘๖] อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ

ฆฏฺฏราโค ฆฏฺฏธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพราโค โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๗] ฆฏฺฏราโค น วตฺตพฺพํ ฆฏฺฏธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปราโค น วตฺตพฺพํ อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ คนฺธราโค ฯเปฯ รสราโค ฯเปฯ โผฏฺฐพฺพราโค น วตฺตพฺพํ โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ อรูปราโค น วตฺตพฺพํ อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๗๘] น วตฺตพฺพํ รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโน อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราโค กามธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราโค กามธาตุปริยาปนฺโน เตน วต เร วตฺตพฺเพ รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโน อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติ ฯ

รูปราโค รูปธาตุปริยาปนฺโน อรูปราโค อรูปธาตุปริยาปนฺโนติกถา ฯ

โสฬสโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

จิตฺตนิคฺคโห จิตฺตปคฺคโห ตุฏฺฐานุปฺปาทานํ
อธิคฺคยฺหมนสิกาโร รูปี เหตุ รูปี สเหตุกํ
รูปี กุสลมฺปี อกุสลมฺปี รูปี วิปาโก

อตฺถิ รูปี รูปาวจรํ อตฺถิ รูปี อรูปาวจรํ
สพฺเพ กิเลสา กามธาตุปริยาปนฺนาติ ฯ

อตฺถิ อรหโต ปุญฺญปจโยติกถา

[๑๖๘๘] อตฺถิ อรหโต ปุญฺญปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อปุญฺญปจโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ อรหโต อปุญฺญปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ อรหโต ปุญฺญปจโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๘๙] อตฺถิ อรหโต ปุญฺญปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ปุญฺญาภิสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ อาเนญฺชาภิสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ กติ-สංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ ภวสංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ อิสฺสริย-สංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ อธิปจฺจสංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ มหา-โภคสංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ มหาปริวารสංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ เทวโสภคฺยสංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรติ มนุสฺสโสภคฺยสංวตฺตนิยํ กมฺมํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๙๐] อตฺถิ อรหโต ปุญฺญปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา อาจินาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา อปจินาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหา ปชหตีติ ฯเปฯ อรหา อุปาทิยตีติ ฯเปฯ อรหา วิสิเนตีติ ฯเปฯ อรหา อุสฺสิเนตีติ ฯเปฯ อรหา

วิฺญเปตีติ ฯเปฯ อรหา สนฺธิเปตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา เนวาจินาติ น อปจินาติ อปจินิตฺวา ชีวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนวาจินาติ นาปจินาติ อปจินิตฺวา ชีวติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติ ฯ

[๑๖๘๒] นนุ อรหา เนว ปชหติ น อุปาทิยติ ปชหิตฺวา ชีวติ เนว วิธูเนติ น อุธูเนติ วิธูนิตฺวา ชีวติ เนว วิฺญเปติ น สนฺธิเปติ วิฺญเปตฺวา ชีวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนว วิฺญเปติ น สนฺธิเปติ วิฺญเปตฺวา ชีวติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติ ฯ

[๑๖๘๓] นตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ทานํ ทเทยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา ทานํ ทเทยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติ ฯ

[๑๖๘๔] อรหา จีวรํ ทเทยฺย ฯเปฯ บิณฺฑปาตํ ทเทยฺย เสนาสนํ ทเทยฺย คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ทเทยฺย ขาทนียํ ทเทยฺย โภชนียํ ทเทยฺย ปานียํ ทเทยฺย เจติยํ วนฺเทยฺย เจติเย มาลํ อาโรเปยฺย คนฺธํ อาโรเปยฺย วิเลปนํ อาโรเปยฺย ฯเปฯ เจติยํ อภิหกฺขิณํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เจติยํ อภิหกฺขิณํ กเรยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติ ฯ

อตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโยติกถา ฯ

นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติกถา

[๑๖๘๕] นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ อรหนฺตฆาตโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อรหนฺตฆาตโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ อามนฺตา ฯ โย อรหนฺตํ ชีวิตา โวโรเปติ โส สติ ชีวเต ชีวิตาวเสเส ชีวิตา โวโรเปติ อสติ ชีวเต ชีวิตาวเสเส ชีวิตา โวโรเปตีติ ฯ สติ ชีวเต ชีวิตาวเสเส ชีวิตา โวโรเปตีติ ฯ หญฺจิ สติ ชีวเต ชีวิตาวเสเส ชีวิตา โวโรเปติ โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ อสติ ชีวเต ชีวิตาวเสเส ชีวิตา โวโรเปตีติ ฯ นตฺถิ อรหนฺตฆาตโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๘๖] นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหโต กาเย วิสํ น กเมยฺย สตฺถํ น กเมยฺย อคฺคิ น กเมยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหโต กาเย วิสํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อคฺคิ กเมยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหโต กาเย วิสํ กเมยฺย สตฺถํ กเมยฺย อคฺคิ กเมยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ

[๑๖๘๗] อรหโต กาเย วิสํ น กเมยฺย สตฺถํ น กเมยฺย อคฺคิ น กเมยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ อรหนฺตฆาตโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๖๙๘] อตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา นาหํ ภิกฺขเว สญฺเจตนิกานํ กมฺมานํ กตานํ อุปจิตานํ อปฺปฏิสํเวทิตฺวา พฺยนฺตีภาวํ วทามิ ตญฺจ โข ทิฏฺเฐว ธมฺเม อุปปชฺเช วา อปเร วา ปริยาเยติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติ ฯ

นตฺถิ อรหโต อกาลมจฺจูติกถา ฯ

สพฺพมิทํ กมฺมโตติกถา

[๑๖๙๙] สพฺพมิทํ กมฺมโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมมฺปี กมฺมโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพมิทํ กมฺมโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพมิทํ ปุพฺเพกตเหตูติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพมิทํ กมฺมโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพมิทํ กมฺมวิปากโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพมิทํ กมฺมวิปากโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมวิปาเกน ปาณํ หเนยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปาณาติปาโต สฺวโตติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมวิปาโก สฺวโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมวิปาโก อสฺวโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปาณาติปาโต อสฺวโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมวิปาเกน อทินฺนํ อาทิเยยฺย ฯเปฯ มุสา ภเณยฺย ปิสุณํ ภเณยฺย ผรุสํ ภเณยฺย สมฺผํ ปลเปยฺย สนฺธิ ฉินฺเทยฺย นิลฺโลปํ หเรยฺย เอกาคาริกํ กเรยฺย ปริปนฺเถ ติฏฺเฐยฺย ปรทารํ คจฺเฉยฺย

คามฆาตกํ กเรยฺย นิคมฆาตกํ กเรยฺย กมฺมวิปาเกน ทานํ ทเทยฺย จีวรํ ทเทยฺย ปีณฺฑปาตํ ทเทยฺย เสนาสนํ ทเทยฺย คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ทเทยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร สผโลติ ฯ อามนฺตา ฯ กมฺมวิปาโก สผโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กมฺมวิปาโก อผโลติ ฯ อามนฺตา ฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร อผโลติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๐๐] น วตฺตพฺพํ สพฺพมิทํ กมฺมโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

กมฺมุนา วตฺตตี โลโก กมฺมุนา วตฺตตี ปชา
กมฺมนิพนฺธนา สตฺตา รถสฺสาณีว ยายโต[๑]
กมฺเมน กิตฺติ ลภเต ปสํสํ
กมฺเมน ชานิญฺจ วธญฺจ พนฺธนํ
ตํ กมฺมํ นานากรณํ วิทิตฺวา
กสฺมา วเท นตฺถิ กมฺมนฺติ โลเกติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ สพฺพมิทํ กมฺมโตติ ฯ สพฺพมิทํ กมฺมโตติกถา ฯ

อินฺทฺริยพทฺธกถา

[๑๗๐๑] อินฺทฺริยพทฺธญฺเญว ทุกฺขนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อินฺทฺริย-

---

๑ ขุ. สุ. ๓๗๒ ฯ

พทฺธญฺเญว อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ขยธมฺมํ วยธมฺมํ วิราค-ธมฺมํ นิโรธธมฺมํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ขยธมฺมํ วยธมฺมํ วิราคธมฺมํ นิโรธธมฺมํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ขยธมฺมํ วยธมฺมํ วิราคธมฺมํ นิโรธธมฺมํ วิปริณามธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อินฺทฺริยพทฺธญฺเญว ทุกฺขนฺติ ฯ

[๑๗๐๒] อนินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ฯเปฯ วิปริณามธมฺมํ ตญฺจ น ทุกฺขนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ฯเปฯ วิปริณามธมฺมํ ตญฺจ น ทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ฯเปฯ วิปริณาม-ธมฺมํ ตญฺจ ทุกฺขนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อนินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ฯเปฯ วิปริณามธมฺมํ ตญฺจ ทุกฺขนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๐๓] อินฺทฺริยพทฺธญฺเญว ทุกฺขนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา อนินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา อนินฺทฺริยพทฺธํ อนิจฺจํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อินฺทฺริยพทฺธญฺเญว ทุกฺขนฺติ ฯ

[๑๗๐๔] น วตฺตพฺพํ อินฺทฺริยพทฺธญฺเญว ทุกฺขนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ยถา อินฺทฺริยพทฺธสฺส ทุกฺขสฺส ปริญฺญาย ภควติ พฺรหฺมจริยํ วุสฺสติ เอวเมว อนินฺทฺริยพทฺธสฺส ทุกฺขสฺส ปริญฺญาย ภควติ พฺรหฺมจริยํ

วุตฺตตฺตา ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยถา อนินฺทฺริยพทฺธํ ทุกฺขํ ปริญฺญาตํ น ปุน อุปฺปชฺชติ เอวเมว อนินฺทฺริยพทฺธํ ทุกฺขํ ปริญฺญาตํ น ปุน อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตน หิ อนินฺทฺริยพทฺธญฺเญว ทุกฺขนฺติ ฯ

อนินฺทฺริยพทฺธกถา ฯ

ฉีเปตวาอริยมคฺคนฺติกถา

[๑๗๐๕] ฉีเปตวา อริยมคฺคํ อวเสสา สงฺขารา ทุกฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขสมุทโยปี ทุกฺโขติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺขสมุทโยปี ทุกฺโขติ ฯ อามนฺตา ฯ ตีเณว อริยสจฺจานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตีเณว อริยสจฺจานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ननु จตฺตาริ อริยสจฺจานิ วุตฺตานิ ภควตา ทุกฺขํ ทุกฺขสมุทโย ทุกฺขนิโรโธ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาริ อริยสจฺจานิ วุตฺตานิ ภควตา ทุกฺขํ ทุกฺขสมุทโย ทุกฺขนิโรโธ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา โน จสฺส วตฺตพฺเพ ตีเณว อริยสจฺจานีติ ฯ

[๑๗๐๖] ทุกฺขสมุทโยปี ทุกฺโขติ ฯ อามนฺตา ฯ เกนฏฺเฐนาติ ฯ อนิจฺจฏฺเฐนาติ ฯ อริยมคฺโค อนิจฺโจติ ฯ อามนฺตา ฯ อริยมคฺโค ทุกฺโขติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อริยมคฺโค อนิจฺโจ โส ฯ น ทุกฺโขติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุกฺขสมุทโย อนิจฺโจ โส ฯ น ทุกฺโขติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุกฺขสมุทโย อนิจฺโจ โส จ ทุกฺโขติ ฯ อามนฺตา ฯ อริยมคฺโค อนิจฺโจ โส จ ทุกฺโขติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๐๗] น วตฺตพฺพํ ฯเปตฺวา อริยมคฺคํ อาเสวตา ภาวยตา ทุกฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตา ทุกฺขนิโรธคามินึ ปฏิปทาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตา ทุกฺขนิโรธคามินึ ปฏิปทา เตน วต เร วตฺตพฺเพ ฯเปตฺวา อริยมคฺคํ อาเสวตา ภาวยตา ทุกฺขาติ ฯ

ฯเปตฺวา อริยมคฺคนฺติกถา ฯ

น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติกถา

[๑๗๐๘] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๗๐๙] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา

ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๗๑๐] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส ทานํ เทนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส ทานํ เทนฺติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส จีวรํ เทนฺติ ฯเป ฯ บิณฺฑปาตํ เทนฺติ เสนาสนํ เทนฺติ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ เทนฺติ ขาทนียํ เทนฺติ โภชนียํ เทนฺติ ฯเป ฯ ปานียํ เทนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส ปานียํ เทนฺติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๗๑๑] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อาหุติ ชาตเวโทว มหาเมฆว เมทนี
สงฺโฆ สมาธิสมฺปนฺโน ปฏิคฺคณฺหาติ ทกฺขิณนฺติ
อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๗๑๒] สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ปฏิคฺคณฺหาติ ผลํ ปฏิคฺคณฺหาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาตีติกถา ฯ

น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติกถา

[๑๗๑๓] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สงฺโฆ อาหุเนยฺโย ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติ ฯ

[๑๗๑๔] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติ ฯ

[๑๗๑๕] น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส ทานํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส ทานํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณํ วิโสเธตีติ ฯ

[๑๗๑๖] นนุ อตฺถิ เกจิ สงฺฆสฺส จีวรํ ทตฺวา ฯเปฯ บิณฺฑปาตํ ทตฺวา ฯเปฯ เสนาสนํ ทตฺวา คิลานปจฺจยเภสชฺช-ปริกฺขารํ ทตฺวา ขาทนียํ ทตฺวา โภชนียํ ทตฺวา ฯเปฯ ปานียํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ

เกจิ สงฺฆสฺส ปาเนยฺยำ ทตฺวา ทกฺขิณำ อาราเธนฺติ เตน วต เร วฏฺฏพฺเพ สงฺโฆ ทกฺขิณำ วิโสเธตีติ ฯ

[๑๗๑๗] สงฺโฆ ทกฺขิณำ วิโสเธตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค วิโสเธติ ผลำ วิโสเธตีติ ฯ น เหวำ วฏฺฏพฺเพ ฯเป ฯ

น วฏฺฏพฺพำ สงฺโฆ ทกฺขิณำ วิโสเธตีติกถา ฯ

น วฏฺฏพฺพำ สงฺโฆ ภุญฺชตีติกถา

[๑๗๑๘] น วฏฺฏพฺพำ สงฺโฆ ภุญฺชติ บีวติ ขาทติ สายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ สงฺฆภตฺตานิ กโรนฺติ อุทฺเทสภตฺตานิ กโรนฺติ ยาคุปานานิ กโรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ สงฺฆภตฺตานิ กโรนฺติ อุทฺเทสภตฺตานิ กโรนฺติ ยาคุปานานิ กโรนฺติ เตน วต เร วฏฺฏพฺเพ สงฺโฆ ภุญฺชติ บีวติ ขาทติ สายตีติ ฯ

[๑๗๑๙] น วฏฺฏพฺพำ สงฺโฆ ภุญฺชติ บีวติ ขาทติ สายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตำ ภควตา คณโภชนำ ปรมฺปรโภชนำ อติริตฺต-โภชนำ อนติริตฺตโภชนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ วุตฺตำ ภควตา คณโภชนำ ปรมฺปรโภชนำ อติริตฺตโภชนำ อนติริตฺตโภชนำ เตน วต เร วฏฺฏพฺเพ สงฺโฆ ภุญฺชติ บีวติ ขาทติ สายตีติ ฯ

[๑๗๒๐] น วฏฺฏพฺพำ สงฺโฆ ภุญฺชติ บีวติ ขาทติ สายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อฏฺฐ ปานานิ วุตฺตานิ ภควตา อมฺพปานำ

ชมฺพุปานํ โจจปานํ โมจปานํ มธุปานํ มุทฺทิกปานํ สาลุกปานํ ผารุสกปานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อฏฺฐ ปานานิ วุตฺตานิ ภควตา อมฺพปานํ ชมฺพุปานํ โจจปานํ โมจปานํ มธุปานํ มุทฺทิกปานํ สาลุกปานํ ผารุสกปานํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺโฆ ภุญฺชติ ปิวติ ขาทติ สายตีติ ฯ

[๑๗๒๑] สงฺโฆ ภุญฺชติ ปิวติ ขาทติ สายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ มคฺโค ภุญฺชติ ปิวติ ขาทติ สายติ ผลํ ภุญฺชติ ปิวติ ขาทติ สายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯปฯ

น วตฺตพฺพํ สงฺโฆ ภุญฺชตีติกถา ฯ

น วตฺตพฺพํ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติกถา

[๑๗๒๒] น วตฺตพฺพํ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ฯเปฯ อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๑๗๒๓] น วตฺตพฺพํ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ

ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๑๗๒๔] น วตฺตพฺพํ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สงฺเฆ โคตมิ เทหิ สงฺเฆ เต ทินฺเน อหญฺเจว ปูชิโต ภวิสฺสามิ สงฺโฆ จาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๑๗๒๕] น วตฺตพฺพํ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สกฺโก เทวานมินฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ

ยชมานานํ มนุสฺสานํ ปุญฺญเปกฺขาน ปาณินํ
กโรตํ โอปธิกํ ปุญฺญํ กตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ
จตฺตาโร จ ปฏิปนฺนา จตฺตาโร จ ผเล ฐิตา
เอส สงฺโฆ อุชุภูโต ปญฺญาสีลสมาหิโต
ยชมานานํ มนุสฺสานํ ปุญฺญเปกฺขาน ปาณินํ
กโรตํ โอปธิกํ ปุญฺญํ สงฺเฆ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ[๒]

เอโส หิ สงฺโฆ วิปุโล มหคฺคโต
เอสปฺปเมยฺโย อุทธีว สาคโร
เอเต หิ เสฏฺฐา นรวีรสาวกา
ปภงฺกรา ธมฺมมุทีรยนฺติ
เตสํ สุทินฺนํ สุหุตํ สุยิฏฺฐํ
เย สงฺฆมุทฺทิสฺส ททนฺติ ทานํ

---

๑ ม. อุ. ๔๑๖ ฯ ๒ สํ. สคาถ. ๒๙๕ ฯ

ตา ทกฺขิณา สงฺฆคตา ปติฏฺฐิตา
มหปฺผลา โลกวิทูน วณฺณิตา
เอตาทิสํ ยญฺญมนุสฺสรนฺตา
เย เวทชาตา วิจรนฺติ โลเก
วิเนยฺย มจฺเฉรมลํ สมูลํ
อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ ฐานนฺติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

น วตฺตพฺพํ สงฺฆสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติกถา ฯ

น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติกถา

[๑๗๒๖] น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา ทิปทานํ อคฺโค ทิปทานํ เสฏฺโฐ ทิปทานํ ปโมกฺโข ทิปทานํ อุตฺตโม ทิปทานํ ปวโร อสโม อสมสโม อปฺปฏิสโม อปฺปฏิภาโค อปฺปฏิปุคฺคโลติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา ทิปทานํ อคฺโค ทิปทานํ เสฏฺโฐ ทิปทานํ ปโมกฺโข ทิปทานํ อุตฺตโม ทิปทานํ ปวโร อสโม อสมสโม อปฺปฏิสโม อปฺปฏิภาโค อปฺปฏิปุคฺคโล เตน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๑๗๒๗] น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ พุทฺเธน สมสโม สีเลน สมาธินา ปญฺญายาติ ฯ

นตฺถิ ฯ หญฺจิ นตฺถิ โกจิ พุทฺเธน สมสโม สีเลน สมาธินา ปญฺญาย เตน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๑๗๒๘] น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ. อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

น ยิมสฺมิ วา โลกสฺมิ ปรสฺมิ วา ปน
พุทฺเธน เสฏฺโฐ จ สโม จ วิชฺชติ
ยมาหุเนยฺยานํ อคฺคตํ คโต
ปุญฺญคฺถิกานํ วิปุลผเลสินฺติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

น วตฺตพฺพํ พุทฺธสฺส ทินฺนํ มหปฺผลนฺติกถา ฯ

ทกฺขิณาวิสุทฺธิกถา

[๑๗๒๙] ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ ปฏิคฺคาหกา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ ปฏิคฺคาหกา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิเณยฺยา อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส โน วต เร วตฺตพฺเพ ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ

[๑๗๓๐] ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ นนุ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตฺตาโร ปุริสยุคา อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา ทกฺขิเณยฺยา วุตฺตา ภควตา โน จ เร วตฺตพฺเพ ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ

[๑๗๓๑] ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ โสตาปนฺเน ทานํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ โสตาปนฺเน ทานํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺติ โน จ เร วตฺตพฺเพ ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ นนุ อตฺถิ เกจิ สกทาคามิสฺส ฯเปฯ อนาคามิสฺส ฯเปฯ อรหโต ทานํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ เกจิ อรหโต ทานํ ทตฺวา ทกฺขิณํ อาราเธนฺติ โน จ เร วตฺตพฺเพ ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ

[๑๗๓๒] ปฏิคฺคาหกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ทายกโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺโญ อญฺญสฺส การโก ปรกตํ สุขทุกฺขํ อญฺโญ กโรติ อญฺโญ ปฏิสંเวเทตีติ ฯ น เหวं วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตสฺโส โข อิมา อานนฺท ทกฺขิณาวิสุทฺธิโย ฯ กตมา จตสฺโส ฯ อตฺถานนฺท ทกฺขิณา ทายกโต วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโต อตฺถานนฺท ทกฺขิณา ปฏิคฺคาหกโต วิสุชฺฌติ โน

ทายกโต อตฺถานนฺท ทกฺขิณา เนว ทายกโต วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโต อตฺถานนฺท ทกฺขิณา ทายกโต เจว วิสุชฺฌติ ปฏิคฺคาหกโต ฯ กถญฺจานนฺท ทกฺขิณา ทายกโต วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโต อิธานนฺท ทายโก โหติ สีลวา กลฺยาณธมฺโม ปฏิคฺคาหกา โหนฺติ ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา เอวํ โข อานนฺท ทกฺขิณา ทายกโต วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโต กถญฺจานนฺท ทกฺขิณา ปฏิคฺคาหกโต วิสุชฺฌติ โน ทายกโต อิธานนฺท ทายโก โหติ ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม ปฏิคฺคาหกา โหนฺติ สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา เอวํ โข อานนฺท ทกฺขิณา ปฏิคฺคาหกโต วิสุชฺฌติ โน ทายกโต กถญฺจานนฺท ทกฺขิณา เนว ทายกโต วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโต อิธานนฺท ทายโก ฯ โหติ ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม ปฏิคฺคาหกา ฯ โหนฺติ ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา เอวํ โข อานนฺท ทกฺขิณา เนว ทายกโต วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโต กถญฺจานนฺท ทกฺขิณา ทายกโต เจว วิสุชฺฌติ ปฏิคฺคาหกโต ฯ อิธานนฺท ทายโก ฯ โหติ สีลวา กลฺยาณธมฺโม ปฏิคฺคาหกา ฯ โหนฺติ สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา เอวํ โข อานนฺท ทกฺขิณา ทายกโต เจว วิสุชฺฌติ ปฏิคฺคาหกโต ฯ อิมา โข อานนฺท จตสฺโส ทกฺขิณาวิสุทฺธิโยติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ทายกโตว ทานํ วิสุชฺฌติ โน ปฏิคฺคาหกโตติ ฯ

ทกฺขิณาวิสุทฺธิกถา ฯ

---

๑ ม. อุ. ๔๒๑ ฯ

ส์ตฺตรส์โม วคฺโค ฯ

คส์ส์ อุทฺทานํ

อตฺถิ อรหโต ปุญฺญูปจโย นตฺถิ อรหโต อกาล-
มจฺจุ ส์พฺพมิทํ กมฺมโต อินฺทฺริยพทฺธญฺเญว
ทุกฺขํ ฯเปตฺวา อริยมคฺคํ อวเส์ส ส์งฺขารา ทุกฺขา
ส์งฺโฆ ทกฺขิณํ ปฏิคฺคณฺหาติ ส์งฺโฆ ทกฺขิณํ
วิโส์เธติ ส์งฺโฆ ภุญฺชติ ปีวติ ขาทติ ส์ายติ
ส์งฺฆส์ส์ ทินฺนํ มหปฺผลํ อตฺถิ ทานํ วิส์ุชฺฌตีติ ฯ

มนุส์ส์โลกกถา

[๑๗๓๓] น วตฺตพฺพํ พุทฺโธ ภควา มนุส์ส์โลเก อฏฺฐาส์ีติ ฯ
อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ พุทฺธวุตฺถานิ เจติยานิ อาราม วิหาร ตาม-
นิคม นครานิ รฏฺฐานิ ชนปทานี์ติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ พุทฺธ-
วุตฺถานิ เจติยานิ อาราม วิหาร ตาม นิคม นครานิ รฏฺฐานิ ชนปทานิ
เตน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺโธ ภควา มนุส์ส์โลเก อฏฺฐาส์ีติ ฯ

[๑๗๓๔] น วตฺตพฺพํ พุทฺโธ ภควา มนุส์ส์โลเก อฏฺฐาส์ีติ ฯ
อามนฺตา ฯ นนุ ภควา ถุมฺพินิยา ชาโต โพธิยา มูเล อภิส์มฺพุทฺโธ
พาราณส์ิยํ ภควตา ธมฺมจกฺกํ ปวตฺติตนฺ ปาวาเล เจติเย อายุส์ง-
ฺขาโร โอส์ฺส์ฏฺโฐ กุส์ินารายํ ภควา ปรินิพฺพุโตติ ฯ อามนฺตา ฯ

หญฺจิ ภควา ฉมฺพินิยา ชาโต ฯเปฯ กุสินารายํ ภควา ปรินิพฺพุโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺโธ ภควา มนุสฺสโลเก อฏฺฐาสีติ ฯ

[๑๗๓๕] น วตฺตพฺพํ พุทฺโธ ภควา มนุสฺสโลเก อฏฺฐาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ อุกฺกฏฺฐายํ วิหรามิ สุภควเน สาลราชมูเลติ เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ อุรุเวลายํ วิหรามิ อชปาลนิโครฺเธ ปฐมาภิสมฺพุทฺโธติ เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ ราชคเห วิหรามิ เวพฺภเน กลนฺทกนิวาเปติ เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ สาวตฺถิยํ วิหรามิ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเมติ เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ เวสาลิยํ วิหรามิ มหาวเน กูฏาคารสาลายนฺติ เอตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ พุทฺโธ ภควา มนุสฺสโลเก อฏฺฐาสีติ ฯ

[๑๗๓๖] พุทฺโธ ภควา มนุสฺสโลเก อฏฺฐาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา โลเก ชาโต โลเก สංวฑฺโฒ โลกํ อภิภุยฺย วิหรติ อนุปลิตฺโต โลเกนาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา โลเก ชาโต โลเก สංวฑฺโฒ โลกํ อภิภุยฺย วิหรติ อนุปลิตฺโต โลเกน โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺโธ ภควา มนุสฺสโลเก อฏฺฐาสีติ ฯ

มนุสฺสโลกกถา ฯ

ธมฺมเทสนากถา

[๑๗๓๗] น วตฺตพฺพํ พุทฺเธน ภควตา ธมฺโม เทสิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เกน เทสิโตติ ฯ อภิมฺมิเตน เทสิโตติ ฯ อภิมฺมิโต ชิโน สตฺถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี ธมฺมสามี ธมฺมปฏิสรโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ น วตฺตพฺพํ พุทฺเธน ภควตา ธมฺโม เทสิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เกน เทสิโตติ ฯ อายสฺมตา อานนฺเทน เทสิโตติ ฯ อายสฺมา อานนฺโท ชิโน สตฺถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวี ธมฺมสามี ธมฺมปฏิสรโณติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๑๗๓๘] น วตฺตพฺพํ พุทฺเธน ภควตา ธมฺโม เทสิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สงฺขิตฺเตนปี โข อหํ สารีปุตฺต ธมฺมํ เทเสยฺยํ วิตฺถาเรนปี โข อหํ สารีปุตฺต ธมฺมํ เทเสยฺยํ สงฺขิตฺตวิตฺถาเรนปี โข อหํ สารีปุตฺต ธมฺมํ เทเสยฺยํ อญฺญาตาโรว ทุลฺลภาติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ พุทฺเธน ภควตา ธมฺโม เทสิโตติ ฯ

[๑๗๓๙] น วตฺตพฺพํ พุทฺเธน ภควตา ธมฺโม เทสิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อภิญฺญายาหํ ภิกฺขเว ธมฺมํ เทเสมิ โน อนภิญฺญาย สนิทานาหํ ภิกฺขเว ธมฺมํ เทเสมิ โน

---

๑ อ. ทิก. ๑๗๑ ฯ

อนิทานำ สปฺปาฏิหาริยาหำ ภิกฺขเว ธมฺมำ เทเสมิ โน อปฺปาฏิหาริยำ ยญฺจ มยฺหำ ภิกฺขเว อภิญฺญาย ธมฺมำ เทสยโต โน อนภิญฺญาย สนิทานำ ธมฺมำ เทสยโต โน อนิทานำ สปฺปาฏิหาริยำ ธมฺมำ เทสยโต โน อปฺปาฏิหาริยำ กรณีโย โอวาโท กรณียา อนุสาสนี อถญฺจ ปน โว ภิกฺขเว ตุฏฺฐิยา อตำ อตฺตมนตาย อตำ โสมนสฺสาย สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา สฺวากฺขาโต ธมฺโม สุปฏิปนฺโน สงฺโฆติ อิมสฺมิ จ ปน เวยฺยากรณสฺมิ ภญฺญมาเน ทสสหสฺสี โลกธาตุ อกมฺปีตฺถาติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ พุทฺเธน ภควตา ธมฺโม เทสิโตติ ฯ

ธมฺมเทสนากถา ฯ

กรุณากถา

[๑๗๔๐] นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต เมตฺตาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต มุทิตา ฯเปฯ อุเปกฺขาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๔๑] อตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต เมตฺตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ น เหวำ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ

* อำ. ทิก. ๓๖๑ ฯ

พุทฺธสฺส ภควโต มุทิตา ฯเปฯ อุเปกฺขาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๔๒] นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควา อการุณิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ ภควา การุณิโก โลกหิโต โลกานุกมฺปโก โลกตฺถจริโรติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา การุณิโก โลกหิโต โลกานุกมฺปโก โลกตฺถจริโร โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ

[๑๗๔๓] นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา มหากรุณาสมาปตฺตึ สมาปชฺชีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา มหากรุณาสมาปตฺตึ สมาปชฺชิ โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ

[๑๗๔๔] อตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควา สราโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต กรุณาติ ฯ

กรุณากถา ฯ

คนฺธชาติกถา

[๑๗๔๕] พุทฺธสฺส ภควโต อุจฺจารปสฺสาโว อติวิย อญฺเญ คนฺธชาเต อภิภุยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควา คนฺธโภชีติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ ภควา โอทนกุมฺมาสํ ภุญฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา โอทนกุมฺมาสํ ภุญฺชติ โน วต เร วตฺตพฺเพ พุทฺธสฺส ภควโต อุจฺจารปสฺสาโว อติวิย อญฺเญ คนฺธชาเต อธิคฺคณฺหาตีติ ฯ

[๑๗๔๖] พุทฺธสฺส ภควโต อุจฺจารปสฺสาโว อติวิย อญฺเญ คนฺธชาเต อธิคฺคณฺหาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ เกจิ พุทฺธสฺส ภควโต อุจฺจารปสฺสาวํ นฺหายนฺติ วิลิปนฺติ อุจฺฉาเทนฺติ เปฬาย ปฏิสาเมนฺติ กรณฺฑาย นิกฺขิปนฺติ ฆาปเณ ปสาเรนฺติ เตน จ คนฺเธน คนฺธกรณียํ กโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

คนฺธชาติกถา ฯ

เอกมคฺคกถา

[๑๗๔๗] เอเกน อริยมคฺเคน จตฺตาริ สามญฺญผลานิ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตูหนฺ ผสฺสานํ ฯเปฯ จตสฺสนฺนฺ ปญฺญานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เอเกน อริยมคฺเคน จตฺตาริ สามญฺญผลานิ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิมคฺเคน ฯเปฯ อนาคามิมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กเมน มคฺเคนาติ ฯ อรหตฺตมคฺเคนาติ ฯ อรหตฺตมคฺเคน สกฺกายทิฏฺฐึ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพต-

ปรามาสํ ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคน สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ติณฺณํ สญฺโญชนานํ ปหานํ โสตาปตฺติผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ติณฺณํ สญฺโญชนานํ ปหานํ โสตาปตฺติผลํ วุตฺตํ ภควตา โน จสฺส วตฺตพฺเพ อรหตฺตมคฺเคน สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉํ สีลพฺพตปรามาสํ ชหตีติ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคน โอพาริกํ กามราคํ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคน โอพาริกํ กามราคํ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวํ สกทาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวํ สกทาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตา โน จสฺส วตฺตพฺเพ อรหตฺตมคฺเคน โอพาริกํ กามราคํ โอพาริกํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ อรหตฺตมคฺเคน อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคน อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ กามราคพฺยาปาทานํ อนวเสสปฺปหานํ อนาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ กามราคพฺยาปาทานํ อนวเสสปฺปหานํ อนาคามิผลํ วุตฺตํ ภควตา โน จสฺส วตฺตพฺเพ อรหตฺตมคฺเคน อณุสหคตํ กามราคํ อณุสหคตํ พฺยาปาทํ ชหตีติ ฯ

[๑๗๕๘] น วตฺตพฺพํ เอเกน อริยมคฺเคน จตฺตาริ สามญฺญผลานิ สจฺฉิกโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควตา โสตาปตฺติมคฺโค ภาวิโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ ภควา โสตาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ภควตา สกทาคามิมคฺโค ฯเปฯ อนาคามิมคฺโค ภาวิโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ภควา อนาคามีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๔๙] ภควา เอเกน อริยมคฺเคน จตฺตาริ สามญฺญผลานิ สจฺฉิกโรติ สาวกา จตูหิ อริยมคฺเคหิ จตฺตาริ สามญฺญผลานิ สจฺฉิกโรนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สาวกา พุทฺธสฺส ภควโต อทิฏฺฐํ ทกฺขนฺติ อนธิคตํ อธิคจฺฉนฺติ อสจฺฉิกตํ สจฺฉิกโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

เอกมคฺคกถา ฯ

ฌานสงฺกนฺติกถา

[๑๗๕๐] ฌานา ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐมา ฌานา ตติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฌานา ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยา ฌานา จตุตฺถํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๑] ปฐมา ฌานา ทุติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยา ปฐมสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาวา ทุติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฐมา ฌานา ทุติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ น

วตฺตพฺพํ ยา ปฐมสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิลาภา ตาว ทุติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิลทฺธีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยํ ฌานํ อนาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อปฏิลาภหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺพเมว ฯเปฯ นนุ ทุติยํ ฌานํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปฏิลาภหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทุติยํ ฌานํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปฏิลาภหนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ โน จสฺส วตฺตพฺพเมว ปฐมา ฌานา ทุติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ ปฐมา ฌานา ทุติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐมํ ฌานํ กาเม อาทีนวโต มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยํ ฌานํ กาเม อาทีนวโต มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺพเมว ฯเปฯ ปฐมํ ฌานํ สวิตกฺกํ สวิจารนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยํ ฌานํ สวิตกฺกํ สวิจารนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺพเมว ฯเปฯ ปฐมา ฌานา ทุติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว ปฐมํ ฌานํ ตํ ทุติยํ ฌานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺพเมว ฯเปฯ

[๑๗๕๒] ทุติยา ฌานา ตติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ยา ทุติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิลาภา ตาว ตติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิลทฺธีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺพเมว ฯเปฯ ทุติยา ฌานา ตติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ น จสฺส วตฺตพฺพเมว ยา ทุติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิลาภา ตาว ตติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิลทฺธีติ ฯ อา-

มนฺตา ฯ ตติยํ ฌานํ อนาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ อปณิท-
หนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ ตติยํ ฌานํ
อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปณิทหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อา-
มนฺตา ฯ หญฺจิ ตติยํ ฌานํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ
ปณิทหนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ โน จสฺส วตฺตพฺเพ ทุติยา ฌานา
ตติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ ทุติยา ฌานา ตติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ
อามนฺตา ฯ ทุติยํ ฌานํ วิตกฺกวิจาเร อาทีนวโต มนสิกโรโต
อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยํ ฌานํ วิตกฺกวิจาเร อาทีนวโต
มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุติยํ ฌานํ
สปฺปีติกนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยํ ฌานํ สปฺปีติกนฺติ ฯ น เหวํ
วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทุติยา ฌานา ตติยํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อา-
มนฺตา ฯ ตญฺเจว ทุติยํ ฌานํ ตญฺจ ตติยํ ฌานนฺติ ฯ น เหวํ
วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๓] ตติยา ฌานา จตุตฺถํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ
ยา ตติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธิ สาว
จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิธีติ ฯ น
เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตติยา ฌานา จตุตฺถํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ น
วตฺตพฺพํ ยา ตติยสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ
ปณิธิ สาว จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อุปฺปาทาย อาวชฺชนา ฯเปฯ
ปณิธีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุตฺถํ ฌานํ อนาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ

ฯเปฯ อปณิหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ จตุตฺถํ ฌานํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปณิหนฺตสฺส อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ จตุตฺถํ ฌานํ อาวชฺชนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ ฯเปฯ ปณิหนฺตสฺส อุปฺปชฺชติ โน วต เร วตฺตพฺเพ ตติยา ฌานา จตุตฺถํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ ตติยา ฌานา จตุตฺถํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยํ ฌานํ ปีตึ อาทีนวโต มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุตฺถํ ฌานํ ปีตึ อาทีนวโต มนสิกโรโต อุปฺปชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ สุขสหคตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ จตุตฺถํ ฌานํ สุขสหคตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตติยา ฌานา จตุตฺถํ ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตญฺเญว ตติยं ฌานํ ตํ จตุตฺถํ ฌานนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๔] น วตฺตพฺพํ ฌานา ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ฌานา ฌานํ สงฺกมตีติ ฯ

ฌานสงฺกนฺติกถา ฯ

ฌานนุตริกกถา

[๑๗๕๕] อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ผสฺสนุตริกา ฯเปฯ อตฺถิ ปญฺญนุตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๖] ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร นตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร นตฺถิ ฌานนุตริกา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร นตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร นตฺถิ ฌานนุตริกา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ

[๑๗๕๗] ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส อนนฺตเร อตฺถิ ฌานนุตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส

อนฺตเร อตฺถิ ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๘] ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส อนฺตเร นตฺถิ ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส อนฺตเร นตฺถิ ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส อนฺตเร นตฺถิ ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส อนฺตเร นตฺถิ ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๕๙] อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ สวิตกฺโก สวิจาโร สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๖๐] สวิตกฺโก สวิจาโร สมาธิ น ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ น ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธิ น ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ น ฌานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๖๑] ทุวินฺนํ ฌานานํ ปฏิปฺปนฺนานํ อนฺตเร อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อวิตกฺเก วิจารมตฺเต สมาธิมฺหิ วตฺตมาเน ปฐมํ ฌานํ นิรุทฺธํ ทุติยํ ฌานํ อนุปฺปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อวิตกฺเก วิจารมตฺเต สมาธิมฺหิ วตฺตมาเน

ปฐมำ ฌานำ นิรุทฺธำ ทุติยำ ฌานำ อนุปฺปนฺนำ โน จ โข เร จตุตฺถพฺเพ ทุวินฺนำ ฌานานำ ปฏุปฺปนฺนานำ อนฺตเร อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ฯ ฌานนฺตริกาติ ฯ

[๑๗๖๒] อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ น ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ปฐมำ ฌานำ ฯเปฯ ทุติยำ ฌานำ ฯเปฯ ตติยำ ฌานำ ฯเปฯ จตุตฺถำ ฌานนฺติ ฯ น เหวำ จตุตฺถพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ

[๑๗๖๓] อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตโย สมาธี วุตฺตา ภควตา สวิตกฺโก สวิจาโร สมาธิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตโย สมาธี วุตฺตา ภควตา สวิตกฺโก สวิจาโร สมาธิ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ อวิตกฺโก อวิจาโร สมาธิ โน จ เร จตุตฺถพฺเพ อวิตกฺโก วิจารมตฺโต สมาธิ ฌานนฺตริกาติ ฯ

ฌานนฺตริกกถา ฯ

สมาปนฺโน สทฺทำ สุณาตีติกถา

[๑๗๖๔] สมาปนฺโน สทฺทำ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สมาปนฺโน จกฺขุนา รูปำ ปสฺสตีติ ฯเปฯ โสเตน ฯเปฯ ฆาเนน ฯเปฯ ชิวฺหาย ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพำ ผุสตีติ ฯ น เหวำ จตุตฺถพฺเพ ฯเปฯ

สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตวิญฺญาณสมงฺคี สมาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สมาธิ มโนวิญฺญาณ-สมงฺคิสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สมาธิ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ

[๑๗๒๕] สมาธิ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส โสตวิญฺญาณสมงฺคี สทฺทํ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สมาธิ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส โสตวิญฺญาณสมงฺคี สทฺทํ สุณาติ โน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ สมาธิ มโนวิญฺญาณสมงฺคิสฺส โสตวิญฺญาณสมงฺคี สทฺทํ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทฺวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๒๖] น วตฺตพฺพํ สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา. ฯ นนุ ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตาติ ฯ สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุติยสฺส ฌานสฺส วิตกฺโก วิจาโร กณฺฏโก วุตฺโต ภควตา อตฺถิ ตสฺส วิตกฺกวิจาราติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฐมสฺส ฌานสฺส สทฺโท กณฺฏโก วุตฺโต ภควตาติ ฯ สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ตติยสฺส ฌานสฺส ปีติ กณฺฏโก จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อสฺสาสปสฺสาโส กณฺฏโก อากาสานญฺจายตนํ

สมาปนฺนสฺส รูปสญฺญา กณฺฏโก วิญฺญาณญฺจายตนํ สมาปนฺนสฺส อากาสานญฺจายตนสญฺญา กณฺฏโก อากิญฺจญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา กณฺฏโก เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปนฺนสฺส อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา กณฺฏโก สญฺญาเวทยิตนิโรธํ สมาปนฺนสฺส สญฺญา จ เวทนา จ กณฺฏโก วุตฺตา ภควตา อตฺถิ ตสฺส สญฺญา จ เวทนา จาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมาปนฺโน สทฺทสุณาตีติกถา ฯ

จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติกถา

[๑๗๖๗] จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูเปน รูปี ปสฺสตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูเปน รูปี ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูเปน รูปี ปฏิวิชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูเปน รูปี ปฏิวิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี มโนวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ จกฺขุสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ นตฺถิ จกฺขุสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ จกฺขุสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌติ โน จ เร วตฺตพฺเพ จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติ ฯ

[๑๗๖๘] โสเตน สทฺทํ สุณาตีติ ฯเปฯ ฆาเนน คนฺธํ ฆายตีติ ฯเปฯ ชิวฺหาย รสํ สายตีติ ฯเปฯ

[๑๗๖๘] กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูเปน รูปี ผุสฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูเปน รูปี ผุสฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูเปน รูปี ปฏิวิชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูเปน รูปี ปฏิวิชานาตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี มโนวิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กายสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ นตฺถิ กายสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺชตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ กายสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺชิ โน จ เร วตฺตพฺเพ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺตีติ ฯเปฯ

[๑๗๗๐] น วตฺตพฺพํ จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติ ฯเปฯ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺตีติ ฯ

จกฺขุนา รูปี ปสฺสตีติกถา ฯ

อฏฺฐารสโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

พุทฺโธ ภควา มนุสฺสโลเก อฏฺฐาสิ พุทฺเธน
ภควตา ธมฺโม เทสิโต นตฺถิ พุทฺธสฺส ภควโต
กรุณา พุทฺธสฺส ภควโต อุจฺจารปสฺสาโว

อติวิย อญฺเญ คนฺธชาเต อธิคฺคณฺหาติ
เอเกน อริยมคฺเคน จตฺตาริ สามญฺญผลานิ
สจฺฉิกโรติ ฌานา ฌานํ สงฺกมติ อตฺถิ
ฌานนฺตริกา สมาปนฺโน สทฺทํ สุณาติ
จกฺขุนา รูปี ปสฺสติ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสตีติ ฯ

กิเลสชหนกถา

[๑๗๗๑] อตีเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นิรุทฺธํ นิโรเธติ วิคตํ วิคเมติ ขีณํ เขเปติ อตฺถงฺคตํ อตฺถงฺคเมติ อพฺภตฺถงฺคตํ อพฺภตฺถงฺคเมตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตีเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ นิรุทฺธนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ นิรุทฺธํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อตีเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตีตํ นฏฺฐนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตีตํ นฏฺฐา โน วต เร วตฺตพฺเพ อตีเต กิเลเส ชหตีติ ฯ

[๑๗๗๒] อนาคเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อชาตํ อชเนติ อสญฺชาตํ อสญฺชเนติ อนิพฺพตฺตํ อนิพฺพตฺเตติ อปาตุภูตํ อปาตุภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนาคเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ อชาตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ อชาตํ โน วต เร วตฺตพฺเพ. อนาคเต กิเลเส

ชหตีติ ฯ อนาคเต กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อนาคตํ นตฺถีติ ฯ เอวมนฺตา ฯ หญฺจิ อนาคตํ นตฺถิ โน วต เร วตฺตพฺเพ อนาคเต กิเลเส ชหตีติ ฯ

[๑๗๓] ปจฺจุปฺปนฺเน กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ รตฺโต ราคํ ชหติ ทุฏฺโฐ โทสํ ชหติ มูฬฺโห โมหํ ชหติ กงฺขิโต กงฺขาย กิเลเส ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราเคน ราคํ ชหติ โทเสน โทสํ ชหติ โมเหน โมหํ ชหติ กงฺขาย กิเลเสหิ กิเลเส ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราโค จิตฺตสมฺปยุตฺโต มคฺโค จิตฺต-สมฺปยุตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ทุวินฺนํ ผสฺสานํ ฯเปฯ ทุวินฺนํ จิตฺตานํ สโมธานํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ราโค อกุสโล มคฺโค กุสโลติ ฯ อามนฺตา ฯ กุสลากุสลา สาวชฺชานวชฺชา หีนปฺปณีตา กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กุสลากุสลา ฯเปฯ สปฺปฏิภาคา ธมฺมา สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ ฯ กตมานิ จตฺตาริ ฯ นภญฺจ ภิกฺขเว ปถวี จ อิทํ ปฐมํ สุวิทูรวิทูรํ ฯเปฯ ตสฺมา สนฺตํ ธมฺโม อสพฺภิ อารกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ กุสลากุสลา ฯเปฯ สมฺมุขีภาวํ อาคจฺฉนฺตีติ ฯ

[๑๗๔] น วตฺตพฺพํ อตีเต กิเลเส ชหติ อนาคเต กิเลเส ชหติ ปจฺจุปฺปนฺเน กิเลเส ชหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ กิเลเส

ชหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อตีเต กิเลเส ชหติ อนาคเต กิเลเส ชหติ ปจฺจุปฺปนฺเน กิเลเส ชหตีติ ฯ

กิเลสชหนกถา ฯ

สุญญตากถา

[๑๗๗๕] สุญญตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อนิมิตฺตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุญญตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ อปฺปณิหิตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อนิมิตฺตา น วตฺตพฺพา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สุญญตา น วตฺตพฺพา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อปฺปณิหิตา น วตฺตพฺโพ สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺโนติ ฯ อามนฺตา ฯ สุญญตา น วตฺตพฺพา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สุญญตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺโธ น อนิจฺโจ น สงฺขโต น ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน น ขยธมฺโม น วยธมฺโม น วิราคธมฺโม น นิโรธธมฺโม น วิปริณามธมฺโมติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ สงฺขารกฺขนฺโธ อนิจฺโจ สงฺขโต ปฏิจฺจสมุปฺปนฺโน ขยธมฺโม วยธมฺโม วิราคธมฺโม นิโรธธมฺโม วิปริณามธมฺโมติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สงฺขารกฺขนฺโธ อนิจฺโจ

ฯเปฯ วิปริณามธมฺโม โน วต เร วตฺตพฺเพ ตุณฺณตา สงฺขารกฺ-
ขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ

[๑๗๗๖] รูปกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนนาติ ฯ
อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา รูปกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนากฺขนฺธสฺส ฯเปฯ สญฺญากฺขนฺธสฺส
ฯเปฯ วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ
อามนฺตา ฯ สงฺขารกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา วิญฺญาณกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ
น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๗๗] สงฺขารกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา น วตฺตพฺพา รูปกฺขนฺธ-
ปริยาปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา น วตฺตพฺพา
สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สงฺขารกฺขนฺธสฺส
ตุณฺณตา น วตฺตพฺพา เวทนากฺขนฺธปริยาปนฺนา ฯเปฯ สญฺญากฺ-
ขนฺธปริยาปนฺนา ฯเปฯ วิญฺญาณกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ อามนฺตา ฯ
วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ตุณฺณตา น วตฺตพฺพา สงฺขารกฺขนฺธปริยา-
ปนฺนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๗๘] น วตฺตพฺพํ ตุณฺณตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ
อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ตุณฺณมิทํ ภิกฺขเว สงฺขารา
อตฺเตน วา อตฺตนิเยน วาติ อตฺเถว ตุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ
เตนหิ ตุณฺณตา สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺนาติ ฯ

ตุณฺณตากถา ฯ

สามญฺญผลกถา

[๑๗๗๙] สามญฺญผลํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ตาณํ เลณํ สรณํ ปรายนํ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สามญฺญผลํ อสงฺขตํ นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๘๐] สามญฺญผลํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สามญฺญํ อสงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สามญฺญํ สงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สามญฺญผลํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติมคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติผลํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิผลํ ฯเปฯ อนาคามิผลํ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตมคฺโค อสงฺขโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺโค สงฺขโตติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหตฺตผลํ สงฺขตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลํ อสงฺขตํ สกทาคามิผลํ ฯเปฯ อนาคามิผลํ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ อสงฺขตํ นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจ อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปญฺจ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจ ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สามญฺญผลกถา ฯ

ปฏิกถา

[๑๗๘๑] ปฏิ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ตาณํ เลณํ สรณํ ปรายนํ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปฏิ อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๘๒] จีวรสฺส ปฏิ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ฯเปฯ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จีวรสฺส ปฏิ อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ บิณฺฑปาตสฺส ฯเปฯ เสนาสนสฺส ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารสฺส ปฏิ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ฯเปฯ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารสฺส ปฏิ. อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ จีวรสฺส ปฏิ อสงฺขตา บิณฺฑปาตสฺส ฯเปฯ เสนาสนสฺส ฯเปฯ คิลาน-

ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารสฺส ปฏิ อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจ อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปญฺจ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปญฺจ ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๘๓] ปฐมสฺส ฌานสฺส ปฏิ อสงฺขตา เอวํ สพฺพํ วิตฺถาเรตพฺพํ ทุติยสฺส ฌานสฺส ตติยสฺส ฌานสฺส จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อากาสานญฺจายตนสฺส วิญฺญาณญฺจายตนสฺส อากิญฺจญฺญายตนสฺส เนวสญฺญานาสญฺญายตนสฺส ฯเปฯ โสตาปตฺติมคฺคสฺส โสตาปตฺติผลสฺส สกทาคามิมคฺคสฺส สกทาคามิผลสฺส อนาคามิมคฺคสฺส อนาคามิผลสฺส อรหตฺตมคฺคสฺส อรหตฺตผลสฺส ปฏิ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ฯเปฯ อจฺจุตํ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อรหตฺตผลสฺส ปฏิ อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โสตาปตฺติมคฺคสฺส ปฏิ อสงฺขตา โสตาปตฺติผลสฺส ปฏิ อสงฺขตา ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคสฺส ปฏิ อสงฺขตา อรหตฺตผลสฺส ปฏิ อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ นว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๘๔] น วตฺตพฺพํ ปฏิ อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปฏิ

รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ปฏิ อสงฺขตาติ ฯ

ปฏิกถา ฯ

ตถตากถา

[๑๗๘๕] สพฺพธมฺมานํ ตถตา อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ฯเปฯ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สพฺพธมฺมานํ ตถตา อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๘๖] รูปสฺส รูปตา นนุ รูปตา อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ฯเปฯ อมตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปสฺส รูปตา นนุ รูปตา อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เทฺว อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ เทฺว ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนาย เวทนตา นนุ เวทนตา ฯเปฯ สญฺญาย สญฺญตา นนุ สญฺญตา ฯเปฯ สงฺขารานํ สงฺขารตา นนุ สงฺขารตา ฯเปฯ วิญฺญาณสฺส วิญฺญาณตา นนุ วิญฺญาณตา อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานํ ฯเปฯ อมตนฺติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ รูปสฺส รูปตา นนุ รูปตา อสงฺขตา ฯเปฯ วิญฺญาณสฺส วิญฺญาณตา นนุ วิญฺญาณตา อสงฺขตา นิพฺพานํ อสงฺขตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉ อสงฺขตานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ฉ อสงฺขตานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ฉ ตาณานิ ฯเปฯ อนฺตริกา วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๗๘๗] น วตฺตพฺพํ สพฺพธมฺมานํ ตถตา อสงฺขตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพธมฺมานํ ตถตา รูปี เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ สพฺพธมฺมานํ ตถตา อสงฺขตาติ ฯ

ตถตากถา ฯ

กุสลกถา

[๑๗๘๘] นิพฺพานธาตุ กุสลาติ ฯ อามนฺตา ฯ สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺจาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺจาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺจ โน จ เร วตฺตพฺเพ นิพฺพานธาตุ กุสลาติ ฯ

[๑๗๘๙] อโลโภ กุสโล สารมฺมโณ อตฺถิ ตสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺจาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานธาตุ กุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปฏิจฺจาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อโทโส กุสโล ฯเปฯ อโมโห กุสโล ฯเปฯ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌิ ฯ อามนฺตา ฯ นิพฺพานธาตุ กุสลา สารมฺมณา อตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๙๐] นิพฺพานธาตุ กุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌิ ฯ อามนฺตา ฯ อโลโภ กุสโล อนารมฺมโณ นตฺถิ สสฺส อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิพฺพานธาตุ กุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌิ ฯ อามนฺตา ฯ อโทโส กุสโล ฯเปฯ อโมโห กุสโล ฯเปฯ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา กุสลา อนารมฺมณา นตฺถิ ตาย อาวชฺชนา ฯเปฯ ปณิชฺฌิ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๗๙๑] น วตฺตพฺพํ นิพฺพานธาตุ กุสลาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ นิพฺพานธาตุ อนาวชฺชาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นิพฺพานธาตุ อนาวชฺชา เตน วต เร วตฺตพฺเพ นิพฺพานธาตุ กุสลาติ ฯ

กุสลกถา ฯ

อจฺจนฺตนิยามกถา

[๓๗๙๒] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ มาตุฆาตโก อจฺจนฺตนิยโต บีตุฆาตโก ฯเปฯ อรหนฺตฆาตโก

ฯเปฯ รุหิรุปฺปาทโก ฯเปฯ สงฺฆเภทโก อจฺจนฺตนิยโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อจฺจนฺตนิยตสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อจฺจนฺตนิยตสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉา อุปฺปชฺเชยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ

[๑๗๙๓] อจฺจนฺตนิยตสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉา นุปฺปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปหีนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปหีนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิมคฺเคน ฯเปฯ อนาคามิมคฺเคน ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กตเมน มคฺเคนาติ ฯ อกุสลเตน มคฺเคนาติ ฯ อกุสโล มคฺโค นิยฺยานิโก ชยคามี โพธคามี อปจยคามี อนาสโว ฯเปฯ อสงฺกิเลสิโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อกุสโล มคฺโค อนิยฺยานิโก ฯเปฯ สงฺกิเลสิโกติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อกุสโล มคฺโค อนิยฺยานิโก ฯเปฯ สงฺกิเลสิโก โน วต เร วตฺตพฺเพ อจฺจนฺตนิยตสฺส ปุคฺคลสฺส วิจิกิจฺฉา อกุสลเตน มคฺเคน ปหีนาติ ฯ

[๑๗๙๔] สสฺสตทิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส อุจฺเฉททิฏฺฐิ อุปฺปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สสฺสตทิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส อุจฺเฉททิฏฺฐิ อุปฺปชฺเชยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ

[๑๗๙๕] สสฺสตทิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส อุจฺเฉททิฏฺฐิ นุปฺปชฺ-

เชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปหีนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปหีนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิมคฺเคน ฯเปฯ อนาคามิมคฺเคน ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กเมน มคฺเคนาติ ฯ อกุสเลน มคฺเคนาติ ฯ อกุสโล มคฺโค ฯเปฯ โน วต เร วตฺตพฺเพ สสฺสตทิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส อุจฺเฉททิฏฺฐี อกุสเลน มคฺเคน ปหีนาติ ฯ

[๑๗๙๖] อุจฺเฉททิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส สสฺสตทิฏฺฐี อุปฺปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อุจฺเฉททิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส สสฺสตทิฏฺฐี อุปฺปชฺเชยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ

[๑๗๙๗] อุจฺเฉททิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส สสฺสตทิฏฺฐี นุปฺปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ ปหีนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปหีนาติ ฯ อามนฺตา ฯ โสตาปตฺติมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สกทาคามิมคฺเคน ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคนาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กเมน มคฺเคนาติ ฯ อกุสเลน มคฺเคนาติ ฯ อกุสโล มคฺโค ฯเปฯ โน วต เร วตฺตพฺเพ อุจฺเฉททิฏฺฐิยา นิยตสฺส ปุคฺคลสฺส สสฺสตทิฏฺฐี อกุสเลน มคฺเคน ปหีนาติ ฯ

[๑๗๙๘] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สมนฺนาคโต โหติ เอกนฺตกาฬเกหิ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ โส สกิ

นิมุคฺโค นิมุคฺโคว โหตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ

[๓๗๙๙] วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สมนฺนาคโต โหติ เอกนฺตกาฬเกหิ อกุสลเธหิ ธมฺเมหิ โส จกิ นิมุคฺโค นิมุคฺโคว โหตีติ กตฺวา เตน จ การเณน อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา นิมุชฺชตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพกาลํ อุมฺมุชฺชิตฺวา นิมุชฺชตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๓๘๐๐] วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สมนฺนาคโต โหติ เอกนฺตกาฬเกหิ อกุสลเธหิ ธมฺเมหิ โส จกิ นิมุคฺโค นิมุคฺโคว โหตีติ กตฺวา เตน จ การเณน อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺตนิยามตาติ ฯ อามนฺตา ฯ วุตฺตํ ภควตา อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ฐิโต โหติ อุมฺมุชฺชิตฺวา วิปสฺสตีติ วิโลเกติ อุมฺมุชฺชิตฺวา ปตรติ อุมฺมุชฺชิตฺวา ปติตาชปฺปโต โหตีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺพกาลํ อุมฺมุชฺชิตฺวา ปติตาชปฺปโต โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อจฺจนฺตนิยามกถา ฯ

---

* อ. สตฺตก. ๑๐-๑๑ ฯ

อินฺทฺริยกถา

[๑๘๐๑] นตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ โลกิยา สทฺธาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ โลกิยํ วิริยินฺทฺริยํ ฯเปฯ สตินฺทฺริยํ ฯเปฯ สมาธินฺทฺริยํ ฯเปฯ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ โลกิยา ปญฺญาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐๒] อตฺถิ โลกิยา สทฺธาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยํ วิริยํ ฯเปฯ สติ ฯเปฯ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐๓] อตฺถิ โลกิโย มโน อตฺถิ โลกิยํ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยา สทฺธา อตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิโย มโน อตฺถิ โลกิยํ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยา ปญฺญา อตฺถิ โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐๔] อตฺถิ โลกิยํ โสมนสฺสํ อตฺถิ โลกิยํ โสมนสฺสินฺทฺริยํ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยํ ชีวิตํ อตฺถิ โลกิยํ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยา สทฺธา อตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยํ ชีวิตํ อตฺถิ โลกิยํ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยา ปญฺญา อตฺถิ

โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐๕] อตฺถิ โลกิยา สทฺธา นตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิโย มโน นตฺถิ โลกิยํ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยา ปญฺญา นตฺถิ โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิโย มโน นตฺถิ โลกิยํ มนินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยา สทฺธา นตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยํ โสมนสฺสํ นตฺถิ โลกิยํ โสมนสฺสินฺทฺริยนฺติ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยํ ชีวิตํ นตฺถิ โลกิยํ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยา ปญฺญา นตฺถิ โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยํ ชีวิตํ นตฺถิ โลกิยํ ชีวิตินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐๖] อตฺถิ โลกุตฺตรา สทฺธา อตฺถิ โลกุตฺตรํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยา สทฺธา อตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกุตฺตรํ วิริยํ ฯเปฯ อตฺถิ โลกุตฺตรา ปญฺญา อตฺถิ โลกุตฺตรํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกิยา ปญฺญา อตฺถิ โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๐๗] อตฺถิ โลกิยา สทฺธา นตฺถิ โลกิยํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกุตฺตรา สทฺธา นตฺถิ โลกุตฺตรํ สทฺธินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โลกิยํ วิริยํ ฯเปฯ

อตฺถิ โลกิยา ปญฺญา นตฺถิ โลกิยํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โลกุตฺตรา ปญฺญา นตฺถิ โลกุตฺตรํ ปญฺญินฺทฺริยนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ

[๓๘๐๗] นตฺถิ โลกิยานิ ปญฺจินฺทฺริยานีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อทฺทสํ โข อหํ ภิกฺขเว พุทฺธจกฺขุนา โลกํ โวโลเกนฺโต สตฺเต อปฺปรชกฺเข มหารชกฺเข ติกฺขินฺทฺริเย มุทินฺทฺริเย สฺวากาเร ทฺวากาเร สุวิญฺญาปเย ทุวิญฺญาปเย อปฺเปกจฺเจ ปรโลกวชฺชภยทสฺสาวิโน วิหรนฺเตติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ โลกิยานิ ปญฺจินฺทฺริยานีติ ฯ

อินฺทฺริยกถา ฯ

เอกูนวีสติโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

อตีเต กิเตเส ชหติ อนาคเต กิเตเส ชหติ
ปจฺจุปฺปนฺเน กิเตเส ชหติ สุญฺญตา สงฺขารกฺ-
ขนฺธปริยาปนฺนา สามญฺญผลํ อสงฺขตํ ปตฺติ
อสงฺขตา สพฺพธมฺมานํ ตถตา อสงฺขตา
นิพฺพานธาตุ กุสลา อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส อจฺจนฺต-
นิยามตา นตฺถิ โลกิยานิ ปญฺจินฺทฺริยานีติ ฯ

---

๑ ม. มู. ๓๑๐ ฯ

อสญฺจิจฺจกถา

[๑๘๐๙] อสญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺจิจฺจ ปาณํ หนฺตฺวา ปาณาติปาตี โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อสญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺจิจฺจ อทินฺนํ อาทิยิตฺวา ฯเปฯ มุสา ภณิตฺวา มุสาวาที โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๑๐] อสญฺจิจฺจ ปาณํ หนฺตฺวา ปาณาติปาตี น โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก น โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อสญฺจิจฺจ อทินฺนํ อาทิยิตฺวา ฯเปฯ มุสา ภณิตฺวา มุสาวาที น โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก น โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๑๑] อสญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อสญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ สญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สญฺจิจฺจ มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ อสญฺจิจฺจ

มาตรํ ชีวิตา โวโรเปตฺวา อานนฺตริโก โหตีติ ฯ

[๑๘๑๒] น วตฺตพฺพํ มาตุฆาตโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ มาตา ชีวิตา โวโรปีตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ มาตา ชีวิตา โวโรปีตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ มาตุฆาตโก อานนฺตริโกติ ฯ น วตฺตพฺพํ ปิตุฆาตโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ปิตา ชีวิตา โวโรปีโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปิตา ชีวิตา โวโรปีโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ ปิตุฆาตโก อานนฺตริโกติ ฯ น วตฺตพฺพํ อรหนฺตฆาตโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา ชีวิตา โวโรปีโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา ชีวิตา โวโรปีโต เตน วต เร วตฺตพฺเพ อรหนฺตฆาตโก อานนฺตริโกติ ฯ น วตฺตพฺพํ รุหิรุปฺปาทโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาทีตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตถาคตสฺส โลหิตํ อุปฺปาทิตํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ รุหิรุปฺปาทโก อานนฺตริโกติ ฯ สงฺฆเภทโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ สงฺฆเภทกา อานนฺตริกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ สพฺเพ สงฺฆเภทกา อานนฺตริกาติ ฯ อามนฺตา ฯ ธมฺมสญฺญี สงฺฆเภทโก อานนฺตริโกติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ ธมฺมสญฺญี สงฺฆเภทโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อตฺถุปาทิ สงฺฆเภทโก อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ อเตกิจฺโฉ อตฺถุปาทิ สงฺฆเภทโก น อาปายิโก น เนรยิโก น กปฺปฏฺโฐ น อเตกิจฺโฉติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ ขมฺมสญฺญี สงฺฆเภทโก อานนฺตริโกติ ฯ

[๑๘๑๓] น วตฺตพฺพํ ขมฺมสญฺญี สงฺฆเภทโก อานนฺตริโกติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

อาปายิโก เนรยิโก กปฺปฏฺโฐ สงฺฆเภทโก
วคฺครโต อธมฺมฏฺโฐ โยคกฺเขมา ปธํสติ
สงฺฆํ สมคฺคํ เภตฺวาน กปฺปํ นิรยมฺหิ ปจฺจตีติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ สงฺฆเภทโก อานนฺตริโกติ ฯ

อสญฺจิจฺจกถา ฯ

ญาณกถา

[๑๘๑๔] นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ปญฺญา ปชานนา วิจโย ฯเปฯ ปจฺจุปลกฺขณาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ปญฺญา ปชานนา วิจโย ฯเปฯ ปจฺจุปลกฺขณา โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณนฺติ ฯ

[๑๘๑๕] นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺเชยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปุถุชฺชโน ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺเชยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณนฺติ ฯ

[๑๘๑๖] ..ปุถุชฺชโน ทุติยํ ฌานํ ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ.. จตุตฺถํ ฌานํ ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนํ สมาปชฺเชยฺย วิญฺญาณญฺจายตนํ.. อากิญฺจญฺญายตนํ.. เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ สมาปชฺเชยฺย ปุถุชฺชโน ทานํ ทเทยฺย ฯเปฯ จีวรํ ทเทยฺย ฯเปฯ ปิณฺฑปาตํ ทเทยฺย เสนาสนํ ทเทยฺย ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ทเทยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ปุถุชฺชโน คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ทเทยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณนฺติ ฯ

[๑๘๑๗] อตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน เตน ญาเณน ทุกฺขํ ปริชานาติ สมุทยํ ปชหติ นิโรธํ สจฺฉิกโรติ มคฺคํ ภาเวตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ญาณกถา ฯ

นิรยปาลกถา

[๑๘๑๘] นตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ อามนฺตา ฯ นตฺถิ นิรเยสุ กมฺมการณาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ นิรเยสุ กมฺมการณาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๑๙] อตฺถิ มนุสฺเสสุ กมฺมการณา อตฺถิ จ การณิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ นิรเยสุ กมฺมการณา อตฺถิ จ การณิกาติ ฯ

น เหว๋ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ นิรเยสุ กมฺมการณา นตฺถิ จ การณิกาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ มนุสฺเสสุ กมฺมการณา นตฺถิ จ การณิกาติ ฯ น เหว๋ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๒๐] อตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

น เวสฺสภู โนปี จ เปตฺติราชา
โส๋โม ยโม เวสฺสวโณ จ ราชา
สกานิ กมฺมานิ หนนฺติ ตตฺถ
อิโต ปณฺณฺณ๋ ปรโลกปตฺตนฺติ

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ นตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ

[๑๘๒๑] นตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เตเนว๋ ภิกฺขเว นิรยปาลา ปญฺจวิธ๋ พนฺธน๋ นาม การณ๋ กาเรนฺติ ตตฺถ๋ อโยขิล๋ หตฺเถ เตเนนฺติ ตตฺถ๋ อโยขิล๋ ทุติเย หตฺเถ เตเนนฺติ ตตฺถ๋ อโยขิล๋ ปาเท เตเนนฺติ ตตฺถ๋ อโยขิล๋ ทุติเย ปาเท เตเนนฺติ ตตฺถ๋ อโยขิล๋ มชฺเฌอุรสฺมิ๋ เตเนนฺติ โส ตตฺถ ทุกฺขา ติพฺพา กฏุกา เวทนา เวเทติ น จ ตาว กาล๋ กโรติ ยาว น ต๋ ปาปกมฺม๋ พฺยนฺตี โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ อตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ

[๑๘๒๒] นตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา เตเนว๋ ภิกฺขเว นิรยปาลา ต๋เวสิตฺวา กุชาริ๋ ตจฺฉนฺติ

ฯเปฯ ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา อุทฺธุปาทํ อโธสิรํ ฆเปตฺวา วาสีหิ ตจฺฉนฺติ ฯเปฯ ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา รเถ โยเชตฺวา อาทิตฺตาย ปฐวิยา สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย สาเรนฺติปิ ปจฺจา-สาเรนฺติปิ ฯเปฯ ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา มหนฺตํ องฺคารปพฺพตํ อาทิตฺตํ สมฺปชฺชลิตํ สญฺโชติภูตํ อาโรเปนฺติปิ โอโรเปนฺติปิ ฯเปฯ ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา อุทฺธุปาทํ อโธสิรํ ภเหตฺวา ตตฺตาย โลหกุมฺภิยา ปกฺขิปนฺติ อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย โส ตตฺถ เผณุทฺเทหกํ ปจฺจติ โส ตตฺถ เผณุทฺเทหกํ ปจฺจมาโน สกิมฺปิ อุทฺธํ คจฺฉติ สกิมฺปิ อโธ คจฺฉติ สกิมฺปิ ติริยํ คจฺฉติ โส ตตฺถ ทุกฺขา ฯเปฯ ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา มหานิรเย ปกฺขิปนฺติ โส โข ปน ภิกฺขเว มหานิรโย

จตุกฺกณฺโณ จตุทฺวาโร วิภตฺโต ภาคโส มิโต
อโยปาการปริยนฺโต อยสา ปฏิกุชฺชิโต
ตสฺส อโยมยา ภูมิ ชลิตา เตชสา ยุตา
สมนฺตา โยชนสตํ ผริตฺวา ติฏฺฐติ สพฺพทาติ*

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลาติ ฯ

นิรยปาลกถา ฯ

---

* อ. ติก. ๑๙๐ ฯ ม. อุ. ๓๑๖ ฯ

ตรจฺฉานกถา

[๑๘๒๓] อตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ติรจฺฉานเตสุ เทวาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ อามนฺตา ฯ เทวโลโก ติรจฺฉานโยนีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ กจฺฉา ปฏงฺคา มกสา มกฺขิกา อหิ วิจฺฉิกา สตปที คณฺหุปาทาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๒๔] นตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อตฺถิ ตตฺถ เอราวโณ นาม หตฺถินาโค สหสฺสสฺสยุตฺตํ ทิพฺพํ ยานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ ตตฺถ เอราวโณ นาม หตฺถินาโค สหสฺสสฺสยุตฺตํ ทิพฺพํ ยานํ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ

[๑๘๒๕] อตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ตตฺถ หตฺถิพนฺธา อสฺสพนฺธา ยาวสิกา การณิกา ภตฺตการกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ นตฺถิ เทเวสุ ติรจฺฉานคตาติ ฯ

ติรจฺฉานกถา ฯ

มคฺคกถา

[๑๘๖] ปญฺจงฺคิโก มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค วุตฺโต ภควตา ฯ เสยฺยถีทํ ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาสมาธีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค วุตฺโต ภควตา ฯ เสยฺยถีทํ ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ โน จสฺส วตฺตพฺเพ ปญฺจงฺคิโก มคฺโคติ ฯ ปญฺจงฺคิโก มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา

มคฺคานฏฺฐงฺคิโก เสฏฺโฐ สจฺจานํ จตุโร ปทา
วิราโค เสฏฺโฐ ธมฺมานํ ทฺวิปทานญฺจ จกฺขุมาติ[1]

อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อฏฺฐงฺคิโก มคฺโคติ ฯ

[๑๘๗] สมฺมาวาจา มคฺคงฺคํ สา จ น มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ มคฺคงฺคํ สา จ น มคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาวาจา มคฺคงฺคํ สา จ น มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคฺคงฺคํ โส จ น มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ มคฺคงฺคํ โส จ น มคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๘] สมฺมาทิฏฺฐิ มคฺคงฺคํ สา จ มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ

---

[1] ขุ. ธ. ๘๓ ฯ

สมฺมาวาจา มคฺคงฺคํ สา จ มคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคฺคงฺคํ โส จ มคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมาสงฺกปฺโป ฯเปฯ สมฺมาวายาโม ฯเปฯ สมฺมาสติ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ มคฺคงฺคํ โส จ มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมาวาจา ฯเปฯ สมฺมากมฺมนฺโต ฯเปฯ สมฺมาอาชีโว มคฺคงฺคํ โส จ มคฺโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๒๙] อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปุพฺเพว โข ปนสฺส กายกมฺมํ วจีกมฺมํ อาชีโว สุปริสุทฺโธ โหติ เอวมสฺสายํ อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค ภาวนาปาริปูรึ คจฺฉตีติ* อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ปญฺจงฺคิโก มคฺโคติ ฯ

[๑๘๓๐] ปญฺจงฺคิโก มคฺโคติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ยสฺมิ โข สุภทฺท ธมฺมวินเย อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค น อุปลพฺภติ สมโณปี ตตฺถ น อุปลพฺภติ ทุติโยปี ตตฺถ สมโณ น อุปลพฺภติ ตติโยปี ตตฺถ สมโณ น อุปลพฺภติ จตุตฺโถปี ตตฺถ สมโณ น อุปลพฺภติ ยสฺมิญฺจ โข สุภทฺท ธมฺมวินเย อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อุปลพฺภติ สมโณปี ตตฺถ อุปลพฺภติ ทุติโยปี ฯเปฯ ตติโยปี ฯเปฯ จตุตฺโถปี ตตฺถ สมโณ อุปลพฺภติ อิมสฺมิ โข สุภทฺท ธมฺมวินเย อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อุปลพฺภติ อิเธว

* ม. อุ. ๔๗๓ ฯ

สุภทฺท สมโณ อิช ทุติโย สมโณ อิช ตติโย สมโณ อิช จตุตฺโถ สมโณ สุญฺญา ปรปฺปวาทา สมเณภิ อญฺเญหีติ* อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อฏฺฐงฺคิโก มคฺโคติ ฯ

มคฺคกถา ฯ

ญาณกถา

[๑๘๓๑] ทฺวาทสวตฺถุกํ ญาณํ โลกุตฺตรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส โลกุตฺตรญาณานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวาทส โลกุตฺตรญาณานีติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส โสตาปตฺติมคฺคาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวาทส โสตาปตฺติมคฺคาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส โสตาปตฺติผลานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวาทส สกทาคามิมคฺคา ฯเปฯ อนาคามิมคฺคา ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทฺวาทส อรหตฺตมคฺคาติ ฯ อามนฺตา ฯ ทฺวาทส อรหตฺตผลานีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๓๒] น วตฺตพฺพํ ทฺวาทสวตฺถุกํ ญาณํ โลกุตฺตรนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริญฺเญยฺยนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ปริญฺ-

---

* ที. ม. ๑๘๘ ฯ

ญาตนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ อิทำ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ตำ โข ปนิทำ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจำ ปหาตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ปหีนนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ อิทำ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ตำ โข ปนิทำ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจำ สจฺฉิกาตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ สจฺฉิกตนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ อิทำ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ตำ โข ปนิทำ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจำ ภาเวตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว ฯเปฯ ภาวิตนฺติ เม ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุำ อุทปาทิ ฯเปฯ อาโลโก อุทปาทีติ อตฺถเว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ ทฺวาทสวตฺถุกำ ญาณำ โอกฺกนฺตรนฺติ ฯ

ญาณกถา ฯ

วิสติโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานำ

มาตุฆาตโก อานนฺตริโก ปีตุฆาตโก อานนฺตริโก
อรหนฺตฆาตโก อานนฺตริโก รุหิรุปฺปาทโก อานนฺตริโก
สงฺฆเภทโก อานนฺตริโก นตฺถิ ปุถุชฺชนสฺส ญาณำ
นตฺถิ นิรเยสุ นิรยปาลา อตฺถิ เทเวสุ คิรจฺฉานกถา
ปญฺจงฺคิโก มคฺโค ทฺวาทสวตฺถุกำ ญาณำ โอกฺกนฺตรนฺติ ฯ

จตุตฺโถ ปณฺณาสโก ฯ

นิคฺคโห ปุญฺญสญฺโย อฏฺจาสิ อตีเตน จ มาตุฆาตโกติ ฯ

สาสนกถา

[๑๘๓๓] สาสนํ นวํ กตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สติปฏฺฐานา นวํ กตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สาสนํ นวํ กตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สมฺมปฺปธานา ฯเปฯ อิทฺธิปาทา ฯเปฯ อินฺทฺริยา ฯเปฯ พลา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา นวํ กตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุพฺเพ อกุสลํ ปจฺฉา กุสลํ กตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุพฺเพ สาสวํ ฯเปฯ สญฺโญชนิยํ คนฺถนิยํ โอฆนิยํ โยคนิยํ นีวรณิยํ ปรามฏฺฐํ อุปาทานิยํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกํ ปจฺฉา อสงฺกิเลสิกํ กตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๓๔] อตฺถิ โกจิ ตถาคตสฺส สาสนํ นวํ กโรตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ โกจิ สติปฏฺฐาเน นวํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ อิทฺธิปาเท ฯเปฯ อินฺทฺริเย ฯเปฯ พเล ฯเปฯ โพชฺฌงฺเค นวํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ ปุพฺเพ อกุสลํ ปจฺฉา กุสลํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ โกจิ ปุพฺเพ สาสวํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกํ ปจฺฉา อสงฺกิเลสิกํ กโรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๓๕] ลพฺภา ตถาคตสฺส สาสนํ ปุน นวํ กาตุนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ลพฺภา สติปฏฺฐานา ปุน นวํ กาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ลพฺภา สมฺมปฺปธานา อิทฺธิปาทา อินฺทฺริยา พลา ฯเปฯ โพชฺฌงฺคา

ปุน นวํ กาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตพฺภา ปุพฺเพ อกุสลํ ปจฺฉา กุสลํ กาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ตพฺภา ปุพฺเพ สาสวํ ฯเปฯ สงฺกิเลสิกํ ปจฺฉา อสงฺกิเลสิกํ กาตุนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สาสนกถา ฯ

อวิวิตฺตกถา

[๑๘๓๖] ปุถุชฺชโน เตธาตุเกหิ ธมฺเมหิ อวิวิตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชโน เตธาตุเกหิ ผสฺเสหิ ฯเปฯ เตธาตุกาหิ เวทนาหิ สญฺญาหิ เจตนาหิ จิตฺเตหิ สทฺธาหิ วิริเยหิ สตีหิ สมาธีหิ เตธาตุกาหิ ปญฺญาหิ อวิวิตฺโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุถุชฺชโน เตธาตุเกหิ ธมฺเมหิ อวิวิตฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ ยสฺมิ ขเณ ปุถุชฺชโน จีวรํ เทติ ตสฺมิ ขเณ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯเปฯ อากาสานญฺจายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ยสฺมิ ขเณ ปุถุชฺชโน ปิณฺฑปาตํ เทติ ฯเปฯ เสนาสนํ เทติ ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ เทติ ตสฺมิ ขเณ จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๓๗] น วตฺตพฺพํ ปุถุชฺชโน เตธาตุเกหิ ธมฺเมหิ อวิวิตฺโตติ ฯ

อามนฺตา ฯ ปุถุชฺชนสฺส รูปธาตุอรูปธาตูปคํ กมฺมํ ปริญฺญาตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ปุถุชฺชโน เตธาตุเกหิ ธมฺเมหิ อวิวิตฺโตติ ฯ

อวิวิตฺตกถา ฯ

สญฺโญชนกถา

[๑๘๓๘] อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กิญฺจิ สกฺกายทิฏฺฐึ อปฺปหาย ฯเปฯ วิจิกิจฺฉํ อปฺปหาย ฯเปฯ สีลพฺพตปรามาสํ อปฺปหาย ราคํ อปฺปหาย โทสํ อปฺปหาย โมหํ อปฺปหาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปึ อปฺปหาย อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๓๙] อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สราโค สโทโส สโมโห สมาโน สมกฺโข สปฺปาโส สอุปายาโส สกิเลโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา นีราโค นิทฺโทโส นิมฺโมโห นิมฺมาโน นิมฺมกฺโข นิปฺปปาโส นิรุปายาโส นิกฺกิเลโสติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา นีราโค ฯเปฯ นิกฺกิเลโส โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ

[๑๘๔๐] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย อรหตฺ-

ตปฺปตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สพฺพํ พุทฺธวิสยํ ชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ

สญฺโญชนกถา ฯ

อิทฺธิกถา

[๑๘๔๑] อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ นิจฺจปณฺณา รุกฺขา โหนฺตูติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นิจฺจปุปฺผา รุกฺขา โหนฺตุ ฯเปฯ นิจฺจผลิตา รุกฺขา โหนฺตุ นิจฺจํ ชุณฺหํ โหตุ นิจฺจํ เขมํ โหตุ นิจฺจํ สุภิกฺขํ โหตุ นิจฺจํ สุวุฏฺฐิกํ โหตูติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ อุปฺปนฺโน ผสฺโส มา นิรุชฺฌีติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อุปฺปนฺนา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ เจตนา ฯเปฯ จิตฺตํ สทฺธา วิริยํ สติ สมาธิ ฯเปฯ ปญฺญา มา นิรุชฺฌีติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๔๒] อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ

อามนฺตา ฯ รูปี นิจฺจํ โหตูติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ เวทนา สญฺญา สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ นิจฺจํ โหตูติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๔๓] อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ ชาติธมฺมา สตฺตา มา ชายิ๎ตฺถูติ อตฺถิ ฯเปฯ ชราธมฺมา สตฺตา มา ชิริ๎ตฺถูติ ฯเปฯ พฺยาธิธมฺมา สตฺตา มา พฺยาธิยิ๎ตฺถูติ ฯเปฯ มรณธมฺมา สตฺตา มา มิยฺยิ๎ตฺถูติ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๔๔] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา บิลินฺทวจฺโฉ รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปาสาทํ สุวณฺณนฺเตว อธิมุจฺจิ สุวณฺโณ จ ปน อาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อายสฺมา บิลินฺทวจฺโฉ รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส ปาสาทํ สุวณฺณนฺเตว อธิมุจฺจิ สุวณฺโณ จ ปน อาสิ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วาติ ฯ

อิทฺธิกถา ฯ

พุทธกถา

[๑๘๔๕] อตฺถิ พุทฺธานํ พุทฺเธหิ หีนาติเรกตาติ ฯ อามนฺตา ฯ สติปฏฺฐานโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมปฺปธานโต ฯเปฯ อิทฺธิปาทโต อินฺทฺริยโต พลโต โพชฺฌงฺคโต วสีภาวโต ฯเปฯ สพฺพญฺญุตญาณทสฺสนโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

พุทฺธกถา ฯ

สพฺพทิสากถา

[๑๘๔๖] สพฺพา ทิสา พุทฺธา ติฏฺฐนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ ปุรตฺถิมาย ทิสาย พุทฺโธ ติฏฺฐตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ปุรตฺถิมาย ทิสาย พุทฺโธ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺนาโม โส ภควา กิ๋ชจฺโจ กิ๋โคตฺโต กินฺนามา สตฺส ภควโต มาตาปีตโร กินฺนามํ สตฺส ภควโต สาวกยุคํ โกนาโม สตฺส ภควโต อุปฏฺฐาโก กีทิสํ จีวรํ ชาเรติ กีทิสํ ปตฺตํ ชาเรติ กตรสฺมิ คาเม วา นิคเม วา นคเร วา รฏฺเฐ วา ชนปเท วาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ ทกฺขิณาย ทิสาย ฯเปฯ ปจฺฉิมาย ทิสาย ฯเปฯ อุตฺตราย ทิสาย ฯเปฯ เหฏฺฐิมาย ทิสาย พุทฺโธ ติฏฺฐตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เหฏฺฐิมาย ทิสาย พุทฺโธ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ กินฺนาโม

โส ภควา ฯเปฯ ชนปเท วาติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อุปริมาย ทิสาย พุทฺโธ ติฏฺฐตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อุปริมาย ทิสาย พุทฺโธ ติฏฺฐตีติ ฯ อามนฺตา ฯ จาตุมฺมหาราชิเก ติฏฺฐติ ฯเปฯ ตาวตึเส ติฏฺฐติ ยาเม ติฏฺฐติ ตุสิเต ติฏฺฐติ นิมฺมานรติยา ติฏฺฐติ ปรนิมฺมิตวสวตฺติยา ติฏฺฐติ ฯเปฯ พฺรหฺมโลเก ติฏฺฐตีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

สพฺพทิสากถา ฯ

ธมฺมกถา

[๑๘๔๗] สพฺเพ ธมฺมา นิยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตาติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมตฺตนิยตาติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ อนิยโต ราสีติ ฯ น เหวฺ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตฺถิ อนิยโต ราสีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อตฺถิ อนิยโต ราสิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ ธมฺมา นิยตาติ ฯ

[๑๘๔๘] สพฺเพ ธมฺมา นิยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตโย ราสี วุตฺตา ภควตา มิจฺฉตฺตนิยโต ราสิ สมฺมตฺตนิยโต ราสิ อนิยโต ราสีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตโย ราสี วุตฺตา ภควตา มิจฺฉตฺตนิยโต ราสิ สมฺมตฺตนิยโต ราสิ อนิยโต ราสิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ ธมฺมา นิยตาติ ฯ

[๑๘๔๙] รูปี รูปฏิเสน นิยตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ วิญฺญาณฏิเสน นิยตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๕๐] น วตฺตพฺพํ รูปี รูปฏิเสน นิยตา ฯเปฯ เวทนา ฯเปฯ สญฺญา ฯเปฯ สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ วิญฺญาณฏิเสน นิยตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ สงฺขารา โหนฺติ วิญฺญาณํ โหติ เวทนา สญฺญา สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ รูปี โหติ เวทนา โหติ สญฺญา โหติ สงฺขารา โหนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯ เตนหิ รูปี รูปฏิเสน นิยตา เวทนา ฯเปฯ สญฺญา สงฺขารา ฯเปฯ วิญฺญาณํ วิญฺญาณฏิเสน นิยตนฺติ ฯ

ฉมฺมกถา ฯ

กมฺมกถา

[๑๘๕๑] สพฺเพ กมฺมา นิยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมตฺตนิยตาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ อนิยโต ราสีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อตฺถิ อนิยโต ราสีติ ฯ อามนฺตา ฯ

หญฺจิ อตฺถิ อนิยโต ราสิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ กมฺมา นิยตาติ ฯ

[๑๘๕๒] สพฺเพ กมฺมา นิยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ตโย ราสี วุตฺตา ภควตา มิจฺฉตฺตนิยโต ราสิ สมฺมตฺตนิยโต ราสิ อนิยโต ราสีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ตโย ราสี วุตฺตา ภควตา มิจฺฉตฺตนิยโต ราสิ สมฺมตฺตนิยโต ราสิ อนิยโต ราสิ โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺเพ กมฺมา นิยตาติ ฯ

[๑๘๕๓] ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ กมฺมํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยฏฺเฐน นิยตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อุปปชฺชเวทนิยํ กมฺมํ ฯเปฯ อปราปริยเวทนิยํ กมฺมํ อปราปริยเวทนิยฏฺเฐน นิยตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ มิจฺฉตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ สมฺมตฺตนิยตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๕๔] น วตฺตพฺพํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ กมฺมํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยฏฺเฐน นิยตํ อุปปชฺชเวทนิยํ กมฺมํ ฯเปฯ อปราปริยเวทนิยํ กมฺมํ อปราปริยเวทนิยฏฺเฐน นิยตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ กมฺมํ อุปปชฺชเวทนิยํ โหติ อปราปริยเวทนิยํ โหติ ฯเปฯ อุปปชฺชเวทนิยํ กมฺมํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ โหติ อปราปริยเวทนิยํ โหติ ฯเปฯ อปราปริยเวทนิยํ กมฺมํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ โหติ อุปปชฺชเวทนิยํ โหตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยํ กมฺมํ ทิฏฺฐธมฺมเวทนิยฏฺเฐน นิยตํ อุปปชฺชเวทนิยํ กมฺมํ ฯเปฯ

อปราปริยเวทนียํ กมฺมํ อปราปริยเวทนียฏฺเฐน นิยตนฺติ ฯ

กมฺมกถา ฯ

เอกวีสติโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

สาสนํ นวํ กตํ อตฺถิ โกจิ ตถาคตสฺส สาสนํ นวํ
กโรติ ตพฺภา ตถาคตสฺส สาสนํ ปุน นวํ กาตุ
ปุถุชฺชโน เตธาตุเกหิ ธมฺเมหิ อวิวิตฺโต อตฺถิ
กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย อรหตฺตปฺปตฺติ อตฺถิ
อธิปฺปายอิทฺธิ พุทฺธานํ วา สาวกานํ วา อตฺถิ
พุทฺธานํ พุทฺเธหิ หีนาทิเรกตา สพฺพา ทิสา พุทฺธา
ติฏฺฐนฺติ สพฺเพ ธมฺมา นิยตา สพฺเพ กมฺมา นิยตาติ ฯ

ปรินิพฺพานกถา

[๑๘๕๕] อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย ปรินิพฺพายนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ กิญฺจิ สกฺกายทิฏฺฐึ อปฺปหาย ฯเปฯ อโนตฺตปฺปึ อปฺปหาย ปรินิพฺพายนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๕๖] อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย ปรินิพฺพายนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สราโค ฯเปฯ สกิเลโสติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา นิราโค ฯเปฯ นิกฺกิเลโสติ ฯ อามนฺตา ฯ

หุญฺจิ อรหา นิราโค ฯเปฯ นิกฺกิเลโส โน จ วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย ปรินิพฺพานนฺติ ฯ

[๑๘๕๗] น วตฺตพฺพํ อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย ปรินิพฺพานนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา สพฺพํ พุทฺธวิสยํ ชานาตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ เตนหิ อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย ปรินิพฺพานนฺติ ฯ

ปรินิพฺพานกถา ฯ

กุสลจิตฺตกถา

[๑๘๕๘] อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ปุญฺญาภิสงฺขารํ อภิสงฺขโรนฺโต อาเนญฺชาภิสงฺขารํ อภิสงฺขโรนฺโต ทิฏฺฐวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต ภวทิฏฺฐวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต อิสฺสริยวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต อธิปจฺจวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต มหาโภควตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต มหาปริวารวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต เทวโลกภวยวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต มนุสฺสโลกภวยวตฺถุนิยํ กมฺมํ กโรนฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๕๙] อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา ชาจินนฺโต อปจินนฺโต ปชหนฺโต อุปาทิยนฺโต วิสิเนนฺโต อุสฺสิเนนฺโต วิธูเปนฺโต ฯเปฯ สนฺธูเปนฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ

วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา เนวาจินาติ น อปจินาติ อปจินิตฺวา ชีวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนวาจินาติ น อปจินาติ อปจินิตฺวา ชีวติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ นนุ อรหา เนว ปชหติ น อุปาทิยติ ปชหิตฺวา ชีวติ เนว วิสิเนติ น อุสฺสิเนติ วิสิเนตฺวา ชีวติ นนุ อรหา เนว วิธูเปติ น สนฺธูเปติ วิธูเปตฺวา ชีวตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา เนว วิธูเปติ น สนฺธูเปติ วิธูเปตฺวา ชีวติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ

[๑๘๖๐] น วตฺตพฺพํ อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา อุปฏฺฐิตสฺสติ สโต สมฺปชาโน ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา อุปฏฺฐิตสฺสติ สโต สมฺปชาโน ปรินิพฺพายติ เตน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ

กุสลจิตฺตกถา ฯ

อาเนญชกถา

[๑๘๖๑] อรหา อาเนญฺเช ชีวโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อรหา ปกติจิตฺเต ชีวโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา ปกติจิตฺเต ชีวโต ปรินิพฺพายติ โน วต เร วตฺตพฺเพ อรหา อาเนญฺเช ชีวโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ

[๑๗๖๒] อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา กิริยมเย จิตฺเต ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา วิปากจิตฺเต ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วิปากจิตฺเต ฐิโต ปรินิพฺพายติ โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ

[๑๗๖๓] อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหา กิริยาพฺยากเต จิตฺเต ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อรหา วิปากาพฺยากเต จิตฺเต ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อรหา วิปากาพฺยากเต จิตฺเต ฐิโต ปรินิพฺพายติ โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ

[๑๗๖๔] อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ภควา จตุตฺถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา สมนนฺตรา ปรินิพฺพุโตติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ภควา จตุตฺถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา สมนนฺตรา ปรินิพฺพุโต โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายตีติ ฯ

อาเนญฺชกถา ฯ

ธมฺมาภิสมยกถา

[๑๗๖๕] อตฺถิ ภพฺภาเสยฺยาย ธมฺมาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ ภพฺภาเสยฺยาย ธมฺมเทสนา ธมฺมสฺสวนํ ธมฺมสากจฺฉา ปริปุจฺฉา

ติตฺถมาทานํ อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตา โภชเน มตฺตญฺญุตา ปุพฺพ-รตฺตาปรรตฺตํ ชาคริยานุโยโคติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นตฺถิ คพฺภเสยฺยายฯ ธมฺมเทสนา ฯเปฯ ปุพฺพรตฺตาปรรตฺตํ ชาคริยา-นุโยโคติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ นตฺถิ คพฺภเสยฺยาย ธมฺมเทสนา ธมฺมสฺสวนํ ฯเปฯ ปุพฺพรตฺตาปรรตฺตํ ชาคริยานุโยโค โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย ธมฺมาภิสมโยติ ฯ

[๑๘๖๖] อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย ธมฺมาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ เทฺว ปจฺจยา สมฺมาทิฏฺฐิยา อุปฺปาทาย ปรโต จ โฆโส โยนิโส จ มนสิกาโรติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ เทฺว ปจฺจยา สมฺมาทิฏฺฐิยา อุปฺปาทาย ปรโต จ โฆโส โยนิโส จ มนสิกาโร โน วต เร วตฺตพฺเพ อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย ธมฺมาภิสมโยติ ฯ

[๑๘๖๗] อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย ธมฺมาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ สุตฺตสฺส ปมตฺตสฺส มุฏฺฐสฺสติสฺส อสมฺปชานสฺส ธมฺมาภิสมโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ธมฺมาภิสมยกถา ฯ

ติสฺโสปีกถา

[๑๘๖๘] อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สุตฺตสฺส ปมตฺตสฺส มุฏฺฐสฺสติสฺส อสมฺปชานสฺส อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ

น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ สุปีนคตสฺส ธมฺมาภิสมโยติ ฯ อามนฺตา ฯ สุตฺตสฺส ปมตฺตสฺส มุฏฺฐสฺสติสฺส อสมฺปชานสฺส ธมฺมาภิสมโยติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ สุปีนคตสฺส อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ สุตฺตสฺส ปมตฺตสฺส มุฏฺฐสฺสติสฺส อสมฺปชานสฺส อรหตฺตปฺปตฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ติสฺโสปีกถา ฯ

อพฺยากตกถา

[๑๗๖๙] สพฺพํ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ สุปีนนฺเตน ปาณิ หเนยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สุปีนนฺเตน ปาณิ หเนยฺย โน จสฺส วตฺตพฺเพ สพฺพํ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

[๑๗๗๐] สุปีนนฺเตน อทินฺนํ อาทิเยยฺย ฯเปฯ มุสา ภเณยฺย ปิสุณํ ภเณยฺย ผรุสํ ภเณยฺย สมฺผํ ปลเปยฺย สนฺธิ ฉินฺเทยฺย นิลฺโลปํ หเรยฺย เอกาคาริกํ กเรยฺย ปริปนฺเถ ติฏฺเฐยฺย ปรทารํ คจฺเฉยฺย คามฆาตกํ กเรยฺย นิคมฆาตกํ กเรยฺย สุปีนนฺเตน เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย สุปีนคตสฺส อสุจิ มุจฺเจยฺย สุปีนนฺเตน ทานํ ทเทยฺย จีวรํ ทเทยฺย ปิณฺฑปาตํ ทเทยฺย เสนาสนํ ทเทยฺย คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ทเทยฺย ขาทนียํ ทเทยฺย โภชนียํ ทเทยฺย ปานียํ ทเทยฺย เจติยํ วนฺเทยฺย เจติเย มาลํ อาโรเปยฺย คนฺธ

อาโรเปยฺย วิเลปนํ อาโรเปยฺย ฯเปฯ เจติยํ อภิทกฺขิณํ กเรยฺยาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สุปีนนฺเตน เจติยํ อภิทกฺขิณํ กเรยฺย โน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพํ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

[๑๘๗๑] น วตฺตพฺพํ สพฺพํ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺโพหาริยํ วุตฺตํ ภควตาติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺโพหาริยํ วุตฺตํ ภควตา เตน วต เร วตฺตพฺเพ สพฺพํ สุปีนคตสฺส จิตฺตํ อพฺยากตนฺติ ฯ

อพฺยากตกถา ฯ

อาเสวนปจฺจยตากถา

[๑๘๗๒] นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา ปาณาติปาโต ภิกฺขเว อาเสวิโต ภาวิโต พหุลีกโต นิรยสංวตฺตนิโก ติรจฺฉานโยนิสංวตฺตนิโก ปิตฺติวิสยสංวตฺตนิโก โย สพฺพลหุโส ปาณาติปาตสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อปฺปายุกสංวตฺตนิโก โหตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ

[๑๘๗๓] นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา อทินฺนาทานํ ภิกฺขเว อาเสวิตं ภาวิตं พหุลีกตं นิรย-

---

๑ อ. อฏฺฐก. ๑๐๔ ฯ

สํวตฺตนิกํ ติรจฺฉานโยนิสํวตฺตนิกํ ปิตฺติวิสยสํวตฺตนิกํ โย สพฺพลหุโส อทินฺนาทานสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส โภคพฺยสนสํวตฺตนิโก โหติ ฯเปฯ โย สพฺพลหุโส กาเมสุมิจฺฉาจารสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส สปตฺตเวรสํวตฺตนิโก โหติ ฯเปฯ โย สพฺพลหุโส มุสาวาทสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อพฺภูตพฺภกฺขานสํวตฺตนิโก โหติ ฯเปฯ โย สพฺพลหุโส ปิสุณาย วาจาย วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส มิตฺเตหิ เภทนสํวตฺตนิโก โหติ ฯเปฯ โย สพฺพลหุโส ผรุสาย วาจาย วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อมนาปสทฺทสํวตฺตนิโก โหติ ฯเปฯ โย สพฺพลหุโส สมฺผปฺปลาปสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อนาเทยฺยวาจสํวตฺตนิโก โหติ ฯเปฯ สุรา-เมรยปานํ ภิกฺขเว อาเสวิตํ ฯเปฯ โย สพฺพลหุโส สุราเมรยปานสฺส วิปาโก มนุสฺสภูตสฺส อุมฺมตฺตกสํวตฺตนิโก โหตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ

[๑๘๗๔] นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา มิจฺฉาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว อาเสวิตา ภาวิตา พหุลีกตา นิรยสํ-วตฺตนิกา ติรจฺฉานโยนิสํวตฺตนิกา ปิตฺติวิสยสํวตฺตนิกาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ

[๑๘๗๕] นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา มิจฺฉาสงฺกปฺโป ฯเปฯ มิจฺฉาสมาธิ ภิกฺขเว อาเสวิโต ภาวิโต พหุลีกโต ฯเปฯ ปิตฺติวิสยสํวตฺตนิโกติ อตฺเถว สุตฺตนฺ-

๑ อํ. อฏฺฐก. ๑๐๔ ฯ

โตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ

[๑๘๗๖] นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สมฺมาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว อาเสวิตา ภาวิตา พหุลีกตา อมโตคธา โหติ อมตปรายนา อมตปริโยสานาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ

[๑๘๗๗] นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ วุตฺตํ ภควตา สมฺมาสงฺกปฺโป ภิกฺขเว อาเสวิโต ภาวิโต พหุลีกโต ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ ภิกฺขเว อาเสวิโต ภาวิโต พหุลีกโต อมโตคโธ โหติ อมตปรายโน อมตปริโยสาโนติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ อตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตาติ ฯ

อาเสวนปจฺจยตากถา ฯ

ขณิกกถา

[๑๘๗๘] เอกจิตฺตกฺขณิกา สพฺเพ ขมฺมาติ ฯ อามนฺตา ฯ จิตฺเต มหาปฐวี สณฺหาติ มหาสมุทฺโท สณฺหาติ สิเนรุปพฺพตราชา สณฺหาติ อาโป สณฺหาติ เตโช สณฺหาติ วาโย สณฺหาติ ติณกฏฺฐวนปฺปตโย สณฺหนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๗๙] เอกจิตฺตกฺขณิกา สพฺเพ ขมฺมาติ ฯ อามนฺตา ฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาเณน สหชาตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ

ฯเปฯ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาเณน สหชาตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา สารีปุตฺโต เอตทโวจ อชฺฌตฺติกญฺเจว อาวุโส จกฺขุ อปริภินฺนํ โหติ พาหิรา จ รูปา น อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ โน จ ตชฺโช สมนฺนาหาโร โหติ เนว ตาว ตชฺชสฺส วิญฺญาณภาวสฺส ปาตุภาโว โหติ อชฺฌตฺติกญฺเจว อาวุโส จกฺขุ อปริภินฺนํ โหติ พาหิรา จ รูปา อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ โน จ ตชฺโช สมนฺนาหาโร โหติ เนว ตาว ตชฺชสฺส วิญฺญาณภาวสฺส ปาตุภาโว โหติ ยโต จ โข อาวุโส อชฺฌตฺติกญฺเจว จกฺขุ อปริภินฺนํ โหติ พาหิรา จ รูปา อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ ตชฺโช จ สมนฺนาหาโร โหติ เอวํ ตชฺชสฺส วิญฺญาณภาวสฺส ปาตุภาโว โหตีติ[๑] อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตนหิ น วตฺตพฺพํ จกฺขายตนํ จกฺขุวิญฺญาเณน สหชาตนฺติ ฯ

[๑๘๘๐] โสตายตนํ ฯเปฯ ฆานายตนํ ฯเปฯ ชิวฺหายตนํ ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาเณน สหชาตนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ กายายตนํ กายวิญฺญาเณน สหชาตนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ อายสฺมา สารีปุตฺโต เอตทโวจ อชฺฌตฺติโก เจว อาวุโส กาโย อปริภินฺโน โหติ พาหิรา จ โผฏฺฐพฺพา น อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ โน จ ฯเปฯ อชฺฌตฺติโก เจว อาวุโส กาโย อปริภินฺโน โหติ พาหิรา จ โผฏฺฐพฺพา อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ โน จ ฯเปฯ ยโต จ โข อาวุโส

๑ ม. มู. ๑๔๒ ฯ

อชฺฌตฺติโก เจว กาโย อปริภินฺโน โหติ พาหิรา ฯ โผฏฺฐพฺพา อาปาถํ อาคจฺฉนฺติ คชฺโช ฯ สมนฺนาหาโร โหติ เอวํ คชฺชสฺส วิญฺญาณภาวสฺส ปาตุภาโว โหตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ อามนฺตา ฯ เตน หิ น วตฺตพฺพํ กายายตนํ กายวิญฺญาเณน สหชาตนฺติ ฯ

[๑๘๘๑] น วตฺตพฺพํ เอกจิตฺตกฺขณิกา สพฺเพ ธมฺมาติ ฯ อามนฺตา ฯ สพฺเพ ธมฺมา นิจฺจา ธุวา สสฺสตา อวิปริณามธมฺมาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ เตน หิ เอกจิตฺตกฺขณิกา สพฺเพ ธมฺมาติ ฯ

ขณิกกถา ฯ

พาวีสติโม วคฺโค ฯ

คสฺส อุทฺทานํ

อตฺถิ กิญฺจิ สญฺโญชนํ อปฺปหาย ปรินิพฺพานํ อรหา กุสลจิตฺโต ปรินิพฺพายติ อรหา อาเนญฺเช ฐิโต ปรินิพฺพายติ อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย ธมฺมาภิสมโย อตฺถิ คพฺภเสยฺยาย อรหตฺตปฺปตฺติ อตฺถิ สุปีนคสฺส ธมฺมาภิสมโย อตฺถิ สุปีนคสฺส อรหตฺตปฺปตฺติ สพฺพํ สุปีนคสฺส จิตฺตํ อพฺยากตํ นตฺถิ กาจิ อาเสวนปจฺจยตา เอกจิตฺตกฺขณิกา สพฺเพ ธมฺมาติ ฯ

เอกาธิปฺปายกถา

[๑๘๘๒] เอกาธิปฺปาเยน เมถุโน ธมฺโม ปฏิเสวิตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกาธิปฺปาเยน อสฺสมเณน โหตพฺพํ อภิกฺขุนา โหตพฺพํ ฉินฺนมูเลน โหตพฺพํ ปาราชิเกน โหตพฺพนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๘๓] เอกาธิปฺปาเยน เมถุโน ธมฺโม ปฏิเสวิตพฺโพติ ฯ อามนฺตา ฯ เอกาธิปฺปาเยน ปาโณ หนฺตพฺโพ อทินฺนํ อาทิยิตพฺพํ มุสา ภณิตพฺพํ ปิสุณา ภณิตพฺพา ผรุสา ภณิตพฺพา สมฺผ ปลปิตพฺพา สนฺธิ เฉทิตพฺโพ นิลฺโลปี หาตพฺพา เอกาคาริยา กาตพฺพา ปริปนฺเถ ฐาตพฺพา ปรทาโร คนฺตพฺโพ คามฆาตโก กาตพฺโพ นิคมฆาตโก กาตพฺโพติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

เอกาธิปฺปายกถา ฯ

อรหนฺตวณฺณกถา

[๑๘๘๔] อรหนฺตานํ วณฺเณน อมนุสฺสา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตีติ ฯ อามนฺตา ฯ อรหนฺตานํ วณฺเณน อมนุสฺสา ปาณา หนนฺติ ฯเปฯ อทินฺนา อาทิยนฺติ มุสา ภณนฺติ ปิสุณา ภณนฺติ ผรุสา ภณนฺติ สมฺผ ปลปนฺติ สนฺธิ ฉินฺทนฺติ นิลฺโลปี หรนฺติ เอกา-

การิยํ กโรนฺติ ปริปนฺเถ ติฏฺฐนฺติ ปรทารํ คจฺฉนฺติ ตามฆาตกมฺมํ กโรนฺติ ฯเปฯ นิคมฆาตกมฺมํ กโรนฺตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

อรหนฺตวณฺณกถา ฯ

อิสฺสริยกามการิกากถา

[๑๘๘๕] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ วินิปาตํ คจฺฉตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ นิรยํ คจฺฉติ ติรจฺฉานโยนึ คจฺฉติ กาลกญฺชกาสุรกายํ คจฺฉติ ตาปนํ คจฺฉติ ปตาปนํ คจฺฉติ สงฺฆาฏกํ คจฺฉติ โรรุวํ คจฺฉติ ฯเปฯ อวีจึ คจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๘๖] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ วินิปาตํ คจฺฉตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ วินิปาตํ คจฺฉตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ วินิปาตํ คจฺฉตีติ นตฺเถว สุตฺตนฺโต โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ วินิปาตํ คจฺฉตีติ ฯ

[๑๘๘๗] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย ติรจฺฉานโยนึ อุปปชฺเชยฺยาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๘๘] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกม-

ติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิทฺธิมาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โพธิสตฺโต อิทฺธิมาติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺเตน ฉนฺทิทฺธิปาโท ภาวิโต ฯเปฯ วิริยิทฺธิปาโท ฯเปฯ จิตฺตทฺธิปาโท ฯเปฯ วิมํสิทฺธิปาโท ภาวิโตติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกมตีติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกมตีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกมตีติ นตฺเถว สุตฺตนฺโต โน จสฺส เร วตฺตพฺเพ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกมตีติ ฯ

[๑๘๘๙] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ ทุกฺกรการิกํ อกาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ สสฺสโต โลโกติ ปจฺจาคจฺฉิ อสสฺสโต โลโกติ ปจฺจาคจฺฉิ อนฺตวา โลโกติ ฯเปฯ อนนฺตวา โลโกติ ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ ฯเปฯ เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ ปจฺจาคจฺฉีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

[๑๘๙๐] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ ทุกฺกรการิกํ อกาสีติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ ทุกฺกรการิกํ อกาสีติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ โพธิสตฺโต อิสฺสริย-

กามการิกาเหตุ ทุกฺกรการิกํ อกาสีติ นตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ ทุกฺกรการิกํ อกาสีติ ฯ

[๑๘๙๑] โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ อปรนฺตปิ อกาสิ อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ สสฺสโต โลโกติ ปจฺจาคจฺฉติ ฯเป ฯ เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณาติ ปจฺจาคจฺฉตีติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเป ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิสฺสาติ ฯ อามนฺตา ฯ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิสฺสาติ อตฺเถว สุตฺตนฺโตติ ฯ นตฺถิ ฯ หญฺจิ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิสฺสาติ นตฺเถว สุตฺตนฺโต โน วต เร วตฺตพฺเพ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ อญฺญํ สตฺถารํ อุทฺทิสฺสาติ ฯ

อิสฺสริยกามการิกากถา ฯ

ราคปฏิรูปกาทิกถา

[๑๘๙๒] อตฺถิ นราโค ราคปฏิรูปโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ นผสฺโส ผสฺสปฏิรูปโก อตฺถิ นเวทนา เวทนาปฏิรูปิกา อตฺถิ นสญฺญา สญฺญาปฏิรูปิกา อตฺถิ นเจตนา เจตนาปฏิรูปิกา อตฺถิ นจิตฺตํ จิตฺตปฏิรูปกํ อตฺถิ นฉนฺทา ฉนฺทาปฏิรูปิกา อตฺถิ นวิริยํ วิริยปฏิรูปกํ อตฺถิ นสติ สติปฏิรูปิกา อตฺถิ นสมาธิ สมาธิ-

ปฏิรูปโก อตฺถิ น ปญฺญา ปญฺญาปฏิรูปีกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ อตฺถิ น โทโส โทสปฏิรูปโก อตฺถิ น โมโห โมหปฏิรูปโก อตฺถิ น กิเลโส กิเลสปฏิรูปโกติ ฯ อามนฺตา ฯ อตฺถิ น ผสฺโส ผสฺสปฏิรูปโก ฯเปฯ อตฺถิ น ปญฺญา ปญฺญาปฏิรูปีกาติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ

ราคปฏิรูปกาทิกถา ฯ

อปรินิปฺผนฺนกถา

[๑๘๘๓] รูปี อปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ รูปี นานิจฺจํ น สงฺขตํ น ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ น ขยธมฺมํ น วยธมฺมํ น วิราคธมฺมํ น นิโรธธมฺมํ น วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ รูปี อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ขยธมฺมํ วยธมฺมํ วิราคธมฺมํ นิโรธธมฺมํ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ รูปี อนิจฺจํ สงฺขตํ ฯเปฯ วิปริณามธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ รูปี อปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ

[๑๘๘๔] ทุกฺขญฺเญว ปรินิปฺผนฺนนฺต ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา รูปี อนิจฺจนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา รูปี อนิจฺจํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ทุกฺขญฺเญว ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ

[๑๘๙๕] เวทนา ฯเปฯ สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณํ ฯเปฯ จกฺขายตนํ ฯเปฯ ธมฺมายตนํ ฯเปฯ จกฺขุธาตุ ฯเปฯ ธมฺมธาตุ ฯเปฯ จกฺขุนฺทฺริยํ ฯเปฯ

[๑๘๙๖] อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ นานิจฺจํ ฯเปฯ น วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ น เหวํ วตฺตพฺเพ ฯเปฯ นนุ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ฯเปฯ วิปริณามธมฺมนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อนิจฺจํ สงฺขตํ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนํ ขยธมฺมํ วยธมฺมํ วิราคธมฺมํ นิโรธธมฺมํ วิปริณาม-ธมฺมํ โน วต เร วตฺตพฺเพ อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ

[๑๘๙๗] ทุกฺขญฺเญว ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ นนุ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อนิจฺจนฺติ ฯ อามนฺตา ฯ หญฺจิ ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ วุตฺตํ ภควตา อญฺญาตาวินฺทฺริยํ อนิจฺจํ โน วต เร วตฺตพฺเพ ทุกฺขญฺเญว ปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ

อปรินิปฺผนฺนกถา ฯ

เตวีสติโม วคฺโค ฯ

ตสฺส อุทฺทานํ

เอกาธิปฺปาเยน เมถุโน ธมฺโม ปฏิเสวิตพฺโพ
อรหนฺตานํ วณฺเณน อมนุสฺสา เมถุนํ ธมฺมํ
ปฏิเสวนฺติ โพธิสตฺโต อิสฺสริยกามการิกาเหตุ
วินิปาตํ คจฺฉติ คพฺภเสยฺยํ โอกฺกมติ ทุกฺกรการิกํ

อกาสิ อปรนฺตปิ์ อกาสิ อญฺญ์ สตฺถารำ อุทฺทิสิ์
อตฺถิ นราโค ราคปฏิรูปโก อตฺถิ นโทโส
โทสปฏิรูปโก อตฺถิ นโมโห โมหปฏิรูปโก
อตฺถิ นกิเลโส กิเลสปฏิรูปโก รูปิ์ อปริ-
นิปฺผนฺนำ อญฺญาตาวินฺทฺริยำ อปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ
นวำกำ นิพฺพุติ เอกาธิปฺปาโย รูปิ์ อปริ-
นิปฺผนฺนำ อญฺญาตาวินฺทฺริยำ อปรินิปฺผนฺนนฺติ ฯ
มหา นิยาโม อนุสยา นิคฺคโห ฉุฑฺฑกปญฺจมา
ปรปฺปวาท มทฺทนา สุตฺตมูล สมาหิตา
อุชุโชตนา สตฺถุสมเย กถาวตฺถุปฺปกรเณ ฯ

ปญฺจตฺติ์สภาณวารำ กถาวตฺถุปฺปกรณำ
นิฏฺฐิตำ

ปทภาชนีย์ยานุกรม

อกต ๗๖๒, ๑๖๔๔

อกนิฏฐ ๖๓๔

อกนิฏฐกามี ๒๘๑, ๖๕๔
๗๕๗, ๘๐๖, ๘๘๐

อกนุต ๑๕๘๓

อกนุตผล ๘๕, ๘๗, ๖๔๖, ๑๓๔๐

อกมฺมนียตา ๑๗๓๙

อการุณิก ๑๗๔๒

อกาลมจฺจุ ๑๖๘๕, ๑๖๘๖
๑๖๘๘, ๑๗๓๒

อกิริยวาท ๓๘๔

อกุปฺป ๒๘๖, ๒๘๗, ๒๙๐

อกุปฺปปฏิเวธ ๒๗๑, ๒๗๗, ๒๗๘

อกุสล ๘๕, ๓๘๖, ๑๐๓๖ นเกวลํ

อกุสลจิตฺตสนฺตติ ๑๔๖๘

อกุสลจิตฺตสมงฺคี ๑๔๖๗

อกุสลมูล ๑๕๕๐–๑๕๕๖

อกุหนตา ๗๐๑, ๑๐๗๕

อกุหาสี ๘๐๘

อเขเปตฺวา ๑๑๖๖

อคนฺถนิย ๒๘๒, ๔๒๖
๑๓๐๘, ๑๓๑๖, ๑๕๖๘

อคาร ๘๙๘

อคารว ๑๕๐๓, ๑๕๐๕

อคาริยภูต ๘๗๑

อคุค ๙๑๔, ๑๗๒๖

อคุคญฺญ ๑๑๔๒

อคุคตา ๑๗๒๘

อคุคิ ๓๗๑, ๘๙๕, ๑๐๗๒
๑๑๒๐, ๑๑๕๒, ๑๖๒๗, ๑๖๙๖

อฆ ๑๓๐๖

องฺคสมฺภาร ๑๗๕

องฺการปพฺพต ๑๗๒๒

องฺคุลคุค ๑๐๗๓

องฺคุลิจฺฉินฺน ๙๓, ๙๗

อจกฺขุกรณ ๖๗๒, ๑๗๓, ๑๓๑๑

อจริ ๙๘๒
อจริมํ ๒๗๔, ๒๙๖
๑๓๗๘, ๑๓๙๒, ๑๕๕๗
อจิรปกฺก ๑๓๕๘, ๑๖๒๖
อเจตนก ๑๓๕๘
อเจตยนฺต ๑๑๔๗
อเจตสิก ๑๔๐๗, ๑๔๑๑
อาโจราหรณ ๑๑๖๔
อจฺจนฺต ๒๙๖, ๖๔๗
อจฺจนฺตนิยต ๑๗๙๒
อจฺจนฺตนิยามตา ๑๗๙๒, ๑๗๙๔
อจฺจนฺตภิกฺขุ ๖๙๓
อจฺจุต ๖๙๑, ๑๐๗๗, ๑๗๗๙
อจฺฉนฺทิก ๒๕๕
อชเนติ ๑๗๗๒
อชปาลนิโครช ๑๗๑๕
อชพ ๒๕๕
อชาต ๓๐๓, ๓๗๔, ๔๒๐
๑๓๖๙, ๑๔๖๖, ๑๗๗๒
อชานนฺต ๕๑๖, ๕๔๐, ๕๖๗
อเชฬก ๙๗๑, ๑๕๐๙, ๑๕๑๐
อชฺฌคฺคหิ ๓๙๓, ๑๒๙๒
อชฺฌคฺคิก ๑๙๗๙, ๑๙๙๐
อชฺฌคฺคิกวตฺถุก ๑๓๙๘
๑๓๙๒, ๑๓๙๖
อชฺฌาวสติ ๙๖๘
อชฺฌาวเสยฺย ๔๖๘, ๔๗๐
อชฺโฌสาย ๑๕๓๑, ๑๕๔๓
อญฺชลิกมฺม ๑๔๒๘, ๑๔๓๐
อญฺชลิกมฺมารห ๑๔๓๐
อญฺชลิกรณีย ๑๗๐๘, ๑๗๑๓
๑๗๒๒, ๑๗๒๖
อญฺญตฺถ ๑๗๕
อญฺญมญฺญ ๑๓๙๘, ๑๓๙๒, ๑๓๙๖
อญฺญมญฺญปจฺจย ๑๑๙๒
อญฺญาณ ๔๙๐, ๕๐๐, ๖๙๕, ๑๔๔๙
อญฺญาณกรณ ๖๗๒, ๑๑๑๕, ๑๑๑๙
อญฺญาณปกต ๔๙๔, ๔๙๕, ๔๙๖
อญฺญาณี ๑๐๗๖
อญฺญาตา ๑๗๑๘

อญฺญาตาวินฺทฺริย ๒๑. ๓๖. ๔๘
๑๐๙. ๑๘๙๖
อญฺญาปฏิเวธ ๖๖๖
อญฺญารมฺมณ ๑๐๖๒
๑๕๖๓. ๑๕๖๖
อญฺญินฺทฺริย ๓๗๔๙
อฏฺฐมก ๗๖๓–๗๙๔
อฏฺฐวิโมกฺขฌายี ๑๓๗๔
อฏฺฐาน ๔๘๗
อฏฺฐิ ๑๕๕๙. ๑๕๖๐
อฏฺฐิปฏิลาภ ๑๕๕๙
อณุสหคต ๒๒๖.๒๘๑.๓๖๐.๖๕๔
๙๒๐. ๑๐๐๕. ๑๐๒๒. ๑๗๔๗
อตปฺป เทว ๖๓๔
อตาณ ๑๓๐๖
อติกฺกนฺตมานุสก ๑๒๑
อติริตฺตโภชน ๑๗๑๙
อตีตภาว ๓๒๕–๓๔๓
อตีต ๓๐๒.๑๓๔๔.๑๖๑๘ นเกวลํ
อตีตํส ๒๙๙
อตีตานาคต ๔๐๖. ๑๓๕๑
๑๒๗๑. ๑๓๙๐
อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺน ๓๘๓
๔๐๗. ๗๐๔
อตีตารมฺมณ ๑๓๔๓. ๑๓๕๑
อเตกิจฺฉ ๑๘๑๒
อตฺต ๑๘๖. ๒๘๖. ๔๕๓. ๖๖๗
๑๐๓๕. ๑๑๕๕. ๑๖๔๔. ๑๗๗๘
อตฺตนิย ๑๘๖. ๑๘๗. ๑๗๗๘
อตฺตมน ๒๕๕. ๙๖๒
อตฺตมนตา ๑๗๓๙
อตฺตภาว ๑๒๒๑. ๑๒๓๔
อตฺตภาวปฏิลาภ ๘๔๐. ๘๕๔
๑๐๙๖. ๑๒๐๑. ๑๔๖๐ นเกวลํ
อตฺตหิต ๒๒. ๑๘๒
อตฺตานุทิฏฺฐิ ๑๘๐
อตฺถ ๑๘๒. ๑๑๔๘
๑๑๕๕. ๑๖๔๐. ๑๖๔๙
อตฺถงฺคต ๓๐๒.๔๐๘.๑๓๗๘.๑๗๗๑
อตฺถงฺคม ๔๓๕. ๕๑๖. ๕๔๐. ๕๖๗

อตฺถงฺคเมติ ๑๗๗๑
อตฺถญฺญา ๑๗๔
อตฺถฏฺฐ ๔๓๗–๔๔๒. ๔๔๔
อตฺถตฺถ ๑๗๖
อตฺถมญฺญาตุํ ๒๕๕
อตฺถิภาว ๔๓๗. ๔๓๘. ๔๔๐. ๔๔๔
อทณฺฑ ๙๖๘
อทิฏฺฐ ๑๗๔๙
อทิฏฺฐิ ๑๐๓๐. ๑๐๓๒
อทินฺน ๔๙๔. ๑๖๙๙. ๑๘๐๙
๑๘๗๐. ๑๘๘๓
อทินฺนาทาน ๑๑๔๒.๑๔๒๘.๑๔๓๐
อทินฺนาทานกมฺม ๑๓๐๕
อทินฺนาทายี ๒๕๕. ๘๓๗
อทิพฺพจกฺขุก ๘๒๔
อทุกฺขมสุข ๑๗๘.๑๑๓๐.๑๖๓๕
อทุกฺขมสุขเวทนิย ๑๑๕๘. ๑๒๘๔
๑๔๘๕. ๑๖๗๕
อทุฏฺฐ ๗๖๒
อโทส ๑๖๓๐.๑๖๔๗.๑๖๗๐.๑๗๙๐
อโทสเหตุ ๑๖๖๓
อทฺทสํ ๑๘๐๘
อทฺทุพนฺธน ๓๗๑. ๘๙๕
อทฺธา ๑๖๑๕. ๑๖๑๖. ๑๖๑๘
อธมฺมฏฺฐ ๑๕๑๓. ๑๘๑๓
อธิคจฺฉนฺติ ๑๗๔๙
อธิคต ๒๗๙.๖๕๒.๗๕๕.๑๐๒๗
อธิคม ๔๓๕
อธิคฺคณฺหาติ ๒๗๑. ๑๗๔๕
อธิคฺเคยฺห ๑๖๕๗. ๑๖๕๘
อธิปจฺจสํวตฺตนิย ๑๑๖๘
๑๖๙๐. ๑๘๕๘
อธิปติ ๑๕๙๖–๑๖๐๕
อธิปติปจฺจย ๑๕๙๖–๑๖๐๖
อธิปติปจฺจยตา ๑๐๗๐
อธิปฺปายอิทฺธิ ๑๘๔๑–๑๘๔๕
อธิมตฺต ๒๐๖–๒๑๒
อธิมุจฺจมาน ๑๓๐๗
อธิมุจฺจิ ๑๘๔๔
อธิวจนปถ ๓๘๔. ๔๐๖

อชฺุ ๓๒๔, ๓๒๘, ๓๔๑, ๑๓๐๖
อโชติร ๑๘๒๒
อนกฺขาต ๗๐๑, ๑๐๗๕
อนงฺคณ ๗๖๑, ๑๕๒๔
อนคาริย ๙๖๘
อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริย ๒๑
อนญฺญถตา ๑๐๘๖
อนญฺญถาวาที ๑๘๒–๑๙๐
อนญฺญถา ๑๐๙๕
อนติริตฺตโภชน ๑๗๑๙
อนตฺต ๑๘๓, ๑๕๓๕
๑๓๓๗, ๑๓๐๖, ๑๔๕๗
อนธิคต ๘๒๔, ๑๗๔๙
อนนุโพธ ๓๐๐
อนนุสฺสุต ๙๘๔, ๑๘๓๒
อนนฺตชิน ๙๘๓
อนนฺตรปจฺจย ๑๖๕๗–๑๖๑๐
อนนฺตรปจฺจยตา ๑๐๗๐
อนนฺตรา ๑๕๕๒
อนนฺตราปยุตฺต ๑๕๓๙–๑๕๒๐
อนนฺตริกา ๑๐๙๖, ๑๑๐๐, ๑๑๐๕
อนนฺตรา ๑๕๙๒, ๑๓๘๙
อนภาวกต ๔๓๖, ๔๗๑, ๕๐๑
๕๓๐, ๕๕๕, ๙๖๘
อนภิชฺฌา ๕๑๘, ๕๔๒, ๕๖๙
อนภิญฺญา ๑๗๓๙
อนภินิพฺพตฺต ๓๐๓, ๓๑๕, ๑๓๖๙
อนมตคฺค ๙๒
อนวกาส ๔๘๗
อนวชฺช ๑๗๙๐
อนวเสส ๒๙๑, ๒๙๓, ๑๓๐๑
อนวเสสปฺปหาน ๑๐๒๓, ๑๗๔๗
อนาการ ๑๑๐๖, ๑๑๑๐
อนาคต ๓๐๓, ๙๔๑, ๑๐๖๙
๑๔๖๐, ๑๗๗๒
อนาคตภาว ๓๒๕, ๓๓๑, ๓๓๙
อนาคตารมฺมณ ๑๓๔๕, ๑๓๔๙
อนาคามิผล ๑๔๙๗
อนาคามิยาม ๑๐๙๐

อนาคามิผล ๑๔๓, ๒๔๘, ๔๔๖
๑๐๐๔, ๑๗๔๓
อนาคามิผลสจฺฉิกิริยา ๒๔๘
๒๔๓, ๖๕๔, ๗๔๑ นเกวลี
อนาคามิผลสมงฺคี ๑๐๒๔, ๑๐๒๔
อนาคามิมคฺค ๒๔๓, ๔๓๐
๑๐๐๕, ๑๒๒๐
อนาคามี ๒๐๔, ๒๖๐, ๖๕๔, ๗๕๗
๔๗๕, ๔๐๔, ๑๐๒๗, ๑๓๐๓, ๑๗๓๑
อนาทาน ๒๔๘
อนาเทยฺยวาจสมฺปตฺตนิก ๑๔๗๓
อนาโภค ๑๑๔๗, ๑๓๕๔
๑๓๔๗, ๑๔๔๒
อนารมฺมณ ๑๑๕๔, ๑๒๖๘
๑๓๒๘, ๑๓๓๗, ๑๔๔๕, ๑๖๑
อนาวชฺชนฺต ๑๑๔๗, ๑๓๕๔๖
๑๕๕๐, ๑๗๕๑
อนาสว ๒๔๒, ๔๔๐, ๑๐๒๕, ๑๗๔๓
อนิจฺจ ๔๒, ๓๒๔, ๖๖๑ นเกวลี
อนิจฺจญฺญา ๑๗๐๖
อนิจฺจตา ๑๔๗๒, ๑๔๗๕
อนิญฺชมาน ๑๔๖๔
อนิฏฺฐ ๒๔๔, ๑๕๔๓
อนิฏฺฐผล ๔๕, ๔๗, ๖๔๖
๑๑๔๐, ๑๔๐๔
อนิทสฺสน ๔๓
อนิทาน ๑๗๙๔
อนินฺทิต ๑๗๒๕
อนินฺทฺริยพทฺธ ๑๗๐๑–๑๗๐๔
อนิพฺพตฺต ๓๐๓, ๔๒๐
๑๓๖๔, ๑๗๗๒
อนิพฺพตฺเตติ ๑๗๗๒
อนิพฺพาน ๖๔๐
อนิพฺพานสมฺปตฺตนิก ๖๔๒
อนิพฺพานสมฺปตฺตนิย ๑๑๑๓, ๑๑๑๕
อนิมิตฺต ๖๐, ๖๓, ๑๑๐๓, ๑๗๗๕
อนิมิตฺตารมฺมณ ๗๒๑–๗๒๔
๗๒๖–๗๒๙, ๗๓๔–๗๔๗
อนิยต ๑๐๔๖, ๑๐๔๓, ๑๔๔๗
อนิยามคมน ๑๐๔๖, ๒๐๕๐

อนิยฺยานิก ๒๙๖. ๓๗๙๓
อนิรุทฺธ ๓๐๔. ๓๓๐. ๓๓๗๕
อนิวรณิย ๔๒๖. ๓๓๓๖. ๓๕๖๗
อนุคต ๓๓๙.๕
อนุฏฺฐิต ๓๔๖๔
อนุตฺตร ๓๐๐. ๗๐๗. ๙๗๓
๓๐๖๕. ๓๗๐๗
อนุธาริยมาน ๙๖๔
อนุปถพฺภิยมาน ๓๗๗
อนุปฏิปาฏิ ๙๗๓. ๓๗๓๖
อนุปวาทก ๗๒๒
อนุปวิฏฺฐ ๓๓๐.๕
อนุปาทานิย ๒๙๒. ๔๒๖
๓๓๓๖. ๓๕๖๗
อนุปาทาปรินิพฺพาน ๓๒๓. ๓๖๔
๓๓๗๗. ๓๔๗๐
อนุปายาส ๓๗๗
อนุปุพฺพ ๒๗๓. ๖๔๗. ๖๖๗
อนุปุพฺพกิริยา ๖๖๖
อนุปุพฺพนิโรธ ๖๖๖
อนุปุพฺพปฏิปทา ๖๖๖
อนุปุพฺพปพฺภาร ๖๖๖
อนุปุพฺพโปณ ๖๖๖
อนุปุพฺพวิหารสมาปตฺติ ๓๓๗๔
อนุปุพฺพสิกฺขา ๖๖๖
อนุปุพฺพาภิสมย ๖๔๗. ๖๖๖
อนุปุปตฺต ๖๔๗
อนุปุปตฺตสุขตฺต ๒๔๓. ๒๗๒
๔๗๖. ๖๕๕
อนุปุปทสุตฺต ๓๓๕๗
อนุปุเทติ ๓๖๕๔–๓๖๕๖
อนุปุปนฺน ๗๐๓. ๓๐๗๕. ๓๗๖๓
อนุปุปาท ๔๒๓. ๗๔๙. ๗๓๓
อนุพุทฺธ ๓๐๐
อนุโมทนฺติ ๓๓๕๕
อนุโรธวิโรธ ๓๕๓๓
อนุสย ๒๕๒. ๓๓๒๗. ๓๓๓๖
๓๔๔๐. ๓๔๗๕. ๓๕๗๗
อนุสาสนี ๓๗๓๙
อนุเสติ ๓๕๓๒. ๓๕๗๙

อนุสฺสรติ ๑๖๕–๒๔๘
อนุสฺสวิย ๙๗๑. ๙๗๒
อเนกธาตุ ๗๐๖
อเนช ๑๐๙๙
อเนฬมูค ๒๕๕
อโนมนิย ๒๙๒. ๔๒๖. ๑๓๑๖. ๑๕๖๗
อโนตฺตปฺป ๒๓๒. ๔๒๗. ๗๗๖
๑๒๕๙ นเกวลํ
อโนตฺตปฺปปริยาย ๑๐๖๗
อโนตฺตปฺปปฺปหาน ๒๔๕. ๔๗๕
๔๘๑. ๕๐๓. ๕๑๔. ๕๓๑. ๕๕๖. ๕๖๒
อโนตฺตปฺปสหคต ๖๓๐. ๑๔๖๗
อโนตฺตปฺปสหคตจิตฺต-
สมงฺคี ๑๔๖๗
อโนตฺตปฺปานุปคต ๑๓๕๒
อโนตฺตปฺปารมฺมณ ๑๐๙๖. ๑๐๖๗
อโนตฺตปฺปูปจย ๑๖๓๔
อโนธิกตฺวา ๖๓๙
อโนหฏภาร ๒๗๖
อนุตฺตริยา ๑๓๖. ๑๔๒
๑๓๙๗. ๑๔๗๔
อนุตฺตร ๒๐๐. ๑๓๙๙. ๑๗๕๕
อนุตฺตรฐาน ๑๔๗๕
อนุตฺตรชายติ ๑๓๓๑
อนุตฺตรา ๑๔๙๓
อนุตฺตราปรินิพฺพายี ๒๙๓. ๖๕๔
๗๕๗. ๙๐๖. ๙๙๐. ๑๒๐๙
อนุตฺตราภว ๑๓๙๘–๑๒๐๙
อนุตฺตราภวูปค ๑๒๐๓–๑๒๐๔
อนุตฺตราย ๑๐๗๒
อนุตฺตริก ๖๙๑. ๑๐๗๙; ๑๗๙๐
อนุตฺติกฺข ๙๖๓
อนุธมฺมต ๙๙๓
อนุน ๑๓๔๓. ๑๕๖๐
อปจยคามี ๒๙๒. ๔๒๖. ๔๙๔
๑๓๙๖. ๑๗๙๓
อปจินนฺต ๑๙๕๙
อปจินาติ ๒๕๔. ๑๖๙๓. ๑๙๕๙

อปณิหนฺต ๑๑๔๗. ๑๓๕๙
๑๕๕๐. ๑๕๖๑. ๑๗๕๑
อปตฺถยนฺต ๑๑๔๗
อปพฺยาม ๑๕๐๕
อปมาริย ๙๓. ๙๗
อปร ๑๖๙๘
อปรการ ๑๖๒. ๑๖๓
อปรนฺต ๔๕๗.๔๙๗.๕๒๖.๕๕๑
อปรนฺตป ๙๗๖. ๑๘๙๑
อปรปจฺจยญาณ ๑๘๔
อปราปริยเวทนิย ๑๘๕๓
อปราปริยเวทนิยฏฺฐ ๑๘๕๔
อปราปริยเวปกฺก ๑๕๑๓
อปรามฏฺฐ ๒๙๒. ๔๒๖
๑๓๑๖. ๑๕๖๘
อปริชาน ๕๑๘. ๕๖๙
อปริญฺญาตทุกฺข ๒๗๗. ๒๗๘
อปรินิปฺผนฺน ๑๘๙๓. ๑๘๙๖
อปริภินฺน ๑๘๗๙. ๑๘๘๐
อปริมาณ ๑๑๔๒
อปริมุตฺต ๓๐๐
อปริยาปนฺน ๘๐๒. ๘๑๖
๑๒๕๑. ๑๔๗๙. ๑๕๙๔
อปริหีน ๙๒๗–๙๓๒. ๑๐๑๒
อปสฺสนฺต ๕๑๙. ๕๔๐. ๕๖๗
อปหตฺถ ๑๖๕๖
อปาตุภาเวติ ๑๗๗๒
อปาตุภูต ๓๐๓. ๓๘๔. ๔๒๐
๑๓๖๙. ๑๗๗๒
อปาย ๒๘๔. ๕๑๙. ๘๒๒
อปายคมนิย ๒๒๔. ๓๖๒
๙๑๖. ๑๐๐๑
อปุญฺญ ๑๔๓๐
อปุญฺญูปจย ๑๖๘๙
อปุพฺพ ๒๗๔. ๑๓๘๘. ๑๕๕๗
อปุปจฺจย ๖๐. ๖๑
อปุปชห ๕๑๘. ๕๔๒. ๕๖๙
อปุปณิหิต ๑๑๐๑. ๑๗๗๕
อปุปณิหิตารมฺมณ ๗๒๑–๗๓๗
อปุปฏิกุฏฺฐ ๓๘๔. ๑๑๔๒

อปฺปฏิฆ ๙๓
อปฺปฏิปุคฺคล ๑๗๒๖
อปฺปฏิภาค ๑๗๒๖
อปฺปฏิลทฺธ ๘๒๔
อปฺปฏิวิทฺธากุปฺป ๒๗๗. ๒๗๘
อปฺปฏิเวธ ๓๐๐
อปฺปฏิสงฺขารนิรุทฺธ ๖๙๑–๖๙๕
อปฺปฏิสนฺธิย ๒๘๖. ๒๘๗. ๒๙๐
อปฺปฏิสม ๑๗๒๖
อปฺปฏิสํวิทิตฺวา ๑๔๘๔. ๑๖๙๘
อปฺปติฏฺฐิต ๓๘๘
อปฺปมตฺต ๖๒๑
อปฺปมาณ ๑๑๕๐
อปฺปมาณสุภ เทว ๖๓๔
อปฺปมาณาภ เทว ๖๓๔
อปฺปรชกฺข ๑๘๐๘
อปฺปหาย ๘๖๙. ๑๘๑๘
๑๘๕๕. ๑๘๘๑
อปฺปหีน ๒๗๑. ๗๖๗
อปฺปหีนกิเลส ๒๗๗. ๒๗๘
อปฺปาฏิหาริย ๑๗๓๙
อปฺปายุกสํวตฺตนิก ๑๑๗๘.๑๘๗๒
อปฺปีย ๗๔. ๓๒๑. ๑๑๕๒
อผล ๖๙๐.๑๔๑๒.๑๕๘๘.๑๖๙๙
อผสฺสก ๑๓๕๘. ๑๓๖๓
๑๖๒๖. ๑๖๓๑
อพุทฺธ ๙๓๗
อพฺพุฬฺเหสิก ๒๔๑.๒๔๔.๔๗๖.๖๕๕
อพฺโพกิณฺณ ๙๓๕. ๙๕๓
๑๓๐๗. ๑๓๘๘. ๑๘๗๑
อพฺภตฺถงฺคต ๓๐๒–๓๑๘. ๔๐๘
๑๓๖๘. ๑๗๗๑
อพฺภตฺถงฺคเมติ ๑๗๗๑
อพฺภนฺตรมคฺค ๑๘๑
อพฺภาจิกฺขติ ๑๓๐๕
อพฺภาจิกฺขนกมฺม ๑๓๐๕
อพฺภุเทติ ๑๑๔๘
อพฺภูตพฺภกฺขานสํวตฺตนิก ๑๘๗๓
อพฺยากต ๙๖ นเกวลํ
อพฺยาปชฺฌ ๖๔๗. ๑๑๔๒. ๑๖๓๘

อพฺยาปนฺนจิตฺต ๒๕๕
อพฺยาปาทสญฺญา ๑๕๕๒.๑๕๕๕
อภพฺพ ๒๕๕ นเกวลํ
อภย ๑๑๔๒
อภาวิต ๗๗๐
อภาสมาน ๑๔๖๙
อภิกฺกมติ ๖๓๒. ๑๓๖๖
อภิกฺกมนฺต ๑๑๒๖
อภิกฺกม ๓๗๑
อภิกฺกมิตุกาม ๑๓๖๖
อภิกฺขุ ๑๘๘๒
อภิชานมาน ๕๗๒
อภิชฺฌาลุ ๒๕๕
อภิญฺญา ๙๘๓. ๑๗๓๙
อภิญฺญาต ๒๔๑.๒๘๒.๔๗๖.๖๕๕
อภิญฺเญยฺย ๒๔๑.๒๘๒.๔๗๖.๖๕๕
อภิฐาน ๒๘๔. ๕๑๙. ๕๔๓. ๖๖๙
อภิทกฺขิณ ๑๕๑๖.๑๖๙๔.๑๘๗๐
อภินนฺทติ ๑๓๒๐. ๑๕๓๓
อภินนฺทินี ๑๕๔๑, ๑๕๔๘
อภินินฺนาเมติ ๗๖๑. ๑๕๒๔
อภินิพฺพตฺต ๓๑๑
อภินิพฺพตฺเตนฺติ ๑๐๗๙. ๑๑๐๐
อภินิมฺมิต ๑๗๓๗
อภินฺน ๗๖๒
อภิภุยฺย ๑๗๓๖
อภิภู ๖๒๑
อภิมุข ๙๖๔
อภิวาทน ๑๔๒๘
อภิวาทนารห ๑๔๓๐
อภิวาเทนฺต ๑๔๓๐
อภิวิชิย ๙๖๘
อภิสงฺขริตฺวา ๑๖๓๘
อภิสงฺขโรติ ๑๖๓๘. ๑๖๙๐
อภิสงฺขโรนฺต ๑๘๕๘
อภิสมย ๖๙๕
อภิสเมติ ๒๙๘. ๑๐๘๖
อภิสเมตุํ ๑๐๕๘.๑๔๙๓.๑๕๒๒
อภิสมฺปราย ๑๘๘
อภิสมฺพุชฺฌติ ๑๐๘๖

อภิสมฺพุทฺธ ๒๖๑, ๙๗๓, ๑๗๓๔
อภูต ๓๐๓–๓๑๕, ๑๓๖๙
อมคฺค ๖๙๐, ๗๗๐
อมญฺญิสุ ๓๘๔
อมต ๔๓๔, ๑๐๗๗, ๑๐๘๔, ๑๐๙๖
๑๓๐๘, ๑๓๑๘, ๑๗๗๙ นเกวลํ
อมตทุนฺทุภี ๙๘๓
อมตปรายน ๑๘๗๖, ๑๘๗๗
อมตปริโยสาน ๑๘๗๖, ๑๘๗๗
อมตารมฺมณ ๑๓๐๘, ๑๓๒๐
อมโตคธ ๑๘๗๖, ๑๘๗๗
อมนสิกโรนฺต ๑๑๔๗
อมนสิการ ๑๓๘๘, ๑๓๙๒, ๑๓๙๖
อมนาป ๑๕๙๓
อมนาปสทฺทสํวตฺตนิก ๑๘๗๓
อมนุญฺญผล ๙๕, ๙๗, ๖๔๖, ๑๑๔๐
อมนุสฺส ๑๘๘๔
อมนุสฺสิตฺถี ๑๕๐๘, ๑๕๑๐
อมหคฺคต ๑๐๖๕
อมูฬฺห ๗๖๒
อโมห ๑๖๓๐, ๑๖๔๗
๑๖๕๙, ๑๖๖๙, ๑๗๘๙
อโมหเหตุ ๑๖๖๓
อมฺพปาน ๑๗๒๐
อมฺพิล ๑๒๓๒
อมฺพุท ๑๕๖๐
อย ๑๘๒๒
อโยขิล ๑๘๒๑
อโยค ๓๐๑
อโยคนิย ๒๙๒, ๔๒๖, ๑๓๑๖, ๑๕๖๘
อโยนิ ๑๕๕๑, ๑๕๕๔
อโยปาการปริยนฺต ๑๘๒๒
อโยมยา ภูมิ ๑๘๒๒
อรช ๓๘๘
อรญฺญ ๖๒๙
อรติ ๑๕๕๒, ๑๕๕๕
อรตฺต ๗๖๒
อรหตฺต (อิทํ เตกุยฺยิกํ)
อรหตฺตนิยม ๑๔๙๗
อรหตฺตนิยาม ๑๐๘๐, ๑๐๘๑, ๑๕๒๑

อรหตฺตปฺปตฺต ๒๘๒.๖๕๕.๗๕๘
อรหตฺตปฺปตฺติ ๑๘๓๘
๑๘๖๘. ๑๘๘๓
อรหตฺตผล ๖๕๑. ๘๙๐. ๑๐๕๗
๑๕๙๔. ๑๘๓๑
อรหตฺตผลสมงฺคี ๑๐๒๘. ๑๐๒๙
อรหตฺตมคฺค ๖๕๑. ๗๒๐
๑๐๑๘. ๑๗๔๗. ๑๗๙๗
อรหตฺตสฺสูปนิสฺสยา ๒๗๓. ๖๕๕
๙๙๖. ๑๐๐๐. ๑๐๗๑
อรหนฺต (อิทำ เขตฺตชฺญำ)
อรหนฺตฆาตก ๒๕๕. ๖๘๕
๑๖๙๕. ๑๘๑๒
อรหนฺตฆาตกกมฺม ๑๓๐๕
อรหสิ ๙๘๓
อริย ๑๘๖. ๔๗๖. ๘๒๒
๑๒๑๖. ๑๘๓๐
อริยกนฺต ๒๗๙. ๖๕๒. ๗๕๕
อริยชมฺมวิปาก ๑๑๗๙. ๑๑๘๐
อริยรูป ๑๕๖๗. ๑๕๖๙
อริยสจฺจ ๙๘๔. ๑๗๐๕. ๑๘๓๒
อริยสาวก ๒๘๕. ๕๒๐. ๕๗๓
๖๗๐. ๑๑๔๒
อรูป ๘๙. ๖๙๐. ๑๒๓๕. ๑๒๗๕
อรูปคติ ๑๒๓๕. ๑๒๓๗
อรูปชีวิตินฺทฺริย ๑๒๗๖–๑๒๙๓
อรูปตฺตภาวปฏิลาภา ๑๒๓๕.๑๒๓๗
อรูปธาตุ ๗๐. ๑๒๑๙. ๑๕๘๕
อรูปธาตุปริยาปนฺน ๑๕๘๒
๑๕๘๕. ๑๖๘๕. ๒๖๘๘
อรูปธาตูปค ๑๒๒๐
อรูปภว ๑๑๙๘. ๑๒๒๐. ๑๒๓๘
อรูปภวูปค ๑๒๐๔
อรูปโยนิ ๑๒๓๕. ๑๒๓๗
อรูปราค ๒๘๒.๖๕๕.๑๕๘๒.๑๖๘๘
อรูปสตฺตาวาส ๑๒๓๗
อรูปสมาร ๑๒๓๕. ๑๒๓๗
อรูปาวจร ๘๐๑. ๑๑๘๓. ๑๔๗๙
๑๕๑๗. ๑๖๘๑
อรูปี ๗๐. ๑๑๙๒. ๑๒๑๙. ๑๒๗๖

อรุปฺปก ๑๒๐๗. ๑๒๐๘
อเณณ ๑๓๐๖
อโถภ ๑๖๓๐.๑๖๔๗.๑๖๕๙.๑๗๘๙
อโถภเหตุ ๑๖๖๓
อวกฺกนฺติ ๓๘๗. ๓๘๘
อวเสส ๓๗๐๕. ๓๗๐๗. ๓๗๙๒
อวิคต ๔๖. ๓๐๔. ๔๐๘
อวิฆาตปกฺขิก ๖๘๓
อวิฆาตปกฺขิย ๑๓๑๓. ๑๓๑๕
อวิชฺชา ๒๗๒.๔๙๓.๖๕๕.๑๐๘๕
๑๓๓๒.๑๔๔๑.๑๖๖๑.๑๕๗๖
อวิชฺชานีวรณ ๗๒.๔๙๐. ๑๓๓๒
๑๔๓๙. ๑๔๔๗
อวิชฺชานุสย ๒๕๒. ๔๙๓. ๑๓๓๒
๑๔๓๙. ๑๕๗๖
อวิชฺชาปจฺจย ๑๐๘๕
๑๐๘๗. ๑๖๑๑
อวิชฺชาปริยุฏฺฐาน ๔๙๐.๑๓๓๒
๑๔๓๙. ๑๕๗๖
อวิชฺชาโยค ๔๙๐. ๑๓๓๒. ๑๔๓๙
อวิชฺชาสญฺโญชน ๔๙๐. ๑๓๓๒
๑๔๓๙
อวิชฺชาสว ๗๖๐.๑๕๘๕.๑๕๒๘
อวิชฺโชฆ ๔๙๐. ๑๓๓๒. ๑๔๓๙
อวิญฺญตฺติ ๑๔๓๐. ๑๔๓๑
อวิญฺญาณ ๘๙. ๖๙๐
อวิญฺญาตา ๒๖๗. ๒๖๙. ๒๗๐
อวิญฺญู ๒๕๕
อวิคกฺก ๑๓๕๓. ๑๗๕๙
อวิคต ๑๐๙๕
อวิคตตา ๑๐๙๖
อวิคตวาที ๑๗๒. ๑๗๗
อวิทิต ๑๐๓๐. ๑๐๓๒
อวิปกฺกวิปาก ๔๐๙.๔๑๒–๔๑๙
อวิปริณต ๓๐๔. ๓๑๐
อวิปริณามธมฺม ๑๗๗. ๓๒๒
๑๗๙๐
อวิปาก ๔๑๑.๑๓๙๔.๑๔๑๒.๑๕๙๘
อวิมุตฺต ๗๕๔. ๑๐๖๕
อวิราชย ๕๑๗. ๕๔๒. ๕๖๙

อวิรุฬฺห ๓๘๘
อวิวิตฺต ๑๘๓๖, ๑๘๓๗
อวิห เทว ๖๓๔
อวิหึสาสญฺญา ๑๕๕๒, ๑๕๕๕
อวีจิ ๑๘๘๕
อเวกฺขติ ๑๘๑
อเวกฺขสฺสุ ๑๘๐
อเวจฺจปฺปสาท ๒๗๘, ๖๕๒, ๗๕๕
อเวทนก ๑๓๕๘, ๑๖๒๖
อเวทนา ๘๘, ๖๘๐, ๘๖๖
อเวที ๕๔๕
อเวร ๑๑๔๒
อสงฺกิณฺณ ๓๘๔, ๑๑๔๒
อสงฺกิณฺณปุพฺพ ๑๘๔, ๑๑๔๒
อสงฺกิเลสิก ๒๘๒, ๔๒๖, ๘๘๔
๑๓๐๘, ๑๕๖๘, ๑๗๘๓, ๑๘๓๓
อสงฺขต ๑๗๔, ๖๘๐, ๑๐๗๗
๑๐๘๐, ๑๑๐๐
อสงฺขตปฺปท ๑๐๘๖
อสงฺขาร ๘๘, ๖๘๐
อสงฺขารปรินิพฺพายี ๒๘๑, ๖๕๔
๗๕๗, ๘๐๖, ๘๘๐
อสงฺฉิกฺข ๘๒๔, ๑๐๓๒, ๑๘๔๘
อสงฺฉิกฺขนิโรธ ๒๗๗, ๒๗๘
อสญฺจิจฺจ ๑๘๐๘–๑๘๑๑
อสญฺชเนติ ๑๗๗๒
อสญฺชาต ๓๐๓, ๔๒๐, ๗๐๑
๑๕๗๕, ๑๓๖๘, ๑๗๗๒
อสญฺญ ๘๘
อสญฺญก ๑๓๕๘
อสญฺญคติ ๘๓๘,๘๔๖,๘๕๒,๘๕๕
อสญฺญตฺตภาวปฏิลาภ ๘๓๘
๘๔๖, ๘๕๒, ๘๕๕
อสญฺญภว ๘๓๘,๘๔๖,๘๕๒,๘๕๕
อสญฺญิโยนิ ๘๓๘,๘๔๖,๘๕๒,๘๕๕
อสญฺญสตฺต ๒๖๖, ๘๓๘, ๘๕๐
๘๕๕, ๑๒๘๘
อสญฺญสตฺตาวาส ๘๓๘, ๘๔๖
๘๕๒, ๘๕๕
อสญฺญสตฺตูปค ๑๒๐๗

อสญฺญสฺสาร ๘๓๙, ๘๔๖
๘๕๒, ๘๕๕
อสญฺญา ๖๙๐
อสญฺญี ๑๖๓๓
อสญฺโญชนิย ๒๙๒, ๔๒๖
๑๓๐๘, ๑๕๖๘
อสตฺถ ๙๖๘
อสนฺถต ๑๑๔๘, ๑๔๒๖, ๑๔๖๐ นเกวลํ
อสนฺติ ๔๖๑–๔๖๔
อสม ๑๗๒๖
อสมนฺนาหรนฺต ๑๑๔๗
อสมนฺนาหาร ๑๓๘๘, ๑๓๙๒, ๑๓๙๖
อสมยวิมุตฺต ๒๔๓, ๒๔๔, ๒๔๕
อสมสม ๑๗๒๖
อสมาหิต ๗๘๗, ๑๐๖๕
อสมุปฺปาน ๕๔๗, ๗๘๗, ๑๘๖๗
อสมฺภินฺนวตฺถุก ๑๓๘๘
๑๓๙๒, ๑๓๙๖
อสมฺภินฺนารมฺมณ ๑๓๘๘
๑๓๙๒, ๑๓๙๖
อสมฺมุยฺหนฺต ๕๔๘, ๕๕๐
อสยํการ ๑๖๒, ๑๖๓
อสรณ ๑๓๐๖
อสรณีภูต ๑๓๐๖
อสวน ๘๒๘, ๑๔๗๗
อสสฺสย ๕๔๕
อสสฺสต ๖๐, ๓๒๔, ๓๓๐
๓๔๓, ๓๘๘๙
อสาตราค ๑๕๓๑–๑๕๓๓
อสาทุ ๑๒๓๒
อสาธารณ ๑๓,๖๔
อสาวก ๙๘๑
อสีต ๔๖๑, ๔๖๕–๔๖๗
อสุจิ ๔๘๗, ๑๒๖๖, ๑๒๗๓, ๑๒๗๕
อสุจิสุกฺกวิสฏฺฐิ ๔๔๖–๔๕๖
๔๖๑–๔๘๗
อสุทฺธิ ๑๖๔๔
อสุภ ๑๐๓๕
อสุร ๑๓๙๔
อสุรกาย ๑๓๙๗

อเสกฺข ๑๐๓๐–๑๐๓๔
อเสจนกผล ๙๔, ๖๔๖, ๑๑๔๐
อโสก ๓๘๘
อสฺสทฺธ ๒๕๕, ๗๘๗
อสฺสพนฺธ ๑๘๒๕
อสฺสมณ ๑๘๘๒
อสฺสรตน ๔๓๖, ๘๙๘
อสฺสาเทติ ๑๕๒๙, ๑๕๓๐
อสฺสาส ๖๑๘, ๖๒๐, ๑๗๖๐
อสฺสุ ๑๒๖๖, ๑๒๗๓, ๑๒๗๕
อสฺมิมาน ๖๔๗
อหญฺญิ ๙๘๓
อหาปย ๑๑๕๗
อหิ ๑๘๒๓
อหิต ๑๕๙๓
อหิริก ๒๒๔, ๔๒๗, ๑๒๕๙
๑๓๒๓, ๑๖๖๕
อหิริกสหคต ๖๓๐
อหินฺทฺริย ๑๕๕๗
อเหตุก ๑๔๔๑, ๑๔๔๒
อเหตุกวาท ๓๘๔
อพฺยากตนิทฺเทส ๘๓, ๘๗
อากงฺขมาน ๑๔๖๔
อากาส ๑๑๐๔, ๑๑๑๓
อากาสานญฺจายตน ๕๙๔, ๖๑๕
๘๕๙, ๑๐๙๖, ๑๘๑๖
อากาสานญฺจายนูปค ๖๓๓, ๑๐๙๖
อากิญฺจญฺญายตน ๕๙๔, ๖๑๕
๘๖๐, ๑๘๑๖
อากิญฺจญฺญายตนสญฺญา ๖๑๘
๑๗๖๖
อาคมฺม ๖๙๔
อาคยหามิ ๑๑๘๕
อาจริย ๙๘๓
อาจิกฺขติ ๑๐๘๖
อาจิกฺขิตุ ๖๘๖, ๖๘๗
อาจินาติ ๒๕๔, ๑๖๙๑, ๑๘๕๙
อาชีว ๑๘๒๙
อาเปตุ ๑๑๖๒
อาณิ ๑๗๐๐

อาตาปี ๕๔๕
อาทานนิกฺเขปน ๓๗๓
อาทิตฺต ๖๔๓, ๑๘๒๒
อาทิยนฺติ ๑๘๘๔
อาทิยิตพฺพ ๑๘๘๓
อาทิยิตฺวา ๑๘๐๙, ๑๘๓๐
อาทิเยยฺย ๔๘๔, ๑๖๘๙, ๑๘๗๐
อาทิสฺติ ๑๓๓๘
อาทีนว ๑๓๐๖, ๑๗๕๓
อาธิปจฺจสุข ๖๓๙
อานนฺตริก ๑๘๐๙–๑๘๓๓
อานนฺตริย ๑๒๐๖, ๑๒๐๗
อานนฺท ๑๘๖, ๖๒๓, ๑๐๓๔
๑๔๖๔, ๑๗๓๗
อานาปานสฺสติ ๔๒๖, ๔๒๗
อานิสํสทสฺสาวี ๑๓๐๖, ๑๓๐๗
อานุภาว ๗๙๘, ๘๑๒
อาเนญฺช ๑๘๖๑, ๑๘๘๑
อาเนญฺชปฺปตฺต ๗๖๑, ๑๕๒๔
อาเนญฺชาภิสงฺขาร ๑๖๙๐, ๑๘๕๘
อาป ๑๒๙, ๑๕๓, ๓๔๘, ๑๘๗๘
อาปกรณีย ๓๗๒
อาปชฺชติ ๑๕๓๐
อาปณ ๑๗๔๖
อาปาก ๑๒๓, ๖๗๖, ๑๓๓๓, ๑๘๘๐
อาปายิก ๑๔๗, ๑๕๐๗, ๑๘๓๒
อาโปกสิณ ๕๘๔, ๖๓๒, ๓๐๖๐
อาโปธาตุ ๑๓๒๐, ๑๒๔๖, ๑๒๗๕
อาพาธ ๑๓๐๖
อาภสฺสร เทว ๖๓๔
อาโภค ๒๔๒, ๑๑๔๗, ๖๒๕๘, ๑๔๘๕
อามคนฺธ ๑๒๓๑
อายตก ๖๖๖
อายตน ๑๐๕, ๓๘๙, ๑๒๑๔, ๑๓๗๑
อายตนปญฺญตฺติ ๑๐๗๕
อายติ ๓๘๗, ๘๘๒, ๑๔๖๕
อายติอนุปาทธมฺม ๔๗๑, ๕๐๑
๕๕๕, ๗๖๘
อายุ ๑๒๘๕, ๑๒๙๓, ๑๔๖๐
อายุปฺปมาณ ๖๓๕

อายุสงฺขาร ๓๗๓๔
อารกา ๓๓๔๙. ๓๔๒๖. ๓๔๓๐
๓๕๒๓. ๓๕๒๖. ๓๗๗๓
อารพฺภ ๔๓๐. ๓๓๐๙. ๓๓๓๗
๓๓๔๙. ๓๖๓๖
อารพฺภถ ๖๒๓
อารมฺมณ ๓๐๖๙. ๓๐๗๓
๓๕๒๙. ๓๖๐๖. ๓๖๕๗
อารมฺมณปจฺจย ๓๖๐๖. ๓๖๓๐
อารมฺมณปจฺจยตา ๓๐๗๐
อาราเธนฺติ ๓๗๓๕. ๓๗๓๓
อาราม ๓๗๓๓
อารามโรป ๓๓๔๙. ๓๔๒๗
อารุปฺป ๓๐๙๙
อาโรเปนฺติ ๓๘๒๒
อาโรเปยฺย ๓๕๓๖. ๓๖๙๔. ๓๘๗๐
อาวปติ ๓๓๖๓. ๓๓๖๒
อาวบีตุกาม ๓๓๖๓
อาวบีสฺสามิ ๓๓๖๒
อาโวก ๓๔๘. ๓๕๐. ๙๖๕. ๙๘๔
อาโวเกติ ๖๓๒. ๓๓๖๓
อาโวเกตุกาม ๓๓๖๖
อาโวเกนฺต ๓๓๒๖
อาวชฺชน ๓๓๕๙. ๓๓๒๓. ๓๓๔๖
๓๖๕๙. ๓๗๕๓ นเกวลํ
อาวชฺชนฺต ๓๓๔๗. ๓๓๕๘
๓๕๕๐. ๓๕๖๕. ๓๗๕๓
อาวฏ ๓๓๔๓
อาวาหวิวาห ๓๓๙๔. ๓๓๙๕
อาส ๓๔๓๐
อาสนาภิหาร ๓๔๒๘
อาสนารห ๓๔๓๐
อาสภี วาจา ๙๖๔
อาสย ๔๖๕–๔๖๗
อาสว ๓๖๕. ๕๓๖. ๕๔๐. ๕๖๗
๗๓๓. ๗๖๓. ๓๒๔๓. ๓๕๖๔
อาสวกฺขย ๗๓๓. ๙๘๓
อาสี ๓๔๓๓. ๓๕๒๐. ๓๘๔๔
อาเสวน ๓๖๐๗–๓๖๐๙
อาเสวนปจฺจย ๓๘๗๒. ๓๘๘๓

อาเสวนฺติ ๔๓๔
อาเสวิต ๓๘๗๒–๓๘๗๕
อาหาร ๓๘๗. ๓๐๖๙. ๓๖๐๓
อาหารปจฺจย ๓๖๐๓
อาหุติ ๑.๗๓๓
อาหุเนยฺย ๓๗๐๘. ๓๗๓๓
๓๗๒๒. ๓๗๒๖. ๒๗๒๗
อาพาธ ๙๗๘. ๙๘๐
อิจฺฉนฺติ ๓๓๕๗
อิฏฺฐ ๒๔๙. ๓๓๕๐. ๓๒๓๕
อิฏฺฐผล ๙๔.๓๓๔๐.๓๔๐๙.๓๔๓๓
อิตฺถ ๓๓๓๘
อิตฺถินฺทฺริย ๒๓
อิตฺถีปุริส ๕๒๓.๕๔๖.๕๗๖.๕๗๔
อิตฺถีรตน ๔๓๖. ๙๖๘
อิทปฺปจฺจยตา ๓๐๘๖
อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจ-
สมุปฺปนฺน ๔๕๗.๔๙๗.๕๖๒.๕๕๔
อิทฺธิ ๓๖๕. ๓๙๐. ๘๒๗
๓๓๐๘. ๓๔๖๓
อิทฺธิปาท ๓๓๙. ๔๓๖. ๙๘๗
๓๔๙๔. ๓๘๓๘. ๓๘๔๕
อิทฺธิปาทภาวนา ๒๐๗
อิทฺธิพล ๓๔๖๐–๓๔๖๕
อิทฺธิมยิก ๓๔๖๐
อิทฺธิมา ๓๕๓๓. ๓๘๘๘
อินฺทฺริย ๓๐๘. ๔๗๔. ๘๘๗
๓๔๙๔. ๓๘๖๕
อินฺทฺริยปจฺจย ๓๕๙๘. ๓๖๐๒
อินฺทฺริยปณฺณตฺติ ๓๐๗๕
อินฺทฺริยปโรปริยตฺต ๗๐๒
๗๓๖. ๓๐๗๕
อินฺทฺริยพทฺธ ๓๗๐๓. ๓๗๓๒
อินฺทฺริยภาวนา ๒๐๗
อิริยนา ๓๒๘๕–๓๒๙๗
อิสี ๔๘๗
อิสฺสริยกามการิกาเหตุ ๓๘๘๕
อิสฺสริยสุตฺตนิย ๓๓๖๘
๓๖๙๐. ๓๘๕๘
อิสฺสริยสุข ๖๓๙

อิติ ๑๓๐๖, ๒๔๕๙
อุกฺกฏฺฐา ๑๗๓๕
อุกฺกณ ๓๘๔
อุกฺกุสวกสฺส ๖๙๓, ๑๐๗๘, ๑๐๙๐
อุกฺขิตฺตปติมฺ ๒๔๑, ๔๗๖, ๖๕๕
อุจฺจนีจตา ๖๙๑, ๑๐๗๘
๑๐๗๔, ๑๐๙๐
อุจฺจารปสฺสาว ๔๖๖, ๑๗๔๕
อุจฺจาวจา ปฏิปทา ๒๔๗
อุจฺฉาเทนฺติ ๑๗๔๖
อุจฺฉินฺน ๗๓, ๑๗๖, ๒๓๖, ๓๐๐
อุจฺฉินฺนมูล ๒๓๖, ๔๗๑, ๕๕๕, ๗๖๗
อุจฺฉุ ๑๑๓๕
อุจฺเฉท ๙๑
อุจฺเฉททิฏฺฐิ ๑๗๙๔–๑๗๙๗
อุจฺเฉทวาท ๑๗๙
อุชุภูต ๑๗๒๕
อุฏฺฐาเปนฺติ ๑๐๗๙, ๑๑๐๔
อุณฺณต ๑๑๕๖
อุณฺห ๙๖๓
อุตฺตม ๑๗๒๖
อุตฺตร ๙๖๔, ๑๗๔๖
อุตฺตรกุรุก ๒๗๑
อุตฺตานีกโรติ ๑๐๗๖
อุตฺตริย ๙๗๒
อุทก ๙๖๓, ๑๐๗๒, ๑๑๒๐, ๑๑๕๖
อุทกกิจฺจ ๙๖๓
อุทกกุมฺภ ๑๙๐
อุทธิ ๑๗๒๕
อุทปาทิ ๒๗๒, ๕๒๐, ๘๐๔, ๑๙๓๒
อุทปาน ๑๑๑๐, ๑๑๔๙
อุทาย ๑๖๕๖
อุทิรยนฺติ ๑๗๒๕
อุทฺทิสฺส ๙๗๖, ๑๘๙๑
อุทฺทิเสยฺย ๙๗๖, ๙๘๓
อุทฺเทส ๑๑๒๗
อุทฺเทสภตฺต ๑๗๑๙
อุทฺธ ๑๙๒๒
อุทฺธจฺจ ๒๒๔, ๒๙๒, ๖๕๕
๑๒๕๙, ๑๖๖๕

อุทฺธจฺจสหคต ๖๓๐
อุทฺธํปาท ๑๘๒๒
อุทฺธมฺภาคิย ๒๗๑
อุทฺธํโสต ๒๘๑.๖๕๔.๗๕๗.๙๙๐
อุปก ๙๘๓
อุปกปฺปติ ๑๑๕๖
อุปจย ๒๕๓
อุปจิต ๑๔๘๔. ๑๖๙๘
อุปจิตตฺต ๑๔๘๘
อุปฏฺฐาก ๑๘๔๖
อุปฏฺฐิตสฺสติ ๔๓๓. ๑๘๖๐
อุปฑฺฒทิวส ๖๒๔
อุปฑฺฒกปฺป ๖๓๖
อุปฑฺฒโพธิสตฺต ๙๕๘
อุปฑฺฒลกฺขณ ๙๕๘
อุปทหิต ๑๕๑๘
อุปทฺทว ๑๓๐๖
อุปธิสุข ๖๓๙
อุปปชฺช ๑๐๘๓. ๑๖๙๘
อุปปชฺชติ ๗๓. ๑๒๑๒. ๑๖๓๘
อุปปชฺชเวทนีย ๑๘๕๓. ๑๘๕๔
อุปปชฺเชยฺย ๑๕๑๑.๑๕๑๒.๑๘๘๗
อุปปตฺติ ๒๗๕. ๘๒๗. ๘๗๓
๑๐๒๕. ๑๖๓๘
อุปปตฺติกาล ๘๕๑
อุปปตฺเตสิย ๘๘๓. ๑๓๐๐
๑๕๕๘. ๑๖๘๕
อุปปนฺน ๘๔. ๘๒๒
อุปมา ๖๒๘
อุปริม ๑๘๔๖
อุปลกฺขณา ๑๘๑๔
อุปลพฺภติ ๑.๑๐.๒๒.๕๓.๑๕๔.๑๘๖
อุปวาทก ๘๒๒
อุปสคฺค ๑๓๐๖
อุปสมฺปชฺช ๒๗๙. ๖๕๒. ๑๐๓๐
๑๑๕๐. ๑๕๓๐
อุปสมสุข ๖๓๙
อุปสมานุสฺสติ ๔๒๖. ๔๒๗
อุปสํหรนฺติ ๔๕๐–๔๕๖
อุปสํหเรยฺยุํ ๔๘๘. ๔๘๙

อุปสฺสย ๑๑๔๘
อุปหจฺจปรินิพฺพายี ๒๘๑.๖๕๔
๗๕๗. ๘๐๖. ๘๘๐. ๑๒๐๘
อุปหจฺจภว ๑๒๘๘
อุปหตฺตา ๑๖๕๖
อุปาทาน ๑๖๑๒.๑๖๑๓.๑๖๑๔
อุปาทานปจฺจย ๑๖๑๒
๑๖๑๓. ๑๖๑๔
อุปาทานิย ๗๓๘. ๑๓๐๘. ๑๘๓๓
อุปาทาย ๘๒. ๘๖. ๑๑๑. ๑๘๐
๑๕๖๘. ๑๕๖๘
อุปาทายรูป ๑๕๖๘. ๑๖๖๒
อุปาทายเหตุ ๑๖๖๒
อุปาทินฺน ๗๘๘. ๘๑๓
อุปาทิยติ ๒๕๔. ๑๖๘๑
๑๖๘๒. ๑๘๕๘
อุปายาส ๓๐๐
..อุปารมฺภภย ๓๘๕
อุปาสก ๒๖๗. ๒๖๘. ๒๗๐
อุปาสิกา ๒๖๗. ๒๖๘. ๒๗๐
อุเปกฺขา ๘๓๓. ๑๐๒๕
๑๕๕๕. ๑๗๔๐
อุเปกฺขานุปติต ๑๓๕๒
อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖
อุเปกฺขินฺทฺริย ๒๑
อุโปสถ ๖๔๖
อุปฺปชฺชติ ๑๘๖. ๒๕๖. ๒๖๑
๖๔๑ นเกวลี
อุปฺปชฺชมาน ๑๒๑. ๑๘๒–๑๘๔
อุปฺปชฺชิตฺวา ๖๒๗. ๑๔๑๗. ๑๗๘๘
อุปฺปชฺชิสฺสติ ๔๒๔. ๔๒๕
๗๗๒. ๗๗๓
อุปฺปชฺเชยฺย ๑๗๘๒–๑๗๘๗
อุปฺปนฺน ๑๑๕. ๒๖๓. ๘๒๒
๑๔๖๑. ๑๖๗๘
อุปฺปนฺนวตฺถุก ๑๓๘๗
๑๓๘๒. ๑๓๘๖
อุปฺปนฺนารมฺมณ ๑๓๘๗
๑๓๘๒. ๑๓๘๖
อุปฺปาท ๑๗๕.๘๐๘.๑๐๘๖.๑๘๖๖

อุปฺปาทกฺขณ ๖๒๔, ๗๕๙
อุปฺปาท ๓๕๕๐, ๓๕๖๓
๓๕๖๕, ๓๗๕๓–๓๗๕๓
อุปฺปาทิต ๑๔๙๒, ๑๕๓๙, ๓๘๓๒
อุปฺปาที ๔๒๓–๔๒๕
อุปฺปาเทตา ๗๐๓, ๓๐๗๕
อุปฺปาเทนฺติ ๓๓๐๐, ๓๓๕๕, ๓๐๗๙
อุปฺปาเทยฺย ๔๖๘–๔๗๐, ๘๗๑
อุภโตภาควิมุตฺต ๓๖๙, ๓๗๐
อุรุเวลา ๓๗๓๕
อุสุ ๓๓๐๘
อุสฺสนฺนตฺต ๓๔๙๘
อุสฺสีเนติ ๒๕๔, ๓๖๙๓, ๓๘๕๙
อุพฺพาร ๓๐๓๔
เอกคุณ ๒๔๗
เอกฆน ๒๔๙
เอกจิตฺตกฺขณิก ๓๔๖๗
๓๘๗๘, ๓๘๙๓
เอกฏฺ ๗๔, ๒๗๙
๓๒๐, ๔๓๗, ๖๕๒
เอกเทส ๒๗๙, ๗๕๔, ๓๓๐๐
๓๓๓๕, ๓๔๔๖
เอกนิโรธ ๓๓๓๔, ๓๓๘๙
๓๕๗๙, ๓๖๘๐
เอกนฺตกาฬก ๓๗๙๘–๓๘๐๐
เอกนฺตสุขปฏิสํเวที ๓๔๖๙
เอกปุคฺคล ๓๙๒
เอกวตฺถุก ๓๓๓๔, ๓๓๘๙
๓๕๗๙, ๓๖๗๙, ๓๖๘๕
เอกวีส ๒๗๙, ๖๕๒, ๗๕๕
๙๐๖, ๙๘๘, ๓๕๐๓
เอกวีสตินิยต ๓๕๐๓
เอกโวการ ๗๕๓
เอกโวการภว ๓๓๐, ๗๔๗
๗๕๐, ๗๕๔
เอกาการิก ๔๙๔, ๓๖๙๙
๓๙๗๐, ๓๙๙๓
เอกาธิปฺปาย ๓๙๙๒, ๓๙๙๓
เอกายน ๔๓๕
เอกายนมคฺค ๔๒๖, ๔๒๗

เอการมฺมณ ๑๑๓๔, ๑๑๘๙
๑๕๗๙, ๑๖๗๙, ๓๖๘๕
เอกาห ๖๒๗
เอกุปฺปาท ๑๑๓๔, ๑๑๘๙
๑๓๖๕, ๑๕๗๙, ๑๖๘๕
เอราวณ ๑๘๒๔
เอสณฺฑิยา ๖๘๗
เอสนฺติ ๑๕๓๑
เอเส ๙, ๑๑๘๘
เอพมูค ๒๕๕, ๗๘๘
โอกฺกนฺตนิยาม ๙๖๙, ๙๗๓
๙๗๗, ๑๐๒๕
โอกฺกมิตุํ ๒๕๕, ๓๕๑๙
โอฆนิย ๗๓๘,๑๓๐๘,๑๓๑๒,๑๘๓๓
โอฆปาส ๒๔๘
โอจินิตุํ ๑๑๖๒
โอฏฺฐ ๘๓, ๘๗
โอทนกุมฺมาส ๑๗๔๕
โอทาต ๙๓, ๑๒๑, ๓๒๑
๘๗๑, ๑๑๑๓, ๑๑๑๗, ๓๑๒๕
โอทาตกสิณ ๕๙๔, ๖๑๒, ๑๐๖๐
โอทาตภาว ๓๒๓
โอธิโสธิโส ๒๗๙,๒๘๓,๒๘๔,๒๘๕
โอปธิก ๑๗๒๕
โอภาส ๙๖๕
โอภาสติ ๙๖๖
โอภาสยํ ๕๔๕
โอมุตฺเตยฺย ๑๕๐๕
โอรมฺภาคิย ๒๗๑
โอริม ๑๑๔๘
โอวาทการี ๑๑๕๗
โอสฺสฏฺฐ ๑๗๓๔
โอหจฺจ ๑๘๐
โอหเนยฺย ๑๕๐๕
โอหิตภาร ๒๔๑,๒๔๔,๒๘๒,๔๗๖
โอฬาริก ๒๒๕,๒๘๐,๓๖๑,๖๕๓
๙๑๘, ๑๐๐๓, ๑๐๒๐
กงฺขติ ๑๘๔, ๕๔๕
กงฺขา ๕๒๓–๕๔๖, ๖๙๕
กงฺขาภูต ๕๔๕

กงฺเขยฺย ๕๔๖
กจฺจาน ๓๘๔
กฏฺก ๓๒๓๒, ๓๘๒๓
กณฺฏก ๕๕๙, ๖๓๙, ๓๗๖๖
กณฺชปณฺฑม ๓๗๓, ๘๙๕
กณฺฑรจฺฉินฺน ๘๓, ๘๗
กณฺณ ๓๕๕๘
กณฺณจฺฉินฺน ๘๓, ๘๗
กณฺณนาสจฺฉินฺน ๘๓, ๘๗
กณฺหสุกฺกสปฺปฏิภาค ๓๓๔๘
๓๔๒๖, ๓๔๓๐, ๓๕๒๓
๓๕๒๙, ๓๗๗๓
กต ๕, ๘๓, ๒๔๙, ๗๖๒, ๓๔๘๔
๓๖๔๔, ๓๖๕๒, ๓๖๙๘, ๓๘๓๓
กตกรณีย ๒๔๓, ๒๗๕
๒๘๒, ๔๗๖, ๖๕๕
กตญฺญู ๓๓๕๗
กตตฺตา ๓๔๘๘, ๓๔๙๓
๓๖๗๘, ๓๖๘๓
กตมกุชนฺชกณนา ๓๓๒๘–๓๓๓๓
กตมกุชนฺชปริยาปนฺน ๓๒๙๖
๓๒๙๙, ๓๓๒๙, ๓๓๓๓
๓๓๓๙, ๓๔๔๔, ๓๔๕๒
กตเวที ๓๓๕๗
กตฺตา ๓๒๒–๓๓๓, ๓๕๙–๓๖๓
กถากถี ๕๗๒
กถาวตฺถุ ๓๖๓๖, ๓๖๓๗
กเถตุกาม ๓๓๖๓
กนฺต ๓๓๕๐, ๓๒๓๓, ๓๒๓๖
กนฺตผล ๙๔, ๙๖, ๖๔๖
๓๓๔๐, ๓๓๔๔
กปฺป ๖๒๖, ๖๓๖, ๓๔๖๐
๓๕๓๓, ๓๙๓๓
กปฺปฏฺฐ ๓๕๓๓–๓๕๓๗
๓๙๓๒, ๓๙๓๓
กปฺปฏฺฐิย ๓๕๓๓
กปฺปติ ๖๒๖
กปฺปาวเสส ๓๔๖๔
กพฬีการ ๓๗๗, ๓๗๗
กมนิยฺ ๖๗๗, ๓๓๐๙, ๓๓๓๓, ๓๓๓๗

กเมยฺย ๓๗๑,๘๙๔,๑๖๒๗,๑๖๘๖
กมฺม ๘๓, ๑๒๒ นเกวลี
กมฺมการก ๑๖๔
กมฺมการณ ๑๘๑๘, ๑๘๑๙
กมฺมทายาท ๑๖๓๘
กมฺมนิพนฺธน ๑๗๐๐
กมฺมนีย ๗๖๑
กมฺมวิปาก ๘๓, ๑๓๕๘
๑๖๓๘, ๑๖๘๙
กมฺมฏฺฐาน ๗๐๔
กมฺมเหตุ ๑๓๐๓–๑๓๐๕
กมฺมาร ๒๘๓, ๖๖๗
กมฺมารามตา ๒๕๐, ๒๕๑
กมฺมาวรณ ๒๕๕
กมฺมูปจย ๑๖๓๔–๑๖๓๘
กยากย ๑๓๕๖
กยิราถ ๑๓๖๔
กรณีย ๒๔๙, ๑๗๓๙
กรณฺฑา ๑๗๔๖
กรวิกภาณี ๑๔๘๘
กรุณ ๒๙๙
กรุณา ๑๕๕๒, ๑๕๕๕
๑๗๔๐–๑๗๔๔
กเรยฺย ๙๗๕
กโรนฺต ๑๔๓๐, ๑๗๒๕, ๑๘๕๘
กถนฺถกนิวาป ๑๗๓๕
กถถ ๒๕๖๐
กถฺยาณ ๑๐๕, ๑๙๐
กถฺยาณธมฺม ๑๗๓๒
กถฺยาณปาปก ๑๒๒–๑๓๔
๑๕๙, ๑๖๓
กสาว ๑๒๓๒
กสิ ๑๓๕๖
กสฺสป ๙๖๙–๙๘๒
กาก ๓๗๓, ๘๙๓
กาตพฺพ ๑๘๘๓
กาม ๒๕๕, ๒๙๕, ๖๔๗
๑๒๑๔, ๑๒๔๑, ๑๕๓๐, ๑๗๕๑
กามคุณ ๑๒๓๐, ๑๒๓๖
กามคุณูปค ๑๒๓๒

กามจฺฉนฺทนีวรณ ๒๕๑, ๔๔๖
๓๓๒๘, ๒๔๓๓, ๑๔๔๓
กามตณฺหา ๑๐๙๑, ๑๐๙๒
๑๕๔๑, ๑๕๔๘
กามธาตุ ๖๘, ๑๒๑๐, ๑๒๑๘
๑๒๒๐, ๑๕๘๕
กามธาตุปริยาปนฺน ๑๕๘๕, ๑๖๘๘
กามธาตูปค ๑๒๑๒
กามภว ๑๑๙๘–๑๒๐๐
๑๒๐๒, ๑๒๒๐
กามภวูปค ๑๒๐๒
กามโยค ๒๕๑, ๔๔๖, ๑๓๒๘, ๑๔๓๓
กามราค ๒๒๕, ๒๘๐, ๒๙๖, ๓๖๐
๖๕๓, ๙๑๘, ๑๐๐๓, ๑๖๘๘
กามราคานุสย ๒๕๒, ๑๓๒๘
๑๔๔๑, ๑๕๗๐
กามราคปริยุฏฺฐาน ๒๕๑
๔๔๖, ๑๔๓๓
กามราคพฺยาปาท ๒๘๙–๓๐๐
๑๐๒๑, ๑๗๔๗
กามราคสญฺโญชน ๒๕๑, ๑๔๔๑
กามวิตกฺก ๑๑๔๘, ๑๔๒๖
กามสญฺญา ๑๕๕๒, ๑๕๕๕
กามสญฺโญชน ๒๙๙
กามาวจร ๘๐๐, ๘๑๔, ๑๑๘๓
๑๔๗๙, ๑๖๒๓, ๑๖๘๑
กามาวจรกมฺม ๑๖๘๑
กามาสว ๗๖๐, ๑๕๒๕, ๑๕๒๘
กามูปฑฺหิต ๑๒๑๕
กาโมฆ ๒๕๑, ๔๔๖, ๑๓๒๘, ๑๔๓๓
กาย ๗๔, ๑๗๙ นเกวลํ
กายกมฺม ๑๑๒๕, ๑๒๔๒, ๑๒๗๔
๑๓๖๓, ๑๔๗๖
๑๕๙๓, ๑๖๗๔, ๑๘๒๙
กายคตาสติ ๔๒๖, ๔๒๗, ๔๓๔
กายทุจฺจริต ๘๒๒
กายธาตุ ๒๐, ๒๔
กายนิมิตฺต ๑๒๓๔
กายเภท ๕๗๙–๕๘๒

กายวิญฺญาณ ๓๔๘, ๖๓๐
๑๒๘๐, ๑๕๖๕, ๑๘๘๐
กายวิญฺญาณธาตุ ๒๐
กายวิญฺญาณสมงฺคี ๑๔๖๗
กายวิญฺเญยฺย ๑๒๑๕, ๑๒๑๖
กายสกฺขี ๑๖๙, ๑๗๐
กายสงฺขาร ๑๑๐๐, ๑๖๓๘
กายสญฺเจตนา ๑๒๘๓
กายสญฺเจตนาเหตุ ๑๒๘๒
กายานุปสฺสี ๑๗๙
กายายตน ๔๒๗, ๑๑๒๘, ๑๒๒๑
๑๒๗๕, ๑๔๐๗
๑๔๑๓, ๑๔๙๐, ๑๘๘๐
กายิก ๖๔๐, ๑๐๙๑, ๑๐๙๒
กายินฺทฺริย ๒๑
กายินฺทฺริยสํวร ๑๔๗๖
การก ๑๖๔, ๑๑๕๔, ๑๖๔๓
๑๖๕๒, ๑๗๓๒
การณ ๘๕, ๑๖๕, ๑๗๙๙, ๑๘๒๑
การณิก ๑๘๒๕, ๑๘๑๙
การิย ๙๗๕
การุณิก ๑๗๔๒
กาเรตา ๑๒๒–๑๓๓, ๑๕๙–๑๖๓
กาเรนฺต ๑๙๒
กาเรนฺติ ๑๘๒๑
กาล ๒๗๘, ๘๕๐, ๑๕๑๓
๑๖๒๕, ๑๘๒๑
กาลกญฺชิก ๑๑๙๔
กาลกต ๑๑๕๖, ๑๓๗๘, ๑๔๖๐
กาลกิริยา ๑๖๒๖
กาลวาที ๑๘๒–๑๘๔, ๑๘๗–๑๙๐
กาลสุตฺต ๑๘๘๕
กาสาวธารณ ๒๕๖
กาสิกจนฺทน ๔๖๘, ๔๗๐, ๘๗๑
กาสี ๙๘๓
กิจฺจ ๒๔๘, ๑๑๕๗
กิตฺติ ๑๗๐๐
กินฺติ ๔๔๐–๔๔๒, ๔๔๔
กิริยมย จิตฺต ๑๘๖๑
กิริยา ๑๓๗๕–๑๓๗๗

กิริยาพฺยากต ๑๔๓๒.๑๔๗๙.๑๔๘๑
๑๕๓๔. ๑๕๘๖. ๑๖๐๙. ๑๘๖๓
กิลาสิย ๘๓. ๘๗
กิลิฏฺฐ ๑๕๒๓. ๑๕๒๖. ๑๗๗๓
กิลิสฺสมาน ๗๖๒
กิลิสฺสี ๑๖๓๙. ๑๖๔๖
กิเลส ๒๐๐. ๒๘๐. ๖๕๒. ๑๔๔๙
๑๕๒๓. ๑๗๗๑. ๑๘๙๒
กิเลสปฏิรูปก ๑๘๙๒
กิเลสปฺปหาน ๒๗๑
กิเลสาวรณ ๒๕๕
กีฏ ๑๘๒๓
กุกฺกุจฺจ ๑๕๑๘. ๑๕๑๙
กุกฺกุฏ ๘๗๑. ๑๕๐๘. ๑๕๑๐
กุกฺกุฬ ๖๓๙. ๖๙๕
กุจฺฉิ ๓๗๑
กุญฺชร ๖๒๑
กุฏาคารสาลา ๑๗๓๕
กุฏฺฐิย ๘๓. ๘๗
กุณิหตฺถก ๘๓. ๘๗
กุธารี ๑๐๗๓. ๑๘๒๒
กุมารก ๑๑๕
กุมาริกา ๑๑๕
กุมฺภ ๑๘๙
กุล ๑๑๕๗
กุลปุตฺต ๘๗๒
กุลวํส ๑๑๕๗
กุสล ๙๔. ๒๕๕ นเกวลํ
กุสลจิตฺต ๑๘๕๘–๑๘๖๐
กุสลมูล ๑๕๕๐–๑๕๕๖
๑๖๓๐. ๑๖๔๗
กุสลากุสล ๘๓. ๑๑๔๘
๑๔๒๖. ๑๕๒๓. ๑๗๗๓
กุสลาพฺยากต ๑๓๓๖. ๑๔๔๐
๑๔๔๘. ๑๕๗๗
กุสลาภิสนฺท ๑๑๕๐
กุสินารา ๑๗๓๔
กุสีต ๗๘๗
เกตุํ ๑๑๖๒
เกวฏฺฏ ๑๑๓๘

เกวฏ ๑๘๗. ๒๔๘
เกส ๑๕๕๘. ๑๕๖๐
โกฏฺฐ ๓๑๐๘
โกฏิ ๘๒. ๑๗๔
โกปฏฺฐานิย ๖๘๐ ๖๘๑
๓๓๑๐. ๓๓๑๔. ๓๓๑๘
โกตฺโกต ๒๗๘.๖๕๒.๗๕๕.๘๐๖
๘๘๘. ๘๘๑. ๘๘๓. ๑๕๐๐
โกตฺโกตฆานิยค ๑๕๐๐
กกฺขฬ ๑๒๓๓
ขคฺค ๑๐๘๓
ขญฺญมาน ๑๓๑๐
ขณ ๒๘๓.๖๖๗.๑๖๑๗.๑๘๓๖
ขณฺฑตฺต ๑๔๖๖
ขตฺติย ๘๓. ๑๖๖–๑๖๘
ขนฺติ ๑๔๕๘
ขนฺธ ๘๑. ๑๐๓. ๑๗๔. ๓๘๘
๑๑๘๒. ๑๓๗๕. ๑๖๑๕
ขนฺธปญฺญตฺติ ๑๐๗๕
ขนฺธรตฺต ๑๒๓๒
ขย ๑๖๕. ๕๑๖. ๕๔๐
๕๖๗. ๗๑๕. ๗๓๐
ขยคามี ๒๘๒.๔๒๖.๘๘๔.๑๗๘๓
ขยญาณ ๗๖๑. ๑๕๒๔. ๑๕๒๗
ขยธมฺม ๘๒. ๑๗๗. ๑๗๐๑
๑๗๗๕. ๑๘๘๓
ขาทติ ๔๖๓. ๑๗๑๘. ๑๗๓๒
ขาทนีย ๑๓๕๓. ๑๕๑๖
๑๖๘๔. ๑๗๑๐. ๑๘๗๐
..ขายิตฺ.. ๔๖๑. ๔๖๔–๔๖๗
ขาริย ๑๒๓๒
ขิปนฺติ ๑๑๐๘
ขิปฺปี ๑๑๔๘
ขีณ ๓๐๐. ๗๑๑. ๑๗๗๑
ขีรกุมฺภ ๑๙๐
เขเปติ ๑๗๗๑
เขม ๑๘๔๑
เขฬ ๑๐๗๑
คณนา ๑๑๒๗
คณโภชน ๑๗๑๙

คณฺฑิย ๘๓, ๘๗, ๑๓๐๖
คณฺฑุปฺปาท ๑๙๒๓
คต ๑๗๒๘
คติ ๒๖๗, ๙๖๘, ๑๐๙๖
๑๕๙๑ นเกวลํ
คติสมฺวตฺตนิย ๑๖๙๐, ๑๘๕๘
คทฺทุล ๑๑๓๓
คทฺรภ ๘๓, ๘๗
คนฺถพฺพ ๑๘๘๓
คนฺถนิย ๗๓๘, ๑๓๐๘
๑๓๑๒, ๑๘๓๓
คนฺธ ๑๘๖, ๓๔๘, ๙๓๔, ๑๑๔๓
๑๗๔๖, ๑๘๗๐ นเกวลํ
คนฺธกรณีย ๑๗๔๖
คนฺธชาต ๑๗๔๕, ๑๗๔๖
คนฺธตณฺหา ๑๕๓๕, ๑๕๔๓
๑๕๔๔, ๑๕๔๖
คนฺธชาตุ ๒๐
คนฺธโภชี ๑๗๔๕
คนฺธราช ๑๕๘๐, ๑๖๘๓, ๑๖๗๗
คนฺธายตน ๑๙, ๔๒๗, ๑๑๒๙, ๑๒๒๑
๑๒๒๗, ๑๒๔๖, ๑๒๖๖, ๑๒๗๓
คพฺภเสยฺยา ๑๘๖๕, ๑๘๘๑, ๑๘๘๗
คเมนฺติ ๑๘๒๑
ครหิตพฺพ ๓๘๔
ครุ ๑๖๐๖
ครุก ๑๒๓๓
ครุกมฺปติตฺเถร ๖๖๘
คเวสนฺติ ๑๕๓๑
คหฏฺฐ ๑๑๖, ๑๖๖–๑๖๘
คหปติ ๘๗๒, ๙๗๘, ๙๘๐
คหปติรตน ๙๖๘, ๔๓๖
คาม ๑๑๔, ๑๗๓๓, ๑๘๔๖
คามฆาต ๔๙๔, ๔๙๕, ๔๙๖
คามฆาตก ๑๖๘๙, ๑๘๗๐, ๑๘๘๓
คามิย ๑๑๔
คามพนฺธน ๓๗๑, ๘๙๕
คายติ ๑๕๖๗
คาหยิตฺวาม ๔๕๖
คิชฺฌ ๓๗๑, ๗๙๓

คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาร ๔๘๘
๘๙๗. ๑๐๒๐ นเกวลํ
คิหิสญฺโญชน ๘๖๗–๘๗๐
คิหิสุข ๖๓๙
คิหี ๘๖๗–๘๗๒. ๑๐๒๕
คุตฺตทฺวาร ๑๘๖๕
คูถ ๑๐๗๓
โคจร ๗๙๘. ๘๑๒
โคจรวิสย ๑๓๘๘.๑๓๙๒.๑๓๙๖
โคณ ๘๓. ๘๗
โคตม ๓๐๐. ๘๗๐
โคตมี ๑๗๒๔
โคตฺรภู ๗๗๗.๑๐๓๓.๑๐๕๖.๑๐๗๑
โครกฺขา ๑๑๕๖
ฆร ๑๑๐๙
ฆาน ๙๙. ๑๗๖. ๓๔๘ นเกวลํ
ฆานธาตุ ๒๐
ฆานนิมิตฺต ๑๒๓๔
ฆานวิญฺญาณ ๓๔๘. ๖๓๐
๑๒๘๐. ๑๕๖๔
ฆานวิญฺญาณธาตุ ๒๐
ฆานวิญฺญาณสมงฺคี ๑๔๖๗
ฆานวิญฺเญยฺย ๑๒๑๓
ฆานายตน ๑๙.๔๒๗.๑๑๒๘.๑๒๒๑
๑๒๗๕. ๑๔๘๙. ๑๕๕๘. ๑๘๘๐
ฆานินฺทฺริย ๒๑
ฆานินฺทฺริยสํวร ๑๔๗๖. ๑๔๗๗
ฆายติ ๑๑๘. ๓๔๘. ๖๓๑. ๙๓๔
๑๒๒๗. ๑๕๖๗. ๑๗๖๘
โฆส ๑๘๖๖
จกฺกรตน ๔๓๖. ๙๖๘
จกฺกวตฺติ ๓๗๗. ๔๓๖. ๙๖๘
จกฺกวตฺติสุตฺต ๙๕๙–๙๖๗.๑๑๖๗
จกฺขายตน ๑๙. ๒๓ นเกวลํ
จกฺขุ ๙๙. ๑๖๕ นเกวลํ
จกฺขุกมฺม ๑๔๗๖. ๑๔๗๗
จกฺขุธาตุ ๒๐. ๕๘. ๑๐๗. ๓๗๕
๖๖๓. ๑๓๗๒. ๑๘๙๕
จกฺขุนฺทฺริย ๒๑. ๒๕. ๕๕. ๑๐๗
๓๗๖. ๖๖๔. ๑๑๒๑. ๑๘๙๕

จกฺขุนฺทฺริยตฺถวร ๑๔๗๖, ๑๔๗๗
จกฺขุปฏิลาภ ๑๕๕๙
จกฺขุมา ๙๙, ๓๐๐, ๑๙๒๖
จกฺขุวิญฺญาณ ๑๙๖, ๓๔๙ นเกวลํ
จกฺขุวิญฺญาณธาตุ ๒๐, ๒๔
จกฺขุวิญฺญาณสมงฺคี ๑๓๔๒
๑๓๙๙, ๑๔๕๓, ๑๔๖๗, ๑๖๒๙
จกฺขุวิญฺเญยฺย ๑๒๑, ๑๑๑๓
๑๒๑๓, ๑๒๑๖
จกฺขุสมฺผสฺส ๑๙๖, ๖๔๑
จกฺขุสมฺผสฺสช ๑๑๓๑, ๑๑๓๒
จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจย ๑๙๖, ๖๔๑
จตุกฺกณฺณ ๑๙๒๒
จตุกฺกชฺฌาน ๑๙๖๔
จตุทฺวาร ๑๙๒๒
จตุภาค ๖๕๒–๖๕๕
จตุโวการภว ๙๕๔, ๑๐๙๙
๑๒๐๔, ๑๒๓๙
จนฺทิมา ๑๑๐๙
จรนฺต ๕๔๕, ๖๒๙
จริตพฺรหฺมจริย ๙๖๙, ๙๙๓, ๑๐๒๕
จเร ๑๑๖๔
จต ๑๓๐๖
จวติ ๑๓๕
จวมาน ๑๒๑
จาคานุสฺสติ ๔๒๖, ๔๒๗
จาตุมฺมหาราชิก ๖๓๔–๖๓๖
๑๙๔๖
จาตุรนฺต ๙๖๙
จาเลนฺติ ๑๑๐๙
จิตฺต ๑๓๕, ๕๙๒ นเกวลํ
จิตฺตเจตสิก ๑๖๗๙
จิตฺตปฏิรูปก ๑๙๙๒
จิตฺตปฺปฏฺฐาน ๔๓๒
จิตฺตวิปริเยส ๑๐๔๒
จิตฺตวิปฺปยุตฺต ๑๔๔๓
๑๔๕๑, ๑๕๗๙
จิตฺตวิปฺผาร ๑๓๕๖
จิตฺตสงฺขาร ๑๑๐๐
จิตฺตสมุฏฺฐาน ๑๓๖๐, ๑๓๖๕

จิตฺตสมฺปยุตฺต ๑๔๔๕, ๑๔๕๑
๑๕๑๓, ๑๕๒๖, ๑๗๗๓
จิตฺตสนฺตติ ๑๔๖๖, ๑๔๖๗–๑๔๖๙
จิตฺตาธิปติ ๑๖๐๐–๑๖๐๒
จิตฺตานุปริวตฺติ ๑๔๑๘
๑๔๑๙–๑๔๒๓
จิตฺตารมฺมณ ๑๐๖๕, ๑๐๖๖, ๑๐๖๘
จิตฺติทฺธิปาท ๑๕๑๓, ๑๘๘๘
จิตฺตูปจย ๑๖๓๔
จิตฺร ๑๖๑๖
จินาติ ๑๘๕๙
จินฺตยนฺต ๑๓๕๖
จิร ๑๑๕๗
จิรฏฺฐิติก ๓๐๐
จีวร ๔๘๘, ๘๙๖ นเกวลํ
จุต ๗๓, ๘๓–๘๕, ๒๗๑
จุติ ๘๒๗
จุติกาล ๘๕๑
จุติจิตฺต ๘๘๙
จุตูปปาต ๗๑๐, ๗๒๕–๗๒๙, ๗๓๑
เจต ๑๓๐๗
เจตนา ๒๙๖, ๔๓๒
๕๙๒, ๙๐๓ นเกวลํ
เจตนาปฏิรูปิกา ๑๘๙๒
เจตนารมฺมณ ๑๐๖๖
เจตนาวิปฺผาร ๑๓๕๖
เจตนูปจย ๑๖๓๔
เจตยนฺต ๑๑๔๗, ๑๓๕๖
เจตสิก ๖๓๙, ๑๐๙๑
๑๑๓๖, ๑๑๘๒, ๑๔๐๘
เจติย ๑๕๑๖, ๑๖๙๔, ๑๗๓๓, ๑๘๗๐
เจเตติ ๑๐๗๓, ๑๕๒๙
เจโตปริยาย ๘๒๗, ๑๐๕๙, ๑๐๖๕
เจโตสมาธิ ๑๑๕๐
โจจปาน ๑๗๒๐
โจร ๑๑๕๒
ฉฑฺเฑติ ๑๑๕๑
ฉตฺต ๙๖๔
ฉตฺตึสายตน ๓๗๔, ๑๓๗๑
ฉนฺท ๑๒๑๐, ๑๒๑๖

ฉนฺทราค ๑๒๑๐. ๑๒๑๔
ฉนฺทาธิปติ ๑๕๙๗
ฉนฺทิก ๒๕๕
ฉนฺทิทฺธิปาท ๑๕๑๓. ๑๘๘๘
ฉสฏฺฐินฺทฺริย ๓๗๖. ๑๓๗๔
ฉฬุเปกฺข ๙๓๖
ฉายา ๑๑๔
ฉิทฺทสีล ๑๔๐๖
ฉินฺทติ ๑๐๗๓
ฉินฺเทยฺย ๔๙๔. ๑๖๙๙. ๑๘๗๐
ฉินฺน ๒๔๘. ๗๖๒
ฉินฺนปปญฺจ ๓๘๕
ฉินฺนมูล ๑๘๘๒
ฉินฺนวฏุม ๓๘๕
เฉทนเภทนูปค ๓๗๑.๘๙๓.๑๑๖๑
เฉทิตพฺพ ๑๘๘๓
เฉทิย ๒๔๘
ชน ๑๑๔๙. ๑๔๒๗
ชนปท ๒๖๗. ๑๗๓๓. ๑๘๔๖
ชนปทตฺถาวริยปฺปตฺต ๙๖๘
ชนปทพนฺธน ๓๗๑. ๘๙๕
ชนิต ๑๕๑๘
ชนินฺท ๕๔๕
ชเนติ ๑๐๗๙. ๑๑๐๐. ๑๖๔๗
ชมฺพุปาน ๑๗๒๐
ชมฺพูทีปก ๒๗๑
ชรา ๑๔๗๓. ๑๔๗๕
ชราธมฺม ๑๔๖๓. ๑๔๖๕. ๑๘๔๓
ชรามรณ ๖๔๑. ๓๐๐. ๑๐๘๕
ชรามรณปจฺจย ๑๖๑๓
ชลนฺต ๑๑๒๐
ชลิต ๑๘๒๒
ชหติ ๓๒๐–๓๔๓
ชหิต ๒๘๔. ๕๑๙
ชพ ๒๕๕
ชาคริยานุโยค ๑๘๖๕
ชาต ๗๓. ๒๖๑. ๓๐๕. ๓๘๔
๔๒๐. ๑๓๖๐. ๑๖๓๕. ๑๗๓๔
ชาตรูปรชต ๔๖๘. ๔๗๐. ๘๗๑
ชาตเวท ๑๗๑๑

ชาติ ๓๐๐, ๖๔๓, ๘๖๔, ๘๘๓
๑๐๘๖, ๑๕๒๒, ๑๖๑๓
ชาติชรามรณ ๓๘๗, ๓๘๘
ชาติชรามรณีย ๑๔๖๕
ชาติธมฺม ๑๔๖๓, ๑๘๔๓
ชาติปจฺจย ๑๐๘๕, ๑๐๘๘, ๑๖๓๓
ชาติสังสาร ๖๕๑
ชานนฺต ๕๑๖, ๕๔๑, ๕๖๗
๕๘๓, ๗๖๐, ๑๕๒๕
ชานี ๑๗๐๐
ชาเนยฺย ๕๖๑
ชายเค ๑๕๖๐
ชายนฺติ ๑๒๑๗, ๑๒๑๘
ชายมาน ๘๖๑, ๘๖๕, ๑๑๕๗
ชายิสฺสุ ๑๔๖๓, ๑๘๔๓
ชิฆจฺฉา ๓๗๓
ชิต ๙๗๓
ชิน ๕๔๕, ๗๐๐, ๗๓๗, ๙๘๓, ๑๐๗๕
ชิยฺยติ ๑๓๕, ๑๐๙๗
๑๒๐๑, ๑๒๑๒, ๑๒๑๗
ชิรีสุ ๑๔๖๓, ๑๔๖๕, ๑๘๔๓
ชิวฺหา ๙๙, ๑๗๖ มเกวลี
ชิวฺหากมฺม ๑๔๗๖, ๑๔๗๗
ชิวฺหาธาตุ ๒๐
ชิวฺหานิมิตฺต ๑๒๓๔
ชิวฺหาปฏิลาภ ๑๕๕๙
ชิวฺหายตน ๑๙, ๔๒๗, ๑๑๒๘, ๑๒๒๑
๑๒๗๕, ๑๔๘๙, ๑๕๕๗, ๑๘๘๐
ชิวฺหาวิญฺญาณ ๓๔๘, ๖๓๐
๑๒๑๓, ๑๒๘๐, ๑๕๖๔
ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ ๒๐
ชิวฺหาวิญฺญาณสมงฺคี ๑๔๖๗
ชิวฺหินฺทฺริย ๒๑
ชิวฺหินฺทฺริยสังวร ๑๔๗๖
ชีว ๗๔, ๘๘, ๑๘๑
๑๕๙๒, ๑๘๐๙, ๑๘๘๙
ชีวิต ๓๓๒๐
ชีวิต ๗๘๓, ๑๓๐๒, ๑๔๖๐
๑๔๙๒, ๑๖๙๕, ๑๗๐๔
ชีวิตเหตุ ๑๕๐๖

ชีวิตาวเสส ๑๔๖๐. ๑๖๙๕
ชีวิตินฺทฺริย ๒๓.๗๘๓.๑๒๙๔.๑๘๐๔
ชุณฺห ๑๘๔๑
เชฏฺฐ ๙๖๔
ฌาน ๕๙๘. ๖๐๒. ๖๑๙. ๗๐๗
๑๓๗๔. ๑๕๒๙. ๑๗๕๐. ๑๘๑๕
ฌานนิกนฺติ ๑๕๒๙. ๑๕๓๐
ฌานนฺตริก ๑๗๕๕–๑๗๖๓
ฌานสุข ๖๓๙
ฌานารมฺมณ ๑๕๒๙. ๑๕๓๐
ฌายนฺต ๕๔๕
ฌายี ๕๔๕
ฌาณ ๒๘๖. ๓๕๔ นเกวลี
ฌาณกรณีย ๓๕๔–๓๕๘
ฌาณวิปฺปยุตฺต ๑๔๔๙. ๑๔๕๐
ฌาณี ๑๓๔๒. ๑๔๔๙. ๑๔๕๐
ฌาย ๔๓๕
ฐเปนฺติ ๙๖๒
ฐปฺปติ ๑๓๕๗
ฐปฺปามิ ๑๙๗
ฐาตพฺพ ๑๙๙๓
ฐาน ๒๗๑. ๑๑๕๗. ๑๗๒๕
ฐานโส ๗๐๔
ฐานาฐาน ๗๐๓. ๗๑๒. ๗๓๐
ฐิต ๑๗๕.๒๔๙.๗๖๑.๑๐๗๖.๑๙๙๑
ฐิตตา ๑๔๗๐. ๑๔๗๑
ฐิตธมฺม ๑๕๐๖
ฐิติ ๖๙๕. ๑๒๗๕
ฐิติกาล ๙๕๑
ฑยฺหนฺต ๑๕๑๓
ตจกนฺท ๑๒๓๑
ตจรส ๑๒๓๒
ตจฺฉิติ ๑๐๗๓. ๑๙๒๒
ตชฺช ๑๙๗๙. ๑๙๙๐
ตชฺชาต ๗๔. ๗๕. ๓๒๐
๔๓๗. ๔๔๒. ๑๑๙๙
ตณฺหกฺขย ๙๙๓
ตณฺหา ๑๙๗.๑๕๓๗.๑๕๔๑.๑๖๑๒
ตณฺหาปจฺจย ๑๖๑๒
ตณฺหาสญฺโญชน ๗๒

ตติยภาค ๖๓๖
ตตฺต ๑๘๒๑
ตถ ๑๐๙๕
ตถตา ๑๐๘๖, ๑๗๘๕
ตถวาที ๑๘๒–๑๘๔, ๑๘๗–๑๙๐
ตถาคต ๔๓๖, ๗๐๐, ๗๑๑, ๑๐๘๖
๑๔๙๒, ๑๕๙๒, ๑๘๓๔, ๑๘๘๙
ตถาคตพล ๖๙๖–๗๑๙, ๗๒๔, ๗๓๗
ตนุภาว ๒๙๗, ๑๐๒๑
ตเรสิ ๕๗๒
ตาณ ๖๙๑, ๑๐๗๗, ๑๐๙๖
๑๗๗๙, ๑๗๘๖
ตาทิ ๒๔๙
ตาปน ๑๘๘๕
ตารกรูป ๑๑๐๘
ตาลาวตฺถุกต ๒๓๖, ๔๗๑
๕๐๑, ๕๕๕, ๘๖๘
ตาวตึส ๒๗๑, ๖๓๔, ๑๘๔๖
ตาพฉิทฺท ๑๑๑๖
ติกฺขินฺทฺริย ๑๘๐๘
ติณ ๑๑๔๖, ๑๔๒๕
ติณกฏฺฐวนปฺปติ ๑๓๒, ๕๒๑
๕๗๓, ๑๘๗๘
ติตฺติก ๑๒๓๒
ติตฺติร ๘๗๑, ๑๕๐๘
ติพฺพ ๑๘๒๑
ติภาคโพธิสตฺต ๙๕๗
ติภาคลกฺขณ ๙๕๗
ติรจฺฉานคต ๘๓, ๑๘๒๓
ติรจฺฉานคติตฺถี ๑๕๐๘, ๑๕๑๐
ติรจฺฉานโยนิ ๑๑๙๓, ๑๕๑๑
๑๕๙๑, ๑๘๘๗
ติรจฺฉานโยนิสํวตฺตนิก ๑๘๗๒
–๑๘๗๔
ติริยํ ๑๘๒๒
ติล ๑๑๓๕
ตีร ๑๑๔๘
ตุจฺฉ ๑๓๐๖
ตุจฺฉอุทปาน ๑๑๑๑
ตุจฺฉกุมฺภี ๑๑๑๑

ตุจฺฉโกฏฺฐ ๑๑๑๑

ตุฏฺฐ ๖๔๗

ตุฏฺฐี ๑๗๓๔

ตุสิต ๖๓๔, ๑๘๔๖

เตช ๑๓๐, ๑๕๗, ๓๗๒, ๑๘๒๒, ๑๘๗๘

เตชกรณีย ๓๗๒

เตโชกสิณ ๕๘๔, ๖๑๒, ๑๐๖๐

เตโชธาตุ ๑๑๒๐, ๑๒๔๖, ๑๒๖๖

เตธาตุก ๑๘๓๖, ๑๘๓๗

เตต ๑๑๓๕

เตตกุมฺภ ๑๘๐

ถมฺภ ๑๑๑๖

ถีน ๒๓๗, ๓๕๘, ๑๒๕๘, ๑๖๖๕

เถต ๑๘๗, ๑๘๘

เถร ๒๔๖, ๘๗๘, ๑๐๓๔

ทกฺข ๔, ๘

ทกฺขนฺต ๖๕๖–๖๕๘

ทกฺขนฺติ ๑๗๔๘

ทกฺขิณา ๑๑๕๗, ๑๗๐๘, ๑๗๑๒

๑๗๒๕, ๑๗๓๑, ๑๘๔๖

ทกฺขิณาวิสุทฺธิ ๑๗๓๒

ทกฺขิเณยฺย ๑๗๐๘, ๑๗๑๓

๑๗๒๒, ๑๗๒๘

ททนฺต ๑๐๖๐, ๑๐๖๓, ๑๔๓๐

ทนฺต ๑๕๕๘–๑๕๖๐

ทนฺติ ๑๔๕๘

ทสฺสน ๕๒๐

ทสฺสนสมฺปทา ๒๘๔, ๕๑๘

๕๔๓, ๕๗๐, ๖๖๘

ทสฺสนสมฺปนฺน ๘๗๕, ๘๗๖

ทสฺสนานุปฺปาท ๒๘๕, ๕๒๐, ๕๗๑

ทหติ ๑๑๕๒

ทาน ๖๔๖, ๑๑๓๘; ๑๑๔๗

๑๔๓๐ นเกวลํ

ทานผล ๑๑๘๑, ๑๑๘๒

ทาม ๑๑๓๓

ทายก ๑๑๔๗, ๑๑๕๑, ๑๗๒๘

ทายชฺช ๑๑๕๗

ทายาท ๑๑๕๒

ทารก ๔๖๒

ทิคฺคุณ ๒๔๗
ทิฏฺฐ ๑๘๘. ๖๒๐. ๑๐๓๐
๑๐๗๔. ๑๔๘๔
ทิฏฺฐธมฺมเวทนีย ๑๘๕๓. ๑๘๕๔
ทิฏฺฐธมฺมเวทนียฏฺฐ ๑๘๕๓. ๑๘๕๔
ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาร ๑๕๗๘
๑๕๘๒. ๑๖๗๘. ๑๖๘๕
ทิฏฺฐานุคย ๒๕๒. ๗๖๕
๑๓๓๒. ๑๕๗๓
ทิฏฺฐิ ๙๑. ๒๒๔ นเกวลำ
ทิฏฺฐิคต ๑๘๕. ๑๕๘๖. ๑๕๘๓
ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺต ๑๕๘๖. ๑๕๘๗
ทิฏฺฐิฏฺฐาน ๑๘๗
ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐาน ๗๖๓. ๗๗๗
๑๔๓๖. ๑๕๗๓
ทิฏฺฐิปริยุฏฺฐานปฺปหาน ๗๖๘
๗๗๐
ทิฏฺฐิปฺปตฺต ๑๖๘. ๑๗๐
ทิฏฺฐิโยค ๑๔๓๖
ทิฏฺฐิวิปริเยส ๑๐๔๒
ทิฏฺฐิสญฺโญชน ๑๔๓๖
ทิฏฺฐิสมฺปนฺน ๑๕๐๒–๑๕๑๑
ทิฏฺฐิสหคต ๖๓๐
ทิฏฺโฐสฺม ๑๔๓๖
ทินฺน ๕๔๕. ๑๑๕๓. ๑๗๒๒
ทิปท ๑๗๒๖. ๑๘๒๖
ทิพฺพ ๑๒๑. ๑๓๕. ๑๖๕. ๖๓๘
๗๘๘. ๘๐๘. ๘๒๐. ๑๘๒๔
ทิพฺพจกฺขุ ๗๘๕. ๘๐๓. ๘๒๐. ๘๒๗
ทิพฺพโสต ๘๐๘–๘๑๓. ๘๑๗–๘๑๘
ทิวส ๖๒๔–๖๒๗
ทิวา ๑๓๔๘
ทิวิย ๑๑๔๓
ทิสา ๘๖๔. ๑๘๔๖
ทีฆทส วตฺถุ ๘๗๑
ทีฆายุก ๓๐๐
ทุกฺกฏ ๕. ๑๐
ทุกฺกร ๘๗๕
ทุกฺกรการิก ๘๗๕. ๑๘๘๘. ๑๘๘๐
ทุกฺข ๑๒๓. ๑๓๖ นเกวลำ

ทุกฺขกฺขย ๕๑๘.๕๔๒.๕๖๙
ทุกฺขทสฺสน ๒๗๙.๒๘๒.๖๕๒.๖๕๙
ทุกฺขโทมนสฺส ๔๓๕
ทุกฺขธมฺม ๑๖๕๖
ทุกฺขนิโรธ ๕๑๗. ๕๖๘. ๖๖๘
๖๙๑. ๙๘๔. ๑๐๙๕. ๑๗๐๕
ทุกฺขนิโรธคามินี ๙๘๔
๑๗๐๗. ๑๘๓๒
ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทา ๕๔๑
ทุกฺขนฺต ๒๘๒. ๔๗๖. ๖๕๕
ทุกฺขปริญฺญาต ๒๗๑
ทุกฺขวิปาก ๙๕. ๖๔๖. ๑๑๔๐
๑๒๘๓. ๑๔๖๕
ทุกฺขเวทนิย ๑๑๕๘. ๑๑๗๑
๑๒๘๔. ๑๔๘๕ ๑๖๗๕
ทุกฺขสจฺจ ๖๖๐.๖๙๑.๑๐๙๑.๑๐๙๔
ทุกฺขสมฺผสฺส ๑๒๓๓
ทุกฺขสมุทย ๕๑๗. ๕๖๘ นเกวลํ
ทุกฺขสฺสนฺตกร ๘๑. ๓๐๐
๖๒๑. ๘๖๙. ๘๗๐
ทุกฺขานุปติต ๑๓๕๒
ทุกฺขาภินนฺที สตฺต ๑๕๒๑
ทุกฺขาหาร ๖๒๒. ๖๙๕
ทุกฺขินฺทฺริย ๒๑
ทุกฺขุทฺรย ๙๗. ๖๔๖. ๑๑๔๐
๑๒๘๓. ๑๔๖๕
ทุคฺคต ๑๒๑
ทุคฺคติ ๘๒๒. ๑๕๐๗. ๑๕๑๒
ทุคฺคนฺธ ๑๒๓๑
ทุฏฺฐ ๗๖๒. ๑๔๙๒
๑๕๐๒. ๑๕๑๙. ๑๗๗๓
ทุนฺนิคฺคหิต ๔. ๙
ทุปฺปญฺญ ๒๔๕. ๗๘๘
ทุพฺพณฺณ ๑๒๑
ทุพฺพณฺณสํวตฺตนิย ๑๑๗๘
ทุลฺลภ ๑๗๓๘
ทุวิญฺญาปย ๑๘๐๘
ทุสฺสมาน ๗๖๒
ทุสฺสิ ๑๖๓๙. ๑๖๔๖

ทุฏฺฐุลฺล ๑๔๐๖. ๑๔๑๗
๑๔๒๓. ๑๗๓๒
ทุฏฺฐุลฺลฺย ๑๔๒๘. ๑๔๓๐. ๑๔๓๑
ทุฏฺเฐยฺยุ ๖๘๐
ทูติ ๑๔๕๘
ทูร ๓๘๓. ๑๑๔๘
ทูรตร ๑๑๔๘
เทติ ๘๘๖. ๑๑๔๒. ๑๑๕๑
๑๑๘๑. ๑๗๑๐. ๑๘๓๖
เทยฺยธมฺม ๑๑๔๓. ๑๑๔๔
เทว ๘๓, ๑๖๖ นเกวลํ
เทวตา ๔๕๐–๔๕๖. ๔๖๔
เทวตานุฏฺฐติ ๔๒๖. ๔๒๗
เทวปุตฺต ๘๖๒
เทวมนุฏฺฐ ๑๘๒
เทวโลก ๘๔. ๑๑๔๑. ๑๘๒๓
เทวโสภคฺยตฺวตฺตนิย ๑๖๘๐
๑๘๕๘
เทวานมินฺท ๑๗๒๕
เทวี ๘๖๒
โทมนสฺส ๓๐๐. ๖๔๑
โทมนสฺสานุปติต ๑๓๕๒
โทมนสฺสินฺทฺริย ๒๑
โทส ๕๐๘. ๕๕๕. ๘๘๖
๑๐๐๑. ๑๒๕๘ นเกวลํ
โทสคฺคิ ๖๔๑
โทสฏฺฐานิย ๖๘๐. ๑๓๑๐. ๑๓๑๘
โทสปฏิรูปก ๑๘๘๒
โทสปฺปหาน ๒๔๐. ๔๘๕. ๕๐๓. ๕๖๕
โทสปริยุฏฺฐิต ๒๕๒
โทสมฺปยุตฺต ๗๔๓
โทสสมฺผสฺส ๗๔๓
โทสสหคต ๖๓๐. ๗๔๓. ๑๔๖๘
โทสสหคตจิตฺตสมงฺคี ๑๔๖๗
โทสสหชาต ๗๔๓
โทสสหรุ ๗๔๓
โทสเหตุ ๑๖๖๓
โทสานุปติต ๑๓๕๒
โทสานุปริวตฺติ ๗๔๓
โทสารมฺมณ ๑๐๖๖

ทฺวาการ ๑๘๐๗
ธญฺญปุญฺช ๖๗๖, ๖๗๗
ธมฺม ๑๗๕, ๔๔๗, ๘๓๔, ๑๐๓๐
๑๔๖๕, ๑๗๒๕, ๑๘๗๐ นเกวลํ
ธมฺมกฺขาน ๖๙๙, ๙๖๐
ธมฺมจกฺก ๒๖๑, ๙๘๓, ๑๗๓๔
ธมฺมจกฺขุ ๒๘๕,๕๒๐,๕๗๑,๖๗๐
ธมฺมฏฺฐ ๑๑๔๙, ๑๔๒๗
ธมฺมฏฺฐิติกา ๑๐๗๖–
๑๐๗๙, ๑๔๗๐
ธมฺมตณฺหา ๑๕๓๔–๑๕๔๙
ธมฺมเทสนา ๖๙๙, ๙๖๐, ๑๗๖๕
ธมฺมธาตุ ๒๐, ๓๔, ๔๖
๕๔, ๑๐๗, ๑๗๙๕
ธมฺมนิยามตา ๑๐๗๖
๑๐๗๗–๑๐๗๙
ธมฺมปฏิสรณ ๗๐๐,๑๐๗๕,๑๗๓๗
ธมฺมปฺปกาสน ๕๔๕
ธมฺมราช ๙๖๗
ธมฺมวิจย ๑๗๑๔
ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺค ๑๓๓๗
๑๔๕๑
ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖
ธมฺมวินย ๖๒๑, ๖๖๖, ๑๗๓๐
ธมฺมสญฺญี ๑๗๑๒, ๑๗๑๓
ธมฺมสากจฺฉา ๑๗๖๕
ธมฺมสามี ๗๐๐, ๑๐๗๕, ๑๗๓๗
ธมฺมสฺสวน ๑๗๖๕
ธมฺมานุปสฺสี ๑๗๗
ธมฺมานุสาริ ๑๖๙, ๑๗๐
ธมฺมานุสฺสติ ๔๒๖, ๔๒๗
ธมฺมาภิสมย ๒๗๕,๑๗๖๕,๑๗๗๑
ธมฺมายตน ๑๙, ๒๓, ๔๕
๑๒๒๔, ๑๗๙๕
ธมฺมิก ๙๖๗
ธมฺมูปตฺถทฺธ ๗๙๕–๗๙๙
๘๐๓, ๘๑๗
ธาตุ ๑๐๖, ๓๗๔, ๓๗๙, ๖๖๓
๑๐๗๖, ๑๓๗๒, ๑๖๑๕
ธาตุปญฺญตฺติ ๑๐๗๕

ชารา ๙๖๓
ชิร ๑๒๑๖
ชุนาก ๖๒๑
ชุว ๑๘๗.๑๙๐.๓๒๒.๓๓๔.๓๔๑
ชุวยาคุ ๑๙๐
โชตก ๕๗๒
นข ๑๕๕๙. ๑๕๖๐
นคร ๑๗๓๓. ๑๘๔๖
นครพนฺธน ๓๗๑. ๘๙๕
นจฺจติ ๑๕๖๗
นฏฺฐชี ๔๓๗–๔๔๒. ๔๔๔
นฏฺฐิ ๑๗๖
นฏฺฐิกวาท ๓๘๔
นฏฺฐิภาว ๔๓๗.๔๓๘.๔๔๐.๔๔๔
นนฺทก ๓๘๖
นนฺที ๓๘๗. ๓๘๘
นนฺทิราคสหคต ๓๕๔๑. ๓๕๔๘
นภ ๑๑๔๘.๑๔๒๖.๑๕๒๓.๑๗๗๓
นมสฺสาม ๕๔๕
นร ๑๕๖๐
นรวีรสาวก ๑๗๒๕
นว ๑๘๓๓–๑๘๓๕
นหาปาร ๖๒๑
นาคกญฺญา ๑๕๐๘. ๑๕๑๐
นานากรณ ๗๑๑. ๑๗๐๐
นานาธาตุ ๗๐๖
นานาธิมุตฺติกตา ๗๐๗
นานารมฺมณ ๑๓๘๘.๑๓๘๒.๑๓๘๖
นานาวตฺถุก ๑๓๘๘.๑๓๘๒.๑๓๘๖
นานุพฺยญฺชนคฺคาหี ๑๓๘๑
นามโคตฺต ๕๒๑. ๕๔๖. ๕๗๓
นามรูป ๓๘๗. ๑๖๑๔
นามรูปปจฺจย ๑๖๑๔
นาฬิกุณฺฑน ๘๓. ๘๗
นาฬิกคฺค ๑๐๗๓
นาฬิกา ๑๕๕๘
นิกามลาภี ๑๓๗๔
นิกาเมติ ๑๕๓๐
นิกฺกมถ ๖๒๑

นิกฺกิเลส ๗๕๓, ๑๔๔๙, ๑๔๕๐
๑๘๓๙, ๑๘๕๖
นิกฺขมิตฺวา ๑๘๑
นิกฺขิปนฺติ ๑๗๔๖
นิคณฺฐ ๑๔๖๙
นิคม ๑๗๓๓, ๑๘๔๖
นิคมฆาต ๔๙๔, ๑๖๙๙
๑๘๗๐, ๑๘๘๓
นิคมพนฺธน ๓๗๓, ๘๙๕
นิคห ๑๓๔
นิคฺคณฺหาติ ๑๖๓๙–๑๖๔๕
นิคฺคณฺหาม ๓, ๘
นิคฺคณฺหาถ ๔, ๕, ๙, ๑๐
นิคฺคห ๑, ๑๐, ๒๓, ๓๑, ๕๐
๑๑๕, ๓๗๙, ๘๓๐
นิคฺคเหตพฺพ ๓–๕, ๘–๑๐
นิจฺจ ๑๘๗, ๓๒๒, ๓๒๘, ๓๓๔, ๓๔๑
๑๐๓๗, ๑๔๖๒, ๑๘๔๑, ๑๘๘๑
นิจฺจปณฺณ ๑๘๔๑
นิจฺจปุปฺผ ๑๘๔๑
นิจฺจผลิก ๑๘๔๑
นิจฺจภตฺต ๑๙๐
นิฏฺฐุเภยฺย ๑๕๐๕
นิตฺตณฺณโอฆ ๕๔๕
นิทาน ๑๐๖๙
นิทฺทา ๔๘๗
นิทฺทารามตา ๒๕๐, ๒๕๑
นิทฺโทส ๑๘๓๙
นิทฺธเมฺม ๒๘๓, ๖๖๗
นิธิ ๑๑๖๔
นินฺทา ๓๗๔
นินฺน ๑๑๕๖
นิปฺปปาส ๑๘๓๙
นิพฺพตฺต ๓๐๕, ๓๑๑, ๔๒๐
นิพฺพตฺติ ๑๔๖๕
นิพฺพตฺเตนฺติ ๑๐๗๙, ๑๑๐๐
๑๕๖๐, ๑๖๓๘
นิพฺพาน ๙๑, ๑๐๙๖, ๑๕๗๘ นเกวลํ
นิพฺพานธาตุ ๑๗๘๘–๑๗๙๑
นิพฺพานภาว ๓๒๓, ๓๒๙, ๓๓๕, ๓๔๒

นิพฺพานสํวตฺตนิก ๖๘๓
นิพฺพานสํวตฺตนิย ๑๓๑๑
๑๓๑๑, ๑๓๑๙
นิพฺพินฺทติ ๑๖๕๘
นิพฺพุต ๙๘๓
นิมิตฺตคฺคาหี ๑๓๙๑, ๑๔๗๘
นิมุคฺค ๑๗๙๘–๑๘๐๐
นิมุชฺชติ ๑๗๙๙
นิมฺมกฺข ๑๘๓๙
นิมฺมาน ๑๘๓๙
นิมฺมานรตี ๖๓๔, ๑๘๔๖
นิมฺโมห ๑๘๓๙
นิยต ๑๐๔๖, ๑๕๒๑, ๑๖๒๘
๑๗๙๔, ๑๘๔๙
นิยม ๑๔๙๔, ๑๔๙๕
นิยาม ๒๕๕, ๑๐๕๒, ๑๐๗๗
๑๕๒๑, ๑๖๒๙
นิยามคมน ๑๐๔๖–๑๐๕๘
นิยฺยานิก ๒๙๒, ๗๘๙, ๘๘๔
นิรคฺคฬ ๒๔๑,๒๔๔,๒๘๒,๔๗๖,๖๕๕
นิรตฺถิย ๖๕๙
นิรย ๘๒๒,๑๑๙๑,๑๕๑๑,๑๕๙๑
๑๘๑๓, ๑๘๑๘, ๑๘๘๕
นิรยปาล ๑๘๑๘, ๑๘๒๐–๑๘๒๒
นิรยสํวตฺตนิก ๑๘๗๒–๑๘๗๔
นิรยูปค ๑๒๐๗
นิรามคนฺธ ๒๙๙
นิรามิส ๖๓๙
นิรุชฺฌติ ๑๘๔, ๑๘๕
๖๒๗, ๖๒๙, ๑๑๐๐
นิรุชฺฌมาน ๑๘๔, ๓๒๐, ๓๒๑
นิรุชฺฌิ ๑๔๖๑,๑๖๓๙,๑๖๔๘,๑๘๔๑
นิรุชฺฌิสฺสนฺติ ๔๑๙, ๔๒๕
นิรุตฺติปถ ๓๘๔, ๔๐๖
นิรุทฺธ ๑๔๒๓, ๑๗๖๑, ๑๗๗๑
นิรุปธิสุข ๖๓๙
นิรุปายาส ๑๘๓๙
นิโรธ ๒๑๓, ๕๘๔, ๑๑๐๐ นเกวลํ
นิโรธทสฺสน ๒๗๙,๖๕๒,๖๕๙
นิโรธธมฺม ๙๒,๕๔๔,๑๘๙๖ นเกวลํ

นิโรธสจฺจ ๖๙๓, ๓๐๙๓, ๓๐๙๔
นิโรธสจฺจนิทฺทิริยา ๒๗๓
นิโรธสมาปตฺติ ๓๓๐๐, ๓๓๐๓
นิโรธสมาปนฺน ๓๒๙๗
นิโรเธนฺติ ๖๙๒, ๓๗๗๓
นิฏฺโฐป ๔๙๔, ๓๖๙๙, ๓๗๗๐, ๓๗๙๓
นิวาส ๘๒๗
นิสฺสนฺท ๔๖๓, ๔๖๕–๔๖๗
นิสฺสรณ ๓๒๔๐, ๓๒๔๓
นิสฺสาย ๓๗๗
นิรย ๓๗๙, ๓๗๕๖
นิรย ๓๒๓, ๓๓๓๓, ๓๓๓๗, ๓๓๒๕
นิรยก ๙๓
นิรยกถิณ ๕๙๔, ๖๓๒, ๓๐๖๐
นิวรณ ๓๕๒๓–๓๕๒๕
นิวรณิย ๗๓๙, ๓๓๐๙, ๓๗๓๓
นิวุต ๓๕๒๓–๓๕๒๕
เนกฺขมฺม ๓๒๔๓
เนกฺขมฺมสญฺญา ๓๕๕๒, ๓๕๕๕
เนกฺขมฺมสุข ๖๓๙
เนคมิก ๓๓๔
เนรยิก ๙๓, ๓๕๓–๓๕๙
๓๕๓๔, ๓๗๓๒, ๓๗๓๓
เนวสงฺขา นาสงฺขา ๓๗๔
เนวสญฺญานาสญฺญายตน ๕๙๔
๖๒๐, ๗๕๒, ๓๗๖๖
๓๗๗๓, ๓๗๓๖, ๓๗๓๖
นุวตฺถิ ๓๔๔
นุวาคต ๓๔๔
นุวานาคต ๓๔๔
นุหาน ๓๔๒๗
นุหายนฺติ ๓๗๔๖
ปกติกาย ๙๖๖
ปกติจิตฺต ๓๗๖๓
ปกาสติ ๒๔๗
ปกุชฺชปนฺติ ๓๗๒๒
ปกุชฺช ๓๓๐๗
ปคฺคณฺหาติ ๓๖๔๖–๓๖๕๓
ปคฺคห ๓๔๖๓–๓๔๖๓
ปคฺคหนิคฺคหปก ๓๗๓, ๗๙๓, ๓๓๖๓

ปจฺจต ๑๓๘๓,๑๕๓๔,๓๘๓๓,๓๘๖๒
ปจฺจตฺต ๑๖๔๔
ปจฺจนุภเวยฺย ๔๖๘,๔๗๐,๘๗๓
ปจฺจนุโภนฺติ ๓๓๘๘,๓๓๙๒,๓๓๙๖
ปจฺจนฺติม ๒๖๗, ๒๖๙, ๒๗๐
ปจฺจมาน ๓๘๒๒
ปจฺจย ๕๔๕, ๑๐๖๙
๑๕๙๖–๑๖๓๐, ๓๘๖๖
ปจฺจยตา ๑๕๙๖, ๑๖๓๐
ปจฺจเวกฺขณ ๑๖๐๖
ปจฺจเวกฺขณญาณ ๓๐๒๖
ปจฺจเวกฺขติ ๒๕๐
ปจฺจาคจฺฉิ ๓๘๘๙, ๓๘๙๓
ปจฺจาทิเสนฺติ ๓๘๒๒
ปจฺจุฏฺฐาน ๓๔๒๙
ปจฺจุฏฺฐาปาราห ๓๔๓๐
ปจฺจุฏฺเฐนฺต ๓๔๓๐
ปจฺจุปฏฺฐิต ๔๓๓, ๙๓๕, ๙๕๓
ปจฺจุปฺปนฺนา ๓๘๓๔
ปจฺจุปฺปนฺน ๓๐๔, ๓๖๓๕
๓๗๗๓ นเกวลำ
ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณ ๓๓๔๘–๓๓๕๐
ปจฺเจกพุทฺธ ๒๕๖,๒๖๒,๓๒๓๒
ปจฺเจติ ๓๘๕
ปจฺฉา ๓๓๖๔, ๓๕๒๓, ๓๕๕๙
ปจฺฉิม ๓๖๐๗–๓๖๐๙, ๓๘๔๖
ปจฺฉิมนฺต ๕๓๘, ๓๘๕๙
ปชา ๓๗๐๐
ปชานน ๓๘๓๕
ปชานาติ ๓๗๘, ๕๔๕, ๓๘๖๕
๓๐๗๓, ๓๕๒๙, ๓๖๕๗
ปชานามิ ๓๒๓
ปชานนฺต ๓๓๕๖
ปญฺจทฺวา ๓๖๓๕
ปญฺจวิญฺญาณ ๓๓๘๗
๓๓๙๒, ๓๓๙๖
ปญฺจวิญฺญาณสมงฺคี ๓๓๘๗
๓๓๙๓
ปญฺจวิธ ๓๘๒๓

ปณฺโวการาภา. ๘๔๐,๘๔๔,๘๕๐
๑๒๐๑, ๑๒๑๒
๑๒๑๗, ๑๒๓๖, ๑๒๙๙
ปณฺณตฺต ๑๕๐๖
ปณฺณตฺติ ๙๒–๙๘,๑๐๓–๑๑๕,๓๘๔
ปณฺณตฺติปถ ๓๘๔, ๔๐๖
ปณฺณนฺตริก ๑๗๕๕
ปณฺณเปติ ๑๘๘,๑๐๗๕,๑๐๘๖
ปณฺณวา ๒๕๕, ๑๔๕๓
ปณฺณา ๒๙๖, ๙๐๓, ๑๕๒๙
๑๘๔๑ นเกวลํ
ปณฺณาจกฺขุ ๘๐๗, ๘๐๘
ปณฺณานิโรธิก ๖๘๒
ปณฺณานิโรธิย ๑๓๑๑
ปณฺณานุปติต ๑๓๕๒
ปณฺณาปฏิรูปีกา ๑๘๙๒
ปณฺณาปยมาน ๓๘๕
ปณฺณาเปยฺย ๓๘๕
ปณฺณาพล ๑๓๓๘, ๑๔๕๑
ปณฺณายติ ๘๒,๑๗๕,๓๗๑,๑๑๐
ปณฺณารมฺมณ ๑๐๖๖
ปณฺณาวิปฺผาร ๑๓๕๖
ปณฺณาวิมุตฺต ๑๖๙, ๑๗๐
ปณฺณาวุฑฺฒิก ๖๘๓
ปณฺณาวุฑฺฒิย ๑๓๑๑–๑๓๑๕
ปณฺณาสีตสมาหิต ๑๗๒๕
ปณฺณินฺทฺริย ๒๑, ๗๘๐, ๗๙๐
๑๓๓๘, ๑๔๕๑, ๑๘๐๑ นเกวลํ
ปณฺณุปจย ๑๖๓๔
ปณฺห ๒๕๕
ปฏงฺค ๑๘๒๓
ปฏิกมฺม ๒, ๑๐, ๒๒, ๓๘
๔๙, ๕๖, ๗๕
ปฏิกุชฺชิต ๑๘๒๒
ปฏิกุกมติ ๖๓๒, ๑๓๖๖
ปฏิกุกมนฺต ๑๑๒๖
ปฏิกุกมิตุกาม ๑๓๖๖
ปฏิกุโกสีตพฺพ ๓๘๔
ปฏิคฺคหิต ๖๖๘, ๑๑๕๒
ปฏิคฺคาหก ๑๓๕๑,๑๗๒๙–๑๗๓๒

ปฏิฆ ๑๔๓๔, ๑๕๕๒, ๑๕๗๑
ปฏิฆฏฺฐานิย ๖๘๐,๓๓๑๐,๓๓๑๘
ปฏิฆปริยุฏฺฐาน ๑๔๓๔, ๑๕๗๑
ปฏิฆสญฺโญชน ๑๔๓๔
ปฏิฆานุสย ๒๕๒, ๓๓๓๒
๑๔๔๑, ๑๕๓๒, ๑๕๗๑
ปฏิจย ๒๔๘
ปฏิจฺจ ๒๕๒,๓๓๘๘, นเกวลํ
ปฏิจฺจสมุปฺปาท ๑๐๘๔–๑๐๘๖
ปฏิจฺจสมุปฺปนฺน ๘๒,๑๖๒,๑๗๗
๑๗๐๑, ๑๗๗๕, ๑๘๘๓
ปฏิชานนฺต ๔, ๘, ๙,
ปฏิญฺญา ๓, ๔, ๘, ๙
ปฏิปทา ๒๔๗,๘๘๔,๑๐๙๕,๑๗๐๕
ปฏิปนฺน ๒๒, ๕๖, ๒๗๓, ๖๕๒
๙๘๕, ๑๐๐๓, ๑๐๗๑ นเกวลํ
ปฏิปนฺนก ๖๕๖, ๑๐๒๕
ปฏิปาทนา ๕, ๑๐
ปฏิปฺปสฺสทฺธ ๙๓๗, ๑๔๕๐
ปฏิพล ๒๕๕
ปฏิฉทฺธ ๒๗๙,๖๕๒,๙๒๗,๑๐๑๒
ปฏิฉาภา ๙๐๙
ปฏิวิชานาติ ๑๗๖๗, ๑๗๖๙
ปฏิวิชฺฌนฺต ๒๗๖, ๒๗๗, ๒๙๐
ปฏิวิทฺธ ๓๐๐
ปฏิวินีต ๑๕๑๙
ปฏิวิเนตฺวา ๑๕๑๙
ปฏิวิโนทิต ๑๕๑๙
ปฏิวิโนเทตฺวา ๑๕๑๙
ปฏิวิรต ๑๑๔๒
ปฏิสงฺขา ๖๙๒
ปฏิสงฺขานิรุทฺธ ๖๙๓–๖๙๕
ปฏิสนฺทหติ ๑๕๕๐–๑๕๕๖
ปฏิสมฺภิทปฺปตฺต ๑๐๕๙
ปฏิสมฺภิทา ๑๐๕๙–๑๐๖๑
ปฏิสํเวที ๑๓๔–๑๔๖
๑๕๕–๑๕๘, ๑๖๔
ปฏิสํเวเทติ ๑๕๘–๑๖๓ นเกวลํ
ปฏิสํหฏ ๑๕๑๙
ปฏิสํหริตฺวา ๑๕๑๙

ปฏิสาเมนฺติ ๑๗๔๖
ปฏิเสวนฺติ ๑๘๘๔
ปฏิเสวิตพฺพ ๑๘๘๒, ๑๘๘๓
ปฏิเสเวยฺย ๔๖๘–๔๗๐
๘๗๑, ๑๕๐๘, ๑๕๑๐
ปฏิหญฺญติ ๑๗๑, ๑๑๑๓ นเกวลํ
ปฏุปฺปนฺน ๑๗๖๑
ปฏุเปติ ๑๐๘๖
ปฐมาภิสมฺพุทฺธ ๑๗๓๕
ปฐวี ๘๖๘, ๑๑๕๘–๑๑๖๓ นเกวลํ
ปฐวีกสิณ ๕๘๓, ๕๘๕, ๖๓๑
๑๐๓๕–๑๐๔๐, ๑๐๖๒
ปฐวีธาตุ ๑๑๑๗, ๑๒๔๖
๑๒๖๖ นเกวลํ
ปณิทหนฺต ๑๑๔๗, ๑๓๕๙, ๑๓๖๔
๑๕๕๐, ๑๗๕๑ นเกวลํ
ปณิธิ ๘๒๗, ๑๗๘๘–๑๗๙๐ นเกวลํ
ปณีต ๑๒๑, ๓๘๓
ปณุณฺณ ๑๘๒๐
ปณฺฑก ๔๖๓
ปณฺฑิต ๑๑๕๗
ปตรติ ๑๘๐๐
ปตาปน นิรย ๑๘๘๕
ปติคาธปฺปตฺต ๑๘๐๐
ปติฏฺฐิต ๓๘๗, ๑๗๒๕
ปตฺต ๖๔๗, ๘๗๒, ๑๐๒๗, ๑๘๔๖
ปตฺตกนฺท ๑๒๓๑
ปตฺตจารณ ๒๕๖
ปตฺตรส ๑๒๓๒
ปตฺติ ๑๗๘๑–๑๗๘๔
ปตฺถนา ๑๑๕๘, ๑๑๖๙, ๑๒๔๒
๑๒๔๘, ๑๓๒๑
๑๓๗๙, ๑๔๘๕, ๑๕๙๓
ปตฺถยนฺต ๑๑๔๗
ปตฺเถนฺติ ๑๕๓๑
ปท ๑๘๒๖
ปทวีติหาร ๙๖๔
ปทีเปยฺย ๑๑๔๓
ปเทสโพธิสตฺต ๙๕๖
ปเทสกฺขณ ๙๕๖

ปชฺชติ ๑๕๓๔, ๑๘๓๓
ปนุนทฺธช ๒๔๓, ๒๔๔
๒๘๒, ๔๗๖, ๖๕๕
ปนุนภาร ๒๔๓, ๒๔๔
๒๘๒, ๔๗๖, ๖๕๕
ปปญฺจ ๑๓๔๘
ปปาต ๖๖๖
ปพฺพ ๓๗๓
ปพฺพชฺชติ ๒๕๗, ๘๖๘
ปพฺพชฺชา ๒๕๖, ๒๕๗
ปพฺพชิต ๑๖๖–๑๖๘
ปพฺพต ๑๓๒๐
ปภงฺกร ๑๓๔๘, ๑๗๒๕
ปภงฺคุ ๑๓๐๖
ปภว ๑๐๖๘
ปมทฺท ๑๘๖๗, ๑๘๖๘
ปมุจฺจติ ๘๐๘, ๑๒๑๑
ปโมกฺข ๑๗๒๖
ปโมจนา ๕๗๒
ปยิรุปาสนฺติ ๒๕๕
ปยุกฺต ๑๕๓๘, ๑๕๒๐
ปร ๕๗๓, ๑๓๐๖, ๑๗๒๘
ปรํ ๘๒๒, ๑๕๘๒, ๑๘๘๙, ๑๘๙๑
ปรกต ๑๖๐, ๑๓๕๔, ๑๖๔๓
๑๖๕๒, ๑๖๕๕, ๑๗๓๒
ปรจิตฺต ๑๖๕
ปรทาร ๔๘๔, ๑๖๘๙, ๑๘๗๐
๑๘๘๓, ๑๘๘๔
ปรมฺมกุสล ๔๗๗, ๕๐๕, ๕๓๒
๕๕๘, ๕๖๓ นเกวลํ
ปรนิมฺมิตวสวตฺตี ๖๓๔, ๑๘๔๖
ปรเนยฺย ๕๔๗
ปรปจฺจย ๕๔๗
ปรปฏิพทฺธภู ๕๔๗
ปรปตฺติย ๕๔๗
ปรปุคฺคล ๑๓๓๘
ปรปฺปวาท ๑๘๓๐
ปรม ๖๔๗
ปรมฏฺฐ ๓–๓๐
ปรมฺปรโภชน ๑๗๑๙

ปรโตกปตฺต ๑๘๒๐
ปรโตกวชฺชภยทสฺสาวี ๑๘๐๘
ปรวิตารณา ๕๖๐, ๕๖๓
–๕๖๘, ๖๘๕
ปรเวทิย ๕๔๕
ปรสฺสต ๑๓๓๘
ปรเสนปฺปมทฺทน ๘๖๘
ปรามฏฺฐ ๗๓๘, ๑๓๐๘, ๑๘๐๓
ปรามสติ ๑๐๗๓
ปรายน ๖๘๓, ๑๐๗๘, ๑๐๘๔
๑๐๙๐, ๑๐๙๖, ๑๓๐๐, ๑๗๗๙
ปริกฺขีณภวสญฺโญชน ๒๔๑
๒๔๔, ๒๘๒, ๔๗๖, ๖๕๕
ปริคฺคห ๑๔๖๔
ปริชานาติ ๓๕๔, ๘๘๘, ๙๔๐, ๙๕๑
๑๐๖๔, ๑๖๔๒, ๑๖๕๑, ๑๘๑๗
ปริญฺญา ๑๗๐๔
ปริญฺญาต ๒๔๑, ๒๘๒, ๔๗๖, ๖๕๕
๙๘๔, ๑๘๑๒, ๑๘๑๗
ปริญฺเญยฺย ๒๘๒, ๔๗๖
๖๕๕, ๙๘๔, ๑๘๑๒
ปริณายกรตน ๔๓๖, ๙๖๘
ปริตฺตสุภ เทว ๖๓๔
ปริตฺตาภ เทว ๖๓๔
ปริเทว ๓๐๐, ๔๓๕, ๖๔๑
ปรินิปฺผนฺน ๑๔๗๐, ๑๖๑๕
๑๘๙๔, ๑๘๙๗
ปรินิพฺพาน ๑๘๕๕–๑๘๕๗, ๑๘๘๑
ปรินิพฺพายติ ๒๗๘, ๑๑๖๖
๑๘๕๘, ๑๘๖๔, ๑๘๘๑
ปรินิพฺพายิปุคฺคล ๒๗๒
ปรินิพฺพุต ๑๗๓, ๑๗๖, ๓๐๐
๓๘๕, ๑๗๓๔, ๑๘๖๔
ปริปนฺถ ๖๙๔, ๑๖๙๙, ๑๘๗๐, ๑๘๘๓
ปริปุจฺฉา ๑๘๖๕
ปริปูร ๑๘๗
ปริปูรตฺต ๗๙๔
ปริพฺพาชก ๘๗๐, ๑๒๘๔
ปริภุญฺชมาน ๑๑๕๐

ปริโภคมย ๑๓๔๕–๑๓๕๒,๑๓๙๒
ปริยาทินฺนวฏฺฏ ๓๘๕
ปริยาปนฺน ๘๐๒, ๘๓๖
๑๓๒๗, ๑๒๔๓
ปริยาย ๑๔๘๔, ๑๖๙๘
ปริยุฏฺฐาน ๒๕๒,๑๕๗๗,๑๕๗๘
ปริยุฏฺฐิต ๒๕๒, ๑๕๗๗
ปริเยสนฺติ ๑๕๓๑
ปริโยคาหมาน ๑๓๐๗
ปริโยทาต ๗๖๑, ๑๕๒๔
ปริสุทฺธ ๗๖๑, ๑๕๒๔, ๑๗๒๙
ปริหานิ ๑๙๑
ปริหายติ ๑๙๑, ๒๕๒, ๒๕๔
๑๓๐๓ นเกวลํ
ปริหายมาน ๑๙๒, ๑๙๙, ๒๕๒
ปริหายิตุ ๑๙๒
ปริหีน ๑๙๒
ปรูปหาร ๔๘๘, ๔๙๙, ๖๙๕
ปลปนฺติ ๑๙๙๔
ปลบีตพุพ ๑๙๙๓
ปลเปยฺย ๔๙๔, ๑๖๙๙, ๑๗๗๐
ปโลก ๑๓๐๖
ปโลกธมฺม ๑๓๓๗
ปวฑฺฒติ ๑๓๔๙
ปวตฺตติ ๑๓๕๖,๑๔๕๔–๑๔๕๙
ปวตฺติต ๒๖๑, ๑๗๓๔
ปวตฺเตตุ ๙๘๓
ปวน ๖๒๙
ปวร ๑๗๒๖
ปวิจย ๑๗๑๔
ปวิเวกสุข ๖๓๙
ปเวทิต ๑๒๑๑
ปเวเธนฺติ ๒๔๙
ปสนฺน ๒๕๕
ปสสา ๑๗๐๐
ปสสิย ๑๑๕๗
ปสาขา ๑๕๖๐
ปสาเรตุกาม ๑๓๖๖
ปสาเรนฺต ๑๑๒๖
ปสุสุทฺธิสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖

ปสฺสาส ๖๑๘. ๖๒๐. ๑๘๖๖
ปหาตพฺพ ๒๔๑,๒๔๔,๒๘๒,๔๗๖
๖๕๕. ๙๘๔. ๑๘๓๒
ปหาน ๒๙๗. ๑๐๑๑
๑๑๔๒. ๑๓๐๖. ๑๗๔๗
ปหาย ๖๒๑. ๑๑๔๒
ปหีน ๒๐๐. ๕๐๑. ๑๐๒๕
๑๗๙๓. ๑๘๓๒ นเกวลี
ปหียนฺติ ๒๗๓,๒๘๕,๕๒๐,๕๔๔
๕๗๓. ๖๗๐. ๑๐๑๘. ๑๓๐๖
ปโหมิ ๑๔๖๘
ปาฏิปุคฺคล ๑๐๗๒. ๑๒๘๔
ปาฏิโภค ๑๔๖๕
ปาณ ๔๙๔,๑๑๙๑,๑๕๐๒,๑๖๘๙
๑๘๐๙. ๑๘๖๙. ๑๘๘๓ นเกวลี
ปาณภูต ๖๔๗
ปาณาติปาต ๘๓. ๘๓๓–๘๓๗
๑๑๔๒. ๑๔๒๘. ๑๖๙๙. ๑๘๗๒
ปาณาติปาตกมฺม ๑๓๐๕
ปาณาติปาตี ๒๕๕. ๑๘๐๙
ปาณี ๕๔๕. ๑๑๐๙. ๑๗๒๕
ปาตุภาวนฺติ ๑๗๓. ๕๔๕. ๙๖๓
ปาตุภาว ๔๒๖.๙๖๕.๑๘๗๙.๑๘๙๐
ปาตุภูต ๓๐๕. ๓๑๑
๓๓๗. ๓๘๔. ๔๒๐
ปาท ๓๗๑.๙๖๔.๑๕๕๘.๑๘๒๑
ปาทกถติกาภิหาร ๑๔๒๘
ปาทกุณินฺน ๘๓. ๘๗
ปาโททกาภิหาร ๑๔๒๘
ปาน ๑๑๔๓. ๑๕๖๐. ๑๗๒๐
ปานีย ๑๑๕๓. ๑๕๑๖. ๑๖๙๔
๑๗๑๐. ๑๗๑๖. ๑๘๗๐
ปานียโกสก ๑๙๐
ปานียถาลก ๑๙๐
ปานียสราวก ๑๙๐
ปาป ๑๖๔๔. ๑๖๕๒
ปาปก ๙๘๓. ๑๔๖๕
ปาปกมฺม ๑๔๓๐. ๑๔๓๑. ๑๘๒๑
ปาปชมฺม ๑๗๓๒
ปาปิม ๑๙๕

ปารํ ๒๔๗. ๓๓๔๘
ปาราชิก ๓๘๘๒
ปาริม ๓๓๔๘
ปาตนา ๓๒๘๕–๓๒๘๗
ปาวจน ๔๖๘. ๔๗๓–๔๘๒
ปาวาต เจติย ๓๗๓๔
ปาสาณ ๓๓๒๐
ปาสาท ๓๘๔๔
ปาหุเนยฺย ๓๗๐๘. ๓๗๓๘
๓๗๒๒. ๓๗๒๘
.. ปิณฺฑ ๘๗๓. ๓๕๐๘
ปิฏฺฐิปริกมฺม ๓๔๒๘
ปิณฺฑปาต ๘๘๗. ๙๐๐. ๓๐๖๐
๓๓๓๓. ๓๔๓๐. ๓๕๓๖. ๓๖๙๔
๓๗๓๐. ๓๘๓๖ นเกวลํ
ปิตา ๓๖๖–๓๖๘. ๓๔๙๓
๓๕๐๒. ๓๕๓๙. ๓๙๓๒
ปิตุฆาตก ๒๕๕. ๖๘๓
๖๘๕. ๓๗๙๒. ๓๗๓๒
ปิตุฆาตกกมฺม ๓๓๐๕
ปิตฺติวิสย ๓๓๙๓. ๓๕๓๓. ๓๕๓๒
ปิตฺติวิสยตฺถตฺตนิก ๓๘๗๒–๓๘๗๕
ปิปาสา ๓๗๓
ปิยรูป ๓๒๓๓. ๓๒๓๕. ๓๒๓๖
ปิยายติ ๓๐๗๓. ๓๕๒๙
ปิณฺฑปาตจาริก ๓๓๔๔
ปิวนฺติ ๔๖๓–๔๖๔
๓๗๓๘–๓๗๒๓. ๓๗๓๒
ปีติ ๔๙๔. ๓๖๙๙
๓๘๗๐. ๓๘๗๓. ๓๘๘๓
ปีติวาจ ๒๕๕
ปีติวาจากมฺม ๓๓๐๕
ปีเหนฺติ ๓๕๓๓
ปีฬ ๙๓. ๔๖๓. ๔๖๕–๔๖๗
ปีฬก ๓๒๓. ๓๓๓๓. ๓๓๓๗. ๓๓๒๕
ปีฬกติณ ๕๙๔. ๖๓๒. ๓๐๖๐
ปีฬวณฺฑวาตโมฬก ๘๗๓
ปีฬานุปฬก ๓๓๕๒

ปีติ ๖๗๙. ๖๒๐. ๑๐๗๓. ๑๑๕๕
๑๒๑๐. ๑๒๑๔. ๑๕๒๙
๑๖๕๗. ๑๗๕๓. ๑๗๖๖

ปีติสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖

ปีติโสมนสฺส ๑๒๑๐. ๑๒๑๔

ปุคฺคล ๑.๖๕๒.๑๐๐๓ นเกวลํ

ปุคฺคลปญฺญตฺติ ๑๐๗๕

ปุคฺคลปโรปริยตฺต ๑๐๗๕

ปุจฺฉนฺติ ๒๕๕

ปุญฺญ ๑๑๔๕–๑๑๕๒. ๑๑๖๔
๑๑๙๒. ๑๔๓๐. ๑๗๒๕

ปุญฺญกฺเขตฺต ๑๗๐๙. ๑๗๑๓
๑๗๒๒. ๑๗๒๙

ปุญฺญภิกฺข ๑๗๒๘

ปุญฺญเปกฺข ๑๗๒๕

ปุญฺญาภิสงฺขาร ๑๖๙๐. ๑๗๕๙

ปุญฺญาภิสนฺท ๑๑๕๐

ปุญฺญูปาย ๑๖๗๙–๑๖๗๔. ๑๗๓๒

ปุฏฺฐ ๑๒๗๔

ปุณฺณ ๑๕๙๑. ๑๖๓๗

ปุถุ ๙๖๒. ๙๖๗. ๑๑๕๗

ปุถุตมฺพาขฺยน ๔๖๗.๔๗๐.๗๗๑

ปุถุชฺชน ๒๗๖. ๓๖๓. ๗๙๖
๑๗๑๔ นเกวลํ

ปุถุชฺชนเปกฺข ๗๙๔

ปุถุชฺชนภูมิ ๑๙๙

ปุนพฺภว ๒๗๕. ๓๐๐. ๙๖๔

ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ๓๗๗. ๓๗๗

ปุปฺผกนฺช ๑๒๓๑

ปุปฺผรถ ๑๒๓๒

ปุพฺพ ๗๒. ๓๗๖. ๗๒๗. ๙๗๔
๑๐๗๓. ๑๑๕๗. ๑๕๒๑

ปุพฺพการี ๑๑๕๗

ปุพฺพจริยา ๖๙๙. ๙๖๐

ปุพฺพเทว ๑๑๙๖

ปุพฺพนฺต ๔๕๗. ๔๕๗. ๔๙๗
๔๙๗. ๕๒๖. ๕๕๑

ปุพฺพนฺตาปรนฺต ๔๕๗. ๔๕๗
๔๙๗. ๔๙๗. ๕๒๖. ๕๕๑

ปุพฺพโยค ๖๙๙. ๙๖๐

ปุพฺพรตฺตาปรรตฺต ๑๘๖๕
ปุพฺเพกตเหตุ ๑๖๘๘
ปุพฺเพนิวาส ๑๖๕
ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ ๗๐๘
ปุร ๘๘๓
ปุรตฺถิม ๑๘๔๖
ปุริม ๑๖๐๗
ปุริส ๑๓๖, ๑๒๓๖
ปุริสปุคฺคล ๑๗๒, ๑๕๘๓, ๑๗๐๘
๑๗๑๔, ๑๗๒๓, ๑๗๓๐
ปุริสยุค ๑๗๒, ๑๗๓, ๑๗๐๘
๑๗๑๔, ๑๗๓๐
ปุริสินฺทฺริย ๒๑
ปุริสุตฺตม ๘๐๘
ปุเรชาตวตฺถุก ๑๓๘๘
๑๓๘๒, ๑๓๘๖
ปุเรชาตารมฺมณ ๑๓๘๘
๑๓๘๒, ๑๓๘๖
ปูชิต ๑๗๒๔
ปูร ๑๓๕๖
ปูริยมาน ๑๓๓๓
เปจฺจ ๑๘๗
เปต ๘๓, ๑๓๕๕--๑๓๕๗, ๑๓๘๔
เปตฺติราช ๑๘๒๐
เปตฺติ ๑๕๖๐
เปสา ๑๗๔๖
โปโนพฺภวิก ๑๔๖๕
๑๕๔๑, ๑๕๔๘
โปราณ ๑๑๔๒
ผคฺคุณ ๓๘๕
ผณหตฺถก ๘๓, ๘๗
ผรสุ ๑๐๗๓
ผรุส ๔๘๔, ๑๒๓๓, ๑๖๘๙
๑๘๗๐, ๑๘๗๓, ๑๘๘๓, ๑๘๘๔
ผรุสวาจ ๒๕๕
ผรุสวาจากมฺม ๑๓๐๕
ผล ๑๙๒, ๙๘๖, ๑๗๑๒ นเกวลี
ผลคนฺธ ๑๒๓๑
ผลจิตฺต ๘๘๙
ผลปโรปริยตฺต ๑๐๗๕

ผลรส ๑๒๓๒
ผลสุ่สกตา ๑๐๗๕
ผลุปฺปตฺติ ๒๗๑
ผสฺส ๒๙๖. ๙๐๓. ๑๕๒๓ นเกวลํ
ผสฺสนฺตริก ๑๗๕๕
ผสฺสปฏิรูปก ๑๘๙๒
ผสฺสปฏิฐาน ๔๓๑
ผสฺสปริยาย ๑๐๖๗
ผสฺสวิปฺปยุตฺต ๑๒๕๐–๑๒๕๓
๑๒๗๐–๑๒๗๓
ผสฺสวิปฺผาร ๑๓๕๖
ผสฺสสิก ๑๑๓๗
ผสฺสารมฺมณ ๑๐๖๖
ผสฺสูปจาย ๑๖๓๔
ผาณิตกุมฺภ ๑๙๐
ผารุสกปาน ๑๗๒๐
ผุฏฺฐ ๑๖๓๘
ผุสิ ๓๔๘. ๙๓๔. ๑๕๖๗ นเกวลํ
ผุสฺยนฺต ๑๓๕๖
เผณนฺทเทหก ๑๘๒๒
โผฏฺฐพฺพ ๙๓๔. ๑๒๑๕ นเกวลํ
โผฏฺฐพฺพตณฺหา ๑๕๓๕. ๑๕๔๓
โผฏฺฐพฺพธาตุ ๒๔. ๑๕๘๐
โผฏฺฐพฺพธาตุปริยาปนฺน ๑๕๘๐
๑๖๘๓
โผฏฺฐพฺพราค ๑๕๘๐ นเกวลํ
โผฏฺฐพฺพายตน ๑๙. ๔๒๗
๑๒๖๖ นเกวลํ
พนฺธ ๑๗๐๐
พนฺธน ๑๘๒๑
พนฺธนิย ๖๗๘. ๑๓๐๙. ๑๓๑๗
พนฺธิตุ ๓๗๑. ๘๙๕
พล ๒๓๙. ๖๗๕. ๗๒๐. ๘๘๗
๑๐๕๓. ๑๔๙๔. ๑๕๙๔
๑๖๒๐. ๑๘๓๓ นเกวลํ
พลปฺปตฺต ๑๖๔๕. ๑๖๕๓
พลภาวนา ๒๐๗
พลิพทฺท ๑๑๓๓
พหุ ๖๒๗. ๑๖๕๖
พหุชนสุข ๑๘๒

พหุชนหิต ๑๘๒
พหุตร ๒๐๐–๒๐๕
พหุลีกต ๑๔๖๔, ๑๘๙๒
พหุลีกโรนฺติ ๔๓๔
พาราณสี ๒๖๑, ๑๗๓๔
พาลธมฺม ๑๘๗
พาลปุถุชฺชน ๖๒๓, ๖๘๕
พาหุ ๑๑๐๘
พาหิร ๗๙๔, ๑๘๗๙, ๑๘๘๐
พาหิรก ๔๘๗
พาหิรารมฺมณ ๑๓๘๘
๑๓๙๒, ๑๓๙๖
พิมฺพิสาร ๑๘๔๔
พุทฺธ ๙๑,๙๕๕,๑๗๓๖,๑๘๔๑ นเกวลํ
พุทฺธจกฺขุ ๑๘๐๘
พุทฺธถูป ๑๕๐๕
พุทฺธปาตุภาว ๓๙๓
พุทฺธวิสย ๑๘๔๐, ๑๘๕๗
พุทฺธวุฑฺฒ ๑๗๓๓
พุทฺธสาสน ๖๒๑
พุทฺธานุสฺสติ ๔๒๖, ๔๒๗
โพชฺฌงฺค ๒๓๙,๕๐๒
๑๕๘๔ นเกวลํ
โพชฺฌงฺคภาวนา ๒๐๗–๒๑๒
โพชฺฌงฺครตน ๔๓๖
โพธคามี ๒๘๒, ๒๘๔
๔๒๖, ๘๘๔, ๑๗๘๓
โพธิ ๒๖๑, ๘๓๗
๙๗๓, ๑๐๒๕, ๑๗๓๔
โพธิกรณีย ๘๓๘
โพธิปฏิลาภ ๘๕๔
โพธิสตฺต ๘๕๖, ๙๗๓, ๑๐๒๕
๑๕๒๒, ๑๘๘๕ นเกวลํ
พฺยญฺชน ๘๗๒
พฺยนฺตี ๓๘๒๑
พฺยนฺตีภาว ๑๔๘๔, ๑๖๙๘
พฺยากรมาน ๑๒๗๔
พฺยาธิธมฺม ๑๔๖๓, ๑๘๔๓
พฺยาธิยิสุ ๑๔๖๓, ๑๗๔๓
พฺยาปนฺนจิตฺต ๒๕๕, ๓๖๐, ๓๖๑

พฺยาปาท ๒๓๑, ๖๕๓, ๑๐๐๓
๑๕๕๒, ๑๗๔๗ นเกวลํ
พฺยาปาทวิตกฺก ๑๑๔๘, ๑๔๒๖
พฺยาปาทสญฺญา ๑๕๕๒, ๑๕๕๕
พฺยาม ๘๖๖
..พฺยาโรสนา.. ๓๘๔
พฺรหฺม ๑๔๖๕
พฺรหฺมจริย ๕๔๕, ๖๔๖, ๘๘๒, ๑๗๐๔
พฺรหฺมจริยวาส ๒๕๕
พฺรหฺมญฺญ ๑๑๗๘
พฺรหฺมปาริสชฺช ๖๓๔
พฺรหฺมปุโรหิต ๖๓๔
พฺรหฺมโลก ๖๒๑, ๑๘๔๖
พฺรหฺมโลกูปค ๒๘๘
พฺรหฺมสร ๑๔๘๘
พฺราหฺมณ ๘๓, ๑๖๖, ๓๘๔
๕๔๕, ๑๑๔๒, ๑๔๖๕
ภควา ๕๔๐, ๑๕๘๘, ๑๘๗๑ นเกวลี
ภคินี ๑๖๖–๑๖๘
ภญฺญมาน ๑๗๓๘
ภฏฺ ๑๑๕๗
ภฏฺโปสี ๑๑๕๗
ภณิตพฺพ ๑๘๘๓
ภณิตุกาม ๑๓๖๑
ภเณยฺย ๔๘๔, ๑๖๘๘, ๑๘๗๐
ภตฺตกาโร ๑๘๒๕
ภพฺพ ๑๘๒, ๒๕๕, ๕๑๘
๕๔๒, ๑๐๕๘, ๑๕๒๒
ภย ๑๓๐๖
ภว ๑๗๗, ๒๗๕, ๑๐๘๖
๑๒๑๒, ๑๒๑๗, ๑๖๑๓
ภวตณฺหา ๓๐๐, ๑๐๘๑
๑๐๘๒, ๑๕๔๑, ๑๕๔๘
ภวปจฺจย ๑๐๘๖
ภวราค ๑๔๓๘, ๑๕๗๕
ภวราคปริยุฏฺฐาน ๑๔๓๘, ๑๕๗๕
ภวราคสญฺโญชน ๑๔๓๘
ภวราคานุสย ๒๕๒, ๑๓๓๒, ๑๔๓๘
๑๔๔๑, ๑๔๔๗, ๑๕๗๕
ภวสงฺขตฺตนิย ๑๖๘๐, ๑๘๕๘

ภวาสว ๗๖๐
ภสฺสารามตา ๒๕๐, ๒๕๑
ภาค ๑๘๒๒
ภาคี ๑๑๔๒
ภาตุ ๑๖๖–๑๖๘
ภาโรหรณ ๒๗๑, ๒๗๖
ภาวนา ๖๔๖, ๑๘๒๙
ภาวนาผล ๑๑๘๑
ภาวิต ๒๓๘ นเกวลํ
ภาวิตภาวน ๒๗๕–๒๗๘
ภาเวตพฺพ ๒๔๑, ๒๘๒, ๔๗๖
๖๕๕, ๙๘๔, ๑๘๓๒
ภาสนฺต ๑๔๕๔–๑๔๕๙
ภิกฺขุ ๒๖๗, ๕๔๐, ๑๕๙๓
๑๘๐๘ นเกวลํ
ภิกฺขุนี ๑๘๕, ๒๖๗
ภิชฺชมาน ๙๑, ๑๓๐๐, ๑๖๓๗
ภินฺเทยฺย ๑๕๐๒
ภินฺน ๗๖๒, ๑๔๙๒, ๑๕๑๙
ภูต ๓๐๕, ๓๑๑
ภูตวาที ๑๘๒
ภูมิ ๑๑๒๐, ๑๘๒๒
ภูมิจาล ๙๖๕
เภท ๖๙๑, ๘๒๒, ๘๗๐, ๑๐๗๘
๑๐๘๔, ๑๐๙๐, ๑๔๗๕
เภทนสํวตฺตนิก ๑๘๗๓
โภคพฺยสนสํวตฺตนิก ๑๘๗๓
โภชน ๑๕๖๐, ๑๘๖๕
โภชนีย ๑๑๕๓, ๑๕๑๖, ๑๖๙๔
๑๗๑๐, ๑๗๑๖, ๑๘๗๐
มกส ๑๘๒๓
มกฺกฏ ๖๒๙
มกฺขิกา ๑๘๒๓
มคธ ๒๖๓, ๑๘๔๔
มคฺค ๒๗๑, ๖๗๕, ๙๔๐, ๑๐๑๕
๑๓๗๘, ๑๘๒๖ นเกวลํ
มคฺคโกวิท ๗๐๑, ๑๐๗๕
มคฺคงฺค ๖๒๒, ๑๕๙๙
๑๖๐๕, ๑๘๒๗
มคฺคจิตฺต ๘๘๙

มคฺคญฺญู ๗๐๓, ๓๐๗๕
มคฺคทสฺสน ๒๗๙, ๖๕๒
มคฺคปจฺจย ๓๕๙๙, ๓๖๐๕
มคฺคปริยาปนฺน ๖๒๒
มคฺคภาวนา ๒๐๖, ๒๐๗
๓๓๗๗, ๓๖๓๓
มคฺควิทู ๗๐๓, ๓๐๗๕
มคฺคสจฺจ ๖๙๓, ๓๐๙๓
มคฺคสมงฺคี ๓๓๗๙, ๓๓๗๖, ๓๔๐๐
มคฺคามคฺค ๕๒๓, ๕๔๖, ๕๗๓
มคฺคารห ๗๕๓๐
มจฺจ ๓๓๖๔
มจฺจุ ๖๒๓
มจฺจุตร ๓๗๐
มจฺจุราช ๓๗๐
มจฺเฉรมล ๓๗๒๕
มชฺฌิม ๒๖๒, ๒๗๐
มชฺเฌยฺย ๓๗๒๓
มญฺญติ ๓, ๗, ๓๓๒๐
มณิรตน ๔๓๖, ๙๖๗
มต ๓๔๖๐, ๓๕๓๓
มตฺตญฺญุตา ๓๗๖๕
มตฺถก ๓๐๗๓
มทนิย ๖๗๗, ๓๓๐๙, ๓๓๓๗
มธุกุมฺภ ๓๙๐
มธุปาน ๓๗๒๐
มธุร ๓๒๓๒
มน ๙๙, ๖๔๑, ๓๓๓๗, ๓๘๐๓ นเกวลํ
มนวา ๙๙
มนจิกโรนฺต ๓๓๔๗, ๓๓๐๖, ๓๕๕๓
๓๖๕๗, ๓๗๕๓ นเกวลํ
มนจิการ ๓๔๘, ๓๓๕๙, ๓๒๔๒
๓๓๒๓, ๓๔๘๕, ๓๘๖๗ นเกวลํ
มนาป ๓๓๕๐, ๓๒๓๓, ๓๒๓๕
มนายตน ๓๙, ๓๒๒๔
มนินฺทฺริย ๗๘๒, ๓๘๐๓
มนินฺทฺริยอสังวร ๓๔๗๗
มนินฺทฺริยสังวร ๓๔๗๖
มนุญฺญผล ๙๔, ๖๔๗, ๓๓๔๐
มนุสฺส ๘๓, ๓๓๙๓, ๓๒๓๓ นเกวลํ

มนุสฺสภูต ๘๓. ๑๘๗๒
มนุสฺสโลก ๘๔. ๑๗๓๔
มนุสฺสโลภคฺคยตฺถวตฺถุนิย ๑๖๙๐
๑๘๕๘
มโนกมฺม ๑๒๗๖. ๑๔๗๖
๑๕๙๓ นเกวลํ
มโนฆฏฺฐ ๑๒๑๑
มโนทุจฺจริต ๘๒๒
มโนธาตุ ๒๐
มโนวิญฺญาณ ๑๘๖. ๓๔๘. ๑๑๓๓
๑๓๙๐. ๑๗๖๗ นเกวลํ
มโนวิญฺญาณธาตุ ๒๐.๒๔.๓๕.๔๗
มโนวิญฺญาณสมงฺคี ๑๓๙๐.๑๗๖๔
มโนสงฺขาร ๑๖๓๘
มโนสญฺเจตนา ๓๘๗. ๑๒๘๓
มโนสมฺผสฺส ๑๘๖. ๖๔๑
มโนสมฺผสฺสช ๑๑๓๑
มโนสมฺผสฺสปจฺจย ๑๘๖. ๖๔๑
มโนสุจริต ๘๒๒
มรณ ๘๓.๘๒๒.๑๓๐๒.๑๔๗๔ นเกวลํ
มรณธมฺม ๑๔๖๓. ๑๘๔๓
มรณานุสฺสติ ๔๒๖
มท ๒๘๓. ๖๖๗
มทฺทกุจฺฉิ ๗๘๕
มทฺโทณ ๘๐๘
มหคฺคต ๑๐๖๕. ๑๗๒๕
มหนฺต ๑๘๒๒
มหปฺผล ๕๔๕.๑๑๗๙.๑๗๒๒.๑๗๒๘
มหากจฺจายน ๒๔๖. ๘๘๑
มหากรุณาสมาปตฺติ ๑๗๔๓
มหากสฺสป ๒๔๖. ๘๗๙
มหาโกฏฺฐิก ๒๔๖. ๘๗๙
มหาทาน ๑๑๔๒
มหานิรย ๑๘๒๒
มหาปรินิพฺพาน ๑๒๖. ๑๖๔. ๑๘๗๘
มหาปณฺณก ๒๔๖. ๘๗๙
มหาปริวารตฺถวตฺถุนิย ๑๖๙๐
๑๘๕๘
มหาปุริส ๙๖๘
มหาปุริสลกฺขณ ๙๖๘

มหาภูต ๑๕๖๘. ๑๕๖๙
๑๖๓๘. ๑๖๖๒
มหาโภคสํวตฺตนิย ๑๖๙๐. ๑๘๕๘
มหาพฺรหฺม ๖๓๔
มหาเมฆ ๑๗๑๑
มหาโมคฺคลฺลาน ๒๔๖
๘๗๙. ๑๐๓๔
มหารชกฺข ๑๘๐๘
มหาวน ๑๗๓๕
มหาสมุทฺท ๑๒๗
๑๕๐๖. ๑๘๗๘
มหาสุปีน ๙๖๗
มหิส ๘๓. ๘๗
มเหสกฺข ๙๖๒
มาณว ๘๗๒
มาตา ๑๖๖. ๙๖๒.๑๑๕๗
๑๔๙๒. ๑๕๐๒. ๑๕๑๙
๑๕๖๐. ๑๘๐๙ .๑๘๔๖ นเกวลํ
มาตุกุจฺฉิ ๑๕๕๗. ๑๕๕๙
มาตุกุจฺฉิคต ๑๕๖๐
มาตุฆาตก ๒๕๕. ๖๒๓. ๖๘๕
๑๓๐๕. ๑๗๙๒. ๑๘๑๒
มาทิส ๙๘๓
มาน ๒๒๔. ๔๒๗. ๖๕๕. ๑๒๕๙
๑๓๒๓. ๑๕๗๒. ๑๖๖๕. ๑๖๗๒
มานปริยุฏฺฐาน ๑๔๓๕. ๑๕๗๒
มานสญฺโญชน ๑๔๓๕
มานสหคต ๖๓๐
มานานุสย ๒๕๒. ๑๓๓๒
๑๔๓๕. ๑๔๔๑. ๑๔๔๗
มานุสก ๑๔๑. ๖๓๙
มาร ๑๘๕.๑๔๖๕
มารกายิกา เทวตา ๔๕๐–๔๕๖
มารณนฺติย ๑๖๒๕
มารเสน ๕๔๕
มาลา ๑๑๔๓.๑๕๑๖.๑๖๙๔.๑๘๗๐
มาลาคนฺธวิเลปน ๔๖๘.๔๗๐.๘๗๑
มาลุวา ๑๑๔๖. ๑๔๒๕
มาส ๖๒๖
มิค ๒๗๘

มจฺฉฏฺฐนิยต ๑๘๔๗, ๑๘๕๑
มิจฺฉฏฺฐนิยาม ๑๐๘๒, ๑๕๑๘, ๑๕๒๑
มิจฺฉา ๓, ๕๕, ๑๑๕, ๓๔๔, ๓๗๘
๘๓๐, ๑๓๔๓ พเกวลิ
มิจฺฉาชาชีว ๑๐๑
มิจฺฉากมฺมนฺต ๑๐๑
มิจฺฉาจาร ๒๕๕, ๑๑๔๒, ๑๓๐๕
๑๔๒๘, ๑๔๓๐, ๑๘๗๓
มิจฺฉาจารี ๘๓๗
มิจฺฉาทิฏฺฐิ ๑๐๐, ๓๐๑
๑๕๘๐, ๑๘๗๔
มิจฺฉาทิฏฺฐิก ๒๕๕, ๘๒๒
๑๕๘๑, ๑๕๘๓
มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทาน ๘๒๒
มิจฺฉาทิฏฺฐิปรม ๑๕๘๘
มิจฺฉาวาจา ๑๐๑
มิจฺฉาวายาม ๑๐๑
มิจฺฉาสงฺกปฺป ๑๐๑, ๑๘๗๕
มิจฺฉาสติ ๑๐๑
มิจฺฉาสมาธิ ๑๐๑, ๑๘๗๕
มิต ๑๘๒๒
มิตฺต ๑๘๗๓
มิถุเภท ๑๐๗๒
มิยฺยติ ๑๑๕, ๑๐๙๗
๑๒๐๑, ๑๒๑๗, ๑๓๐๒
มิยฺยิตุ ๑๔๖๓, ๑๘๔๓
มิถกฺขุ ๒๖๗
มุฆ ๑๕๕๘
มุจฺฉนิย ๑๓๐๙, ๑๓๑๗
มุญฺชปุญฺช ๑๑๔๖, ๑๔๒๕
มุฏฺฐสฺสติ ๗๘๗, ๑๘๖๗, ๑๘๖๘
มุณฺฑิย ๒๕๖, ๒๕๘
มุต ๒๔๗
มุตฺต ๑๐๗๓
มุทิตา ๑๕๕๒, ๑๕๕๕, ๑๗๔๐
มุทินฺทฺริย ๑๘๐๘
มุทุก ๑๒๓๓
มุทุตร ๗๙๔
มุทุภูต ๗๖๑, ๑๕๒๔
มุทุทกปาน ๑๗๒๐

มุตา ๔๙๔, ๑๘๐๙, ๑๘๑๐
๑๘๗๐, ๑๘๘๓, ๑๘๘๔
มุตาวาท ๑๓๔๒, ๑๔๒๘, ๑๘๗๓
มุตาวาทกมฺม ๑๓๐๕
มุตาวาที ๒๕๕, ๘๓๗, ๑๘๐๙
มุยฺหมาน ๗๖๒
มุยฺหิ ๑๖๓๙, ๑๖๔๖
มุยฺเหยฺยุ ๖๘๒
มูล ๒๖๓, ๙๗๓, ๑๐๖๙, ๑๗๓๔
มูลกนฺท ๑๒๓๑
มูลรส ๑๒๓๒
มูพฺหิ ๗๖๒, ๑๕๒๓, ๑๕๒๖, ๑๗๗๓
เมถุนา ๑๕๕๒, ๑๕๕๕, ๑๗๔๐
เมถุน ๔๖๘, ๑๕๐๗
๑๘๗๐, ๑๘๘๒ นเกวลํ
เมถุนี ๑๗๑๑
เมธาวี ๒๘๓, ๖๖๗
โมฆปุริส ๑๒๘๔
โมฆราช ๑๘๐
โมจปาน ๑๗๒๐
โมทติ ๑๓๙๑
..โมรก.. ๘๗๑, ๑๕๐๘
โมห ๒๒๔, ๕๕๕
๑๓๒๓, ๑๘๙๒ นเกวลํ
โมหคูคิ ๖๔๑
โมหฏฺฐานิย ๖๗๒, ๑๓๑๑
โมหปฏิรูปก ๑๘๙๒
โมหปริยุฏฺฐิต ๒๕๒
โมหปฺปหาน ๔๗๕
โมหสมฺปยุตฺต ๗๔๘
โมหสญฺญุ ๗๔๘
โมหสหคต ๖๓๐, ๗๔๘, ๑๔๖๘
โมหสหคตจิตฺตสมงฺคี ๑๔๖๗
โมหสหชาต ๗๔๘
โมหสหภุ ๗๔๘
โมหเหตุ ๑๖๖๓
โมหานุปริวตฺติ ๗๔๘
ยกฺข ๘๓
ยชมาน ๑๗๒๕
ยญฺญ ๑๗๒๕

ยถากมฺมูปค ๓๒๑
ยถากมฺมูปคต ๘๒๐
ยถากมฺมูปคตญาณ ๘๒๐
ยถาจิตฺต ๑๓๕๘, ๑๓๖๓
ยถาทิฏฺฐิ ๑๕๘๓
ยถาภูต ๗๐๒–๗๓๗
ยปนา ๑๒๘๕–๑๒๘๗
ยม ๑๘๓๐
ยส กุลปุตฺต ๘๗๒
ยสสฺสี ๒๘๘, ๓๐๐
ยาคุ ๑๘๐
ยาคุปาน ๑๗๑๘
ยาน ๑๑๔๓, ๑๘๒๔
ยานสุข ๖๓๘
ยานีกต ๑๔๖๔
ยาปนา ๑๒๘๕–๑๒๘๗
ยาม ๖๓๔, ๑๘๔๖
ยายนฺต ๑๗๐๐
ยาวชีว ๘๗๑
ยาวตายุก ๖๓๓, ๖๓๔, ๖๓๘
ยาวติก ๑๘๒๕
ยุญฺชถ ๖๒๑
ยุต ๑๘๒๒
โยคกฺเขม ๑๕๑๔, ๑๘๑๓
โยคนิย ๗๓๘, ๑๓๐๘, ๑๘๓๓
โยชนต ๑๘๒๒
โยคฺค ๑๑๓๓
โยนิ ๘๔๐, ๑๐๘๖
๑๒๐๑, ๑๕๕๑, ๑๘๖๖
รชต ๒๘๓, ๖๖๗
รชนิย ๖๘๘, ๑๒๑๓, ๑๒๑๕, ๑๓๐๙
รชฺชมาน ๓๒๑, ๙๖๒
รชฺชิ ๑๖๓๙, ๑๖๔๖
รชฺชุพนฺธน ๘๙๕
รฏฺฐ ๑๑๔, ๑๗๓๓, ๑๘๔๖
รถน ๔๓๖, ๙๖๘
รถฺถ ๗๖๒, ๑๑๔๙
๑๕๒๓, ๑๕๒๖, ๑๗๗๓
รถฺถญญู ๑๑๔๒
รถฺถิ ๖๒๙

รถ ๑๘๕.๑๗๐๐.๑๘๒๒
รถ ๑๘๖.๖๔๑. ๑๕๖๖ นเกวลํ
รถคณฺหา ๑๕๓๕. ๑๕๔๓
รถชาตุ ๒๐
รถนิมิตฺต ๑๕๖๖
รถราค ๑๕๘๐
รถายตน ๑๙.๔๒๗.๑๑๒๙.๑๒๒๑
๑๒๓๒.๑๒๔๖.๑๒๖๖.๑๒๗๕นเกวลํ
รถารมฺมณ ๑๕๖๖
ราค ๒๒๔. ๕๐๑
๑๕๗๗. ๑๘๙๒ นเกวลํ
ราคกูฏ ๖๔๑
ราคฏฺฐานิย ๖๗๘. ๑๓๐๙. ๑๓๓๗
ราคปฏิรูปก ๑๘๙๒
ราคปริยุฏฺฐิต ๒๕๒
ราคปฺปหาน ๒๓๘. ๔๗๓
๕๓๑. ๕๖๒ นเกวลํ
ราคสมฺปยุตฺต ๗๓๘
ราคสีสฏฺฐ ๗๓๘
ราคสหคต ๖๓๐. ๗๓๘. ๑๔๖๘
ราคสหคตจิตฺตสมงฺคี ๑๔๖๗
ราคสหชาต ๗๓๘
ราคสหฺภุ ๗๓๘
ราคานุปติต ๑๓๕๒
ราคานุปริวตฺติ ๗๓๘
ราคารมฺมณ ๑๐๖๖
ราคานุสย ๑๕๓๒
ราคูปาย ๑๖๓๔
ราช ๓๗๗. ๔๓๖. ๙๖๘
๑๓๕๒. ๑๘๒๐. ๑๘๔๔
ราชคห ๑๗๓๕
ราชี ๖๙๑. ๑๐๗๘. ๑๐๘๔. ๑๐๙๐
ราสี ๑๘๔๗. ๑๘๕๑
ริตฺต ๑๓๐๖
รุกฺข ๑๑๔. ๑๑๑๖. ๑๑๒๐
๑๑๔๖. ๑๔๒๕. ๑๘๔๑
รุหิรุปฺปาทก ๒๕๕. ๖๒๓
๖๘๕. ๑๗๙๒. ๑๘๑๒
รุหิรุปฺปาทกมฺม ๑๓๐๕

รูป ๒๒. ๕๓๖. ๓๓๓
๓๕๐๗. ๓๘๔๒ นเกวลํ
รูปกฺขนฺธ ๓๗๓. ๓๘๓. ๔๐๗
๖๖๓. ๓๓๒๘. ๓๓๗๐. ๓๗๗๖
รูปกฺขนฺธคณนา ๓๓๒๘
รูปกฺขนฺธปริยาปนฺน ๓๗๗๖
รูปคติ ๓๒๓๕
รูปชีวิตินฺทฺริย ๓๒๘๕. ๓๒๙๘
รูปฏฺฐ ๓๘๔๙
รูปคณฺหา ๓๕๓๕. ๓๕๔๓
รูปตา ๓๗๘๖
รูปตฺตภาวปฏิลาภ ๓๒๓๕
รูปธาตุ ๒๐. ๖๘. ๓๒๓. ๓๓๓๓
๓๒๓๗. ๓๒๓๔ นเกวลํ
รูปธาตุธรูปธาตูปค ๓๘๓๗
รูปธาตุปริยาปนฺน ๓๕๗๙
๓๖๘๒ นเกวลํ
รูปธาตูปค ๓๒๓๘
รูปนิมิตฺต ๓๕๖๒
รูปภว ๓๓๙๘. ๓๒๓๕
รูปภวูปค ๓๒๐๓
รูปภาว ๓๒๐–๓๒๔.
รูปโยนิ ๓๒๓๕
รูปราค ๒๘๒. ๖๕๕
๑๐๒๔. ๑๖๘๒. ๑๖๘๘
รูปวา ๓๓๔
รูปสญฺญา ๖๓๘. ๖๒๐. ๑๗๖๖
รูปสตฺตกาวาส ๓๒๓๕
รูปสงฺขาร ๓๒๓๕
รูปายตน ๓๘. ๓๓๓๓. ๓๒๒๓
๓๒๖๖. ๓๔๐๗ นเกวลํ
รูปารมฺมณ ๓๕๖๓
รูปาวจร ๒๘๒. ๘๐๐. ๓๓๘๓
๓๔๗๘. ๓๕๓๗. ๓๖๒๓. ๓๖๗๘
รูปี ๖๘. ๗๒. ๓๒๒๐. ๓๒๘๕
รูปูปค ๓๒๓๗. ๓๒๓๘
เร (อิทํ เยภุยฺยิกํ)
โรค ๓๓๐๖
โรรุว นิรย ๓๘๘๕
ลกฺขณสมนฺนาคต ๙๕๖. ๑๐๒๕

ถกุพ ๑๑๐๘
ถฏฺฐี ๖๘๖, ๖๘๗
ถตา ๑๑๔๖, ๑๔๒๕
ถพฺภา ๓๗๑, ๖๘๖, ๘๘๕
๑,๑๓๙, ๑๑๖๒, ๑๔๖๑
ถภเต ๑๗๐๐
ถมฺพิต ๑๒๓๒
ถย ๑๖๑๗
ถหุก ๑๒๓๓
ถหุปริวตฺต ๖๒๗–๖๒๙
ถาภสุข ๖๓๙
ถาภี ๑๓๗๔
ถุมฺพินี ๒๖๑, ๑๗๓๔
เถฑฺฑุ ๑๑๐๘
เถณ ๖๙๑, ๑๐๗๗, ๑๐๙๐
๑๐๙๖, ๑๑๐๐, ๑๑๐๔
๑๗๗๙, ๑๗๙๑
โถก ๗๖, ๕๗๒
๑๕๙๒, ๑๘๐๘ นเกวลํ
โถกตฺถร ๑๗๔๒
โถกธาตุ ๑๕๑๓, ๑๗๓๙
โถกวิทู ๑๗๒๕
โถกหิต ๑๗๔๒
โถกานุกมฺป ๑๙๒
โถกานุกมฺปก ๑๙๔๒
โถกิย ๕๙๗, ๗๗๑, ๘๘๓
๑๔๐๑, ๑๖๒๑, ๑๘๐๑ นเกวลํ
โถกุตฺตร ๖๐๒, ๑๐๖๑, ๑๑๘๓
๑๕๑๗, ๑๘๐๖, ๑๘๓๑ นเกวลํ
โถกุตฺตรญาณ ๑๘๓๑
โถณิย ๑๒๓๒
โถภ ๑๕๓๘, ๑๕๔๕, ๑๖๕๙
๑๖๖๕, ๑๖๗๓ นเกวลํ
โถภเหตุ ๑๖๖๓
โถม ๑๕๕๙, ๑๕๖๐
โถมกูป ๔๕๕
โถหกุมฺภี ๑๘๒๒
โถหิต ๙๓, ๑๒๓, ๑๐๗๓, ๑๖๙๖
๑๔๙๒, ๑๕๐๒, ๑๕๙๑ นเกวลํ
โถหิตก ๑๑๓๓, ๑๑๑๗, ๑๑๒๕

ปทภาชนียานุกฺกโม ๗๓๕

โถทิตกถิณ ๖๓๒. ๑๐๖๐
วตฺตรต ๑๕๓๔. ๑๘๑๓
วจีกมฺม ๑๒๕๔. ๑๒๖๒
๑๕๘๓. ๑๖๗๔. ๑๗๒๘
วจีทุจฺจริต ๗๒๒
วจีเภท ๕๗๕. ๕๘๘.๖๓๓
วจีสงฺขาร ๖๓๐. ๑๓๐๐. ๑๖๓๘
วจีสญฺเจตนา ๑๒๘๓
วจีสุจริต ๗๒๒
วจฺฉ ๘๗๐. ๑๕๘๐. ๑๕๘๒
วจฺฉโคตฺต ๘๗๐
วชิรา ภิกฺขุนี ๑๘๕
วชฺช ๑๕๘๘
..วฏฺฏก.. ๘๗๑. ๑๕๐๘
วฏฺฏูปจฺเฉท ๑๒๓. ๑๔๒. ๑๔๘
๑๖๔. ๑๑๘๗. ๑๔๗๐
วฑฺฒติ ๑๑๔๕. ๑๑๘๒
๑๔๒๔. ๑๔๓๐
วณิชฺชา ๑๑๕๖
วณฺณ ๑๘๘๔
วณฺณิต ๑๗๒๕
วตฺตติ ๑๗๐๐
วตฺตนา ๑๒๘๕–๑๒๘๗
วตฺตมาน ๑๓๓๖. ๑๔๔๐. ๑๔๔๘
๑๕๗๗. ๑๗๖๑ นเกวถ
วตฺถ ๓๒๑. ๘๗๑. ๑๑๔๓
วตฺถภาว ๓๒๑
วตฺถุ ๓๔๘. ๑๕๕๖
วตฺถุกถ ๑๔๖๔
วเท ๑๗๐๐
วช ๑๗๐๐
วนโรป ๑๑๔๘. ๑๔๒๗
วนฺเทยฺย ๑๖๘๔
วปยนฺติ ๕๔๕
วย ๑๗๕. ๒๔๘
วยกฺขณ ๖๒๔. ๗๕๘
วยธมฺม ๘๒. ๘๘. ๑๗๗
๑๗๐๑. ๑๗๗๕. ๑๘๘๓
ววตฺถิต ๑๕๘๖. ๑๖๑๐
วสญฺญ ๑๑๔๒

วสีภาว ๑๘๔๕
วสีภูต ๑๖๔๕, ๑๖๕๓
วสฺสภญฺญ ๓๘๔
วสฺสสต ๖๒๖
วหติ ๑๑๕๒
วาจา ๕๘๑, ๖๑๓, ๑๒๘๑
๑๓๕๘, ๑๔๕๔, ๑๔๖๙, ๑๘๗๓
วาต ๒๔๙, ๑๑๒๐
วาตปานฉิทฺท ๑๑๑๖
วาเทติ ๑๕๖๗
วาย ๑๓๑, ๑๕๗, ๓๔๘, ๓๗๒, ๑๘๗๘
วายกรณีย ๓๗๒
วาโยกสิณ ๕๙๔, ๑๐๖๐, ๖๑๒
วาโยธาตุ ๑๑๒๐, ๑๒๔๖, ๑๒๖๖
วาริวห ๑๑๕๖
วาสี ๑๐๗๓, ๑๘๒๒
วิกุพฺพติ ๑๖๕, ๑๑๐๘
วิเกตุํ ๑๑๖๒
วิกฺขมฺเภติ ๒๘๗
วิกฺขิตฺต ๑๐๖๕
วิคต ๓๐๒, ๓๘๔, ๙๓๗
๑๓๖๘, ๑๔๔๙, ๑๗๗๑
วิคตทิฏฺฐิย ๑๕๙๕
วิคตูปกฺกิเลส ๗๖๑, ๑๕๒๔
วิคเมติ ๑๗๗๑
วิฆาตปกฺขิก ๖๘๒
วิฆาตปกฺขิย ๑๓๑๑
วิจย ๑๘๑๔
วิจรนฺติ ๑๗๒๕
วิจาร ๑๐๗๓, ๑๖๕๗, ๑๗๖๖
วิจารมตฺต ๑๓๕๓, ๑๗๕๙
วิจารยนฺต ๑๓๕๖, ๑๓๕๗
วิจาริต ๑๑๓๘
วิจาเรติ ๑๐๗๓, ๑๕๒๙
วิจิกิจฺฉฉินฺน ๕๔๕
วิจิกิจฺฉติ ๑๘๔
วิจิกิจฺฉา ๒๒๔, ๕๒๒, ๑๐๐๑
๑๕๗๔, ๑๗๙๒ นเกวลํ
วิจิกิจฺฉานีวรณ ๕๒๒, ๑๔๓๗

วิจิกิจฺฉานุสย ๒๕๒. ๗๒๕. ๗๗๕
๑๓๓๒. ๑๔๙๗. ๑๕๗๔
วิจิกิจฺฉาปริยุฏฺฐาน ๕๒๒. ๗๒๔
วิจิกิจฺฉาสญฺโญชน ๕๒๒. ๑๔๓๗
วิจิกิจฺฉาสหคต ๖๓๐
วิจิกิจฺฉิต ๕๑๙
วิจินาติ ๑๑๖๒
วิจฺฉิก ๑๙๒๓
วิชานนฺต ๙๓๔
วิชานาติ ๓๔๙. ๓๕๓
วิชิตาวี ๙๖๗
วิชฺชติ ๒๔๙. ๑๓๕๖. ๑๗๒๗
วิชฺชมาน ๖๔
วิชฺชา ๖๔๗
วิญฺญตฺติ ๑๔๒๗. ๑๔๒๙
วิญฺญาณ ๑๙. ๕๒. ๑๗๔ นเกวลํ
วิญฺญาณกฺขนฺธ ๓๙๓. ๑๓๓๓
๑๒๙๖. ๑๓๒๙. ๑๓๔๓. ๑๗๙๖
วิญฺญาณกฺขนฺธปริยาปนฺน ๑๗๙๖
วิญฺญาณญฺจายตน ๕๙๔. ๙๖๐
๑๐๖๐. ๑๗๖๖. ๑๙๑๖ นเกวลํ
วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญา ๑๗๖๖
วิญฺญาณฏฺฐิ ๑๙๔๙. ๑๙๕๐
วิญฺญาณฏฺฐิติ ๑๐๙๖. ๑๒๐๑
วิญฺญาณตา ๑๗๙๖
วิญฺญาณปจฺจย ๑๐๙๕. ๑๖๓๔
วิญฺญาเปสิ ๖๒๑
วิญฺญาณภาว ๑๙๙๙. ๑๙๙๐
วิญฺญาย ๑๔๙๙
วิญฺญู ๒๕๕. ๓๙๔. ๔๐๖. ๑๓๔๒
วิตกฺก ๑๕๒๙. ๑๖๕๗. ๑๗๑๖
วิตกฺกยนฺต ๑๓๕๖. ๑๓๕๗
วิตกฺกวิจาร ๖๑๐. ๖๒๐. ๑๗๕๒
วิตกฺกวิปฺผาร ๑๓๕๖. ๑๓๕๗
วิตกฺกสมุฏฺฐาน ๖๑๓–๖๑๕
วิตกฺกานุปติต ๑๓๕๒–๑๓๕๕
วิตกฺกิต ๑๑๓๗
วิตกฺเกติ ๑๐๗๓. ๑๑๔๙. ๑๕๒๗
วิตกฺเกนฺต ๑๔๒๖

วิตาเรยฺยุ ๕๗๓
วิตุติ ๑๕๓๐
วิตูถาร ๓๗๓๔
วิตูถาเรตพฺพ ๑๗๔๓
วิทิต ๑๐๓๐, ๑๐๓๓
วิทิตฺวา ๔๑๓๗, ๑๗๐๐
วิทุช ๒๗๔
วิธูปยํ ๕๔๕
วิธูเปตฺวา ๒๕๔, ๑๖๔๒, ๑๔๕๔
วิธูเปติ ๒๕๔, ๑๖๔๑, ๑๔๕๔
วิธูเปนฺต ๑๔๕๔
วินย ๖๔๗, ๑๒๑๖
วินยนฺติ ๑๒๑๖
วินิปาต ๔๒๒, ๑๔๔๕, ๑๔๔๖
วินิปาติก ๑๖๓๔
วิเนยฺย ๑๗๒๕
วิปกฺกวิปาก ๔๑๐
วิปจฺจมาน ๔๓
วิปจฺจิตฺวนฺติ ๔๑๔
วิปริณต ๓๐๒, ๓๑๔, ๓๔๔, ๓๖๔
วิปริณามธมฺม ๔๒, ๑๗๗, ๓๖๒
๑๓๐๖, ๑๔๐๑, ๑๔๔๓ นเกวลํ
วิปริเยส ๑๐๓๕
วิปสฺสติ ๑๔๐๐
วิปริต ๑๐๓๕
วิปาก ๔๓, ๑๓๔, ๑๖๔ นเกวลํ
วิปากจิตฺต ๑๔๖๒
วิปากธมฺมธมฺม ๑๑๔๗–๑๑๔๒
วิปากปฏิสนฺธิ ๑๓๖๕
วิปากาพฺยากต ๑๔๓๒, ๑๔๗๔
๑๕๓๔, ๑๕๔๖, ๑๔๖๓
วิปากาวรณ ๒๕๕
วิปุล ๑๗๒๕
วิปุลผเลติ ๑๗๒๔
วิปุลตฺตา ๑๔๔๔
วิปุปฏิสาริย ๑๕๑๔, ๑๕๑๔
วิปุปมุต ๒๔๔, ๒๔๔, ๕๑๔
วิพฺภนฺตจิตฺต ๗๔๗
วิภชติ ๑๐๔๖
วิภตฺต ๑๔๒๒

วิภาวณฺหา ๑๐๙๓.๑๕๔๓.๑๕๔๘
วิมติ ๔๕๖–๔๕๙
วิมุจฺจติ ๗๔๙. ๗๖๐. ๑๕๒๕
วิมุจฺจมาน ๗๕๔. ๗๕๙
วิมุตฺต ๒๔๓. ๒๙๙. ๗๕๔
๓๐๒๖. ๓๐๖๕
วิมุตฺติ ๓๐๐. ๗๓๓
วิมุตฺติญาณ ๓๐๒๖–๓๐๒๙
วิมุตฺติสุข ๖๓๙
.. วิโมกฺข .. ๗๐๘
วิรงฺครูป ๙๖๘
วิรช ๒๘๕. ๕๔๔. ๖๗๐
วิรชฺชติ ๓๕๕๖
วิราค ๓๘๒๖
วิราคตา ๖๔๗
วิราคธมฺม ๙๒. ๑๗๗
๑๗๐๓. ๑๗๗๕. ๑๘๙๓
วิราเชตฺวา ๒๙๙. ๓๒๓๓
วิริย ๗๘๓. ๙๐๓. ๓๒๔๓. ๓๔๐๘
๓๙๙๒ นเกวลี
วิริยปฏิรูปก ๓๙๙๒
วิริยสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖
วิริยาธิปติ ๓๕๙๘
วิริยานุปคต ๓๓๕๒
วิริยารมฺมณ ๓๐๖๖
วิริยิทฺธิปาท ๓๕๓๓. ๓๙๙๘
วิริยินฺทฺริย ๒๓. ๗๘๐. ๓๘๐๓
วิริยูปจย ๓๖๓๔
วิรูหฺห ๓๙๗
วิลิปนฺติ ๓๗๔๖
วิเลปน ๓๓๔๓. ๓๕๓๖
๓๖๙๔. ๓๙๗๐
วิโลเกติ ๖๓๒.๙๖๔.๓๓๖๖.๓๙๐๐
วิโลเกตุกาม ๓๓๖๖
วิโลเกนฺต ๓๓๒๖
วิวชฺชิต ๙๓
วิวฏจฺฉท ๙๖๘
วิวรติ ๓๐๙๖
วิวิจฺจ ๓๕๓๐. ๓๗๕๔
วิเวก ๖๔๗

วิเวกนินฺน ๑๑๐๒
วิเวกปพฺภาร ๑๑๐๒
วิเวกโปณ ๑๑๐๒
วิส ๓๗๑. ๘๙๔. ๑๖๒๗. ๑๖๙๖
วิสคนฺธ ๑๒๓๑
วิสชฺชิต ๒๕๕
วิสญฺญุตฺต ๒๔๑. ๒๘๒
๔๗๖. ๖๕๕
วิสย ๗๙๘. ๘๑๒
วิสยุตฺต ๕๔๕
วิสินิตฺวา ๒๕๔. ๑๖๙๒
วิสิเนตฺวา ๑๘๕๙
วิสิเนติ ๒๕๔. ๑๖๙๑. ๑๘๕๙
วิสิเนนฺต ๑๘๕๙
วิสุชฺฌติ ๑๖๔๔. ๑๗๒๙
วิสุทฺธ ๑๒๑
วิสุทฺธิ ๔๓๕. ๑๖๕๘
วิโสธเย ๑๖๔๔. ๑๖๕๒
วิโสเธติ ๑๗๑๓–๑๗๑๗
วิหายนิฏฺฐ ๒๗๓. ๒๗๔
วิหาร ๑๗๓๓
วิหึสา ๓๕๕๒. ๓๕๕๕
วิหึสาวิตกฺก ๑๑๔๘. ๑๔๒๖
วิหึสาสญฺญา ๓๕๕๒. ๓๕๕๕
วิเหฐูสติ ๖๒๑
วีตตณฺห ๒๔๘
วีตโทส ๒๘๒. ๔๗๖. ๖๕๕ นเกวลํ
วีตมล ๕๒๐. ๕๗๑
วีตโมห ๒๔๔. ๕๐๔. ๗๕๓ นเกวลํ
วีตราค ๑๐๖๕. ๑๔๔๘. ๑๕๘๕ นเกวลํ
วีติวตฺต ๙๑๕. ๙๘๑. ๑๐๐๐
วีมํสา ๑๕๙๖
วีมํสาธิปติ ๑๖๐๓–๑๖๐๕
วีมํสิทฺธิปาท ๑๕๑๓. ๑๘๘๘
วุฏฺฐ ๑๑๕๖
วุฏฺฐหนฺต ๑๑๐๐
วุฏฺฐหิตฺวา ๑๘๖๔
วุฏฺฐาน ๑๑๐๐. ๑๕๑๗
วุฏฺฐิต ๑๑๐๑. ๑๑๐๒
วุฑฺฒิ ๓๗๗. ๓๗๙

วุฏฺฐติ ๑๗๐๔
วูปสม ๑๕๓๐
เวติ ๑๗๕, ๑๑๔๘
เวทชาต ๑๗๒๕
เวทนคา ๑๗๘๖
เวทนา ๑๘, ๑๗๔, ๕๘๒ นเกวลํ
เวทนากฺขนฺธ ๑๓๓๐, ๑๒๘๖
๑๓๒๘, ๑๔๔๔, ๑๔๕๒, ๑๗๘๖
เวทนากฺขนฺธคณนา ๑๓๓๐
เวทนากฺขนฺธปริยาปนฺน ๑๗๘๗
เวทนาปฏิรูปีกา ๑๘๘๒
เวทนาวิปฺผาร ๑๓๕๖
เวทนูปค ๑๒๑๙, ๑๒๒๐
เวทนูปจย ๑๖๓๔
เวทนารมฺมณ ๑๐๖๖, ๑๐๖๗
เวทยนฺต ๑๓๕๖
เวทยติ ๑๒๘๔, ๑๕๓๓
เวทยิต ๑๗๖, ๖๔๑
เวทิ ๑๑๓๗
เวทิยมาน ๑๗๘
เวทิยามิ ๑๗๘
เวเทติ ๑๐๗๓, ๑๕๒๙, ๑๘๒๑
เวปจิตฺติปริตฺต ๑๑๙๕, ๑๑๙๖
เวยฺยากรณ ๑๗๓๙
เวรมณี ๘๓๓, ๑๔๒๘
เวโรจน ๑๑๔๘
เวลา ๑๕๐๖
เวลาติ ๑๗๓๕
เวสฺส ๘๓, ๑๖๖–๑๖๘
เวสฺสภู ๑๘๒๐
เวสฺสวณ ๑๘๒๐
เวหปฺผล เทว ๖๓๔
เวหาส ๑๕๓๓
เวหุน ๑๗๓๕
โวกิณฺณสุขทุกฺข ๑๖๓๘
โวทาน ๗๐๘, ๑๑๐๐
โวโรปีต ๑๔๘๒, ๑๕๑๙, ๑๘๑๒
โวโรเปติ ๑๖๘๕
โวโรเปตฺวา ๑๘๐๙–๑๘๑๑
โวโรเปยฺย ๑๕๐๒, ๑๕๐๖

โวโลเกนฺต ๑๘๐๘
โวหรติ ๖๘๖, ๑๓๖๑
โวหรนฺต ๖๘๘–๖๙๐
โวหริตุกาม ๑๓๖๑
โวหริสฺสามิ ๑๓๖๒
โวหาร ๖๗๑–๖๙๐
สอโนตฺตปฺปี ๓๕๙
สอหิริก ๓๕๙
สอุตฺตร ๑๐๖๕
สอุทฺธจฺจ ๓๕๙
สอุปายาส ๓๘๗, ๑๘๓๙
สกฺ กมฺม ๑๘๒๐
สกทาคามินิยม ๑๔๙๗
สกทาคามินิยาม ๑๐๘๐
สกทาคามิผล ๑๙๓, ๕๔๖, ๑๐๒๑
๑๕๙๔, ๑๗๘๐ นเกวลํ
สกทาคามิผลปฺปตฺต ๒๘๐
๖๕๓, ๗๕๖
สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยา ๒๗๓
๗๙๐, ๙๘๗, ๑๐๑๐ นเกวลํ
สกทาคามิผลสมงฺคี ๑๐๒๘
สกทาคามิมคฺค ๒๙๗, ๖๔๙ นเกวลํ
สกทาคามี ๑๖๙, ๑๙๓, ๒๐๑
๑๓๐๓, ๑๗๓๑ นเกวลํ
สกเวทิย ๕๔๕
สกิเลส ๑๘๓๙, ๑๘๕๖
สกฺก ๑๗๒๕
สกฺกายทิฏฺฐิ ๒๒๔, ๕๑๙, ๑๐๐๑
๑๗๔๗, ๑๘๕๕ นเกวลํ
สกฺการสุข ๖๓๙
สคารว ๑๕๐๔
สคฺค ๘๒๒, ๑๑๙๑, ๑๗๒๕
สคฺคคามี ๑๑๔๙, ๑๔๒๗
สคฺคสํวตฺตนิก ๑๑๕๐
สงฺกปฺป ๑๒๑๐, ๑๒๑๔
สงฺกปฺปราค ๑๒๑๐, ๑๒๑๔
สงฺกมติ ๑๗๕๐–๑๗๕๔
สงฺกิณฺณปริข ๒๔๑, ๒๔๔, ๔๗๖
สงฺกิยนฺติ ๓๘๔, ๑๑๔๒
สงฺกิยิสฺสนฺติ ๓๘๔, ๑๑๔๒

สงฺกิลิฏฺฐ ๑๕๗๘
สงฺกิลิสฺสติ ๑๖๔๔
สงฺกิเลส ๗๐๘
สงฺกิเลสิก ๒๙๒. ๗๓๘ นเกวลํ
สงฺขต ๖๐. ๙๒. ๑๗๔. ๑๗๗๕
๑๘๙๓ นเกวลํ
สงฺขตลกฺขณ ๑๗๕
สงฺขลิกพนฺธน ๓๗๑. ๘๙๕
สงฺขา ๓๘๔
สงฺขาร ๔๓.๙๐.๔๐๗.๖๙๒.๑๐๘๕
๑๒๒๐.๑๖๕๘.๑๘๔๒ นเกวลํ
สงฺขารกฺขนฺธ ๑๑๓๒. ๑๒๙๖
๑๓๒๙ ๑๔๔๔. ๑๔๕๒. ๑๗๗๕
สงฺขารกฺขนฺธคณนา ๑๑๓๒
สงฺขารปจฺจย ๑๐๘๕. ๑๖๑๑
สงฺขารกฺขนฺธปริยาปนฺน ๑๒๙๖
๑๓๒๙. ๑๔๔๗. ๑๔๕๒. ๑๗๗๕
สงฺขารตา ๑๗๘๖
สงฺขิตฺต ๗๕. ๑๖๔. ๑๙๐
๑๐๖๕. ๑๗๓๘
สงฺคณิการามตา ๒๕๐. ๒๕๑
สงฺคหิต ๑๑๒๗–๑๑๓๓
สงฺฆ ๒๕๕. ๕๒๖. ๑๕๐๒
๑๗๓๙ นเกวลํ
สงฺฆคต ๑๗๒๕
สงฺฆภตฺต ๑๗๑๘
สงฺฆเภทก ๒๕๕. ๖๒๓. ๖๘๕
๑๕๑๔. ๑๗๙๒. ๑๘๑๒
สงฺฆเภทกมฺม ๑๓๐๕
สงฺฆาฏก นิรย ๑๘๘๕
สงฺฆานุสฺสติ ๔๒๖
สจิตฺตก ๑๓๕๘. ๑๖๒๖. ๑๖๓๑
สเจตน ๗๔๐
สเจตนก ๑๓๕๘
สจฺจ ๒๑๓–๒๒๓. ๑๘๗. ๑๘๘
๑๐๙๐. ๑๐๙๕. ๑๘๒๖
สจฺจโคจร ๕๘๙. ๕๙๑. ๕๙๒
สจฺจปญฺญตฺติ ๑๐๗๕
สจฺจวาที ๑๘๒
สจฺจารมฺมณ ๑๐๖๒–๑๐๔๖

ส์จฺฉิกฏฺฐ ๑-๑๐, ๖๓
ส์จฺฉิกฏฺฐปรมฏฺฐ ๑-๖๑, ๑๑๗
๑๖๕-๑๘๐
ส์จฺฉิกต ๒๔๓,๖๕๒,๗๕๘,๑๐๒๗
๑๘๓๒ นเกวลำ
ส์จฺฉิกโรติ ๒๐๐,๒๗๓,๘๘๓,๑๐๖๔
๑๖๔๒, ๑๗๔๗ นเกวลำ
ส์จฺฉิกโรนฺต ๒๘๖-๒๘๗
ส์จฺฉิกาตพฺพ ๒๘๒, ๔๗๖, ๕๑๑
๖๕๕, ๗๕๘, ๘๘๔, ๑๘๓๒
ส์จฺฉิกิริยา ๔๓๕
ส์ญาตียมาน ๑๑๒๐
ส์ญจิจฺจ ๑๕๐๒, ๑๘๑๑
ส์ญเจตนิก ๑๔๘๔, ๑๖๘๘
ส์ญเจตนิย ๑๒๘๔
ส์ญเชนฺตา ๗๐๑, ๑๐๗๕
ส์ญเชนฺติ ๑๐๗๘, ๑๑๐๐
ส์ญาต ๓๐๕, ๓๑๑, ๔๒๐
ส์ญานนฺต ๑๓๕๖
ส์ญานาติ ๑๐๗๓, ๑๓๒๐
ส์ญานิตฺวา ๑๓๒๐
ส์ญาณิว นิรย ๑๘๘๕
ส์ญาโชติภูต ๑๘๒๒
ส์ญาณกติ ๘๓๘
ส์ญาณตา ๑๗๘๖
ส์ญาณตุตภาวปฏิลาภ ๘๓๘
ส์ญาณภาว ๘๓๘
ส์ญาณม ๖๔๗
ส์ญาณส์สาร ๘๓๘
ส์ญาณส์สุต ๘๕๐, ๘๕๑
ส์ญาณส์สุตาวาส์ ๘๓๘
ส์ญาโยนิ ๘๓๘
ส์ญาย ๑๘,๔๐๗,๑๔๐๐,๑๕๘๖
๑๗๘๔, ๑๘๔๑ นเกวลำ
ส์ญากรณีย ๘๔๒
ส์ญากฺขนฺธ ๑๓๓๑,๑๒๘๖
๑๓๒๘, ๑๔๕๒, ๑๗๗๖ นเกวลำ
ส์ญากฺขนฺธคณนา ๑๑๓.๑
ส์ญากฺขนฺธปริยาปนฺน ๑๗๗๗
ส์ญาปฏิรูปิกา ๑๘๘๒.

สญฺญารมฺมณ ๑๐๖๖. ๑๐๖๗
สญฺญาวิปฺผาร ๑๓๕๖
สญฺญาวิปริเยส ๑๐๔๒
สญฺญาเวทยิตนิโรช ๖๑๘
๑๖๒๕. ๑๗๖๖
สญฺญาเวทยิตนิโรชสมาปตฺติ
๑๖๒๒. ๑๖๒๔
สญฺญาสมุฏฺฐาน ๖๑๔. ๖๑๕
สญฺญุปฺปาท ๘๔๘
สญฺญูปจย ๑๖๓๔
สญฺโญชน ๒๗๑.๕๒๐.๖๗๐ นเกวลํ
สญฺโญชนิย ๗๓๘. ๑๓๐๘
๑๕๖๘. ๑๘๓๓
สณฺหนฺติ ๑๘๗๘
สณฺฐาติ ๑๘๘. ๒๘๕. ๑๓๖๕
๑๕๑๓. ๑๕๕๗. ๑๘๗๘
สณฺห ๑๒๓๓
สต ๑๘๐. ๑๘๖๐
สตต ๘๓๕. ๑๓๐๗
สตณฺหา ๒๘๖. ๒๘๗. ๒๘๐
สตปที ๑๘๒๓
สตานุปติต ๑๓๕๒
สตารมฺมณ ๑๐๖๖
สติ ๔๒๖. ๘๐๓. ๑๑๖๗. ๑๔๐๐
๑๕๒๘. ๑๘๘๒ นเกวลํ
สตินฺทฺริย ๒๑. ๔๒๖. ๗๘๐
๗๘๗. ๗๘๔. ๑๘๐๑
สติปฏฺฐาน ๒๓๘. ๔๗๔. ๖๗๕
๗๖๘. ๑๖๔๑. ๑๘๓๓ นเกวลํ
สติปฏฺฐานภาวนา ๒๐๗
สติปฏิรูปีกา ๑๘๘๒
สติพล ๔๒๖. ๔๒๗
สติมา ๒๗๑
สติสมฺปชาน ๔๘๗
สติสมฺโพชฺฌงฺค ๔๒๖
สติสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖
สติวิปฺผาร ๑๓.๕๖
สตูปจย ๑๖๓๔
สตฺตกฺขตฺตุปรม ๘๑. ๒๗๘. ๗๕๕
๘๐๖. ๘๘๘. ๑๔๘๒ นเกวลํ

ส์ตฺตกฺขตฺตุปรมตานิยต ๑๔๙๒
ส์ตฺตมภวิก ๑๕๓๒
ส์ตฺตรตนส์มนฺนาคต ๙๖๗
ส์ตฺตรตฺตินฺทิว ๑๔๖๙
ส์ตฺตาวาส์ ๙๔๐. ๑๒๓๒
๑๒๓๗. ๑๒๔๙. ๑๒๓๖
ส์ตฺถ ๙๙๔
ส์ตฺถา ๑๙๙.๔๕๗.๗๐๐.๑๕๐๙
๑๗๓๗. ๑๙๙๓ นเกวลํ
ส์ถีน ๓๕๙
ส์ทิฏฺฐิก ๓๕๙ นเกวลํ
ส์เทวก ๙๙๓
ส์โทส์ ๓๕๙.๓๐๖๕.๑๕๗๘.๑๙๓๙
ส์ทฺท ๑๙๕. ๓๔๘. ๖๒๐ นเกวลํ
ส์ทฺทโคจร ๕๙๐–๕๙๒
ส์ทฺทตณฺหา ๑๕๓๕. ๑๕๔๖
ส์ทฺทธาตุ ๒๐. ๑๕๙๐. ๑๕๙๔
ส์ทฺทธาตุปริยาปนฺน ๑๕๙๐.๑๖๙๓
ส์ทฺทราค ๑๕๙๐. ๑๖๙๓
ส์ทฺทาย์ตน ๑๙.๔๒๗.๑๑๒๙.๑๒๒๔
๑๒๖๖ นเกวลํ
ส์ทฺธา ๒๕๕. ๗๙๐. ๙๐๓. ๑๑๓๗
๑๔๐๐. ๑๙๙๒ นเกวลํ
ส์ทฺธานุปติต ๑๓๕๒
ส์ทฺธาน์นุส์ารี ๑๖๙. ๑๗๐
ส์ทฺธาปฏิรูปิกา ๑๙๙๒
ส์ทฺธารมฺมณ ๑๐๖๖
ส์ทฺธาวิมุตฺต ๑๖๙–๑๗๐
ส์ทฺธินฺทฺริย ๒๑. ๗๗๙. ๑๙๐๑
ส์ทฺธูปจย ๑๖๓๔
ส์นิทส์ฺน ๙๓. ๑๑๑๓
ส์นิทาน ๑๗๓๙
ส์นิมิตฺต ๖๐. ๖๑
ส์นฺต ๑๙๕. ๑๙๙. ๑๑๕๗. ๑๔๖๐
๑๕๒๓.๑๕๒๖.๑๕๒๙ นเกวลํ
ส์นฺตจิตฺต ๒๔๙
ส์นฺติก ๓๙๓
ส์นฺติฏฺฐติ ๔๓๐–๔๙๒
ส์นฺธาวติ ๗๖–๙๑

ส่นฺธาวนฺต ๘๒
ส่นฺธาวิตฺวาน ๘๑
ส่นฺธิ ๔๘๔. ๑๖๘๘. ๑๘๓๐
๑๘๘๓. ๑๘๘๔
ส่นฺธูเปติ ๒๕๔. ๑๖๘๑. ๑๘๕๘
ส่นฺธูเปนฺต ๑๘๕๘
ส่ปณฺณ ๗๔๐
ส่ปตฺตเวรส่วตฺตนิก ๑๘๗๓
ส่ปหาส่ ๑๘๓๘
ส่ปฺปจฺจย ๖๐. ๖๑. ๑๓๒๖. ๑๖๖๗
ส่ปฺปฏิฆ ๘๓
ส่ปฺปาฏิหาริย ๑๗๓๘
ส่ปฺปี ๑๘๘
ส่ปฺปีกุมฺภ ๑๘๘
ส่ปฺปีติก ๖๓๘. ๑๗๕๒
ส่ปฺปุริส่ ๑๑๕๗
ส่ปฺปุริส่านุยาต ๑๑๔๑
ส่ผล ๘๔. ๑๔๑๒. ๑๕๘๘. ๑๖๘๘
ส่ผสฺส ๗๓๘
ส่ผสฺสก ๑๓๕๘. ๑๓๖๓
๑๖๒๖. ๑๖๓๑
ส่พฺพกาต ๑๘๐๐
ส่พฺพงฺคปจฺจงฺคี ๑๕๕๗
ส่พฺพญฺชห ๘๘๓
ส่พฺพญฺญุตญาณทสฺส่น ๑๘๔๕
ส่พฺพญฺญู ๗๐๐. ๑๐๗๕. ๑๗๓๗
ส่พฺพตฺถคามินีปฏิปทา ๗๐๕
ส่พฺพทสฺส่าวี ๗๐๐. ๑๐๗๕. ๑๗๓๗
ส่พฺพทุกฺข ๘๐๘
ส่พฺพทุกฺขวิวตฺต ๓๘๕
ส่พฺพเทว ๒๖๔
ส่พฺพธมฺม ๑๗๘๕. ๑๗๘๗
ส่พฺพมนุสฺส่ ๒๖๕
ส่พฺพหุส่ ๑๘๗๒. ๑๘๗๓
ส่พฺพวิทู ๘๘๓
ส่พฺพส่งฺขาร ๑๐๗๔
ส่พฺพส่ญฺโญชน ๑๐๑๘
ส่พฺพส่ญฺโญชนกฺขย ๘๑
ส่พฺพส่ตฺต ๑๑๖๖

สพฺพสมาปตฺติ ๕๗๘
สพฺพสาปเตยฺย ๑๙๒
สพฺพาภิภู ๙๘๓
สพฺยาปชฺฌ ๑๖๓๘
สภาค ๗๔. ๗๕
สม ๗๔. ๓๒๐. ๔๓๗
๙๖๔. ๑๑๘๘. ๑๗๒๘
สมกฺข ๑๘๓๙
สมคฺค ๑๕๑๔. ๑๘๑๓
สมญฺญา ๓๘๔
สมณ ๒๔๗. ๓๘๔. ๑๑๔๒
๑๔๖๕. ๑๘๓๐
สมคิกฺกนฺต ๕๔๕
สมคิกฺกม ๔๓๕. ๖๔๗
สมคฺค ๗๙๔. ๑๕๙๓
สมนนฺตร ๑๓๘๘. ๑๓๙๒. ๑๓๙๖
สมนนฺตรปจฺจย ๑๖๑๐
สมนนฺตรปจฺจยตา ๑๐๗๐
สมนนฺตรา ๑๕๖๗
สมนุปสฺสามิ ๖๒๘
สมนฺตา ๙๖๖
สมนฺนาคต ๒๕๕. ๔๓๓. ๙๘๕
๑๔๐๐. ๑๗๙๘ นเกวลํ
สมนฺนาหรติ ๑๑๔๗
สมนฺนาหรนฺต ๑๑๔๗
สมนฺนาหาร ๑๑๕๘. ๑๒๔๒
๑๓๒๑. ๑๔๘๕. ๑๘๗๙
สมภาค ๓๒๐. ๔๓๗. ๑๑๘๘
สมย ๒๘๕. ๖๗๐. ๕๔๔. ๑๗๓๕
สมยวิมุตฺต ๒๔๒-๒๔๕. ๒๕๐
สมสม ๙๑. ๑๗๒๗
สมาคม ๑๑๔๘
สมาทานเหตุก ๑๔๒๔–๑๔๒๗
สมาทินฺน ๑๔๓๑. ๑๕๙๓
สมาทิยิตฺวา ๑๔๒๖. ๑๔๓๐
สมาธานุปคิต ๑๓๕๒
สมาธารมฺมณ ๑๐๖๖
..สมาธิ.. ๗๐๘
สมาธินฺทฺริย ๒๑. ๗๘๐. ๗๙๔. ๑๘๐๑
สมาธิปฏิรูปก ๑๘๙๒

สมาธิสมฺปนฺน ๑๗๓๑
สมาธิสมฺโพชฺฌงฺครตน ๔๓๖
สมาธุปจย ๑๖๓๔
สมาน ๓๕๙. ๑๖๓๘. ๑๘๓๙
สมานโภค ๑๓๙๔. ๑๓๙๕
สมานวณฺณ ๑๓๙๔. ๑๓๙๕
สมานายุก ๑๓๙๔. ๑๓๙๕
สมานาหาร ๑๓๙๔. ๑๓๙๕
สมาปชฺชติ ๑๐๔๔
สมาปชฺชนฺต ๑๓๐๐. ๑๐๔๕
สมาปชฺชนฺติ ๑๓๐๐
สมาปชฺชิ ๑๗๔๓
สมาปชฺเชยฺย ๑๐๓๙. ๑๘๓๕
สมาปตฺติ ๕๙๔. ๗๐๘. ๑๐๓๕
๑๐๖๐ นเกวลํ
สมาปตฺเตติย ๑๕๗๙.๑๖๗๙.๑๖๘๘
สมาปนฺน ๕๗๕. ๑๐๖๐. ๑๒๙๔
๑๕๒๙. ๑๗๖๔ นเกวลํ
สมาหิต ๗๖๑. ๙๓๕. ๙๕๓
๑๐๖๕. ๑๕๒๔. ๑๕๒๗
สมิต ๙๓๕. ๙๕๓. ๑๓๐๗
สมิทฺธิ ๑๒๙๔
สมิรติ ๒๔๙
สมุฏฺฐาน ๑๐๖๙
สมุฏฺฐาเปนฺติ ๑๐๗๙. ๑๓๐๐
สมุฏฺฐิต ๑๒๔๒. ๑๓๐๑
สมุทย ๒๑๓. ๒๘๒. ๔๗๖. ๖๕๕
๗๘๘. ๑๐๖๔. ๑๘๑๗ นเกวลํ
สมุทยทสฺสน ๒๗๙. ๖๕๒
สมุทยธมฺม ๒๘๕. ๕๒๐
๕๔๔. ๕๗๑. ๖๗๐
สมุทยสจฺจ ๑๐๙๑–๑๐๙๔
สมุทาจาร ๑๑๔๗
สมุปฺปนฺน ๕๕๔
สมุปฺปาเทนฺติ ๑๐๗๙. ๑๓๐๐
สมูล ๒๗๖. ๑๗๒๕
สมูหต ๒๔๗
สโมธาน ๒๗๖.๕๙๒.๗๒๑.๗๒๑
๑๓๐๖. ๑๓๗๕. ๑๔๒๖
๑๖๕๗ นเกวลํ

สโมห ๓๕๙, ๗๔๘, ๑๐๖๕
๑๕๗๘, ๑๘๓๙ นเกวลํ
สโมหิต ๔๓๓
สมฺปชฺชติต ๑๘๒๒
สมฺปติชาต ๙๖๔
สมฺปชาน ๕๔๘, ๕๕๐, ๑๘๖๐
สมฺปนฺน ๑๓๕๗
สมฺปสฺสนฺต ๑๓๕๗
สมฺผ ๔๙๔, ๑๖๙๙, ๑๘๗๐, ๑๘๘๓
สมฺผปฺปลาป ๑๘๗๓
สมฺผปฺปลาปกมฺม ๑๓๐๕
สมฺผปฺปลาปี ๒๕๕
สมฺโพช ๙๘๒
สมฺโพชฌงฺค ๖๙๙
สมฺภว ๑๐๖๙
สมฺโภติ ๑๙๕
สมฺมติ ๑๗๕, ๑๐๕๙
สมฺมติญาณ ๑๐๕๙, ๑๐๖๒
สมฺมติสจฺจ ๑๐๖๒
สมฺมตฺต ๒๕๕
สมฺมตฺตนิยต ๑๗๔๗, ๑๗๔๙, ๑๗๕๑
สมฺมตฺตนิยาม ๑๐๗๒
๑๕๑๗, ๑๕๒๑
สมฺมทญฺญา ๒๔๑, ๒๗๒, ๖๕๕
สมฺมทญฺญาวิมุตฺต ๔๗๖
สมฺมทฺทส ๑๑๙๗
สมฺมปฺปธาน ๒๓๙, ๔๗๔
๑๔๙๔, ๑๕๙๔, ๑๗๓๓ นเกวลํ
สมฺมปฺปธานภาวนา ๒๐๗
สมฺมาอาชีว ๑๐๒, ๑๓๗๑, ๑๔๐๓
๑๔๑๕, ๑๗๒๗ นเกวล
สมฺมากมฺมนฺต ๑๐๒ นเกวลํ
สมฺมาทิฏฺฐิ ๑๗๔, ๑๐๙๑, ๑๓๓๗
๑๕๙๐, ๑๗๖๖, ๑๗๗๖ นเกวลํ
สมฺมาทิฏฺฐิก ๒๕๕, ๗๒๒
สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทาน ๗๒๒
สมฺมาทิฏฺฐิย ๑๐๒
สมฺมาวาจา ๑๐๒ นเกวลํ
สมฺมาวายาม ๑๐๒ นเกวลํ
สมฺมาวิมุตฺต ๒๔๙

สมฺมาสงฺกปฺป ๑๐๒ นเกวลํ
สมฺมาสติ ๑๐๒. ๔๒๖ นเกวลํ
สมฺมาสมาธิ ๑๐๒. ๑๐๙๑
๑๔๒๐ นเกวลํ
สมฺมาสมาธิย ๑๐๒
สมฺมาสมฺพุทฺธ ๑๘๘. ๒๕๖. ๓๗๘
๔๓๖. ๗๐๐. ๙๖๘
๙๘๓. ๑๒๑๒. ๑๗๓๙
สมฺมิญฺชนปสารณ ๓๗๑
สมฺมิญฺชิตุกาม ๑๓๖๖
สมฺมิญฺเชติ ๖๓๒. ๑๓๖๖
สมฺมิญฺเชนฺต ๑๑๒๖
สมฺมุขีภาว ๓๗๗. ๑๑๔๘
๑๓๗๕. ๑๔๒๖. ๑๗๗๓
สมฺมุขีภูต ๑๕๒๖–๑๕๒๘
สมฺมูฬฺห ๕๔๗. ๕๔๙
สยํกต ๑๕๙. ๑๖๑. ๑๖๓
สยนสุข ๖๓๙
สยมฺภู ๙๗๒
สร ๖๒๑
สรช ๓๘๗
สรณ ๖๙๑. ๑๐๗๗
๑๐๙๐. ๑๑๐๐. ๑๗๗๙
สรติ ๑๐๗๓. ๑๕๒๙
สราค ๑๔๔๐. ๑๔๔๒. ๑๔๔๘
สรีร ๗๔. ๗๕. ๘๘. ๑๕๙๒. ๑๘๘๙
สรูป ๘๘
สลฺล ๒๗๘. ๑๓๐๖
สลฺลกฺขณา ๑๘๑๔
สํวจฺฉร ๖๒๖
สํวฑฺฒ ๑๗๓๖
สํวตฺตนฺติ ๒๕๐. ๑๑๕๐. ๑๕๙๓
สํวร ๘๒๘. ๑๔๗๖
สวิจาร ๑๓๕๕. ๑๗๕๑. ๑๗๕๙
สวิจิกิจฺฉ ๓๕๙
สํวิชฺชมาน ๖๕. ๑๘๘
สวิญฺญาณ ๘๘
สวิตกฺก ๑๓๕๕. ๑๗๕๑. ๑๗๕๙
สํวิทิต ๑๑๓๗

ตกิปาก ๙๔, ๑๑๘๓, ๑๔๑๒
๑๔๗๙, ๑๕๘๘ นเกวลํ
ตเวทน ๗๘, ๗๔๐
ตเวทนก ๑๓๕๘
ตเวติกฺวา ๑๘๒๒
ตสงฺขาร ๘๘
ตสงฺขารปริณิพฺพายิปุคฺคล ๑๒๐๙
ตสงฺขารปริณิพฺพายี ๒๘๑, ๖๕๔
๗๕๗, ๙๐๖, ๙๙๐
ตสงฺขารภว ๑๒๐๙
ตสญฺญ ๗๘, ๗๔๐
ตสญฺญก ๑๓๕๘
ตสฺสฏฺฐี ๑๑๓๔, ๑๑๘๙
๑๕๗๙, ๑๖๗๙ นเกวลํ
ตสฺสรนฺติ ๘๒
ตสฺสฤต ๒๗๘
ตสฺสาร ๘๒, ๒๗๕, ๘๔๐, ๘๕๕
๑๐๙๖, ๑๒๐๑, ๑๒๑๒, ๑๒๑๗
ตโสก ๓๗๗
ตณฺหา ๖๐, ๙๑, ๑๗๖, ๑๗๗, ๑๕๙๒
ตณฺหาทิฏฺฐิ ๑๗๙๔-๑๗๙๗
ตณฺหาทุกวาท ๑๗๙
ตณฺหาวิจริต ๑๗๗
ตหคต ๑๑๓๔, ๑๑๘๙
๑๕๗๙, ๑๖๗๙
ตหาย ๑๑๓๔, ๑๑๘๙, ๑๕๗๙
๑๕๙๗, ๑๗๗๙ นเกวลํ
ตหายปจฺจย ๑๕๙๗, ๑๕๙๙
ตหาสงฺขาตธาตุ ๖๒๑
ตเหตุก ๑๖๖๓, ๑๔๔๑
ตเหตุชมฺม ๕๔๕
ตพายตน ๑๔๙๑, ๑๕๕๗
ตพายตนิก ๑๒๒๑, ๑๒๓๔
ตา ๑๑๓๓
ตาขา ๖๒๙
ตาคร ๑๑๕๖
ตาครปริยนฺต ๙๖๘
ตาทิเยยฺย ๔๖๘, ๘๗๑
ตาทุ ๑๒๓๒

สาธารณ ๓๗๑, ๘๙๓, ๑๑๖๓
สานุสย ๒๘๖, ๑๓๓๖, ๑๔๔๐, ๑๕๗๗
สาโภค ๑๓๙๖–๑๓๙๙
สามญฺญ ๑๑๗๙, ๑๗๘๐
สามญฺญผล ๒๙๖, ๙๗๓
๑๗๔๗, ๑๗๗๙
สามญฺญสุข ๖๓๙
สามิส ๖๓๙
สามีจิกมฺม ๑๔๒๘, ๑๔๓๐
สามีจิกมฺมารห ๑๔๓๐
สายติ ๑๑๘, ๓๔๘, ๖๓๑ นเกวลํ
สายนฺติ ๔๖๑–๔๖๔
สายิต ๔๖๑, ๔๖๕–๔๖๗
สายิตฺวา ๑๓๙๑
สารคนฺธ ๑๒๓๑
สารมฺมณ ๑๑๕๘, ๑๒๔๒ นเกวลํ
สารีปุตฺต ๒๔๖, ๘๒๕, ๘๗๙
๑๐๓๔, ๑๗๓๘, ๑๘๗๙
สาเรนฺติ ๑๘๒๒
สาลราชมูล ๑๗๓๕
สาลุกปาน ๑๗๒๐
สาวก ๒๙๙, ๕๔๕, ๖๒๑ นเกวลํ
สาวกอสาธารณ ๗๑๔–๗๑๗
สาวกสาธารณ ๖๙๖, ๗๑๗
สาวกพล ๖๙๖–๖๙๘
สาวกยุค ๒๕๖, ๒๖๓, ๑๒๑๒, ๑๘๔๖
สาวชฺชานวชฺช ๑๑๔๘, ๑๔๒๖
๑๔๓๐, ๑๕๒๖, ๑๗๗๓
สาวตฺถิ ๒๗๑
สาสน ๑๘๓๓–๑๘๓๕
สาสว ๒๙๒, ๖๓๙, ๗๓๘
๗๗๐, ๘๘๓, ๑๕๖๘, ๑๘๓๓
สิกฺกา ๑๑๓๓
สิกฺขา ๔๙๗, ๕๒๖, ๕๕๑, ๑๕๐๓
สิกฺขาปท ๑๕๐๖
สิขี ๖๒๑
สิเนรุปพฺพตราช ๑๒๘, ๑๓๔, ๑๓๙
๑๔๕, ๑๕๑, ๑๕๗, ๑๖๔, ๑๘๗๘
สิพฺเพติ ๑๐๗๓
สิยา ๑๘๐, ๓๗๙

สีต ๙๖๓
สีตีภูต ๙๘๓
สีมา ๖๙๑, ๑๐๗๘, ๑๐๘๔, ๑๐๙๐
สีล ๒๗๙, ๓๐๐, ๖๔๖, ๗๕๕
๑๑๕๗, ๑๔๐๐, ๑๕๕๘ นเกวลํ
สีลผล ๑๑๘๑, ๑๑๘๒
สีลพฺพต ๒๘๔, ๕๑๙
สีลพฺพตปรามาส ๒๒๔, ๒๘๕, ๓๖๐
๗๖๕, ๑๐๑๙, ๑๘๓๘ นเกวลํ
สีลสมาทาน ๑๘๖๕
สีลสมฺปนฺน ๔๘๗, ๑๑๔๙, ๑๔๒๗
สีลานุสฺสติ ๔๒๖, ๔๒๗
สุกต ๕, ๑๐
สุกร ๖๒๘
สุข ๑๓๕, ๖๓๙, ๑๐๓๗, ๑๕๓๑ นเกวลํ
สุขทุกฺข ๑๕๙, ๑๑๕๔
๑๒๘๒, ๑๖๔๓, ๑๖๕๒, ๑๗๓๒
สุขปฏิสํเวที ๑๓๐๗
สุขวิปาก ๙๔, ๙๖, ๖๔๖
๑๑๔๐, ๑๑๕๐, ๑๒๘๓
สุขเวทนิย ๑๑๕๘, ๑๒๘๔
๑๔๘๕, ๑๖๗๕ นเกวลํ
สุขสญฺญี ๑๓๐๗
สุขสมฺผสฺส ๑๒๓๓
สุขสหคต ๑๗๕๓
สุขสฺสาหาร ๑๑๕๐
สุขานุปติต ๑๓๕๒
สุขานุปสฺสี ๑๓๐๗
สุขาภินนฺที สตฺต ๑๕๓๑
สุขินฺทริย ๒๑
สุขุทฺรย ๙๔, ๙๖, ๖๔๖
๑๑๔๐, ๑๑๔๔, ๑๒๘๓
สุขุม ๓๘๓
สุคต ๑๒๑
สุคติ ๘๒๒, ๘๒๓
สุคนฺธ ๑๒๓๑
สุจริต ๑๑๖๔
สุญฺญ ๑๘๖, ๑๓๐๖, ๑๗๗๘, ๑๘๓๐
สุญฺญตา ๗๒๑, ๑๑๐๑, ๑๓๘๙, ๑๗๗๕
สุญฺญตารมฺมณ ๗๒๑, ๗๒๖, ๗๓๔

สุต ๖๖๘
สุตธมฺม ๖๔๗
สุตฺต ๑๘๖๗, ๑๘๖๘
สุตฺตนฺต (อิทं เอกมฺปิ) ๘๑
สุตฺตาหรณ ๑๙๐
สุทสฺส เทว ๖๓๔
สุทสฺสี เทว ๖๓๔
สุทินฺน ๑๗๒๕
สุทฺท ๘๓, ๑๖๖–๑๖๘
สุทฺธิ ๑๖๔๔
สุทฺธสงฺขารปุญฺช ๑๘๕
สุนิกฺขิต ๓, ๘
สุเนตฺต ๓๐๐
สุปฏิปนฺน ๑๗๓๙
สุบินก ๑๘๖๘, ๑๘๖๙
สุบินนฺต ๑๘๖๙, ๑๘๗๐
สุภ ๑๐๓๕
สุภกิณฺห เทว ๖๓๔
สุภควน ๑๗๓๕
สุภทฺท ๑๘๓๐
สุภาสิตทุพฺภาสิต ๒๕๕
สุภิกฺข ๑๘๔๑
สุยิฏฺฐ ๑๗๒๕
สุราเมรยปาน ๑๘๗๓
สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐาน ๘๓๓
๑๓๔๒, ๑๔๒๘, ๑๔๓๐
สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐายี ๘๓๗
สุริย ๕๔๕, ๑๓๐๘
สุวณฺณ ๑๒๑, ๑๘๔๔
สุวณฺณปุญฺช ๖๘๖, ๖๘๗
สุวิชิตวิชย ๒๔๑, ๒๘๒, ๔๗๖, ๖๕๕
สุวิญฺญาปย ๑๘๐๘
สุวิทูรวิทูร ๑๓๔๘, ๑๔๒๖, ๑๔๓๐
๑๕๒๓, ๑๕๒๘, ๑๗๗๓
สุวุฏฺฐิก ๑๘๔๑
สุสมารทฺธ ๑๔๖๔
สุหุต ๑๗๒๕
สูกร ๘๓, ๘๗, ๘๗๑, ๑๕๐๘, ๑๕๑๐
สูจิ ๑๐๗๓
สูร ๒๗๑, ๙๖๘

เต ๕, ๓๔, ๓๒๐, ๑๑๘๘
เตกฺข ๑๐๓๐–๑๐๓๔
เตจนกผล ๘๕, ๘๗, ๖๔๖, ๑๑๔๐
เตฏฺจี ๕๗๒, ๘๖๔, ๑๗๒๘, ๑๘๒๖
เตฏฺจีกฺต ๑๘๒
เตฏฺจี ๑๘๒
เตต ๘๖๔
เตตุ ๘๗๒
เตตุการก ๑๑๔๘
เตท ๑๒๖๖–๑๒๗๓, ๑๒๗๕
เตนา ๖๒๑
เตนาตน ๘๘๗, ๑๑๕๐, ๑๗๘๒ นเกวลี
เตนิย ๑๘๘, ๑๘๔๔
เตยฺย ๑๑๔๓
เตยฺยถา ๖๒๘
เตยฺยาภิหาร ๑๔๒๘
เตล ๒๔๘
เตวตฺถิ ๔๓๗–๔๔๒, ๔๔๔
โตก ๓๐๐, ๖๔๓, ๑๐๘๑
โตต ๘๘, ๖๗๑ นเกวลี
โตตชาตุ ๒๐, ๓๔, ๑๐๖, ๑๖๕
โตตชาตุวิสุทฺธิ ๘๒๗
โตตวิญฺญาณ ๓๔๘, ๖๓๐
๑๒๘๐, ๑๕๖๑
โตตวิญฺญาณชาตุ ๒๐
โตตวิญฺญาณสมงฺคี ๑๔๖๗, ๑๗๖๔
โตตวิญฺเญยฺย ๖๗๖, ๑๒๑๓, ๑๓๕๗
โตตสมฺผสฺสช ๑๑๓๑
โตตาปตฺติยิม ๑๔๘๗
โตตาปตฺติยาม ๑๐๘๐
๑๔๘๘, ๑๕๒๑
โตตาปตฺติผล ๑๘๓, ๕๒๑, ๘๘๗
๑๐๐๖, ๑๐๕๗, ๑๓๐๓
๑๗๔๗, ๑๘๓๑ นเกวลี
โตตาปตฺติผลปฺปตฺต ๒๗๘, ๖๕๒
๗๕๕, ๗๖๓
โตตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยา ๒๗๓
๒๗๘, ๖๕๒, ๗๘๔
๑๐๒๗, ๑๐๓๓, ๑๐๕๗, ๑๐๗๑
โตตาปตฺติผลสมงฺคี ๑๐๒๗

โสตาปตฺติมคฺค ๒๙๗, ๖๗๕ นเกวลํ
โสตาปนฺน ๘๔, ๑๖๙, ๒๑๖ นเกวลํ
โสตายตน ๑๙, ๑๐๕, ๑๑๒๘
๑๔๑๓, ๑๘๘๐ นเกวลํ
โสตินฺทฺริย ๒๑, ๒๕, ๓๖, ๔๘, ๑๐๘
โสตินฺทฺริยอสํวร ๑๔๗๗
โสตินฺทฺริยสํวร ๑๔๗๖
โสม ๑๘๒๐
โสมนสฺส ๗๘๓, ๑๑๕๕
๑๒๑๐, ๑๒๑๔, ๑๘๐๔
โสมนสฺสานุปติต ๑๓๕๒
โสมนสฺสินฺทฺริย ๒๑, ๗๘๓, ๑๘๐๔
โสวคฺคิก ๑๑๕๐
โสวณฺณมย ๖๘๖
โสสิย ๘๓, ๘๗
สฺวาการ ๑๘๐๘
สฺวากฺขาต ๑๗๓๙
หตฺถ ๓๗๑, ๑๕๕๘, ๑๘๒๑
หตฺถก ๙๗๘, ๙๘๐
หตฺถจฺฉินฺน ๘๓, ๘๗
หตฺถปาทจฺฉินฺน ๘๓, ๘๗
หตฺถสํวาจิก ๒๕๕
หตฺถิควาสฺสวฬว ๘๗๑
๑๕๐๘, ๑๕๑๐
หตฺถิพนฺธ ๑๘๒๕
หตฺถินาค ๑๘๒๔
หตฺถิรตน ๔๓๖, ๙๖๘
หนนฺติ ๑๑๙๑, ๑๘๒๐, ๑๘๘๔
หเนยฺย ๔๙๔–๔๙๖
๑๖๙๙, ๑๘๖๙
หนฺตพฺพ ๑๘๘๓
หรนฺติ ๑๑๕๒, ๑๘๘๔
หเรยฺย ๔๙๔, ๑๖๙๙, ๑๘๗๐
หาตพฺพ ๑๘๘๓
หิต ๑๘๒, ๑๑๕๐
หิรญฺญ ๑๑๕๖
หิริย ๑๑๔๑
หีน ๑๒๑, ๓๘๓
หีนวิริย ๗๘๗

หีนปฺปณีตตา ๖๘๑, ๑๐๗๘
๑๔๒๖, ๑๕๒๓, ๑๗๗๓
หีนาธิเรกตา ๑๘๔๕
เหฏฺฐิม ๑๘๔๖
เหตุ ๓๘๔, ๑๐๖๘, ๑๓๐๕
๑๔๔๒, ๑๕๘๖, ๑๖๕๘
เหตุปจฺจย ๑๕๘๖, ๑๖๑๐
เหตุปจฺจยตา ๑๐๗๐
เหตุโส ๗๐๔
เหวชฺชิ ๔๓๗–๔๔๕
เหหิติ ๘๓
โหตพฺพ ๑๘๘๒
โหตุ ๑๔๖๒, ๑๘๔๒
โหม ๔
โหสิ ๓, ๘

ปทภาชนียานุกฺกมสฺส ปพฺพโสธนปตฺตํ

องฺเก	ปทสฺส	ปพฺพํ	
		อสุทฺธกํ	สุทฺธกํ
๖๖๓	อคฺค	๙๑๔	๙๖๔
"	อจกฺขุกรณ	๑๘๓	๖๘๓
๖๖๔	อจริม	๑๓๗๘	๑๓๘๘
"	อญฺชลีกรณีย	๑๘๒๒	๑๗๒๒
		๑๗๒๖	๑๗๒๙
๖๖๕	อตีตานาคต	๑๒๗๑	๑๓๗๔
"	อตฺถ		๑๗๖
"	อตฺถงฺคต	๑๓๗๘	๑๓๖๘
๖๖๖	อธมฺมฏฺฐ	๑๕๑๓	๑๕๑๔
"	อธิปฺปายอิทฺธิ	๑๘๔๕	๑๘๔๔
๖๖๗	อนตฺต	๑๕๓๕	๑๐๓๕
"	อนนฺตรปจฺจย	๑๖๕๗	๑๖๐๗
"	อนนฺตวา	๑๓๘๙	๑๘๘๙
"	อนวชฺช	๑๗๙๐	๑๗๙๑
๖๖๘	อนารมฺมณ	๑๖๓	๑๖๓๖
"	อนาวชฺชนฺต	๑๓๕๙๖	๑๓๕๙

องฺเก	ปทสฺส	ปพฺพํ	
		อสุทฺธกํ	สุทฺธกํ
๖๗๔	อภูต	๓๐๓–๓๑๕	๓๐๓, ๓๑๕
๖๗๕	อริย	๑๘๖	๒๘๖
"	อรูป	๑๒๗๕	๑๒๗๘
"	อรูปธาตุปริยาปนฺน	๒๖๘๘	๑๖๘๘
๖๗๖	อวิฆาตปกฺขิย	๑๓๑๕	๑๓๑๙
"	อวิชฺชา	๑๖๖๑	๑๖๑๑
"	อวิชฺชาสว	๑๕๘๕	๑๕๒๕
"	อวิปริณามธมฺม	๑๘๘๐	๑๘๘๑
๖๗๗	อสงฺกิณฺณปุพฺพ	๑๘๔	๓๘๔
"	อสจฺฉิกต	๑๘๔๙	๑๗๔๙
"	อสญฺชาต	๑๕๗๕	๑๐๗๕
๖๘๐	อาโภค	๒๔๒	๑๒๔๒
		๖๒๕๘	๑๒๕๘
๖๘๑	อาโลเกติ	๑๓๖๑	๑๓๖๖
"	อาวชฺชนฺต	๑๓๕๘	๑๓๕๙
๖๘๒	อาเสวิต	๓๘๗๒	๑๘๗๒
"	อาหุเนยฺย	๑๗๒๖	๑๗๒๙
		๒๗๒๘	๑๗๒๘

องฺเก	ปทสฺส	ปพฺพ	
		อสุทฺธกา	สุทฺธกา
๖๘๒	อิทฺธิปาท	๑๘๓๘	๑๘๓๕
"	อิริยนา	๑๒๘๗	๑๒๘๗
๖๘๓	อุทปาทิ	๒๘๒	๒๘๕
๖๘๘	กณฺฏก	๕๕๘	
๖๘๙	กถถ	๒๕๖๐	๑๕๖๐
๖๙๐	กามจฺฉนฺทนีวรณ	๒๔๓๓	๑๔๓๓
"	กามราค	๒๙๖	๒๙๗
๖๙๑	กิริยมย จิตฺต	๑๘๖๑	๑๘๖๒
๖๙๓	ขณฺฑจฺจ	๑๔๖๖	๑๔๐๖
"	..ขายิต..	๔๖๔	๔๖๕
๖๙๗	จิตฺตสมฺปยุตฺต	๑๕๑๓	๑๕๒๓
"	จิตฺตสนฺตติ	๑๔๖๗	๑๔๖๘
"	เจตสิก	๑๑๘๒	๑๑๘๒
๖๙๙	ชิน	๗๓๗	๑๗๓๗
"	ชีว	๑๘๐๙	
"	ชีวติ	๑๓๒๐	๑๓๐๒
๗๐๔	ทุกฺขาภินนฺที สตฺต	๑๕๒๑	๑๕๓๑
"	ทุปฺปญฺญ	๒๔๕	๒๕๕

อสาธารณนามานิ

องฺคารปพฺพต ๑๘๒๒
อชปาลนิโครช ๑๗๓๕
อนาถปิณฺฑิก ๑๗๓๕
อภิภู ๖๒๑
อวีจิ ๑๘๘๕
อานนฺท ๑๘๖, ๖๒๑
๑๐๓๔, ๑๔๖๔, ๑๗๓๗
อุกฺกฏฺฐา ๑๗๓๕
อุตุคิย ๘๗๒
อุทายิ ๑๖๕๖
อุปก ๙๘๓
อุปาลิ ๑๘๑๒
อุรุเวลา ๑๗๓๕
เอราวณ ๑๘๒๔
กจฺจาน ๑๘๔
กณฺฑกนิวาป ๑๗๓๕
กสฺสป ๙๖๙–๙๘๒
กาลสุตฺต ๑๘๘๕
กาลี ๙๘๓
กุสินารา ๑๗๓๔
เกวฏฺฏ ๑๑๓๘
ควมฺปติ ๖๖๘
โคตม ๓๐๐, ๘๗๐
โคตมี ๑๗๒๔
จิตฺต ๙๗๘
เชตวน ๑๗๓๕
ตาปน ๑๘๘๕
โธตก ๕๗๒
นนฺทก ๓๘๖
ปตาปน ๑๘๘๕
ปาฏลิปุตฺต ๑๐๗๒, ๑๒๘๔
ปาวาล ๗๗๓๔
บิณฺฑทาจริย ๑๘๔๔
ปุณฺณ ๑๕๙๑, ๑๖๓๘
ผคฺคุณ ๓๘๕
พาราณสี ๒๖๑, ๑๗๘๔

พิมฺพิสาร ๑๘๔๔
โพธิ ๒๖๓, ๑๗๓๔
มคธ ๒๖๓, ๑๘๔๔
มหากจฺจายน ๒๔๖, ๘๘๑
มหากสฺสป ๒๔๖, ๘๗๘
มหาโกฏฺฐิก ๒๔๖, ๘๗๘
มหาปณฺถก ๒๔๖, ๘๗๘
มหาโมคฺคลฺลาน ๒๔๖,๘๗๘,๑๐๓๔
มหาวน ๑๗๓๕
โมฆราช ๑๘๐
ยม ๑๘๒๐
ยส ๘๗๒
ราชคห ๑๗๓๕
โรรุว ๑๘๘๕
ลุมฺพินี ๒๖๓, ๑๗๓๔
โลหกุมฺภี ๑๘๒๒
วจฺฉโคตฺต ๘๗๐
วชิรา ๑๘๕
เวสาลิ ๑๗๓๕
เวสฺสภู ๑๘๒๐
เวสฺสวณ ๑๘๒๐
เวพุวน ๑๗๓๕
สกุก ๑๗๒๕
สงฺฆาฏก ๑๘๘๕
สญฺชย ๑๘๘๕
สาริปุตฺต ๒๔๖, ๘๒๕, ๘๗๘
๑๐๓๔, ๑๗๓๘, ๑๘๗๘
สาวตฺถิ ๒๗๓
สิริ ๖๒๓
สิเนรุ ปพฺพตราช ๑๒๘, ๑๓๔
๑๔๕, ๑๕๓, ๑๖๔, ๑๘๗๘
สุเนตฺต ๓๐๐
สุภควน ๑๗๓๕
สุภทฺท ๑๘๓๐
เสตุ ๘๗๒
เสนิย ๑๘๘, ๑๘๔๔
โสม ๑๗๒๐
หตฺถก ๘๗๘, ๘๘๐

สุตฺตมูลกำ

อชฺฌตฺติกญฺเจว อาวุโส จกฺขุ ๑๘๘๙

อชฺฌตฺติโก เจว อาวุโส กาโย ๑๘๘๐

อตฺตนาว กตำ ปาปำ ๑๖๔๔, ๑๖๕๒

อตฺตนิ วา ภิกฺขเว สติ ๑๘๘

อตฺถิ นุ โข ตำ ภนฺเต จกฺขุ ๓๘๕

อตฺถิ นุ โข โภ โคตม โกจิ กิหิ ๘๗๐

อตฺถิ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน ๑๘๒

อตฺถุปาธิ สงฺฆเภทโก ๑๘๑๒

อทินฺนาทานำ ภิกฺขเว อาเสวิตำ ๑๘๘๓

อทฺทสำ โข อหำ ภิกฺขเว พุทฺธจกฺขุนา ๑๘๐๕

อนมตคฺโคยำ ภิกฺขเว สำสาโร ๘๒

อนุปุพฺเพน เมธาวี ๒๘๓, ๖๖๗

อภิญฺญายาหำ ภิกฺขเว ธมฺมำ เทเสมิ ๑๗๓๙

อมตนฺเต ภิกฺขเว น ปริภุญฺชนฺติ ๔๓๔

อสาธารณมญฺเญสำ ๑๑๖๔

อหำ โข อาวุโส นิคณฺฐา ปโหมิ ๑๔๖๙

อหุ ปุพฺเพ โตโภ ๓๘๖

อเหสุนฺเต อติตำเส ๒๙๙

อาปายิโก เนรยิโก ๑๕๑๔, ๑๘๑๓

อารามโรปา วนโรปา ๑๑๔๙ ๑๔๒๗

อาหุติ ชาตเวโทว ๑๗๑๑

อิทำ ทุกฺขำ อริยสจฺจนฺติ ๙๘๔, ๑๘๓๒

อิธ เกวฏฺฏ ภิกฺขุ ปรสตฺตานำ ๑๑๓๘

อิธ ปุณฺณ เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌมฺปี ๑๖๓๘

อธิ พฺรหฺมจริยวาโสติ ๒๗๓
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปํ ทิสฺวา ๑๓๙๑,๑๓๙๕ ๑๓๙๙, ๑๔๗๘
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปํ ปสฺสติ ๑๗๗๐
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นิพฺพาเน สุขานุปสฺสี วิหรติ ๑๓๐๗
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๑๕๓๐, ๑๗๕๔
อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สมนฺนาคโต โหติ ๑๗๙๘–๑๘๐๐
อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุมฺมุชฺชิตฺวา ฐิโต โหติ ๑๘๐๐
อิเธกจฺโจ อนฺนํ เทติ ๑๑๔๓
อุจฺจาวจา หิ ปฏิปทา ๒๔๗
อุณฺณเต อุทกํ วุฏฺฐํ ๑๑๕๖
เอกปุคฺคโล ภิกฺขเว โลเก อุปฺปชฺชมาโน ๑๘๒
เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ อุรุเวลายํ วิหรามิ ๑๗๓๕
เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ อุกฺกฏฺฐายํ วิหรามิ ๑๗๓๕
เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ ราชคเห วิหรามิ ๑๗๓๕
เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ เวสาลิยํ วิหรามิ ๑๗๓๕
เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ สาวตฺถิยํ วิหรามิ ๑๗๓๕
เอกายโน อยํ ภิกฺขเว มคฺโค ๔๓๕
เอตาทิสี ธมฺมปกาสเนตฺถ ๕๔๕
เอโส หิ สงฺโฆ วิปุโล มหคฺคโต ๑๗๒๕
กพฬีกาเร เจ ภิกฺขเว อาหาเร อตฺถิ ราโค ๓๘๗
กพฬีกาเร เจ ภิกฺขเว อาหาเร นตฺถิ ราโค ๓๘๘
กมฺมุนา วตฺตตี โลโก ๑๗๐๐
กมฺเมน กิตฺตึ ลภเต ปสํสํ ๑๗๐๐

กสฺสเป อหํ อานนฺท ภควติ ๙๘๒
กาเย วา อานนฺท สติ กายสญฺ-
เจตนาเหตุ ๑๒๘๒
กึ นุ สตฺโตติ ปจฺเจสิ ๑๘๕
จกฺขุญฺจ ปฏิจฺจ รูเป จ ๑๑๑๕
๑๓๘๙, ๑๓๙๗, ๑๕๖๓
จตสฺโส โข อิมา อานนฺท ทกฺขิณา-
วิสุทฺธิโย ๑๗๓๒
จตุนฺนํ ภิกฺขเว ธมฺมานํ นตฺถิ
โกจิ ปาฏิโภโค ๑๔๖๕
จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว ตถานิ ๑๐๙๕
จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิทูรวิทูรานิ
๑๑๔๘, ๑๔๒๖, ๑๔๓๐
๑๕๒๓, ๑๕๒๖, ๑๕๒๙, ๑๗๗๓
จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุญฺญาภิสนฺทา
๑๑๕๐
จิตฺตมิทํ เจตสิกา จ ธมฺมา ๑๑๓๗
เจตนาหํ ภิกฺขเว กมฺมํ วทามิ
๑๒๘๑
ชาติปจฺจยา ภิกฺขเว ชรามรณํ
๑๐๘๖
ชานตฺวาหํ ภิกฺขเว ปสฺสโต
อาสวานํ ขยํ วทามิ ๕๑๖
๕๑๗, ๕๔๐, ๕๖๗, ๕๖๘
ตํ สุเชน สุขํ ปตฺตํ ๖๔๗
ตเมนํ ภิกฺขเว นิรยปาลา ๑๘๒๑
ตโยเม ภิกฺขเว นิรุตฺติปถา ๓๘๔
ตโยเม เสนิย สตฺถาโร ๑๘๘
ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต
๗๖๐, ๑๕๒๕, ๑๕๒๘
ตสฺส สมฺมาวิมุตฺตสฺส ๒๔๙
ตีณิมานิ ภิกฺขเว อสงฺขตสฺส
อสงฺขตลกฺขณานิ ๑๗๕
ตีณิมานิ ภิกฺขเว สงฺขตสฺส
สงฺขตลกฺขณานิ ๑๗๕
ตีณิมานิ ภิกฺขเว กถาวตฺถูนิ
๑๖๑๖, ๑๖๑๘
ตีณิมานิ ภิกฺขเว จกฺขูนิ ๘๐๘

ตีหิ ภิกฺขเว ฐาเนหิ ชมฺพุทีปกา มนุสฺสา ๒๗๑
ติวิธา ภิกฺขเว กายสญฺเจตนา ๑๒๘๓
ทุกฺขเมว อุปฺปชฺชมานํ อุปฺปชฺชติ ๑๘๔
ทฺวตฺตึสมานิ ภิกฺขเว มหาปุริสสฺส มหาปุริสลกฺขณานิ ๘๖๘
เทฺวมา ภิกฺขเว ชาตฺโย ๑๗๔
น เวสฺสภู โนปิ จ เปตฺติราชา ๑๘๒๐
น ยิมสฺมึ วา โลกสฺมึ ๑๗๒๘
นาหํ คมิสฺสามิ ปโมจนาย ๕๘๒
นาหํ ภิกฺขเว อญฺญํ เอกํ ธมฺมมฺปี สมนุปสฺสามิ ๖๒๘
นาหํ ภิกฺขเว สญฺเจตนิกานํ กมฺมานํ ๑๔๘๔. ๑๖๘๘
นิพฺพานํ นิพฺพานโต สญฺชานาติ ๑๓๒๐
เนว ปุพฺเพ นิวาสาย ๘๒๗
ปญฺจ กามคุณา โลเก ๑๒๑๑
ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ ๗๘๔
ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ฐานานิ ๑๑๕๗
ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ฐานานิ ๑๑๔๒
ปญฺจิเม ภิกฺขเว กามคุณา ๖๔๒. ๑๒๑๓. ๑๒๑๖
ปญฺจิเม ภิกฺขเว ธมฺมา ๒๕๐
ปฐมํ กลลํ โหติ ๑๕๖๐
ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺนสฺส วาจา นิรุทฺธา โหติ ๖๑๖. ๖๑๗
ปสฺสามหํ ภิกฺขเว ทิพฺเพน จกฺขุนา ๑๒๑
ปาณาติปาโต ภิกฺขเว อาเสวิโต ๑๗๗๒
ปาฏลิปุตฺตสฺส โข อานนฺท ตโย อนุตฺรายา ๑๐๗๒
ปุพฺเพว โข ปนสฺส กายกมฺมํ ๑๗๒๙

พหุนฺนํ วต โน ภควา ทุกฺข-
ธมฺมานํ ๑๖๕๖
มคฺคานฏฺฐงฺคิโก เสฏฺโฐ ๑๘๒๖
มิจฺฉาทิฏฺฐิ โข วจฺฉ อกุสลา
๑๕๙๐
มิจฺฉาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว อาเสวิตา
๑๘๗๔
มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส โข อหํ ปุณฺณ
๑๕๙๑
มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส ภิกฺขเว ปุริส-
ปุคฺคลสฺส ๑๕๙๓
มิจฺฉาสงฺกปฺโป ฯเปฯ มิจฺฉา-
สมาธิ ภิกฺขเว อาเสวิโต ๑๘๗๕
ยชมานานํ มนุสฺสานํ ๑๗๒๕
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา ๕๔๕
ยํ กิญฺจิ ภิกฺขเว รูปํ จตฺตาริ
มหาภูตานิ ๑๕๖๙
ยํ กิญฺจิ ภิกฺขเว รูปํ อตีตานาคต-
ปจฺจุปฺปนฺนํ ๓๘๓, ๔๐๗
ยสฺมึ โข สุภทฺท ธมฺมวินเย
๑๘๓๐
ยสฺมึ ภิกฺขเว สมเย อริยสาว-
กสฺส วิรชํ ๒๘๕. ๕๒๐. ๕๔๔
๕๗๑. ๖๗๐
ยสฺส กสฺสจิ อานนฺท จตฺตาโร
อิทฺธิปาทา ๑๔๖๔
ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา ๑๕๔๑
๑๕๔๘
เย กงฺขา สมติกฺกนฺตา ๕๔๕
เยเต ภิกฺขเว ภิกฺขู ปุถุชฺชนา
สีลสมฺปนฺนา ๔๘๗
รญฺโญ ภิกฺขเว จกฺกวตฺติสฺส
ปาตุภาวา ๔๓๖
ลาภา โว ภิกฺขเว สุลทฺธํ
โว ภิกฺขเว ๖๔๓. ๖๔๔
วิญฺญาณปจฺจยา ภิกฺขเว นามรูปํ
๑๖๑๔
วีตตณฺโห อนาทาโน ๒๔๘

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส. สตฺตกฺขตฺตุปรมํ สนฺธาวิตฺวาน
ปุคฺคโล ๘๓
สจายํ อานนฺท สมาธิ โมฆปุริโส
๓๒๘๔
สนฺติ ภิกฺขเว อสญฺญสตฺตา
นาม เทวา ๘๔๙
สทฺธา หิริยํ กุสลญฺจ ทานํ
๓๓๔๑
สปฺปี กุมฺโภติ ๑๘๙
สพฺพํ ภิกฺขเว อนภิชานํ ๕๑๘
๕๔๒, ๕๖๙
สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ ๖๔๑
สพฺพาภิภู สพฺพวิทูหมสฺมิ ๙๘๓
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ๑๘๓
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ๖๔๕
๑๖๕๘
สงฺฆิตฺเตนปี โข อหํ สารีปุตฺต
๑๗๓๘
สงฺเฆ โคตมิ เทหิ ๑๗๒๔
สมฺมาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว อาเสวิตา
๑๘๗๖
สมฺมาสงฺกปฺโป ภิกฺขเว อาเสวิโต
๑๘๗๗
สมฺมุขา เมตํ อาวุโส ภควโต
สุตํ ๖๖๘
สสฺสโต โลโกติ โข วจฺฉ ๑๕๘๒
สหาวสฺส ทสฺสนสมฺปทาย
๒๘๔, ๕๑๙, ๕๔๓, ๕๗๐, ๖๖๙
สิขิสฺส อานนฺท ภควโต อรหโต
๖๒๑
สุโข วิเวโก ตุฏฺฐสฺส ๖๔๗
สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขสฺสุ ๑๘๐
สุญฺญมิทํ ภิกฺขเว สงฺขารา ๑๗๗๘
สุญฺโญ โลโก สุญฺโญ โลโกติ
ภนฺเต วุจฺจติ ๑๘๖
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มกฺกโฏ
อรญฺเญ ปวเน จรมาโน ๖๒๙

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท อนุปุพฺพนินฺโน ๖๖๖
เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺโท จีตธมฺโม ๑๕๐๒
โส เอวํ·อนุโรธวิโรธํ สมาปนฺโน ๑๕๓๓
โส เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ๗๖๑ ๑๕๒๔, ๑๕๒๗
โส ตสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา ๑๔๘๘
โส หิ นาม ภิกฺขเว สุเนตฺโต สตฺถา ๓๐๐

หอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย